

oetiano et maximiano q̄to studio supbie sue
fūt conati extingūē nomē xp̄i: exēminare eccle
siā: p̄calcare fidem. Quorū tñ supbia z maligni
tas ad nihilū redacta ē: z iuste punita: z ecclesia
magis ac magis exaltata. Timēbūt ḡ gētes no
mē tuū dñe: ait ps. f. vidētes iusticiā tuā: qz nil
inultū dimittis malū. Et oēs reges terre gl̄iaz
tuā cū magna reuerētia adorātes. §. VII.

Septimo timendus ē

deus timore reuerētie ppter suā eternitatē et
puidētiā. Eccl̄s. v. Ne dicas corā angelo non
ē puidētia: ne forte irat⁹ dñs sup sermones me
os dissipet oīa opa manū tuarū: vbi sūt multa
sonia z plurime vanitates z sermones inume
ri: tu vero deū time. hec ibi. Sonia appellat sa
lomō diūsas falsas aliqz male sentiētū de di
uina puidētia: qz sicut i sōno vñ aliqd eē: qd i ve
ritate nō ē: ita aliqb⁹ visu ē bñ scire de his que
eveniūt i mūdo: z tñ nō sic ē. Quidā enī euētiuz
reuz hūanarū attribuebāt fatis dicētes: fatis agi
mur: credite fatis. Et illud. Te tua fata pmunt
vocātes fatū p̄stellationē seu i fluxū fidez s̄ q
b⁹ nati sūt hoīes: qd moueāt necario ad bonū
vel malū. Alij dicebāt oīa euenire a casu z fortu
na. In qz psona loq̄t salomō dicēs. Verti me
ad alia q̄ vidi s̄ sole: nec velociū eē cursum: nec
fortiū bellū: nec sapiētū panē: nec doctorū diuiti
as: nec artificū ḡfraz: s̄ ip̄scasusq̄ i oib⁹. Alij vt
plato posuerūt diuinā puidētiā nō se extēdē ad
res hūanas z minū: s̄ tñ circa celestia: in qz
psona dicit Job. Circa cardies celi ābulat: nra
aut nō cōsiderat. S̄ ista oīa sūt sonia z vana et
nō credēda. Et iō signāter s̄dit. Tu vero deuz
time z tāq̄ eū q̄ oīa videt: de oib⁹ puidet: oīa re
cte disponit. Qñ dī Sap. xij. Tu aut dñe dñā
tor v̄tutis oīa cū trāquillitate iudicas: z cū ma
gna reuerētia disponis nos. Subest enī tibi
posse cū volueris. Et pe. i canonica sua. Dēm
solicitudine v̄iam p̄ciētes i eū: qm̄ ipsi cura ē
de nob. Et ps. Facta cogitatū tuū in dño: z ip̄e
te enutriet. Quinimo vt scribit Sap. xij. Ip̄i
est cura de oib⁹. Nec enī qz cū magna cura et
diligētia disponit de corpib⁹ celestib⁹: de angel
z hoīb⁹: iō min⁹ curat de minimis z vilib⁹ reb⁹:
s̄ de q̄buscūq̄ i finis vsq̄ ad singularia inrēdit.
Qñ z. b. Aug. in. ij. de ci. dei ait. De sūm⁹ z ve
rus cū vbo suo z cū spū s̄cto: q̄ tria sūt vñ de⁹
oīpotēs creator z factor oīs aīe oīsq̄ corpis c⁹
p̄cipatioe sūt felices oēs: q̄ sūt veritate nō va
nitate felices: q̄ fecit hoīem rōnale aīal ex aīa z
corpe: q̄ eū peccātē nec ipunitū dimisit: nec abf
q̄ mīa dereliq̄t: q̄ nō solū celū z terrā: nō solum
angelū z hoīez s̄ nec exigui z p̄tēptibil⁹ aīantis
vīscera: nec auis p̄enulā: nec herbe flosculū: nec
arboris foliū sine suarū p̄tiū pueniētia z quadā
veluti pace dereliq̄t. Nullo mō credēdum ē re

gna hoīm eorūq̄ dñatōes z seruītutes a sue p
uidētie legib⁹ alienas eē voluisse. Et. b. boe. de
pbi. 2. so. q̄ p̄p̄tua mūdum rōne gubernas.
Ferrarū celiq̄ sator: q̄ tps ab euo. Ire iubes:
stabilisq̄ manēs: das cūcta moueri zc. Cū q̄ra
aut reuerētia puidet nob z disponat: q̄s nos
obstupescat: q̄t varietates herbarū: fructū: aīa
liū: pisciū: aīuū in cibū dedit: q̄t aromatica p̄ces
sit vīni quātitas: diūsitates vestitū: habitatiōnū
documēta: interiora scitāmēta ad bonū: sancta
sacra: s̄ctoꝝ exēpla: flagelloꝝ eruditāmēta: quis
enarrabit? Mysteriū aut incarnatiōis z dñice
passiōis ad n̄fraz redēptionē tā inēfam: ad vos
spūale dilectionē: q̄s p̄phēdē: nedū exp̄mē valz
z merito dicē valeat illud Michēe. P̄ple me
us qd tibi vltra facē potui: z nō feci ad puidē
dū tue salutis. S̄ valde timēdū: ne i grati iueni
amur. Nā quāto plura nob bñficia collata sūt:
tāto maiora supplicia p̄parata: si salutes n̄fam ne
glexerim⁹. S̄ ecōtra vltra p̄dicta bona mltā
bēm⁹ h̄ z i p̄ia: si timuerim⁹ deū: z fecerim⁹ bñ:
vt ait tobias filio Tobie. iij. De hui⁹ puidē
tie bñficijs dicit. b. Ber. i li. 13. de consideratiōe:
amat de⁹ vt charitās: nouit vt v̄itas: sedet vt eq
tas: dñat vt maiestas: regit vt p̄ncipiū: tuet vt
salus: opat vt v̄it⁹: rutilat vt lux: afficit vt pie
tas. Quid ḡ ē de⁹? q̄ ad vniūsos spectat: finis.
Quo ad deitacionē: sal⁹. Quo ad se: ip̄e nouit.
Quid ē de⁹? volūtas: oīpotētia: bēnivolētia: vir
tus: lumē et̄nū: icōmutabil⁹ rō: sūma beatitudo
creās mētes ad se p̄cipiādū: viuificās ad scē
dū: afficiēs ad appetēdū: iustificās ad p̄merē
dū: dilatās ad capiēdū: accēdēs ad zelū: fecun
dās ad fructū: dirīgēs ad eq̄tatē: iōmās ad be
nivolētiā: moderās ad sapiām: roborās ad v̄i
tē: vīsitās ad p̄solationē: illuminās ad cogniti
ōnē: p̄petuās ad imortalitatē: ipellēs ad felicitā
tē: circūdās ad seueritatē. Nec. b. Ber. Nec oīa
sūma puidet bēnivolētia. Qñ fm̄ Jo. da. deus
grece dī theos. Et theos vno mō dī a then qd
ē circuire z fouē: qz v̄tute z i fluxu suo oīa circu
iens: oīa fouēs: oib⁹ puidet: s̄ illad ps. Aperi
es tu manū tuā. f. puidētie. z ip̄les oē aīal bñdi
ctiōe: Timeat ḡ deū oē semē isrl̄. f. oēs fideles:
ait ps. qm̄ nō spreuit neq̄ despexit dep̄cationē
paupis. Paupis dico nālī s̄sū: paupis trena
lba: paupis v̄tute ḡfē: paupis spū: s̄ oib⁹ pui
det p̄ capacitate sua. Et timor dñi p̄cipue reue
rētiat: de q̄ in sermo: gl̄ia z gl̄atio: leticia z co
zona exultatiōis: vt dī Eccl̄i. i.

¶ Titulus quintusdecim⁹ de dono pietatis.
¶ De pietatis emīnētia z dignitate. Ca. i.

DE dono pietatis
tis videnda sūt tria. Emīnētia
dignitatis: existētia ei⁹ gl̄iatē:

Capitulum .I.

et permanētia eternitatis. Pro declaratiōe pmi sciēdum fm. b. Tho. scda scde. q. cxxi. ar. i. q. do na spūs sancti sūt qdā habituales dispositiones anime: qdā aīa ē pmpre mobilis spūs sancto. In ter ceteras aut motiōes q sūt a spūs sancto: mo- uet spūs sanctus ad h q affectū quēdā fillalē habe- amus ad deū: vt ptem: fm illud ap lī Ro. viij. Accepistis spm ad optōis filioz dei: in q clama- m? abba pz. Pietas q fm q cultū. i. reuerētiā: exhibet deo p instictū spūs sancti ē donū spūs- sancti. Pōt aut p siderari excellētia hui? doni quātū ad tria. s. quātū ad suā regulā: quātū ad suā dīam: et quātū ad efficaciam seu vtilitatem. Quātū ad pmi certum ē: q quātū regula dīri- gēs ē nobilior: tāto act? illa regula regular? et mēsurat? ē nobilior. Sz vt accipit p regula ali- quid hūanū. s. dictamē rōnis. Bonū vero acci- pit p regula aliqd diuinū. s. instictū spūs sancti vbi grā. In horribilib? fugiēdis vel psequēdis differēter dirigit fortitudo: q est vīrus: et fortitu- do q ē donū: qz p fortitudinē q ē vīr? hō aggre- dit? terribilia fm vīrūe humanā. Sz p fortitudi- nē q est donū hō aggredit? terribilia vīrēs diui- na potētia p p fideiā qī sua. Silt se hz i cōicati- onib? q sūt ad alterē pietas vīr?: pietas donū qz pietas q est vīrus accipit p regula et mēsurā aliqd humanū: puta obseruās vel debitū vī cō- grui ei?: q cōicationē facit. Sz pietas q est do- nū in cōicationib? accipit p regula ipm deū: qz cōicat se ad alterū: vtens deo qī se ipso: vt. s. ea q ipm decet in hī cōicationib? qī deo vnūt? exeq- tur. Qñ dñs ad bñficiētiā explo celestis pīs exhortat? q solē suū oziri facit sup bonos et ma- los. Sic q pz dīa: qz in alijs cōicationib? pōt at- tendi aliq hūana rō cōicādī alteri vī liberalitas in pūis donis: vel magnificētia i magnis: vī iu- sticia i debitis: vel decētia in gratuitis: qz tales dare decet: vel vilitas vel aliqd hūanū. Sz p rōbis terminis hī claudī: vt hō tū tribuat hōi quātū dēt: vī quātū expedit ei q tribuat: s. qīuz ē a deo acceptū diuinū bonū qd in se vī in pīo reūcet: s. sup hūanū bonū ē. Et hī fit p donū pietatis. hec. b. Tho. in scpto sup. iij. di. xxiiij. arti. ij. Sz pōt p siderari excellētia huius doni pietatis quātū ad suā dīam. Posset enīz aliq dīcē: q pietas nō est donū s vīr?: qz Pre- go. pmo moral. dicit: q pietas idē est qd mīa: s. mīa est vīr?: id opat fm hūanum modū. Ergo et pietas nō est donū: s vīr? opans fm hūanum modū non diuinū. Rñdē q mīa et pietas in hī differūt: qz misericordia studet ad releuādū mi- serias primoz: ex eo q primi sunt ei pīucti vī p pīnqrate sanguinis vī familiaritate: vī salte? nature silitudine. In oib? enī mīa accipit p mē- surā aliqd hūanū: sicut alie vīrutes. Sz pietas q est donū spūs sancti mouet ad releuādas mi- serias primoz ex aliq diuino. s. inquātū sūt i fi-

lio dei: vel diuina silitudine insigniti: ita q mīa in suo actu vīrū aliq regula humana: s. pietas q ē donum vīrū regula diuina. Et p hī pz q pie- tas ē potior mīa: sicut donū pfecti? vīrūte. hec beat? tho. sup. iij. snia. di. xxiiij. art. .v. ¶ Ter- tio pōt cōsiderari emīnētia hui? doni quātū ad reuerētiā sic. Quātū aliqd modo nobiliori deo cultū et reuerētiā exhibet: tāto ē excellēti? Sz hī facit pietas: put ē donū spūs sancti. Pōt qdēz pbat: tū pparādo pietatē ad vīrūte religionis tū pparādo ipam pietatē: put ē donū ad eā: q ē vīrūte. Et in quātū ad religionē pparat? licz religio q exhibet cultū deo: sit potior pietate: q ē vīr? exhibēs cultū et reuerētiā patri carnali tñ pietas q est donū est nobilior religione: quia exhibē cultū deo vt pī: qd facit pietas q est do- nū: excellēti? ē q exhibē cultū deo vt creato- ri et dño qd facit religio. Ex quo pz pietatē do- nū excellēti? religione vīrūte fm. b. Tho. scda scde. q. cxxi. arti. i. Coparādo aut pietatē donū ad ipam put ē vīrūte: etiā pbat pietate? donū excellētiore ea in quātū vīrūte. Ex eo videlicz qz pietas donū respicit i actu suo aliqd diuinū vt filiationē diuinā p gratiā vel diuinā silitudi- nē. Sed pietas vīrūte aliqd humanū vt famill- aritatē p pīnqritatē vel nature silitudine. Et sic patet q ē potior: vt dictū ē supra. .s. i.

In quo autēz cō istat

ista qualitas mētīs. s. pietas donum: quātū ad actū ei?. Sciendū fm beatū Tho. sup. iij. snia. di. xxiiij. arti. v. q pietas donū hz in vīa quīq- actus: s. vīnū pīcipalē: alios qtuor secundarios ¶ Prim? q act? ei? ē quē hz in vīa: deo cultūz .i. reuerētiā exhibē: nō solū ppter debitū: s. et p- pter condignum: quā de? honore et reuerētiā est dign? interiori affectu et exteriori actu: vt in pstrationib?: genuflexionib?: inclinationib?: et sacrificijs: et hī Malachi. i. fili? honozat pīem suū. Etsi ego pz vester: vbi ē honoz me? ait ipse Deute. xxxij. Nunquid nō ipse est pater tuus: qui possedit et fecit q ad corp?: et creauit quo ad aīam te. Qñ apls ad titū. Sobrie. s. quo ad se. Iuste. s. quo ad primū. Pie. s. quo ad deū vi- uam? in hoc sēto expectātes zc. ¶ Scds act? eius ppter dei reuerētiā etiā sanctos hono- rare: qz sūt tēpla dei: et organa spūs sancti. i. cor. vi. An nescitis: qz tēplū dei estis vos: et spūs sctus habitat in vobis. Et alibi: honore inuicez pueniētes: et pīpue pīsidētes qui in reginīe repītant psonā dei cuncta regēis. Petrus i canonica. i. Regem honozare. Et beatus Au- gustinus in regula. honore coram deo prelat? sit vobis. Huius ratio ē: quā sicut actus pīa- tis: quē est vīrūte: est non solum exhibere cul- tū seu reuerētiā patri carnali sed etiā oī- bus sanguine iunctis: fm q pertinent ad pīem

Titulus .xv.

ita et actus pietatis quod est donum non solum deo: sed et omnibus qui pertinent ad deum sibi coniunctis per gratiam vel per presidentiam et huiusmodi. **¶** Aplos. i. ad thi. vi. Seciare iusticiam: pietatem: fidem: charitatem: pacientiam et cetera. **¶** Terti' actus pietatis quod est donum est scripture sacre intellectus non contradicere: cum sint verba dei. Quod enim aliquis veneratur et colit: eius etiam verba in reuerentia habet et non impugnat: nisi falsa reperiretur. Nam ut ait phs. **¶** In obus amicis existentibus platone et veritate sanctum est prebionare veritatem. Et quod in verbis scripture sacre non potest esse falsitas: ideo semper et si non intelligat: veneranda sunt. Hunc actum esse pietatis ponit Augustinus in libro de doctrina christiana. i. ad thi. iij. **¶** Manifeste magnus est pietatis sacramentum quod manifestum est in carne iustificatum et cetera. **¶** Quartus actus eius est constitutus in misericordia sibi uenire. Et ratio est: quod secundum beatum Gregorium. i. moral. idem est quod misericordia. scilicet actus exteriori quod est sibi uenire misericordie proximi: differunt tamen in motu misericordie: ut supra dictum est. **¶** Misericordia autem misericordie sibi uenit. Et secundum hunc beatum Gregorium ibi dicitur: quod pietas insinuat operibus misericordie. Et secundum hoc etiam dicit beatus Hieronymus. vel Augustinus. **¶** Non memini me vidisse aut legisse mala morte perisse qui exercuerint opera pietatis: quia. scilicet peccator talis est: opera illa pietatis procurant sibi compunctionem et reuersionem ad deum. **¶** Quintus actus est sine offensione in medio nationis prave et peruerse peruersari: et tunc eos conuincere: ut dicit beatus Augustinus in libro de doctrina christiana. **¶** Unde et Petrus in secunda cano. c. ij. ait de Loth. **¶** Aspectu quod et auditu iustus erat: habitans in illos qui de die in diem animas eius iniquis opibus cruciabant. **¶** Nouit autem deus pios de tentatione eripere. **¶** Omnes hi actus unam et eandem regulam et mensuram habent scilicet diuinam reuerentiam: quomodo deus est dignus: vel honore quo deus est dignus. Et ideo actus pietatis que est in via est unus qui est precipuus et principalis: ad quem alij omnes reducuntur ut ad causam suam: ut dicit beatus Thomas ubi supra. **¶** Unde et apostolus. i. ad thi. ij. **¶** Mandat orationes et obsecrationes fieri in ecclesia pro his qui sunt in sublimitate constituti: ut tranquillam vitam et quietam agamus in omni pietate scilicet reuerentia diuini cultus. **¶** Et di. xli. c. per simoniam dicitur. **¶** Pietatem in priuatis domibus non concludentes: omnem locum in nomine dei edificatum honoramus. **¶** Et congregationem in ecclesia factam ad utilitatem communem recipimus: et bona opera que supra vires infra tres pauperes exercetur secundum ecclesiasticas traditiones beatificamus. **¶** Item beatus Augustinus super psalterium. **¶** Si aliquando humana infirmitate pedes nostros in aliquod peccatum mouentur: insurgunt lingue iniquissime inimicorum

cum fuisset misericordum: irrident impio: unde per dolent. y. q. v. s. sed aliud.

De permanentia pietatis et efficientia seu utilitate. **¶** Sciendum secundum beatum Thomam super. iij. disti. xxxiij. art. v. **¶** Actus pietatis remanebit in patria quantum ad suam mensuram et regulam ad quam pietas attendit scilicet adherere ipsi deo. **¶** Et etiam quantum ad eos quibus beneficia prestare paratus erat scilicet quantum ad effectum: ut scilicet beniuolentiam eis feruet: et de omnibus eorum bonis habeat gaudium et leticiam: unde in eis non erit communicatio ad suppleendam negligentiam: sicut est apud nos: et per consequens iste actus pietatis qui est in via subuenire se constituit in misericordia: non erit in patria: quia nulla ibi negligentia nulla misericordia: quia omnes suam sufficientiam a deo accipient. **¶** Erunt tamen in eis communicatio ad augendam leticiam secundum modum illius patrie secundum quem superiores aliquid influunt in inferioribus: ut dicit Dionysius. **¶** Unde post diem iudicii et ante precipuus actus pietatis qui est donum in patria: est reuereri deum affectu filiali: qui precipue tunc erit secundum illud Sapientie. y. **¶** Ecce quomodo computati sunt inter filios dei. **¶** Erunt etiam mutua honoratio sanctorum ad inuicem. **¶** Hunc autem ante diem iudicii miserentur sancti etiam eos qui in statu huius misericordie viuunt. **¶** Hec beatus Thomas ubi supra. **¶** De utilitate et efficientia pietatis nota quod ait apostolus. i. ad thimo. iij. **¶** Exerce te ipsum ad pietatem. **¶** Nam corporaliter exercitatio scilicet ieiuniorum et abstinentie et huiusmodi: ad modicum qui semel utilis est. **¶** Pietas autem ad omnia valet: promissionem vite que nunc est habens et future. **¶** Scribens apostolus ad Titum episcopum ostendit quod episcopus et quilibet misericordie visceribus totus debet affluere: quod significat illa abundans inunctio capitis eorum in obsecratione ipsorum. **¶** Hinc est quod de tribus quorundam sanctorum que in misericordia et pietate fuerunt precipui: oleum manat: ut. b. Aico. b. La the. z. b. **¶** Salpurgis. **¶** Et in huius figuram in vestibus summi sacerdotis vendebatur malagranata intertexta: que cum refrigeret innuebatur misericordia presidentium debet subditos refrigerare. **¶** Valere autem dicitur pietas ad omnia. **¶** Ad te poralia quidem secundum illud prouerbio. xxv. **¶** Qui dat pauperi non indigebit: quoniam non solum sufficientiam sed abundantiam habebit prouerbio. xij. **¶** In omni opere bono erit abundantia: sicut legitur de sancto Joanne patriarcha alexandrino possumus ad pauperes: qui quanto plus dabat pauperibus tanto plus ei deus mittebat per diuersas personas ad distribuendum. **¶** Valere ad spiritualia promerenda. **¶** Unde. b. Ambro. **¶** Omnis summa christiane religionis in misericordia et pietate consistit: quam aliquis sequens

Capitulum .II.

et si lubricū patiat carnīs: sine dubio vapulabit
sed non peribit. Quod oportet sane intelligere
quia vel intelligit de eo qui in lapsu carnīs ce-
cidit in p̄teritū: ipm̄ penitet: et abstinere dispōit.
Vel si intelligit de eo qui opa pietatis exercet
in mortali existēs: tūc opera pietatis valēt sibi
ad p̄curādū grātiā occasionaliter: nō cālēt. Nā
dicta opa pietatis sūt occasiones: vt adiut' p̄re-
cibus eorum quib' exercet: creat de peccato.
Valēt ad eterna p̄merēda. Vñ hiero. ait. Vi-
etas expectat beatā spem et aduētū glie magni
dei. Sicut enī impietas magni dei formidat ad-
uentū: ita pietas de suo ope securā et de fide iu-
diciū prestolat. Et q' sume pietas fuit i vir-
gine: et sup oēs sanctos et sctas: cui cantam'.
Clemēs: o pia: o dulcis vgo maria. Iō de ip-
sa v̄gine maria vt fonte pietatis: siue quātū ad
actū diuini cult' et reuerētie: siue quātū ad actū
misericordie: et s̄bueniēdi paupib': ideo de ea i
isto titulo diffusi' agem' p capitula distinguen-
do et per modū predicationis.

Q. virgo Maria est mater nostra quadru-
pliciter. Capitulum .ij.

Ecce mater tua. *Jo. xix.*

Loquit' de ista mfe p̄s. dicēs. Mater syon dicit homo: homo nat' est
in ea: et ipse fūdauit eā altissim'. Hoc fm̄ trās-
lationem. Ixx. quā sequit' beatus Aug. sup psal-
tium: et obscura satis ē locutio. Vñ aut' sic ex-
ponit: homo dicit syon mater. S; videndum ē
q's est iste homo qui dicit: cui dicit syon: de qua
mater dicit. Est aut' homo iste dñs iesus de' et
homo: de quo pphā. Ecce venit deus et hō: hō
vtriq' aīal rōnale ab initio sol' sue p̄ceptiōis rōe
vtrēs vt p̄fect' oī sapia et gfa: et inter natos nūq'
a rōe deuiās. Vñ ē ille hō: q' nat' ē in ea mfe: q'
est et ciuitas dei dñi: nō ex virili semine: s; qd' i ea
natū ē: de spū scō ē. mat. i. Et ipse idē hō ē altissi-
m' de' q' sol' altissim' fūdauit eā ciuitatē: i qua
habitaui nouē mensib' vt mfe sua. Si q'ris
cui syō dicit? Rñdeo q' syō spūali. i. ecclie. Inē-
ptat. n. syō speculatio ibi in syō erat tēplū dñi: i
q' ver' cult' exercebat offerēdo oblatōes et sacri-
ficia vero deo. Significat igit' apte eccliam san-
ctā: i q' speculamur deū in militati p̄ fidē: i triū-
phāti p̄ spem. Et in ea sola vere colit' de': et offe-
rūt sacrificia vera bonoz opū: q' deo sūt grata
et nō ex eā. Quid aut' dicit iste hō iesus syō. i.
ecclie: illd' mfe. s. est tibi: patrē hēbas mīaz: acci-
pe et mrem toti' p̄solatōis et miserationū. Ecce
mfe tua o syō: o ecclia que ē mfe mea: volo vt sit et
mfe tua. Dea ē mfe nālīs: tua sit mfe spūal'. Ecce
mfe dei saluatoris: ē mfe p̄ctōis in ecclia. S; iu-
de' hoc vt p̄fid' nullo mō vult credere q' b. ma-

ria sit mfe dei et hoīs. Et fm̄ hoc dicit translatio
nra: q' fuit. b. hiero. Nunqd' syō dicit hō: hō. s. q'
cūq' q' tūcūq' singularis p̄dicatoz et docto: nū-
qd' syō dicit. i. synagoge seu pplo iudeoz: cui'
cult' erat pp̄ tēplū in māli syō: istā veritatē mī-
rabile quā subdā: ita vt credat eā. q. d. nō. Nec
petr' neq' paul': s; neq' ipse xpus dixit hāc veri-
tatē pplo iudeoz q' voluerit credere. Ecce ve-
ritas quā nō vult credē: et iō vt p̄fidē dānā: hō
nat' est in ea ciuitate dauid. i. v̄gine maria: et ipse
nat' in ea xps est ille altissim' de' q' sol' scūs per-
eētā: sol' dñs p vltim' puidētā: sol' altissim' p
oipotētā: q' fūdauit et fecit ciuitatē istā v̄gine
q' sol' ipse bitauit. Idē vñ de' et hō: vna p̄sona
fundatoz et creator v̄ginis p diuinitatē: nat' in
ea p humanitatē. Sed tu fidel' q' credis beataz
v̄ginē mrem dei et hoīs: et fm̄ hāc fidē recte pū-
saris. Ecce mfe tua. ioan. xix. Impator cele-
stis dñs iesus xps in throno crucis residēs: p
hoc dēm suo ore platū loqns ioāni: mrem suaz
v̄ginē ei dedit in mrem: ipm̄ ioannē mfe sue ad-
optās filiū. Nec vgo mfe: et si lōge inferiōre ab
eo indignata est talē in filiū suscipe. Et ioānes
ipse et si tali et tā dignissimā mfe se idignū agnosce-
ret intelligēs sui p̄fectū: cū oī reuerētia ex illa
hora accepit eā in suā. s. mrem. Quia vō ioan-
nes ierptat in q' est gfa: cui libet etiā q' ioānes
dixit existit: nō noie s; ei' interpretatōe: in q' scz est
gfa gratū faciēs: dat vgo maria in mrem: vt di-
ci possit. Ecce mfe tua. Infelm'. Vñ dei facta
ē mfe nra. Et vere optime p̄ssima et p̄fectissi-
ma mater oibus modis. Sicut. n. p̄ dñi aliquis
gentura: cura: etate: honore: affectu. Sic oib'
his modis beata vgo mater nobis ē. Primo
enī sicut xps nos genuit vbo veritatis ad esse
spūale gratie: qd' p̄fectū est q' esse nāle in cruce
patiēdo: ita et beata vgo nos genuit et pepit i
maximis dolorib' filio p̄patiēdo: penas immē-
sas pro nobis patiēti: ita exponit Albert' ma-
gnus illud Isa. vi. Parturiuit syō filios suos
id est beata vgo maria: que speculabat myste-
riū passiōis. Interpretatur enī syon speculatio.
Parturiuit summe cōdolēdo in passione filij.
Secundo mater est cura Isa. xlix. Nūquid
potest mulier obliuisci infantē suū: vt nō mise-
reatur filio p̄teritis suis: q. d. nullo modo: sed ma-
gnā curā habet vt prouideat ei de nutrimento
et necessarijs. Et quāuis amor patris ad filiū
sit solidior: amor tñ matris est tenerior. Et hic
est q' puulus magis recurrit ad mrem pro his
que vult q' ad patrē: q' experit' magis a matre
q' a patre obtinere quod petit. Quāta ē cura
beate v̄gini matri de nobis. Omnib' aperit
signū misericordie sue: nec est qui abscondit se a
calore bñficioz eius. Sileat misericordia tua
o vgo beata. ait. b. Bern. Quicūq' in necessi-
tatibus suis te inuocantem sibi deesse senserit.

Sicut curā habuit: ut prouideret apud filium de defectu vini in nuptiis in chana galilee celebratis. Et quod ait sapiens. Abi nō est mulier ingemiscit eger. Et vere potest intelligi de hac muliere quā fili' su' sic vocauit: cū ait. Mulier ecce fili' tu'. Nō repitur aliquē scōz ita compati et adiuuare in infirmitatib' spūalibus et corpali bus egris psonis: sicut mulier hec beata virgo Maria. Tercio mater est antiquitate: sicut homines antiqui dicunt patres: sic et mulieres antiquae matres. Sed quae antiquior beata virgine Maria? Ab initio inquit et ante secula creata sum: et vsq; ad futurū scilicet nō desinam. Eccl. xliij. Creata siquidē fuit in mente diuina ante secula. i. pdestinata: ut esset mater dei: et inde mī nostra. Nec vsq; ad futurū. i. ad aliā vitā patrie postq; fuit in mūdo nata: nō desinit pietatē et misericordiā exhibere innocētib' eā. Est igitur antiquitate maria mater. Quarto est mater dignitate et honore. Sicut qui sunt in dignitate pstituti dicunt pēs: ita et mulieres in dignitate plantōis dici pnt matres: vnde abbatisse dicunt plantē q̄si matres. Sed q̄ dignior: q̄ honorabilior et cūctis pfectior beata virgine Maria. Regia enī dicitur celoz in antiphona ecclesie: dñā angeloz: mater dñi dominātū: oī vtq; laude dignissima: qz ex ipā ori' ē sol iusticie xps de' noster. Quinto ex maria affectiōe ad bonū ppli indeoz. Razias dicebat pater eoz: vt. ij. macha. penul. Sed nūquā fuit aliquis sanct' vel sancta ita affecta ad salutē et omne bonū populi xpiani: sicut beata virgo maria. Unde cū xps vellz trib' lacris mūdū pdere ppter tria vicia mūdi scz supbie: auaricie: et luxurie. Beata virgo pci bus suis obtinuit dilatiōem suae: dicens se miserrā in mūdū ad predicandū beatū dominicū et beatū frānciscū cū suis: et vt sic reduceret vt hī i legēda beati dñici. Ecce igitur mī ma. **¶**

Sed qualis sit ista mater:

ipse declarat sic de se loquēs seu ecclesia in psona eius. eccl. xliij. Ego mater pulchre dilectōis: timoris: et agnitōis: et sancte spei. Matrē se hāz q̄tuor virtutū dicit: qz eas in mēte cōcepit p infusiōē gratie: et pcurauit istos filios: qñ ad actū hāz virtutū pcessit. Primo pulchre dilectōis p eximiā charitatē. Secūdo timoris reuerētiā per pfundissimā humilitatē. Tercio agnitōis. i. fidei p firmissimā veritatē. Quarto sancte spei ad oē bonū et supnā felicitatē. De primo **¶** Cant. ij. Introduxit me rex in cellā vinariā. i. et introduxit in me charitatē. De secundo **¶** Luc. i. Turbata est in sermone eius et laude ppter humilitatē. De tertio **¶** Luc. i. Beata q̄ credi disti. Beat' aug. pus cepit fide q̄ carne. De q̄rto **¶** Eccl. xxxij. In me oīs spes vite et virtutū **¶** Excede vt placet. **¶** Ex his etiā vbi innuitur

respectu quoz sit mater adoptiua. Com enim vt dictum est: sit facta mater adoptiua Joanni qui interpretatur in quo est gratia: mater est eorum qui hnt grām. Et quia a gratia quoz ista semper pcedunt: eoz est mater qui habent ista quatuor. Ecce igitur mater tua scilicet tui: qui scilicet habes rationalem dilectiōem: quia ego mater pulchre dilectionis. Ecce mater tua scilicet tui qui habes filialem timorē: quia ego mater timoris. Ecce mater tua scilicet tui qui habes salutarē agnitōem: quia ego mater agnitōis. Ecce mater tua scilicet tui: qui non presumis h ex merito speras: qz ego mī sancte spei. Pulchra dilectio est: vt diligat amicus in deo et inimicus ppter deum. Vere pulchra: qz euz luce gratie et clara fame. **¶** Mat. v. Diligite inimicos etc. vt sitis filij patris vestri qui in celis est. i. dei. Et sic eritis filij matris vestre scilicet beate Mariae. Sine timore dei nō poterit q̄s iustificari: ait sapiens. Sed qui deum timeret filialiter nihil negligit: scz eoz que sunt necessaria ad salutem et glām dei. Salomon ait **¶** Eccl. vij. Salutaris cognitio incipit a seipso. Seneca. Principiū salutis cognitio sui. Breuissimā istam oratiōem faciebat et docebat beatus Augustin'. Domine nouerim te: nouerim me. Et vnum inducit ad reliquū. Expecta domini ait ps. quo ad quartū custodi vias etus: vt hereditatem capias terrā scz videntū. Si ergo diligis eum et proximū: et times filialiter offendere euz: et conaris cognoscere teipm: et speras rationabiliter in supernū premiū: non psumendo de viribus tuis. Nec est sancta spes. Ecce mater tua beata virgo Maria. **¶**

Pos sunt etiam adap

tari ista quatuor ad quatuor status ecclesie: scz presidentes: incipientes: proficiētes: et perficiētes: super pfectos singulis singula attribuēdo. Quibus omnib' est mater pia adiuuando et succurrendo. **¶** Primo et presidentib' quidez congruit pulchra dilectio scilicet erga deū: scz et prim. Et ideo christus Petrū institutus in presidentem et pastorem ecclesie: interrogauit ter: si eum diligeret Ioan. vlti. Horum beata virgo est pia mater: adiuuās in necessitatibus vt patuit in Leone papa: cui restituit manum abscessam. Et in beato Dominico: cuius subditos fratres ondit in visione beate Mariae tenere sub clamide sue proteccionis. **¶** Secundo incipientibus cōgruit timor. Unde enī mouet ad cauēda mala et penitendū ex timore. Unde dicit isaias. A timore tuo domine cōcepim' et peperim' spm salutis. Et horū est mater beata virgo Maria procurādo recōciliatiōem deo sicut in figurā mulier sapiens. Tecuites recōciliavit Absalonē patri David. y. Regū. xliij.

Et cū dā mōiali egressē de monasterio p^a ip̄a
ex meretricio reuertēti ad penitentiā et religiōē
impetrat beatā mariā: p̄ ea pctōz veniā. Et
adiunat ad vincēdū diaboli i tētationib⁹. Sic
in figurā occidit iudith holofernē. Iudith. li.
.c. Tercio pficiētib⁹ puenit agnitio: vt dicit sa-
lomon Eccl̄s. ix. Nescit homo finē suū. Et iō
sequitur: sicut pisces capiuntur hamo: sic capiuntur
hoies ipe malo. Ad ps̄ p̄siderās ait. Notū fac
mihi dñe finē meū: finē vltimū: p̄p̄ quē factus
sum: qz tu es vt ad illud me dirigā. Notū fac fi-
nē p̄ximū mei operis: vt intelligā me recta iſe-
ctione facē opa: nō vt videar ab hōib⁹: s̄ ad gl̄iaz
dei. Notū fac finē meū. i. vt frequēter intelligam
me eē in vita finiendū: et oīa ista mūdāna dimit-
tēdo p̄te. Et qz istis p̄gruit cognitio q̄ lux est
sp̄ualis: iō dicit salomon puer. iij. Iustoz semita
q̄ lux splēdens pficit et crescit vsqz ad p̄fectuz
diē. P̄ enī intēdūt ad pficiēdū in v̄tutib⁹. Po-
rū māt est beatā v̄r go mariā: p̄cibus et exēplis
dando eis iſiditū. Est enī figuratiue illa Re-
becca q̄ filiū. i. iſrl̄ qui inter p̄tā videns deū: do-
cuit et iuuit refectionem offerre patri suauem.
cum vestib⁹ odoriferis: vt b̄ndictionem patris
obtinēt. Apparēs ip̄a magistro raimaldo cor-
pore iſtū: in v̄tutib⁹ pficiēti: v̄xit eū sanā
do corpus: et mētē roborado: ac habitum ordi-
nis predicatorū quem ferret ostendēdo: qñe oz-
dinem fuerat ingressus: q̄ postea feruentissime
predicādo: multos et magnos v̄ros traxit ad
religiōē. Ip̄a ē mater agnitōis: que reuela-
uit nobilissimis romanis et diuitib⁹ v̄ro et v̄xo-
ri sue cupiētib⁹ se tradē in obsequiū ip̄i v̄r gi-
nis ac pape: vt in loco vbi de mane inuenirēt ni-
ues p̄ter nature solitū: qz de mēse augusti ibi ec-
clesiaz suo nōi dedicarēt. Quā mane sequenti
repta: fabricata ē ad honore eius ecclesia in v̄r-
be sancte marie maioris. Quarto autem cō-
gruit p̄fectis sancta spes nō sperare i p̄cipib⁹
vbi nō ē salus: nec in iſpalib⁹ diuitijs quod est
vanū: nec in suis v̄rib⁹ qd̄ est sup̄bie: s̄ in eter-
na beatitudine. Et hec ē sancta spes. Contēplā-
tur enim eterna bona: que non vident: s̄ appe-
tūtur summe ab eis: vt dicāt cum ap̄lo. Cupio
dissolui: et eē cū xp̄o. Et nostra puerlatio in cel-
est. hōz mater est beatā mariā p̄curādo eis cō-
secutionē eterne beatitudinis. Est enī figurati-
ue illa berſabee: que interpretatur puteus septi-
mus propter plenitudinē omniū gratiarū: que
suis precibus petijt et obtinuit a dauid regnum
suū dari filio suo salomoni. h. Reg. xv. Hec est
que fuit ciliuū cū serico sancto viro. b. Tho.
cantuariēsi archiepo: mādans ei vt interdieruz
factū simplici s̄ optimo sacerdoti: qui quotidie
missam celebrabat ad sui honorem: nec aliā p̄p̄
simplicitatē dicere nouerat: vt nō ampli⁹ cele-
braret: relaxaret. Ad simplex sacerdos faciēs

et significās. b. Tho. ex parte beate marie et si-
gnū datum de ciliuū occultato ab ea futo: il-
lum ab illo interdicto absoluit. Hec apparens
vt matrona venerabilis ad fontē quendā cui-
dam rustico qui missus erat a filio suo ei appa-
renti ad immergēdum tres panes quos hēbat
prohibuit. Sed reuersus ad eum secūdo et ter-
tio vnum immerſit: alios duos referuans ex ius-
sione beate marie declarantis ei se esse virgine
matrem: et eū qui sibi apparuerat et mandauē-
rat panes tres immergi in aquam erat fili⁹ ei⁹ q̄
iratus p̄pter peccata hominum mūdū i par-
tes tres diuisum quasi volebat delere: in cuius
signū tres panes iusserat immergi: s̄ ip̄a sn̄iaz re-
tinuerat. Hec ad placādū dei irā oēs albis idu-
ti faceret p̄cessionē ad penitentiā reuertētes. Et
illa disparēte simplex ille rustic⁹ p̄ diuersas mū-
di p̄tes diuulgauit: vñ secuta ē magna nouitas
in vniuerso orbe apud xp̄icolos: vt oēs mares
et femine cuiuscūqz etatis et cōditionis albis in-
duti p̄cessionē multas facerēt. Anno dñi mil-
lesimo trigentesimo nonagesimonono iestate
et multa bona secuta. Et postea anno sequenti
millesimoquadringētesimo secuta ē pestis v̄tis
nimia: vt tertia ps̄ hoim moreret. Ecce mater
tua ad quam recurras.

De conceptione et scificatione b. marie. Ca. iij.

Conceptu et scā-
tificatione. b. marie. In ciuitate scā-
tificatione requēti: inquit diuina sapiē-
tia Eccl̄s. xxiiij. Adaptatur sermo iste ad virgi-
nem glorioſam: de cuius cōceptione vel poti⁹
sanctificatione ecclesia solennitatem facit. De
hac ciuitate precmens cantor sp̄s sancti dauid
inquit ps̄. lxxxvi. Gl̄iosa dicta sunt de te ciuitas
dei: q̄ ab iesu syrac dicta est ciuitas sanctificata:
nec de aliqua creatura pura sūt vñ q̄ dicta tam
gl̄iosa q̄ de v̄gine maria. Vñ in cōmedationē
iudith pulcherrime: sapiētissime: et castissime: et
p̄stātissime: q̄ liberauit pplm̄ dei de manib⁹ ini-
micorū: et figurauit hāc virgine beatissimā: libe-
ratricē ppli fidel⁹ de manib⁹ demonū: dixit sum-
mus p̄ntifex ioachim. Tu gl̄ia hierl̄m. s. ciuita-
tis: tu leticia ppli iſrl̄: nō dixit tu gl̄iosa i ciuita-
te: s̄ tu ip̄a gl̄ia ciuitas hierl̄: q̄ dicebat ciuitas
dei: qz solēnis de⁹ cult⁹ ibi erat. Gl̄iosa igit̄ dēa
sūt de te. Circa quā p̄nt tria notari.
Eius virtuositas p̄fectissima: qz ciuitas.
Eius singularitas sublimissima: quia dei.
Eius nobilitas famosissima: quia gl̄iosa dicta
sunt de te. **¶**

Quantum ad primum
oīs aīa pōt dici ciuitas. S̄ aīa cuiuslibet repro-
bi dī ciuitas babilonis: q̄ interpretat confusio

qz plena ē pfusione pctōz: et in ea regnat nabu-
chodo. diabolus i supbia sua. **A**ia autē cuiuslibet
electi dicitur hierlm: qz interpretat visio pacis: i qua re-
gnat salomō rex pacificus. **H**ierlm autē edificat
ut ciuitas ex auro: argēto: et lapidibz pcciosis. i.
dilectōibz dei et pcciosis opibz: cū meditatiōibz et
pccplatiōibz pcciosis sup fūdamētū fidei iesu xpi
Et nisi dñs custodierit ciuitatē aie: frustra vigi-
lat: qz custodit eā. **N**ex nulla aia ppe pōt dici ci-
uitas nisi. b. vgo maria. **U**n p excellētiā ciuitatē
dicitur ppe tria. **P**rio ppe plenā vnionē. **S**ecūdo p
pter pccuā pūisionē. **T**ertio ppe rectam gu-
bernatiōē. **C**iuittas dicitur qz ciuiū vnitas: vñ sal-
uator nfr cū misit duos ex discipulz ad ciuitatez
hierosolymā: qz plena erat secū et diuiniōibz et
pccis: nō dixit ite i ciuitatē s i castellū fuās illā
rlam. **S**i re pueris: nec nomē hōe mereris. **I**n
aia nra sūt qz ciues mlti et varij cogitat nfr: et
affecti seu desideria qz viri: passiōes aut qz mu-
lieres. **Q**ui oēs debet puenire i vnū. s. vt pccor-
mēt se diuile volūtati: qz dō sp gliaz dei et pccm
salutē. **S**z qz ē b: et laudabim eū. **F**all' ē enī tā
pccpōsite felicitas etiā i spūalibz inqz sāt seueri-
n' qz nō i aliqz cū sua fortuna rixet. **A**uqz enī ait
iob: i eodē statu pmanet. **Q**uis ē qz sp in oī ope
suo cogitatu et affectu dirigat ad dñm: et nō vi-
deat i mēbris suis legē pccpiscētie repugnātez
legi mētis sue: saltē ad venialia: vñ pax ibi nō
pfecta: cū caro pccpiscit adūsus spm. **P**orro
vnū ē necessariū. s. adherē pfecte deo: et secū i oī
b' vnū spm eē: qd optie fecit maria qz optimā p-
tē elegit i oibz. vnū p certo scim' ait odilio i ser-
mone: qz oīs marie actio itēta sp fuit i dño. et ci-
uitatē vt sit bñ puila: ne facile capiat ab hostibz
et circūqz hēat fossata: ne possz appropiāri ad
muros: qd sit circa aie ciuitatē p hūiliatiōē: qz
qz seipz denegit: et infra se statuit: cognoscēs se ad
ima descēdē ex ppa pccitōe et inclinatiōe ad ma-
la. **P**z etiā ciuitas eē in portis bñ custodita et vi-
gilata. **N**ā vt dicit **H**iere. ppha. ix. **M**ors in-
gressa ē p portas nras. **P**orte nre aie sūt sēsus
exteriorēs: p qz itrat mors pcti ad aiaz: p visū
auditiū: gustū: odoratiū: et tactū: videlz nisi vigi-
lāter custodiāt. **N**ec sufficit custodia angeloz
de qz dñs p ppham. **S**up muros tuos hierlm
posui custodes. s. āgelos tota die nō tacebūt. s.
excitātes aiaz ad bonū et deū laudādū. **S**z oī qz
qlibet p se inuigilet p pccideratiōē et discretiōē
ne egrediat inimic' alic' vanitas p ipas portas
nec egrediat ciuis s b spē alicui' boni defect' cu-
riositas. **U**n i figurā legis. i. **R**eg. iij. qz i bo-
seth fili' saul rex isrl qz posuerat ancillā ad custo-
diā porte palaciū sui: qz nō stetit vigilans: s. do-
mitauit: ingressi p portā pncipes latronū rebbab
et bamaa clā occiderūt illū i lecto suo qesētem.
Sic qz cōsideratio vigilās et discretio qd cu-
stodire portas sensuū dormitat: et nō vigilat ad

custodiēdū ipsi demones latēter suggestiōibz
mal' bñtrāt: et ablatiis frugibz vñtu aiaz occi-
dūt. **P**oportet etiā ciuitatē eē fultā victualibz
aquis: ne fame et siti pereat. **V**ictualia sunt sa-
crāmēta qz aiam reficiūt. **A**que sūt doctrina sa-
cre qz pccra calozē laborz et tētatōnū refrigera-
tur. **A**ia ista fuerūt pfectissime i virgine: et iō p
excellētiā ciuitas dicitur. **F**uit enī hūilitate pccidū
ma. **R**espexit: ait hūilitatē ancille sue. **E**t qz
mag' humiliāuit et occultauit vñtes suas: tāto
mag' de illā manifestauit: vt ipleret illud qd ait
fili' iu' **M**at. v. **N**ō pōt ciuitas abscondi supia
mōre posita. i. sup altā pccationē vñtuū. **O**pie
custodiuit sēsus suos: et nihil inqnatū introiit
i illam. **S**acra suscepit tpe suo: qz ei cōgruebāt.
Nā pie credit: et baptizata et pccilla et cōcata s
Alber. sup missus ē. **N**ō quidē pctā qz nō habe-
bat: qz vt. b. **A**ug. ait. **C**ū hūilitatis cā mētis
si nō eras peccator: mētendo efficiēis: qd ciui-
tatas. **xij. q. ij. s. pccitab' se nō cē dignā tātis**
bñficijs sua vñte. Nō deficiebāt i ea aque salu-
taris doctrine. Uñ Luc. ij. dicif. Maria pccer-
uabat oia vba bec. s. dicta a filio et de filio confe-
rens in corde suo. s. cum his qz de eo prenūciata
erant a pphetis. Et sic fluminis impet' fer-
uentis. s. sapientie letificat ciuitatem dei. s. bea-
tā mariā. Tercium qz requiritur ad bonitā-
tem ciuitatis ē bonū regimē: et gubernatio ei'.
Nā vt dicif **Eccl's. x. **E**e terre cuius rex pu-**
er. **Econtra salomon in prouerbis. **I**n bonis**
iustoz epalabitur ciuitas. **Et gratian' dicit**
di. viij. s. i. qz apud platonem illa ciuitas iustissi-
me ordinatur: in qua quisqz pccios nescit affe-
ctus. i. passiōes et appetit' suos inordinatos.
Est ergo in ciuitate anime vt rex vt regina vo-
lūtas: qz bñ imperare oibus potētis. **Et vt di-**
cit salomon: de' ab initio cōstituit hoīem: et reli-
quit eū i manu pcciliū sui. i. in pccāte et libertate ar-
bitrij: posuit ante eū malum et bonū: ad quod-
cūqz voluerit extēder manū suam. s. si volūtas
peccato cōsentit: iā non est dñs sed serua: et non
nisi male pōt tal' ciuitas aie gubernari. **Nec an-**
tē erret regina ista volūtas: dñs sp bñc pcciliūz cū
rōe: fm illud puer. **Aia fac cū pccilio: et post tē**
nō penitebis. **Ratio g est pcciliari'. **S**z findere**
sis secretari': qui nunqz fallit: arguens illicita: et
vñlia approbas. **Fatālia et mēoria sūt referēda**
rij. **Cogitatiōes vero desideria: et passiōes sūt**
sōditi: qui habēt regulari. **Et cū bene regitur**
dicat dominus de ea. **Ciuittas fidelis iusticia ha-**
bitauit in ea. **Isa. i.**

Secūdo notatur eius
singularitas maxima in sanctitate in eo quod
dicitur dei. **N**ec pōt dici ciuitas illa: de qua **I**o-
han. in apoc. **V**idi ciuitatē sanctā hierlm descē-
dētē de celo a deo paratā vt spōsam ornatā

Capitulū .III.

Nec est beatissima virgo maria ciuitas sancta
q̄ munda deo dedicata et firmata. Et sic in syon
firmata fuit. **E**ccli. xliij. Hierlm dicit visio pa-
cis in ea: vnde ipse ait. In oib⁹ requies quesui.
Descendentē de celo vt a deo edificatā et dataz
in ciuitatem refugij peccatorib⁹: a deo paratā
virtutib⁹ vt suam possessionem: vt sponsam or-
natā omni grā: vt spōsa eēt dei patris: ex q̄ vir-
tute spūs sancti filiū generaret: cōem filij vtriq̄.
Dicit ergo ciuitas dei: vnde gloriofa dicta sunt
de ea triplici modo seu causa videlicet. **P**rimo
quia deus eam fundauit. **S**ecdo quia deus ei⁹
possessionem cōtinuauit. **T**ertio quia deus eā
inhabitauit. **P**rimo dicit beata maria ciuitas
dei: quia ipsam fundauit. Sicut alexandria sic di-
cta est: quia alexander eā fundauit: vt vrbis ro-
ma dicta est: quia romul⁹ prim⁹ eam fundauit ps.
lviij. Sicut audiuim⁹. s. ex veteri testamento fi-
guratus: sic iudim⁹ impletū in ciuitate dei no-
stri. s. virgine maria. **D**eus fundauit eā in eter-
num. **U**n ipsa ait **E**ccli. xliij. **A**b initio. s. deo
qui est initium omnis creature: et ante secula tem-
poralia creata sum. s. p̄destinatione in mente
diuina: et semp postq̄ fundata fuit et corpori ei⁹
concepto in vtero materno anne et organizato
infusa. b. Hiero. **I**ntra secreti ventris angusti-
as: man⁹ oīporētis dei semp opatur: idem for-
mator corporis pariter et aie. **N**oli despice bo-
nitatē figuli: qui te fecit vt voluit di. lvi. **M**ascei.
Nō autē speciali dō de⁹ fundasse eā quo ad cor-
pus: q̄ miraculose p̄cepta est: nō quidē quia de
spū s̄cto: qm̄ hoc priuilegiū soli xp̄o: s̄ quia ex
patre iohachim et matre anna sterilib⁹: vnde in fi-
guram vt dicit **S**ama. s. sicut anna p̄ vota et re-
promissis cū esset steril⁹ genuit ex viro samue-
lem: sic anna ex iohachim viro p̄ votum et oīdes
genuit mariā. **I**n eē autē spūali fundauit de⁹ ci-
uitatē istam: qm̄ in vtero materno sanctificata
fuit ab originali totaliter mūdara. **I**n qua qdē
sanctificatione copiosior gratia fuit in ea infu-
sa: q̄ in ceteris ab vtero sanctificatis: vt **I**ohā-
ne baptista et hieremia. **S**cim⁹ enī plus grē ei
eē collatus ait. b. **H**er. ad vincendū ex oī parte
peccatū: q̄ p̄cipere et parere meruit eū: quē con-
stat nullū habuisse peccatū. **N**ec etiā p̄e credi
pōt: q̄ citi⁹ alijs fuit sanctificata. **N**ō qdē aū aīe i-
fusione: q̄ caro nō ē s̄biectū culpe vlt⁹ grē sed
aīa. **I**nfusa vero aīa q̄ citius et forte eadem
die et hora et nō momēto: fuit ab originali mun-
dara p̄tracto imediate: post accessū ei⁹ ad cor-
pus. **N**ō vñ notare ps: q̄ loquēs de ciuitate dei
et sanctificato ei⁹ tabernaculo. i. aīo post pauca
s̄dit. **A**diuuabit eā de⁹ mane diluculo: vt ma-
ne intelligatur natiuitas ei⁹ i vtero: cui⁹ dilucu-
lū hñs aliqd de tenebris fuit tēp⁹ q̄ organizatū
corp⁹ suscepit aīaz aliq̄tē tenebrosa factā p̄ ori-
ginale: s̄ in isto diluculo. i. q̄ citi⁹ adiuuabit eaz

sanctificādo et p̄stādo robur gratie: ad omne
op⁹ bonū tpe suo faciendū. **I**n scdo. b. maria
ciuitas dei: q̄ possedit eā de⁹: et cōtinue possidet
Peccator possidet a diabolo p̄ clpā. **Q**uā **L**u.
xi. de eo dicit. **C**ū fortis armat⁹ custodit attriū
suū. i. aīaz vel mūdū: in pace sūt ea q̄ possidet. s.
non sibi tradicendo: et temptationibus non resi-
stendo. **B**oni autē a domino possident: nō solū
p̄ gubernationem et dñum: s̄ etiā p̄ gratiam et
obedientiā: vñ dicunt dño p̄ ps. **T**u posside-
renes meos. i. affect⁹ et delectationes meas vt
sint fm̄ volūtate tuā. Sicut aliq̄ ciuitas dī ciui-
tas tal⁹ dñi: vt parisi⁹ ciuitas regis frācie: q̄ qm̄
q̄ possidet et plene sub dominio et obediētia ei⁹
est. **E**t p̄ hūc modū. b. maria dī ciuitas dei: q̄ se
per possedit eā quiete et s̄b perfecta obediētia.
Nulli⁹ autē sancti vel sancte aīa fuit: q̄ ita fuerit
q̄te possessa a dño. **S**z aliq̄ rebellio ad ipm̄ re-
perta ē saltē fm̄ passionēs et venialia: excepta: i
quit. b. **A**ug. hac sancta virgine: de q̄ cū de pec-
catis agitur propter honorem dñi: nullā proz
sus de ea volo hñ mētionē. **S**i oēs sancti et san-
cte dū hīc vīuerēt: interrogati fuissent: vtz pec-
catū haberēt: oēs vna voce rēderēt: qd̄ ait **I**o-
han. in canonica. i. **S**i dixerim⁹: q̄ peccatū nō
habem⁹. ipi nos seducim⁹. **U**bi satis p̄ q̄ loq̄
de actualib⁹ saltē venialib⁹: p̄fectissime autē pos-
sedit ciuitatē istā: vt dicat p̄ excellētiā dei ciui-
tas. **U**n ipsa ait puer. ix. **D**ñs possedit me i in-
itio viarū suarū. **N**ē dñi sūt creature sue: p̄ q̄s
nos inuis in deū cognoscēdum: sicut causa co-
gnoscit per effectū: vt ignis p̄ fumū: dī autē hīc
initū non p̄ioritate ipis s̄ dignitatis. **T**ra enī
ciuitatē istam beata maria possedit: vt sit ipa in-
itū creaturaz. i. dignissima sup oēs creaturas
puras grā et glā. **T**ertio dicit ciuitas alie⁹
i quātū ē inhabitator ei⁹: et sic **M**asareth deā fuit
ciuitas xp̄i: q̄ ibi cōcept⁹ et nutrit⁹ fuit. vñ dicit
Matth. ij. de xp̄o veniēs. s. de egypto cū mīse et
iōseph habitauit nazareth: vt ipler et qd̄ dictuz
est per p̄phetā: qm̄ nazareus vocabit⁹. **E**t beth-
leem dicta est ciuitas dauid: q̄ ibi natus ē: et ha-
bitauit in pueritia et adolescentia. **E**t fm̄ hoc dī
b. maria ciuitas dei: q̄ de⁹ corporali. i. fm̄ corp⁹
assūptū hitauit i ea ps. lviij. **M**agn⁹ dñs et lau-
dabil⁹ nimis. s. dei fili⁹ ies⁹ xp̄s i ciuitate dei nri
s. b. vginis ad hitādū p̄ nouē mēses p̄tinere: to-
tā isrlā et pueritiā trāsegit cū ea: et i ea. **N**ec ē ci-
uitas illa mirabil⁹ figurata: quā vidit ezechiel i
vltia visioe i q̄ dñs sol⁹ introibat et egrediebat⁹: et
porta ei⁹ clausa remanebat significās h̄z. b. **A**ug.
q̄ maria vgo fuit aū ptū: in ptu: et post ptū. **E**t
quē tor⁹ nō capit orb⁹ i sua se clausit viscera fact⁹
hō. **Q**uā et canit ecclia: **P** glōsa dña ex cella su-
per sydera qui te creauit prouide lactasti sacro
vberē. **Q**uod eua tristis abstulit scilicet vitam
corpis et aīe: tu reddis almo germine. i. filio ex

Titulus .XV.

te genito: qui morte nostrā moriēdo destruxit:
et vitā resurgēdo repauit a se et corpis: vt cāsi et
virtuali. **¶** In aptissime dicit. **¶** Gloriosa dēa sūt de te
ciuitas dei. **¶** Alibi aut in li. sup missus est dicit: qd
id glōsa dēa sūt de hac ciuitate. s. v. gine maria.
qd oīa q ad pfectōem ciuitat pmet in bñssima
vgine inueniri: et de bñssima v. gine dici possūt.
Fuit. n. fundata sup bñssimā: p castitatē mura-
ta: thurificata p charitatē: ditata per paupratē
custodita p discretiōem: libera imunitate pctōz
pacifica sup actōe tētationū: diuino officio or-
dinata p elegantiā mor: edificata populosa vir-
tute et omniū donoz gratuito: irrigua abun-
dantiā miserationuz: in altissimo sita per excel-
lentiam pñilegiōrum.

§. III.

De eius nobilitate q ad
glōsa dēa sūt de te: qd natiuitas glōse v. gis ma-
rie ex semine abrahe orta de tribu iuda: clara ex
stirpe dauid: canit ecclia. **¶** Natiuitas aut pus fuit
in vtero. s. p pceptōez: et exide ex vtero nata ei?
vita inclita: cūctas illustrās ecclias: p opa glo-
riofissime sanctiatis: i qd pñssit vera nobilitas
aie. qd vt ait sapiēs. **¶** Nobilitas vera ē q morib?
animū ornat. **¶** Ex ea qd ori? ē sol iusticie xps de?
nr: origo et fons oīs nobilitat. **¶** Glōsa igit dicta
sunt de te o bñssima maria. **¶** Ubi notandū fm
Alb. magnū sup missus ē: de q libro assumpta
sunt plurima in mā ista de v. gine: vt infra patz
q nobilitas rei cōsistit in trib? **¶** Prio in sua cā.
Secundo in sua sba. Tercio in sua efficiētia.
¶ In cā. Si a nobili origiē pñcipiuz ducat. **¶** In
sba. Si nobilē cēntiā et pprietatē i se possideat.
¶ In efficiētia. Si nobiles effect? ex se pducant.
¶ Quātū q ad primū nobilissimā fuit: vñ et glō-
sissima. s. ex pte cause et origis sue. **¶** Nā fuit filia
pñcipis. s. abrahe: in q de? pplm peculiare ele-
git sibi: et disixit ab alijs. **¶** Ab abrahā. n. qd drage-
lima et vna gnātōne descēdit: vt pz ex euāgelio
math. in pñcipio: de q abrahe dēm est in Ben.
¶ Princeps dei esto int nos. **¶** Et cui pñs fca ē re-
promissio de xpo nascituro: cū dēm ē ei. **¶** In se-
mine tuo bñdicēs oēs gētes. **¶** Ad dicit i semib?:
inquit apls ad Gal. liij. s. in vno et semini tuo:
qd ē xps. **¶** Sic abrahā fuit ille nobilissim? patri-
archa: vñ denoiat bebrei qsi bebraici: q primo
pñssus ē fidē vni? veri dei int idolatras calde-
os: adorātes ignē p deo: i quē inieci? ab eis vt
experiet virtutē ei? **¶** Ille sus exiuit: recedēs postea
ab eis vt pegrin? discurrens p palestina. **¶** Et de
ipā v. gine dicit in **¶** Pñss. Quā pulchri gressus tui
in calciamentis filia pñcipis. glo. i. **¶** Opa tua in
exēplū scōz: qd imitatis et oēs excell? **¶** Quā-
tū ad secūdū. s. sbam nature pfectōem et plenitu-
dinē gfe in se hereditauit: et liberrima fuit. **¶** Li-
bertatē. n. maxie facti imunitas a pctō: et pleni-
tudo gfe q in ea fuit. **¶** Qui. n. facit pctm: fm? est

pcti. **¶** Seruit? n. ē oīo q nobilitatē. **¶** Sed ipa so-
la int puras creaturas fuit sine pctō etiā venia-
li: et iō maxie libera. **¶** Et ista est glōsior nobili-
tas. s. ex gfa et virtute: q illa que est fm carnem
¶ In Seneca ait: q nō facit nobilitatē atriu ple-
nū fumosis imaginib?: qd qd an nos ē nfm nō ē
¶ Ad. n. ad nostrā vixerūt glāz. **¶** Vult ex his v-
bis oñdere q tm nobilē est ille quē nobilitat sua
virt? **¶** Sic et Chryso. **¶** Nemo ex virtute aut ex vi-
cio parētū vere aut clar? aut obscur? ē: imone-
scio quō nō ille magis respēdet: qui ex parenti-
bus a virtutib? pñssus alienus: q ipē qui fuerit dei
virtute mirabilis di. lvi. nunq. **¶** Sed tunc querit
in quo cōsistat nobilitas fm carnē? **¶** Et cū dicat
a sapiēte: q nobilitas fm carnē non est aliud q
inuerterate diuitie: tūc videt q istā nobilitatē nō
habuit. b. maria: cū fuerit paupcula: et cōiux ei?
¶ Ioseph carpētarius. **¶** Et sic videt q nobilitas
ista fm carnē nō sit a reb?. **¶** Sed neq a corpore
videt q sit: q nobilitas corpis est ex nobilitate
plexiōis. **¶** Inueniūt aut reges et pñcipes qui
nobiles dicūt: et sunt fm carnē aliqñ pplexiōis
melacolicē vel flegmaticē: et econtrario iustici-
colerici et sanguinei: q nō trahit a corpore. **¶** Item
videt q nec ab aīa: qd aīa nō sunt extraducere: et
sic videt q nihil sit nobilitas ista fm carnem.
¶ Sed pro nūc breuiter rñdet et infra in sequē-
ti. s. plen? q nobilitas ista fm carnē nō solum
quo ad glāz mūdī: s. etiā multū adiuuat ad vir-
tutes animi et ad bonū incitat quīs ipa sola nō
cogit ad malū vel bonū. **¶** Quātū ad tertium
fuit nobilis. b. maria in efficiētia: quia actiue et
passiue. **¶** Actiue: qd p ipm fructū vētris sui: ipsa
creatura liberabit a seruitute corruptiōis in li-
bertatē glōrie filioz dei: vbi cessat oīs prelatio
subiectiōis i alijs: et fu? liber ē a dño suo. **¶** Pas-
siue: qd si vitas liberabit vos vere liberi eritis
vt dicit Jo. viij. mltro ē scā libera: q vitatē istā ge-
nuit. **¶** Sic aut orta et pcepta ē a nobilissimis et
dignissimis. **¶** Et hec dignitas ei? etiā inuenit i cā
substantia: et efficiētia: sicut et nobilitas. **¶** Et i cau-
sa quidē repitur triplex dignitas: ex qua origi-
nata ē. **¶** Prima dignitas regalis: et hec corpāl.
¶ Secōda sacerdotalis: et hec spūalis. **¶** Tercia ppbe-
tal: et hec celestis. **¶** Pcepta ē aut beata maria et
nata regali ex pgenie: qd ex dauid et successorib?
eius: regib? ppli dei: p pte rea xps dicit? ē fi-
quēter i euāgelio fili? dauid: qd ex co mat ei? de-
scēdit: qd et iudei cōfessi sunt. **¶** Ex sacerdotali
quoq tribu descēdit: qd cū solus ille due trib? s.
regalis et sacerdotalis ad inuicem possent con-
trahere pñgia: et nulle alie trib? fm dñi legem
Haron aut prim? sacerdos et summus a domino
instituit? in vxorem duxerit de tribu iuda: et io-
aides sum? sacerdos vxorē habuerit similē de
tribu iuda et stirpe regia. **¶** Et ecōtra aliq de tri-
bu iuda ducerēt i vxores de tribu sacerdotali.

Capitulū .III.

Sic beata maria ex sacerdotali etiā tribu descēdit: vñ ⁊ helizabēth de tribu sacerdotali orta erat cognata vginis. l. actiuās. ¶ Ex pphali qz dignitate descēdit: qz dicit pōr celestis: qz pphētie donū a deo ē imēdiate: ex eo qz nathā ppha descēdit ac etiā dauid ⁊ salomone: qz fuerūt pphē. In ista quoqz dignissima fuit. i. i psona sua. Nam ipsa ē regīa celoz: ipsa ē regīa qz assistit a dextris dei i frībꝫ aureis ⁊c. Fuit ⁊ sacerdotissa iusticie: qz pꝑrio filio non pepcit: s. stabat iuxta crucē iesu. Ad vt dicit. b. ambro. vt mortem filij aspiceret: nō vt dolorē filij pideret: s. vt salutē humani generis expectaret: parata ipsa offerre filium deo p saluationē mūdi: Propheetissa fuit: cū ait. Ecce enī ex hoc beatā me dicēt ⁊c. i. cui figurā dicit. Isa. Accessit ad pphētissā ⁊c. ¶ In efficiētia qz fuit dignissima. Ipsa enī triplicē dignitatē originaliter trāsmisit: in filiū principaliter: specialit in nos. Post hoc gnātr filium genuit qz rex ⁊ sacerdos ⁊ propheeta fuit. Rex: qz in vestimēto suo. i. hūanitate septrū hz rex regū: ⁊ dñs dominantū. Rex sum ego: ait ipse pylato: de quo solo sapientes sapiēter qstie rūt dicētes. Ubi ē qui nat⁹ est rex iudeoz. Sacerdos est iustissime fm ordinē melchisedech qui p pꝑriū sanguinē introiuit semel in sancta eterna redēptione iuenta. Ipse etiā ppha promissus p moysen potens in ope ⁊ sermone. Et istam triplicē dignitatē beatissima maria i nos trāsmisit: qz nos fecit dō regnū ⁊ sacerdotes: i. mo regale sacerdotiū: ad regēdum nos virtutibus ⁊ imolādo deo hostiā laudis ⁊ bonoz operū. Et sic pꝑz qz glorioza dicta sunt de ea: quātus ad maximā nobilitatē ⁊ dignitatē. §. III.

§. pro maiori decla-

ratione nobilitatis que est fm carnē. Nota fm Albertū vbi supra: qz nobilitas ista fm carnem est traductio carnalis originis a parentib⁹ fm seculū in diuitijs vel potētia vel dñio pstitutis: ex qb⁹ qstū ex parte nature ē: creat⁹ i filiis similitudo pplexionis ⁊ cōformitas morū: ⁊ imitatio operatōis. Homo enī pauper ⁊ ignobilis: si diuitijs ceperit affluere: incipiet delitijs magis vacare: cibis delicatioribus se nutrire: ⁊ sic pplexionē nobilitate exercitijs honestioribus occupari: parua damna minus curare: paruis lucris min⁹ inhiare: dona min⁹ curare: alienum dominū minus timere: libertatē magis appetere: maior pfortia cōtrahere: cum ipis matrimonij iungere: ⁊ eoz opera ⁊ mores imitari: et sic natura pꝑrio seruilis ⁊ ignobilis: victa per pfectudinē ⁊ pꝑriū trāsmutat. Et qnto hec a remotiori ⁊ diuturniori radice ad ramos trāsmittitur: tāto magis nature inclinatio indurat ⁊ inflexibilior efficitur: vt in filiis qstū ex parte nature est pꝑrio simillima patrib⁹ inueniat in-

clinatio naturalis: ⁊ hec apponit nobilitas carnis: que qstū est de sui natura semp ad honesta ⁊ decetia plusqz ad vilia inclinā. Et hoc totum verū est: nisi libertas arbitrij vel pfectudo: vel alia causa extrinseca pꝑriū operet. Et sic pꝑz: qz nobilitas non est tm ex qualitate pplexionis cum rex vel digna psona melacolicē pplexiōis magis sit audax vel largus rustico ppter pfectudinē sanguineę pplexionis. Licet enī aia nō sit extra dūce: tamē existēs in carne operat⁹ pl⁹ vel frequentius fm qz a carne ampli⁹ ad aliqua inclinā. ¶ Q. autē sola nobilitas mētis videtur laudāda. Respōdem⁹ qz si equalitas operationis cōtraria agit nobilitati originis: tāto viciōsior ⁊ detestabilior est deformitas opationis quāto magis est cōtra naturāle mīnclinatōem originis. Et sic magis culpabilis est nobilis viciōsus qz ignobilis. Ubi autē nobilitas originis pficit⁹ ⁊ ornat nobilitate morū ⁊ opis: vtraqz alteri prestat incrementū laudis. Deinde virtus originis onditur in operatōe: non quasi aduenticiam vel cito mutabilē: sed quasi pꝑriā ⁊ innatam ⁊ debitā nobilitatē contraxerit a parente. Et dum virtus mētis fundamētū ⁊ radicez hz nobilitatū carnis: difficultus a virtute mouetur dignitatibus non mutabilib⁹: sed quasi innatis minus eleuet in humiliatōib⁹ quasi magis indignis altius exaltet: etsi virtus mētis forsitan tepuerit: ipsa carnis nobilitas cā ad nobilia excitat. Et inde est qz quādo he due nobilitates coniūgunt ambe merito collaudantur. Unde dicit de sancto gregorio. Fulgebat duplex in venerādo decus ⁊c. Si autē separātur he due nobilitas carnis nō laudat⁹: sed vitupat⁹ qn̄ deest nobilitas mētis. Nobilitas autē mētis sine nobilitate carnis tāto amplius laudat⁹: qnto etiā pꝑriā vincēs naturā laudabiliter opat⁹. Unde versus Iuuenalis. Volo pꝑ tibi iherites dūmō tu sis. Facide filiis vulcaniaqz arma capefces: qz te iheriti silez pducet achilles. ¶ Si autē dicat⁹: videt⁹ qz beata virgo magis debuit esse ignobilis pꝑtōis fm carnē qz nobilis. Tū qz. i. lozin. t. dicit. Non multi sapiētes hz carnē nō multi nobiles: sed ignobiliora mundi ⁊ contēptibilia ⁊ que nō sunt elegit deus: vt cōfundat fortia. Sed beatā Mariā elegit deus: ⁊ plegit: ergo debuit eē potius ignobilis. Tū quia glo. ibi dicit. Genit humilis de⁹ nō qrens altos sed humiles. Unde non elegit reges vl⁹ senatores vel philosophos vel oratores: s. plebeios pauperes idoctos piscatores. Et sic ista oib⁹ pꝑelectissima videt⁹. qz debuit esse plebeia ⁊ paupcula. Tū qz videt⁹ maior humiliatio dei nasci de ignobili qz de nobili. Ad qz rñdet⁹ qz illa dicta sunt de pꝑicatorib⁹ pꝑimis: p quos mūd⁹ erat conuertendus ad fidez: quos congruebat esse plebeios et indoctos: ne eozum sapientie:

potentie: vel dignitati ascriberet id qd de p gra-
tiaz et suu ministeriu opabat: et sic crux xpi eua-
cuaret. **¶** An pgruebat qd no in doctis humane
sapie verbis nec i potetia dignitatis homines
ad fide deciperetur vel cogeretur: s simplicib
simpliciu vbis exteri: diuina virtute cooperā
te interi: humiles p humiles vocaretur: et sic
de humil exaltaret: et diabolus qd per supbia vi-
cerat viceret. **¶** An glo. ibi. Nisi fidelit pceder-
et piscator: humilit no sequeatur orator: s in be-
ata maria aliud reformat pactu mfe dñi: quam
decebat modis oibus: qbus potuit exaltare: et
sibi nram naturā vniēdam in ipa: de q eā assu-
psit p oia honorare: vt sua erga nos gratia tan-
to maior apperet: quāto naturā nraz sibi in se-
pabilib vniuit. **¶** Et quāto modus illi vniōis
multiplici decozaret: ei quoz hūilitas tāto p-
fundior et maior gratie capacio fieret: quāto
etiā et gratie plenitudo et nobilitas eleuaret. **¶** Tā-
to etiā hūilitas maior ē: et magis laudat: quāto
q nobil et magnus exis humiliatoz. **¶** An beat
Ber. In alto non altū sapere s humilib pten-
tire: maxime virtutis est.

De pceptione. b. marie.

Capitulum. iij.

Memoria mea in
generatiōe seculor **¶** Eccli. xliij.
Et quō sit ista memoria de virgi-
ne singularissime in gnatione se-
culor. oñdit ps. cxxix. cū ait in psona ei. **¶** In
capite libri scptū est de me: vt facere volūtatē
tuā. **¶** Ubi sciēdum q tres sūt libri i quib est
scptū de ea et memoria ei. **¶** Primus liber eternal
cognitiōis. **¶** Scdus liber figurat descriptionis.
Tertius liber pfectionat eruditiōis. **¶** In primo
generata sunt secula i mēte diuinali p pordina-
tiōē. **¶** In scdo gnāta sūt secula in eē naturali p
narratiōē. **¶** In tertio gnāta sūt secula in eē spi-
rituali p reformatiōē. **¶** Et in oib his ē memo-
ria virginis i capite cuiuslibet libri vt qd singu-
larissimū scriptū. **¶** **¶**

Quantum ad primum

sciēdum q liber eternal ē mēs diuina: in q sunt
oia q fuerūt sūt et erūt scpta: ista scptura ē noti-
cia dei q est oim rerū: nō solū q facta sunt: s etiā
que fieri pnt: q nūc erūt: s eoz q creata sūt et
creabūtur seu erūt. **¶** Inter cetera sūt i hoc libro
eterno scpti oēs electi dei: pordinati ab eo ad
vitā eternā: et oia bona q eis collatur ē: de quo
libro dicit apls de quibsdā discipul ad phil.
liij. Quoz nōia scpta sūt i libro vite. **¶** An et gra-
tiam dicit de pe. di. liij. q fm psciētiam aliquā
scribi i libro vite: ē aliq pordinari ad vitā. s.
gfe et glie: qd ab etno pordinatur ē. **¶** Et moyses

Exo. xxxij. Aut dimitte pplo isti hāc noxaz. s.
idolatrie pmissē ad mōtē sinai adorādo vitulūz
aut dele me de libro quē scpsisti. q. d. Quia scio
te nō velle me delē de libro viuentiu: id pce hūic
pplo. **¶** In h libro nō est pōrtas tps: vt. l. prius
mens diuina vnūz cognoscat: et postea aliud: s
pōrtas dignitatis: vt dicat pus scptū qd nobi-
li et pfecti sciēdū ē dispositū. **¶** Sicut etiā accipit
qd ait ioh. baptista de christo. **¶** An me facit: qz
prior me erat ioh. i. **¶** Ad qdē tpe pus pceptus
et nat ē xps iohāne: s iohānes pri facit. l. cō-
cepti plex mēse: vt p3 Luce. i. **¶** S3 dī xps an
eū facit et prior dignitate: qz sine patione xps
pfectior sanctior et dignior iohanne. **¶** Et isto mō-
dicē pōr beata maria i capite libri. s. diuine por-
dinatiōis scptū ē de me: qz ab eterno p cognō-
uit et pordinauit de tpe suo pceptiendā et noscē-
dam virgine: q eēt sanctior vniūis puris crea-
turis etiā angel. **¶** Et iō in capite libri dicit scri-
ptū ē de ea: vt facit volūtatē dei: qz pce ceteris
pfecti opata est fm volūtatē dei: vt eēt gfa et
gloria excellētiōis oī pura creatura. **¶** An et de ea
cātatur. **¶** Elegit eā de et pcelegit eā. **¶** Elegit ab
eterno pordinādo. **¶** Et pcelegit eā. i. pce omni-
bus alijs excellētiōē disposuit facē. **¶** In gnatio-
ne ergo scloz scdm. s. q fuerāt creāda disposita
i mēte diuina: ab eterno fuit memoria hui vir-
ginis: vt quid singularissimū. **¶** **¶**

Quantum ad secundū

¶ Liber scdus figuralis. s. descriptionis ē vt re-
stamētū: in q vt ait apls: oia in figuram ptinge-
bant illi. i. Cor. x. **¶** Et h est liber mādatorum dei.
Baruch. liij. et ceremonialiūz: et iudicialiūz: et
moralīū. s. decem pceptorum. **¶** Prius autem
veteris testamēti primus liber est Genesis: in
quo data sunt mandata de iure naturali. **¶** Et hu-
ius libri principium ē. **¶** In principio creauit de-
us celum et terrā. **¶** Et in capite libri huius bi-
cere potest beata maria. **¶** Scriptū est de mēse
figuraliter. **¶** In quo principio narratur gene-
ratio seculor. i. creatio rerūz mūdialiū. **¶** Unde
ibi dicitur. **¶** Iste sūt generationes celi et terre. i.
creatio et memoria mea: ait beata maria p ecce-
siasticū in gnatione seculor. i. in figura fit men-
tio de me in creatione mūdi. **¶** **¶** Moralit igit
exponēdo. **¶** In principio creauit de celū et terrā.
In principio inqt de celūz et terrā inquit moy.
Gen. i. **¶** In principio. s. tps seu mūdi creauit. s. p
figurā. i. pñciauit figurādo creādo celū et terrā
. i. parētes vginis glōse iōachi pēz et annā ma-
trē ei. **¶** Sicut nobili ē celūz terra: ita pfectior ē
p pē: qz principiu actiū q mater: qz principi-
um passiū: et iō pri describit celū fm: et postea
terrā. **¶** Celū aut dī iōachim pēz: qz celestē. i. vir-
tuosā hūit puerfationē. **¶** Sicut enī celum est lu-
minosū: ita et ipse fuit illuminat lumine gratie et

Capitulum .III.

doctrine legis diuine. Et sicut celū est purū li-
ber ab oī corruptione: ita ioachim cast⁹ et mū-
dus fidē seruās vxorē: nō miscēs se cū alia mul-
ere: vt filios habēt: cū vxorē eēt sterilē. Celus qz
dat pluuiā abūdāter tpe suo: et ioachi vt i legē
daferib⁹ dabat abūdāter elemosynas. Nam de
redditib⁹ suis faciebat tres ptes: vnā videlicet
paupib⁹: aliā ministris tēpl⁹: tertiā p sustentatio-
ne familie sue. Terra autē pueniēter significat
annā. Nam sicut terra ē infimū elemēt⁹: et sibi ci-
tur influentie celi: ita anna humil⁹ erat: et sibiecta i
gubernatione dom⁹ viro suo vt oz. Terra sta-
bilē ē i eternū: stat inquit Salomō Eccl⁹. i. ita
anna p̄stās et forē in sterilitate sua nō turbulēta
p̄tra deū murmurās qd filios ei nō daret. Ple-
rūqz enī id votis expolcim⁹: qd non obtinuisse
mel⁹ forē: aut valeri⁹ max⁹m. Quatuor spo-
ne a mulierib⁹ infecūdis p filijs habēdis: qd ha-
bitū aliqñ sūt cā pditionis parētū. Terra atte-
rit multis modis: et scindit ad fructificandum
ita et anna ieiunijs: vigilijs et alijs modis casti-
gabatur corp⁹ suū: vt sibi dū eēt rōnē. Terra autē
vt sequit⁹ i Gene. i. c. erat inanis et vacua: qz an-
na erat steril⁹ et infecūda: vt mai⁹ inde apparēt
miraculū: et magnificētia ex fecūditate sibi col-
lata. Tenebre erāt sup faciem abyssi: qd pōt ex-
poni et de cōditione hūani generis: vbi ē aby-
sus iudici⁹ incognit⁹: in qd hūano gnē erāt te-
nebre error⁹ et peccator⁹: declinat⁹ pene oībus
ad idolatriā gētilib⁹: et iudeis legē dei dissipā-
tib⁹. Abyssi⁹ etiaz dīci potest ipa anna vt ter-
ra infecūda: et iō tenebre afflictionis et p̄fusiōis
erāt in ea: qz maledicta dicebat steril⁹ obprobrio
videlicet p̄fusiōis: qd fructū nō faciebat: vt enī
ait. b. Amb. Pudor ē feminis nuptiar⁹ p̄mia si
hic: ppter qd p̄mo institutū est infimoni⁹: vt
bz. xxij. q. ij. Pudor. Et spūs dñi ferebat sup
aquas. Cū enim vt narrat hystoria ioachim ac-
cessisset ad tēplū dñi in hierl⁹m iuxta mādatum
legis ad offerēdū sacrificiū: et cū fecūdis se pon-
tifici p̄tasset: redarguit eū pontifex: qd sterilis
cū fecūdis ad tēplū accessisset: ppter qd ille cō-
fusus ex improperio hui⁹ non rediit domū: sed
ad pmanēdū cū pastorib⁹ gregis sui abiit. Ad
intelligēs anna solatio vtri destituta: cū lachry-
mis dñm exorabat: p reuersione viri: et remoti-
one hui⁹ obprobrii votū faciēs deo: offerre fru-
ctū v̄trīs tui. Et tūc spūs dñi ferebat sup hu-
i⁹modi aq̄s lachrymarū ad exaudiēdū votum
ei⁹ et p̄solādū: vñ apparuit ei angel⁹ dñi p̄fortās
et declarans steriliū p̄tus fore mirabilē: vt p̄z de
p̄u isaac ex sara sterili et saronis ex matre steri-
li: et samuel ex anna: p̄nūciās ei reuersionem vi-
ri ad domū: qd secutū est apparēte angelo ioa-
chim et redit⁹ imperāte ac p̄ceptū futur⁹ de
ea que dñi mūdi et mater dei fideia erat: vñ seq̄t
dixit vero deus: dicē dei ē facē. Fiat lux. Ubi

successiue narrātur op̄a sex dīez in p̄ncipio fa-
cta designātia sex op̄a mirabilia dei facta suc-
cessiue in v̄gine maria ibi figurata. Et sic in ca-
pite libri sc̄ptū est de me zc. Et p̄mū opus ē cō-
ceptio ibi dicēs. Fiat lux. In hoc p̄figurās et p̄-
ordinās p̄ceptū v̄rginis: cui⁹ vita glōsa lucem
dedit seculo. Et facta ē lux. Facta qdē tpe p̄des-
minato quātū ad corp⁹ a parētib⁹ suis ioachim
et anna: vt cā instrumētali p̄cor copulā carna-
lē. Nō enī de spūs sancto p̄cepta ē: qz h̄ est p̄uile-
giū soli xpi: et hereticū eēt hoc dicere: si scdm
modū cōm gnationi humane. Facta autē ē lux
ista virgo glōsa a deo p̄ncipalit quātū ad cor-
pus qz de sterili: et optime p̄plexionata et orga-
nizata quātū ad aīam: qm ipse de⁹ de nouo eaz
creauit post corp⁹ p̄fecte organizatū: et creādo
in corp⁹ suū infudit. Unde beat⁹ Hiero. Inter
illas secreti v̄trīs angustias man⁹ oīpōtentis
sp̄ opatur: idēz plasmat⁹ corp⁹ simul et aīe di-
lvi. Nasci. Et sic p̄cepta et aiata beata maria in-
uenta ē cū aliqua tenebra. s. peccati original⁹ cō-
tracti post infusionē anime in corp⁹. S; sbito
diuisit de⁹ lucē a tenebris eā sacrificiō et ab ori-
ginali mūdando. Et facta ē tota lux et dies ra-
diōsa. In secūda die fecit deus secūdū op⁹
s. firmamētū: diuidēs aquas ab aquis: hoc fir-
mamentum est beata maria: qd nata in mūdo se-
per firma fuit in dño. Nō enim ait beat⁹ Ber.
Festiu⁹ laudibus natiuitas eius celebraret: si
non sancta nasceret. i. firmata i omni bono: po-
sita ē in medio aquarū superiorū et in-
feriorū. Quē fluxibiles sunt creature ratio-
ne vtentes vt angeli et homines: qui angeli si
imortales sint in sui eētia: et homines quo ad
animā: tamen continue fluunt p̄ mutationem:
sātem cogitationū et affectionū: immo et ver-
sibiles ad bonū et malum ante sui glōrificatiōēz
In medio ergo harū aquarū positum est
istud firmamentum beata maria: et in medio
sanctorū vie et patrie diuisa est ab vtrīsqz: ex-
istens supra omnem statum vie: et infra statum
patrie: cōicans cū vtrīsqz: habēs cum superio-
ribus virtutū perfectionē: cum inferiorib⁹ me-
rendi cōditionem. Cum superiorib⁹ securitatē
cōtra casum: cum inferioribus possibilitatē ad
meritum. In tertia die congregatis aquis i lo-
cum vnū apparuit arida: vocauitqz deus ari-
dam terrā: p̄gregationēsqz aquarū appellauit
maria. Congregatis igi⁹ omnib⁹ gratijs factoz
in vnū locū. s. in aīam v̄rginis: appellauit eam
maria: quasi mare gratiarū. Quia enī flumina i
mare intrāt. Eccl⁹. i. i. oēs gratie i maria et ma-
tre non redundat. s. in aliquam supbiā: vnde et
ipsam ariolam ab omni concupiscētia voca-
uit terrā ppter suā humilitatem sūmam. Dicit
tur enī humilis quasi humi accliu⁹. s. terre: de
q̄ dī i ps. Terra nra dabit fructū suū. Et i alio

De opar^o e salutes in medio terre. i. virginis.
Et dicit maria media pducta non corrupta: quia sepe
aucta e in virtutibus. Ista igitur terra segregata ab
aquis deliciarum et populo et puula in templo pntata: a
parentibus deo dedicata: germen cepit pducere her-
barum sanctarum cogitationum. Flores feruentium desi-
deriorum: fructus perfectarum operationum: quarum semen
remanet super terram. s. exteriorum exemplorum: iuxta quod
alii possunt fructificare per imitationem. Insiste-
bat. n. orationi: meditationi. p. parte diei: exercitio
corporali honesto alicui. p. sustentatione vite obe-
diens maioribus et reuerens equalibus non inuidens: infe-
rioribus seruilem. Loquendi peior: legendi studiosi-
or. Ad inicer to diuitiarum: s. in pce pauperis spe
reponens arbitrium mentis non hominem sed deum querens.
In quarta die fecit deus luminaria magna. s.
solē lunā et stellas. Sol autem iusticie est christus deus noster.
Sol autem materialis dicitur illa die ex nubecula il-
la facta prima die: quod dicta est lux secundum quiddam docto-
rum. Ista et sol spiritualis qui illuminat omnem hominem venien-
tem in hunc mundum: factus est: conceptus et natus de nube-
cula lucida. i. virgine maria. Tunc et luna etiam for-
mata est. i. ecclesia a christo illuminata: sicut luna a
sole habuit suam perfectionem unita in nostra humani-
tate cum deo in vtero virginis. Et stelle quarum non est
numerus diuersorum sanctorum lumen gratie recipientes
a sole christo: quod de plenitudine eius nos omnes accepi-
mus gratiam. Iohannes. i. aperuerunt noctem vite pntis
suis exemplis irradiantes. **I**n quinta die creati
sunt volucres celi et pisces ex ipsis aquis. Volu-
cres ad alta volantes sunt actus vite contemplatiue.
Pisces in mari fluctuanti discurrentes sunt actus
vite actiue. Et utique ex aquis abundantissime gratie
eius processerunt. Quis enarrare valeat vel etiam
cogitare altissimas contemplationes: quas habuit in con-
ceptu filii: in visitatione Elisabeth: quando dixit:
Magnificat anima mea dominum. In natiuitate filii
cum vidit deum ex se natum: ab angelis collaudatum: a
pastoribus et magis veneratum: a symeone declara-
tum: et postea in predicationibus: miraculis audi-
tis et visis exaltatum. Nec tamen defecerunt in ea pis-
ces. i. actus vite actiue vite ad primum et cum labore
Iam nudus filius vestitus: cibo pauperis: lacte pota-
uit: hospitem in domo sua paupercula recepit. Fu-
gauit eum in egyptum: ne periret: laborabat ma-
nibus: ut eius necessitatibus prouideret. Denique
iuxta crucem stans cum filio crucifixus: cruci per
compassionem confixa erat. **I**n sexta die fecit de-
us homines: et translatum de terra in paradysum volup-
tatis dedit ei vniuersale dominum: ut pesser volu-
cris celi et piscibus maris et bestiis terre ab eo
creatis. **A**plius Paulus. i. Cor. xii. assimilatus sta-
tum vite pntis et in factis statui puuli pueri. Ista-
tum autem fratrum statui viri perfecti etatis. unde dicit. Cum
autem factus sum vir: euacuauit que erant paruuli. Si-
cut. n. paruulus habet paruam noticiam de rebus et mari-
me spiritualibus: sed vir magnas: si se applicat in illis

Ista in pntis omnis noticia quam de deo habet et sane-
tissimi homines est imperfectissima et modica respe-
ctu cognitionis in patria. Quamuis igitur beata
Maria habuit altissimam cognitionem de diuinis
in pntis: tamen alio modo habuit perfectionem: quando assup-
ta est in celum et paradysum translata in aia et corpore:
ut vir hominis perfectissimam visionem et fructum
fecit dominum omnium: ut pesser volucris angelorum: pis-
cis demonum in mari amaro penarum natantibus
bestiis hominum mortalium. Denique die sep-
timo quod quieuit ab operibus suis deus: et christus
in sepulchro: et tunc fides in virgine ipsa. Iohannes
dixit ei: et sanctificauit: statuens eandem septimam
in veneratione heri a fidelibus in honorem eius:
non quidem abstinendo ab operibus manualibus
ne videamur iudicare: de con. di. ij. peruenit:
sed ieiunando: orando frequentius: et elemosy-
nas dando. Ecce ergo quomodo in capite libri scriptum
est de ea: ut faceret et cetera. Et sic figuram me-
moriam eius in generatione seculorum. **¶ III.**

De tertio libro qui est
nouum testamentum: precipue euangelium: in
quo docetur omnis christiana perfectio: potest intelli-
gi illud Ezechiel. ij. Et vidi. Et ecce manus mis-
sa est ad me: et in ea inuolutus liber scriptus in
foris. Erant in eo scripte lamentationes: carmen
et ve. Manus ista est dei filii: quo ut manu arti-
ficis factus est mundus. Liber inuolutus in ea est
euangelium seu doctrina predicata ab eo: que iuo-
luta et obscura est iudeis et gentilibus: scriptus est
intus et foris: quod dirigit et informat conuersationem
exteriorem et interiorem hominis. Sunt scripta in eo
lamentationes et punctionis que debent haberi per
peccatis. iuxta illud: penitentiam agite etc. Car-
men exultationis: quod quod dicitur per expectationem
bonorum mercedis etc. cruciatus damnationis
que dicitur quis timere per vitia perpetratis: iuxta il-
lud: **M**at. xxv. Ibi sunt hi in supplicium eternum: in-
stiterunt in vita eterna: Principium huius libri ena-
gelici est istud. Liber generationis iesu christi: **M**atth.
i. id est in quo narratur generatio temporalis christi
per quem generata sunt secula. i. homines in esse spiritua-
li. Et in fine huius genealogie que est in capite li-
bri noui testamenti seu euangelii dicitur. Iacob
autem genuit Ioseph virum Marie de qua natus
est Iesus qui dicitur christus. In capite ergo libri scrip-
tum est de me: ut facerem voluntatem tuam: in sumen-
do sponsum: in consentiendo deo ad concipiendum
christum. Et sic memoria eius virginis est in genera-
tione seculorum spiritualis: facta in dei incarnatio-
ne ex virgine. **¶** Sed tunc queritur cum euan-
gelista narraret genealogiam Marie de qua
natus est christus: non ex Ioseph: quare descri-
bit genealogiam Ioseph: et non Marie: Ad
quod respondit. b. Hieronymus et Iohannes. damasce-
nus: quod non fuit consuetudo iudeis neque digne scripture

Capitulū .III.

genealogias ponē per mulieres s; per mares
Lex autē prohibebat coniungi in hōies
 vni tribū cū alteri tribū hōib; nisi in sacerdo
 tale tribū iuda regalē. S; fiebat mīonū in
 hōies vni tribū et vni familie: q; ioseph erat
 iust; vt dicit **Matth. i.** Nō sup̄fisset mariā in gē
 gem nisi fuisse de tribu iuda: et familia dauid: q;
 fecisset p̄tra legē. Ex hoc igitur describit genealo
 gia ioseph ichoata ab abraha: p̄sequēnt ponit
 et genealogia marie sp̄se sue cū eēt de eadem
 tribu et familia. **S**i vltēri q̄rat: q̄re scriptura
 non p̄sequit genealogizare mulieres sicut et vi
 ros. Rōdit albertus magnus in libro sup̄ missus ē:
 q; ppter plures cās. **P**rima q; sexus indignior
 et virilior: ppter p̄ncipalitātē gnandi: q; a
 masculū gnāt i altero. **S**cda q; sexus femine ē nā
 posterior: pus enī format ē adā: postea eua et
 ipsa de costa eius. **T**ertia causa q; culpa p̄rior.
Prius enī eua tulit de pomo seducta: postea adā
 forte abusus: et magis eua seducta superbia
 credens se fieri posse p̄sum similem deo. **P**oc
 adā nō credidit. **L**icet mādātū et ipse trāgressus
 est. Et h; est qd ait ap̄ls dū dicit. **M**ulier cū se
 ducta ē in p̄uaricatōe. **A**dā vero nō est seductus
Quarta rō: q; mulier ad opa imitatis signā
 da ē cōgruentior: qm̄ debitoris rōnis et virtutis
 corporalis. **E**ū autē p̄dictis rōnib; mulieres non
 genealogizant ab ista maledictione est exēpta
 b. maria: cui genealogia exp̄ssissime declara
 tur et patētissime euāgelizat. **A**ut h; sit p̄ vi
 rū desponsatū sibi. i. ioseph: vt p̄ in euāgelio: de
 clarat eminētia dignitatis et humilitatē simul vt
 manifestat mirabilē pulchritūdine: cū et dignitas
 extollit humilitatē: et sup̄ oīa humilitas p̄cipue
 ornāt dignitatē. **Q**uid enī ait. b. **B**er. **A**irtu
 tū est eque potēs: oīm demonū debellare sup̄bi
 am et tyrānidē hōim. **C**eterū cū omniū indiffe
 renter p̄sonarū: hec sit. f. hūilitas qdam turris
 fortitudinis a facie inimici. **N**escio q̄ pacto cu
 ius vis maior ē in maiorib; et clariorib; clari
 or: p̄probat. **N**ulla splēndidior gēma in oī p̄eci
 puo ornatu sumi p̄nficis. **Q**uo enī excellētior
 ceteris: ex hūilitate paret illustrior et se ip̄o. hec
 ille. **S**icut igitur dñs p̄uilegiavit m̄fēs suā sup̄ oēs
 mulieres i eo q; genealogizet: ita et humilitate
 adornauit q; hec genealogia ad ip̄as p̄ virū iō
 seph descendere demonstrat. **C**irca quā gene
 alogiā posita in capite libri euāgelior: tria sūt
 p̄siderāda. **P**rimū ē: q; nulle femine peccatri
 ces i genealogia describuntur. **S**cđm q; mali ali
 q; viri i ip̄a genealogia iherū. **T**ertiu q; et mul
 ti boni i ip̄a genealogia exp̄muntur. **Q**uātū
 ad p̄mū cā hūit ē p̄ eo q; oīs peccati imitatio
 vel suspicio a beatissima maria excludi decuit.
Sicut autē a p̄e i filios p̄ imitationē mala p̄usa
 tio solet deriuare: q; cū eis frequēt p̄uer sanē
 et vidēt eorū mala opa: ita a m̄frib; in filias q; p̄ti

nue habitāt cum eis: et vidēt opa eay: mali mo
 res descendūt p̄ seq̄lā. **N**ulla igitur mac in genealo
 gia mala designatur: ne suspicio vel minima de
 ei; imitatione i h; oriāt. **N**ec ē p̄tra quod ait. b.
Hiero. sup̄ **Matth. i.** q; nulla sactariū mulierū
 hic ponit. q. d. **S**ed p̄ p̄rius peccatrices: vt ra
 ab meretrix. **R**uth moabitides gēnt. **B**er sa
 bee adultera. **T**hamar incestuosa. **N**az p̄dicte
 mulieres q; exp̄munt in genealogia fuerūt vt
 q; male: s; anteq̄ p̄tinerēt ad genealogiā: ad qd
 respicit. b. **H**iero. **S**uit enī raab meretrix anq̄
 desponsaret salomoni: nō aut postq̄ acceperit il
 lū in virū: vñ p̄tinet ad genealogiā dñe descen
 dentis ab ea. **S**ic ruth accipies in virū booz: ex
 q; nat; est obeh au; dauid: p̄uer sact ad cultū ve
 ri dei. **B**ersabea autē p̄petrauit adulteriū anq̄
 sumeret in virū legitimū dauid: et natus ex illo
 adulterio non ponit in genealogia dñe: s; salo
 mon q; natus ē de legitimo matrimonio ip̄a ho
 nestā p̄manēte. **S**ic et **T**hamar cōcepto saraz
 et phares: q; p̄tinet ad genealogiā dñe casta p̄
māsit. **E**t fm̄ hec itelligit opozet dicta alberti:
 et tūc nō p̄tradit vbi. b. **H**iero. **Q**uan
 tū ad scđm dicēdum fm̄ albertū vbi sup̄a: q; iō
 ortū habuit ab aliq̄bus descriptis viris i gene
 alogia ista mal; triplici ex cā. **P**rima q; oppo
 sita iuxta se posita magis elucescit. **E**t fm̄ illd
 dicit in canticis cāticor. **S**icut lilium in sp̄mas
 sic amica mea in filias: et sicut sp̄ina rosam ge
 nuit: iude mariā: canit ecclia. **S**cda vt sapia dei
 misericorditer appareret. **E**st. n. exit; de bono
 in bonū s; u meli; vt illud. **V**idit de; cūtra q; fe
 cerat et erat valde bona. **B**er. i. **E**x singul; enī
 creaturis bōis factis resultat pulchritudo vni
 uersi q; est meli;. **E**st et exitus de malo i malū:
 fm̄ illud. **I**nitiūz omnis peccati superbia. **E**st
 et exitus de bono in malum: vt de muliere in
 tūm peccati. **Q**uartus exitus est de malo in bo
 num. **E**t hoc est p̄prium dei cuius sapiētia vin
 cit maliciā: ex malo eliciens bona. **T**ertia
 causa est: vt confidentiam peccatorib; augmē
 taret: p̄ hoc q; mediatrix eorum eadem propin
 quitate vtrāq; extremitatem contingeret: vt
 sicut est mater soror et filia dei: sic etiam a natu
 ra inclinaretur ad miserēdum peccatori p̄opē
 quod figuratur per arcū in nubibus celi in si
 gnum federis inter celum et terram. **N**on enīz
 potuit deus efficacius cum peccatorib; stabili
 re pacē: q; q; filiam peccatorum hōim suo filio
 accepit vxorem et m̄fem. **N**ec aliq̄s fidel; inter
 deū et hominē pacē fecit: q; que mater vtrius
 q; fuit. **A**d hoc etiam optime facit auctoritas.
Hiere. di. lvi. dominus qui hanc rationem af
 signat. **Q**uantum ad tertium dicendum: q;
 ideo a bonis et sanctis ortum habere voluit:
 vt p̄tet in narratis in genealogia triplici ra
 tione scđm albertum. **P**rima est vt sanctitas

viditq; eam circumdaret. Retro per nobilitatem eorum scilicet sanctorum ex quibus descendit ut Abraham et aliorum. Ante per utilitatem. scilicet propter christum ex ea natum. Supra per dignitatem: quia sancta regia celi. Infra per potestatem quia ad demones choberecedos. A dextris per virtutum summitates. A sinistris per peccati immunitatem. Ab intra per charitatem. Secunda causa ut humilitas eius laudabilior apparet: quia ait. b. Bernar. In altum positus non altius sapere: sed humilibus consentire: nil deo carius: nil apud homines rariorem invenitur. Ipsa autem regali ex progenie exorta: ancillam se vocat. Tertia ratio est: ut antiquitas nobilitatem extollar et augeat: quia non potest arbor bona fructus malos facere. Et quod natura tale magis tale: et magis ad virtutem perficitur: qui ad ipsum ex nature origine inclinatur. Virtutes enim partim a natura: partim a consuetudine sunt acquire. Nam infuse principali ex gratia vultus iob. xxi. Ab infantia crevit mecum miseria. scilicet per assuetudinem. Et deus. Egressa est mecum ut a natura. Sicut enim diuturnitas peccati non minuit peccatum: sed auget: et tanto sunt graviora peccata: quanto aliam infelicem diutius detinet alligata ut dicit greg. monus. extra de consue. c. vlti. Et sicut adulterine plantationes non dantur radices altas: ut dicit Sap. iiii. Ita converso pulchra est casta generatio. id est progenies cum claritate. Immortalis est enim memoria illius: quia apud deum nota est et apud homines. Et sicut omnes iniqui filii ex iniquis qui nascuntur: testes sunt neque aduersus parentes. Ita generatio rectorum benedicta. Sic ergo beatissima Maria ex magnis et bonis orta est: ut antiquitas nobilitatem eius extolleret. In capite ergo libri scriptum est de me: ait: quia in principio novi testamenti etc. De conceptione beate Marie habes alium sermonem in prima pre in titulo octavo: de peccato originali: et ibi vult ipsa praxerit originale peccatum et auctoritates.

De natiuitate. s. Marie fimo. Ca. v.

Liber generatio- nis iesu christi. math. i. hic est scilicet facta Maria hodie nata. Ubi notandum: quod consuetudo antiquorum fuit principium et magnatum: diem natalis sui cum solennitate et iocunditate celebrare. Unde dicit mar. vi. Q. herodes rex natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis galilee. Ratio autem et causa huius fuit: quia credebant eorum fortuna sua ex die et hora natiuitatis sue omnia puenire. In cuius rei signum et argumentum: quod narrat valerius maximus de duobus philosophis eadem die natis: qui scilicet infortunij postea equaliter pesserunt. Unde dicitur q. Polestratus et Hypocides philosophi

eadem die nati: eiusdem preceptoris epichuri sectam secuti: patrimonij etiam possidendi alendiq; schole comunione coniuncti: eodemq; monito tempore vltima senectute extincti: scilicet ex eodem credebant procedere infortunia sua seu quicquid mala. Ad quod facere videtur quod idem valerius maximus refert de quodam qui omni anno ea die solus in qua natus fuerat febres pariebatur: nec unquam alias alia infirmitate tangebatur. Et illa tali febre illius vltimo diei extinctus est. Illi ergo qui eufortunati erant: sicut magni et honorati tanquam cum eufortunij sui: natiuitatis diem cum leticia celebrabant. Sed scriptura sacra diuinitus inspirata: et ipsius doctores a deo illuminati: tales bona quam mala. id est aduersa et diuina prouidentia magis quam ex stellatarum natiuitatis puenire nobis asserunt. Propter quod dicitur hier. x. A signis celi nolite timere. Nam etiam in his que corporum celestium domino subdunt: diuina voluntas et prouidentia preualet: prospera et aduersa prout vult singulis tribuens. Et ideo ecclesia non celebrat natiuitates hominum: et precipue quia nascuntur cum originali peccato. Celebrat tamen natales dies quorundam qui ex speciali dei munere nati sunt sine originali peccato: ut christi: et virginis marie eius: et iohannis baptiste. Christus enim sine originali conceptus non solum natus. Et sic natiuitas beate Marie celebratur: quia ut dicit b. ber. Sancta fuit antequam nata. Neque enim festis laudibus celebraretur: si non sancta nasceretur. Et de hac in verbis prepositis que sunt titulus quasi cuiusque dicitur. Liber generationis iesu christi in quo commendatur ex tribus.

Ex totali puritate: quia liber.

Ex supernali fecunditate: quia generationis.

Ex singulari dignitate: quia iesu christi. A.

Dicitur beata maria

liber: quia continebat in se diuinam sapientiam. id est filium dei. In libris enim continetur sapientia descripta. Et ex hoc innuitur totalis eius puritas. scilicet in anima et corpore: quia ut dicit Sap. i. In malivolam animam non intrabit sapientia: neque habitabit in corpore sedito peccatis. Et ideo oportuit eam esse totaliter puram ab omni peccato. Io. damas. Sanctus enim deus: non nisi in sanctis requiescit. Et possumus dicere: quod vocatur beata Maria liber tripliciter causa seu ratione. Primo ratione materie. Secundo ratione scripture. Tercio ratione clausure. Quatuor ad primum: libri precipue notabiles sunt de pergameno: quo ad materiam seu chartam. Purgata tamen tripliciter. scilicet a pellis carnositate. Ab aqsitate seu humiditate quando. scilicet siccat. Et a superfluitate quando radit. Sic beata Maria purgata fuit a carnositate peccati originalis: purificata ex peccato originali: per. quinquagesimum. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccato

Capitulum .V.

cōcepit me mater mea &c. Et hoc in sanctifica-
tione. Ab aq̄sitate. i. fōmītis fluxibilitate. **Peñ**
vi. Cūta cogitatio putē ad malū &c. Et hoc i
spūsancti supuentione. **A** supfluitate. i. a q̄daz
legis irregularitate. Et h in purificatione: q̄a
f. fm legez mulier pariens non poterat ire ad
replū nisi post q̄draginta dies: vel a supfluita-
te quo ad directionē actualē oīm cogitationū
in deū. Sic et nos oportet purgari si volumus
paradīsu frare ab originali p baptisimū a mor-
tali p penitentiā. **A** supfluitate venialiū p sacra-
mentalīa. **b.** Aug. de pe. di. i. **P**eminez putes ab
errore ad veritatē: a quocūq; magno: vlt paruo
peccato ad virtutē sine pnia posse trāsire. Ita
a deo impititur largitas venie: vt nō deserat ve-
ritas discipline: vel pōt pici q̄ debem purgari
a carnositate luxurie. **A** aq̄sitate supbie. **Hu-**
miditas enī nīmīa facit inflare vt idipicū. Et
a supfluitate auaricie: q̄ supflua congregat et re-
tinet. **Antiquit** aut materia libroz fiebant car-
te deligno. i. ex cortice illo arboris sbrilioz q̄ ē
medi^{us} inter corticē exteriorē grossiū: et lignū
quī cortex medi^{us} et sbrilis dicit^{ur} liber. **Q**uā tali
materia liber est dicit^{ur}: q̄ materia bene cōgruit
beate marie: q̄ facta ē media seu mediatrix inē
deū et homines ppter q̄d canit ecclesia. **M**edi
atrix hoīm: ablutrixq; criminū: petōz venia. f.
pcurado ista. Et iō peccatores discordes et ini-
mici dei facti ppter offensam: vt recōciliēt ei
debēt ad istū libz et ad istā mediatrix recurre-
re. Nam sicut ipsa mediāte sedata est lis q̄ erat
inter deū et hoīes: ita etiā per ipām terminant^{ur}
questiones inter hoīes et diabolu. **U**nde legē
in li. de miraculis eius: q̄ quidā grādīs pecca-
tor ducit^{ur} est p visionē ad iudiciū dei: vbi per q̄-
tuor allegatōes diaboli voluit pbare eū cē suū.
Primo rōne publici instrumētī quod deus
dictauit eū dixit. **I**n q̄cūq; hora comederitis
ex eo: morie moriemini. **C**uz ergo iste sit ex ei^{us}
p genicū: morie ppetua debz mori. **S**ed Beata
maria cui^{us} ille deuor^{atus} erat: rñdit vt mediatrix et
aduocata. **I**stud tu demō falsificasti: q̄ ad illud
addidisti. **N**e q̄quā moriemini: et ideo tanq̄ fal-
sari^{us} repellēd^{us} es. **S**ecūdo dixit diabol^{us}: illū
esse suū rōe pscriptōis: q̄ scz multis annis eū
in seruū possedit. **A**d quod mediatrix. b. maria
rñdit. **I**lla pscriptio fuit sepe interrupta: et ideo
nō valet: q̄ ratio eius semp murmurabat et cō-
tradicebat: q̄ tam crudeli domino seruiebat.
Tertio diabol^{us} dixit esse illū suū rōe ppetuū
peccati. **N**am peccati ppetuū est esse pderosus
ps. xxxvij. **S**icut on^{us} graue grauate sunt sup
me. Et q̄ pderosum: ideo trahit ad cētrū tre
scz infernū: et ideo illuc demergēdū. **C**ui media-
trix rñdit: q̄ pena et passio filij sui pl^{ur} oibz pō-
derauit: et sursum quodāmodo trahit pctōres.
lob. vi. **U**tinā appēderē pctā mea &c. **Q**uar

to allegauit q̄z plurā erant eius mala q̄ bona.
Et cū ad pceptū iudicis in statera apprehen-
derent bona et mala: et statera in qua erāt mala
pēpōderaret. **S**ubito beata maria manū ap-
posuit ad staterā seu bilānā in qua erāt bona et
si pauca: et traxit eā ad terrā: et pēpōderauit al-
teri. **T**ūc diabol^{us} cōfusus abscessit: et ille euigi-
lans vitā suā in meli^{us} cōmutauit. **S**ecundo
beata maria dī liber rōne scripture ei^{us}. **S**ectu-
ra enī libz nihil est aliud q̄ verbū incarnatū. **C**har-
ta incorpata. **E**t representat verbū dei in-
carnatū ex v̄gine. **N**am tanq̄ nostrū verbum
mētale est verbū a patre genitū. ps. **E**ructauit
cor meū verbū bonū ait ps. xliij. **T**āquā v̄bz
vocale est verbū dei a pphetis p̄dicatū: isai. lv.
Verbū q̄ egredit^{ur} de ore meo. i. p pphetas nō
redibit ad me vacuū. **S**ed tāquā v̄bū incarna-
tū seu scriptū est verbū dei in vtero v̄ginis for-
matū seu incarnatū: de quo dī isa. viij. **S**ume tū
bi libz grandē: et scribe in eo stilo hōis: vt sit
verbū patris et filij et spūsancti: cui^{us} ope pcept^{us}
dī. **L**iber iste grādīs fuit beata maria. **L**ibz q̄
fiunt ab hoībz sunt parui: q̄z pauca cōtinent.
Nā etsi Salomō dicat. **E**ccl. vi. **F**aciēdi libz
null^{us} est finis. **I**n vt ait temistius. **E**a q̄ scim^{us}
sunt minūma pars eoz que ignoram^{us}. **S**ed. b.
maria fuit liber grādīs: q̄z cōtinuit diuinā sapiē-
tiā cui^{us} nō est numer^{us}. **I**n ipso. n. fm aplm sūt
thezauri sapie et scie dei. **S**criptor h^{uius} libz fuit
optim^{us}: qm spūsanct^{us} q̄ oīm est artifex oīm hōis
sciam. **F**uit q̄z in hoc libz: et scriptura in qua
oēs pnt et debēt legere et obseruare in eo p̄feta.
Unde. b. ambro. in libz de v̄ginib^{us} ait. **S**it vo-
bis tanquā in imagine descripta vita **M**arie.
Habetis in ea pbitatis exēpla: vt sciatis quid
eligere quid debeat vitare. **V**irgo erat non
corpe. f. tū: h mēte que nullo doli ambitu since-
rū violaret affectū. **C**orde humilis: v̄bo gūis
animo prudēs: loquēdi parciōz: legēdi studio-
sior: intēta operi: verecunda sermone: arbitriū
mētis nō hoīem: sed deū querēs. **N**ō in tēto
diuitiarū: sed in p̄ce pauperū spem reponēs.
Al surgē maiorib^{us} natū: eqlib^{us} nō inuidere: fu-
gere iactantiā: sequi rōem: amare v̄tutē. **E**t isra.
Cogeminat^{ur} ieiunio dies: etsi reficiendi neces-
sitas fuit. **P**lerūq; cib^{us} obui^{us} erat qui mortē ar-
ceret: nō qui delicias ministraret: dormiēdi nō
prius cupiditas q̄ necessitas fuit. **E**tsi quādo
dormiebat corp^{us} vigilabat anim^{us}: qui v̄lecta
repetit: vel interrupta p̄tinuat: vel agēda p̄nū-
ciat: vel ordinata disponit. **H**ec ille. **U**bi multa
dici pnt ad delectatōnem et imitatōem eius. **E**t
de hoc libz virginali ait **B**aruch. iij. c. **I**ste
est liber mādatorū. **M**ādatorū dei sunt de opib^{us}
v̄tutū. **T**ot sunt in hoc libz scripture: quot
opa v̄tutū. **I**lle v̄o legit in eo et colit: que eam
imitat^{ur} et diligit. **T**ertio dī. b. maria liber rōe

Titulus .XV.

clausure. **L**ibri. n. hnt sua clausoria vel sigilla. **I**psa dici pot libet ille. de quo **Jo. Apo. v.** **C**ui di in dextera dei sedetis sup thronu libri scriptuz intus et foris signati septē sigillis. **L**iber iste beata **M**aria in dextera dei fuit. i. in dei p destinatione et plectore cūctor. **S**cripti habitib⁹ int⁹ in aia: et actib⁹ virtutū ab extra seu foris in exteriori puerlatōe. **S**eptē sigilla sunt septem figure sue sanctissime natiuitatis. **P**rimam clausuraz seu sigillum apposuit balaā dicens. **N**ume. xxiij. **B**rief stella ex iacob: et hō exurger de isrl: qui pcutiet duces moab. **H**ec stella est beata maria: orta vtiq⁹ ex **I**acob. i. pgenie patriarche iacob. **H**ec assimilat stella rōe quātitatis. **E**st. n. in celo aliqua stella que oib⁹ stellis est maior. f. illa que est in ariete i fine imaginis draconis: vt dicit alphagran⁹. **Q**uāto aut aliq⁹ stella magis eleuat a nobis: tāto apparz nobis minor: ppter distāā. **I**ta. b. maria maior est in esse spūali q⁹ oēs sancti et sancte: et tñ quāto maior fuit: tanto minor subipsi videbat⁹ pp imēfaz humilitatē. **D**icta aut stella aliqñ videt⁹ maior: videt⁹ qñ mediāte aliquo vapore humido videtur. **S**ic et beatā mariā ille videt⁹ vt maiorē: et magis laudat qui humore deuotionis abundat. **S**ecūda clausura seu figura fuit de area. **E**t hāc apposuit gedeon. **S**ed dauid ipm sigilluz magis ampliauit cū ait. **B**escēdit sicut pluuia in vell⁹: et sicut stillicidia etc. **V**ell⁹ est pellis cuz lana bestie qd nascit⁹ in carne et de carne: si passi ones carnis nō sentit: qz est sepatū ab aiali scilz post mortē eius. **S**ic. b. maria quāuis nata fuerit de corpe anne: et in carne corpea fuerit sepatā tamē ab ea: vicia carnis nesciuit: si pura et illibata semp pmāsit. **U**nde. b. hiero. illud ps. exponēs i sermone ait. **P**lane celestis imber virgineū vell⁹ infudit: et tota deitatis vnda i carne se ptulit: ac deinde p crucis patibulū expsum: oibus pluuia salutis effudit: et hūanis mētib⁹ stillicidia gratie prestetit die clari⁹. **A**rea ē vgo maria: vell⁹ xps in ea: ros diuinitas q fuit plēa **A**rea tamē arida remāsit: qz virgo intacta et inuiolata semp fuit: vt pz in figura iudicū. vi. **V**ell⁹ maria vt dictū est. **T**ertiā clausurā seu sigillū posuit **S**alomon: dicens can. iij. **O**rt⁹ cōclusus foror mea spōsa. f. es ort⁹ cōclusus. **F**ons signat⁹: pute⁹ aquaz viuētū: que fluūt impetu de libano. **S**oror dī. b. maria: qz creatura rōnalis creata a deo: vt patre oim. **U**n et soror nra. **S**pōsa dī dei ex quo genit⁹ est xps. f. opere dei supnaturali. **O**rt⁹ fuit in quo fuerūt flores sanctorū desideriorū: et oia odoramēta virtutū. **C**ōclusus dicit⁹: qz nullo doli aditu a diabolo igredi potuit. **F**ons signat⁹: dī signat⁹ sigillo toti⁹ trinitatis. **F**ons de mari ort⁹ h p mear⁹ subter raneos trāsies dulcorat⁹: et sic ipa aq⁹ dulcorata fonti imittit⁹ et potabilis reddit⁹. **E**t sic in pinci

pio fons hz amaritudinem. f. in mari: in medio dulcoratōem: in fine. f. in ipso fonte dulce et potabilem emanatōem. **I**ta et. b. maria de amaro pplo iudeorū ortū habuit: et in amaritudie pcti originalis generata: si postea spūscō p sanctificatōem dulcorata grā: ita q⁹ postea semp emisit aq⁹ dulcissimas actionū: potabiles. i. inuitabiles. **P**icit aut bīs ort⁹ cōclusus: qz nec intellectuz error intrauit: nec affectuz iniquitas venialis. **P**ute⁹ est aq⁹ viuētū. i. grāz pfectaz q fluūt de paradiso qñ siles illis. **Q**uarta clausurā apposuit ppha ifaias: dicens. c. xi. **E**grediet⁹ de radice iesse: et flos de radice ei⁹ ascēdet. **V**irgo dei genitrix virga est: flos fili⁹ eius. **E**xponit cantās ecclia. **E**t notādū q⁹ virga ista nō dicit⁹ orta: si egressa de radice iesse. i. radice et genere iudeorū. **R**adix. n. terre et humore: si virga rore celi et calore solis crescit. **R**adix stat in imo: virga ascēdit sursum. **S**ic iudei ex quib⁹ egressa ē p **A**nnā et **I**oachim petebāt ima vicioz: vnde et infernoz: beata maria sublimā virtutū: vnde et celoz. **I**udei vt radix sunt in terrā fixi p cupiditatē tpaliū. **H**ec in aere p auiditatē celestū **I**udei pstringitur vt radix frigore infidelitat⁹ et hec fouet calore charitatis. **H**ec est illa virga figurata per virgā **A**aron: que in tabernaclo posita miraculose floruit: et fructū fecit: cum tñ siccā esset: vt habet⁹ nume. xviij. qā beata maria in tēplo deo dicata floruit christū picipiēdo: fructū fecit pariēdo eū: ipsa tamē siccā. i. virgine pmanētē. **Q**uistū sigillū posuit ezechiel in vltima suarū visionū. **V**idit. n. quoddā edificū mirabile in mōte seu tēplū: et in eo quādā portā factā: de qua ei dictū est. **H**ec porta dñi clausa erit. **D**ñs sol⁹ egrediet⁹ p eam: et clausa manebit in eternuz. ezech. xliij. **T**emplū hoc ecclia est posita in sublimitate virtutū: et in spe celestium premiorū. **E**x hoc vidit aquā egrediēte: et ad q⁹ peruenit aqua illa: que est aqua gratie: que ab ecclia seu eccliaisticis sacramtis egredit⁹: salui facti sunt. **P**orta aut in hoc tēplo facta ē vgo **M**aria: nata in ipsa ecclia p grām tā acceptā in vtero. **E**st enim virgo felix celi porta. **P**er hanc enim bona spūalia de celo nobis reportātur et per eaz homies i celum spōtant. **C**lausā fuit hec porta: quia a nullo violatā. **N**on a **I**oseph: vt blasphemant pfdi iudei: nec ab allo: do minus sol⁹ intrauit per eam qz dei filius incarnatus est in ea deo operante: et clausa permāsit quā virgo in perpetuū mansit: vt dicit. b. **A**ug. **S**extum sigillum seu figura fuit de luce noua: de qua **H**ester. viij. dicit⁹ vīsa ē eis orti lux noua gaudiuz et tripudiū. **E**t hoc ex facto **H**ester regine: que fuit pulcherrima omnū: despōsata assuero regi cum. f. liberauit populū suum ex toto extingquendum p inimicū eius aman. **I**nterpretat⁹ hester humilis: et significat⁹ vginē

Capitulum .VI.

maria: humilima: pulcherrima anima et corpore: desponsata deo qui est beatitudo sanctorum. Interpretatur enim assuerus beatitudo. Nec liberauit suis meritis populum electorum de manibus inimicis: demotis a morte eterna. Vñ. b. Aug. Quas tribulaciones digne posuere fragilitas humana: qui tuo singulari merito mundo succurreris pedito. Lux autem noua dicitur apte orta in eius natiuitate: quia nunquam ante eam tam lucida: tam mirabiliter nata fuit aliqua ita plena gratie luce. Nec est que splendore patene glorie gignendo: tenebris errorum effugauit. Nec est qui tenebras. id est deceptiones demonum detegit: et oculos mentis sanos letificat et confortat. puer. b. xv. Lux oculorum letificat. Septimum sigillum apposuit christus de margarita. Math. xxi. dicens. Negociator inuenta vna preciosa margarita: abiit et vendidit omnia que habuit: et emit eam. Iste negociator est ipsemet dei filius: qui abiit angelos in celo relinquendo. id est non assumendo naturam eorum: omnia sua vendidit: dum cum humana natura coniunxit: ut ipse daret nobis diuinitatem suam: et nos ei humanitatem nostram: tunc enim omnia bona sua acquisita sunt nobis cum illa: cum ipse specialiter assumpsit istam preciosam margaritam. id est virginem mariam gloriosam. Nec gradum modum margarite genita est infra concham. id est vterum anne humilis matris sue: ex celesti rore. id est diuina gratia et virtute: quia anna sterilis erat: dealbata et sanctificata. Talis margarita preciosa reputatur. id est pulchra: candida: et clara: pulchra mente per puritatem: candida in corpore per castitatem: clara in opere per charitatem. Sapientia. id est pulchra est casta generatio cum claritate. Et sic liber est. §. II.

Secundo commendatur

quo ad principalem diuisionem: a fecunditate su pernaturali: quia generationis. Duplex est generatio christi vna eterna ex patre sine matre. Isa. liij. Genuitorem qui enarrabit. q. d. nullus. b. Amb. Adhuc impossibile est huius generationis scire secretum. Cor. i. non tui mea: sed etiam archangelorum. Illa est ex matre sine patre. id est secundum humanitatem suam. Et sic beata maria dicitur dei genitrix spiritu sancto fecundata. Quod ostendit euangelista dicens: christi generatio sic erat. Cum esset desponsata mater iesu maria: inuenta est in vtero habens de spiritu sancto. id est carne. Sed nota dux quod beata maria est liber generationis habens in se quadruplicem generationem. Prima est naturalis: quod mater vera ex suis sanguinibus peperit christum filium suum. Secunda est spiritualis: quia ut mater spiritualis genuit iohannem baptista modo specialiter: non solum leuans eum de terra: quando natus est: quod presens in prout eius: sed etiam et magis: quando ut de sacro fonte spiritu sancto et aque gratie baptizatus est iohannes: in vtero sanctificatus ad vocem virginis: quando salutauit helizabet. Ter-

tia est adoptiua: quando moriente filio imperator ipse in throno crucis manens: rescripto suo et edicto adoptauit sibi iohannem euangelistam in filium: dicens. Ecce filius tuus. Et ecce mater tua. Quarta generatio sua est generalis et ducatiua qua secundum bonos generat: ut pia mater et nutrit meritis: et exemplis. Eccl. xxiij. Ego mater pulchre dilectionis est. §. III.

Quantum ad tertium comendatur

datur ex dignitate filii: quia iesu christi. Iesus interpretatur saluator: ipse enim nos saluat. Christus interpretatur vnctus. Tres autem persone antiquitus vnguebantur secundum reges sacerdotes et pugiles: et in his appareret dignitas naturalis ab ea geniti: quia summus rex: summus sacerdos: et summus pugil: ut pugil pro nobis pugnavit contra diabolum et vicit: ut sacerdos se obtulit in sacrificium: ut rex nos coronat in celum: ut saluator saluat a morte peccati diaboli et inferni.

In natiuitate beate Marie. Capitulum .vi.

In me omnis gratia vite et veritatis. Eccl. xxiij. Si

cut in celo materiali sunt diuersa luminaria. id est stelle: luna: et sol diuersimode lucetia. Sic in celo ecclesie sunt quidem sancti: et sancte tanquam stelle lucetes per gratiam et gloriam: diuersimode tamen: sicut stella differt a stella in claritate: ut ait apostolus. Sol autem iusticie christus deus noster plenus est lumine gratie secundum et veritatis: ut dicitur. Ioh. i. a quo omnes et stelle: et luna illuminantur. Sed beata maria post eum: ut luna luce maior stellis nobis apparetur est beata maria pulchra ut luna canit de ea ecclesia. Nam ut ait beatus hieronymus. Ceteris sanctis per partes. Marie vero plenitudo gratie se infudit. Et ideo de ea dicitur. In me omnis gratia vite et veritatis. Ubi notanda sunt tria genera gratiarum circa beatam mariam: et partes eius que tribuntur ex genealogia domini: quas refert matheus in principio euangelij sui: quod hodie legitur. Ex interpretatione secundum ipsorum nominum hebraeorum in latinum: ex quibus christum secundum carnem descendit. Liber generationis incipit euangelium. §. I.

Et primo ponuntur conditiones gratiose et virtuose parentum virgi-

nis secundum anne et ioachim: ex interpretatione nominum in patriarchis secundum ab abrahā usque ad dauid. Horum igitur primus est abrahā: et hic notatur rectitudo fidei in qua est iusticia. Iustus enim meus ex fide viuunt quod est verbum abraham allegatum: ab apostolo ad romam. id est. Recipue

§. 2

Titulus .xv.

abrahā cōmendat de fide: ex qua iustificat^o est: fm illud. Credidit abrahā deo: et reputatus est ei ad iusticiā. i. ad iustificationem. Et interpretatur abrahā pater multarū gentiū scz per iusticiā fidei. Et de parētib^{us} vii. ginis. i. anna et ioachim dicē in historia eius: qd erant iusti ambo ante deum. Nota aliquos eē iustos ante hoies qui scz ab hominib^{us} querunt iusti reputari: qd christus prohibet: dicens. Attendite ne iusticiā vestrā faciatis coram hominibus: vt videamini ab eis. **Matth. v. ¶** Secundū bonum ex quo generatur in nobis christus in mēte: est ir reprehensibilitas: cum scz quis cauet ne offēdat et scādalizet proximum malo exemplo. Ad quod hortat^{ur} apłus dicens. i. **Cor. vi.** Meminidantes vllam offensionem. Quod quidē pauci faciunt mal^{is} operibus et verbis scādalizātes p̄ximos suos. Sed parentes virgins: vt legitur erant sine reprehensione viuentes. Et ista ir reprehensibilitas significat in isaac: qui interpretatur risus. Magnū enī gaudium exurgit in mente: ex eo qd quis ir reprehensibiliter viuit. **¶** Tertium ex quo generat^{ur} christus in mēte ē obleruantia mandatorum dei. Nec aliē potest eē ingressus ad vitā christū. Cū ipse ait: **Matth. xix.** Si vis ad vitam ingredi serua mādata: non vñū vel duo: sed omnia: vt dicere valeas illud **Thobi. iij.** Dīa quēcūq; p̄cepisti mihi pater faciam: quod fecerunt anna et ioachim de quibus scriptū est: qd incedebāt in oibus mādatīs dei. Et h^{oc} notat in iacob: qd isaac genuit iacob qui interpretat^{ur} supplātator. Oportet enī supplātare vincere et subicere sensualitatez ad obseruandū dei mādata. **¶** Quartū in generatione christi est confessio ad **Ro. x.** De autē p̄fessio fit ad salutē. i. necessaria. Ex hoc innuit^{ur} qd iacob genuit iudā: qui interpretat^{ur} confessio. Confiteri enī oportet et peccata sua et diuinas laudes: fm illud **ps.** Confitebor dño nimis in ore meo. i. valde: et declarat modū. In medio multorū laudabo eum. Sic ioachi et anna ibāt ad tēplum p̄fiteſtes dño. i. gratias āgētes et per sacrificia peccata diluētes. **¶** Quintū qd ponitur in generatione christi est diuisio seu distributio substantie sue in paupes. Iudas enī genuit phares qui interpretat^{ur} diuisio. i. rerum suarū cum pauperibus: **thobi. iij.** Si multū tibi fuerit abundanter tribue. Si parū: et illud libenter impartiri stude. Et **ps.** disp̄sit. i. iust^{us} hō dedit pauperibus. b. ambro. Pasce fame morientē: Si non pauiſti: occidisti: **oi. lxxvi.** Non facis parētes beate marie diligēter hoc agebāt: diuidētes substantie sue reddīt^{ur} tripharie. Partem vnam tēplo et ministris offerētes. Secundam paupibus. Tertiā sibi et familie sue ad sustentationē retinētes. **¶** Sextū quod multū tuat ad generationē gratie christi et augmētū ē

votū quod. i. est de meliorib^{us} bonis: ad q^{uod} al^{ius} qd non tenetur: sed postquā fecerit obligatur. **ps.** Nouere et reddite domino deo vestro: vbi glo. Nouere est volūtat^{is}: sed reddere necessitat^{is}. Phares enī genuit esron qui interpretatur sagitta: qz vt sagitta velociter ascēdit ad deū: q̄si ferendū ad amorē dandi qd sub voto petēdi: vt grām pcedendi ob voti oblationē. Ista sagittā emiserūt ioachim et anna q̄ndo steriles exites vouerūt deo fructū ventris sui se daturus eis: si eis pcederet: quod et obrinuerūt et seruauerunt. Et non sicut vane et fallaces mulieres: q̄ quidē vouēt et nihil obseruāt. **¶** Septimū est opprobiorū tolerātia et iniuriarū. Petrus in canonica sua. Si quid patimini ppter iusticiā beati: et **math. v.** Beati eritis cū maledixerit vobis homines: et dixerint omne malū aduersus vos mētientes ppter me. Nam et christ^{us} de se dicit. Factus sum obprobriū hoīm et abiectio plebis: in **ps.** Unde et sequitur: qd esron genuit aram: qui interpretatur excelsus. Obprobria enī et iniurie tolerāte faciūt hoīem excelsū coram deo. In cui^{us} figurā dicitur: qd multiplicat^{ur} aque scz tribulationū: eleuauerūt archā in sublimi. i. animam: **Gen. vii.** Hic passus est opprobriū et stumellam. Ioachim quādo per gēs ad templum cum fecūdis: elect^{us} est a sacerdote sacrificio repulso: impropere ei obprobrium sterilitatis. **¶** Octauū est vt non solum sustineat aduersa qd cōmune ē oibus: sed libenter p christo: vdicat cū apło. **Cor. xij.** Libēter gloriabor in infirmitatibus meis: vt habitet in me virtus christi. Et n. dicit. b. grego. Ab electis suis de^{us} curat maculas peccatorū: tempali afflictōe tergere: quas in eis in eternū nō vult videre. i. punire: de **pe. di. i.** Si petm. Unde aram genuit aminadab: qui interpretat^{ur} voluntariū. Volūtarie enī sacrificabo tibi ait **ps.** i. me in aduersitatib^{us} tibi offerēdo. Sic ioachim accepta stumella a sacerdote non rēdit ei malū pro malo. Sed ne pturbaret officiū vel populū in contēnendo: vel impatiētia ostendēdo: recessit patienter ferens iniuriā: et recessit ad pastores suos: nō ad p̄sanguineos qui secū vindicarēt iniurias: sicut hodie fit ex quo multiplicāt^{ur} mala. **¶** Nonū est solatio angelica. Non enī quis diu possz sustinere aduersa: nisi angeli inuisibiliter nos p̄solarentur per bonas instigatōes et illuminatōnes p̄fortando. **ps.** Scdm multitudinē dolor meorū in corde meo: solatōnes tue letificauerūt animā meā. Et Sara vxor Thobie eiusdē **ij. c.** Non delectaris domine in perditōib^{us} nostris: sed post tempestatē trāquillū facis: post lachrymatōem et fletum exultatōem infundis. Quod significat in eo qd aminadab genuit naalon: qui interpretatur augurius. Consolat^{ur} enī angelus quasi auguriando. i. p̄mittēdo nobis

Capitulum .VI.

bona: et premiū ex tribulationib⁹ volūtariē to-
leratis. Apparuit ḡ angel⁹ ioachim et anne de
sua sterilitate et opprobrio illato humilitatis: et
solat⁹ est eis pmitteḡ filiā ex eis nasciturā: q̄
eēt mater dñi et speculū mundi. Et cū p plures
annos: nec p oīes: nec p elomofinas suscepis-
set fructū de suo matrimonio: p patientiā in ad-
uersis solati sunt ex augurio. i. pmissione tal-
filie. Et tu ergo si vis solari et fructū bonū fa-
cere: patientiā habe et iniurias remitte oēs.

Decimū est quasi quedā certificatio diuine p-
missionis. Ipse enī spūs testimoniū reddit spi-
ritui info: q̄ filij dei sum⁹. Et p quid nisi p hoc q̄
sustinem⁹ aduersa p noīe ei⁹ libenter. Nā ipse
spūs. i. qui mētri nō pōt: dicit p salomōē. Fla-
gellat deus dñem filiū: quem recipit. Et sic p h
testificatur cordi eius q̄ inter filios dei cōputa-
tur ex quo flagellat⁹ et sustinet. Iō dicit: q̄ Na-
a son genuit salomō: qui iterprat⁹ habitaculum
quia p hoc deus inhabitat. Sic angel⁹ dedit cer-
tū signū ei⁹ q̄ dixerat de filiā nasciturā. i. q̄ oc-
curreret sibi iucez in certo loco et inuicem con-
solarent⁹ domū reuerētes: q̄ ipletum ē ex ad-
monitione angeli: dicentis. q̄ ad illū locū acce-
deret. Undecimū ē cōstans amor vxoris ad
virū: et cōuersio: ita q̄ nō euagēnt ad alios nec
etiā mēte. vñ parentes Sarai admonuerunt fi-
liā: diligere virū: honorare foceros: governa-
re filiā: et irreprensibile se exhibere. Et apls
ad viros: diligere vxores vestras: sicut et xp̄s
dilexit ecclesiā. Nō quidē vt esset vana: s. vt esset
honestā et sancta. b. Amb. Nemo sibi blādiatur
de legib⁹ hominū: q̄ nō l3 vxorē: nō l3 viro: se:z
aliā carnalē diligere: vel aliū q̄ cōiugē suū. vñ
salomō genuit Booz: qui interpretat⁹ foris. Iō
in fortis ē et cōstans amor vxoris ad virū: et cō-
uersio: et nō dimittere vlt⁹ odire ppter qdēq̄ cō-
tingens. Sicut Anna diligebat cōstanter Joa-
chim: et cōuerso: ppter sterilitatē nō accedēdo
ad alias. Si aut⁹ q̄s extra statūz matrimonij se
reperit: sit Booz fortis: vt ab oī fornicatione
se abstineat vel cōtineat. Duodecimū ē reue-
rentia et subiectio ad superiores. vñ et vxoris ad
virū cū diccum sit a domino pme vxori. Sub vi-
ri potestate eris: et ipse dñabit tui. i. quo ad re-
gendā domum: et vester. i. dicit. Cuncte vxor-
es tam maiorū q̄ minorū deferāt viris suis.
Ad q̄d insinuat⁹ dñs q̄ Booz genuit Obeth q̄
interpretatur seruit⁹. Mulieres. n. vt ait apls ad
Ephē. v. subdite sint viris suis. S3 h trāsgred i
unē superbe mulieres hodie: que volunt dñari
viris suis. Si at⁹ extra coniūgiū sit reuerens ad
suos supiores et subditis: Ro. xliij. cōditio ex q̄
gnatur in nobis xp̄s p grās et gratiāz actō seu
bñficioz recognitio. Et plus. In oib⁹ grās agi-
te vt de beneficijs receptis grās exhibētes bñ-
ficia portora sumam⁹: ait. b. Pre. qd inult i. xij.

gnatione in qua dñs Obeth genuit. Itece: qui in
interpretat⁹ incensū. est enī oīo et grātū actio velut
qdā incensū corā dño. hoc optime peragerūt
Joachim et Anna parētes beate virginis. Nā
obuiantes et occurrētes sibi ad portam aureāz
grās egerūt deo de consolatiōe eis facta. Et p
missione talis filie et cū timore dñi vtētes mīto-
nio genuerunt Mariam. § II.

In secūda partē prin-

cipali notant⁹ quīdecim perfectiones grē: que fu-
erunt in ipsa virgine ex interpretatione nomi-
nū q̄ndecim regū: q̄ fuerūt in pplo illo dei a Da-
uid vsq; a leconia regē: q̄ cū pplo ducit⁹ ē capti-
uus i babylonē: vt cōueniēssime dicere valeat
thema ppositū. In me oīs grā vite. Prima i-
git⁹ grā ē p⁹ceptū sanctificatio. Postq̄ enī an-
na concepit ex Joachim virgine Mariā: aīa
eius a deo creata: et corpori infusa q̄citius et for-
te eadē die fuit sanctificata ab originali munda-
ta: s. in illud. Sanctificauit tabernaculū suū al-
tissim⁹. Nos per nouē mēses moramur i pctō
i vtero mīno: in quo si morimur: descendimus
ppter illud originale ad limbus inferni. S3. b.
vgo q̄citi⁹ fuit scā scā: post aīe infusionēz quod
figurat⁹ in Dauid. sequitur. n. i ipsa genealogia
dñi. Iesse aut⁹ genuit Dauid regē: hic iterprat⁹
pulcher aspectu. Et de virgine aut⁹ spūs sanctus
Can. iij. Tota pulchra es amica mea: et macu-
la nō est i te. i. peccati. Purgato originali et ac-
tuali nō perpetrato. Secūda eius gratia est
natiuitas gaudiosa: Natiuitas tua sacra dei ge-
nitrix vgo gaudiū annūciāuit vniuerso mūdo.
Vidētes enī angeli natā tā sacra creaturā: mag-
num gaudiū fecerūt. Et ita quolibet anno i ce-
lo fit: vt reuelatū fuit quidā sacro heremite. vñ
in genealogia dñi subdit⁹. Dauid genuit Salo-
monē qui interpretat⁹ pacificas merentes: qz an-
gelos dolentes mō suo de perditione hoīm et
eorū ruina: natiuitas h⁹ letificante: vñ in introitu
mille canit. Gaudeam⁹ oēs i domino dñe festū
et: De cuius natiuitate gaudent angeli et. Tercia
gratia que disposuit ad generationem
xp̄i est in tēplo pñtatio: seu dedicatio. Immu-
di quidē puerlatione nō bene pōt mens in diui-
nis dilatarī: Nemo enī militans deo: implicat
se negocijs secularib⁹. vñ et xp̄s iter turbas fu-
it cū esset duodennis amissus et in templo rep-
tus. Virgo igit⁹ Maria ablactata fuit tribus
ānis. hec ei sunt fortiores per totā vitā suā: quā
si p duos annos. Et ablactata fuit ab Anna p-
prijs mamillis. Pe⁹ et natura nihil frustra ope-
rant⁹ s. in phm. ppter ea at⁹ date sūt mamille mu-
lierib⁹ vt valeāt de lacte suo nutrire filios suos
nō vt oīdant eas pplo. Frustra igit⁹ vident⁹ eē
i illis: q̄ nō nutriūt filios ex eis cū possint: s. tra-
dunt alijs nutriendos. Quod. b. Drego. papa
53

Titulus .XV.

i decretis di. v. Ad ei. mltū rephēdit mulieres
 Nā ex malo lacte nutriti. Phunt malas p̄ditio-
 nes nāles. Post ablactationē igit ei duxerūt
 parētes ei ad tēplum ipsā offerēdo. Ad expe-
 ctatū q̄ prius disceret mūdī vāitates. Nec ob-
 tulerūt filiā claudā illegitimā: turpē: v̄l paupe-
 rem: quam dotare non possent: sicut hodie fa-
 ciunt qui offerūt filias in monasterijs: v̄l filios
 in claustris seruitorios. Indignū ē dare deo qd̄
 dedignat homo ait. b. Hierony. sup. pphetias:
 sed dederūt deo. Mariā unicā filiā pulcherri-
 maz honestissimā ab omnibus amabilē: hoc si-
 gnatur in robo: quē genuit Salomon et in ter-
 pretat latitudo populi: quia virgo fuit dilatata
 in virtutū pp̄lo. Quarta gratia ei fuit facta
 cōuersatio: qd̄ figurauit qm̄ ducta ad tēplū: dū
 parētes incederēt ad mutādas et aptandas ve-
 stes: quia ab extra veniebāt. beata Maria ita
 paruula. triū annorū per se ascēdit: et erecta p.
 xv. illos gradus p quos ab imo ascēdebat ad
 tēplū: vbi sacerdotes officia exercebāt: et signifi-
 cant quidecī status b̄tōrū: qui sunt in tēplo glo-
 rie infra diuinā maiestatem: videlicet nouē ordi-
 nes angelorū: et sex s̄ctorū. s. patriarcharū: pphē-
 tarū: ap̄torū: martirū: cōfessorū: et s̄ctarū virgi-
 num: quorū omniū p̄fectiōez transcensura erat:
 vnde puer. vltimo. Dulce filie. i. anime cōgre-
 gauerūt diuitias: dignitas: scilicet virtutū: tu
 sola scilicet beata Maria sup̄gressa es vniver-
 sas: et in tēplo cū alijs virginibus in omni s̄cti-
 tate puerabat. Et significat in Abia filio robo-
 am: qui interpretat ipse dñs. Quinta est visi-
 tatio frequens angelorum. Cum enim in tem-
 plo insisteret multum orationi: angeli visitabāt
 eaz: cōsolātes et deferētes orationes ei: āte deū:
 et referētes ei dona gr̄az a deo. A mane. n. vt di-
 citur in historia ei: vsq; ad tertiā: diuinis laudi-
 bus vacabat: et a tertiā vsq; ad nonā in externo
 opere se exercebat: dans exēplū vitādi ocium.
 Panem inquit Salomō prouerb. vlti. ociosa
 non comedit sed operata est lectioni: scripture
 parti vacabat. Cibū sumebat: vt ait. b. Ambro-
 sius in li. de virginib: q̄ mortē arēt: non q̄ deli-
 tias ministraret. Sicq; virtutib⁹ quotidie ma-
 gis eleuabat in deū: qd̄ innuit in asa: qui interp̄-
 tatur attollēs. s. se in deū: abias enī genuit asa.
 Sexta p̄ditio que valet ad generationē xp̄i
 etiam in mente nostra: est cura salutis aliorū
 Unicuiq; mādauit deus de p̄mo suo. s. vt cu-
 ram habeat de salute ei: etsi nō eo mō stricte q̄
 et plati: tamē modo charitatiuo. Unde anacle-
 tus papa. Omnes summā debēt habere curā
 de his qui pereūt: vt aut eoz redargutiōe corri-
 gātur a p̄ctis: aut si incorrigibiles sunt eijctan-
 tur de ecclia. xxiij. q. ij. Tam sacerdos. Solli-
 cita aut erat. b. maria ne quā ex sodalib⁹ offēde-
 ret: admonēs eas ne p̄tumeliosa cēt altera alte

ri: sed inuicē seruientēs et honorātes: ab ociosis
 verbis abstinerēt: semp deū laudaret. Unde et
 ipsa cū vocabatur respondere solita erat p̄deo
 gratias: vt illud modicū verbū nō esset sine dei
 laude: vnde in ea regnabat iosephat qui interp̄-
 tatur iudicās: gēit⁹ ab asa: qz ipsa cūcta iudicās
 et discernēs a nemine poterat rephēdi. Se-
 ptima ē p̄positū virginitatis. P̄proposuit enī
 i mēte sua virginitatē suare: nisi sibi de⁹ aliter
 euclaret: qz insolitū tūc illud erat. Et ideo āge-
 lo salutari dixit. Quomodo fiet istud qm̄ virū
 nō cognosco. i. p̄posui nō accipe virū: vt expo-
 nit beda. Postea autē sumpto sp̄so ex dei re-
 uelatiōe votū virginitatis cū sp̄so iosephat emi-
 sit et v̄tq; vt dicit. b. aug. i. v̄ginitate p̄māsit. Et
 sic fuit Ioram sp̄ualiter: qui interpretatur excel-
 sus: qz virginitas facit hoīes similes angelis.
 Nuptie ait. b. ambro. replēt terrā: virginitas pa-
 disum: res est voti nō p̄cepti: et sic facit excelsus
 Iosephat enī genuit ioram. Octaua cōditio
 est robur. i. firmitas p̄positi in bono p̄cepto: vt
 enī dicit. b. Hier. sup. ezechiel. Qui bona agūt et
 meliora agere p̄ponūt: si nō faciūt: licet i bonis
 p̄orib⁹ p̄seuerēt: in spectu tamē dñi ceciderūt.
 Multa enī diabol⁹ p̄ponit ad impediēdū: ne
 quis exētur bona p̄posita: sed viriliter age et
 esto robust⁹ ad ea exequēdū. Ioram enī genuit
 ozias: qui interpretatur robust⁹: qz ex celsitudine
 p̄positi boni debet generari robur et firmitas
 in eo. Unde et cum iam esset nubilis etatē facta
 beata maria: et sacerdos admoneret domū reu-
 ti ad nuptias et trabēdas. Respondit se hoc agē
 nō posse p̄pter p̄positū virginitatis: et sic firma
 et robusta fuit in sancto p̄posito. Nonā ē cō-
 tinuus p̄fect⁹ in virtutib⁹ et maioris bonū. Nam
 vt dicitur puer. iij. Iustorū semita q̄s lux splen-
 dens p̄ficit: et crescit vsq; ad p̄fectū diem: vnde
 et aialia que vidit ezechiel in visione significan-
 tia fm. b. Hier. Sanctos viros: cum p̄ficiscē-
 rētur nō reuertebātur: s. vnūquodq; an faciem
 suam gradiēbatur. ezech. i. Quia videlz hoīes
 iusti nō redeunt ad mala que p̄miserūt: nec fir-
 mant se desistēdo a bonis opib⁹: s. p̄tinue ad
 meliora p̄cedūt. Et hic est Iothan qui inter-
 p̄tatur p̄fect⁹: quē genuit ozias. Sic beata ma-
 ria semper ad perfectiora opera se extēdebat:
 facta oībus sanctitatis exemplū et. Decia
 est inq̄sitiō circa dubia: ex qua declaratur quid
 agendū: ne incaute agendo exponat se piculis
 deus. xxij. ait moy. Interroga patres tuos
 et annūciabūt tibi maiores tuos et dicēt tibi: scz
 quid sit recte fiendū. Et hoc est qd̄ iohobias ad-
 monebat filiū suū dicens. Consiliū semp a sapiē-
 te inquirere. iohob. iij. Et signāter dicit a sapiēte
 i. perito in illa re de qua queris. Unusquisq;
 enī bene iudicat que nouit: ait p̄bos in ethicis.
 Sicut nō possit tibi bene p̄sulē lamifer de arte

Capitulum .VI.

pletoria: aut miles de negociatione: ita nec de p
tinetib' ad p'sciam v'cultu' diuinu' qui vacat mū
danis. Sic ē achas genit' ab ioathan: q' interp-
tatur p'prehendens: q' ex inquisitione p'phendi
tur veritas rei. Summ' igit' sacerdos: vt legi
audito p'posito v'ginitatis beate marie: quia
res dubia erat: q'suit a dño r' p'phendit volūta
tē ei'. Undecima ē diuinu' oraculū seu diuina
inspiratio. Cū enī ait iosephat ignozem' quid
agē debeam': h' residui habem': vt oculos no-
stros ad te. s. dñm erigam'. Aliqñ enī res ē ita
obscura q' hōies nō sufficiūt declarare: r' iō tūc
ad deū recurrēdū est: vt reuelat: vel inspiret qd
p' melloz agere debeat: qd inuēit in eo q' achas
genuit ezechia q' interpretat' auxiliū dei. Et inq'si-
tione enī p' orōnē qñ nō sufficit v'it' r' sciētia hu-
manā: de' auxiliat' inspirando qd fieri oportet.
Reuelauit enī de' sūmo sacerdoti: q' oēs de tri-
bu iuda afferēt v'rgas ligneas: r' tunc mani-
festaret' cui desposata erat. Duodecima ē ob-
liuio mūdāz vt. s. i. agēdis nō habeat respect'
ad aliqd mūdāz: s. dei bñplacitū. Obluiscere
p'p'm tuum: ait dñs p'ps. ad aīam deo deditā: r'
domū p'is tui. Et h' est manasses rex filius eze-
chie: q' interpretat' obliuiosus. Oblita erat i ope-
re olim passionū r' p'sanguineoz. b. maria: soluz
attēdebat ad dei volūtatē: r' ioseph etiā q'si obli-
tus eēt: r' nō curaret p'here m'fimonitū: cū senex
eēt: nō attulit ipe v'rgā: v' si attulit nō dimisit sa-
cerdoti: vt dicit' fuerat: q'suis r' ipe eēt de tribu
iuda: r' familia dauid: vñ reuelatū fuit a dño: q'
non dederat ille v'rgā ad quā spectabat v'rgo
beatissima. Tertiadecima ē fidelitas ad deū
q' genit' q's fidelit' deo subiēci in his q' exigit ab eo
quāritūq' videat' inep' r' ipremeditat': iuxta il-
lud i. s. l. x. Bñs aperuit mibi aurē ego aut' nō
p'dico: retroz nō abij. s. resistēdo volūtatī dei.
Et h' ē amō quē gēuit manasses rex iuda: q' amō
interpretat' fidelit'. Et quo enī p'pedit ioseph deum
velle: r' ipm v'rgā cū ceteris sacerdoti tradē eā
scdo attulit. Et tūc frōdit r' floruit: ac fructum
fecit: r' columba appuit sup eā. Iux illud v'rga
iesse floruit zc. vñ manifestū fuit oib' ad ioseph
spōsā illā primē. Decima quarta ē desposatio
facta inter maria r' ioseph castissima q' iō facta
fuit ad celādū diabolo h' mysteriū: ne machina-
mēta q'reret p'tra xpm. Qiso enī miraculo illo
fuit desposata maria ioseph. Et h' significat' in
iosia filio amon: q' interpretat' salus dñi: q' p' illam
desposatiōē sanat' ē honor dñi christi ne abij-
cēt' vt illegitime nat'. r' saluata fuit fama v'gi-
nis r' vita: ne putaret' fornicaria: r' lapidaretur.
Et multa alia mysteria ibi sūt. Decima quar-
ta r' vltima q'ra p'fectiōis est p'paratio ad filium
dei p'cipiēdū: q' p'paratio fuit p' p'fundā humi-
litate: qd ipa infinnat dicēs. Respexit hūilitatē
āclle sue. Ad dixit v'ginitatē: bēginitatē: chari-

tates q' oia q'ra dō erat i ea. S. hūilitatē. b. Au-
gust. Felix ancilla: o hūilis q'ra: q' dñi fidē hūi-
liter dedit: celi in se opificē incorporauit: qd innui-
tur i ioachim q' interpretat' p'paratio. Per hūmi-
litate enī p'parauit v'rgo se ad recipiēdū fili-
um dei in vtero. Et sic patet. xv. p'ditiones: vel
gfe beate marie: vnde bene dicitur. In me om-
nis gratia zc. § III.

Quātūz ad tertiū prin-

cipale notāt. xiiij. p'fectiones gfe: quib'. b. ma-
ria sbuenit hōib' in diuersis statib' p'stitutis: vt
merito possint dicē illud. De plenitudine eius
nos oēs accepim' gratiā. Ioh. i. Est enī q'dru-
plex stat' hōim: quib' beata maria sbuenit gra-
tia sua. In me ait oīs q'ra vite. Prim' ē sta-
tus religiosoz: quib' sūt necessarie tres gratie
ad salutē eoz: r' ad eas habēdas r' p'seruādas. b.
maria suis exēplis: r' meritis: ac precib' iuuat.
Primū ē volūtaria paup'tas: vt illud inuenia-
tur in eis: qd ait apl's. i. Cor. vi. Tāq' nihil ha-
bētes oia possidentes: tanq' nihil hōies. s. p'p'ri-
um. Et hierony. Pñs victū r' vestitū his p'ten-
t' ero: nudā cruce nudus sequar. Nec signifi-
cat' p'ieconia qui interpretat' p'paratio: q' pauper-
tas p'parat hominē ad p'fectionē: r' si in ea nō sit
p'fectio. Scdo ē castitas que figurat' i salathiel
nam vt dicit' in genealogia dñi: post trāsmigra-
tiōē babilonis i leconias genuit salathiel. hic i-
terpretat' petitiō mea deus. hoc enī petit de'
a religiosis. i. Cor. vi. Exhibeam' nosmetipsos
sicut dei ministrōs in castitate. Per hāc ondit
se petere deū: nā vt dī sapiē. vi. Incorruptio
facit p'p'm deo. Tertiū est regularis discipli-
na: p' quā cohercet' fēsalitas: ab appetitib' ple-
nis p'fusione: p' ieiunia: vigiliis: silētiis: obediē-
tiam: exercitiis: r' hī. Et hec ē zorobabel. Sala-
thiel enī genuit zorobabel q' interpretat' magister
p'fusione: q' disciplinat r' corrigit ea q' p'fusiōe
sunt digna. In disciplina p'seuerate ait apl's ad
Hebre. q' hec p'seruat religionē. vñ multis reli-
giōsis. b. maria sepe apparuit: vt beato Bern.
dominico: thome: r' alijs eos in religione p'for-
tans. Scds stat' est p'latoz ad quoz debituz
officiū pertinent quatuor stat' gratie. Primū
est patna sollicitudo ad subditos. Roman. xij.
Qui p'rest in sollicitudine ad prouidēdum ne-
cessaria v'triq' hōi. Et hec dicit' abiud fili' zoro-
babel: qui interpretatur pater meus iste. s. sollici-
tus de me. Scdm ē doctrina excitans pigros
ad operandū bñ. i. ad Thimo. iij. Argue obse-
cro increpa i omni patiētiā r' doctrina. Et hec
est eliachim genitus ab abiud qui interpretat'
resuscitans. Per doctrinam enī resuscitan-
tur mortui peccatores ad vitam gratie: r' euigi-
lant ad operandum. Tertium est sciētia con-
sulēs imperitis. Vale enī pōt docere sūditos

q̄e ignorās. **E**cce enī si ceco ducatū p̄stet am
bo in foueā cadūt. vñ beat⁹ Aug. Caueat spūa
lis iudex: vt sicut nō cōmīsit crimē nequicie: ita
non careat munere sciētie. hic ē azor heliachim
enī genuit azor: q̄ interpretat⁹ vidēs lumē. Igno
rantes enī cecī sunt ⁊ duces cecorū. **Q**uar
tū est sanctitas vite. Sicut enī x̄ps cepit facē ⁊
docere. Actū. i. ita mādauit p̄latis ecclesie.
illud Math. v. Sic luceat lux vestra. i. vita cla
ra ⁊ sancta corā hoīb⁹: vt videāt opa vestra bo
na: ⁊ glorificent p̄iem vestrū. vñ dicif. Azor ge
nuit sadoch: qui interpretat⁹ iustus: q̄ sciētia de
bet generare iusticiā vite. **T**ertū stat⁹ ē acti
uorū ad quorū bonā actionē pertinent quatuor
gratie: ad quas beata maria adiuuat. Primū
est demōstratio dilectōis ad primū. d̄z enī q̄s
diligere primū sicut seipm: vt oēs hominē quē
pōt bñficiētie p̄solatione: mox informatio vñ co
hertione discipline: inducat ad colendū deum:
ast. b. Augu. xxiij. q. iij. debet. Sadoch enī ge
nuit achim: q̄ interpretat⁹ frater me⁹: q̄ vt fratrē
debet tractare s̄bueniendo. Secundū ē dñcis
amor ad deū. Achim enī genuit heliud: q̄ inter
pretat⁹ de⁹ me⁹: vt quodā intimo affectu dicat
illud: de⁹ me⁹ ⁊ misericordia mea. Tertū fidu
cia in deo in aduersis: vt dicat cū Job. Si occi
derit me sperabo in eū. dicit enī ps. Adiuor in
opozunitatib⁹ in tribulatione. Sperent in te
qui nouerunt nomen tuū: qm̄ non derelinquis
querētes te dñe: s̄ est eleazar fili⁹ heliud qui in
terpretat⁹ de⁹ adiutor eius q̄ cōfidit in eo. Quar
tū est p̄seruatio hūilitatis in p̄speris: vt nihil si
bi attribuat boni: s̄ oīa a dō recognoscat. Tota
enī domine sunt oīa: ⁊ q̄ de manu tua accepim⁹
dedim⁹ tibi dixit dauid. ij. Reg. ij. Eleazar enī
genuit mathan: q̄ interpretat⁹ donū. Omne do
nū p̄fectum de sursum est: ait beat⁹ Jacob apl⁹
p̄mo caplo. **Q**uart⁹ status ē perseverantiū
vt enī dicit beat⁹ Grego. in li. moral. i. In
cassum bonū agit si ante vite terminū deseraf.
Et nō q̄ inceperit s̄ q̄ perseverauerit ⁊c. hec cō
sistit in supplātatione ⁊ supatione vicioz. Ma
than enī genuit Jacob: qui interpretat⁹ supplan
tator. Apl⁹. i. Cor. ij. Nō coronabif nisi qui le
gitime certauerit vt sc̄z superet vicia. Scdm̄ ē
in augmētatione virtutū ps. Vbū de virtute i
virtutē videbit⁹ de⁹ ⁊c. Jacob genuit Ioseph
qui interpretat⁹ augmētū sc̄z virtutum. Tertium
est cōstantia in his que sunt fidei: ⁊ virilitas: qd̄
significat in hoc q̄ Ioseph est vir marie: in q̄ ter
minatur genealogia domini: ⁊ interpretatur il
luminatrix: quia p̄fert lumē veritatis cecis:
mala vicioz pellit: bona cunctarum virtutum
nobis p̄scit. In omni igit⁹ statu adiuuat ad se
recurrentes: ⁊ s̄buenit. In me ergo ait: oīs gra
tia vite ⁊ veritatis.

De desponsatione Marie:

Ca. vij.

Quia desponsatio

beate marie fuit añ annūciationem:
⁊ christi incarnationē vt p̄z ex euan
gelio Luce. i. q̄ missus est angel⁹ ad mariā de
spōsatā Ioseph. Ideo de eius desponsatione ⁊ cō
iugio cū Ioseph hic agēdū: de quo etiā dī Ma
thei. i. in fine genealogie x̄pi. Jacob genuit io
seph virū marie: de qua nat⁹ ē x̄pus. Vbi dicit
b. Hiero. Cū virū audieris suspicio tibi nō iu
beat nuptiaz: s̄ recordare consuetudinis sc̄ptu
rarū q̄ sponsi viri: ⁊ sponse vocantur vxores.
xxvij. q. ij. Venit. Et ab eodē euangelista ma
theo dicit⁹ immediate post predicta. Cum esset
desponsata mater iesu maria Ioseph: inuēta est
in vtero habēs de spiritu sancto. In quib⁹ tria
de virgine notant⁹. Cōiugij eius descriptio. ibi
Cū eēt desponsata mater iesu viri eius nois ex
p̄ressio: q̄ Ioseph priusq̄ puenirēt. Filij ei⁹ sup
naturalis conceptio q̄ inuenta ē habens i vte
ro de spiritu sancto. **¶**

Quantum ad primum

vt dicit b. Aug. ad volustanū. Ipsa ē dei vir⁹
per inuolata mentis virginea viscera: mēbra i
fantis eduxit: que per clausa hostia mēbra iu
uenis introduxit. Si ratio querit non erit mi
rabile. Si exemplū poscit non erit singulare.
Et licet inquit b. Tho. miracula que sūt ad cō
firmationem fidelē debeant eē manifesta: voluit
tamē dñs hoc maximū miraculū. s̄. sue p̄ceptio
nis ⁊ natiuitatis ex virgine per desponsationē
matris obumbrare seu occultare: vt hōies in
de cogitare possent x̄pm non p̄ceptum a virgi
ne: s̄ a Ioseph p̄iuge. Et h̄ multiplici ratioe q̄s
rationes assignat. b. Tho. in. ij. parte. q. xxiij.
arti. i. q̄re voluit matrem suam desponsari: ⁊ nō
copulari.

Quedā sumunt ex pte x̄pi nascētis:

Quedā ex pte m̄ris cōcipiētis.

Quedā ex pte vtilitatis nobis puenientis.

Propter x̄pm quare voluit eē matrem eius
desponsatam assignatur quadruplex ratio. pri
ma est ne ab infidelibus tanq̄ illegitime natus
abijceretur. Si enim mater non habuisset con
iugem: oēs arbitrati eēnt de fornicatione x̄pm
fuisse p̄ceptū: sic x̄ps tanq̄ illegitimū desp̄ct⁹
sent. Nā iura tales detestant⁹ ⁊ honorib⁹ p̄uāt.
Vñ. b. Amb. sup. Lucā. Quid iudeis: qd̄ hero
dī possit ascribi. s̄. mali ⁊ iniusticie: si natū vide
rēt⁹ ex adulterio p̄seq. Scda rō vt p̄suetō mō
genealogia ei⁹ p̄ virū describeret⁹: vñ. b. Amb.
sup. lucam. Qui in seculum venit: seculi debuit
more describi. Viri autem persona queritur: q̄

Capitulū . VII.

in senatu et reliquis curijs ciuitatū generis as-
ferit dignitatem. Consuetudo etiā nos instruit
scripturarū: que semper viri originē querit: hec
ille. Quia igitur secundum legem desponsari nō poterat
nisi viro qui esset de tribu iuda et familia dauid.
ex genealogia sponsi. i. ioseph deprehēditur ge-
nealogia marie: et christi filij ei. Ubi etiam ad-
uertendum consuetudinē in his que mala non
sunt in agendo et scribendo seruandaz. Tercio
ad tutelā pueri nati: ne diabolus contra eum ve-
hementius nocumēta percurasset. Sciebat enī
diabolus dei filium incarnadum per redemptione
humani generis: si tempus ignorabat: in cau-
te obseruabat ad sciendum quā mūdū intraret.
redemptionē nām impediret. Et idē v. b. Hiero-
nymus refert sup. Math. hanc causam assigna-
uit Ignatius martyr desponsationis mīis dei:
v. l. part. et diabolus celaret. Pū enī vidit di-
abolus Mariā sponsum hīe: putauit iesū nō
de virgine: sed de vxore et ioseph generatum.
Et Origenes. Coniugem dico vī diabolus virgini-
tate eius occultē. xxvij. q. ij. Inuēta. Quāuis
enī diabolus ea que corporaliter sūt pspiciat:
tate sensus cognoscat per signa exteriora: multa
tū vī dicit. b. Aug. in. iij. de trinit. q. potest virtute
nature sue: a virtute diuina phibet. Et hoc
modo fm. b. Tho. vbi supra pōt dicit: q. tū vī-
te sue nature cognoscere potuisset mīem domini
non fuisse corruptā s. virgine: phibet tamē est
a deo cognoscere modū prius diuini. Quāuis. n.
postmodū eo pōdicare aliqūter virtute ei agno-
sceret: ppter qd clamabāt: q. tu es fili dei Luc.
liij. Non ita incōgruū: q. iam virtutē suā osten-
dendi ptra diabolū tēpus erat. Sed in infantia
oportebat impediri malicia diabolī: ne cū ac-
plēquere: q. n. nec xps parti disposuerat: nec dū
virtutē suā ostendere: s. pōia filiem alijs infantib.
Beat. ambro. tū dicit hoc factū: vt falleret pā-
cipē mūdū: non solū diabolū: sed et pācipēs scī
ad inuendū scz q. qui secularib. vanitatibus
occupant: scire diuina non possunt. Quarta
ratio vt a ioseph nutrire parvulus ipse. decuit
enī per oīa ait apłs fratribus assimilari: ad be-
bz. Et ideo sicut pueri indigēt nutritijs et ipse
voluit habere ioseph sanctū: vt nutritiū spūs
matris sue. Et ideo pater xpi dicit: nō effectu
genture: sed officio et cura prouidendi: vt dicit
Briatian. xxvij. q. ij. s. iuxta. Est pater hic cura
dicit grecisim. Ex parte matris assignat. b.
tho. tres rōes quare fuit desponsata vbi supra.
Marū prima est: q. redditur per hoc immunis
a pena: ne scz lapidaretur a iudeis tanq. adultera
vt dicit. b. hierony. seu ex stupro. Si enī nō ha-
buisset maritū estimassent omnes ex fornicatio-
ne pcepisse: et sic fuisse lapidata: Nam vt dicit
b. thomas: iudicio adulteror. pdenabat: nō so-
lum que nupta erat in adulterio deprehēsa: sed

etiā virgo que fornicata fuisset in domo patris
que custodiebat: vt vī go q. n. nuptura: vt p3
deut. xxij. Vel etiā fm quosdā virgo de gene-
re sacerdotali ppter stuprū occidebatur: vt Le-
uit. xxi. Et beata Maria aliquo modo erat ex
stirpe sacerdotali descendens. Potest etiā referri
dictū Jo. de lapidatōe ad lapidatōem infamie:
Igitur habuit spūsū beata maria: vt salte cre-
derent boīes eam ex spōso non ex fornicatione
pcepisse: vnde et a pena et infamia liberet. Se-
cūda ratio est vt ab infamia liberaret. Hāc ra-
tionē assignat. b. ambro. sup. lucā dicens. Ideo
desponsata est: ne temerarie virginitatis adurēt
infamia: cui grauis alio corruptele videret in-
signe pferre. Maluit autē dñs de ortu suo idēst
q. nō esset nat. ex virgine: q. de matris pudore
dubitari: idēst castitate: si nō habuisset spūs et
grauida apperet. Sciebat. n. tenerā eē vginis
verecūdiā: et lubricā famā pudoris. Nec puta-
uit ort. sui fidē: matris iniurijs ascribēdā. Nec
b. ambro. Tertia ratio vt ei a ioseph ministe-
rijs exhiberetur in occurrētibus que expedie-
bant: vt eam associando cum accessit in bethele
vbi peperit: et cum ea ad tēplū in purificatōe p-
ficiceretur. In egyptū pgens: et inde rediens
in nazareth. In his enī que necessaria erāt ad
sustentationem eorum et parvuli: ipse percurabat
de labore manū suarū. Nam fm Chryso.
Carpentarius erat in hoc omēs labore docēs
pro sustentatione sui et suorū. Addat et quar-
ta que est Alber. vbi supra: scilicet vt dignitas
matris humilitati societur: vt sit simul mater
dei et vxor fabri idēst ioseph. Unde in vilipē-
sionem christi dicebant pharisei. Nonne hic fabri
filius est: idēst ioseph. Nonne sorores ei sunt
apud nos: que erant paupercule. Et sic hoc ex
emplo obseruetur a nobis illud ecclīasti. Quā-
to maior es: tanto magis humilia te in omnib.
et inuenies grām. Quanto enī quis maior est:
tanto magis humilitas laudat in eo. Ex pte
nostre vilitatis quadruplex etiā ratio assigna-
tur fm beatū Thomā vbi supra. Primo: q.
testimonio ioseph sponsi pprobatū est xpm ex
virgine natū. Unde b. ambro. sup. lucā. Locu-
pletior testis pudoris. i. castitatis marit. adhi-
bet: qui possit et delere iniuriā: et vindicare op-
probriū si non agnosceret sacramētū. Et beat.
Greg. in homel. Sicut discipulus dubitans et
palpās. s. thomas apłs. Factus est testis vere
resur. rectōis: sic spūs. i. ioseph fuerat custos
integerrime vginitatis: xxij. q. ij. Sic quippe.
Bxq. mag. pfirmamur in fide hui. mysterij. s. q.
pceptus ex vGINE tanto testimonio. Ipsa etiā
verba vginis magis credibilia reddūt suam
virginitatē asserentis. Unde b. ambro. Fides
marie verbis asseritur magis: et mēdaciā re-
mouet. Causā enī mentendi desponsata non

habuit: cū iugij premiū et gratia nuptiarū sit
part⁹ feminaz. **S**ecūda rō est vt tolleret excusa-
tio virginib⁹: q⁹ ppter incautelā suā nō vitat īsa-
miā. vñ. b. Ambro. nō decuit virginib⁹ sinistra
opinione viuētib⁹ velamē excusationis relinq⁹
q⁹ infamia mat⁹ dñi notaret. **Q**uā p⁹ pulchra ē ca-
sta generatio ait sapiēs cū claritate. Sapi. iij.
f. cū clara fama. **M**ā vt ait. b. Aug. **H**ue res sūt
p⁹scia et fama. **C**ōscia necessaria ē tibi. f. bona fa-
ma pximo tuo. **Q**uifq⁹ p⁹fidēs p⁹scie sue negli-
git famā suā: nimis crudelē ē. xij. q. i. **N**olo. **T**er-
tia rō est: q⁹ p hoc designat vniuersa ecclesia: q⁹
cū virgo sit. f. integritate fidei et g⁹e: despōsata
tū est vni viro christo ex quib⁹ generant filij spi-
rituales. f. fideles f⁹es iesu christi: iux illud ps.
xxi. **M**arrabo fratrib⁹ meis nomē zc. **Q**uarta
rō est: q⁹ mater dñi fuit despōsata: et vgo i p-
fona ei⁹ honorat virginitas siml⁹ et matrimoniu
et sic reprobat error eozū q⁹ alteri hoz detraxe-
rūt. f. infimio: dicētes. nō posse tales saluari
Alij dixerūt virginēs non esse maioris meriti-
q⁹ iugati. **S**z falsū est vñ et mater sum iuga-
ta et virgo. **I**n qua autē etate beata maria despō-
sata fuerit ex euāgelio haberi nō pōt. **S**z **E**pi-
phani⁹ dicit q⁹ in. xij. anno et in. xv. pepit xpm.
Albert⁹ aut vbi supra videt dicē: q⁹ i maiori eta-
te licet nō expmat quoto anno. **D**icit enī q⁹ cū
supponatur q⁹ in beatissima virgine fuerit ois
p⁹gruetia tam ex parte nature q⁹ ex parte gra-
tie ad hoc vt esset mater dñi: credim⁹ q⁹ deū cō-
cepit tali etate qua pfecta fuit statu corporis et
quātitate. **E**t q⁹ cū eandē etatē despōsata fuit
tantū ante: quātū matrimoniā solēt pcedē spō-
salia. f. circa duos mēses. **C**ū enī nihil sit lauda-
bile nisi aliquo modo depēdeat a liberi arbitrij
volūtate: non statim illud fieri debuit: cuz beata
maria libero arbitrio vti potuit. f. anno. xi. vel
xij. sed interuenire debuit tps ptractio: in quo
fieret et meritorū accumulatio et purificatiōis sue
facte in vtero maior succederet deputatio et vir-
tutū exercitatio vt oīm virtutū apice sublima-
ta suo singulari merito mūdo succurrēt p⁹ito:
christū gignēdo. **I**te ptra grauitatē et honesta-
tem morū est nimis acceleratio matrimoni: vñ
et in adolescētia fuit. **A**d qd facit qd ait salomon
puer. penl. **T**ria sunt mihi difficilia ad cogscē-
dum zc. **Q**uartū penit⁹ ignoro scz viam viri in
adolescētia sua sm aliā trāslationē: qd exponit
Micola⁹ de lira. f. christi in virginis vtero i sua
incarnatiōe. **N**ec attēdit. b. maria q⁹ spōsus essz
senex: s ad volūtate dei sibi reuelatā: et dei legē
disponētē hoc p⁹sensit. **A**unq⁹. n. d. puelle dari
spōsus inuite. atz mala sequūt plura. .s. II.

Secundo nomen uiri
eius exprimit dñi dicitur ioseph. **S**ic. n. voca-
batur. **Q**uā despōsatiōem non est secuta illo tē-

poze copula carnalis. **U**nde qd dicit p⁹iusq⁹ cō-
uenirēt. li. p⁹ius non notat ordinē rei. f. postea
.i. q⁹ nondū p⁹uenerit carnaliter p⁹miscendo: sed
postea. **S**ed simplr negat factū: q⁹ nō fuerit scz
cognita carnalit. **U**nde dicit chrysos. **N**ō dixit
p⁹iusq⁹ in spōsi inducere domū. **H**ūc enī morē
suabat antiquitas: vt spōse in spōsorum domib⁹
haberent: vt generi **L**oth apud socerū legūf
habitare cum spōsis nondū sibi copulatis lege
iugij. **S**ic maria habitabat cū spōso. f. ioseph
xxv. q. ij. p⁹iusq⁹. **E**x quo clare patet quātū ex-
creuerit malicia et p⁹upiscētia hoim: q⁹ cū tunc
manerēt spōse in domo spōsorum: nulla p⁹mixtio
nulla impudicitia erat inter eos ante tēpus nu-
ptiarū: sed vt frater et soror in omni castitate sit
p⁹uerfabatur. **H**ūc spōse vix in domo parentū
suorum p⁹nt tute custodiri: quā sponi earum
cum visitat faciāt multas turpitudines. **E**t iō
matres debēt huiusmodi obuiare. **S**ed neduz
spōse sunt tute a spōsis et maritis earū in domi-
bus parentū: nisi in magna custodia teneantur:
immo germane quo ad fratres suos vt germa-
ni. **N**ec filie a parētib⁹: nec mulieres a cognatē:
nec nouere a p⁹uignis seu filiastis: nec serue
a dominis. **E**t ideo vt dicit hieremias. **A**nul-
quifq⁹ a pximo suo caueat: et in omni fratre suo
non habeat fiduciā: s oīm diligentia habeat in
custodiēdo. **S**ed ex quo spōsus ioseph nūq⁹
carnalr cognouit spōsā suā. **M**erito queritur
Sifuit v⁹z matrimoniū inter mariā et ioseph
Ad quod rñdet beatus thomas in tertia parte
q. xxix. art. ij. **M**atrimoniu dicitur esse v⁹z
quādo suam perfectiōem attingit. **D**uplex ē autē
perfectio rei. **P**rima quidē perfectio in ipsa
forma rei consistit a qua forzitur speciem. **S**ē-
cūda pfectio cōsistit in operatione rei per quaz
res aliquo finem suum attingit. **N**ō ad p-
positū forma matrimoni cōsistit in quadam
indiuisibili iūctiōe amborū. f. expressa per vba
vel signa per quā vnus coniūgū fidē alteri sua
re tenetur. **F**inis autē matrimoni est proles ge-
neranda et educāda. **A**d quorū primū peruenit
per concubitu coniūgalē. **A**d secūdu. f. educan-
dū plem peruenit per alia opera viri et vxoris
quib⁹ sibi inuicē obsequiuntur ad nutriendū plem
Dicendū igitur q⁹ quantū ad primā perfectio-
nē que est essentialis matrimoni omnino fuit
verum matrimoniu inter mariāz matrē domi-
ni et ioseph: quia vterq⁹ p⁹sensit in copulā iuga-
lem: non autem expresse in copulam carnalem
nisi sibi conditōe si deo placeret. **U**nde et angel⁹
ad ioseph vocat mariā coniūgē suam dicens
Noli timere accipere mariā coniūgēz tuā. vbi
.b. aug. **C**oniūx vocatur ex prima despōsati-
ōis fide: quaz concubitu nec cognouerat nec
cognitur⁹ erat. **Q**uātū v⁹ ad secūda pfectiōē
que est ad actū matrimoni quātū ad carnalēz

Capitulū .VII.

cōcubitu: non fuit illud matrimoniū sūmatuz
scz p quē ples generat. Fuit tñ quātū ad plis
educationē. Et vt dicit. b. Aug. h. exēplo mani
feste insinuat fidelibz coniugatis: etiā suata pari
pseu coniūctiā posse pmanere: et vocari coniūgiū
etiā nō p mixto corpis sexu. Pōt addi et tertia
pfectio matrimoni. s. quātū ad significationē
q̄ est in mīmonio. Vñ ap̄ls: Hoc autē dico ma
gnuz in xpō et ecclia sacm. s. ecclia matrimonium.
Significat enī cōiūctio aīor coniūctioē xpī: cū
ecclia seu cū aīa p fide viuā. S; coniūctio corpōz
q̄ facit mīmoniu omnino insolubile significat
coniūctioē xpī cū ecclia p hūanitatē assūptā q̄
nunq̄ sepata est vel separi pōt. P̄tia igit signi
ficatio fuit in mīmonio marie et ioseph: s. nō se
cūda: qz nulla ibi copula: vñ p̄pleta significatio
in illo mīmonio nō fuit. S; iā vidēdū est ali
quid de qualitate et magnificētia huius sponse.
E p̄mo vidēdū est q̄re dī desponsata viro. Vbi
b. Ber. Si nec foliū de arboze sine cā: nec pas
ser vñ sine p̄ze celesti cadat sup terrā: mltō ma
gis nō pōt de ore euāgeliste supflūū desinere: p̄
fertim i sacra hīstoria verbi. Plena quippe sūt
oīa supnis mysterijs: ac celesti singula dulcedie
redūdāntia. Si tñ diligētē habeant inspectorez
qui sciat mel de petra suggē: oleūq̄ de saxo dū
rissimo. Nō ē sine causa dictū ē viro: qd̄ fm Al
ber. nō dictū est ad denotādū sexus discretione
sed ad tangēdū sponsi beatissime virginis cō
mēdationē: et spōse in spōso honorationē. Nō
ē viro notat sexū vel etatē: s. virtutē. Fuit ē io
seph vir p̄stantiā fidelitatis: quātū ad iusticiā
p̄nere: per virtutē castitatis: quātū ad tempā
riam: p̄ excellētiā discretiōis quātū ad prudētiā
p̄strenuitatē operationis: quātū ad fortitudi
nem. Et sic vir hic dicit a virtute: qz excellēter
habuit vtutes cardinales. S; cōdō cū natura
nihil frustra agat: nec abundet in supfluis: sicut
nec deficit in necessarijs fm phm: multo magis
hoc videt de gratia et scriptura sacra: vt p̄ore di
ctata a spiritu sancto. Quare ergo dicit lucas
ad virginem desponsatā viro: cui nomē erat io
seph. Videlz enī illud supflūū: cui nomē erat
sufficiebat enī dicere desponsatā ioseph. Ad
quod rñdet Alber. vbi sup̄a: qz nō superflue et
frustra hoc exprimitur: sed magno mysterio et
multis de causis: videlicet q̄ esse et notabile ipm
nomē designare voluit tali modo: vt scilicet ple
nius et ordinabili⁹ res describat: vt p̄babilius
credatur totū amplectū: monstrat loc⁹: scilicet
nazareth: et persona etiam noīe honoretur: vt
ecclia exerceat ad idaganda mysteria: vt euā
gelista familiaris et fidelis cōprobe⁹: vt humili
tas spōse declarē: cū ita nominatim et expresse
humilis spōsus describat: vt iust⁹ apud deū de
monstratur: cui⁹ nomē tanq̄ in libro vite sc̄ptū:
in euāgelio tā signatē exprimitur. Et not⁹ hōi

bus intelligat: qui testis virginitati beate ma
rie adhibet: vt in memoriā hominūz digne ver
tatur: qui in p̄zem domini assumit putatuum.
Tñ cū rota sit in medio rote. i. nonum testa
mētū in veteri figuratū: et multi sunt in quib⁹ fi
gurat istud coniūgiū incarnationis: vt assuerus
sponsus bether: abrahā maritus sare: que mira
culose peperit isaac christū designatē. isaac spō
sus rebecca manue pater samsonis: videt q̄ po
tius debuerit vocari aliquo illoz nomīnū: vt
abrahā assuer⁹ isaac et huiusmodi: q̄ hoc nomē
ne ioseph: cū hoc nomē interpretet augmētum
et nullū augmētū factum sit in isto coniugio: et io
seph fili⁹ iacob magis figuret et apt⁹ christum
vt venditū a iudeis: et defectū: et saluatore mū
di factū. S; respondet Alber. qz vna p̄sona fm
diueras p̄prietates sui plures figurat p̄sonas
vt abrahā q̄ in imolatione isaac figurat deū pa
trē q̄ p̄prio filio nō peperit. In eo qz egressus
est de terra sua: et postea ingressus ē egyptum:
significat filiū qui egressus a patre venit in mū
dū. In eo qz in hostio tabernaculi sedebat i fer
uore diei: et recepit hospitio tres: et vñ adora
uit: significat sanctos patres expectantes incen
so desiderio christi aduentū: qui ē vna persona
in tribus ibstantijs. s. deitate: aīa et carne. Sic
et ioseph patriarcha in sui venditione: incarce
ratione: liberatione: et saluatione egypti xp̄m fi
gurauit. S; in fidelitate: in castitate: in mysteri
oīū reuelatione: in p̄curationis p̄missione: in ci
bi p̄seruatione huiusmodi ioseph sponsi marie
figura fuit. Non autē decuit cū p̄figurari p̄
aliquem antiquoz: qui marit⁹ p carnalē copulā
extiterit: cū ipse ioseph sine carnali copula san
ctus coniugium per actionem coniugale p̄traxe
rit: et coniux virgo virginē custodiu: et matri et
filio paterno affectu cōiunct⁹ fuerit. P̄prie
tas etiā nōis ex interpretatione ei⁹ p̄gruit opti
me q̄ in ipa desponsatiōe quātū ad deū: quātū ad
p̄ximū: quātū ad seipm iblimat⁹ ē virtutum au
gmētatione: fame celebritate. hōim reuerētia et
dilectiōe: mīris dei familiaritate: et diuina vt pu
tabat paternitate. Vñ. b. Bern. Ad tēpus io
seph appellat⁹ ē: et putat⁹ pat xpī. Conice: ex
hac appellatiōe: et q̄libet disp̄satiōe meruit ho
norari a deo: vt pat dei: et dicit⁹ et credit⁹ ē. Co
nice: ex p̄po vocabulo qd̄ augmētū nō dubites
interpretari: qz et quāt⁹ fuerit iste ioseph. Vñ. Dē mē
to simulq̄ magni illius patriarche vediti i egy
pto: et sc̄ito ipsi nō solū vocabulū fuisse sortitū:
sed et castimoniam adeptum innocentiam asse
cutum et gratiam. Siquidem ille ioseph fracta
ex inuidia venditus et ductus in egyptū: christi
venditionem p̄figurauit. Ille herodianā in
uidiam fugiens: christum in egyptū portauit.
Ille domino suo fidez seruans: domine sue no
luit cōmisceri. Ille dominam suam domini sui

matrē virginē agnoscēs: et ipse continēs fideliter custodivit. Illi data ē intelligentia mysteriorum soniorum: isti datū est consciū fieri: et participem celestium sacramentorum. Ille frumenta servavit nō sibi: sed omni populo. Iste panē viuum de celo servādum accepit: nō sibi: s. toti mūdo. Non est dubiū quin fidelis et bonus hic fuerit iste ioseph: cui mat̄ despōsata ē saluatoris: fidelis servus et prudens quē p̄stituit dñs sue matris solatiū: sue carnis nutriticius: solū deniq. in terris magni cōsilij adiutores sibi fidelissimū. Hec ille. Sic aut̄ ioseph de domo dauid. Luc. i. despōsata ioseph de domo dauid: nō tantū ppter successione in genere: s. p̄ncipali ppter virtutū imitationes. Et tales p̄prie dicuntur eē de vna domo: iuxta illud ps. Qui habitare facit vni⁹ moris in domo fm Alber. Unde beatus Bernar. vere de domo dauid: vere de stirpe regia descendit. Vir iste ioseph genere nobilis mente nobilitior: plane fili⁹ dauid: nō tm carne: s. sanctitate et deuotione: quē tanq. alter dauid domin⁹ inuenit fm cor suū: cui cito pmitteret secretissimū atq. sacratissimū sui cordis archanū. Cui tanq. alteri dauid icerta et occulta sapiētie sue manifestauit: et dedit illi non eē ignarū mysterij: qd nemo p̄ncipū huius seculi cognouit. Cui datuz est qd multi reges et prophete voluerūt viderē: et nō viderūt. Nec solum viderē et audire: s. etiam portare: deducē: amplecti: deosculari: nutrire: et custodire. Et id nō tm ioseph: s. et marīa de domo dauid credendū ascendisse: alioquin non fuisset despōsata viro de domo dauid. hec. b. Bern. Recte ḡ ait Alber. sp̄s virginitatis de domo dauid dī: vt scādaltz euitetur: vt eadē trib⁹ esse p̄bet: vt amor legis i vtroq. ostēdatur: vt humilitas nobilitate regia exaltetur: vt paupertas nobilitati nō repugnare doceat: vt dauid humilitas euāgelizet: vt imitatio humilitatis in ioseph insinuet: vt veritas pmissio adimpleatur: vt genealogia dñi describat: vt paupertas mirabilior demōstret: vt nobilius exēpluz paupertatis et humilitatis def. Nec p̄p̄tē p̄tī maculā quā p̄nā delēuit: min⁹ i genealogia dñi debuit notari: s. audacter p̄dicari: cū hoc p̄tōrib⁹ p̄fidetiā generet et mīaz augmētet dicēte dño. In q̄cūq. hora p̄tōr p̄uersus fuerit oīm iniquitatū eius nō recordabor. .s. III.

Quantū ad tertiū scilz

supnaturalis p̄ceptio. b. marie notat cū dicitur Inuenta est in vtero hñs de spū scō. i. grauida vbi Prigen. ait. Inuēta ē a beato ioseph hñs i vtero. i. p̄gnās: q. licet eā nō p̄tgeret future tñ: vt putabat vxor oīa nouerat. Et infra. Si tibi vxor notat. Si tibi in despōsatione esse dī: nō tibi tamē vxor est: s. dei vnigeniti mater ē etnī. In sequētib⁹ demōstrabo: q. nec ista tua cōiūx

fm p̄suetudinē coniugij habeat: nec iste qui generat tu⁹ fili⁹ esse credat. xxvii. q. ii. Inuēta. Fuit ergo p̄cept⁹ virginis nō a ioseph: sed supnaturalis: q. de spū scō. i. opere spūs sancti: cui attri buit opatio miraculorū. quorum oīm istud fuit maxim. Et ex hoc ait. b. aug. in li. de bono cōiugali. Omne nuptiarū bonū impletū est in illis parētibus christi. Fides. s. p̄les: et sacramētum. Prole cognoscim⁹ ipm dñm iesum. Fide: quia nullū adulteriū. Sacramētū: q. nullū diuoritiū. Solus ibi nuptialis p̄cubit⁹ nō fuit: q. in carne peccati fieri nō poterat sine pudēda p̄cupiscētia carnis q. accidit ex p̄tō: sine q. p̄cipi voluit: qui futur⁹ erat sine p̄tō. xxvii. q. ii. De. P̄cōl tñ illi⁹. s. christi mater vera et nālis fuit. b. maria. Ioseph autem nō nālis pater: sed putatiuus. Qd aut̄ dicit in euāgelio. Ioseph cū eēt iustus: et nollet eā traducere: voluit occulte dimittere eā. Exponit tripl. Vno mō traducere. i. in domū suā ducere. Nā fm aliq. nō duxerat in domū suā: sed in domo erat parētū. Alio mō dicitur traducere idēst nuptias solenniter celebrare. Nam iam induxerat in domum suam: vt erat moris tūc ipis de sp̄s er ga sponas. Et hec melior expō fm. b. iho. Nā min⁹ suspēcia haberi poterat de adulterio: q. in domo ioseph p̄cepisset: vt pote magis zelātis p̄ honestate sp̄se q. in domo parētū: et melior testis castitatis sue. Tercio modo exponit traducē. i. publice accusare in iudicio seu denūciare. Un. b. aug. in li. seu homel. de p̄nā ait. Attēde quād modū iust⁹ ioseph tāto flagitio q. de vxore fuerat suspicatus: tāta benignitate pepit anquā sciret vnde illa concepat: q. grauidā sēserat: et se ad illā accessisse nō nouerat. Restabat ḡ ei certa adulterij suspicio: et tñ q. ipse non nouerat qd dicit euāgelistū. Ioseph cū eēt iust⁹ et nollet eam diuulgare: voluit occulte dimittere eā diuulgare. i. i iudicio denūciare. Ergo que peccant corā hōib⁹: corripēda sunt corā hōib⁹. i. publice. Et que peccant secreti⁹: corripēda sunt secretis. Distingue ipa et p̄cordabis scripturas. hec. b. aug. ii. q. i. Si peccauerit. Ex qb⁹ videt⁹ s. aug. q. habuit suspiciōē de adulterio forte leuē. Et ideo cogitabat dimittere nō aut̄ denūciare: ex q. cert⁹ nō erat: p̄cepitue attēdēdo sanctā p̄uentionē. Nec etiā retinere ne videret p̄iceps seu assentiēs adulterio. Sed angel⁹ cūz in somnis illuminauit et declarauit veritatē p̄ceptiōis: q. nō de hōie: s. qd in ea natū est. i. p̄ceptuz de spū scō est: qui p̄cept⁹ saluarz pplm suū a p̄ctis. Et qd dixit. Noli timere accipere mariam coniūgē tuā exponitur. i. acceptam iam in domuz retinere. Sed. b. Bern. aliter sentit de ista causa diuisionis. Dicit enī. Si queritur quare ioseph voluit dimittere mariā: R. n. q. iste ioseph confide rans sanctitatē sp̄se sue: modestiā et pudicitia:

Capitulum . VIII.

dicebat intra se. **C**omessatrix nunq̃ fuit: nec vi nolenta: nō saltatrix: nunq̃ oculū sup̃ vīz ere-
xit: non discurrens: non levis in risu: vel verbo
scurrit. **U**n̄ q̃ ista pregnatio? Non a me: qui ad
eam nō accessi: nō ab alio: qz nunq̃ mandatum
dei preterisset. Ergo a deo ē ista opatio: **D**in-
estimabilis laus marie. **P**otius estimabat vir-
ginē posse cōcipē: q̃ mariā peccare. **S**tupēs q̃
de tāta sanctitate q̃ mat̃ dei esset voluit occulte
dimitte eā: reputās se indignū cū tanta manē
sacritate. **E**a rōne voluit dimitte eaz: qz et petr⁹
christus vīso miraculo de captura pisciū pluri-
madicēs. **E**xi a me dñe qz peccator homo ego
sum **Luce. v.**

De annūciatione dñica. Capitulum viij.

Missus ē ad mariā
Luce. i. qz in mysterio incarnationis
quoddā matrimonii spirituale fie-
bat inter deū et humanā naturā: q̃ assumēdo
erat ex virgine: id debuit i isto summo infimo
nō cōsensu virginis req̃ri tanq̃ spōse fiende.
Nec enī est laudabile op⁹ nisi cōstitutū aliquo
mō libero arbitrio. **N**ā et si pphetia pdestinati-
onis: vt erat pphetia incarnationis: a multis pre-
nūciata impleat sine nro arbitrio: vt dicit glosa
sup̃ **Matth.** hoc intelligendū est s̃m **Alber.** sine
nostro arbitrio operāte: s̃ nō sine nro arbitrio
p̃sentiente. **E**t id decuit mitti q̃ h̃ annūciaret: et
requireret cōsensum virginis. **U**n̄ in figurā hui⁹
pcurator abrahę eliazer missus ab abrahā: qui
int̃pretat̃ pater multaz gētū: de t̃ra pmissiōis
ad pcurādā vxorē seu dispōsundā filio suo isa-
ac in aram rebeccā pulcherrimā virgine et ico-
gnitā viro: ad aq̃z fontē reptā ibito eā in spōsā
isaac dispōsuit allumē: pus in q̃ hoc facerz q̃ si
tus ē afflatus ei⁹ quē exp̃mens clare facta ē spō-
sa. **Gene. xxiij.** **I**ste pcurator fuit archangel⁹
gabriel missus a deo p̃re de t̃ra pmissiōis. i. su-
p̃ne: q̃ in mūdū veniēs iuenit p̃re ceteris virgī-
nē pulcherrimā mēte et corpe: ad fontē aquarū
viuētū gr̃az et diuinor̃ eloq̃or̃: q̃ etiā sua libe-
ralitate ipsi angelo nūcio dispōsationis sciēt
salutē humanā: et camelci⁹. i. hōib⁹ qui ab eo di-
rigebāt et gubernabātur: potū dedit satisfaciēs
desiderio suo cū nūciasset aduēt⁹ sui cām et mis-
sionis: vt. i. eā dispōsarz filio dei cui p̃sensit di-
cens. **E**cce ancilla dñi: fiat zc. **I**ctū ē m̃imōnū
et ṽbū caro factū ē. **M**ulti sancti hoīes i veteri
et nouo testamēto an̄ pceptum fuerūt nūciati: et
missi angelī: vel sancti hoīes ad h̃ nūciādū: vt
isaac: s̃sōn. iohānes: remigi⁹: thomas. **U**n̄ m̃l
tomagis sanct⁹ factor debuit nūciari p aliquēz
missū. **E**t id missus ē. **N**ō obstat si dicat̃ in eā: i
q̃b⁹ nulla ē distantia: nulla ē necessaria missio: s̃ i

ter deū et beatā mariā nulla erat distantia: qz in il-
la erat nō solū per eēntiam p̃ntiā et potētiā vt i
cunctis ē: s̃ etiā p gr̃az pur ē in electis: et p̃fecti⁹
q̃ i cūcū puris creaturis. **E**t go nō oportuit vt
potuit mitti. **S**z r̃ndit alber. qz quis missio sit i
ter distantia: tñ qz gr̃a h̃z plurimos grad⁹: ideo
p̃tingē pōt deū habitare i aliq̃ p gr̃am aliquam
a quo distat respectu aliaz gr̃az: quaz ē capax
et nondū habet. **L**icet q̃ de⁹ inhabitaret virgi-
nem p gratiā: distabat tñ ab ea q̃ ad maiore etiā
gr̃am quā in p̃cipiēdo p̃cepit: et p corpālē p̃ntiā
quā p̃ri⁹ in ea non habuit. **M**issus ē q̃ ad ma-
riam angel⁹: videlicet nūciās ei verbū bonum.

Que nūciatio ex missione ista fuit necessaria
et p̃grua ppter tria.

Propter dei venerationem.

Propter ṽginis p̃medationē.

Propter ñre vtilitatis p̃secutionē.

S. I.

Quātū ad primūz secū

dum alber. honorabat deus in ista annūciatiōe
tripliciter. primo quantū ad eius potētiā in
eo qz angelos suos m̃stros habuit: q̃ sūt valde
potentes. **p̃s.** **D**ēs angeli eius potētes vtute
facientes verbū illi⁹ ad audiēdā vocē sermonū
eius. **E**t quāuis solēni⁹ videat̃ nūciatio: tanto
magis q̃ per plures et solēnes missos: s̃ ē vez
nisi illud quod nūciatur sit archanū seu secretū
hoc enī repugnat multitudini. **N**ō enī d̃z ar-
chanū q̃ multis est p̃gnitū. **N**ec ē familiariter
intimatū: et amicableter q̃ multis est p̃ri⁹ inti-
matū. **Q**uia igitur istud erat valde secretum.
non decuit per multos nūciari: sed p vnūz ex
angelis qui missus ē ad mariā scilicet. **S**e-
cundo honoratus est deus in ista missione et an-
nūciatione quo ad ei⁹ sapiētā: in eo qz modo p-
ditionis obutauit directe p viam liberationis:
quā sicut angelus malus virginem **E**uam de-
cepit per malam nūciationem: sic per angelū
bonum deus virginem **M**ariam docuit: nū-
ciāns ei verbum bonum: summā beatitudi-
nem inde hominibus consequendam. **E**t satis
sic credi potest: qz angelus malus qui nūcia-
uit **E**ue verbum falsum: fuit vnus ex maiori-
bus demonijs: ita et nūciāns verbum optimū
Marie: non fuit ex ordine inferiori: sed de or-
dine archangelorum: et forte primus illorum q̃
dicitur princeps archangelorū. **T**ertio ho-
noratus est deus quantum ad bonitatem i ista
nūciatione. **U**nde **Baras.** **M**agnū circa
amorem hominū clementie dei demonstrat̃
pelagus. **I**pse enī conditor: et dominus eam
quaz proprio psalmate fecit: reiteratione et ope-
re magister fuit. **E**t q̃ bonitatis specie decepit
hominem: carnis problemate decipere. **E**t
monstratur bonitas et iusticia dei. **N**ā bonitas
quidēz quā nō despexit p̃prij psalmatis infir-

mitatē: s. viscera eius cōmota sūt in ipso, cadēt
manū porrexit. Iusticia etiā oñsa: qm̄ hoīe vi-
cto nō aliūz vīcē fecit natura. Neq; vī eripuit
homīnē ex morte: s. quē quōdā per peccatū in
seruitutē redegit mors: hūc bon⁹ et iust⁹ victorē
fecit: et similem sibi resalauit. Nec ioh. damas.
Et iō missus est gabriel ad mariā: q̄ interpretatur
fortitudo dei: qz annūciādū veniebat eū q̄ ē for⁹
et potēs ī prelio ad diabolu vīcēdū. § II.

Secundo fuit necessa

ria et congrua ista annūciatio facta beate marie a
misso ad eā ppter ei⁹ cōmēdationē. Et hoc ī tri-
bus oñdit. Primo qz virt⁹ virginis manifesta-
tur. Secōdo qz meritū virginis augmētatur. Ter-
tio qz intus et extra illuminatur. Quārum ad
primū manifestat in ista annūciatione virginis
Et primo virtus hūilitatis ī turbādo se et timē-
do: nō quidē p irā vel defectionē pusillanimita-
tis: s. p admirationē ex tanta laudatōe. Sicut
enī supboz ppiū est ex laudib⁹ alioz se extol-
lere: ita ecōtra hūilitas ē laudes horrere: et mi-
nora de se sentire. Et sic in eis virt⁹ laudata cre-
scit: vt dicit Seneca. Secōdo virt⁹ prudentie
et discretionis manifestat ex eo qd denūciatis si-
bi querit: nō dubitās: s. modū pie querēs: inqt
Ioh. in canonica. Nolite dī spiritui credē. s. lo-
quētī int⁹ vel extra: s. pbate. i. exātare spūs vīz
ex deo sint. Nā ipse sathanas ait ap⁹s trāsfu-
rat se in angelū lucis. Tertio manifestat virt⁹
fidei in p̄sentiendo. Beata ait Elizabeth que
credidisti qm̄ perficietur in te que dicta sunt ti-
bi a dño. Et b. iho. i. ij. pte. q. ij. dicit qd congruū
fuit beate virgini nūciari: qd esset christū p̄ceptu-
ra vt p̄seruaretur congruus ordo p̄iūctōnis fili-
dei ad virgine: vt. s. prius mens eius de ipso in-
strueret. qz carne eū p̄ciperet. vnde b. Aug. dic-
it qd beator fuit maria in p̄cipiendo fidem christi
qz p̄cipiēdo carnē christi. Tū etiā vt volūtaria
sui obsequii munera offerret ad que p̄mptaz se
reddidit. Tum vt tactū est sup̄a: cum p̄trabe-
retur quōdam matrimoniū spūale inter dei filiū
et humanā naturā per annūciatōem: expectaba-
tur cōsensu virginis loco totū hūane nature.
Secundo meritū virginis in hac nūciatōe
augmētatur: et hoc in credēdo nūcio. cū. n. aliqd
nūciat credēdū: quāto illud est magis arduū
et lōge ab humana opatōe vel ab vsu nature: tā-
to magis quis meret assentiēdo ad credēdū.
Et quia maxime arduū et inusitatū erat vginē
p̄cipere: et deū hoīem fieri: ideo assentiens huic
rei sibi nūciat: augebat et meritū. Secundo au-
gmētatur est meritū in assentiēdo nūciato. Cuz
ait. Fiat mihi fm̄ verbū tuū. Stabat tota cele-
stis curia expectans respōsum suum: audissi-
me cupiebat assensum suum: angel⁹ gabriel ora-
tor p̄ cunctis beatis spiritib⁹ sitiebat amoris ar-

dore ad vltimū verbū suū. Et lamabāt p̄ces eōs
in limbo illud Iſa. Et periat terra et germinet
saluatorē: apiat terra v̄ginalis in ore suo p̄ con-
sensum cordis: corpis p̄ vocale verbūz dicens
Fiat mihi fm̄ verbū tuū: et immediate germinat
hic saluatorē xpm̄. Quo v̄bo plato reuersus ē
angel⁹ missus est ad dñm suū: totā ciuitatē leti-
ficās nūcio suo. Tertio augmētatur est meri-
tū ī se deo totalit̄ humiliādo: dicēs. Ecce ancil-
la dñi: nō ait mater vel filia v̄l spōsa dei: s. ancilla
Ancilla totū qd lucrat dño vt suūz tribuit. Si
bona est seruit in cūctis: ac reueret dñm suū: sic
b. maria. Quāntū ad tertiu. s. q̄ int⁹ et extra
illuminatur in ista nūciatōe. Fuit. n. illuminata in
potētijs sensituijs p̄ allocutōem et v̄sionē āgeli
S. n. angel⁹ apparēs pastorib⁹ cū magna cla-
ritate se illis oñdit ad nūciādū xpm̄ natū: mltō
magis credēdū est appuisse cū magno splendore
v̄gini q̄ p̄ceptura erat: nō luce q̄ oculos offēderet
vt offēdit aspiciēs in sperā sol: s. luce reficere
visū et oēs sensus. Illūinata est in potētijs me-
dijs. s. imaginatiuis et cogitatiuis circa q̄s mlti-
tū opat⁹ ministeriū angeloz in purgādo famas
mata: et suggerēdo bonas imaginatōes. Quas
aut cogitatōes sanctissimas: qz altissimas: qz fer-
uidas erga diuina b̄t̄: ipa sola nouit: nob̄ aut
incognita sunt. Quāntū aut ad vltimas potēti-
as. s. intellectū et volūtate p̄ inspiratōem deus
opabat qui sol⁹ in volūtate opat⁹ et aīe illabatur.
vñ dicit Alb. Be⁹ est in hac missiōe negocij iue-
tor: p̄ seipm̄ saluatoris dictator: intelligētē spi-
rator: p̄ mētis ad p̄sensum puocator: modū exe-
cutōis expositor. Vnde angel⁹ requisit⁹ de mo-
do: trāsmisit eā ad spm̄ scm̄: dicēs. Spūs sac⁹
superueniet in te: qui sez modum docebit et ser-
uabit. Vnde nihil in hoc ab angelo illuminati-
onis acceptū: sed a deo. § III.

Tertio fuit neces

saria ista
missio et
nunciatio sic facta ad nostre vtilitatis consec-
tionem. Et hoc tripliciter.
Primo ad fidei p̄firmatōem. Quāntū ad pri-
mo ad deuotōis accēsiōē. mū fides p̄fir-
Tertio ad actū informatōē. mas in nobis
ex hoc: qd origo exordii et p̄cessus n̄re redēpti-
ōnis seriati et ordinate describit: et sacri euāge-
lij testimonio p̄probat. Fides. n. ex auditu: ait
ap⁹s ad Ro. x. Audit⁹ aut p̄ v̄bū xpi p̄dicat⁹
et in scriptis euāgelioz redactū: et p̄miracula mlti-
ta approbatū. Tū aliqd audit ordinate aliquas
hystoriz enarrari et describi p̄uinciā et ciuitates
vbi res gesta est: et quo tempore: et quib⁹ perso-
nis: et quib⁹ locutōib⁹ et respōsib⁹: et exemplis
notis: nō solum confirmatur ad credēdū illa:
sed quasi cogitur p̄babiliter qd mōstrari alit̄ nō
p̄nt: et cū referūtur a personis grātib⁹ et iustis
Cum ista narrata sint ab euangelistis: disculsa

Capitulum .VIII.

et approbata p aplos sanctos opatores. p dugo
rū: p hūmā: ex his fides magis ac magis in no
bis: q si solū audirem incarnationē: s nō ordi
nē et. **Q**uātū ad secūdū deuotio accēdit: cū
toti humano generi mediāte beatissima virgie
maria pfecta par et recōciliatio nūciat. Et hu
mana natura deo et angelū inimica abiecta a deo
prior etiā p angelū salutā. Certe si quis dñs
recepisset magnas iniurias a seruis suis rebel
lantib⁹ se ab eo: et inimico ei⁹ adherētib⁹: q serui
in nullo possunt ei dño nocere: nec eger eis: sed
ipsi sine eo viuere nō possunt. Si tal⁹ dñs mit
teret ad seruos illos vnū ex principib⁹ suis ad
salutādū eos: omidēs se velle eos recōciliari sibi
et facere eos familiares: et regni sui pfortes: nō
ne sine dubio accēderent ad deuotionē et affecti
onē ei⁹: sicut ait apls. **C**omendat de⁹. i. p mēda
bile ondū charitatē suā in nobis: q cū inimici
eēm⁹: recōciliati sum⁹. Et iō misit vnū de prin
cipib⁹. s. gabriele ad salutādū virginē: vt in ea et
per eam fieret recōciliatio nra p incarnationē.
Quātū ad tertiu⁹: act⁹ nri i ista nūciatione i
formatur. **N**ā p illud qd beatissima virgo ges
sit qñ ad ipam angel⁹ venit: et p id qd angelo di
xit et p illud qd post receptionē plenitudinis fe
cit: instrumur qles debem⁹ ad grāz hōdā ppari
videlicet pmo: vt sim⁹ separati a turbis: clausi in i
teriozi domo pscientie: clausi a sētib⁹ et sētibilib⁹
et clauso hostio. s. sensu oia patrē tuū: ait xps:
Matth. vi. Et cū timore audire diuinas inspi
rationes: q sūt per angelū: vt loquētē. Audia⁹
inquit ps. quid loq̄tur in me dñs de⁹: qñ loque
tur pacē. Ad hoc instigat vt recōciliat hō cum
deo suo. Sic maria non in turba: vel platea in
uenta ē ab angelo: s in domo: nō ad fenestrā vlt
hostiū: s in cubiculū: orantē vel legentē ad ver
ba angeli timēs. **S**ecdo instrumur qualic⁹ gra
tiam receptā augmētare debeam⁹: videlicet: in
terrogādo de vtilib⁹: humiliando se in omnib⁹
et obediendo diuinis visionib⁹ et inspirationib⁹
Sic enī maria post salutationē interrogauit an
gelū de modo cōceptionis. **A**ncillā se noiauit:
diuine voluntati obediuit: dicens. **F**iat mibi fm
verbū tuū. **T**ertio instrumur quōd auct⁹ gra
tiā pseruem⁹ v3 sp ascēdendo de bono in meli⁹
Nā fm. b. ber. **I**n viā dei non pficē est deficē:
saltem dispositiue. Et **C**hryso. **N**emo repente
fit sumus: s a minimis qsq; inchoat: vt ad ma
iora pueniat: de pe. di. ij. Sic. b. maria post pce
ptū filij ascēdit in mōrana. s. vtrū pficēdo: et ad
belisabet fuiēdū pficēdo. **Q**uerit in quo
actu fuerit. b. maria qñ salutata fuit ab angelo:
vtrū in actu pteplationis vlt actionis? Et v3 q
in actu pteplatiōis. **N**ā ad pteplationē p̄tinet
qd dicit **T**reno. ij. **S**edebit solitari⁹ et tacebit:
q leuabit se sup se. **D**icit enī phs q aia sedēdo
et quiescēdo fit prudēs. i. sapiēs. **S**3 beatissima

virgo in p̄cipiēdo debebat fieri virgo prudētis
fima et māt sapiētie. **E**rgo p̄gruebat ei sedē mē
te: et quiescē: qd fit p pteplationē. **C**ū etiā dñs
appropinquet i illo mysterio beatissime virgi
ni descēdendo et ipa debuit obuiare ei ascēdēdo
s. eleuādo se super se p pteplationē fm illud
Amos. iij. c. **P**repare i occurfū deo tuo. **N**ā
nobilissima opatio fuit pceptio filij dei. **P**o de
buit fieri in nobilissimo statu qui ē stat⁹ ptepla
tionis. **P**reterea dantis et recipiētis d3 cē ad
inuicē puerio: fm illud **C**anti. **D**ilect⁹ me⁹ mi
hi. i. a me diligis: et ad me puerio ei⁹ vt me dili
gat. **N**ā aut h3 duas facies fm rōem. s. pte su
periorē: et pte inferiorē. **S**upiorē. s. fm quā su
periorib⁹ inspiciendis et cōsulēdis inheret. **I**nfe
riorē fm quā inferiorib⁹ tractādīs et disponen
dis intēdit. **S**i 3 dei et beatissime virginis tāq;
dantis et recipiētis d3 adinuicē fieri puerio: ne
cessariū est q fm illam ptem p̄petur fm quā ad
deū aia puerit. s. fm ptem supiorē: qd p̄tinet
ad pteplationē. **S**3 q fuerit in actione tunc
beata maria. s. descēdendo p hūiliationē sui: v3
ex h3 qd d3 **C**anti. i. **C**ū eēt rex in occubitu suo
i. quiescēdo i virgine p incarnationē: nardus
mea dedit odorē suū. nardus ē herba medicina
lis pua et multū odorifera: et significat beatam
virginē: pua p humilitatē: medicinal⁹ p curatio
nem infirmitatū spūaliū et corpaliū. **O**dorifera
p exēploz vite sue diffusam suauitatē. **E**t sic v3
q humilitas. b. marie fuerit pparatoria ad pce
ptionē. vñ et. b. **A**ug. dicit: q humilitas genuit
nob deū. hūilitas aut est in descēdendo: qd recū
bit in nouissimo loco inferiorē se alijs existimās
Sicut aut ascēsus ē in pteplatione: qd eleuat se
supra se: ita hūilitas v3 ē i actiōe descēdēdo ad
inferiora: qd hūit d3 qñ humi accliuīs. **I**te **B**en
xix. dixit abrahā. **L**oquar ad dñm meū cū sim
pulis et cinis. **E**rgo puluerizatio et incineratio
q se hō hūiliat et annihilat: ē ppatio q hō loq̄t cū
deo: et de⁹ cū eo. **S**3 de⁹ i h3 mysterio familiarissi
me locut⁹ ē cū v3 gine i ipa salutatōe: q maxime
debuit incinerari: et hūiliari qd etiā p3 fecisse ex
vltimis v3bis. **C**ū ait. **E**cce ancilla dñi. **N**ā ait
mī vlt spōsa: vlt filia: s ancilla: q statu. s. ancillarū
nil ifimi⁹: vlt vili⁹. **N**ā aut. s. hūiliando se fit descē
dēdo: q i actiōe erat. **E**xercitiū enī moralitū vir
tutū cuiusmodi ē hūilitas: p̄tinet ad vitā actiuā
s3. b. **I**ho. scda scde. **S**i enī de⁹ hūilib⁹ dat gra
tiā suā: vt ait **P**etrus apl⁹ et **I**acob⁹. **E**rgo
maxime humili dat maximā gratiā. **S**ed ma
ximā gratiam dedit deus beate virgini in con
ceptione filij: ergo tūc maxime humiliata fuit.
Solutio **A**lber. vbi supra. **C**ui⁹ etiā sūt rōnes
pro et cōtra. **C**oncedim⁹ q beata virgo fuit in
ista annūciatione i actu cōteplationis. **S**ed cū
queritur per quem actum ad gratiam istāz ma
xime ppararetur: dicim⁹ q beata virgo in hac

annunciatione in summo pure creature eleuaba-
tur causaliter: in summa pratem: in summa dignita-
tem: in summa charitate. In summa potestatem
eleuata fuit: eo qd sup naturā deū genuit. Et ad
hāc potestatem eleuauit eā fides: iuxta illud. oīa
possibilia sunt credenti. Mar. ix. vñ helizabet
Beata q credidisti: qm pficient in te que dicta
sunt tibi a dño Luce. i. In summa dignitatem
eleuata est: eo qd toti creaturę p creationē maē
effecra ē. Et ad hāc dignitatem eleuauit eā hu-
militas fm illud Mat. xxij. Qui se humili-
at exaltabit: et quanto magis se humiliat: tanto
magis exaltatur. Qñ quia fili ei iesus summe
humiliavit semetip: facit obediēs vsq ad mor-
tē crucis: vt ait apls ad Phil. ij. mortem igno-
miniosissimā. Jō de exaltauit illum et dedit illi
nomē qd est sup omne nomē x̄c. Et qz post euz
mater ei maxime se humiliavit: id exaltata fuit
ad hoc: vt sit mater toti creaturę: exaltata sup
oēs choros angelor. In summa charitatē eleua-
ta ē per hoc: qd deo in oī ppinqrate ppinqsima
fuit: vrpote qz ei filia: mater: soror: et spōsa fuit.
Et ad charitatē eleuauit eaz charitas fm illud
puer. viij. Ego ait sapientia: diligentes me dili-
go. Et qz charitas est ignis diuin: psumēs et
desiccās omne humorē carnalitatis: vt sibi con-
trariū. Jō castitas eius eleuabat eā ad summa
cū deo familiaritatem: fm illud Sap. vi. Inco-
ruptio facit primū deo. In istas q virtutes
pparātes bñam virgine ad istā pceptionem. Fi-
des eleuauit potētā rationālē: hūilitas poten-
tiā irascibilē siue ardui appetitiuā et charitas af-
fectiua: virginitas ex pte corpis pparabat gnā-
tiuā susceptiuā. Et sic tota eleuabat q tota re-
plebat: et tota glorificabat. Si aut querit: vtz
istis motib simul mouent? Dicim q nō. Sed
alię virtutes pparabāt suas potētias eleuādo
habitualiē. Charitas aut tanq forma aliar: et
vinculū pfectiōis ex pte beatissime virginis: fe-
cit pūctionē actualiē. An charitas fuit cōple-
mētum vltimū ex pte suscipiētis: sicut et cōple-
mētum vltimū ex pte dantis et mouētis ad mo-
uendū et dandū. vñ Hugo de sancto victore. Q
charitas q forte ē vinculū tuū. Tu deū de celo
ligatū traxisti in mūdū. Ad obiecta q rñdeē
q ascēsiōni p pteplationē: nō pñat descēsus p
humilitatē. Sed descēdere ad opa actionis p-
pter deū: h est ascendere p humilitatē ad deum
vñ Anb. in li. de similitud. assimilāt humilitatē
monti: qz p eam ascēdit ad deum: p quosdā gra-
dus. Et hec mutuo se cōsequuntur: qz quanto
magis qd eleuat in cognitionē dei: tāto magis
descēdit in humilitationē sui: qz quāto magis vi-
det magnitudinem dei: tanto magis respectu
eius cognoscit vilitatem: et paruitatem sui. vñ de
ps. cxv. Ego dixi in excessu meo. s. deum contē-
plādo oīs homo mēdax. i. qz non sit. Et istas

lxij. Dēs iusticie nre qñ pñus menstruare: q
nil abominabili dici pōt. vñ fr equēter legif de
pphetis vt danielē et ezechiele: qñ diuina cō-
spiciūt i terrā cadunt. Et dionysius dicit: q tene-
bre occultant a lumine: et magis a multo lumi-
ne. Et sic p q p humilitationē descēsus: nō ipe-
dit pteplationis ascēsu. Erat q beatissima vir-
go in ipsa annūciatione et pceptione i summo cō-
teplationis ascēsu tota p dilectionē in deū trā-
formata. Et notādū q beda sup illud Luce. xi.
Beati q audiūt vñ deū dei x̄c. dicit h in loco bea-
te dei genitricis excellētia pmedat: qz i tāta spe-
cularionis custodia dño famulabat: q ipi hūi-
lirati et sanctitati nulli sanctor pparatur: h et tota
factor beatitudo ex gōse vginis vtero pcessit.
Veneranda dña electa et plecta: q mat est et
virgo cē non desinit. Admirāda puella: q sal-
uo virginitatis pudore suū genuit genitorem.
Felix ancilla: q creatorē et gubernatorem ge-
nuit vntuer forū: et virgo pmanfit in eternū. Q
bñdicta mater q inferni vastatorē: celi reparato-
rē: nrm saluatorē: mūdū redēptorē: deū oīpo-
tentē: dñi celi et terre: et oīa pñentem suo pñit
ex vtero: angelor leticiā: hoīm vitā: celor glo-
riā: factor coronā: paradisi lucernā. Q beata fēa
q regis vntuer forū mat cē meruit. Sedet i gre-
mio virginis matris q trinā reym machinā pal-
mo pcludit. gaudet itaq mat q tñ se hēz filium
pēplā. Admū adū magne pietatis miracu-
lum. Hec beda.

¶ Alias sermo de missione in gnē. Ca. ix.

Missus ē ad mariā
virginē Luce. i. Missio alicuius ad
aliquem importat quēdam pcessum
seu emanationē ipsi missi a mittēte. Et qz p cē-
nus a nullo pcedit: id non dī mitti ad creaturā:
nec vsq legif missus. Sitr trinitas nō dī mitti
qz eludit psonā pñis q nō mittit. S qz fili dei
pcedit a pte: id mittit a pte: et mitti dī in mūdū:
ad Mat. iij. Missit de filiū suū. Sps qz facit q
pcedit a pte et filio: mitti dī ad sacrificiā crea-
turā Jo. xvi. Mitta vobis a pte spm veritatē.
Angeli qz a deo sepe mittunt ad diūsa officia.
Hebre. i. Dēs administrator spūs sūt i myste-
riū missi eor q hereditatē capiunt saluē. Ad q
dī. Missus ē ad mariā vginē fm alber. pot itel-
ligi de angelo: et de spūsācto: et de dei filio i ista
annūciatōe: h aliter et aliter. Primo missus ē
dei angel ad mariā: vt repationē nram de ea i-
timaret. Secdo missus ē dei spūs ad mariā: vt
pparationē ad hñdī adaptaret. Tercio missus
est altissimī fili ad mariā. .s. i.

Quātū ergo ad primū

Capitulum .IX.

De missione angeli in h^o sermone sciendū: q^d ista
nūciatio fuit suprema: et finis: ac p^{er}plemētū oīm
nūciationū p^{ro}phetaliū de incarnatione loquen
tū: q^{uod} beatitudo que nūciat immediate beate
marie: in ipā et p^{er} ipsam annūciat toto humano
generi: p^{er}sequenda p^{er} incarnationē: cū homo in
hoc fuerit ut recipiēs eā: nō decuit ut homo hu
lus esset nūcius: hominū etiā recipere illuminati
ones. Angeloz autem ē nūciare. S^{ed} et cū nul
lus hominū fuerit superior beata maria: si ipā
oēs excelleret. Inferioruz autem ē recipere illu
minationes a superiorib^{us}: apparet q^{uod} non debuit
ista reuelatio: v^{el} nūciatio incarnationis fieri p^{er}
hominē: cū quilibet eēt inferior v^{el} gine. Et si di
ceret: q^{uod} eadē ratione nō debuit fieri etiam p^{er} an
gelū: q^{uod} fuit maior angel^{us} p^{er}fectioe gratie sup^{er} eos
exaltata. R^{es}pondet. b. Tho. i. ii. p^{ar}te. q. xxx. q^{uod} ma
ter dei erat sup^{er}ior angel^{us} quātū ad dignitatē ad
quam diuinit^{us} eligebat. S^{ed} quātū ad statum v^{el}
tēp^{or}is inferior erat angel^{us}: sicut etiā x^ps p^{ro}p^{ri}
passibilitatē assumptā: d^{icit} paulo minus angelis
minorat^{us}. Sed q^{uod} x^ps erat viator simul et p^{ro}p^{ri}
benior: id nō egebat quātū ad cognitionē diui
norū ab angelis instrui. Mater autē dei in vita
nōdum erat in statu cōp^{re}hensōrū: ideo de con
ceptu diuino erat p^{er} angelū instruēda. Fuit
ergo ad hoc missus angel^{us} gabriel: et hoc tripli
ci rōe: fm. b. Tho. i. ii. p^{ar}te. q. xxx. Fuit conue
niēs mysteriū incarnationis nūciari p^{er} angelū
missum: ut dicit^{ur} in euāgelio. Primo ut in hoc
seruaret diuina ordinatio fm quā mediātib^{us} an
gelis diuina ad hoīes pueniūt: vnde oēs reue
lātes diuinorū facte sunt ministerio angelozuz:
ut p^{er} in Dan. et Apoc. xij. ca. et lege diuina data
per angelos fm ap^{osto}lū. Unde dionys. dicit in li.
celestis hierarchie. iij. c. q^{uod} diuinit^{us} iesu benigni
tatis mysteriū: angeli primū edocui sunt: postea
per ipos ad nos cognitōis grā trāsliuit. Sic di
uinit^{us} gabriel ad zachariā quidē dicebat p^{ro}pheta
esse venturū ex ipso. Mariā autē quōd in
ipā thearchitū ineffabilis dei formatōis myste
riū. Nec est cōtra q^{uod} ait idē dionys. c. vij. scilicet q^{uod}
christo ascēdēte angeli querūt de ipso. Quis est
iste qui venit de edom. Isa. lxij. q^{uod} si ignorantes
mysteriū incarnationis. Ad enī querūt q^{uod} si igno
rātes tale mysteriū: sed p^{ro}fectus scire cupiētes
hui^{us} mysterij rōes: que sunt incomprehensibiles
intellectui creato fm b. tho. vbi sup^{ra}. P^{ri}mū ma
xim^{us} dicit^{ur}: v^{el} trū angeli cognouerūt futurā incar
nationē: ambigere nō oportet. Latuit autē eos
inuestigabilis dñi p^{ro}cepto atq^{ue} mod^{us} quāto
tus in genitore tor^{us} manebat in oib^{us}: nec nō et i
vginis cellula. Secūda ratio est: quia cōue
niens fuit reparatōem: que futura erat p^{er} x^pm
nūciari p^{er} angelū: ut cōrespōderet reparatio
lapsus: ut sicut p^{er} angelū sed malū: nūciatū est
v^{el}ū femine scilicet eue. Unde secuta est mors: sic

per angelū bonū nūciare v^{el}ū marie: v^{el}ū re
parata est vita. Et hoc est quod dicit^{ur} Beda in
homel. Aptū humane restauratōis p^{ri}ncipiū
ut angel^{us} a deo mitteret^{ur} ad mulierē partui cōse
crandā diuino: q^{uod} p^{ri}ma p^{ro}ditōis humane cau
sa fuit: cū serpens a diabolo mittebat^{ur} ad mulierē
spīritu superbie decipiendā. Potest et huic rōi
addi et hoc: quia cum ex ipā reparatōe humani
generis per incarnationē restaurabāt^{ur} et ruine
angelozū ex hōib^{us} assumēdis in cor^{por} p^{ro}fortiū:
fuit p^{ro}fectus q^{uod} etiā angeli cōcurrerēt in h^{oc} myste
rio videlicet nūciādo ipm. Tertia ratio est:
quia cōueniebat hoc v^{el}ginitati m^{at}ris dei. Omne
enī aīal diligit sibi simile: et delectabiliter cōuer
satur cū eo: oīs cū oue: hō cū hōie: iniqu^{us} cum
iniquo: castus et innocens cum cupido et sancto.
Hanc rōem tangit b. hiero. in sermone de assū
ptione dicens. Bene angel^{us} ad v^{el}ginē mittit^{ur}: q^{uod}
semp angelis cognata est v^{el}ginitas. P^{ro}fecto
in carne esse: et p^{ro}ter carnē viuere. i. in v^{el}ginitate
nō terrena vita ē: sed celestis: hec ille. De vita
enī celesti dicit^{ur} q^{uod} in futura resurrectōe: neq^{ue} nu
bent neq^{ue} nubent^{ur}: sed erūt similes angelis dei
mat. xxij. Et ali^{us} dicit^{ur} v^{el}ginitas soroz ē angeloz.
Apte ergo missus ē angel^{us} v^{el}go ad mariā v^{el}gi
nem desponsatam ioseph virgini. §. II.

Sed nūciū dēdum est

circa ipm nūciū de quo ordine missus est. Se
cūdo in qua specie missus est. Tercio in q^{uod} tēpe
missus est. Quarto in quo loco missus ē. Qui
to qua locutōe vsus est. Quātū ad primū cū
sint ordines nouē in celesti hierarchia: de quo
illoz missus sit dicēdū. Et q^{uod} dā dixerūt circa h^{oc}
fuisse hunc gabrielē de sup^{re}mo ordine scz sera
phin. Mouent ad hoc: q^{uod} b. greg. dicit q^{uod} sum
mū angelū venire dignū erat que summū oīm
nūciabat scz dñm incarnandū. Gabriel enī siue
sit nomē p^{ro}p^{ri}ū alicui^{us} angeli: siue nomē cōde
signās officiū ad q^{uod} mittit^{ur}: non exp^{re}mit magis
v^{el}ū ordinē q^{uod} aliūz. Si enī seraphi missus fuit
ad isaiā ad purgādū calculo ignito labia eius
Isa. vi. Quare non multo magis ad v^{el}ginez
significādū purgatōem toti^{us} mūdi. Et si dicat^{ur}
illū missū ad isaiā non fuisse de sup^{re}mo ordine:
quia illi non mittunt^{ur}: sed semp assistūt: si dicit^{ur}
est seraphin ex exercitio: ad quod missus fuit:
scz incendēdū mentē illi^{us} et locutōnem. Posset
dici q^{uod} hoc est de cōi lege sup^{re}mos nō mitti. Se
cus ex aliqua causa ardua et maxia: ut fuit my
steriū incarnationis. Sed cōmunior opinio ē: q^{uod}
fuit iste de ordine archangelozū: q^{uod} et b. bernar
dus dicit. Hoc exp^{re}ssē notat aug. in q^{uod} dā s^{er}monē
in quo inducit b. v^{el}ginē sic loquentē. Venit ad
me gabriel archagel^{us} facie rutilās: veste corru
scās: incessu mirabilis. Et assignat tres rōnes.
v^{el}ū ecclia canit. Archagelū gabrielē credim^{us} tibi

Capitulum .IX.

fordidis Iesum magnū sacerdotē. Ideo videt
quod ad formāduz se et debuerit apparere potius
in vestib' ffordidis. In ista quoq. lxij. c. querūt
angeli a xpo ascēdēte: vt cōter exponit. Qua-
re rubeū est vestimētū tuū. Et quo videt q. de
buit apparere in veste rubea. Sed dicit alber.
vbi supra. q. apparuit angel' iste in veste clara
non albar nec nigra vel rubea. Et hoc ppter anū
claritatem et ppter recipientē: et ppter nūciatum.
Propter nūciatōem quidē angel' qui clarita-
tem cognitōis et puritatē bz. Quātū ad vginē
recipientē nūciūz congruebat vestis clara: q. illa
que cōcepit sine tenebra peccati fuit: sine pec-
cato cōcepit qui peccare non potuit Iesum. Et
q. sine libidine cōcepit: et sine dolore pepit: q. sine
passiōis rubore hec cōceptio cōsumata fuit: er-
go cū angel' nō intrēderet nūciare nisi incarna-
tiōe: nō debuit habere vestē rubricatā vel dis-
coloratā: sed tū clarā. Itē mod' pcedēdi i ista
incarnatiōe fuit sine corruptiōe sine diminutiōe
sine mixtiōe: sicut lux pcedit de luce: q. ad oīa
que fuerūt in ista incarnatiōe: cōgruebat auge-
lū venire in veste clara. Fuctoritates autē que
loquūt dñm vestitū vel saccorū illud ps. xxix.
Concidisti saccū meū vel ffordida veste vel ru-
bea: loquūt de ipso chriso fm statū passiōis
non incarnatiōis.

.f. III.

Tertio cōsiderādus ē

quo tpe missus est. Et dicēdū est eo tpe q. pñū-
ciatū fuerat messia. i. xpm mittendū: fm pphē-
tiā iacob patriarche dicētis Ben. penl. Ad au-
feretur septem de iuda: et dux de femore eius:
donec veniat q. mittēd' est. Alia trāslatio habz
messias: q. dñs xps. Et q. tūc ipis iā erat ablatuz
septem de iuda. i. dignitas regalit' de tribu iuda
et dux de femore ei'. i. ducar' et regimē illi' ppli:
pduces leuitas machabeos: qui alioq. modo
prinebāt ad tribu iuda: et abhētes ad inuicē cō-
nubia: et assumpserat sibi regnū iudee herodes
alienigena: qui nō erat de genere iudeorū: vt pz
Marth. ij. Sed diffuse declarat p magistrū in
hystoria scholastica. Ideo vt implet' prophe-
tia: missus est angel' ad nūciādū subitū aduētū
regis per incarnatiōem. Et si q. rāf quoto an-
no ab initio mūdī? Rñdeo fm bedā z. lxx. iter
pretēs: quique s. millesimocētesimo min' vno.
Fecerat siquidē de' cūctas creaturas in pñci-
pio mūdī: vt narrat littera gen. i. In quibz die-
bus: et in pte. vi. in q. creauit bestias terre et ho-
minē: faciēs eū dñm oīm et a paradiso terrestri
trāslatur' humanū gen' si obedisset in glām ce-
lestem. Sed q. vt ingrat' trāsgressus ē pceptū
pūit eos adā et euā cū oī posteritate sua: q. tota
erat in eis fm virtutē seminalē: per quibz milia
z. c. annos: vt null' eorū q. tūcūq. sancte viuēt
posset intrare in glām celestē: ita q. p singulis

diebus data est pena mille annorū. Et p illa pte
ferti diei residuū: quo tpe pene trāfacto missus
est angel' ad annūciādū: q. ips' miserēdi ei' ho-
minis: q. venit tēpus vt incarnat' passione sua
aperiret oib' ianuā regni celestis: remoto an-
gelo a custodia vie paradisi ne posset adiri.

Si scire cupis quo anni mēse vnīuersat' te-
ner ecclesia: q. de mēse marcij q. erat sext' mensis
a cōceptiōe iōānis bap. vt dicit luc. i. Et apte i
sexto mēse a iōā. cōceptu dicit' missus angel'
ad nūciādū xpi incarnatiōem: q. lex et pphēcie. i.
vt testamētūz vsq. ad iōā. cōtinēs quibz mū-
di etates. pñā ab adā vsq. ad noe: scūdā a noe
vsq. ad abrahā: tertiā ab abrahā vsq. ad dauid:
quartā a dauid vsq. ad trāsmigratiōem babylo-
nis: quintā a trāsmigratiōe babylois vsq. ad
xpm: in quo inchoat sexta etas: cui' finē dē' no
uit. Habem' aut nunc de ea. Mcccc. lxxij. an-
nos cū hoc scriptū est. Est autē senari' numer'
pfect' significās pfectiōem grē quā chrisus ad-
duxit. Dēsis autē marcij est ips' verū q. terra
sicca et indecora ppter frig' reuiviscit in herbis
florez in arborib': letat' aut cōcētū: abundat in
humorib'. Et q. per incarnatiōēz chrisi ē reno-
uatiō fiēda in hūano genere: quod olim ppter
frig' peccati erat aridū: grā indecorū: q. sine vir-
tutib': reuivuit in bonis cogitaciōib': refluuit
in sanctis affectiōib': augmētātū est in sanctis
doctrinis: letatū ex premiis: iō apte hoc mense
missus est. Dies autē huius mensis in q. mis-
sus ē dies. xxv. marcij: et sexta feria: qua die crea-
tus ē pñ' hō: et q. die reuolutis. xxxij. ānis eta-
tis dñi nři: et crucifix' et mortu'. Et p nob' fm. b.
Aug. Ea igit die q. pñ' hō de trā terren' adā
fact' ē: voluit scds adā de celo celestis i. sus fie-
ri: vt terrenū faceret celestē. b. Aug. de' fact' ē hō
vt hō fieret de? redimēdo cū sua passiōe illa die
eā suscipiēdo. Et iō p ceteris i maxima deuoti-
one hōda est: et vbiq. ppter reuerētiā ei' absti-
netur a carnū esu. de cōse. di. ij. de esu carnū.
Sed antiquitas etiā ieiunabat: ita vt crucifige-
re chrisū reputaret qui sanus nō ieiunasset: de
cōse. di. ij. Ieiunia. Demū hora in qua mis-
sus est: et si nobis nō sit certa: tñ fm Alb. vbi su-
pra cōueniētiōz vī fuisse in ortu solis: dicit enim
q. circūstātie nūciātis debet exprimē pphetatē
nūciātis: fm Diony. vnde cū annūciat angelus
iste ipam incarnationē cū pphetatib' suis: illa
ār sit ortus veri solis super terras illuminātis
oīm hōmē veniēre i hūc mūdū: q. tēpus. s. ma-
ne ē initū diei. sine pūdicio pñpitiōis credim':
q. hec annūciatio sit facta i ortu diei. Ad qd facit
q. op' creatiōis cepit a luce Ben. i. Fiat lux qd
videt fuisse i pñcio diei artificiali. Ergo mul-
to fortius op' recreatiōis qd est nobilius. In
incarnatiōe icipit dies gratie. Dis āt dies icipit
a luce. s. artificialis dies qui ē ab ortu solis vsq.

.f. z

Titulus XV.

ad occasum sup̄ n̄m emisperiū. dies enī n̄alis ē q̄ x̄p̄i. horarū p̄p̄etēdēs etiā noctē in vete-
ri testamēto inchoabat a luce. s. i. mane vt p̄z ex
textu littere **Gen. i.** et idēcēs fuit q̄ recreatio q̄
ē p̄ gratiā allatā ichoaret a luce. **Ad autē** dicē
Cap. xviij. dū mediū silētiū tenerēt oīa: et nox i
suo cursu mediū iter habēt: oīpōtēs sermo tuus
dñe. i. fili de celis a regalib⁹ sedib⁹ venit. **Ex q̄**
auctoritate posset videri: q̄ ista annūciatio fue-
rit facta mediā nocte. **Indeo q̄** non intēdit sa-
piens ibi notare tēpus seu horā incarnationis
s. statū eorū quib⁹ venit: q̄ oēs vna cathena tene-
brarū errorū et viciorū erāt p̄pediti. **Angel⁹** autē
magis debuit nūciare: et ex hora nūciatōis de-
signare p̄p̄etātē et effectū incarnationis scilicet
initū seu oriū veri solis potius q̄ statū eorū quib⁹
ori⁹ ē: nec etiā in vesp̄e. i. sero debuit nūciare si-
gnificās finē scilicet. i. sextā etatē in q̄ incarnat⁹ est.
s. illud aptū ad **Gal. iij.** **Postq̄** venit pleni-
tudo t̄p̄is misit de⁹ filiū suū. i. penl. etas. et alibi
nos sum⁹ in q̄s fines sc̄loz deuenerūt: q̄ t̄pus
nō nūciabat incarnationis. **Iā** enī istud fuerat nū-
ciatū p̄ gabrielē danielē. s. ip̄az tūc fiēdā iearna-
tionē. **Si autē** diceret q̄ pueniētiōz videt ho-
ra i meridie: ex eo q̄ abrahā stāt i hostio taber-
naculi i seruoze diei. i. i meridie: apparuerūt an-
geli nūciātes p̄ceptū isaac q̄ fuit figura x̄pi. **I**
la etiā hora. s. nona x̄ps expirauit in cruce. p̄ cu-
ius mortē redēpti et illuminati sum⁹. **In meri-**
die etiā sole exiit i altissimo poli: maximū calo-
rē generat sup̄ terrā. **Maximū autē** calorē sue
dislectōis oñdit dimittēdū filiū suū i mūdū. **q̄** il-
la hora debuit poni nūciari. **Indet Alber.** q̄
abrahā designat feruētē affectū patris antiquorū:
quē habebāt ad istā iearnationē fiēdā. **Sed an-**
gel⁹ nō ad h̄ fuerat missus nūciare. s. desiderū
patris: s. i. plenitūdē vñ et initū illuminationis. **Ad**
autē hora passiōis fuerit meridiēs facit ad p̄po-
sitū videlz: q̄ sicut sole mūdū materiali ad occa-
sū tendēte p̄gruebat vñ solē x̄pm mūdū relin-
q̄re q̄ ad vsū vite hūane. **Ita cōgruebat q̄** sole
māli oriētē. s. in p̄ncipio diei: sicut oriētē ab itra ve-
r⁹ sol iusticie x̄ps de⁹ n̄r p̄ incarnationē. **Et l̄z** i
ope redēptionis charitas mōstraret in sūmo:
op⁹ tñ iearnatōis sine passiōe n̄ fuit op⁹ redēpti-
onis: vñ licet incarnationis magis i se eēt q̄ passiō
tamē magis mōstrata ē charitas i passiōe dicēte
dño. **Maiozē** charitatē nemo h̄z zc. **Ergo** nō
fuit sūmū qd̄ recepit augmētū: vñ charitati oñ-
se i incarnationē: facta ē additio s. mōstratio
nē exteriorē in passiōe: p̄ quā charitas vltima
est i oñsionis p̄fectione. **Et iō** in meridie passiō
magis q̄ incarnationis p̄gruit fieri. **s. V.**

Quarto videndum est

de loco ad quē missus ē. s. in q̄ puincia: in q̄ ciui-
tate in q̄ domo. **Et quātū** ad puincia oñdit ex-

p̄sse ex euāgelio isto luce: et q̄ ad ciuitatē: q̄ dē ibi
Missus ē angelus i ciuitatē galilee. s. tal puin-
tic: q̄ ciuitas dē nazareth. **Iō autē** annūciatio ista
et p̄ceptio x̄pi fieri debuit in puincia galilee s. m.
Alber. vbi supra: et p̄pter factū qd̄ fiebat et p̄p̄e
finē p̄ quē fiebat. **Incarnat⁹** enī fuit dñs vt iu-
deos et gentiles saluaret. **Proterea** i regide q̄
ab vtroq̄ inhabitabat: annūciari et p̄cipi voluit.
Ad autē vtrūq̄ inhabitaret p̄z p̄ **Isaia** dicē-
tē. **ix. c.** **P̄rio t̄p̄e** alleuitata ē terra zabul⁹ et ter-
ra neptalim zc trās iordanē galilee gentiū po-
pul⁹ q̄ habitabat i tenebris vidit lucē magnā
Ductis enī in magna p̄te dictis tribub⁹ in ca-
ptiuitatē in niniue: missi sūt a rege multi genti-
les ad habitādū in galilea: et sic mixti erāt genti-
les cū iudeis q̄ remāserāt. **Ad** bitaret a iudeis
galilea: p̄z ex euāgelio vbi dicit. q̄ ascendit et io-
seph a galilea in iudeā: et sic in regione cōp̄cipi
voluit q̄ p̄ oib⁹ nasci voluit. **Ad enī** iudeos de-
t̄m s. et gentiliū. **Ite** regio illa suo noīe p̄p̄eta-
tē incarnationis p̄p̄issime exp̄ssit. **Galilea** enī in
terp̄ra reuelatio seu trāsmigratio. **In** hac autē
nūciatione fiebat sūmū secretorum reuelatio q̄
vbi in p̄ncipio qd̄ erat apud deū: et lucē inhabi-
tate facessibile caro factū est. **Et** vidit oīs caro
salutare dei n̄r: q̄ libz apulit et soluit signacula
oīa: et q̄ cū audiuit a p̄e nota fecit nobis. **Silr** et
hic fiebat trāsmigratio maxima: q̄ de ignoran-
tia i sciam: de culpa ad gr̄az: de vmbra in verita-
tē: de austeritate in benignitatē: de vilitate in li-
bertatē: de timore i amorē: de gravitate i leuita-
tē: diuinitas in hūanitatē: q̄ maxima trāsmigratio
fuit: q̄ in ea p̄mū i vñmū i vñā p̄sonā trāsmi-
grauit. **Nec** obstat si dicat q̄ iudeis p̄missus ē
q̄ ibi in iudea p̄cipi debuit. falsū enī hoc ē: q̄ et
gentib⁹ vt p̄z p̄ p̄phas p̄cipue isaia: s. tñ p̄mis-
sū est q̄ de eorū semine x̄ps nascetur: qd̄ eis so-
lutū est: et sic sal⁹ ex iudeis ē originat⁹: s. nō p̄p̄e
eos. **Quātū** ad ciuitatē claz est q̄ nūciat⁹ ē i ci-
uitate b̄ testatē euāgelio. **Et** q̄ nat⁹ ē extraciui-
tatē et bethleē: passus: sepult⁹. et resuscitat⁹ ex ci-
uitatē. s. bethleē. possz alicui videri q̄ etiā ex ciui-
tatē debuit p̄cipi sicut et alia p̄dicta facta sūt.
Sz r̄ndet **Alber.** vbi supra qd̄ dñs in oib⁹ p̄nci-
palib⁹ factis q̄ in mūdo gessit q̄re in mūdūz ve-
uisset oñdit. **Iñ** oēs enī p̄ctōres nat⁹ fuit: nat⁹
an bouē et asinū iacuit: in p̄ctōres p̄verfat⁹ fuit
et cū eis comedit. **Iñ** latrones crucifixus fuit.
Resurgēs p̄mo marie peccatrici appuit: oib⁹
p̄ b̄ oñdē volēs: q̄ venerat iesus i mūdū pecca-
tores saluos facē. **Ad** q̄ i mari qd̄ loc⁹ pisciū
debuit nūciari. **Ad** in acre qd̄ loc⁹ auīū: nō i ca-
po qd̄ est loc⁹ aialitū siluestriū: s. in ciuitate cōcipi
debuit qd̄ loc⁹ hominū p̄p̄: q̄ p̄p̄e nos et p̄pter
nfaz salutē descendit de cel. **Ad** obiecta r̄ndet q̄
duplex ē natiuitas i vtero et ex vtero. **P̄ria** cō-
gruit mysterio. sc̄da exēplo: p̄ma i secreto: sc̄da

Capitulum .IX.

In manifestis. In ciuitate q̄ p̄cipi voluit vt oñdēt q̄ p̄ oib⁹ venit. in via aut̄ nat⁹ vt oñdēt q̄ nat⁹ nob fact⁹ ē via ad regnū celoz. **E**x portā pass⁹ ad oñdendū q̄ p̄ ipsi⁹ passiōe nō liberemur nī sīa puer sīde peccati ad ipm̄ ⁊ post ipm̄ egredi amur: id etiā i ciuitate p̄cipi voluit: ad oñdendū q̄ qñ de cel⁹ venit: nō sine cel⁹ ⁊ ciuitate regni celestia venit: sī ipam ciuitatē regni nobis secū tulit. **N**ō sic lucifer descendit: sī sicut fulgur de celo ipm̄ celū deſcendit: ⁊ secū vbiq̄ ignem portās: dñs aut̄ ad nos veniēs: id qd erat pmanſit: ⁊ de bonis p̄niis nō expulsus fuit: sī i vtero m̄fis vt in ciuitate dñi regnū celoz fuit. **Q**uantū ad nomē ciuitatis dicit euāgelista q̄ erat nazareth: qd etiā nō vacat a mysterio. Interpretatēz nazareth flos. Sicut aut̄ diuine gnationi ita ⁊ hu mane assimilat⁹ generatō floris de flore: flos enī pullulat de vno: ⁊ in decore est cū spe vtilitatis in fructu. Sicut fm̄ diuinaz generationem pcedit fili⁹ de vno. s. p̄ter: q̄ est in celis sine m̄fer: fm̄ generationē humanā de vna. s. m̄fe in terris sine p̄ter: vñ ipse sponſus ecclesie ait i cant. **E**go flos cipi. **I**n q̄ in nazareth p̄cept⁹ fuit: q̄ sicut flos de flore sine mixtione de vna m̄fe saluo virginis decore: et matris vtilitate pcessit. **O**ñ. b. **B**ernb. Scia diuine cognitōis eē vident allo cutiones ⁊ pmissiones facte ad patres. Floruit aut̄ hoc semē i mirabilib⁹: q̄ oñsa sūt i exitu de egypto. susceptio aut̄ hui⁹ semis ista i hoz flo ram fruct⁹ ē nazareth. **N**ūciat q̄ xps nazareth nascitur: q̄ i flore sperat fruct⁹ pcessur⁹. **N**ō mē gēuitatis in q̄ p̄cipit expm̄it ⁊ statū ipis ⁊ fine opis ad quē venit. **C**ū enī xps cōcipit hyems trāit: ips in nouatiōis aduenit: fruct⁹ ap̄propinquat: oib⁹ se exhibuit: medicinā p̄fecit: sē suz ⁊ fecit: coronādus pauperib⁹ venit. **D**e autē sunt p̄betates floris: p̄pter q̄s p̄gruit nazaareth ad locū diuine p̄ceptionis: nō obstat quod **D**ichreas ait. **I**n bethleē terra iuda zc. ex te erit dux q̄ regat pplm̄ meū: q̄ loq̄tur de exitu ei⁹ ex vtero. i. natiuitate q̄ fuit in bethleē. **E**t qd etiā dñs in ps. de fructu vētris tui ponā sup se dē tuā: q̄ sedes regni dauid fuit in hierlm̄: loq̄ de modo obtinēdi regnū dauid spūale: secunduz ius ⁊ actū: ⁊ vtrūq̄ fuit factū in iudea ⁊ hierlm̄. q̄ ibi passus ē dñs. **E**t p̄ ius redēptiōis regnū accepit sup eos: p̄ quib⁹ passus ē. **I**bi etiam re surrexit ⁊ tūc actualitē in throno regni sedit. **Q**uāntū aut̄ ad locū habitatiōis: dicēdum q̄ fuit nullus ad domum vbi habitabat. b. maria. **D**icit enī euāgelista. **I**ngressus angel⁹ ad eaz. s. in hostiū dom⁹ sue: s. videt q̄ poti⁹ debuerit fieri ista nūciatio i templo: q̄ dignior opatio debet fieri in digniori loco: vñ ozo q̄ est op⁹ valde dignū: nā tūc loq̄mur cū deo: fit cōi⁹ in tēplo: qd xps oñdit dicēs **L**uc. xix. **D**om⁹ mea domus orōnis vocabit⁹: s. ista nūciatio ⁊ p̄ceptio fuit di

gnissima opatio q̄ zc. **C**ōceptio etiā lohā. bapti ste fuit nūciata in templo vt p̄ **L**uce. i. q̄ multo maḡ ista q̄ sine p̄patione fuit dignior. **A**d q̄ rñ det **A**lber. vbi sup̄a q̄ loc⁹ nō sanctificat boiez sī homo locū vt dicit **C**hryf. di. iij. **M**ulti. digni⁹ q̄ templū ⁊ locus i quo habitat maioris dī gnitatis ⁊ sctitatis p̄sona ⁊ in q̄ exercetur p̄fectior opatio. **E**rat ergo dignissima habitatio i terra illa: in q̄ habitabat dignissima ⁊ sctissima creaturarū: quam ipse sanct⁹ sanctorū sp̄ inhabi tauit: nunq̄ solaz reliquit: quā multitudo ange loz frequētauit. **E**xercebat etiā ibi in nobilissi ma opatione. s. sanctissimo p̄tēplationis: ozois deuotiōis oblatione. **D**igni⁹ ergo oratoriū istd q̄ illud iudaicū: in q̄ fiebat thauoz ⁊ vituloz mactatio: thuris incensatio. **F**iebat ergo ista an nūciatio ⁊ incarnatio in loco dignissimo in tem plo. s. sacratissimo vteri virginis. **O**ñ canit de ea ecclesia. **T**emplum dñi sacrariū spūsancti. **E**t beat⁹ **B**ern. ait q̄ non fuit loc⁹ dignior vte ro virginali. **E**t quā dicit ingressus ad eā. dicit alber. **C**redim⁹ angelum clausis ianuis dom⁹ ad eam intrasse: ⁊ hoc potuisse p̄pter nature sue subtilitatem: ⁊ assumpti etheri corpis q̄li tatem: qd elicit ex verbis. b. **B**ern. sic dicentis. **I**ngressus ad eam puto in secretariū pudici cubiculi: vbi illa forsan clauso hostio orabat p̄zem suum in abscondito: solēt angeli astare orā tib⁹ ⁊ delectari in his q̄s vident: puras man⁹ i oratione leuare: holocaustum sancte deuotio nis gaudent se deo offerre in odorē suauitatis **M**arie aut̄ ozois quātū placuerint i p̄spectu altissimi: angelus indicauit: q̄ ingressus ad eaz reuerentē salutauit. **N**ec fuit difficile angelo p̄ clausū hostiū intrare: penetrare ad abdita vgi nis q̄ vtiq̄ ex subtilitate ibstantie sue s. hz in natura q̄ nec ferreis seris ei⁹ arceat ingressus: q̄ cunq̄ suus euz ferat imper⁹. **A**ngelicis enī spī ritib⁹ p̄rietes nō obſistūt sī cūcta illis visibilia cedūt ⁊ solida ⁊ spissa penetrabilia sunt eis ⁊ p̄ uia. **S**uspiciādū igit non ē: q̄ apertū hostiū an gel⁹ inuenerit virginis: cui nimirū in p̄posito erat frequētiās hoīm fugere: vitare colloq̄a: ne vel orantis silētium prurbar et: vel p̄tinentis ca stitas tēptaret. **C**lauserat inquā sup se illa ho ra habitaculū suū prudētissima vgo: s. hoīb⁹ nō angelis. **E**t sic potuit ad eaz intrare angel⁹: sed nulli hominum facilis patebat accessus. **N**ec beat⁹ **B**ernhardus. **.s. VI.**

Quinto et ultimo que

rendū q̄ locutione locut⁹ ē ad eā in hac missiōe: **H**nt enim angeli suas locutiones ad inuicē ⁊ ad animas beatas spirituales nobis ignotas manifestantes suas cogitationes et affectus. **H**abent ⁊ suas locutiones ad homines: cū ad eos mittūtur. **A**liqñ inter ioxes. s. illuminādo ⁊

Titulus .XV.

investigando ad bonū sicut zacharias ppheta
dicit pmo caplo: et dixit angelus qui loqu-
bat in me. **A**liqñ vero cū mittitur in specie vi-
sibili: loquitur etiā voce sensibili: sicut p3 de an-
gelis apparētib⁹ abrahe nūciatib⁹ pceptū isaac
et de angelis apparētib⁹ in forma humana in re-
surrectione xpi ad monumentū: clara voce an-
nūciatib⁹ eā maris: et in ascensione discipulis.
Ita dicendum ē hic qd sicut in specie humana vt
dictū est apparuit marie: ita et voce humana lo-
cutus ē: vt p3 ex lra euāgelij. licet enī angel⁹ nō
haberet dēres nāles vt hō: nec palat⁹ guttur
vt pulmonē ex qb⁹ formaf⁹ vox hūana: tñ et sine
ill⁹ potuit formare vocē humanā. i. sūt: et sicut
et cū facta ē vox de celo qd audita est: hic ē filius
me⁹ dilect⁹ in aere vbi illa instrumēta vocis hu-
mane non erāt. **D**ecurrit enī vt sicut non solū illu-
minatione inuisibili mēs ei⁹ illustrabat⁹ et inflā-
mabat⁹ a deo: ita etiā et visione clara et locutio-
ne sensibili: ocul⁹ ei⁹ et audit⁹ ei⁹ et oēs sensus re-
ficerent in dño. **S**alutauit qd eaz voce huma-
na dicēs. **A**ue: cōgruo autē ordine ista annūcia-
tio facta ē: qd enī a deo sunt ordinata sūt. **A**p-
lus ad **Roma. xiiij.** **T**ria enī intēdebat angel⁹ circa
virginē vt inq̃t. **b. Tho. in. iij. pte. q. xxx. art. iij.**
Primo quidē reddere mētē virginis attentaz
ad tātē rei cōsiderationē: qd quidē fecit eā saluā-
do quadā noua et inusitata salutatione. **U**nde
origenes sup lucas dicit. qd si sciūisset maria ad
aliū quēpiā fuisse factū similit⁹ hōmō: vt po-
te que habebat legis scientiam: nunq̃ eam tan-
quā peregrinaz talis saluatio terrūisset. **I**n q̃
salutatione pmissit idoneitatē eius ad pceptum
in eo qd dixit: gratia plena. **E**xpressit pceptum
cū sūdidit: dñs tecū. **E**rit: post nūciauit bono-
rem psequētē cū dixit. **B**enedicta tu in mulie-
rib⁹. **S**ecūdo intēdebat eā instruere de myste-
rio incarnationis qd i ea erat explēdū. **Q**uod qdēz
fecit p̃nūciādo pceptū et partū dicēs. **E**cce cō-
cipies. **E**t ostēdendo dignitatē plis: dū ait: h-
erit magn⁹. **E**t in demōstrādo modū conce-
ptionis cū ait. **S**pūs sanctus supueniet in te.
Tertio intēdebat animū ei⁹ ad cōsensum in-
ducē: fecit ex p̃lo helisabeth: et ratione sūpta ex
diuina omnipotētia. **N**ō autem iductū fuit ex-
emplū helisabeth: quasi ex eo qd dubitaret vt di-
cit. **b. Amb.** **N**ā qd crediderit ostēdit helisabeth
dicēs. **B**eaata que credidisti: et iō punita nō fuit
in aliquo sicut zacharias mutitate: qui non cre-
didit verbis angelī. **U**n quod. **b. Aug.** videt di-
cere in li. questionū de. et no. testamētī. s. qd ambi-
genti marie de pceptu possibilitatē angel⁹ p̃di-
cat. intelligenda est sūm. **b. Tho.** ista dubitatio
magis admirationis q̃ incredulitatis. **E**t ideo
angelus p̃bationē inducit nō ad auferēdam in-
fidelitatē s. tollēdā admirationem. et ponitur vt
quoddā figurale exēplū: et ad cōfirmationē hui⁹ ex-

ēpli sūditur vt argumētū efficac⁹ dei omnipotētia
qd non erit impossibīle apud deū omne verbum
assignātū et infra alie rōnes hui⁹ exēpli. **I**n
ip̃a salutatione locutio et tādē assensu virginis. **O**-
cit alber. vbi supra. **R**edim⁹ beatam virginem
in aduētū eius inclinatis genib⁹: et eleuatis pu-
ris manib⁹: erectis ad celū ocul⁹ ad p̃m mis-
ericordiarum: p incarnatione filij sui deuotissi-
mas p̃ces cū lachrymis fudisse: et angelo veniē-
ti assurrexisse: et pcepta ei⁹ annūciatōe creden-
tē in eam assensisse et qd citius impleri: flexis in
terraz itēz genib⁹: et eleuatis rursum in celū ocu-
lis ac manib⁹ ex intimo corde erupentib⁹: p̃e
gaudio ex oculis lachrymis deuotissime flagi-
tasce: sic deum pariter et hominem concepisse
quando deum ait. **F**iat mihi sūm verbum tu-
um: tunc verbum caro factum est.

De missione spūs sancti ad mariam virginem.
Capitulum decimum.

Missus est etiā ad

mariam virginem spūs sanct⁹ quod
p̃nūciauit angel⁹ cū ait. spūs sanctus
supueniet in te. **S**ed istud mysteri⁹ p̃phetizans
vnde dicē potuit ipsa beatissima virgo maria il-
lud tēnoy. **D**e excelso misit ignē in ossib⁹ meis
et erudiuit me. **O**ssa virginis potentie interio-
ra: in quib⁹ p̃sistit virtus anime. **D**e excelso er-
go celo misit de⁹ ignē sancti spūs in potētis
virginis i intellectu ad illuminādū. **I**n affectu
ad istāmadū. **I**n scititia ad desiccādū. s. cōpl-
scētā. **I**n generatiua ad fecundādū: de oib⁹ eru-
diuit eā de his qd oportuit. **U**nde et articulus fidei
ē qd pcept⁹ ē xps de spūs sancto: quod trahit ex
eo qd dixit angel⁹ ioseph. **Q**uod in ea natum ē
s. in virgine conceptum de spūs sancto ē. **M**is-
sus ē ergo spūs sanctus ad mariā trix ē. **P**rio
ad sanctificationē in ea plenissime p̃ficiēdā. **S**e-
cūdo ad opationē ab ea p̃feciūssimē pducēdā.
Tertio ad fecundationem ex ea singularissime
conferēdā. **E**t in his spūs sanct⁹ dixit an-
gelus supueniet in te. i. sup oēs alios sanctos et
sanctas: veniet in te ad ista efficiendū: et nulli
alieri ista ita sublimiter concedendū vel effi-
ciendū. **s. i.**

Quātū ad primū quod

s. fuerit sanctificata virgo **M**aria: ostendit ps.
xlv. **B**ū ait. Sanctificabit tabernaculū suū
altissim⁹: **P**icta ē āt. **b. M**aria tabernaculum
xpi: qd i ea habitauit i grediēs capū hui⁹ mundi
ad pugnādū i quo militam⁹. vñ sapiēs i p̃sona
eius dicit **E**ccli. xxiij. qd creauit me: quicūq̃ i ta-
bernaculo meo. **E**t. **b. Aug.** i sermone de ea lo-
quēs ait thronū dei celi: talamū dei: tabernacu-

Capitulam .X.

lū xpi: necesse ē ibi eē: ubi ē ipse. **S**anctificatio aut ut dictū ē sup̄a: attribuit spiritui sancto: et tūc dī mitti ad creaturā rōnālē cū eā scificat. **S**anctificatio autē importat emūdatiōē a peccatō. **E**st .n. fm̄ **B**iony. factitas pfecta mūditiā. **I**sta autē emūdatiō a culpa nō fit nisi p grāz que attribuitur spiritui sc̄o. **E**t qz solū aīa rōnālīs ē s̄biectū culpe et gr̄e: ppter qd̄ i brutis nō ē repire culpā uel grām: qz rōe caret: iō aīa aīatiōē seu ifusio nē aīe i corpore nō pōt eē i corpore pcepto culpa nec grā. **S**z post ifusioē aīe p̄trahit clpa origīnāl: et ab ea p grām pōt emūdari. **E**t fm̄ legē cōmū: q nō ē nat̄. **S**ex vtero m̄is egressus saltē p maiori pte nō notabilior corp̄is: renasci nō pōt fm̄. **B**. **A**ug. de cōse. di. iij. **Q**ui i vtero. qd̄ oñdit p̄p̄ietas ip̄i nōis. **N**ā renasci ē iteruz nasci: ut pma natiuitas sit corporalis q̄ egredit̄ d̄ utero m̄is. **S**c̄da spūalis q̄ nascit̄ ad eē spūa le ex m̄se eccl̄ie qd̄ fit p baptis̄mū: et tūc qd̄ scificat p grāz ab originalī mūdā. **E**t hoc xps oñ dicit: dices **J**oā. iij. **A**si qd̄ renat̄ fuerit ex aq̄ et spūsc̄o: nō uideri pōt uideri regnū dī. **E**t hoc qz nō bz grāz scificatiōis emūdatē ab originalī clpa: **N**ihil autē cōinquantū. **S**c̄pa itroibit in illā. **S**up nā p̄tā **B**er. qz ut ait magister l. iij. s̄. d̄s nō al ligant potētā suā sacramētis qn̄. **S**. possit et p alī um modū scificare creaturā rōalē et mūdā a clpa qz p sacramēta. **I**ō p̄ter legē cōm alīquos ēt iūtero ex hīs scificauit: ut p̄z d̄ **B**ere. de quo dī. i. c. **A**ñ q̄ exires d̄ vulua scificauit te et d̄. **J**o. bap. ait āgels luce. i. **S**pūsc̄o replebit̄ ex vtero m̄is sue. **S**c̄p scificatiōē. **S**z ista ē dīa iter scificatos et emūdatos a culpa: qz scificati mō cōis legis. **S**. p grāz sacramētoz a culpa liberat̄ ut nō dīet̄ s̄sualitatis rōi: nec regnet peccatū i eis: dū .s. sequūt̄ istictū gr̄e et p̄seruat̄ eā. **R**eanet tñ i eis fomes: q nō ē aliō qd̄ qdā habitualis iordīnata cōcupla s̄sualitatis: nō s̄b dīta rōi: s̄z iclīnās ad malū: et difficilē reddēs ad bonū: q̄ exiit i actuz t̄p̄e usūs rōis p diuersas mor̄ vitioz: qd̄ et resistere et assētere pōt. **S**cificatio autē in vtero seu ex p̄uilegio sp̄ali: ut i apl̄s die pentecostes hoc opat̄ vt nō solū a clpa liberet̄: s̄z et fomītē ita lē ita restringit: vt extrē nō ualeat i actū pccī mō tal̄ ex m̄uē gr̄e. **R**eanet tñ quo ad iclīnatiōē et p̄p̄etratiōē venialū delictoz: a qd̄ ut dicit̄ oēs: nec apl̄s nec scificati i vtero fuerūt imunes **S**z i beatissā **M**aria scificatio pl̄ opata ē. **E**t iō signat̄ dīe spūsc̄o sup̄uēiet i te. i. pl̄ q̄ i alīs uēiet i te ad scificadū **N**ā i nō m̄is ita fuit scificata: q nec uēlūter potuerit peccare. **E**t hoc ē qd̄ dicit̄ beat̄. **B**er. i. fm̄one. **E**go puto q co p̄sior grā scificatiōis i ea descēderit q̄ i alīs i vtero scificatis ad vincēdū ex oī pte pccm: q̄ p̄cipere et parere meruit cū quē cōstat nullū habuisse peccatū: qd̄ nemini i nāa mulier credim̄ eē datū. **E**t licet fuerit i vto ita scificata et grā re

pleta a spūsc̄o et fomes filigata: tñ ait āgels sp̄s sc̄us sup̄uēiet i te adhuc te magis scificās et repleās: et fomītē ex toto extingues. **N**ā vt dicit̄. **B**. **T**ho. i. iij. pte. q. xxv. art. iij. **C**redēdū ē i ip̄a pceptiōē carnis xpi i q̄ obuit refulget̄ imunitas peccati: qd̄ ex ple redūdauerit in matrē totalit̄ fomītē s̄tracto et exticto. **E**t hoc signat̄ **E**zech. xliij. vbi dī. **E**cce glā dī igrediebat̄ p portā oriē talē. i. p. b. v̄gīnē: et terra. i. caro ip̄i splēdebat a maiestate ip̄i. **S**. xpi: et nō solū istā scificatiōē: sen purgatiōē fec̄ spūsc̄o i maria i pceptiōē filij: s̄ et aliā q̄ p̄p̄aratiōē ad xpi pceptiōē: q nō fuit ab aliq̄ ipuritate clpe uel fomītis. **S**z m̄etē ei magis i unū colligēs: et a m̄ltitudie s̄tollēs **N**ā et āgeli purgari dñr i qd̄ tñ nulla ipuritas culpe uel fomītis ē. **F**uit ergo bēa v̄go scificata i vtero aīāq̄ nasceret̄. **N**eq. n. ait. **B**. **B**er. natiuitas ei festiuitas laudib̄ celebraret̄: si nō scā nasceret̄. **E**t hoc signat̄. **J**ob. iij. ubi s̄z. **B**. **T**ho d̄ nō cte pccī originalis dī. **E**xpectet lucē. i. xpm et nō videat qz ipm nō p̄traxit originale solus. **N**ec oī tū surgētis aur̄ oī. i. b. v̄gīs: q i ortu suo ex vtero ab originalī mūdāta imunis fuit. **N**ō tñ aīa aīatiōē i vtero scificata fuit: qz sic nō icurrisset maculā originalis culpe: et sic nō idigniss̄z redēptiōē et salutē que ē p xpm de q̄ dictū ē **M**ath. i. **I**pse saluū faciet p̄p̄m suū a peccat̄ eoz. **E**t hoc ē icōueniēs dicē qz sic xps nō esset saluator oīum hoīuz vt dicit̄ apl̄s. i. ad thi. iij. **Q**d et figuratū fuit. **S**cificatiōē factā post aīatiōem. **E**xo. ult. vbi dī: q postq̄ oīa pfecta sūt. **S**c̄p tabernaculū impleuit nubes tabernaculū testimo nū: et glā dñi impleuit illud. **T**ūc autē pfecta sūt oīa circa tabernaculū: qn̄ et corp̄ organizatū et aīa creata bēa **M**arie ifusa ē: et tūc originalī d̄cto i cōiunctiōē aīe ad corp̄ nubes culpe originalis opuit illud: et grā dñi. i. grā impleuit illud ab eo emūdās: vel nubes gr̄e opuit scificās ab originalī: et glā dñi. i. diuinitas impleuit i pceptiōē p̄stea filij. **N**ec obstat: qz i aliq̄b̄ eccl̄esijs fiat festū pceptiōis qz festū illud d̄ scificatiōē nō pceptiōē: s̄ qz nescit̄ qn̄ fuit i vto scificata iō fit festū i pceptiōē referēs se eccl̄ia ad scificatiōē: q forte fuit facta q̄ die aīa ifusa ē corpori. **S**. II:

Secundo spiritus san

ctus missus superuenit i eā ad operatiōis pfectionē: dicit̄ apl̄s **Q**ui spū agūt̄ur hi sūt filij dī .s. p adoprione et grām. **Q**uis enī qd̄ habeat grātiā oportet q agat̄. i. moueat a spūsc̄o ad bñ agēdū: ppter qd̄ dicit̄ **I**sa. propheta. **O**īa opa nostra opatus es i nobis dñe: te. **S**. mouente ad bonū op̄ et li. arbitrio assentiēte et concurrēte. **M**ultū autē iuuat ad bñ opandū bōa cōtēplatiō corporis et debita dispositiō organoz: et qui meliora naturalia bz qd̄ est ex dispositiōe corporis ille instinctū gratie pcepte perfectus exeq̄

Titulus .XV.

tur. Et q. b. Maria optia naturalia habuit pfectissimā corporis cōplexionē et dispositionē repleta gratia i scificationē pfecte opabatur et feruēter ex ardētī charitate: et i pceptionē filij spūssā ctus missus supueniens ad abūdantiorē gratiaz cōferendā adhuc postea pfectiō factius et feruēti opabatur. Tota. b. eā: ut ait. b. Hiero. incāduerat diuinus amor ut nihil cēt qd in ea mūdā violaret affect: s; ardor cōtinuus et ebrietas p fusi amoris. Qd at esset pulcherrima et optime i corpore disposita p triplicē. Primo ex sacra scriptura. Ex antiqua figura: ex rōe plurima. Ex scriptura salomonis hoc ondī dicitis i persona dñi. cant. iij. Tota pulchra es amica mea et macula nō ē i te. Nulla amicitior deo et cōiunctior charitate. b. Maria. hec tota pulchra q; i aia et corpore. Pulchritudo aīe ex refulgētia gratie cū obita ordinatiōe operū refulgat: sicut et pulchritudo corpis extat ex quadā claritate: cū cōgrua ppositione mēbroz qd totū fuit i. b. Maria p ceteris. Sicut. n. ppin quid fuit cunctis principio influxiuo gratie. s. xpo in oēs s; diuinitatē efficiēter: fm hūanitatē instrumētali: q; mater ei ita copiosi cūctis recepit gratie refulgētia et oīum operū bonoz pfectionē opationē. Macula nō fuit i ea nec corporaliter nec spiritaliter. s. culpe actualis: nec ēt venialis: qd de nulla alia creatura pura dici pōt. Qd aut euāgelii nihil dicat de eius pulchritudine corporali: ideo factū ē fm. Alb. vbi s; q; cū ipsa domina nostra sit nobis posita i speculū et exēplū saluos fiedī p bona opa: nō voluit eā i talibus laudari quoz iordinat apertit vel abusus multis ē cā peūdi. Tū etiaz q; cū qdquid bonitatis et pulchritudis fuit i alijs: in ipsa plenius fuerit tacēdo de aliquo particulari de ea ut de pulchritudine hī: magis eā laudat tacite supponēdo q; explicādo: sic et angeli sūmi q; donis meliorib; denominātur et laudātur: nō tū ab inferiorib; bonis q; ēt in eis sūt perfecti q; inferioribus ordinib; excludūtur. Se cūdo p; hoc ex figura ve. testamētī: nā quattuor inuentiūt ibi mulieres beatā Mariā expōssime figurātes. s. hester pūgata Iudith vidua Rebecca et Rachel vgiēs. Nā de Rebecca dī gen. xxiij. q; fuit puella decoza nimis: vgoq; pulcherrima et icognita viro. de Rachel vgo q; erat venusta facie et decoza aspectu. de Iudith dī q; erat elegāti aspectu nimis: et q; erat stupor in oculis eoz q; eius pulchritudinē mirabātur nimis. Et iterū nō ē talis mulier sup terrā in aspectu: pulchritudine: et sēsu vborū. De hester aut pūgata assuero regi scribit: q; erat pulchra valde et i credibili pulchritudine: et gratiosa omniū oculis et amabilis videbat. Signū aut et figura debet assimilari significato et figurato: et potior ē veritas q; figura. Ex quo sequit q. b. Ma-

ria figurata p istas tā pulchras: multo pulchrior fuerit. Nec ob. si dicat: q; pulchritudo mulierū nō ē magna occasio mali ppter qd dī Eccl. Me aspicias virginem ne scandalizeris in pulchritudine eius. Et iter. ppter spēm mulieris multi perierūt. S; beatissima vgo debuit omni nib; eē cā saluadi: nō occasio peūdi: q; nō debuit eē pulchra. Ite q; sūme fuit hūilis: debuit habere oēs cās humilitatis. S; pulchritudo est occasio supbie et inanis glie fm illud. Fastus inest pulchris. Et exēplum in vasti regina hester. Rndit Alb. vbi supra: q; pulchritudo corporalis i suo genē ē bona. S; nihil ē adeo bonū qn ex eo possit malū scādalizari. vnde nō solū in hoīe xpo scādalizabāt malū in doctrina et operib; ei: ppter qd dixerunt discipuli ei. Scis rabi: quia pharisei audito hoc vbo scādalizati sūt. s. in ipso deo et gubernatiōe ei. Tū glo. sup illud. Quā bonus isrl de: his q; recto sūt corde. Dicit q; p uerf puer sus videt deus Talg occasio mali si ue scādali passiūt: nō ē vitii bonā nām habētis: s; culpa paretis scuti ipi demōes d pulcherrima dei iusticia scādalizāt. Dic. et. b. Aug. Absit ut ea q; ppter lēitū et bonū facim; et habem; si qd p hoc cuiq; aliqd mali ppter nostrā voluntatem acciderit: nobis imputet. Quid enī ē i vsu hōiū bono et lēito. vnde non possit pnties irrogari. xxiij. q. v. de occidēdis. sic at gfa ē nobilior nā et pfectior: ita et hūilitas q; ē ex gfa ē pfectior ea q; pti; ē ex nā pti ex gfa: ut si q; mulier eēt hūilis: tū q; habet gfas: tū q; turpis et deformis: vñ nō mīrū nec laude ita dignū opīno iudicaret humana si vgo deformis hūilis eēt et q; despecta viro vgo pmaeret: sec; si pulcherrima tūc admīrāda: q; ex sola gratia. Ratiōe pbat sic fm philosophū. Natura ē vis insita reb; ex simili simile pcreās. nisi g; nā impediāt: vel erret fili; erit simil; patri vñ matri. vñ scd; q; fili; q; nascit de matre et nō de pte: et tali opāte qui nō pōt impediri vñ errāz. s. deo. ibi necesse ē filiū fieri simili matri et ecōuso. S; ipse ē pulcherim; iuxta illud ps. Specios; forma pfecti filij hōiū: ita q; in ipm desiderāt angeli pspicē ut ait Petrus in canonica: ergo et mater ei; beata Maria ē pulcherrima. Qui viderunt veronīcam: dicunt q; pulcherrimā et glīosissimā facie representet. Se cūdo sic pbat. Corpus hūanū pulchrius ē et nobilius omnib; corporib; brutoz ppter vñōnē ad animā rōalē. Ergo nobilitas corporis in tēdit et auget ad nobilitatē anime ad quā ordinatur ut suū perfectibile. Forma enim et materia debēt eē proportionabilia. Si anima beate virginis fuit nobilissima post animā filij: igitur et corpus eius fuit nobilissimū et pulcherrimū post corp; filij. Corpus. n. filij q; vñitū deitati: iō pfectissimū in pulchritudine: vnde corp; immediate ordinatū ad ipsū erit secundo loco pul-

Capitulum .X.

cherrimū. **S** illud fuit corpus mris vñ affue-
bat id qd vniebat diuinitati: ppter qd sequit: qd
fuit pulcherrimū corp^o beate **M**arie. **T**er-
tio sic. Quidē in reb^o naturalib^o et in corpori-
b^o hūanis. **N**atura facit aliqd pulchrū: et aliqd
pulcherrimū. **E**rgo et aliqd d^o eē pulcherrimū fm
nāz. **N**atura. n. hz aliqdē terminū ad quē pōt et
n vltra. **A**ut qd illū emīnū contingeret alicubi: aut
nūq̄. **S**i nūq̄ qd deficit respectu suaz opatio-
nū qd ē falsū: qz phūs dicit qd natura n abūdat i
supfluis nec deficit in necessarijs. **N**atura igr
alicubi hz suū sumū. **C**orp^o at nāle alqñ forma-
tur a corpore nālī ipā natura creature opante
naturaliter: et aliquādo ipso deo opante supna-
turalitē: qd alicubi ē sumū in corpore hūano deo o-
perāte et alicubi sumū nā opante. **S**ic qd corp^o
dei qd ē p se ipm formauit ē pfectissimū et pul-
cherrimū i natura qd d^o potuit facere scōz sta-
tū vñ: ita et corp^o. b. vginis ad hoc imēdiate o-
dinatū erit pulcherrimū scōm statū vñ qd na-
tura potuit facere se opante. **E**t damas. dicit qd
ipsa a nullo illustriū. s. viroz et mulierz supatur.
s. in aliq. **U**nde nec in pulchritudine. **E**t casti-
tas ipsa laudabilior ē in pulchris. **D**ebuit qd be-
atissima vrgo **M**aria oī laude dignissima de
vtraqz pulchritudine laudari: vñ et corporali et.
Primo ad ipm cōmēdationē: vt naturā pfi-
at: et gām augmētet: qz forma pudicitie rara: s.
apta comes. **S**ecūdo ad nostrā edificationē et
duotionē sup. iij. **P**ulchra ē. n. casta generatō
cū claritate. **E**t tertio ad dominici corporis cō-
mēdationē: qz nō pōt arbor bona et nobilis fruc-
tū malū et ignobilē facere. **E**uāgelīū at nō cura-
uit de ei^o pulchritudine narrare ppter rōes iā
dictas. **E**t qz magi in eo et ex eo intēdit^r pfectio
et pulchritudo spūalis: qz circa spalia et corpora-
lia. **E**t ex his dicēdū ē: qd cum pulchritudo atte-
stet optie cōplexioni et dispositiōi corporis que
cum gratia pfectius opatur natura gratiaz iu-
uare: pulcherrima corpore cuz maxima gratia
perfectissime opata ē in omnib^o. **§. III.**

Quantum ad tertium

spiritus sanctus missus supuenit in **M**ariaz. i.
super oēs alias mō miraculoso: dans sibi fecū-
ditatē et virtutē generandi: quod alie mulieres
habēt ex viri cōiunctiōe. **U**nde. **J**o. damas. li.
iij. dicit qd dei fili^o cōstruxit sibi ipm ex castissi-
mis et purissimis sūguinib^o vrginis carnē aīa
tam animā rōali. **P**ro cuius declaratiōe dicit.
b. **T**ho. in tertia parte. q. xxxi. art. v. qd i cōce-
ptiōe chrisi aliquid fuit fm naturā. **A**liquid su-
pra naturāz. **N**ā fm conditionē nature fuit qd
conceptus ē ex femina. **S**z supra pditionē nāe
qd conceptus et natus ē ex vrgine. **S**i ordinē nāe
queris: inquit. b. **A**mb. **F**emina viro nupta ge-
nerare psequit: ppter igr nature ordinē ē chrisi

ptus ex vrgine de cōse. di. ij. **R**euerā. **C**ū at. b.
Maria fuerit eiusdē nature cū feminis alijs:
psequēs ē qd habuit carnē et ossa eiusdē nature.
Carnes at et ossa in alijs feminis sūt accidēta-
les corporis partes: ex qb^o cōstituit integritas
corporis: et ideo subtrahi nō pnt sine corruptiōe
corporis vñ diminutiōe. chrisi at qd veniat cor-
rupta reparare: nullā corruptiōe aut diminu-
tiōe integritati mris inferre debuit. **E**t iō nō
debuit corpus chrisi formari de carne vel ossi
b^o vginis: s. de sūguine qui nondū ē actu pars:
s. ē potētia totū vt dicitur i li. de generatiōe ani-
malū. **E**t iō dicitur carnē de vrgine assūpsisse
vt in collecta: d^o qui de beate **M**arie vrginis
vtero verbū tuū angelo nūciāte carnē suscipez
voluisti et. non q materia corporis fuerit actu
caro: sed sanguis quod est potētia caro: nō qui
dem sanguis mēstrualis quem natura vt sup-
fluit in mulieribus repellit: nec ex tali pōt esse
cōceptus quia immundissimus ē: s. sūguis pu-
rissimus: qui est alio sanguine purior et pfectior
paratus ad conceptum. **S**ic ergo in cōceptiōe
corporis chrisi opatiōe spūis sancti talis sanguis
purissim^o i vtero vrginali adunat^r ē et format^r
i plē. **E**t iō d^o ex purissimis et castissimis sūgui-
nib^o vginis illud corp^o formatū. **N**ā i alijs mu-
lierib^o generatib^o sanguis ille descendit in locū
generationis cū quadā cōcupia: s. i vrgine nul-
la fuit concupia: et iō d^o castissim^o. **E**t i euange-
lio vtrius altissimi obūbrabit. i. refrigerium psta-
bit vt nullū sērias calorē cōcupiscētie. **Q**uaf
at dicatur chrisi pcept^r de spūis sancto et sibi at-
tribuat^r ista cōceptio: p cui^o declaratiōe dicit
b. **T**ho. i tertia parte. q. xxxij. art. i. qd cōceptiō
nē chrisi tota trinitas opata ē. **A**tribuitur ta-
mē ipsa spiritui sancto vt dicatur conceptus de
spiritu sancto triplici ratione. **P**rima qz hoc
cōgruit cāe incarnatiōis qd ex pte dei pferat.
Spirit^o enī sanctus ē amor patris in filium et
filiū in ptem secūdū **I**ero. n. qd ē accidentalis:
vt est amor noster quia nullū i deo accidens: s.
sūstantialis: hoc aut in maximo amore dei er-
ga nos pcessit: vt dei fili^o fumeret carnem no-
stram sibi i vtero vrginali. **U**nde. **J**oan. tertio di-
xit iesus. **S**ic deus dilexit mūdū vt filiū suū
vngēnitū daret. **E**t. b. **G**rego. **I**nestimabil^r
dilectio charitatē: vt seruū redimēs filiū tradi-
disti. **S**ecunda ratio est: quia hoc congruit
causē incarnationis ex parte nature assūpte: qz
per hoc datur intelligi qd humana natura assū-
pta est a filio dei in vnitāte psonē: non ex aliqui-
bus meritis: sed sola gratia que spiritui sancto
attribuit secundū illud. i. **C**orin. xij. **D**iuisioes
gratiarum sunt: idē enim spūs. **U**nde beat^r
Augu. in encheridion. **I**ste modus quo nat^r
est chrisi de spiritu sancto idē conceptus i-
sinuat nobis gratiaz dei qua homo nullis me-

Titulus .XV.

ritus precedebat ex ipso primo exordio naturae
sue quo esse cepit: verbo dei copularetur in tantam
unitatem personae: ut idem esset filius dei. Tertia ratio
est: quia hoc congruit termino incarnationis. Ad hoc
enim terminata est incarnatio ut homo ille qui concipi
ebat esset factus et filius dei. utrumque autem horum
attribuitur spiritui factio. Nam per ipsum efficiuntur
homines filii dei secundum illud. ad gal. iij. Quoniam
estis filii dei: misit deus spiritum filii sui in corda
vestra clamante abba pater. Ipse etiam spiritus est
spiritus sanctificationis ut dicitur ad Ro. i. Sicut ergo
alii per spiritum sanctum sanctificantur spiritualiter ut sint
filii dei adoptivi: ita christus per spiritum sanctum
est in sanctitate conceptus: ut esset filius dei natu-
raliter: unde ad Ro. i. secundum unam gloriam promittitur. Qui
predestinatus est filius in virtute manifestatus per id quod
sequitur immediate. scilicet secundum spiritum sanctificationis
id est per hoc quod conceptus est de spiritu sancto: et ipse
angelus per hoc quod promiserat. Spiritus sanctus
supervenit in te. concludit. Ideoque quod ex te nascitur
sanctum vocabitur filius dei. Est ergo opus concepti-
onis huius ut dicitur: opus totius trinitatis
commune: secundum tamen aliquem modum attribuitur ali-
quid singulis personis. Nam patri attribuitur auctori-
tas respectu personae filii: qui sibi per hanc concep-
tionem naturam humanam assumpsit. Filio attribuitur
ipsa carnis assumptio. Spiritui factio attribui-
tur formatio corporis: quod assumitur a filio: nam
spiritus sanctus est spiritus filii ad gala. iij. Misit
deus spiritum filii sui: sicut autem virtus anime
que est in semine per spiritum qui est in semine con-
cludit: format corpus in generatione aliorum ho-
minum: ita virtus dei que est ipse filius secundum illud
.i. Corin. i. christum dei virtute per spiritum suum corpus
formavit. Et hec verba evangelii demonstrant
ubi dicitur spiritus sanctus supervenit in te. scilicet ad
preparandam et formandam materiam corporis christi.
Et virtus altissimi. id est christus obviabat tibi. id est corp-
us humanitatis in te suscipiet incorporeum lumen deitatis
Umbra enim a lumine format et corpore ut. b.
Greg. ait. xviij. moral. Altissimus autem intelligitur
pater: cuius virtus est filius. et b. Augustinus dicit in
encheridion: quod non eodem modo dicitur christus conceptus
aut natus de spiritu sancto et de virgine Maria.
Nam de Maria dicitur conceptus materialiter
quia scilicet materia corporis christi de corpore eius sumpta
est: sed de spiritu sancto conceptus dicitur effectivus: quia
scilicet spiritus factus formavit illud corpus: et non quia de
substantia eius sit conceptus: ut filius alicuius hominis
de patris sui substantia: nec etiam plus operatus est spiritus
sanctus in illo opere conceptionis quam pater vel filius
us: sed sibi magis attribuitur ratio ita dicta. Illa ergo
conceptio christi secundum b. Thome. i. in. pte. q. iij. habuit
tria privilegia. scilicet quod esset sine peccato originali
facta: et quod esset non puri hominis sed hominis et dei: et quod esset
conceptio virginis. id est virginis: et hec tria habuit
a spiritu sancto. Et ideo dicit Damascenus. quantum ad primum

quod spiritus factus supervenit virgini purgans ipsam. id est
preservans ne cum peccato originali conciperet. Quantum
ad secundum dicitur: et virtute susceptiva ubi dei tribuitur. id est
ut conciperet verbum dei. Quantum ad tertium dicitur. Similiter
et virtute generativa. ut scilicet manens virgo posset generare. non
quidem activus sed passivus sicut alie mulieres hoc con-
sequuntur ex semine viri. Et sic spiritus factus
missus est ad virginem ad ista faciendum.

De pulchritudine beate virginis. Capitulum. xi.

Specie tua et pulchritudine tua. Specie. scilicet corporali pulchritudine spirituali. Et ideo dicitur. iij. Tota pulchra es alicuius mea et macula non est in te. Intende. scilicet ad id quod dicitur. ad oculos nostras: ad passionem nostram prospere procede de virtute in virtute secundum officium deo sine defectu: procede ad orandum pro nobis: procede ad impetrandum nobis bona et regna in celis super omnes regina super demones opprimendo: regina in terris nos tibi subijciendo: vitia deferendo. .s. i.

De pulchritudine in particulari dicitur. Alibi ubi supra quod hec tria confitetur. scilicet debita corporalis quantitas et qualitas. In ele-
gantia membrorum dispositione et proportionem. In colo-
ris venustate. Conveniens quantitas corporis eius
potest probari a quantitate corporis filii sui: quod tam
perfectissimum et fulsissimum debetissimum habuit quantita-
tem. Corpus enim filii format a corpore generante:
ita quod de tali tale et de tanto tantum: nisi error aut ipote-
tia impediat. vel per viam accidentis aliter fiat. Sed natus
magnus magnus: et purus purus: et tantum tantum. Quod si
liberum habuerit in summo debita quantitate et materia eius vir-
go habuit debita quantitate provenientes se. Et ita
credimus. Idem de qualitate dicentes. Modum quan-
tatis sunt quatuor. scilicet grassities nimia et extenuata ma-
cies. Sicut hec squaliditas et equalitas: Pingue
do causatur ex frigiditate et humiditate. Squalidi-
tas ex caliditate et frigiditate. Extenuata ma-
cies ex caliditate et siccitate. Sine his ex frigi-
ditate et siccitate. Equalitas ex omnium humorum equi-
litate cuius modi credimus fuisse corpus beate virginis.
De membrorum dispositione et proportionem idem dicimus. quod
fuit congruentissima: quod probatur ex pre generatione. In
formationem enim corporis a genere: sic format to-
tum a toto: quod a quolibet pre generat fit formatio:
unde iter generat et genitum naturae et regularis figu-
lorum membrorum ad invicem est sitatio in forma et figura:
nisi per viam accidentis impediat. in corpore autem omni for-
matio nullum potuit iter cedere impedimentum. cum scilicet
formator existeret: ideo membra illius corporis
fuerunt elegantissime dispositionis et congru-
entissime proportionis: ita quod oculi non fuerunt
nimis grandes vel parvi respectu aliorum membro-
rum. Sicut aures genere: os: brachia: manus: tibiae:

Capitulū .XI.

et hi⁹ alia: si singula erāt oib⁹ alijs cōmūditia.
Et idē dicendū de mēbroz pportioe. b. vginis
mīs et⁹. **E**t q⁹ sit medie stature: qz mediū te
nuere bēi. i. q⁹ n̄ sit nimis parū. i. pusill⁹ nimis
ad opandū: neq⁹ nimis magn⁹ i psumēdo vltra
vires suas vt supbi gīgātes: qualitas: vt nō ni
mis pinguis: et carnosā. i. delitēs affluēs et diu
tēs nec nimis macilentā: i. idē discrete abstinens
de cō. distin. v. nō mediocriter et distin. xli. qz qz
pportio debita mēbroz idē debita obfuantia
circūstantiarū in operando qd p̄tinet ad pru
dētiam. **C**ontemperātia quattuor humorū id
est moderata quattuor passionū. s. amoris: ti
moris: tristitie: et spei. **D**e colore sciendū: q
triplex est coloris diuersitas in corpore hūma
no. In cute. In capillis. In oculis. **E**t ū colo
re in cute videtur q fuerit mixtus ex albo et ru
beo: qz sicut auctores medicine dicunt In cute
color ab in terioribus duobus accidit modis.
Aut ex abūdantia: aut ex qualitate humorum.
Nile est ex qualitate qui est cōpositus ex albedi
ne et ex rubore. Alij colores ex equalitate. S
nobilitas ē color qui procedit ex equalitate hūo
rum: ergo color i ea fuit ex albo et rubeo. **E**t qz
ista possūt reduci significatiue ad pulchritudi
nē aīe: ideo aliquātulū diffusius dicem⁹ secūdū
illud. Cant. iij. **T**ota es pulchra. s. in anima et
corpore et macula nō est in te. **P**ulchritudo. n.
attestatur nobilitati et perfectioni cōplexionis.
Unde cum additiōe gratie que fuit in sūmo in
Maria pfectius operabatur. **D**icit ergo Alber
tus vbi supra qz sex sūt colores cutis. **P**rimus
ex albedine et rubedine cōpositus. **S**ecundus
niger. **T**ertius citrinus. **Q**uartus glaucus.
Quintus solus albus. **S**extus solus rubeus.
Nile autē qui est cōpositus ex rubore et albedi
ne vt dicit **I**ouānni⁹ ē ab equalitate pcedens.
Omnēs autē ali j ex inequalityte procedūt hūoz.
Un primus. s. ex albo. et rubeo ē nobilissim⁹ et
corpore eucraticho. i. bñ disposito determinat.
Et a **S**aliēo i tpara pplexiōe posuit. **D**ic. n. in
tegni q corp⁹ eucratichū ē ex albo et rubeo mi
xtū: et sūt a p̄stātino i p̄tegni. **E**t hūc pcedim⁹
i corpore beatissime vgis fuisse. **E**t l3 color niger
sit magis vsui zgruū alteri ad vidēdū: nō tñ ē
magis determinat⁹ corpore eucraticho ad hñdū.
Color. n. corpore ē pncipalr ad corp⁹ propriū
venustādū: et suā cōplexionē oñdēdū. **I**te cū vi
sus delectet i pulchro et luce pportionabili: de
lectabilior et delitiosior: et ad vidēdū lumē si ē co
lor albus mixt⁹ cū rubore: qz nigredo. **N**ec ob
stat ēt qz colores extremi sūt magis sensitiui. **I**lla
n. peminētia sūt respectu alterius vidētis: ista
āt respectu hñtis. **N**ā aut vt dic phs magis tē
dit sibi nisi sit ebria. **E**t iō color corpore mag
debet determinari fm cōgruentiā sui sibiecti: qz
respectu alieni vñ et de xpo filio vgis dī **C**ārl.

.ij. **D**ilect⁹ me⁹ candid⁹ et rubicūdus. **E**t i aīa
qdē color cādīd⁹ designat puritatē s3 doc. **R**u
beus at charitatē. **Q**ue vtutes puritas et chari
tas fuerūt i vgie i sūmo. **E**a. n. puritatis nituit
qua maior s3 deo nequeat repiri fm **A**nse⁹. s. f
hūana nā. **N**ā fili⁹ eius deus erat. et iō maior i
eo: qz nec originalē de charitate dic. b. **P**iero.
Torā icāduerat eā diuin⁹ et ardor p̄tinu⁹ i ea: et
ebrietas p̄fusi amoris. **I**gnis at coloris rubei ē
et ebrietas rubeūfac⁹ et. **D**e colore capillorū
sciēdū vt allegat. **A**lb. **C**ōstatin⁹ i p̄tegni po
sūt tres cās capillorū: dicēs. **C**apilli caput cu
stodiūt et defēdūt et hōstāt qd⁹ si careat hō ma
ria ē ilibonestas et p̄cipue i m̄tierib⁹ q ad caput.
Et iuxta hoc fec⁹ nā corpore iuuamenta et orna
mēta. **E**a at quare masculi barbescūt et n̄ femie
ē: qz masculi sūt calidiores: i qd⁹ fum⁹ q est pilo
rū nā mag⁹ augmētā: quē quia nā non sufficit
expellere: expellit p duo loca p caput et barbā:
vñ sit vt femine calidissime barbescere videant⁹
et eōuerfo i masculis frigidis. vñ nō barbescūt
eunuchi: qz p̄diderūt mēbra calidiora. **P**ili er
go isti facti sūt a nā vt essēt iuuamēta et ornamē
ta. **E**t ex hoc patet q tres sūt cause pilorū. **E**x
pulsio supfluitatis fumose i nā: et defēsiō a calo
re et frigore: et ornat⁹ capitis. **S**ecūdū at aucto
res medicine quattuor sūt colores capillorū:
s. niger: rubeus: glaucus: et cālcies. **C**ū at glau
cus cōstet ex hūore abundāte melāconico. **C**a
nices autē ex nimia defectiōe nālis caloris: et
ex effectu putridi s̄leumatis qd plurimū sit i s̄ci
b⁹: de his duob⁹ nō sit questio sed tñ de nigro
et rubeo: **N**ā videt⁹ q capilli ad oñdēdū melio
rē pplexiōne corpore debeāt eē mag⁹ rubei q
nigri: qz dicit **S**alici⁹. **R**ubedo attestat sāgu
ni: nigredo at melanconice vel colerice cōple
xioni. **E**rgo cū nobilior sit cōplexio sāguinea:
qz colerica: color attestans sāguini. s. rubeus
nobilior erit q attestans colerice vt niger. **E**r
go nobilior erit rubedo: qz nigredo et sic i nobi
liori corpore erit rubedo. **E**t sic pcludit secūdū
gal⁹: q i optio pplexiōato cerebro: capilli debēt
eē rubei. **C**ontra videtur q in corpore eucra
tico id ē optime pplexiōato capilli pot⁹ debēt
eē nigri q rubei. **E**t p3 pmo quantū ad vtilita
tē capillorū que ē expulsio fumose supfluitat iu
uatiua. **Q**uecūq⁹ autē superfluitas magis est
nocua: illius expulsio magis iuuatiua. **S**3 co
lericum incensū et sanguineū adustum magis ē
nocuum q sanguis non adustus: ergo magis
ē iuuatiua hī⁹ expulsio q illius. **S**3 ad isti⁹ ex
pulsione sequit⁹ gnatio capillorū nigroz non ru
beoz: ergo q̄tum ad illaz cām corpus eucratī
cū: magis debet hñe capillos nigros q rubeos
Sitr quantū ad defensionē. **C**apilli enī nigri for
tiores sūt q rubei. **S**imiliter quantū ad ornamē
tū: pulchrior est enī et aptior pposito extremi

Titulus .XV.

ad extremū. **O**pposita enī circa se posita magis elucescūt: ergo supposito colore albi et rubei in cute magis vñstati capillis nigredo q̄ albedo vñ rubedo. **I**te quātū ad signatū rubedo attestat mobilitatē et infidelitatē. **N**igredo stabilitatē et firmitatē: q̄ respōdet elemēto qd̄ ē terra: vñ et **Cōstātin⁹** doctor i medicia de equali cōplexiōe et significatione ei⁹ dicit: q̄ corpus equale neq̄ est multū macidum neque pingue. **C**olor at ei⁹ iter albū et rubēū medi⁹. **P**ili at infātia rufi: i pueritia et iuuetute nigri. **E**t sic eē videt p̄rarietas int̄ **Galienū** et **Cōstātinū** d̄ colore capilloz i corpore equali: q̄ **Galien⁹** dicit eē rubēū. **Cōstātin⁹** nigriū. **S**ilr iter illos q̄ loquūt de corpore pulchritudine: diuersa sētūt de colore capilloz. vnus .n. dicit. **F**emineū ple ne si vīs formā decozē. **C**rimib⁹ irrutiler nitet aut. **V**ult dicere q̄ capilli debēt esse aurei coloris q̄ tēdit in rubēū. **A**lter dicit spectādū nigris oculis. **E**t in cāticis vbi describit pulchritudo spūalis p̄ exteriorē p̄positionē dicit. **C**ome ei⁹ sicut elate palmarū nigre quasi coruus. **E**t sic videt q̄ nigredo in capillis p̄ineat ad pulchritudinē. **I**te soboles scūdūz cōplexiōe inataz solet assimilari parētib⁹ et ecōuerfo. **S**z genus iudeoz vñ in plurimos: hz capillos nigros. **E**t veronica p̄dicit nigrāz barbā et nigros carnes. **E**rgo et dñā n̄ra habuit capillos nigros. **C**ōcordat alber. istā p̄rarietatē p̄ istū modū: dicit **C**olor in capillis imēdiate significat super dispositionē crebri: vnde optim⁹ color in capillis: debet determinari secūdū optimā cōplexiōe cerebri. **O**ptima aut cōplexiō cerebri determinatur secūdū duos modos. **U**no modo cerebri est optime complexionatū. quando est optime ordinatuz ad actiones virtutū naturalū: ita q̄ operatiōes cerebri maxime ordinātur secūdū equalitatē ad opatiōes cordis et epatis: et aliozū membrorum p̄ncipalium. **E**t secundūz hoc cerebrum debet esse calidū et humidū. **E**t ideo capilli in infantibus sunt subrufi: **I**n pueris rufi vel subrubei. **I**n p̄fectis sunt rubei. **E**t de hi⁹ dicit **Gal.** sup̄a: q̄ eueraticum corpus habet capillos rubeos. **E**t ille alius q̄ hz capillos aurei coloris. **A**lio mō est cerebrūz eueraticūz secūdū quod est optime dispositū ad operationes animales: que p̄prie sūt i cerebro: et mediāte sp̄itu animali qui nascitur in cerebro. **E**t secundum hoc calidū et siccū debet esse cerebrum: quia illa die qualitates maxime deseruiunt cognitioni. **C**aliditate enim ē velocitas apprehendēdi. **A** siccitate autem firmitas retinēdi. **C**alore ē motus et mobilitas. **A** frigore quies et imobilitas. **E**t sic magis cōgruit p̄fectiōi cerebri siccitas q̄ humiditas: **E**t sic nobilius est cerebrum secūdū virtutes animales siccūz q̄ humidū: vñ et siccior es cere

bra sūt p̄fectiōes sensib⁹ et vigillātis nature: huiusmodi autem sunt sensu ebetes et multi somni et profundū. **E**t secundum hoc **Cōstātin⁹** dicit eueraticum habere capillos nigros. **C**ū autem sint nobiliores operatiōes virtutis animalis: q̄ operatiōes virtutis naturalis sequitur q̄ p̄fectissimi corporis cerebrū debet esse siccū et calidum. **E**t ergo beatissima virgo habuerit corpus p̄fectissimū: sequitur q̄ cerebrum ei⁹ fuit siccū et calidum: et per cōf. quens habuit capillos nigros: et cum color oculorum significet super cōplexiōe p̄prie subiecti: p̄pter hoc cerebro siccū determinabit color oculorum niger et dominabitur: et tali cerebro siccū et calido transmittitur sp̄itus visibilis ad oculum paucior et subtilior et fortior. **E**t simili mō nutrimentū paucius subtilius et fortius. **P**aucitas autem sp̄itus et nutrimenti creat nigredinē et dicit auctor: s̄ subtilitas est causa nobilitatis et fortioris operationis. **E**t sic tales oculi erunt nigri p̄pter predictorum paucitatem et clariores ad vidēdū nobiliores p̄pter sensū subtilitatem et nutrimenti puritatem et sic peludit. **A**lb. q̄. b. **M**aria fuit i colore cutis alba et rubea mixtim. **I**n capillis aut et oculis nigra temperata sicut et ei⁹ filiū speciosissimū credim⁹ coloratū. **Q**uātū at ad pulchritudinē aut capilli eius sēt cogitatiōes: q̄ sic capilli a caputūta cogitatiōes mētē q̄ ē caput anime sūnt. de q̄ pōt. intelligi illud. **O**mnes capilli capitis vñstati sūt. i. cogitatiōes deo note. **E**t iste cogitatiōes fuerūt nigre plene hūilitate: i. sp̄itu aut hūilitate ancille sue. **C**an. i. aut ip̄a. **N**igra sūt. i. f. **N**el si fm aliā. op̄. fuerūt aurei coloris significant cogitatiōes plenas sapiētia: q̄ signāt p̄prie luc. q̄. **M**aria at suabat omnia vba bec p̄f. rēs in corde suo: ip̄a ē dicitur mat̄ agnitōis et sapiētie. **O**culi significāt intētiōes fm illuz. **S**i oculus tuus fuerit simplex. i. intētiō: totūz corp⁹ tuū. i. op⁹ sequēs enim lucidū erit. i. vñsoluz. **C**olor niger cor est q̄ mortificata quo ad mūdū: sed subtile erecta ad deū: vñ placeret deo i cib⁹ non mūdo: iuxta illud odiliōis. **O**is **M**arie actio sēper intēta fuit dñō: vel si fm illud q̄ ait loq̄ns de pulchritudine oculoz. **R**adiāt vtriq̄ gemelli luce sicut gardia vñ sideris istar oculi: tunc claritas oculoz designat intētiōes sup̄noz: q̄ optiāz p̄re elegit. hic s̄aris cōgruit illud exēplū de illo deuoto clerico: q̄ audiēs et dicens illā ait. **T**ota pulchra es. orauit vñ semel posset videre eā: mō curās de amissōe oculoz vñ plēius posset intueri cū apparuit. etc.

De missiōe filij dei ad **M**ariā. ca. xi.

Issus est demus
dei filius ad mariāz virginem: vñ ex
es carnē assumeret: de qua missiōe

Capitulū .xii.

ait ps. ceteris misertus. **Q**uādo eius utilitatem. **M**isit vbi suū et sanauit eos: et eripuit eos de interiorib⁹ eorū. **M**issus dicitur dei fili⁹: nō qz celuz vel p̄ez reliq̄: s̄ qz carne suscepit nostrā i q̄ vi sibi nob̄ appuit. **E**t ex hac incarnatione hoc maximū bonū nob̄ secutū ē qz sanauit genus hūa nū a cecitate. **U**na. n. chatena tenebray oēs te nebatur cōpediti. s. cecitatis error: q̄b⁹ plenus erat mūdus qd ipse ihs xps figuratiue oñdit: qñ ceco a natiuitate luto fco ex sputo et plue et posito sup ei⁹ oculos dixit. **Q**uādo ad natatoria filioe qd interprat missus. **Q**uo facto lot⁹ i aq̄ vñū recepit. **J**ohā. ix. **L**utu. n. ex sputo signat mysteriū incarnationis: in q̄ dei fili⁹ sapia tāq̄ salina ex ore p̄is p̄dēs vnita cū puluere n̄e mortaliat fuit. **P**onit sup oculos nostros: cū cre dim⁹ hoc et loti aq̄ baptisimū: cū hac fide lumen ḡe recepit. **E**t crediderūt ait ipe dei fili⁹ incarnatione. **S**ōis fideles: qz tu me misisti. i. incarnari instituiisti. **J**oh. xxi. **E**ripuit et nos de iterationib⁹. i. mortib⁹ nostris. s. de morte inferni: de morte peccati: et de morte corporis. **I**n vltima tñ resurrectione. **I**n cui⁹ figurā i mūdo: cō uersat⁹: tres mortuos suscitauit. **N**ō. n. ait ipe **J**ohā. iij. **M**isit d̄s filiū suū i mūdū. vt iudicet. i. cōdemnans mūdū s̄ vt saluet p̄ eum ab his mortibus. **U**bi. b. **A**ugu. sup **J**ohā. **Q**uātū est i medio saluare venit egrotū immo et mortuū suscitare. **S**z ipe. s. hō se interemit q̄ p̄cepta medicis suare nō vult. **E**rgo si vis ad vitā ingredi **M**atth. xix. tibi patā: sua mādāta. s. hui⁹ medici. **Q**uāto desiderio istā missionē antiq̄ p̄es flagitabat dicētes p̄ **M**oisē: obsecro dñe mitte quē missurus es. **E**rgo iij. **S**z ecce tā missū et cū tāta utilitate de v̄gine p̄ceptū: et natū p̄uersatā cultores vinec. i. fideles non solū semel vt iudei electū occiderūt: s̄ quotidiē iter crucifigūt malis morib⁹ suis: ita inq̄t ap̄s ad heb. vi. **R**ur- sus crucifigētes in se ipsis filiū dei: et oñtū habētes **V**ideamus autē circa istā missionē tria. **P**rimo quare dei filius missus. **S**ecundo quare ad **M**ariam missus. **T**ertio quare ad virginem missus. .s. i.

Quantum ad primum

.s. quare potius missus. i. incarnat⁹ fit fili⁹ q̄ p̄z vel spūllactus: qz dicit ps. cxi. **M**isit vbi suū q̄. s. ē filius suus. **E**t angelus ad mariā: vtus altis simi obūbrabit tibi. i. fili⁹ altissimi: q̄ ē virtus ei⁹ ad heb. i. p̄ortāsq̄ omnia. i. sustētās deo v̄bo v̄z tutis sue. i. filio: q̄ ē virtus sua. **E**t iterū christū dei v̄tutē et dei sapientiā. **I**sta ergo vtus. i. dei fili⁹ obūbrabit tibi. i. corpus assumet ex te in q̄ possit lux videri. **A**signat autē beatus **T**ho. in tertia. p̄c. q. iij. art. viij. tres rationes p̄ueniētie hui⁹ quare decuit magi filiū mitti. i. incarnari q̄ p̄z vel spūllactus. **P**rimo ex p̄te vnionis. **S**e

cūdo ex fine incarnationis **T**ertio ex occasiōe n̄e p̄ditiōis. **Q**uātū ad p̄mū. s. ex p̄te vnionis s̄d patet: q̄a p̄ueniēter ea q̄ s̄ similia sibi inuicē vñi unt **Q**uis cū oue: hō cū hōie: bonus cū bono: mal⁹ cū malo i p̄uersatiōe sibi vñiunt. **I**psi⁹ at p̄sona filij q̄ ē v̄bū dei: attēdit cōis p̄ueniētia ad totā creaturā: qz v̄bū artificis. i. p̄cept⁹ ei⁹: ē s̄ similitudo exēplaris eorū q̄ s̄nt ab artifice: ita v̄bū dei qd ē etern⁹ p̄cept⁹ ei⁹ ē s̄ similitudo exēplaris toti⁹ creature: et ideo sic p̄p̄ticipatiōe hui⁹ s̄nti tudinis creature s̄nt in p̄p̄is specieb⁹ instituta: s̄ mobiliter: ita p̄ vnionē verbī ad creaturā nō participatiuam sed personalē p̄ueniēs fuit reparari creaturā in ordine ad eternā et imobi- lē p̄fectionē. **N**ā et artifex p̄ formā artis p̄ceptā qua artificiatū cōdidit ipsū si collapsū fuerit re staurat. vñ ps. **O**mnia in sapiētia fecisti: et ap̄s **B**e⁹ erat in xpo: mūdū recōciliās sibi. **Q**d autē dixit **M**at. xxi. **N**ō tū missus nisi ad oues q̄ p̄l erūt dom⁹ iisrael: intelligit q̄ ad p̄dicādū et mira cula faciēdū ipe in p̄sona sua: s̄ q̄ ad saluādū ad oēs missus ē: p̄ suos discipulos p̄dicatur⁹ p̄ orbē **E**ūtes autē ite et p̄dicate euāgeliū oī creature. i. oī generatiōi hōinū et natiōi. **R**eminiscere autē leo papa: qz erutus de potestate tenebray trās lar⁹ es in dei lūmē et regnū. **P**reciū tuū sāguis xpi ē q̄ in v̄tate iudicabit. i. cōdemnabit: q̄ in mi sericordia te redemit si v̄z ingrat⁹ fueris tanto b̄nficio incarnationis: te sibi nō vñiēdo et incorpo rādo p̄ dilectionē. **S**ecundo p̄t accipi rō huius p̄ueniētie ex fine incarnationis: q̄ ē ipletio p̄desti natiōis eorū q̄. s. p̄ordinati ad hereditatē celestē q̄ nō debet nisi filiis scdm̄ illud ad **R**o. viij. **S**i filij et heredes. **E**t idē p̄gruū fuit: vt p̄cū q̄ ē fili⁹ naturalis: hōies p̄ciparet similitudinē huius filiatōis fm̄ adoptionē sicut apostolus. **R**o. viij. **Q**uos p̄scituit hos et p̄destinauit p̄formes fieri imaginī filij sui. **Q**uē hō in sapia p̄ficiat q̄ ē p̄p̄ia ei⁹ p̄fectio: put ē rōalis: q̄ p̄cipat v̄bū dei a q̄ omnis sapiētia hōinū deriuat: sic dī scipulus instruit p̄ hoc q̄ recepit v̄bū magistri vñ **E**ccei. i. dī. **F**ōs sapiētie v̄bū dī in excelsis. **N**ō ad p̄sumatā p̄fectionē hōis p̄ueniēs fuit: vt ipsū verbū dei p̄sonaliter hūane nature vnire- tur: vñ si regina austrī seu sabba venit a finibus terre audire sapiētiā salomonis puri hōis: et plato multas regiōes pagrauit vt audiret phi losophos de natura rez differētes: q̄to magis fideles debēt cōcurrere cū oī auuiditate audire sapiam incarnatā in euāgelijs quotidie resonā te et illa suare. **N**ā beati q̄ audiūt v̄bū dei et cu- stodiūt illud **lu. xi.** ait ipse. **T**ertio p̄t accipi rō hui⁹ cōgruentie: ex occasiōe ruine n̄e. i. pec cato p̄mi penē: cui p̄ incarnationē remediū ad hibet. **P**eccauit. n. p̄m⁹ hō appetēdo scīaz: vt p̄z ex v̄bis sp̄ētis atiq̄ p̄mitteris scīam boni et mali: vñ p̄ueniēs fuit vt p̄ v̄bū v̄e sapie hō redū

ceretur i deū: q̄ p̄ lozdnatū appetitū scie recef-
sit a deo: hāc rōem tāgit. b. Ber. i finone iducel
figurā tione. **N**ā cū orta tēpestas, pp̄ cū: z fe-
dari n̄ possz: ait ip̄e ionas. **S**i pp̄ me tēpestas
hec uēit tollite me z mittite i mare: quo facto tē-
pestas cessauit. **I**ona. interpretat filii colūbe z si-
gnificat filiū v̄gls: q̄ colūba dī pp̄ puritatem.
Cū igr̄ eēt orta tēpestas i mari mūdī: seu hūani
generis mltōz maloz: q̄ misabant z trahabant
ad s̄mersionē i f̄rni: iōas. i. dei filiū z v̄gil cū
attribuit sapia ait p̄ effectū ad p̄ez z sp̄m̄scm̄
Ex quo pp̄ sapiam lozdnate appetitū p̄cessit
hec misia z afflictio i hūano genē: tollite me z
mittite i mare. i. opamini meū ut i mūdū it̄rās
carnē assumā: quo f̄cō. i. i carnato cessauit v̄tua-
lit̄ p̄ditio hūana: uñ z ip̄e ait p̄ **I**aiā. me misit.
dñs. i. p̄ z sp̄s et f̄act̄. **S**z cauedū ē ne adhuc
iste lozdnat̄ appetit̄ sapie tēpestatē z p̄ditio-
nē iducat alicui: dicet. f. nimis curiose q̄rit scire
mysteriū istū hūana rōe: cū tñ excedat oēm rō-
nē: pp̄ qd̄ **I**oan. bap. p̄testat̄ ē se hoc nescire
v̄l n̄ posse cū ait. **N**ō sū dign̄ solūe corzigā cal-
ciamētī eius. i. explicare uel itelligere modū il-
lū i carnatiōis. **C**alciamētū. n. qd̄ fit de pellibus
animalis mortui: designat assūptā n̄am mortalita-
tē: pes quoq; corp̄ s̄stētatur z discurret ubiq;:
ē diuinitas oīa s̄stētās z p̄ omnia discurrens: ad
heb. i. portans oīa v̄bo v̄tutē sue. **N**ūo āt sit cō-
iuncta z vnita diuinitas hūanitati: nō pōt a no-
bis itelligi s̄z credi. **C**orzigia igr̄ ē ligatura my-
sterij carnatiōis: quā nullus pōt soluere. i. de-
clarāz. **S**z credere debet ad **R**o. xij. **N**ō plus
sapez q̄ opz sapez s̄z sapez ab sobrietatē. **¶ II.**
Secundo scz. quare ē
missus ad mariā que mlt̄. i. femia erat. ad **Gal.**
iii. **V**isit d̄s filiū suū factū ex mlt̄. i. ex femia
Nō. n. dīc mlt̄ nisi sexū femineū: nō āt corrupō-
nē. **S**z cū sexū virilis sit nobilior sexū femineo
videt̄ quod pot̄ d̄ sexū masculino debuerit i
carnari. **S**icut z mlt̄er p̄ma d̄ viro f̄cā ē. **E**t cū
ip̄e dicat celū z trā ego i pleo: quō i v̄eo vni? fe-
mie clausus ē **S**z ut dīc. b. **A**ugu. ad volūsiānū
hoiūz iste s̄s ē n̄ aliū nisi corpora cogitāz valē-
tū quoz nullū pōt eē vbiq; totū qm̄ p̄ inuerabi-
les p̄tes alia alibi q̄ altera necesse ē **S**z lōge a
liud natura aīe ē q̄ corporis: q̄to magis natura
dī q̄ creator aīe ē z corporis nouit vbiq; totus eē:
z nullo p̄tineri loco. **N**ouit venire n̄ recedēdo
vbi erat. **N**ouit abire n̄ deserēdo quo venerat
Et i dei filiū carnē hūanū assumere potuerit d̄
q̄cūq; materia voluisset: p̄ueniētissimū tñ fuit:
v̄t d̄ femia cānē acciperet triplici rōe fm̄ beatū.
Abo. i. tertia parte. q. xxxi. art. iij.
Primo pp̄ totū nature hūane nobilitatēz.
Secundo pp̄ veritatē i carnatois cōfirmationē.
Tertio pp̄ oīs varietatē genētiōis p̄pletōez

Quātū ad p̄mū p̄ueniētissimū fuit v̄t d̄ fe-
mia carnē dei filiū acciperet: qz p̄ hoc tota natu-
ra hūana nobilitata ē. **¶** **A**nd. b. **A**ugu. in libro.
lxxxij. q̄stionū ait: hoīs liberatio i v̄troz sexū
debuīt apparere. **E**t qz sexus masculin̄ ē nobi-
lior seu honorabilior: oportebat eū. f. dī filiū su-
scipere virū. **S**z v̄t f̄cmet̄ sexus liberatio ap-
pareret i hoc mysterio i carnatiōis: iō ille d̄ femia
p̄cept̄ z nat̄ ē qd̄ ē lōge ante p̄dixerat. **V**icē.
trigesimo p̄mo. c. dīcēs **N**ouū faciet dñs sup̄
terrā. femina circūdabit v̄t: femia beatissima
Maria circūdabit. i. in v̄tero p̄cipiet z hēbit:
nō a viro sed a sp̄ritu f̄acto v̄t. f. iesūz ch̄ristūz
masculū omni gr̄a z sapiētia p̄fectū **E**t sicut fe-
mia fuit p̄ima cā p̄ditionis hūane. f. **E**ua p̄ia
trāsgrediēdo dei p̄ceptū: sic beatissima femina
Maria eēt p̄ma cā reparatiōis n̄re generādo
filiū fm̄ **A**dā: p̄ quē oēs mortui a p̄mo viuifi-
cant̄. **¶** **S**ecundo p̄ hoc ueritas i carnatiōis as-
truit̄. **¶** **A**mb. in li. d̄ i carnatiōe ait. **Q**ul-
ta fm̄ naturā i hoc mysterio: z multa ultra na-
turā. **S**ecundū enī p̄ditionē nature i v̄tero femi-
nei corporis fuit: s̄z sup̄a cōditionē virgo cōce-
pit: v̄go generauit: v̄t credēs: qz deus erat q̄
inonabat naturā: z hō erat q̄ secundū nām na-
scebatur ex hōe. i. ex femina. **¶** **A**nd. b. **A**ugu. dīc
ad volūsiānū. **S**i oipotēs d̄s hōez ubiq; f̄cō
matū: nō ex materno utero cauaret. f. repenti-
nū ifferet aspectib̄: nōne opinione cōfirmaret
erroris ne suscepisse uerū hōicm̄ crederet ullo
mō: z dū oīa mirabilē facit auferret: qd̄ m̄ficor
dīter fecit nūc v̄o inter deū z hominē ita media
tor apparuit: ut i unitate p̄sone copulās v̄t rāq;
naturā: z solita sublimaret i solitis z solita solitē
tēperaret. **¶** **T**ertio qz p̄ hūc modū cōplet̄ oīs
diuerfitas generatiōis hūane. **¶** **Q**uattuor enīz
modi fm̄ **A**nsel. iueniūtur generatiōis seu pro-
ductiōis hūane. **¶** **P**rim̄. ē sine muliere z uiro:
ut. **A**dā f̄cō ex limo terre. **S**ecundus ē sine fe-
mina z masculo ut ena facta ex costa peccatoris
ade soporati. **¶** **T**ertī. modus ē cōmunis oībus
alijs nālī genib̄. f. ex uiro z muliere carnalit̄ co-
pulaē v̄t dñr filij hōiūz p̄s: filij hōiūz scitote zē
. i. geniti ex muliere sine viro. **¶** **R**estabat q̄rtus
mod̄ generatiōis. f. ex muliere sine uiro. **E**t hoc
ē xpi geniti ex **M**aria sine viro: sed opere sp̄s
f̄acti. **E**t p̄ istū sic genitū reuertimur in terrā
nostram promissionis fluentem lac z mel. i. in
vitā beatā. **¶** **I**n cuius figuram dictum fuit
ab̄zabe cui p̄missa fūerat terra illa z generi suo
Generatiōe autēz quarta reuertentē hūc. i. p̄
istū quartum modū generandi reuertunt il-
raelite ad patriam supernā. **¶** **B**en. xv. **N**ō debz
ergo contēni sexus femineus: etsi infirmior: qz
etsi ch̄ristus uir: de femina tñ nascit̄. **¶** **A**nd. b.
Augu. i. li. de agone ch̄ristiano ait. **N**olite p̄tēne
vos v̄t q̄ filij dei v̄tūm suscepit. **N**olite vos

Capitulū .XII.

contere. mulieres: qz xps nat' ē ex fela. Con-
tinēt seipos viri cū effeminati sunt delictis et cō-
cupiscētijs insisterēdo: nil virile agētes. Cōtēnūt
se hie qñ lūiūt facies suas cerula et purpurillo
pīnēdo qd' tales fecerit: et cū vtunt ornāmē-
tis et trop. Et sic p3 qre ad fēiaz placeat deo.

Tertio declarādū quā

re ad virgine missus ē de fili: qz ad mariā vir-
ginē dicit euangelista vbi inquit beat' Bernh.
Virgine mente: virgine corpore: virgine talez
qualē describit apls. Virgo cogitat qdñ sūt:
vī sit sancta mente et corpe quō placeat deo.

¶ Vbi notādū qd quilibet virt' pncipalit' cōsistit
in mēte et voluntate. vñ cū virginitas sit vir-
tus seu excellētia virtutis castitatis: et ipa pnci-
paliter cōsistit i mēte. Quis igit vel qd est virgo
corpore. imūis. s. ab actu venereo: s. tñ mēte
corrupt' hñs. s. cogitationē et desideriu delibe-
ratū ad ppetrandū actū carnalē quōcūq. quā-
uis nō exēqtur opus tale: tñ non ē virgo men-
te: s. similis diabolo qd cum virginitate h3 infer-
mū. vñ. b. Hiero. ad eustochiu. Timeam' et illā
pphetiam: ne in nobis impleat' et vrgines bone
deficiēt. Obserua qd dicāt et virgines bone: qd
iō dicit: qz sunt et virgines male. Qui viderit in
quit mulierē ad pcupiscēdum cā: iā mechab' est
eam in corde suo. Perijt g et mēte virginitas.
Iste sunt virgines male: virgines carne nō spi-
ritu: virgines stulte que oleū non hñtes exclu-
dunt a spōso. xxij. q. v. Si paul'. Qui aut vir
vel mulier est virgo corpore: nō tñ hñs pposituz
eam virginitatē seruādū: sed tempe suo ad sta-
tum cōiugalē peruenire licito modo et actū con-
ingalem exercere. Talis est virgo sit corpore
non tamē habet virginitatis virtutē et excellen-
tiam et aureolā: que reseruat habentibus firmū
huiusmodi pposituz. Recuperari tamē potest
talis virginitas: que solū mēte amissa est p pe-
nitentiam et ppositū eius. Sed que corpe amittit
ritur voluntarie: nūquā recuperari potest. vñ
beatus hieronym' in dicto. c. si paulus. Audā-
cter dicam: quia cum cetera possit deus: hoc nō
possit virgine suscitare post ruīnā. Valet libe-
rare de pena scilicet peccati per penitētiā. S3
non valet coronare corruptā. i. non cōgruit fm
glo. vel non conficiūt fm Aug. cardinalem.

¶ Erat igit beatissima Maria: ad quam missus
est dei filius et de ea incarnat' virgo corpore in
spō cōceptu: virgo mente: virgo et voto. Nam
vt dicit b. tho. in tertia parte. q. xxvij. arti. iij.
Cum opa perfectōis magis sunt laudabilia si
ex voto celebrantur: et virginitas in matre dei p-
cipue debuit pollere. Ideo pueniēs fuit: vt vir-
ginitas ei ex voto esset deo psecrata. Verū qz
ipe legis oportebat generatōi insisterē: tam vi-
ros qz mulieres: quia fm carnis originez cult'

dei ppagabat: antequā ex illo populo christus
naceret: ideo mater dei nō credat antequā de-
spōsaret Ioseph absolute vouisse virginitatez
licet eam in desiderio habuerit: super hoc tamē
voluntatē suā diuino cōmisit arbitrio. Postea
vō accepto spōso Ioseph fm more illi' ipis: sit
cum eo votuz virginitatis emisit. Mouit ergo
pus sub conditōe et nō absolute. s. si deo placerz
Postquā aut hoc innotuit deo reuelāte ei esse
acceptu: tūc absolute vouit et antequā ab āgele
annūciaret. Missus est ei go dei fili' ad vginē
vt ex virgine cōciperet christus fm illud Isai.
vñ. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū. s. perma-
nens virgo: et vocabitur nomen eius emmanuel:
quod interpretat nobiscū deus. i. deus huma-
natus. Contrariū sentire et dicere est hereticū:
scz qd esset pcept' ex viro et muliere Maria:

¶ Hoc autem conueniēs fuit. s. xpm cōcipi ex
virgine propter quatuor rationes fm beatum
tho. in tertia parte. q. xxvij.

Primo ex patris dignitate.

Secundo ex filij proprietate.

Tertio ex assumpta humanitate.

Quarto ex incarnationis finalitate:

¶ Quātū ad primū fuit pueniēs xpm ex vrgine
cōcipi ppter p3is mittēdis dignitatē pbandā.
Cum enī xps sit ver' et naturalis fili' dei p3is:
nō fuit pueniēs vt aliū p3em haberet qd deū: ne
dei dignitas trāsseret ad aliū. Nam si cōcēpt'
fuisset ex Maria et Ioseph: vt blasphemā pfi-
di iudet: vel ex alio: ille etiā ex quo pcept' fuisset
esset pater eius. Et sic homo diceret pater filij
dei: sicut et de' pater: quod nō videt decēs. Se-
cūdo fuit hoc cōueniēs. s. de virgine cōcipi qua
cōuenit p3ietati ipi' filij qui est verbū dei: vñ
aut absqz omni corruptiōe cordis cōcipit: quin-
immo cordis corruptiō pfecti verbi corruptiō-
nem nō patit' ps. xliij. Eructauit cor meū ver-
bum bonuz. Quia igit caro sic fuit assumpta a
verbo dei: vt esset caro verbi dei: cōueniēs fuit
qz etiā ipa caro sine corruptiōe matris p3iperet
Et sic verbū caro factū est de virgine Maria
ait b. Berna. Tertio fuit cōueniēs dignita-
ti humanitatis christi: in qua locū peccati ha-
bere nō debuit: per quā peccati mūdi tollebatur:
fm illud Jo. i. Ecce agn' dei. s. innocēs: qui tol-
lit peccata mūdi: nō potuit aut esse: qz in natura
iam corrupta ex cōcubitu maris et femine nasce-
retur quis sine infectiōe originalis peccati. Vñ
b. Aug. dicit. Sol' ibi nuptialis cōcubitus nō
fuit. i. in matrimonio Marie et Ioseph: qui in
carne peccati fieri nō potuit sine vlla cōcupiscē-
tia carnis: que accēdit ex pctō: sine qua esse vo-
luit: qui futur' erat sine pctō. Quarto ppter
finē incarnatōis: qui finis ad hoc fuit: vt hoies
renasceret in filios dei: nō voluntate carnis: meqz
ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. i. dei vñre

Implozatu suo nascēs p̄ferta. quasi dicēs. **S**i-
milis sum **A**de masculus: miseras inuēras et
mortē cui sū subdit⁹ deplorās. **F**emina autē in
ortu suo plorans. e. resonet quasi diceret. **F**cia
sū eue filis: cuius miserijs et maledict⁹ subyicioz
Sed **A**dām et **E**uā euz filijs et filiabus suis ab
eis mortificad viuificantur p̄ virginez matrem
quod significat p̄ mediū inter. a. et e. mediatrix
et genitrix vite per filiū suū benedictū. **U**bi
etiā aduertēdū q̄ istud nomē **E**uā: si littere ip̄e
econtrario exprimātur secundū ordinē suū: so-
nat aue. q. d. angelus. **I**deo tibi dico. **A**ue qua
si tota cōtraria es **E**ue. **E**t hoc est quod cāt ec-
clesia in **I**nno. sumēs illud aue gabriel ore: sū
da nos in pace mutās nomē eue. **I**lla enī eūā
fecit filios suos inimicos dei: et ista nos pacifica-
uit deo. **I**lla superbivit cōtra dñm: filijs volēs
eē deo: ista se p̄fūdissime humiliavit: vocās se nō
matrē dñi sicut erat: sed ancillā dñi **E**cce ait an-
cilla dñi. **I**lla mater cūctorū viuentiū spiritualis
interfetriz: hec cūctorū mat̄ spiritualis viuifica-
triz: **I**lla maledicta multipl̄ a deo: hec bñdic-
ta in matris vtero. **E**t ideo merito dixit angel⁹
Aue quod est oppositū eue: v̄s litteris ecōtra.
Sciendū etiā q̄ l̄ra a expressa voce formatur i
gutturē: et i gutturē cōiter hebreā locutō forma-
tur. e. formatur in palato: et in palato grec⁹ sua
verba p̄nūciat. u. p̄nūciat in labijs ea acūdo
et latinus in labijs quodāmodo loquit⁹. **A**pte ḡ in-
quit aue. q. d. oīs lingua tā hebraica q̄ greca et
latina te laudat. hoc omnis doctrine attestatur
mysterium. **§. III.**

Quarto ostēditur ex

hoc verbo singularitas marie: sibi enī soli con-
gruit hoc verbū aue: qd̄ deriuat ab a qd̄ est sine
et ve q̄ sine ve. **E**ū autē importat miserā. **A**ul-
la autē pura creatura est: q̄ sit sine ve nisi virgo
maria. **P**otādūz igit⁹ fm̄ alb. sup̄ missus ē: q̄
vgo fuit sine ve cōi: oib⁹ hōib⁹ p̄ueniēt: sine ve
sp̄ali: oib⁹ mulierib⁹ p̄tingēt: sine ve p̄ticulari:
oib⁹ mulierib⁹ seu matribus p̄gruēt. **E**t ve qd̄
tāgit oēs p̄ p̄ctū hōies triplex est: vt merito di-
cat⁹ p̄ **I**o. in apoc. ter ve ve ve: habitātib⁹ in t̄ra
ex p̄te scz corpis: ex p̄te aie: et ex p̄te p̄iūcti. **E**x
p̄te corpis p̄ p̄ctū incurrit distēparōem: et natu-
raliū appetitū inordinatōem. **C**orp⁹ enī distē-
perat in humorib⁹ p̄ nimios labores et tordina-
tas passiōes. **U**n̄ seneca dicit: q̄ plures occidit
voluptas q̄ gladi⁹. **I**te ve est p̄ corpis ad aīaz
rebelliōē: q̄ caro ait ap̄s p̄cupiscit aduersus
sp̄m. **T**ertio per ip̄i⁹ post mortē corpis incine-
ratōem: q̄ puluis es: et in puluere reuerteris.
Ben. iij. **U**nde et p̄mo hōi in p̄sona oīm iūstō tri-
plex ve fuit p̄nūciatū a dño dicēte. **M**aledicta
terra in ope tuo. i. corp⁹ de terra factū. **I**n su-
dore vult⁹ tui vesceris pane tuo: p̄ sudores cor-

pus distēperat. **S**pinas et tribulos germinabit
tibi terra. i. corpis p̄uctōes. i. et prurit⁹ p̄cupie
p̄tra sp̄m: donec reuertaris in terrā de q̄ sup̄
es p̄ incinerationem. **S**ed ab isto triplici ve
fuit maria libera et sine eo. **N**ulla enī inordina-
tio passiōū fuit in ea vel distēperātia humorū
ex ope inordinatōē: q̄ ordinatissima fuit i oib⁹
Et rep̄sso et exticto in ea fomite cōcupie. **N**ull⁹
etiā p̄m⁹ mot⁹ ad p̄ctū seu cōtra sp̄m fuit in ea.
Unde dictū fuit de ea in figurā. **I**psa conterz
caput tuū. **B**en. iij. **C**aput ser p̄ctis antiq̄ sunt
p̄mi motus peccati: q̄bus ip̄e insidiatur anime
Sed virgo maria cōtrivit ex toto extingēs in-
cinerata: post mortē nō fuit h̄ glificata: in corpe
regnat cū filio. vnde b. aug. **P**utredo et v̄mis
sunt opprobriū humane p̄ditiōis: a quo marie
natura excipit: quā de ea iesus assumpsisse pro-
bat. **E**x p̄te autē aie triplex ve oēs incurrimus
ve erroris: ve doloris: et ve pudoris. **E**rrare ē
aliō p̄ alio putare: scz fm̄ p̄ vero: malū p̄ bono
Isa. liij. **D**ēs q̄si oues errauim⁹. b. aug. **E**roz
nō est in natura hōis instituti: sed pena dānati
i. puniti a deo p̄ p̄ctū. **E**rrauim⁹ in rōnali tri-
pl̄. i. in eligēdo: in discernendo: et in exequēdo
puer. **E**rrāt qui op̄at malū. **P**rimū qd̄ occur-
rit in agēdo est finis. **O**mne enī agēs: agit p̄p̄t
finē inq̄t p̄hs. **F**inis autē h̄z rōem boni. **N**emo
enī intēdēs ad malū op̄at. **S**ed istud bonūz qd̄
quis intēdit in op̄ado est aliqñ verum bonū: vt
op⁹ virtuosum: aliqñ apparēs bonū sed nō verūz
bonūz: vt op⁹ vitiosum. **A**uaritia enī intēdit in
suo ope bonū vtile lucris: sed q̄ postponit salu-
tē aie: obseruatōem diuini p̄cepti p̄hibētis illici-
ta lucra: ideo nō verū bonū eligit: sed apparēs
et falsum. **A**uxuriosus eligit bonū delectabile
carnis contra virtutē castitatis: estimans tunc
illud maius bonū q̄ castitatez: et sic errat. **S**ed
seruus dei eligit bonū honestatis quod est ve-
rum bonum deo acceptū: opus scz virtuosum
istud vel illud. **I**stud ergo ve erroris de q̄ **I**sa.
v. dicitur. **Q**ue qui dicitis malū bonum: et bonū
malum: frequenter omnes incurrūt: sed maria
sine isto ve fuit. **O**ptimā enī partem sibi elegit
maria in omnibus **L**u. x. **Q**uūz quippe scim⁹
pro certo inquit odilio in sermone: quia omnis
Marie actio semper intenta fuit in domino.
In discernēdo erram⁹. **N**ō enī sufficit eligē
bonū finē in opere nostro: sed etiā debita me-
dia perueniēdi ad illum finē querere. **U**nde vi-
ctū fuit ad chaym fm̄ aliā trāslatōem. **S**i recte
offeras et nō recte diuidas peccasti. i. si intēdas
et facias bonū op⁹ et nō obfues debitas circūstā-
tias: q̄ sunt diuerse: vt debitū locū: tps: modum
et h̄mōi p̄ctū incurrīt. **B**onum est enī dare ele-
mosynā p̄pter deum. **S**ed dare non indigenti
vel ei qui abutitur et huiusmodi: non est bonūz.
Et illud ve etiā frequentius incurritur: de quo

Septuaginta

pōt intelligi illud **Math. xviij.** De mūdo a scā-
dalis. Quia enī hōies in opibus suis nō obser-
uant debitas circūstantias: id sequitur multa
scādala. **Sz** aue. i. sine isto ve fuit maria q̄ semp
opata est p̄ filio manuū suarū. **Proū.** vlti. id est
in opib⁹ suis p̄ filium habebat: discernēdo debi-
tas circūstantias. **¶ In** exequēdo erram⁹ non
opando ⁊ executiōi mādādo: vel tarde qđ rō de
creuit fiendū ex negligētia vlt pigrina: cū tñ vt
ait p̄bus tētib⁹. opret p̄ filiata veloci⁹ exequi.
Et istud ve incurrim⁹ frequētissime nō exequē-
do qđ cognouim⁹ ⁊ deliberauim⁹ facē. **Et** ve dis-
solutis corde. **Eccl̃i.** qui. f. non virilit⁹ exequun-
tur qđ intēdūt. **Sz** aue. i. sine isto ve fuit maria
vñ p̄cepto filio cū audisset helisabeth gravidā.
Cogitās illi seruire in p̄tu. **Ex**ur gens abyti in
montana cū festinatōe ad domū zacharie. **Lu-**
ce. ij. Dia hec prinēt ad prudentiam. q̄ plenissi-
ma fuit: **Quā** de ea canit eccl̃ia. **Quo** p̄grede-
ris virgo prudētissima ⁊c. **¶ V.**

Secundusue est dolo

ris cōmune oib⁹ in cōcupiscibili. **Eccl̃s.** Cūcti
dies ei⁹ laboribus ⁊ erūnis pleni sunt **ps. xvj.**
dolores inferni circūdederūt me. **¶ Itē.** tribula-
tiōe ⁊ dolore inueni. **Et** quis ē ille qđ vñq̄ eua-
serit istud ve. **Sz** quō dicim⁹ de v̄gine d̄ isto ve
Aue. i. sine ve doloris. **Cū** vt dicit damascen⁹:
dolores p̄tus fuerūt ei⁹ reseruati in passione fi-
lij: tunc enī aīam eius p̄trāsuit gladi⁹: vt p̄dixe-
rat symeō. **Et** ibi dolores vt prurietis vtiq̄ ex
his que dicit **Seneca** pbat fuisse sine eo: dicit
enī qđ sapiēs nō turbat vlt p̄tristat qđd accide-
rit ei. **Et** hoc sic pbat. **Validi⁹** ē qđ ledit eo qđ
ledit. **Requitia** aut nō est fortior virtute s̄ i fir-
mior. **Nō** ledit aut qđ nisi a malis. **Ergo** nō le-
dit sapiēs: dolor aut est de lesione. **¶ Itē** alia
rōne. **Diuitiari** nō nocet. **Sz** oīs sapiēs p̄ci-
patione de⁹ ē: qđ sapiēs non nocet. **Dolor** aut ē
de lesione. **Dolor** aut ē de nocumēto. **¶ Itē** ter-
tia ratione sic pbat. **Qs** iniuria ē alicuius rei
qđ p̄di pōt. **Sapiēs** aut nō est fortior: bona sua h̄z
in solido. **Nihil** aut cupit fortuna qđ nō dedit.
Nulla ergo turbatio cadit in sapientem. i. v̄tu-
osuz: hūc enim appellat sapientē. **Sz** omne ve
doloris ē turbatio: qđ ve non cadit in sapientem
Virgo aut maria p̄culdubio fuit omni sapiēte
sapiētior ⁊ p̄fectior: qđ in ea non fuit ve doloris.
Et h̄ vtiq̄ verū est: quātū ad rōem fuit in oib⁹
sup oēs potentias suas ordinatissima: rōne su-
periore sp̄ domināte inferiorib⁹ virib⁹. **Quā** qđ
quid doloris sustinuit in corpe s̄m sensualitatē
vt in passione filij: maximū totū cessit ei in ma-
teriā amoris ⁊ gaudiij s̄m rationē. **Et** sic i ea do-
lor maxim⁹ in passione filij s̄m sensitivā nūq̄ cō-
trarius fuit gaudiō rōis: qđ habebat ex cogni-

tiōe: qđ ex passiōe filij seq̄bat dei honore ⁊ redē-
ptiōe hūani generis. **Sine** ve qđ doloris t̄ rōne
fuit. **Quāuis** aut i ceteris sapiētib⁹ ⁊ p̄fectis v̄-
ris h̄ aliqui fuerit: vt. f. s̄m rōez nō habuerit tur-
bationē vel dolores i adūs: nō tñ ita vniūsalit̄
quin aliqui turbat⁹ fuerit ⁊ offuscat⁹ ocul⁹ rōis
¶ Itē nō excecatur. **¶ Tertiū** ve. f. pudoris iurrit
hō p̄ peccatuz. **Nā** in statu innocentie dī. **Seneca.**
ij. qđ erat nudi ambo. f. adam ⁊ eua ⁊ nō erubel-
cebāt. **Sz** post peccatū videntes se nudos eru-
buerūt: vnde propter pudorē fecerūt sibi peri-
zomata ad coopiendū ignominia suā. **Est** autē
erubescētia timor de turpi p̄nti vel p̄terito: cui
oēs s̄mimur: qđ oēs facim⁹ p̄fusione digna p̄-
xliij. **Nota** die verēcūdia mea cōtra me est. **Sz**
ab hoc ve fuit imunis v̄go maria: qđ nihil tur-
pitudinis vñq̄ gessit vel in se habuit: nihil inor-
dinationis. **¶** aut ambro. dicit de ea qđ erat in-
tēta opert: verēcūdia sermone: vult dicē qđ in ex-
teriori p̄uersatione ondebāt verēcūdia: ondes
necessariā maxime iunenib⁹ ⁊ mulierib⁹: nō qđ
rō eaz argueret de aliq̄ turpi re p̄nti vlt p̄teriti-
ta. **¶ Ex** pte p̄iūcti. i. aīe cū corpe repit in hūa-
no genere triplex ve. f. ignorātie: culpe: ⁊ pene.
Ignorātia magna ē in oib⁹. **Nescit** enī hō finē
suū **Eccl̃s. ix.** qđ ad corpe ⁊ quo ad aīam: hā igno-
rat diē mortis sue: ⁊ qđ p̄get: ad penā vel gloriā.
Et in vita vt dī **Eccl̃s. ix.** Nemo scit vtz odio
vel amore dign⁹ sit. i. sit in grā dei vel non. **Sed**
beata v̄go maria ab isto ve fuit libera: qđ certa
erat nō solum qđ grām dei habebat: s̄ etiā qđ ple-
na grātia augelo sibi nunciante qđ mentiri non
pōt. **Sciuit** enim per reuelationē diem mortis
sue: ⁊ qđ maximā gloriā consecutura esset.
¶ De culpe ē triplex qđ culpa original: culpa
mortalis: ⁊ culpa venialis de p̄mo **Hiere. xv.**
c. **De** mihi mater mea quare genuisti me viri-
rixe. **Ex** concepu enim contrahitur originale
cum quo nascimur: cum rixa carnis ⁊ spiritus:
Ab hoc fuit libera beata maria: quia ⁊ si conce-
pta in eo vt ceteri: tamen nata sine eo sanctifica-
ta in vtero. **Acq̄** enim festis laudibus celebra-
retur. f. natiuitas eius: si non sancta nasceretur
inquit beatus **Bernhardus** i sermone. **¶ Itē** aliq̄
sancti vt iohānes baptista ⁊ hieremias fuerūt i
vtero sanctificati: s̄ nō in tanta copia gracie: nec
ita cito. **Nam** infusa aīa in corpe pie credi pōt:
qđ eadē die fuerit ab illa culpa emūdata. **Ad** qđ
facit qđ ait **ps.** loquēdo de sanctificatiōe taberna-
culi altissimi: qđ tabnacuū nulli dubiū fuit bea-
ta virgo. **Adiuuabit** eā de mane diluculo: adiu-
uit dando ipsi virgini grātiā adiutricē ad vincē-
dū ex oī pte peccatū. **¶ Hanc.** i. in principio sue
animationis cū recipit aīam cum luce intelle-
ct⁹: diluculo. i. qđ citius. **De** culpe mortali actua-
lis plurimi incurrunt: quod nisi emūdetur per
penitentia ⁊ a peccatis cessando sequitur aliud

Capitulū .XIII.

ve eterne dānationis de quo pōt illud **A**poca:
exponi vñū ve abijt ecce aliud ve: ve vñū ē cul-
pa q̄ abijt moriēdo qz cessat quis peccare. **S**ed
sequitur ad illud ve eterne dānationis et pōt dici
illud ps. **Tu. f. de** cōfregisti capita draconū in
aquis. **C**apita draconū sunt septē vicia capita-
lia. **Uñ** et **Iob. i. apoca.** Vidit draconē qui insi-
diebat mulieri hñe septē capita. **H**ec capita cō-
fringunt in aquis gratiarū que fuerūt i maria
plenitudine: vt de ea possit illud intelligi **Gen.**
i. cōgregationesqz grāz appellauit maria: p-
ducto hoc noie nō correpte plato fm litteram
Maria enī vt ait beatus **Hierony.** plenitudo
gratie se infudit. **F**uerunt septem capita draco-
num. i. vicia capitalia confracta in maria: et q̄ ad
seipam: qz nulluz eozū habuit: et quo ad nos suo
merito et exēplo ac filio suo. **D**e septemplici ve
peccati mortā dicit **Isaias. c. i.** **Ue** genti pec-
catici populo graui iniquitate: semini nequaz fi-
lios sceleratis: dereliquerūt deū: blasphemauerūt
sanctū isrl̄: abalienati sunt retrorsum. **I**n q̄
auctoritate notatur septē capitalia vicia quibz
debet ve eterne dānationis: a quibus oino fuit
maria libera. **E**t ideo bene ei dicit. **Aue. i.** sine
ve huius. **P**rimū est viciū gule. **E**t huic de-
dita gens dī peccatrix: qd̄ importat habitū per-
manētem. **N**ullū enī viciū est i nobis ita pma-
nens vt gula habituatuū quasi in nobis et q̄ citi-
us exerceat. **M**az puer totus ē gule dedit. **E**t q̄s
ē ille qui vltra metas necessitatis non rapiatur
fēbo et potu. **Q**d̄ euz mortale ē preparat ei ve
eterne dānationis fm illud **Isaie. v.** **Ue** q̄ con-
furgitis mane ad ebrietatē sectandaz et. **A**b h̄
maria beata libera fuit. **S**ecūdum caput draco-
nis ē accidia: h̄ est pplus grauis iniquitate. **M**az
accidia aggrauat animā vt nil boni agere libe-
at. **S**ed ve dissolutis corde dicit. **Ecclesi. ij.** **T**er-
tiū caput ē luxuria. **E**t hec ē semē nequaz: qz ne-
quiter effudit semē. **S**ed ve qui opulenti estis
i syon: q̄ lasciuitis i strā vestris. habet **Amos**
.vi. **Q**uartū caput ē auaricia. **E**t dedit huic vi-
cio sunt filij scelerati. **A**uaricia enī nil scelesti.
Sz ve his qui cōgregāt auariciā inquit ppha.
Quintū caput est supbia. **E**t hi sunt q̄ dereliq-
rūt deum. **P**er nullū etiā viciū recedit quis a
deo et bellat ptra eū sicut p supbiā. **S**z ve coro-
ne supbie scribit in **Isa. c. xxvij.** **D**etracta est
enī ad inferos supbia tua. **S**extū caput est ira
p hanc homines pessimi blasphemauerūt san-
ctū isrl̄. **S**z dī **Ecclesi. ij.** **Ue** his q̄ pdiderūt susti-
nētiā. i. patientiam victi ab ira. **S**eptimū caput
est inuidia. **I**nuidi aut abalienati sunt a deo re-
trorsum. **D**e oīa sua bona cōcat: inuidus autē
doler q̄ aliquis extra se habeat bona. **V**nde alie-
nus a cōditionibz dei. **S**z dicit in epla iude. ve
his qui abierunt in viam chaim et choze. **Iud.**
.g. **I**di ex inuidia moti pimus ptra abel. alter co-

tra moysen. **A**b oībz his fuit libera maria.
Nā abstinentie dedita vt ostēdit beatus **Ambro.**
Ab accidia libera cuius spūs exultauit sp̄i do-
mino opata. **A** luxuria aliena: qz virgo. **A**uari-
tie nescia: q̄ oīa sua cōcauit paupibz. **C**ōtra su-
perbiā humillima: **Q**uia respexit hūilitatē et.
Nil in ea ire: q̄ inter omnes mittis vt in passiōe
fili. **I**nuidia nunq̄ in ea que salutē omniū sem-
per optabat. **D**e ve culpe venialis cui debe-
tur pena purgatorij si nō purgatur: pōt intelli-
gi illud **Michae. pphete. ij. c.** **Ue** vob qui co-
gitatis inutile. **N**ā cogitationes inutiles com-
muniter sunt venialia peccata. **S**ed ab omni
culpa actuali mortali et veniali fuit libera virgo
maria: de quibz loquit. **b. Aug.** cum ait in li. de
natura et gratia. **C**ū de peccatis agitur nullam
proxiū volo de ea haberi mētionem. **E**a ecce
pra omnes sancti et sancte cū viueret cum isrl̄
ne euāgelista sanctissimo diceret. **S**i dixerim
quia peccatū non habem? actuale: saltē veniale
ppetratū: ipsi nos seducim? et veritas in nobis
nō est. **Ue** tertiū. f. pene est psequēs ex pec-
cato penitudo: qz pscientia remordet de malo.
Iuxta illud. **b. Aug.** in li. pfectionū. **I**ussisti do-
mine et sic est vt oīs inordinatus animus ipse.
sibi pena sit. et p̄hs in ethicis. **O**mnis malus im-
pletur penitudine. **N**eletiam ve pene: est incli-
natio ad alia mala perpetrāda. **Vñ** **Bregio.** pec-
catum quod per penitētiā nō delet mox suo
pondere ad aliud trahit. **E**t licet p baptismum
fomes peccati. i. inclinatio ad malum minuat:
vt nō dominet: non tñ extinguitur quin incita-
mentum ad illud sepe exurgat. **D**e quo ve pe-
ne pōt intelligi illud **Mich.** **Ue** eis qm̄ recesserūt
a me. f. peccādo. **S**z ab huiusmodi fuit imu-
nis. **b. maria:** qz cū nullū p̄miserit peccatū: non
huit penitudinē de eo: nec aliquā inclinatioē
ad malū. **T**ota puchra es: de ea dī in **Canticis**
iiij. c. et macula nō est in te. **A**pre q̄ ei dī. **Aue. i.**
sine ve ignozātie culpe et pene p̄cis. **.s. VI.**

Fuit beata maria sine

ve qd̄ ptingit oībz matribus. **U**nde dñs iesus:
ve p̄gnatibz et nutritibz **Mathei. xxij.** **E**st
aut istud ve triplex i m̄ibz. f. dānificētie: indige-
tie: et afficiētie. **D**ānū aut triplex incurrit fe-
mina cū m̄ efficit. f. qz in pceptu p̄dit virginita-
tē thesaurū irrecupabilē. **P**ost pceptū venusta-
tē et sanitatē. **N**ō enī mulieres grauide appent
ita pulchre vt pzi? nec sane: qz id̄icū multas al-
teratiōibz p̄pt pceptū. **I**n p̄tu aut p̄dūt hoīm
societatē. **N**ō enī pnt viri accedē ad eas: sed ab
huiusmodi fuit libera vgo maria. **N**ā i pceptu
nō amisit v̄ginitatē s̄ aucta ē puritas ei. **Ru-**
bū quē viderat moyses scōbustū p̄seruatā agno-
uimus tuam laudabilem v̄ginitatē dei genti-
trix canit ecclesia. **P**ulchritudinez nō minuit ex

cōceptu: imo ita ē ad aucta pulchritudo ei⁹ q̄ iō
seph non cognouit eā donec peperit filiū: q̄ vt
dicit glo. tant⁹ splēdor tāta pulchritudo exibat
ab ea vt facie ad faciē nō fixē posset aspiciē in eā:
et merito q̄ splēdor eterne glorie erat i ea. Nec
tū hoc alijs apparebat. In ptu non p̄didit ho-
minū societatem s̄ pastores eā visitarūt: et pau-
lo post reges tharsis sancti magi. Itē m̄res
incurrūt v̄e indigentie. Nā ad p̄cipiendū indi-
gent p̄pare. i. viro ex quo p̄cipiant. Post p̄ce-
ptū egent quiete. In p̄re obstetricatione. Sed
ab huiusmodi v̄e libera fuit beata maria: q̄ nō
ex virili semine s̄ mystico spiramine v̄bum dei
factū caro est de virgine maria. Qd̄ enī sc̄a na-
tū est: inquit angelus. i. p̄ceptum de spū sancto
est. Mat̄. i. id ē ope spū sancti. Nō eguit q̄e-
re: q̄ non ex eo debilitata s̄ roborata fuit. vñ et
sbito abiit in mōtana ad visitandū belisabeib et
seruiēdum ei in ptu ei⁹ vt dicit Hiero. nulla enī
obstetrix: nulla obsequia mulier. Isaias germi-
nās germinabit. s̄ virgo pariet letabūda. i. lau-
dās circūstantib⁹ angel⁹ et canētib⁹. Gloria i ex-
cellis deo. Tercio m̄res incurrūt v̄e afficiē-
tie: q̄ afficiunt in cōceptu libidine in portando
in v̄tre gravidine: in ptu maximo dolore. S̄
beata maria sine huiusmodi v̄e fuit. Nam cōce-
pit sine libidine. Unde angel⁹. Vir⁹ altissimi
obūbrabit tibi. i. refrigeriū prestabit: vt sine ar-
dore alieni libidinis p̄cipias: sine grauiamine
filiū in v̄tre portauit. Isaias. Ecce dominūs
ascēdet sup nubem leuē. Pubes est virgo ma-
ria q̄ grauiamē in portando nō habuit et ipsa so-
la pepit sine dolore saluatore seculi. .s. VII.

De quod ē speciale fe-

minis ē triplex. i. sterilitatis in virginib⁹: subie-
ctionis et corruptiōis i iugatis: desolatiōis in
viduis vt de se p̄. S̄ beata maria in q̄libet sta-
tu fuit sine tali v̄e. Nā virgo fuit cū fecūditate
diuine plis. Cōiugata fuit sine corruptione: q̄a
ipsa cū sp̄so in virginitate p̄māsit libera: ab eo
q̄d de alijs dictū ē feminis. Sub viri p̄tate eris
Gene. iij. Nō enī fuit s̄dita ioseph: s̄ ipse ei: q̄a
et fili⁹ dei s̄diti⁹ erat ei. Vidua postea: s̄ nō deso-
lata: s̄ filio nālī associata et p̄ mortē ei⁹ filio ad-
optino iohāni. Ergo aue. i. sine omni v̄e.

De nomine virginis. Capitulu. xliij.

Omen uirginis

maria Luce. i. Doc aut p̄p̄tū no-
men virginis: angel⁹ in salutatio-
ne reticuit: s̄ ecclesia addidit. In
quo posset videri alicui erratum: vel ab angelo
nomē ipsum omittendo cū tamen in salutatio-
ne soleat nomen saluari exprimi: vt ab ecclesia nō

videtur recte factū: addēdo v̄bis sacre scripture
cū dñs mandauit. Deuter. iij. Nō addens ver-
bis his quicq̄ nec minuetis. Et Jo. apoc. vlti-
mo ait. Si quis apposuerit ad hec. i. v̄ba appo-
nat ei de⁹ has plagas: q̄. s̄ sunt in libro isto. S̄
ad hec r̄ndetur q̄ a nullo erratū est sed rectissi-
me factum. Angel⁹ enī dignissime salutādo no-
ue dignitatis nomine salutauit: vt p̄ mutationē
nois: mutatio stat⁹ figuraret: et eminētia digni-
tatis. Qñ enim quis assumitur ad magnam di-
gnitatem: mutat nomē: vt p̄ in papa: q̄d et do-
minus iesus fecit de petro dicens. Tu voca ce-
phas. i. petrus. Angel⁹ ergo de p̄p̄io nomine
quod ē maria: mutauit nomē dicens: gr̄a plena:
h̄ autē nomen quod est gr̄a plena: hui⁹ circū-
locutio ē tñ p̄p̄ij nominis beatissime virginis
et plone ipsius: q̄d nulli ali⁹ cōuenit proprie nec
deo nec creaturis: s̄ q̄ plenitudo gr̄ie intelli-
gitur susceptiue. Constat enī q̄ deus nō ē gr̄a-
tie susceptiuus s̄ datiuus. Nulla aut pura cre-
atura est plena gr̄e susceptiue p̄ter q̄ beata vir-
go: que tñ suscepit: q̄ pura creatura magis re-
cipere non potuit. Vñ hoc ita ei p̄p̄ium fuit:
q̄ nulli ali⁹ cōuenit. Ideo angel⁹ hoc ei nomen
imposuit dicens: gr̄a plena. Ecclesia tñ addendo
ad gr̄a plena maria non errat vel indeceter
agit: q̄ non apponit ad v̄ba scripture aliqd fal-
sum vel p̄trariū ei: q̄d phibet p̄ auctoritates su-
pra inductas: hā p̄ id quod dicit cū angelo gr̄a
plena: q̄d nomē exprimit suā dignitatē: et per
q̄d addit maria: intēdit eā inclinare ad n̄ram ne-
cessitatē s̄leuādā. Ipa enī q̄ est gr̄a plena pl̄
fluentiam diuine bonitatis: data ē nobis stella
maris: q̄ est interpretatio marie: vt ei⁹ plenitudo
gr̄ie in nobis suppleat defectū culpe in via:
Et ipsa stella in firmamēto glorie fixa: nos nau-
fragos de statu miserie traducat ad portum sa-
lutis eterne. Et iō apte dicit. Aue maria. No-
men virginis inq̄t euāgelista maria. Nō in da-
tuo dicit. Nomē virginis: sicut dixit de ioseph.
Qui nomē erat ioseph. Nā ioseph ex sp̄salib⁹
cū maria: acquisitū est sibi et datum augmentū
virutū. Sed in genituo dicit nomē virginis
maria: q̄ significat possessionē: hō enī tunc ei da-
tum fuit vt cēt stella maris: s̄ iā possedit: et in h̄
nata fuit vt oēs illuminaret p̄cedētes et sequen-
tes: q̄ nisi p̄ fidem vbi incarnati vel incarnādī
de hac v̄gine explicat vel implicat: nulli sal⁹ ex-
titit. Satis verisimile ē: q̄ cū mulieres nō circū-
ciderent s̄ mares: in q̄ circūcisione octaua die
natiuitatis sue celebrata iponebat ei nomē: fe-
minis ip̄is die sue natiuitatis nomē iponeret.
Et sic die qua nata ē impositū ē ei nomē maria
a parētib⁹ s̄m angelicam reuelationē de q̄ stel-
la oriūda p̄phetauit. Balaā: dicens. Dicitur stel-
la ex iacob. i. virgo maria ex genere iacob. Ma-
meri. xliij. Et in festo natiuitatis ei⁹ canit ecclesia

Capitulū .XIII.

Stella Maria maris hodie pces. ad oz. Re-
cte igitur nomen virginis maria. Moia enim ponunt
rebus secundum proprietatem earum. Et quia virgo ista habet similitudinem
ad proprietatem stelle maris: ideo nomen eius Maria.
Primo nominis interpretationem explicanda.
Secundo nominis derivationem adaptanda.
Tercio nominis rationem appropianda. §. I.

Quartū ad primū sciē

dū quod maria interpretatur domus vel illuminata seu il-
luminatrix. Ac et stella maris secundum b. hieronimum. in li-
bro interpretationum. Ipsa enim domus omnium: cum filius
eius sit dominus universorum. Ipsa illuminata a deo.
ut luna a sole et plena omnium illuminationum celestium.
Ipsa illuminatrix omnium electorum: unde canit ecclesia.
Solue vela reis: profer lumen cecis: merito. s. et
iterum. Stella quod maris. Ave maris stella
ei dicitur super hac interpretatio alius omnis diffusio
tractamus. Unde b. bernardus super missus est. Quod
mur de hoc nomine Maria: quod interpretatur stella ma-
ris: et matris virginis valde convenienter adaptatur.
Ipsa siquidem sideri convenientissime comparatur: quia sicut
stella sine sui corruptione profert radios. Sic vir-
go maria sine sui violatōe edidit filium. Nec
deri radios sui imminuit claritatem: nec filii Ma-
rie ei suam integritatem. Ipsa namque est nobilissima illa stel-
la: orta ex Jacob: cuius radii totum orbem illustra-
vit: cuius splendor et perfulget in supernis: in inferos pe-
netrat: terras et pluvias et calefaciens menses
magis quam corpora: fouet virtutes et excoquit vicia: ip-
sa siquidem pelara et extrema stella: super mare ma-
gnū et spatiosū necessario eleuata: micās meri-
tis: illustras exemplis. Quod si quis itelligis in hoc
seculi pluuio magis interpretatur pellat et tempestates flu-
ctuare: magis quam per terras ambulare: ne auertas
oculos ab hoc seculi sideris fulgore: si non vis ob-
rui pellis. Si insurgat veteri temptationum: Si in-
curras scopulos tribulationum: respice stellam:
voca Mariam. Si iracundia: aut auaricia: aut
carnis illecebra nauiculā percussit mentis: respi-
ce ad Mariam. Si criminum immanitate turbatur
proscinde feditate confusus: iudicii terrore: baratro
disparitatis scipias turbare vel absorberi et tristitia
in piculis et angustiis: in rebus dubijs Mariam co-
gita: Mariam iuoca: non recedat ab ore: non rece-
dat a corde. Et ut ipetres orōis eius auxilium.
non differas peruersitatis eius exemplū. Ipsa sequens
non deuias. Ipsa cogitans non erras. Ipsa tenet
te non corruis. Ipsa protegete non metuis. Ipsa
duce non fatigaris. Ipsa propicia pueris. Et sic in
temetipso expiris quia nomen virginis Maria. i.
stella maris. Conuenientius autem dicitur virgo Ma-
ria stella maris: et ei assimilatur: propter vi-
sionem da i stella illa: vix. s. b. am: quantitate: qualitate situz:
statu: et effectū. Et quantum ad hanc stellam illam ce-

lestis incorruptibilis: et origo lucis quod tunc inuenitur
et alijs stellis. Sic virgo maria fuit celestis pue-
ratione: ut completi dicere possent cum apostolo. No-
stra puerfatio in celis est: ad philip. iij. Incorru-
ptibilis fuit mēte et corpe. Nam ut dicit Ansel.
Ea puritate decuit ut niteret: quia maior sub
deo nequā respici. Origō fuit lucis. Nam ut canit
ecclesia. Angelus filius natus est d. virginis. Solus stel-
la qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mun-
dum. Quantum ad equalitatem: stella illa est superi-
or: clarior: et utilior: quia est in summo poli: id superi-
or et beata maria est superior omnium sanctorum et angelorum:
deo propinquior: clarior et virginitate. Et etiam
beata maria stella spiritus rutilans: spiritus clara in fide fuit.
Oēs alie stelle. i. apostoli et Marie ceciderunt am-
tententes lumen fidei diuinitatis christi: ipsa nunquam
in passione eius. Utilis est valde stella maris
fecunditate. Et quia sanctus vel sancta utilior nobis
ac virginis: qui nobis genuit deum patrem et hominem
omnium saluatorem. Quantum ad quantitatem stella ma-
ris est minima in appentia nobis: sed maxima in seipsa.
Sic beata maria maxima in scientia et se: sed minima in
sui mēte propter maximā humilitatem: quia respexit humi-
litate ancille sue alicuius. Luce. i. c. Humilis in corde
totum deo tribuens. Humilis in ore seu locutione:
cuius signum rarissima et breuis locutio eius. Humi-
lis in ope suis cognate in proprio loco ancille ipsa
quod erat domus angelorum. Quantum ad statum: statum
stelle est quasi sine motu: quia est vicina polo: ita modi-
cus est circuitus eius ut videatur non moueri. Est
sine occasu quia non occidit nobis ut alie stelle: et
sine errore. Sic beata maria est sine motu inconstan-
tie nunquam turbata. Nam quod dicit turbata in fine
angelis: non fuit illa turbatio ire sed admirationis in
tanta laude ex humilitate. Sine occasu fuit ali-
cuius peccati. Nam et si septies in die cadit iustus
ut ait Salomon. puerbiorum. s. venialiter: et igitur
in die gratie remanens hec nunquam cecidit. Sicut
sine errore ignorantie eorum qui pertinent ad salutem:
unde et dicitur in agnitione Ecclesie. xliij. Quantum
ad effectum stella illa attrahit ferre ad calamitatem
sua luce nautas dirigit et est contra aquilonem. Et beata
maria per inferam sibi miaz attrahit peccatores
ad celum per penitentiam quam eis procurat. Naufragantes
in pelago huius mundi ad portum salutis
dirigit. Unde canit ecclesia. Ad te pia suspiramus.
Si non ducis: deuamur. En ad te confugimus.
Est et contra aquilonem. i. contra diabolū nobis ad-
uersantem. Iuxta illud prophete. i. Ab aquilone pro-
detur omne malum. Sed tu nos ab hoste protege: et
in hora mortis suscipe ei dicimus. Quantum
ad situm dicit Exastenes: quod est una stella summa quod
polus appellatur: propter quod locum mundus ipse estima-
tur versari. Quod nulli pure creature videtur po-
tius inuenire quam beate marie. s. mundum circa
ipsam versari. Ad ipsam enim respicere videntur uni-
uersi superi ut restarent. Inferi ut de libro

liberē. Qui in mūdo sūt: vt iustificet. Qui ate nos fuerit pphē vt vtrificet in suis pphēis d incarnatiōe filij. Qui in pñi sūt vt sbleuet a tā tis miseris. Qui futuri sūt: vt saluet. Dicit au tē stella maris et nō stella celi: vel nauis maris: qā exstēs ipsa i statu celestis patrie vt stella in celo: et nō i pelago inquietudine pleno vt nauis dirigit nos in statu vie qui sum? in mari: et ideo stella maris nō celi.

§. II.

Quātū ad secūdū prin

cipale dīuīnū hoc nomē a mari. Et baptissime: qā sic oīa flūia īmāf intrāt: et mare nō redūdat. Ecēs. i. ita in maria oēs aque gratiā q̄ faciūt in alijs factis vt flūijs: intrauerūt īnz. Maria virgīe: et tamē istud mare plēnū omni grā nō redūdauit: excedēs cūinos suos i aliquā elatīde: vt iactātiām. Cūde. et b. Hiero. in h̄mone. Ce teris factis p partes collata est grā. Marie ve ro plēitudo grē se infudit. Mare autē dicit q̄ si amay. fuit autē b. Maria mare amay: in cōū satiōe amara sicut pfecta sēfūū mortificatione. Nulla enī pura creatura mortificauit ita sēfūū suos ab oī vanitate et curiositate vt ipa. Cū tñ: vt dī. Ecēs. i. nūq̄ faciabil' oculus visu nec au ris auditu. Et sic ab alijs sēfīb' erga sua obice ta. Et ide mors pccī ītrauit p fenestras nostras sēfūū: qz nō claudunt vt oportet: vnde et b. ma ria assumat mirre amare. que pseruat a corrup tione: q̄li mirra electa ait ipa dedi suauitatē odo ris. Ecclesi. xliij. Maria vero mare amarissi mum fuit in passione filij. Nam vt ait. Bama. Partus dolores fuerunt ei seruati. In ptu igit naturali pepit sine dolore saluatore: īmo cū summo gaudio. S; in partu spiritali: cum scilicet pūruūt nos deo: attendite et videte ait si est dolor sicut dolor meus tresh. i. Sicut ergo ex pmo ptu dī Maria quasi stella maris: qui sicut sidus radiū pfert: virgo filijz pari forma sine dolore sine coruptiōe. Sic in secūdo partu dicit Maria mare amay: vbi scilicet mater mi ficordie affuit patri misericordiaz. Topere sūme misericordie: et dolore passiōis secū sustinuit. Nā ipsius aīaz ptransiuit gladius doloris īmēsi ex cedētis oēm martyru doloze vt ait. b. Per. Et sic adiutrix facta est nōstre redēptiōis: et mater nre spiritalis generationis. Et de hoc duplici partu virgīnis dicit. Vlt. vlti. Anteq̄ partu rirer peperit: et atequā veniret part' eius: pepe rit masculū. Quis audiuit vnq̄ tale: aut quis vi dit huic simile. pepit pmo beata Maria sic do lore et. Peperit masculū filiu suū p̄mogenitū quē pānis inuoluit: parturiuit postea iuxta cru cem: dolore īmēsu: tēnēdo cū filio in cruce: nō vnū sed multos filios: q̄ redēpti sūt a dño: siml quantum ad virtutē cause: non simul quātuz ad esse: sed diuersis tēporib' quātuz ad applicatio

nem effectus ipi' passionis. Quis vnq̄ au diuit tñ gaudiū vt in primo? Quis vidit tā tum dolore: vt in secūdo partu? Certe nullus fuit autē figurata hec beata Maria quātum ad nomen in Maria sozore Moysi et Aaron. Illa. n. trāsīto mare rubro: cecinit cū magno gaudio. Cātemus dño gloriose. Et ista maria non solū mī: sed et sozoz affectu et natura sumit sacerdotis Iesu Christi: et ducis populi isrl' po puli fidelis: post p̄mā natiuitatē in vtero: itelli gēs in sui initio pstratū pharaonē īfernalē cūz suis deo grās agēs dixit. Magnificat aīa mea dominū. sed in mari rubro passionis filij cogno scēs mortē nōstrā p mortē filij: destructā: diabō lū pstratū in resurrectiōe filij pro nōstra libera tione mēte dōmīno decātauit grātiās agens: et ad hoc omnes iuitās: et amaricatos p peniten tiam ex amaritudine peccatoz. egredientes ad litus salutis suscipiens.

§. III.

Quantum ad tertium

Et significatiōe līaz hui' nois elijcī īblimitas et. Quinq. n. sūt littere hui' nomīs Maria. Et signat p hoc q̄. Primo est mater vni uersoz. iuxta illud sa. Archa thesaurorū. pientie septimo: Om nius est mater. Ad. Al Jaculū inimicorū. bertus sup missus est: Aduocata peccatoz. exponit de v̄gine maria sēdēs. Quia mater respectu filij hz quatuoz proprietates que sūt: genitura: cura: prioritas: et dignitas. Et genitura primo qdē mater est omniū: quia vnū hominē genuit. s. Christū: et omnes regenerauit. Peperit enīz filiū suū: primogenitū Christū corporalē. Alios autem oēs factos spiritaliter: Ipse enīz Iesus non pfunditur electos suos apostolos vocare fies per ps. vigesimo pmo dices. Narrabo nomē tuū fratribus meis. Nam p cōceptū eius et partū ex ipa v̄gine: caro et frater noster est: vt sit ipse p̄mogenitus. s. dignitate in multis frīb' .s. dñibus factis: quos sactitate pcellit. Nec obstat si dicatur: q̄ filius ēē non pōt ante matrē S; multi facti fuerūt anteqū v̄go esset in mū do cōcepta vel nata: vt pater de dñibus patrib' veteris testamēti: ergo videt q̄ respectu illorū non possit dici mater. S; respōdet q̄ hoc ē ve rum in esse nature: q̄ filius non possit esse ante patrē vel matrē in tempore. Inesse autē gratie nō repugnat omnes facti q̄ fuerūt ate Christū salui fuerūt et grām recepunt p fidē verbi incar natiōis v̄gine Maria: explicatā vel saltē impli catā: de cuius plenitudine dñes facti acceperūt Sicut ergo regeneratio spiritalis: p quaz scī licet habet esse gratie quo ad factos noui testa menti: est per fidē viuā vbi incarnati de v̄gine ista q̄ ad factos veteris testamēti erat regnatio

Capitulū .XIII.

in esse spūale p fide incarnadi de v gine. Que in carnatio fuit in v gine. Por igit osum regeneratoz spūaliter p gratiā vgo mater ē. Hic et angeli cū recipiāt illuminationē: pfectionē et beatificationē a Jesu. Nā ipse ē in quē desiderant angeli pspicere. i. p. i. Et p ipū oīa restaurant in terra et i celo: ergo et angeli recipiūt quoddaz esse glorie a beata vir gine. Quicqd at est causa cause: ē cā cāti. Sed. b. maria est causa Jesu: qm̄ eius: q et cā ē aliq mō glorie angeloz: vt apte dicat mī cor. Cū et ipsa dicat ab ecclia mī grē et mater mīe: et grā pducit ad gloriā et cā fuit ei: sequitur q oīz q sūt in glia scōz: et q cā pcesserūt tpe in glia psequenda mī ē. // Secōdo ē mat nostra cura: q in vno nobis genuit: qquid ad hāc vitā vel futurā nobis necessariū fuit. Vñ ipsa dicit Eccl. xxiij. Et gnationibus meis adimplemī. I. a bonis q generant et pfluūt a filio a me genito. Et sicut de sapia dei dicit. Ipsi ē cura de oībus: ita de vir gine mīe sapie dici pōt q curā hz de oībus. In cuius figurā Eliezer procurator Abrahę postulareta Rebecca v gine pulcherrima: vt potū sibi daret. Nō solū ei obtulit potū aque s et camelis suis. Sic virgo pulcherrima mēte et corpore: nō solū curā habet de electis rōe vtētibus vt sitientibz procurat aquā grāz: s et pētōibus curā habet vt aialibus irratiōnabilibus: nō pētētibz nec desiderantibz aquā gratiaz procurat. Tercio dignitate qz est mat: q primogenita ē aī oēz creaturā. Nobilioz. n. ē et pfectior grā et gloriā oī pura creatura. Nō atē primū in vnoqz gnē. ē quasi cā alioz. Sicut charitas qē excellētissima virtutū: oī mī virginitas et virgo maria excellētissima creaturaz dicit mat earū. Nō solū at spūaliū s et rez corporaliū mī dici pōt oīs eim creatura: inq̄ apta ad Ro. viij. ingemiscit et p̄turit vsq̄ adhuc: spectans reuelationem filioz dei. i. gloriōficationē factoz in aīa et corpore qd erit in fine mundi: qz et tūc creatura corporalis insensibilis in noua bis: liberata a corruptiōe vt elemēta: et motu vt corpora celestia. Vñ et Jo. apoca. penult. dicit se vidisse celos nouos et terrā nouā. i. innouatā. Que inouatio sit p Christū. Iuxta illd apoca. Ecce noua facio oīa. Vnde sicut beata maria mater est christi: ita et innouatiōis et creaturaz in nouataz mater merito dici pōt. // Prioritate et dicit mater. prioritate. i. predestinationis. Ipsa eim ante secula predestinata ē: vt esset p̄cipiū: ex q recreandū fuit oē creatū. Et sic dicit de ea. Propter. viij. Dñs possedit me in initio viay suay. i. in p̄ncipio op̄ez suoz vt sim p̄ma oīum suay creaturaz q pure creature sunt. Et cū eo erā cuncta cōponēs. i. recreando q p culpaz quasi destructa erant. Vnde et. b. Ber. Merito oīa respiciunt in te oculi vniuerse creature: in qua et ex qua benignissima manus

dei quicquid creauerat: creauit.

Secunda littera

est. Et significat q est archa thesauror: que figurata est i archa tabernaculi: de qua dixit dñs ad Moylen. Exod. xxv. Fac tibi archā de lignis Sethim: q vt q archa deaurata erat intus et foris. Et erant i ea vna: māne: tabule legis: et virga Harō q frō dnerat. Aigna setibz de quibz fabricata erat archa: sunt ligna impuribilia: et significat thesaurū vīrginitatis in fumo que in ea fuit. Castitas enī est ille thesaurus de q ait ap̄ls. ij. Corin. iij. Habem⁹ thesaurū istū in vasis istis fictilibus i corporibus. Nā in angelis que nō hnt corpus vīrginitas nō est virtus: qz hoc habent a natura: nō a pugna cū gratia. Et at tati valoris iste thesaurus: vt dicat sapiēs Ecclesi. xvi. Nō est digna ponderatio aīe continētis: qui thesaur⁹ si semel amittit: nunq̄ recuperatur quo ad p̄miū aureole. Et licet fm p̄m in ethicis dicat i continens vnde et viciōsus: qui sustinet pugnā carnis et deducit ac superat. i. consentiendo cōcupiscentijs. Continens autē et virtuosus: qui et si sustinet tētaiones carnis: nō tamen deducit s resistit. // In sensibilis aut qui nō sustinet huius stimulos vnde nec deducitur. Hoc est vēr fm naturā et cōm gratiā. Sed in vir gine per gratiam specialē: nō per insensibilitatē que est vīctū: hoc habuit: vt cū esset i carne: nō sentiret stimulos aliquos et motus et p̄mos carnis: nec aliquam inclinationē ad malum. Et ista archa deaurata intus et foris: quia plena charitate. b. Hiero. in sermone de assūptione eius ait. Totā incanduerat ea: diuinus amor: vt nihil esset in ea quo mundanus violaret affectus: s ardor cōtinuus ebrietas perfusi amoris. Flux enim qz p̄ciosius alijs metallis: ideo significat charitatē maximā virtutū. Hac ipsa erat circūdata in cōuersatione exteriori et actione interiori. Ad opera ipsius charitatis Christus hortabatur Matth. v. dicens. Thesaurizate vobis thesauros in celis: faciendo. i. opa charitatis. In hac archa est thesaurus misericordie designatus te per manna suauissimū quem thesaurum postulabat Moyles pp̄lo suo. d. numeri. xx. Ap̄ls dñe thesaurū tuum fonte aque viue scilicet misericordie et gratie: vnde et mater misericordie virgo maria dicitur. Est in ea et thesaurus sapie signatus per legē ibi positam: de quo dicitur sapientie. viij. Infinitus thesaurus ē hominibus scilicet sapientia de qua ibi loquit. Paul. enim creatura pura habuit tantam cognitionem de diuinis rebus et pertinentibus ad salutem sicut ipsa: vnde ipsa magistra fuit ap̄loz et euangelistaz ad docendū eos de mysterijs christi. Nec mīz si thesaurum habuit imensum sapientie: cum in ea christus requieuerit in q sunt

oēs thesauri sapientie et scientie dei sū aplm:
Et qui christū nouit: ait. b. Ambro. thesaurū sa-
piētie et scie nouit. di. xxxvi. Est et vgo in archa
designās potestātē et dominiū. Nā regina dici-
tur celoz et dñā angeloz. Archa at ista habet i
tabernaculo vt p̄ciosissimū qd. Et ita vgo i tab-
nacho ecclie p̄ciosissimū et scissimū. §. V.

Tertia littera est R denotās
qz ipsa ē regula
viatorū: nā vt canit ecclia. Et vita incl. cūc. illu.
ecclias. Habetis inq. b. Ambro. in li. de virgi-
nibus i ea exēpla probitatis: vt sciatis quid eli-
gere qd reprobare debeatis. Reprobare. f. illi
cita et eligere virtuosa opa: hinc et Hiero. i ser-
mōe. Talib⁹ decebat virginē oppignerari nu-
neribus vt plena esset gfa: q celis dedit gloriā:
terris deū: pacēq; refudit: fidē gentibus: finē vi-
cijs: moribus disciplinā. f. p exēpla vite sue. Et
cū sit triplex status ecclie. f. virginū: coniugatoz
et viduarū in vtroq; sexu. Ipsa in oī statu se re-
pit vt oībus regulā daret. Virgo vtiq; sēp fuit
ante ptū: in ptū: et post partū docens virginē
suo exēplo virginitatē suā dño dedicare. Ab in-
fantia. n. a parentibus ad templū adducta: et ibi
dimissa a parentib⁹ cū alijs virginibus nutrie-
batur et iſtruebatur in lege dñi. Danē ociosa nō
comedit: vt dī puerbioz vltimo: sed opatē cō
filio manuū suaz: faciens aliqđ honestū exerci-
tiū manuale. Inuictū ab orde et laude dei spūm
n relaxabat: adeo vt cū vocaret a quoq; respō-
deret p deo gratias: ne illud momentū tempo-
ris a gratiaz actione vacaret. Prodire domo
nescia ait de ea. b. Ambro. nisi cū ad tēplū acce-
deret: lege dñi hoc mandāte. Discite o virgines
ait idē. b. Ambro. nō cursitare p alienas edes: n
aliquos i publico miscere sermōes. Qz parū
locutā fuisse refert: cū tamē in verbo offēdere
nō posset: vt virtutē primā inueret esse cōpescere
linguā. Scies illud puer. qz in multiloqō nō
deest peccatū. Parz cūz hōibus loqbat vt co-
pioſius posset loq cū deo: in salutatiōe angelica
q turbata ē virgo in laudatiōe sua: et cogitabat
qualis esset ista salutatio: docent virgines et per-
sone spūales exhorrescere cū laudant: non sibi
ipsis cōplacere: et ad mentē recurrēdo se hūilia-
re: nō oī spūitui de facili credere: cū in angeluz
lucis aliqñ se sathanas trāſſerat: f. cogitare et di-
scutere si ex deo sit spūs appēs. Demū iſorma-
ta de dñi voluntate totā se ei submittens. Ecce
ait ancilla dñi. Fiat mihi sūm verbū tuū iſtrues
vt cogitet virgo q dei sunt: quō per oīa placeat
deo. Peinde a spūſancto edocta ante conce-
ptū filij desponsari acquieuit: nō i carnalē copu-
lā assentiēdo: quā p reuelationē nouerat nō eē
seqndā: sed cū sponſo virginitatē conseruandā.
Sed in coniugale societate sponſū Ioseph as-
sumens antiquū pauperem et carpentariū sūm

Chryso. ipsa erat de stirpe et regali pulcherrima
iunēcula et nobilissima: non dedignans illū acci-
pere sed cū in reuerentia habens. Unde cūz fi-
lius inuenit in templo requiens ait. Pater tu-
us et ego dolentes querebām te. Preponens
sponſū suū sibi: quē patrem vocauit: quia nu-
tricius eius erat. Vel secundū estimationē vul-
gi. Abi regula datur coniugatis: vt discant vxo-
res subditas et reuerentes esse viris: et nō dedi-
gnari si sunt paupes: et viliſ conditionis. Audi-
ens autem ab angelo cognatā Elizabeth gra-
uidā et si longanimo et digno: visitat eā et pi-
ma salutat: cū ea manens tribus mensibus ad-
seruiendū in partu: et leuandū natum Ioannez
baptistā de terra: quē in vtero existentem. De-
izabeth virgo salutans: p filiū iam conceptum
ſanctificauerat et deū excellenter magnificat: do-
cens coniugatos deū collaudare: et gratias a-
gere cū filios generāt. Eos insuper ad ecclias:
et ad dei verbum audiendum ducere. Sic enim
Maria et Ioseph paruulū christū duodennē
duxit ad templū. Abi expōebatur lex dei. In
nuptijs quoq; nepotis ex matre scilicet Ioan-
se reperiens: compatiens verecundie sponſi ex
defectu vniſa filio supplementū procurauit: vt
discant coniugati necessitatibus ſuoz prouide-
re. Vidua autem effecta ex morte sponſi: nō
aliū sponſū duxit. Licet enim hoc nō probi-
beatur. Status tamen vidualis post vnicū ma-
gis collaudatur. Exercitium autē viduarum ē
ieiunij et vigilijs et orationibus intēdere. Naz
viuens in delicijs vidua: vt ait apostolus. I ad
Tymoth. v. mortua est. Quod totum faciebat
beata maria: vt docet beatus ambro. i libro de
virginibus. Sequebat at filius audiendo eius
predicationē et miracula aspiciendo. Star aut
viduarum est cōmuniter cū tribulationibus et
oppressionibus ab alijs. Sic ipsa passa est ma-
ximū dolorē in iniusta cōdemnatione filij: iuxta
crucē aspiciens innumera opprobria ei illata et
penas: totū patientissime ferēs: sine querela vt
cōtumelia ad crucifixos. Et ne remaneret ſo-
la ex quo sponſus eius iam mortuus erat. Et
ipse ab ea per mortē recessurus erat: ideo com-
mendauit eam Ioāni. Post ascensionē autē
filij visitabat vidua loca deuotionis: vbi fili⁹ fe-
cerat aliquod opus egregiū vt montē caluarie
locū natiuitatis: annunciatōis: et huiusmodi cū
tā esset. xlvj. annoz vel circa. Et sic pater qvita
eius est regula omnium. §. VI.

Quarta littera est I. Inſinu-
ans q ipsa est
iaculus inimicorum. f. infernaliū. Unde de ipsa
dicit in canticis. Terribilis vt caſtroz acies
ordinata. Terribilis vtiq; beata maria spūitū
bus malignis. Unde frequenter ad eam orat
ecclia. Tu nos ab hoste ptege: et hora mortis

suscipe: quando maiora contra nos bella mouet.
 De ea enim sub figura prime matris **Eue**: dic-
 tum fuit antiquo serpenti. Inimicitias ponam
 inter te et mulierem: et semen tuum et semen illi.
Ipsa conteret caput tuum: et tu insidiaberis cal-
 caneo ei. **Genesis. ij.** **Mulier** hec: mater qui-
 dem omnium vere uiuentium spiritualis est bea-
 ta maria. Nam **Eua** erat mater omnium mo-
 rientium. Semen eius spirituale est: scilicet ut
 sancte affectiones et operationes uirtutum: ex
 uero mentis eius procedentes: uel omnes ele-
 cti eam ut boni filij spirituales imitantes. **Ser-**
pens diabolus est callidior cunctis. Semen ei
 sunt uicia: que suggerit in mentibus hominum: ad
 generandum mala opera in eis. Uel oēs mali ini-
 tatores eius: quos **christus** appellat filios diaboli.
Jo. viij. Et clarum est: quia diabolus cum me-
 bris suis: id est malis est inimicus **Christi**: ma-
 tris eius: et cunctorum electorum: et semina eorum
 adinuicem inimicantur: quia contraria sunt ui-
 cia que suggerit diabolus uirtutibus: et bonis
 operibus uirginis et filiorum suorum. Et natu-
 ra contrariorum est mutuo se expellere: ut ini-
 mica adinuicem. Contraria est enim humilitas
 uirginis et sanctorum: superbia demonum et ma-
 lorum. Sed mulier hec maria prenunciata est
 quod conteret caput serpentis: quia ipsa ex toto su-
 perbiam in se extinguit: que est caput id est initium
 malicie eius et aliorum uictorum. Et etiam pri-
 mos motus omnium uictorum: ut. scilicet in ea non e-
 sent tales primi motus: qui dicuntur caput serpen-
 tis: quia principium quo mordet et incipit per peccatum.
 Semen autem spirituale ipsius mulieris. id est sancti
 et sancte: conterit meritis eius: exemplo et pre-
 cibus: caput serpentis. id est ipsos primos motus
 uictorum: non quidem ut non sint: sed ne dñentur et inci-
 ant per sensum. **Con**triuuit etiam caput serpētis:
 id est omnino quod erigebat se contra genus huma-
 num: per benedicti fructum uentris sui: ut qui per lignum
 pomifera uicerat: per lignum crucis uinceret salutem
 nostram. Sed non quiescit serpens: nam insidias ponit
 calcaneo mulieris siue ipsius uirginis mortis: quod
 est finis uite: querendo si forte aliquid suum inueniret.
Gen. n. princeps mundi huius: ait christus. id est dia-
 bolus ad eum. scilicet in fine uite. Si forte quod et mini-
 mum uicium repiret in eo. Sed in me autem non habet
 quicquam. id est non inueniet aliquid suum. id est malum peccati.
 Sic in uirgine in fine uite nihil reprehensibile in-
 uenit: quod ut dicitur **Canti. iij.** Tota pulchra es
 aia et corpore: et macula non est in te. saltem mi-
 nimum peccati. Insidiatur quod serpens iste antiquus
 calcaneo mulieris: quo ad semen eius spirituale: id
 est electos. Siue in generali in fine mundi: quia
 tunc soluetur sathanas de carcere suo per semen suum
 Antichristum ad pendendum animas. Siue in parti-
 culari in fine uite cuiuslibet et sancti: forsiter temp-
 tans ad decipiendum. Sed adiutorio christi et me-

ritus eius infidie eius detegunt et superetur. Si
cut de multis legimus quos in exitu suo quasi
deficientes virgo liberauit. **B**enignissima ipsa est illa
sancta **J**udith, figurata: que virgo prius coniu-
gata: et postea vidua castissima deuotissima et pi-
cherrima: que sua sapia et fortitudine interfecit
illu terribile et superbissimu beloloferne: caput ei
abscedens: et sic liberans populum dei de mani-
bus eius **J**udith. **.s.vii.**

Quinta et última littera est: *A. In qua*

Quinta et ultima littera est: **A.** In qua ostendit qd est aduocata peccator. Unde in antiphona que dicit cōposuisse Ioānes. Pama- scenus ei dicimus. Era ergo aduocata nostra: illos tuos misericordes oculos ad nos puerit. **A.** t. n. dicit Anselmus. Impossibile est qd illi a quibus virgo maria oculis mie sue auertit: saluentur: ita necessariū qd bi ad quos puerit ocu- los suos pro eis aduocans: iustificetur et glori- ficetur. Aduocatū habemus apud patrē Iesū christū iustū. i. Jo. ij. Qui etiā interpellat p no- bis ait apls ad Romanos. viij. Sed quia non solū aduocatus sed et iudex ē constitutus virozū et mortuoz: cūta vtiq; discussū ē: ita qd nil inul- tū remanebit. Poser at forte humana fragili- tas et precipue peccator cū vix iustus ante eum sit securus: ad eū accedere tanq; aduocatus. Et ideo pssimus deus prouidit nobis de aduoca- ta que tota mitis et suavis est. Nihil in ea in- uenietur asperuz: nunq; ex ea verbuz processit durum. Nec est figurate illa prudentissima mu- lier tecutes: que ita sapienter aduocauit apud regē David in causa Absalonis: vanti superbi: et fratricide exulsi facti: propter sui scelus a bie- rusale: qd iduxit patrē dauid ad mīam erga filiū et ab exilio reuocandū. Sic virgo maria p mū- do deo rebelli et occisore fratris sui. i. ai sui: ppē qd exul constituit a supna hierusale: ita aduocat et interpellat: vt deum patrem placeat: et puerum ad penitentia ad gloriā inducat. Unde. b. Ber. Secuz accessū habes ad deū o homo vbi māe stat ante filiū: filius ante patrē. Mater ostēdit filio pectus et vbera: filius ostendit patri latus et vulnera. Vbi ergo nulla poterit esse repulsa: vbi sunt tot amoris insignia. Ad thronū igitur eius scilicet virginē mariam in qua quiescit: ac- cedamus cum fiducia ait apostolus ad hebre- os vt misericordiam et gratiam consequamur in tempore opportuno Amen. In ea repe- riuntur non solum dei perfectiones ex ibi nar- ratis: vt omnipotentia in p̄nēsi in mūdi crea- tione: dei clementia in Exodo ex liberatione in exita Israhel de egypto. Reuerentia et maiesta- tē i Leuitico: ex sacrificijs et cerimonijs: ei⁹ pa- tientia in libro numeri. Fortitudinem in bellis Josue. Longanimitate et mīam in libro Judi- cū. Prouidentia in libris Regū et huiusmodi

z sic de alijs &c. Sed et quęcumq; ibi scripta: ad nostrā doctrinā scripta sunt: vt p exēpla z di-
cta illoꝝ q̄ ibi laudant: curramus per viā virtu-
tū ad briuiū supne vocationis. Respice ibi z i-
uenies Abel deuotionē. Enoch contēplationē.
Cru delitatem. Noe. Ababe fidelitatē. Isaac
patientiā. Iacob prudentiā. Ioseph castitatē.
Morsī charitatē. Sinees sanctā emulationē.
Baron deuotā oblationē. Iude audaciā. Io-
sue p̄sidentīā. Octoniel rectitudinē. Sāsonis
fortitudinē. Boos equanimitatē. Samuelis i-
tegritatē. Iob redargutides. Tobie correption-
es seu monitiones. David misericordiā. Sa-
lomōis pensitētiā in ecclīasten. S. Melye zelū pie-
tatē belzei zelū eq̄tatē. Isaac stabilitatē. Ieremie
magnitatē. Ezechiel rigorē. Danielis feruorē.
MATHATHIE singulū. Iudeq; machabei cultū.
Eleazari amorē p̄cie. Razie viroꝝ latrē. In
nouo testamēto christi dñi obediētā. Angeloz
exultationē. Baptiste p̄fessionē. Petri longa-
nimitatē. Pauli sblimitatē. Andree magisteri-
um i cruce. Iacobi desideriū i luce. Ioānis sa-
pientias. Thome sciam. Alphēdis iusticiam.
Philippi refulgentiā. Bartholomei nobilita-
tē. Matthei verā sanctitatē. Simonis p̄stan-
tiā. Thadei reuerentiā. Mathie humilitatē.
Marci sinceritatē. Iuce vigiliātiā. Barnabe
eminentiā cū inumeris v̄tutibus: legēdis z t̄gē-
dis i sola phia quā deus p̄ salutē nostrā digna-
tus ē mūdo misericorditer reuelare. Nec Io-
annes dñici cardinalis in noctiluca: quę omnia
possunt attribui beate marie vt volueris.

De pleitudie grē i. b. maria vginē. Cap. xv.

Gratia plena .s. es. **L**uce pmo.
In ista at salutarōe cū fuerit pfecti
fima pōt pmo queri. ¶ Quare an
gelus nō dixit: gloria plena sicut grā plena: cuz
gloria sit perfectior gratia? Ad qd rñder **A**lber
tus supmissus est: qd grue plenitudo grē annū
ciatur **M**arie q̄ est origo: mediū ⁊ causa omīs
gratie: in humanū genus transfundendo ⁊ fm
statū vie: ⁊ fm statum patrie: vade **E**ccelesiastici
xxiij. Ipsa vt itro ducit ecclesia: ait. In me oīs
gratia vite ⁊ veritatis: in me oīs spes vie ⁊ vir
tutis. **T**ransite ad me oēs qui concu. me: ⁊ a ge
nera. me. ad implemī. Quia vero inītiū beati
tudinis significat per gratiā: cōsumatio vero
elus p gloriā: hic aut annūciat inītiū beatitudi
nis ⁊ salutis: s. incarnatio: ideo potius dici de
buit gratia plena q̄ gloria plena. .s. I.

Sciendum autē qđ cū dicatur
de pluribus
plenitudo gracie. Itā de Christo dicit Joā. i.
Plenū gracie et veritatis. De apostolis. Re-

pleni sunt oēs spūs sancto. i. gratia. Be stephāo.
Stephanus plenus gratia et fortitudine. Act.
vi. distinguere oportet et assignare triplicē pleni
tudine sūm Alber. Est plenitudo effusiva nō re
ceptiva. Est plenitudo receptiva sine mensura
et effluxiva. Est plenitudo receptiva cū mensu
ra et effluxiva. Prima plenitudo est i deo q̄
dat grāz et nō recepit a quoq̄. ps. Gratia et glo
ria dabit p̄ns. Et nulla creatura pōt eam dare
nec etiā Chriſtus in quantū hō v̄ ponit magi
sentētiāz in. iij. quia ipsa est virtus īfinite q̄ du
cat ad bonū infinitum scilicet deo fruendū: om
nis autem creatura ē virtutis finite. Nihil aut
pōt supra virtutē suam. Et hec plenitudo q̄ dei
est: sub figura affuerit qui interpretatur beatitu
do: describitur bester. xv. vbi dicitur: vidi te do
mine quasi angelum dei: et conturbatus est cor
meus p̄ timore glorie tue: valde enī mirabilis
es domine: et facies tua plena est omniū gratia
rum. Hanc plenitudinē habuit virgo maria in
se: quia deum in mente plenum omnium gratia
rum: sed in ventre p̄ incarnationē. Un Ber
nardus. Legimus stephanum plēnū gratia: et
apostolos plenos spīritus sancto: sed lōge dissimi
liter a maria. In nullo enī alio habuit plenitu
do diuinitatis corporaliter: quemadmodum in
maria. Nec aliqui conceperunt de spīritus san
cto: sicut et maria. Et sic videtur intelligendum
illud hieronymi. Ceteris factis p̄ p̄res datur.
Marie vero plenitudo gratie se infudit. i. de
plenus omnigratia. Secūda plenitudo gra
tie est in chriſto secundum humanitatem. Naz
requieuit super eū spīritus domini: vt dicitur
Isaie. xi. cum omni gratia quā recepit. Sed in
hoc est differentia: q̄a omnibus sanctis data est
ad mensurā certam nobis ignotam: sed illi no
tissimā qui omnia constituit in pondere: nume
ro et mēsurā. Sed homini chriſto. i. anime eius
infusa fuit gratia ab initio sue conceptōis sine
mensura: sūm illud: nō enim ad mensurā dat de
spīritum. Ioan. i. s. chriſto. Unde in gratia cre
scere non potuit: et ex operibus suis infiniti va
loris: quia ex perfectissima charitate proceden
tibus: non sibi meruit sed nobis. Plēnū igitur
verbum incarnatum vidimus gratie et veritatē
Io. i. fuit ergo plenus gratia quia ille hō hūc
omnia per gratiam que deus habuit per natu
ram: et p̄terea nulla gratia fuit i eo diminuta:
vel ociosa: vel habens aliquid contrariū. Et nā
hec gratia fuit vnionis. Plenus autē fuit veri
tate: quia anima illa in verbo cui erat vnita: oīa
cognouit ab initio sui: que vnq̄ actu fuerit: fuit
et erit. Et Isidorus dicit: q̄ trinitas sibi soli no
ta est et homini assumpto. Et quia aīa chriſti
carni fuit vnita in ventre virginis: sicut iam po
test dici: q̄ ista plenitudo sine mensura fuit i vir
gine vt dicatur gratia plena: quia anima chriſti

Capitulū .xv.

plena sūma gratia habituali simul cū corpore
fuit in vtero v̄ginis. ¶ Nō tamē beata Maria
ita plena fuit gratia quātū ad animā seu affectū
quā potuerit in ea crescē. ¶ Nec ita plena ve-
ritate quātū ad intellectū: q̄ in via cognouerit
omnia: vel etiā cognouerit p̄ speciem: sicut facti i
gloria. ¶ Sola autē v̄go Maria plena grā fuit
inē puras creaturas: q̄ maiorē gratiā habere
nō potuit. ¶ Alii enim ipsa deitati vniretur: ma-
ior grā nō potuit intelligi q̄ de ipsa acciperet
q̄ vniret: hoc est q̄ nisi ipsa esset deus: maior
grā intelligi nō pōt q̄ esset mater dei. ¶ Dico.
Quod natura non habuit vsus nesciuit: igno-
rauit ratio: mens non capit humana: pauet ce-
lum: stupet terra: oīs creatura ē celestis mira-
tur: hoc totū ē q̄ per Gabrielē nūciat cū dicit
gratia plena: et per Christū implet carnē de ea
assumens. ¶ Tertia plenitudo q̄ est receptiua
cum mēsurā: tamē et effluxiua: que est q̄dam ha-
bit⁹ mētis: deo gratā creaturā faciēs: et omnia
opa eius que ab ea pcedūt meritoria et digna
vita eterna: de qua ap̄ls ad Ro. vi. B̄ra dei
vita eterna. Et ad Titū. iij. iustificasti grā ipsi⁹
heredes sum⁹ s̄m sp̄e vite eterne. ¶ Hec plenitudo
replet mētē iterius et effluit exterius per opa-
tionez bonā. Et hec plenitudo fuit in. b. maria:
ap̄ls: Stephano et Tabita: que dicit i actibus
apostolorū plena operibus bonis. s. interiorib⁹
p̄ charitatē formatis et elemosynis idest extērio-
ribus procedentibus ex fide p dilectionē opā-
tis. ¶ Magis tñ i maria p̄ ceteris. Quāto enī
aliquid receptiui est magis vicinū principio i
fluenti: rāto magis recipit de influentia eius: sic
pater de igne et aqua: quāto. n. q̄s magis appo-
pinquat igni q̄ p̄ncipiū caloris: rāto magis ca-
lescit q̄to fluit⁹ magis appropinquat mari q̄
p̄ncipiū ē: aquarū tanto pfundior et copiosior est
aqua. Et q̄ virgo maxime appropinquat chri-
sto p̄ncipio effluxiui gratie: nā m̄ eius ē idō
plena grā p̄ ceteris. ¶ Nā vt dicit⁹ Ioan. i. De
plenitudine ei⁹. s. christi oēs accepim⁹ grām ab
eo collatā causatiue i quātū de⁹: meritorie et exē-
plariter in quātū hō. ¶ Hec autē effluxio grē q̄
mētē implet et effluit p opus extērius cōis oī-
bus factis ē triplex s̄m Alber. vbi sup̄ra. Qui-
dā. n. effluit de iteriori perfectione grē ad exte-
riorē opationē: ad sui saluationē et aliorū p̄ exē-
pla edificationē. Et hec ē cōis oībus factis hō-
nibus tps opandū: et hec dicit plenitudo sufficiē-
tis: ad quā tenent oēs: de qua pōt intelligi dictū
de tabita: q̄ erat plena opibus bonis. Secun-
do alij effluunt nō solū p bonā opationē ex-
teriorē ad sui salutē et aliorū edificationē: s. et iaz
p doctrinā salutarē in eccleie edificationem. Et
de ista dicit⁹ illud Act. ij. et primo. Repleti sunt
oēs sp̄ritus sancto: et ceperunt loqui. Tercio alij
effluit nō solū p opationē bonā extēriorem

et aliorum instructionem: s. etiam p anime sue:
idest vite pro fide positionē: vt in Stephano q̄
dicit⁹ plenus gratia et fortitudine. ¶ Plen⁹ gra-
tia ad p̄uertendos peccatores: et fortitudine ad
tolerandos passionis dolores. Et hec dicitur
plenitudo excellentie. ¶ Secunda dicit⁹ potest
plenitudo abundantie. Omnis ista plenitudo
in v̄rgine fuit sup oēs excellentius: vt dicit⁹ va-
leat. In plenitudine sanctorū. i. gratie sanctorū:
detentio mea. Eccl. xliij. i. detineo oēm pleni-
tudine gratie: plena fuit operibus bonis. i. ele-
mentis. Unde et. b. Bernar. dicit⁹: q̄ in die puri-
ficationis obtulit sacrificiū paupum par turturū
vt columbarū: quia et si magi reges obtulerāt ei
paucis dieb⁹ ante nō modicū aux: iā illud pau-
peribus erogauerat. ¶ Plena fuit gratia p do-
ctrine cōicationē. Ipsa enī apostolos et euāgelis-
tas aliorū doctores de mētis instruxit mysterijs
Unde et Beda dicit super illud. Maria cōfer-
uabat oia verba: hec p̄ferens in corde suo. Lu-
ce. ij. q̄. s. menti retinebat illa mysteria: vt po-
stea apostolis ea explicaret. ¶ Plena fuit tole-
rantia pene in passione filij: cuius aīam pertrā-
fuit gladius doloris: vt plus q̄ martyre dicat
eam Peronr. Huc igitur omni gratia plena.
Unde de ipsa figurate dicit⁹ sub nōine Vester
regine q̄ humilis interpretat⁹. Fōs paruus cre-
uit in flumē maximū. Fons dicitur ppter abū-
dantē gratiā et originē eius: quia ex ea christus
vnde nobis oībus mīa et gratia influxit. Par-
uus dicitur ppter humilitatē: propter quā cre-
uit in flumē maximū: q̄. s. nobis genuit domi-
num nostrū Iesū christū. Qui ait Eccl. xliij.
Ego quasi aqueductus exiui de paradiso dei
coopertus. s. carne mortali: de paradiso. i. fonte
paradisi ecclesie. Fons enim vt dicit⁹ Ben. ij. egre-
diebatur de loco voluptatis. i. paradiso: virgo:
scilicet maria plena gratia. Qui fons diuidit in
iij. capita. Effectus ei⁹ gratie pcedētis ab isto
fōre ad. iij. partes extendit. ¶ Ad angelos v̄z.
eos restaurando et letificando. ¶ Ad iheros de
mones virtutē eorū exterminando: ps. Cōfre-
gisti capita draconū in aquis. ¶ Ad patres q̄ erāt
in limbo a tenebris liberando: ad hoīes qui sūt
in mundo: iustificando et a multis malis liberā-
do. ¶ Excellentissime igitur dicitur. Huc gratia
plena. ¶ Nā vt ait. b. Bernar. de plenitudine eius
oēs recipiunt: captiui redēptionē: eger cura-
tionē: tristes cōsolationē: peccator veniā: iustus
gratiā: angeli leticiā. Tota trinitas gloriā. De-
nig⁹ dei filius carnis substantiam. ¶ **.s. ii.**

Inuenisti gratiā apud deū. Ex his v-
bis cōprehendit⁹ excellentia beate marie. Et ex
eo q̄ dicit angelus. Inuenisti. Inuenit autē. nō
q̄ prima in rē gratie venit. Nā angelus prius i
hanc rē gratie venit: cum. s. a principio sibi fuit

gratia collata: **S**z inuenit: qz ipsa rez gratie p-
ditā hmo recupauit hūano generi. Hoc Adā
nō fecit: qz si grām pditā p penitentiā recu-
pauit: vt dī de pe. dī. l. Sicut hmi: hoc tm pro se:
nō p toto humano genere pcurauit. **S**z Ma-
ria pro oibus inuenit: qz p ipaz oēs gratiā re-
habuerūt virtualit p filiū ipsā nob afferentē.
Meruit at hoc de pgruo. **A**n. b. Aug^o in ser-
mone. **O** beata Maria qd tibi digne iura grā
rū z laudū pconia valeat spēdere: qz tuo singu-
lari merito mūdo succurrīstī pdito. Et cū p vir-
tutes gratulitas sit pprie meritū. i. p opera eaz.
Et. b. Aug^o dicat: qz hūilitas Marie nobis
genuit deū. **E**t. b. Ber. qz ipsa Maria est mu-
lier illa euāgelica qz cōmiscuit sata tria: id ē dei-
tate: aīam: z carnē Christi in vna psona pūxit.
Et fermetū ad ea pmissēda seu fermetāda fuit
fides ei⁹. **E**t. b. Aug^o qz beator fuit Maria cō-
cipiēdo fide qz carne. Patet qz meruit gratiaz
nobis pditā inuenire. Inuenisti aut. **N**ō crea-
sti gratiā: qz hoc dei est qd gratiaz z glām dabit
dñs. Inuenisti. **N**ō semp habuisti vt fili⁹ tuus
De quo Joānis. i. **P**lenū grā z veritate. In-
uenisti nō rapuisti vt angelus pīmus. dicens.
Similis ero altissimo. Inuenisti nō pdidisti: vt
pīmi parētes: qui vt alt. b. Aug^o. voluerūt di-
uinitatē z pdiderunt felicitatē gratie. s. z glorie.
Inuenisti nō emisti: vt Simon magus qui ob-
tulit pecuniā aplis vt emeret gratiā spiritus san-
cti. Inuenisti qz quesisti: qz q querit inuenit: vt
virgo prudētissima vt doctrix fidelissima. Sed
reddidisti vt mater misericordissima. Inueni-
sti gratiā dei miserantis charitate: pmitteutis
veritate: hōis necessitate: tui ad hoc idoneitate.
Inuenisti gratiā incatā in deū. **E**t in illa z cū il-
la oēm creaturā. Inuenisti gratiā specialem. Et
generalē quidē: qz gratia que fuit z est in oibus
electis in ipsa fuit. i. gratiū faciēs. **G**raciā specia-
lē que. s. fuit in aliquibus sanctis s. nō in oibus:
vt gratie gratis date aplis z alijs. **G**raciam sin-
gularē: que sibi soli puenit: vt p de duodeci ei⁹
pīuilegijs. **E**t de his oibus plene infra dicet.
Inuenisti gratiā corporale: quia grātiōsa laspe-
ctu oibus z in sermone. **P**lūsa est gratia i
labijs tuis. Sed maria hanc gnālē habuit quā-
tū ad corporis resurrectionē cū alijs. Sed āte
altos: quia qcitius post mortē. **S**pecialē: quā-
tū ad virginitatis integritatē: sed pfectius cuncti
Singulare: quantū ad pterī fecunditatē: z talis
mater facta vniuenti: mater dei z plasmatozis
olum: mater inuolara: mater fracta. Inuenisti
gratiā apud deū. **U**bi sciendū: qz ista ppositio
apud deū tripliciter sumitur. **Q**uandoqz ei⁹ di-
cit equalitatē essentie: vt illud. **V**erbū erat apd
deū Joānis. i. **N**ūq equalitatē fm sitū: vt quā-
do opponit ad supra z infra. Sicut dictū est. iij.
Regū. ij. **P**ostius est thron⁹ matris apud vel

iuxta thronū regis. **N**ūq apud z iuxta ponit
respectiue: sicut dicitur de mulieribus: qz sta-
bant iuxta crucē. **N**ō quidē absolute. Sicut enī
stibat mater Iesu z iohannes iuxta crucē: quia
valde prope. Sed alie mulieres dicunt stare iux-
ta crucē respectiue. i. respectu turbe que lon-
gius eis erat a crucē. **U**nde z alius euāgelista
dicit. **M**ulieres stabant a lōge respectu. i. ma-
tris Iesu: que absolute iuxta crucē stibat. **E**t oī-
bus his tribus modis potest exponi hic istud
apud deū: nā primo modo sicut filius dicit esse
apud patrē: propter idēpitatē nature: qz eius
dē nature. Sicut maria gratiā inuenit: vt sit apud
deū. i. filiū: qz. s. eius nature cū eo fm humanita-
tē in qua est vnū cū matre: sicut i deitate vnū cū
patre. **E**t vē ista ē gratia nimis mirabilis. Se-
cundo modo. i. quantū ad sitū: certū est qz exal-
tata ē in celo sup choros angeloz: vnde z apud
deū. i. excellētiori gradu glorie decorata sup oēs
pura creaturas. **I**uxta illud. ps. **A**stitit regia a
dextris tuis. i. bea. maria. **I**uxta figurā illā su-
pradictā de matre Salomonis cuius thronus
positus est iuxta thronū eius. **E**t apte: qz vna
ē maiestas regia in rege z regina: z coquant si-
bi. Inuenit qz gratiā vt sit apud deū. i. excellen-
tiori glorie qz alie creature. **T**ertio modo dicit
apud deū: qz pīquissima fuit deo respectu alio-
rū in sanctitate. **U**nde z ei familiarissima: vt in-
ueniat gratiā apud deū pro deuotis eius: z re-
fugiu habemibus ad eā in suis necessitatibus.
Apud ergo deū creatorē: factorē: iustificatōrē:
z glorificatōrē: inuenit gratiā ad procurandum
oibus. **A**n bene ait angelus. **A**ue gratia plēa.

De triplici genere gratiaz. Caplm. xvi.

Hec plenitudo grē pōt intelligi tri-
plici: vel qz sūmā z oēs gratiā habuit
vel qz maior grā nō fuit. vel qz maioris grē ca-
pac nō fuit. **C**ōstat at fm Alber. vbi supra: qd nō
sūmā z oēm hūit: qz grām vnionis nō habuit q
est sūma in nūero gratiaz: nō ipsa: s. filius eius
fuit deitari vnū. **S**itr maior gratia fuit i filio
in quantū hō qz in ea. **U**nde dicit non pōt: qz ma-
ior gratia qz sua nō fuit. **R**estat qz vt intelligatur
tertio mō. i. qz maioris grē capac nō fuit purā
creatura: z in statu illo vltor: nā si aucta ē grā
i assūptōe: qz dicit grā pfirmata tūc effecta ē in
cōprehēsoz nūero. **P**reterea pīuilegia pīnci-
pū sē late interpretanda. **C**ū qz dñs in pīuilegio
suo qd ei mittit p angelū: dicat gratiā plenā nul-
lā specificādo: erit p oibus interpretandū. **P**re-
terea deus infundit suā bonitatem vnicuiqz fm
suā virtutē z capacitātē: vt pater Math. xxv.
De dño qui tradidit seruis suis bona sua vni-

Capitulū .xvii.

cuīq; secundū propriam virtutem: ergo que-
cūq; creatura ē capax oīs gratie cuius est ca-
pax pura creatura: illa erit plēa oīs gratia. Ta-
lis at creatura fuit beatissima vgo maria: ergo
ipsa ē plēa oīs gratia: cuius p̄iceps pōt eē oīs
pura creatura. **U**bi sciendū q̄ triplex ē genus
gr̄ay. Est. n. gratia gr̄ati deo faciēs pp̄ sui san-
ctitatē. Est gratia gr̄atis a deo data pp̄ aliorū
vilitatē. Est gr̄a p̄uilegiōy a dō collata ad sin-
gularē s̄bilitatē. **O**ib; his plena fuit virgo
maria: vt dicere valeat illud Eccl̄i. xliij. In me
omnis gratia. Et ideo transiit ad me omnes q̄
concupiscitis me. et cetera.

De prima gratia que soluz
bonis dicit ap̄ls ad heb̄. ultimo. **P**rimū ē
gr̄a stabilire cor: ideo at optimū: q̄ nil melius ī
vita. Est. n. quid ita p̄ciosū: q̄ ea p̄cipit bonum
finitū vñ p̄. i. canōica. **M**aria et p̄ciosā nob̄
dōauit de: vt simus diuine n̄c p̄sortes et diu
p̄icipationē Eccl̄i. xl. **G**ratia dei sicut padifus ī
b̄ndictōib; **P**arat. n. nobis dei vñ. i. aspectū
et secū h̄z oēm sp̄ualē b̄ndictionē. Et il̄s solis
d̄. **V**enite b̄ndicti p̄ris mei **M**ath. xxv. q̄ cuz
gratia transierūt ista de seculo. **S**ed et ista gr̄a
ē triplex realit̄ difficta vna ab alia et diuersi effe-
ctus. **E**st. n. gratia sacramentalis: est gratia v̄-
tualis: est gratia muneris: oīs ista gratia fuit
ī v̄gine et p̄fectissime. Et iō v̄tissime d̄ci. **H**ue
gratia plena. Et de prima gratia. i. sacramentali
dicit magister in. liij. q̄ sacramētum ē inuisibilis
gr̄ie: quā. i. p̄tinet visibilis forma.

Tractando igitur de gra-
tia: q̄. i. i
oib; vñ. sacramētis est varia. **S**ciendū q̄ sicut
q̄libet sacramētū p̄tinet in se gratiā gr̄ati fa-
cientē: ad tollendū morbū peccati vel reliquias
eius: vnde et medicīne aīe d̄nr̄: sicut q̄ auferunt
a corporibus morbos medicīne corporalis: vñ
ex q̄libet eorū deuote sūp̄to recipit vel augetur
gr̄a: atia si nō ponat̄ obstaculū. **A**d recipiendū
igit̄ talē: talis requirit̄ actualis receptio sacramē-
ti cū fieri pōt. Et ideo si dicimus virgine plenā
hac gratia: oportet et dicere q̄ sacramēta susce-
pit: q̄d firmat **Alber.** sup̄ missus ē: oīa v̄z sacra-
mēta sūp̄fisse ordine excepto. **S**ed et ipsos p̄eq̄
pollentia accepit vt dicit̄. **S**z q̄a nō eis equit̄:
qm̄ p̄ctm̄ nullū actuale cōmisit: originale cōtra-
ctū iā p̄ scificationē ī vtero matris sue erat exti-
ctū cū reliquijs suis. **I**deo oportet circa huius
modi tria videre. **P**rimo quare ipsa sacra-
mēta suscepit. **S**ecūdo quare hoc scriptura re-
ticuit. **T**ertio quid vtilitatis ex eis acquisiuit.
Quantū ad primū fm̄ **Alber.** vbi sup̄a sciē-
dū q̄ v̄dictū ē: vgo maria nō accepit sacramē-
ta ex necessitate vt ali; sed triplici ex cā ipsa sa-
crāmēta deuote suscepit. **P**rima ob sui maiō-

rē humilationē. **S**ecūda ob aliorū instructionē.
Tertia ob bonorū superogationē. **Q**uantū ad
primū. **S**icut primū documentū q̄d dedit nob̄
et infudit prima mater **E**ua fuit sup̄bia: quā vo-
luit se deo equari: ita prima marie virtus: inq̄r.
b. Ambro. ē hūilitas. h̄ac nos m̄at sp̄ualis ī oī-
bus edocuit. **U**n̄ sicut legalia obseruauit istitu-
ta pro p̄ctōib; tanq̄ p̄ctō s̄b̄dita foret: q̄ in oī ca-
rebat: vt patet in sacrificio purificationis: et filij
redēptione. **I**ta etiā sacramēta que sūt medici-
ne p̄ncipaliter peccatorū ex hūilitate suscipere
voluit. vnde. **b. Bernar.** vere virgo maria nō ī-
diges purificationē. **S**ed nec filius tuus circūci-
sione. **E**st q̄ et tu sicut vna ex mulieribus sicut
ille est vnus ex illis. i. peccatoribus fm̄ appare-
riat. **S**ecūdo sacramēta suscepit. **b. maria** pp̄
instructionē aliorū vt p̄fectos doceret sui exēplo
seruare leges sup̄iorū: et si nō tenerent̄ p̄mulga-
tū fuerat a d̄no p̄ ap̄los oib; edictū. **E**untes
docete oēs gētes: baptizātes eos ī noīe patris
et filij et sp̄s sancti. i. docentes eos seruare q̄cūq;
q̄ mandauit vobis **M**ath. ultimo: vt de penitē-
tia de eucharistia: et alijs huiusmodi. **V**oluit q̄
beata virgo obseruare et hec mandata filij: vt ī
vitaret nos exēplo ad obediētia: peccatores et
instruit vt nō erubescāt assumere remedia hūilia
ad delendū peccata instituta. **E**rubescant aliq̄
peccatores sciri et ideo nō cōfiteant̄ peccata sua:
ne cognoscant̄ tales eē quales sunt in malicia.
Unde. **b. Bernar.** **M**aria infantia hoīum: pudet
ablui. i. per sacramēta: et nō pudet inquinari. i. p̄
peccata: pudet sordes abstergere: et nō pudet co-
trahere. **b. maria** vero cū eēt sine peccato: tamē
sacramēta p̄tra peccata ī remediū instituta susce-
pit: ac si esset peccatrix. **T**ertio pp̄ bonorū su-
perogationē: vt dicit̄ apocal. ultimo. **Q**ui iust⁹
ē iustificet̄ adhuc. **E**t in prouer dicit̄. **I**ustorū
semita que ē via artū virtutū quasi lux splēdēs
proficit et crescit vsq; ad p̄fectū diē. i. v̄sioz̄ cla-
rā patrie. **T**epidiorū enī et imperfectorū est ser-
uare necessaria ad salutē: et non curare in ante-
riora se extēdere: quod piculofus est dispositio
ad casum. **S**ed perfecti considerātes q̄ status
gr̄atē et virtutū est quasi infinitus: q̄ nūq; po-
test tātū in gr̄a proficere: quin valeat multo
magis crescere: pp̄ q̄d dicit ap̄ls. **C**rescētes ī
gr̄a dei. i. iustis. **M**a vt dicit̄ Eccl̄i. **C**ū consuma-
uerit homo: tūc incipiet respectu ei⁹ q̄d restat ad
valēdū meritū augē. **V**irgo igit̄ **M**aria: et si
in scificatione sua fuerit ex vtero matris plēa
gr̄a: et īceptu filij multo magis repleta tāta. i.
quāte erat capax pura creatura: nō adeo q̄ nō
potuerit ī ea crescere dū erat viatrix: s̄en̄z fuit
p̄uilegiū soli? **C**hr̄sti q̄ gr̄am accepit ab initio
suo infinita: ita. i. vt nō posset ī ea crescere. **E**t
iō q̄tidie magis ac magis beata **M**aria ī illis
exercebat̄ vñ posset magis meritū augere et dō

placere. Et ideo sacramenta sumebantur eis non egeret ut magis in gratia cresceret per effectum sacramentorum. **¶** Quantum ad secundum principale de gratia sacramentali. Quare scilicet non sunt hec de ea scripta in euangelio vel actibus apostolorum. Ad quod Alber. ubi supra assignat sex rationes: sed tamen tres ponuntur. Primo propter unitatem nostram reprimendam. Secundo propter claritatem patrie appetendam. Tertio propter superfluitatem a scriptura remouendam. **¶** Pro primo dicitur in lib. sap. Quia sunt omnes homines. Quia enim boni agimus aliquid vanitate glorie ducti cupimus illud alijs innotesci: etiam si minimus sit illud: quod Christus prohibuit: dicens. Quia facis elemosinam. noli tuba canere ante te. Math. vi. Virgo autem Maria cum esset excellentissimi meriti: et opera excellentissima plurima fecerit: ut ipsa sacramenta suscipiendo: et multa alia: noluit tamen ea exprimere vel narrare facere: ut discamus occultare bona opera nostra quando non est necessarium. Sic et filius eius qui egit usque ad annus tricesimum vite sue: qui usque friuola non fuerunt sed omnia magnifica et excellentissima: nec ipse narrauit nec ab euangelistis exprimere voluit: unde et b. Bre. in moralibus. Depredari desiderat: qui thesaurum scilicet bonorum operum publice in manu portat. Et b. Ber. Increpat Christi natiuitas se laudantes et se ostentare cupientes. Unde nocte Christus nasci voluit. **¶** Ubi sunt qui tam imprudenter gestunt ostentare se ipsos? Denique tacet Christus et nunciat angelus: et laudat multitudo celestis exercitus. **¶** Sileat ergo os tuum: et laudet te os alienum. Pro secundi declaratione Plotinus philosophus ait. Fugendum est ad patriam: ibique patere omnia non fugit: ut illud euadat: appetit. **¶** Res homines nunc scire desiderant inquit philosophus et magna. Sed nulla hic perfecta scita. Et propterea voluit dominus plura remanere dubia: et non apta in via: et circa diuina scripturas et circa alias facultates: ut mentes nostras alliciat ad percipiscendum perfectam cognitionem rerum in patria. Unde et figura Ero. xij. de agno pascali dicit. Non remanebit ex eo quicquid usque mane. Quod autem residuum fuerit igni comburetis. **¶** Ubi glo. b. Grego. Quod ex agno remanet comburi mandatur: quia quod de mysterio incarnationis eius penetrare vel intelligere non possumus potestati spiritus sancti humiliter referuimus: ut non superbe quis audeat: vel contemnere vel denegare: quod non intelligit sed igni comburat. id est spiritus sancto relinquatur: donec omnia in futuro quilibet cognoscat. Et hoc est mane. **¶** Ne tamen interim nostra de notio sine exercitatione torpescat: in id quod ante ibi dicitur seruietur. Caput inquit cum pedibus et testibus vorabitur: nec remanebit aliquid de eo usque mane. glo. b. Grego. Caput agni vorare: est delectationem eius fide percipere. **¶** Pedes vorare

est vestigia humanitatis eius amando imitari. Vorare testina est verborum Christi occultata et mystica mandata audire querere et intelligere. In quo verbo vorationis pigritia nostra reprehenditur: qui verba eius atque mysteria: nec per nos requirimus et dicta ab alijs inuiti audimus. **¶** Et subditur. Non remanebit ex eo quicquid usque mane: quia eius dicta magna sunt excutienda solitudine: ut antequam veniat dies refectionis in nocte presentis vite: omnia mandata eius sollicite pernetremus. **¶** Tertia ratio quare hec non sunt scripta est ut remoueat superfluitas a scriptura. Bern. Si unum folium de arbore: ne vnus de passeribus cadit super terram sine patre celesti. id est eius ordinatione: nec ego de ore euangeliste superfluum defluere vbi pntosius ferti de sacra historia. Dicit autem philosophus: quod qui vnum dicit quod multa comminet plura dicit: unde dicto et pro constanti habitore: quod virgo maria fuit plena gratiarum: gratie sacramentales quod ceteri fuerunt apud alios sanctos: explicite hoc dicere de ea superfluum videbatur cum nulla gratia pure creature apta vacua fuerit. Unde sicut b. Aug. de b. maria ponit vnam regulam. scilicet quod cum de peccatis agit: videlicet actualibus nullam proorsus vult de ea haberi questionem: sed firme teneri: quod nullus commisit. Ita dicit Alber. ubi supra in bono tanquam pro regula et principio per se noto de ipsa supponat: quod quicquid boni aliqua creatura pura fecerit vel receperit de hoc expers non esse beatam mariam non liceat dubitare: ut a nullo superetur illustri: ut dicit Jo. Bama. i. factor. His igitur de causis hoc non expresse scribitur. **¶** Quantum ad tertium. scilicet. Quid beata maria receperit ex sacramentis: videndum est: quod baptismum receperit: credit: non ad purgationem peccati: quod nullum habebat sicut nec etiam filius eius: sed in exemplum equidem christus ex ipso baptismo nihil gratie in se accepit: sed vim regeneratiuam aquis contulit: beata autem maria non contulit aquis virtutes sed ex ipso baptismo suscepit virtutem: videlicet characteris impressionem: virtutum exercitationem: meritorum accumulationem: unde non baptismum Ioan. quod ad ista non valebat: sed baptismum christi baptizata est: sicut etiam b. Aug. expresse hoc dicit de apostolis: de conse. di. iij. Quando. Licet non inueniat in euangelio. Sacramentum confirmationis accepit secundum Alber. ubi ad ampliorum meritorum augmentationem: et perfectionem virtutum exercitationem et declarationem ad alterius characteris impressionem: ut per characterem baptismalem collocetur in numero christicolarum distincta a iudeis et gentilibus non consignatis per characterem confirmationis ponat: imo pmericia sit in numero militantium pro christo. Et si non fuit ibi vinctio sensibilis non defuit vinctio inuisibilis. **¶** Nam cum beat? **¶** Tho. dicat in. iij. quod apostoli

Capitulum XVII.

fuerūt firmari in die penthecostes missi i eis
spūsancto ad robur. Ab illo loco unctionis visibi
lis fuit ignis in forma linguarū: p quādā corref
pondentiā. nā oleum est fomētū ignis et lingua
correspondet balsami odori. Beata autē Maria
fuit in receptiōe illa spūsancti cū aplis reci
piens: vnde et chrismata cū eis. **A** sacramēto
altaris suscepto: cōsecrata ē dñice passiōis reme
moratiōe: deuotiōis actualis exercitatiōe:
cōtra corporale abfetiā filij cōsolatiōe. **A** sa
cramēto vero penitētie recepit gratiā et excellē
tiā eloquentiā. **A** pā pā cōfessiōe habuit innocē
tie cōuersatiōe. **P**ro cōfessiōe gēz actiō
nē. p satisfactiōe supererogatiōe. **C**ū autē sit
triplex cōfessiō. s. accusatiō peccatorū: recognitiō
incōgruitatis et ingratiitudinis: beneficiōz con
fessiō. Et hec vltima fuit pprie beate Marie
cōfessiō. Cōfitebat autē fm Alber. q tantā gra
tiā accepit: q nūq de condigno eaz meruit: vlt
aliqua creatura promereri potuit: licet de con
gruo meruerit: **H**ec et similia fatebatur Ioan
ni euāgeliste vt credi pōt cōfessori suo. **I**n ex
trema unctione recepit cōplete victorie preteri
te et plene glorie significatiōe. Et loco remissi
onis venialium totius doloris mortis remissiō
nez. **E**t pō infirmitatis alleuiatiōe: totius
corporis glorificatiōez. **E**t quauis beata
Maria potuerit hoc sacramētū nō suscipere:
exempta p priuilegiū: quod dñs cōfert his q s
sine infirmitate et mortis dolore dignatus est e
uocare: tamē videtur q isti priuilegio suo abze
nūciauerit et sacramētum illud peccatoribus in
stitutum humiliter suscepit: vt humilitatis quā
per totā vitā tenuerat: egressum consumaret.
In sacramēto vero matrimonij cum sit tri
plex bonū: omne istud reperit in cōiugio Ma
rie. **U**nde. b. Augu. xvij. q. ij. Omne nuptia
rū bonū impletū est in parētibz Christi. s. fides
proles et sacramētum. **P**rolem cognoscimus
Christū dominū filiū. s. virginis: nō Ioseph.
Fidem: quia nullū adulteriū. **S**acramētum
quia nullum diuortij. **H**abuit autē beata Ma
rias gratiā excellentius: qz mater tante plis:
et qz mater et vgo: **N**ā vt ait. b. Aug. Cōiugia
sanctiora sūt pari voto cōtinentium. **S**acra
mentū autē ordinis nō habuit. **P**iceni secūdum
exteriōre hominis representatiōez pferat digni
tatem. **I**nterius autem secūdū veritatem pri
net ad humilē seruitutem. **U**nde per oppositiū
statu beate Marie opponebatur que interi
habuit corā deo. dignitatem: exteriū corāz ho
minibus sūmā habuit humilitatē. **H**oc ē sacra
mentum beate Marie actualiter nō recepit: et
propter status sui contrarietate: et proptē humi
lem cū alijs mulieribus cōformitatem. **N**on
cui sexus femineus est capax ordinis pprie in
dignitatem: maiorez peccatū fragilitate: et regi

minis scōgruitatē. **A**licet autē beatissima vgo
maria sacramētū ordinis nō recepit: quicqd in
dignitatis vel gratie i ipsis pferat de hoc plena
fuit. **C**ōfert. n. i eis septiformis grā spūsancti: q
oifaria plēa fuit. **I**te cū tria sint i sacramēto or
dinis. s. dignitas misterialis: potestas spūalis:
administratio executōis. **H**ec autē tria bēa maria
eqpollētur hūit et excellēt: mistri ecclie hūit di
gnitātē bñficiālē p characterē excellētē. **B**ñfi
ma ē vgo bēt coronā regni ecclie militatē et triū
phanē. **U**n et sūm mistroz papa dī seru suo
rū dei. **H**ec autē ē regina et dñā angeloz et ipatrix
toti mūdi. **I**te i ministris est potestas spūalis
tpalis delegata a deo: vel sūdelegata et vicaria.
In ipsa autē plenitudo pātis celestis ex aucto
ritate ordinaria. **I**te i ministris ē executio ligādi
et soluēdi p vñ clauū. **I**n ipsa autē est dñandi le
gitima pās ad ligandū et soluēdū per iperū.
Et sic quicqd ē in ordinibz dignitatis et grā: con
stat bēe marie mīme defuisse. **E**t ne videat spā
libz dignitatū vel vñū ordinibz caruisse. **C**ū
hostias hūit mūdoz introductionē et imūdoz
exclusionē. **C**ū exorcistis demonū expulsiōe:
Cū lectoribz pphetiaz expōitiōe. **C**ū accoli
tis illūinatōez. **C**ū sūdiaconibz doctrine aplice
ostensionē. **C**ū diaconibz vbi diuini pseruatiō
nē. **E**t postea cū enangelistis enarratiōe. **C**ū
sacerdotibz corporis christi formationē: actiō
nē et pūctionē. **I**psa a culpis et penis p filiū su
um nos absoluit. **H**et et offi: ia epōz aliq modo
spūali: qm psecrat tēpla et altaria q ad ei hono
rē fiunt. **C**ōsecrat vgenes interius cōfirmado:
et huiusmodi. **H**abet beatissima cū papa oīum
ecclie sollicitudinē: potestas spūalis ple
nitudinē: priuilegiōz actuum vniuersitatē.
Et sic patet q fuit gratia plena.

De grā virtuali bēe virginis. Ca. xvij.

Hec gratia plena

Gratia videlicet virtuali. **Q**uidāz
vt magister sententiarum in. iij. di
xerunt gratiam et virtutem idem esse realiter:
sed rōe differre: vt gratia dicat i quantum facit
hoiem deo grātū. **V**irt i quantum iducit ad opā
dū opa vtuosa. **S**ed. b. Tho. in sūma pbat gra
tiā realiter distinctā et virtute: vt sicut a sole pce
dūt multi radij diuersi ab eo: et ab aīa fluūt mul
te potentie realiter distincte ab ea: ita et virtutes
oēs pcedunt a gratia distincte ab ea realiē. **E**t
ipsa quidē gratia vt in subiecto est in aīa. **V**ir
tutes vero in potentis aīe ad expediendū eas
ad bñ operādū: oēs i qī virtutes fluūt a grā gra
tū faciēte. **Q**uā grātiā vgo beata hūit plenissi
me. **I**uxta hoc. **Q**ue grā plēa ē habuit oēs vir
tutes pfectissime: vñ ipa ait. Eccl. xliij. **I**n me

Capitulum XVII.

fuerat in illis: quia non erigunt affectus supra du-
 ctā nature: vel supra quā nātr ratio ducta dicitur.
 Affectū vero sic se habentē cognouerūt pbi qd
 dā non sufficere ad beatitudinē. **¶** An Tullius.
 Sepe dicim⁹ et sepe dicendū ē nātr auidissi-
 mi et appetētissimi: qz honesta sūt nobis innata
 virtutum selaria: ita vt si pateremur et ambulare
 licet ad beatitudinē cū diuino mūre natura nos
 ipsos pduceret: sicut igniculos nā idēos sepe re-
 tūdm⁹. **¶** Ecce h⁹ Tullius qd exigit diuinū mun⁹.
 Est qd pter h⁹ habitus aīa rōalis susceptiuus
 ignis fidei: qd est donū fluēs a deo: nō nobiliori
 et vtiliori qm sit modus fm quē fuit a deo natura
 et bona naturalia. **¶** Huiusmodi at gfa ducit aīa
 rōalis ad cognitionē talitū: ad qd nō potat ratio:
 ductu suo nātr adiuta arte vel scia vel habitu cō-
 fuerudiali. **¶** Cognita at huiusmodi sūt de⁹ trin⁹
 et vnus: et verū caro factū: et huiusmodi: ad que
 nō sufficūt bona nālia sine fide: qd ad h⁹ natura
 ē pua et statura pusilla: qd figurat Luce. xix. i. za-
 cheo: qui cū nō posset videre iesū: ascēdit in ar-
 borē sic homoz. glo. deuotione. s. fidei ad viden-
 dū saluatorē. Et sic p qd fidei surū trahit vltra
 ductū rōis. **¶** Et b. Augu. i. iij. de trin. ait: qd nō
 nulli mūdī sapiētes potuerūt acie mentis vltra
 oēm creaturā transferre: et lucē in cōmutabilis
 vītatis quantacūqz ex parte cōtingere. **¶** Hoc at
 videntes et cognoscentes: possūt hīc dilectionē
 et sicut delectatio i scia: qz illa veritas eis appa-
 ret vt lucēs: et sic eā amāt: et nō appet eis vt pur-
 gans. s. a vicis et errorib⁹. **¶** Sicut. n. cognitio in
 eis lucis ē naturalis ad illā primā vītātē. Sic et
 amor ē naturalis ad eā cognitā amādā. **¶** Co-
 gnitio at ista naturalis ē deo tm: nō est sufficiens
 ad saluē nec amor ad eā cognitā naturalis: sed
 requirit fides que per dilectionē operatur. **¶** Et
 vtrūqz. s. fides etiā informis et charitas ē a deo:
 nō a natura. **¶** Tripliciter g possunt distigui gra-
 dus qbus ascendit in deū. **¶** Primo fm ordinez
 actūū naturalē i se. **¶** Sicut docet. b. Augu. in li.
 de quantitate aīe ponens primū gradū iter ac-
 tus aīe vegetationem que est nobis cōis cū ar-
 bustis. **¶** Primus gradus videndi deū. **¶** Scd⁹
 gradus est sensus qui est nobis cōis cū brutis.
¶ In tertio gradu ponit memoriā intelligibiles
 qd est cōis doctis et idocis: bōis et malis. **¶** Quar-
 tus gradus ē eleuare se supra se: et mūdare ocu-
 lū aīe et ab oī terrenitate. **¶** Quīt⁹ ē ipsā custodi-
 re et firmare sanitatē. **¶** Sextus ē serenū et respe-
 ctū rectū in id quod videndū est dirigē. **¶** Septi-
 mus ē non sū gradus s. mansio et visio ipsa veri-
 tatis. **¶** Idē eodē gradus aliter nomiat: sic di-
 cens. **¶** Ascendentibus nobis igitur surū. **¶** Pri-
 mus actus est cū dicat aīatio: scd⁹ sensus: terti-
 us ars: quartus virtus: quintus tranquillitas
 sextus ingressio: septimus pteplatio. **¶** Distin-
 guunt et hī gradus fm actū potētiaz respectu

obiectoz: vt prim⁹ sit visio i seīu h⁹ imāgiatōez
 hīc: mūdo mūdīqz imāgie vlt vt speculo. **¶** Se-
 cūdu⁹ gradus est in imāginatione: hīc nō mū-
 do s. mundi imāgie vritur vt speculo. **¶** Terti⁹
 gradus ē visio in imāgie fm rōem: qm rō ma-
 gis qritur et cū admiratōe inuenitur. **¶** Quart⁹
 in rōe fm imāginationē qm per inuisibilitū simi-
 litudines ad inuisibilia ratio subleuat. **¶** Quint⁹
 in rōe fm rationē qm ex aliquibus cognitīs ad
 alia incognita ratiocinādo rō pgregit. **¶** Sexto
 supra rationē nō propter rationē: qm per men-
 tis s. leuationē cernit qd nature meras transcē-
 dit: et ei qd per acie intelligentie cernitur: natu-
 ra rez acquiescit. **¶** Septimus est supra rationē
 et hoc est speculo fidei: qd est suba rez supanday
 argumentū nō apparentiū. **¶** Octauus ē extasis
 siue raptus in quo rachel: id est ratio moritur:
 et beniamin. i. perfectio pteplatiōis generat.
¶ Dēs hī gradus distinguunt fm ordinē poten-
 tiaz et actūū respectu obiectoz. **¶** Secundo mo-
 do sunt gradus in huiusmodi eleuationē aīme
 ad deū fm maiore habitum perfectionū gra-
 tuitoz: aīam super posse nature magis ac
 magis eleuantium: et deo propinqui⁹ contigē-
 tium. **¶** Inter quos primo gradū eleuat gratie:
 sacramētales ipedimēta culpe et pene remonē-
 tes et fomētē diminuētes que aīam trahūt
 deozum. **¶** Secundo gradu sunt virtutes aīam
 in esse gratuito perficientes potētiam: et per
 operationem in finem dirigentes. **¶** Terti⁹ gra-
 du sunt dona spiritūs sancti aīam per actus
 exellentiores gratuitos perficientes: et magis
 fini eam coniungentes. **¶** In quarto gradu
 sunt fructus aīam secundum possibilitatem
 vīe deo coniunctam delectantes et reficientes
 Quz his quattuor gradibus a latere currunt
 beatitudines statuz pfectionis fm modū vīe cō-
 plentes. **¶** Tercio modo est ordo in pdicta ele-
 uatione aīme ad deū secundum diuersitatē
 status subiecti quod eleuat: et diuersitatē mediū
 per quod eleuatur. **¶** Diuersitas autem stat⁹ sub-
 iecti quadruplex est. **¶** Eorū enim que eleuant
 ad videndum deū. **¶** Alij sunt in statu vīe. **¶** Alij
 pter statuz vīe. **¶** Alij super statum vīe et iuxta
 statum patrie. **¶** Alij in statu patrie. **¶** Illi qd eleuā-
 tur ad videndum deū secundum modū vīe:
 faciūt gradus quinqz. **¶** Prim⁹ est videre deū
 p vestigiū in creaturis. **¶** Secundus per ima-
 ginem in aīa. **¶** Tercius fide i formi. **¶** Quart⁹
 fide formata. **¶** Quintus est contemplatiū. **¶** Il-
 li qui vidēt pter statū vīe vident per speculū
 in lumine. **¶** Et faciūt quattuor gradus. **¶** Pri-
 mus est visio prophetarū cōmūis. **¶** Secun-
 dus est visio Moysi facie ad facie id est valde
 familiaris et assidua vltra communem modum
 prophetarū. **¶** Unde de eo dicitur i libro Nu-
 meri duodecimo capitulo qd loquebatur ei de⁹

Titulus .XV.

ore ad os: nō sicut in pphetis: sed sicut amicus
cū amico suo. Terti⁹ ē visio *Joā.* i pectore dñi
De q. b. *Aug.* dicit: q. trāscēdit omnē nebula:
q. oīs terra tegit: ⁊ p̄uenit ad lipidū celū dei
tatis claritatē. Et alibi idē ait. Deitā potētā
limpidū: p̄p̄lās cū dño ad celū volās: celestis
sapie haustu de dñici pectoris fōre lipidi: celis
potauit. Quart⁹ status ē visio Ade i statu ino
cētie q. fuit intellectualis: exstēs sine oī enigma
te: nō tñ culpe sed ⁊ pene: ⁊ sine omni fomite: ⁊
in natura nō deteriorata p peccatū: ⁊ id est vitia
in genere illo. *¶* Illi q. vidēt supra modū vie
sē q. vidēt sine speculo i lumine. Et faciūt hi tres
grad⁹. Prim⁹ ē cognitio Ade i sopore. De q.
dñi *Ben. n.* Misit de sopore in Adā: glo. Ex
tasis illa in Adā ad hoc imissa ē: vt mēs Ade in
trās i facturiū: dei nouissima itelligeret p̄ti
ceps āgelice curie. Scd⁹ grad⁹ ē rapt⁹: sic vi
dit *Paul.* ⁊ *Joā.* in *Apocal.* Et de hac visioe
dicit glo. q. apostol⁹ vidit deū i illa vita: q. vidē
dus ē in eternū. De visioe *Joānis* dñi in p̄logo
sup *Apocal.* Et sic visioe pauli ⁊ *Joānis* di
cit *Alber.* ponim⁹ in eodē gradu. Terti⁹ gra
dus ē cognitio b̄tē v̄gis i vitā: q. oēs predictas
cognitiōes trib⁹ gradibus sup̄gredit. Pr̄tūz
ē eleuata puritas: q. excessit oēs viatorē. Secū
dū est medi⁹ eleuatis ip̄portionabilis q̄titas
videlicet gr̄e plenitudo que i ea tanta fuit: q. in
pura creatura eq̄lis esse nō potuit. Tertiū ē ele
uāe charitas. s. de q. eā dilexit sup oēm rex cre
aturā: ⁊ ip̄portionabili charitate sibi eā locia
uit. Et idō hec visio ei⁹ oēs visioē vie excedit
⁊ p̄p̄inquissima fuit visioi p̄rie: ⁊ tñ citra q̄tū ad
actū: Illi āt qui eleuant scd⁹ statū patrie vidēt
p̄ specie ⁊ faciūt tres grad⁹. Prim⁹ grad⁹ ē ho
minū aīa ⁊ corpore gl̄orificator. De q. dicit. b.
Aug. Hoc minie dubitādū ē raptā hoīs a car
nis sc̄sibus mēte: ⁊ ē post mortē ipsa carne de
purata deūz videre: sicut vidēt āgeli: angeli enī
vidēt deū ab omni corporali forma: ⁊ a corpore
separati. Cognitio autē anime gl̄orificare p̄p̄e
v̄nionē anime ad corpus: ē inferioris grad⁹. Et
hoc itelligēduz est scd̄m q. nā ordinat⁹ ad nām.
Secūdū enī ē gr̄ie habēt se sicut excedētia ⁊
excessa. *¶* Secūd⁹ grad⁹ ē visio angelor⁹: qui
semp vidēt facie patris q. in celis est: vt dicitur
Mathei. xviij. Tertius grad⁹ est visiois p̄rie.
Visio gl̄oriosissime virginis m̄ris dei: q. super
oēs puras creaturas lipidissime ⁊ ip̄portitida
billē ⁊ p̄p̄inquissime deū p̄p̄lat ⁊ maiestātē ei⁹:
v̄tpote exaltata sup oēs choros āgelor⁹. Et idō
sup tres ierarchias exaltata ⁊ sup̄gressa: i q̄tra
i: rarchia a dextris cū filio dei idē in potiorib⁹
bonis gl̄e est collocata: Sup oēs has visiones
est visio dñi n̄i *Iesu Christi*: q. si q̄rtus modus
Et in hac possunt tres gradus assignari. Pri
mus est visio dñi *Iesu Christi*: quaz h̄z aīa ei⁹ p

gratiā cōprehensionis qua inter oēs cōprehē
tores p̄fectissime videt deū: ⁊ oīa ad suā ⁊ suorū
beatitudinē spectātia. Secundus gradus ē p
gratiā v̄nionis qua adhuc excellentius cognō
scit anima christi naturam diuinā sibi v̄nitas
⁊ omnia ad mysterium v̄nionis ⁊ incarnationis
spectantia. Ultima visio *Iesu Christi* ē que de
betur ei ratione deitatis que est eadem: q. est vi
sio totius trinitatis: cuius respectu cūies p̄e
dicte visioes sūt quasi imp̄fecte: sicut creatura
respectu creatoris essetie: ⁊ hui⁹ respectu dicit
Bregō. q. essentia dei a nullo plene videbitur.
Et *Isidor⁹* dicit: q. trinitas sibi soli nota est ⁊ ho
mini assumpto. Reuertēdo igitur ad cognitio
nem beate marie dicimus: q. cognitio ei⁹ excel
sit omnem cognitionem ⁊ modum cognoscēdi
quē habuit aliqua creatura i tribus gradibus
vt dictū est. Et p̄ter hec tripliciter etiaz excel
lit omnem cognitionem omniū viatorum: vide
licet in perfectionis cognitione: in bitus posses
sione: ⁊ i modo cognoscēdi cū quiete ⁊ sine ab
stractione qualis est in raptu. Et quantū ad p
mū perfectio cognitionis maior debetur ei ra
tione maioris eleuatiōis p̄ bitus nobiliores et
excellētiōres. Quantū ad fm̄in habitus pos
sessione: nam talē habitum ⁊ actum qualem ha
buit *Paulus* in raptu fuit ad tēpus: ⁊ post sta
tim non fuit: sed habitus cum actu cessauit. Ta
lem inquam generis habitum sed perfectiōez
beata maria habuit: quia semper ⁊ p̄tinue habu
it: quoniam ab eo quo p̄imum mater dei facta
est: ⁊ fuit: vsq. dum idem habitus in gl̄oriosa co
gnitione secundum statum patrie p̄fectus
est: ideo continuatio possessionis debeat ei
ratione maioris perfectionis: qua huic vite su
per oēs viatores n̄ditus mortua fuit: propter
quod ⁊ vita eius cum christo abscondita in deo
semp ⁊ curie angelice p̄fens intra sanctuariū
dei habitauit. *¶* Quantū ad tertiu⁹. Modus
cognoscēdi eius non fuit p̄ modū abstractionis
extasis vel stuporis vel etiam soporis. hec autē
p̄tingunt p̄pter excellentiā ⁊ ip̄portionabili
tātē luminis ad intellectū illuminabilem: vt pa
tet in lumine corporali in transfiguratione do
mini: quando ostendit discipulis claritatē si
millimam claritatē gl̄orie. Dicitur enim q. pe
trus ⁊ qui cū eo erant grauati erant sono ⁊ vi
dere non poterāt ⁊ q. stupor circūdederat eos.
Similiter i lūine spiritali. Unde ⁊ paulus ex
cellentia visionis stupefactus dixit. *¶* Vtrū i
corpore vel extra corp⁹: nescio: deus scit. Hūc
stuporē b̄tissima maria: nō habuit: cui⁹ itellec⁹
dei formalior ⁊ illi luci p̄portitabilior fuit. Vñ
sicut lux eadē q. est egris oculis odiosa: sanis āt
amabilis: ⁊ sicut per eandē lucē clari oculi per
fectius vident ⁊ sine perturbatione. Egrī au
tem minus perfecte ⁊ cum perturbatione. Ita

Capitulum XVII.

lux spūalis q̄ oculis pauli fuit sp̄portio-
nata: et id raptū fecit: et cū stupore. Sed oculis. b. vfr
ginis fuit propordabilis sine stupore et cū dele-
ctatōe: et h̄ debebat ei sup paulū: rōe puritat̄ su-
per oēs viatores. Fuit ḡ. i. b. maria h̄tus fidei:
sicut et act⁹ q̄ ē i raptū pot̄ eē cū h̄tu fidei q̄diu
est aliquid de obscuritate et nō ita plene deputa-
ta sicut in statu cōprehensorum.

¶ II.

De charitate uir

gins ma-
rie dicit i
Cant. vulnerata charitate ego suz. Et ecclia ca-
nit vidistis eā plenā charitate. s. quo ad deū: et
dilectione q̄ ad primū. Excessit at̄ oēm creatu-
rā in charitate primū. Ego diligēs me diligo
at̄ diuina sapia puer. viij. Et qui magis diligit
deū magis diligit ab eo ita in q̄ prior ipse dile-
xit nos vt ait. Joā. i. canonica. Maxie aut̄ sup
oēs puras creaturas fuit ipsa dilectio a deo: q̄
p̄ter eo q̄ maxiz donū ei largit⁹ ē d̄s. vt. s. fili-
us suū dilectissimū sūmū bonū ei cōdicat: et cōis
eē filius sui i deitate: eius i hūanitate: vna et ea
dē psona deus et hō. Trīa aut̄ exigunt ad h̄
vt charitas viatoris pficiat vt trāseat in chari-
tatē cōprehensoris in subiecto charitatis. Pri-
mū ē depuratio. Scdm̄ ē sui i se collectio. Ter-
tiū est eleuatio. Ad primū. s. depurationē opor-
tet q̄ fiat sepatio a p̄trarijs dispositiōibus in s̄-
iecto: q̄ ipediūt per p̄trarias dispositiōes cha-
ritatis p̄fectionem. Sunt aut̄ tria a quibus de-
bent purgari et segregari. s. culpa: pena: corpū-
lencia. Per oīa ista tria ipedit p̄fectio charita-
tis in maioribus in statu isto: per fm̄ tantū ipe-
diebant patres in libo. s. p̄pter penā origialis:
p̄pter tertiū fm̄. s. corpulentia ipediēbat Adā
in paradiso. Et de his tribus ipedimētis dicit
in libro sapie. Corpus q̄ corripitur aggrauat
aiam: vbi corpus notat corpulentia. Corruptō
culpā. Aggrauatio penam. Nec obstat quod i
dño Iesu fuit fructio: vbi tñ fuit corpulentia et
pena: q̄ vnio ad diuinā naturā vicit et abstulit
hec ipedimēta. Scdm̄ q̄d extigit ad charitatē
p̄fectionē ē sui in se collectio: p̄ q̄d etiam tria
ponunt ipedimēta. Aīa enī fm̄ q̄ quedā natu-
ra ē et forma corporis naturalis: primo ligat ad
corporaliū imagines et species. Scdo obligat
ad diuersas corporis passiones. Tertio diuidi-
tur in diuersas opationes. De primo dicit. b.
Augu. in li. de trinit. Tanta ē vis amoris: vt ea
que cū amore dīu cogitauerit et eis cure gluti-
no ihererit: attrahit secū et cū se cogitādā qdā
mō reddit. Errat igit cū se istis imaginibus tā-
to amore cōiungit: vt etiā se esse aliquid huius
existimet. Et post hec dicit q̄ fuerūt diuersi er-
rores phoy. Alioz ponentiū esse ignē. Aliozū
arboros: et huiusmodi. Et subiūgit sic. Vt s̄
oritur erroris dedecus: dum rex sensitiuarum
imagines secernere a se nō potest vt se solaz vi-

deat. Cōberet enim ei mirabiliter glutinio a
moris: et hec est eius imundicia: qm̄ dūz se solā
nititur cogitare: hoc se putat esse sine quo se nō
potest cogitare. Hec ē ergo prima collectio ab
imaginatōibus corporalibus detractio. Se-
cunda est obligatio ad corporis passiones. vñ.
b. Augu. in li. de anima et sp̄ritu ait. Quibus-
dā affectibus et quadaz amicitiā ala corpori iū-
gitur: fm̄ quā amicitiā nemo vnq̄ carnē suam
odio habuit. Sociā nāq̄ eius est: licet eius so-
cietate p̄grauetur. Ineffabili namq̄ cōditio-
ne diligit illud amat comitem suū: et ideo libera
esse nō potest. Doloribus eius vehementer af-
ficitur. Formidat que mori nō potest. Oculorū
speculatione depascit. Sonoribus delectatur
auditiuis. Suauissimis luctidatur odoribus.
Larga epulatione reficitur. Et licet his rebus
nullatenus vtatur: graui tamē merore afficit:
si ista s̄brabant. Tertiū ipedimētū ē di-
uisio ad operationes varias. De qua dicit bea.
Augu. in li. de sp̄ritu et aīa: fm̄ sui corporis ef-
fectus varijs nuncupat nominibus. Vicit enī
aīa dum vegetat. Sp̄ritus dum p̄templatur.
Sensus dū sentit. Aīus dū sapit. Mens dūz
intelligit. Ratio dū discernit. Mū recordat me-
moriam. Dum p̄sentit volūtas. Ab istis ergo tri-
bus colligit aīa in seipsam p̄ corporale imagi-
nū abstractionē: per passionū corporalium ces-
sationē: et per operationū vnionē. Et de vnio-
ne actuum dicit. b. Augu. Sensus vertetur in
imaginationem: imaginatio in rationem: ratio
in intellectum. Intellectus in intelligentiam.
Intellectiva i deū. De ista triplici collectiōe
ait. s. imaginationū: actū et affectū dicit. b. Au-
gusti. li. de quāritate aīe: purgat mēs a p̄ci. Col-
liuōe: ab erroris obtenebratōe: a rex fantastica
imaginatōe: a rex nāliū fallaci propordōe: a rex
sp̄aliū vana delectatōe. Idē. Ab h̄ ḡ mūdo re-
uertētes ad deū ē quasi ab hinc sursum reuertē-
tes. Per nosmetipsos transire d̄bem⁹ ad deū
hoc ē intrare ad semetipsos. Et intrinsec⁹ penetrās
se ipsū trāscēdit: et istic ad deū ascēdit. Ab huius
modi ḡ cor n̄m colligam⁹: et ad eterna gaudia
reuocemus: vt aliqñ radiū cogitatōis in lumie
ḡre figere valeamus: hec est enim requies cor-
dis n̄ri: cū deū suū p̄teplat: et ipse sua p̄teplatio-
ne suauiter reficit. Et dulce ē illisemp quod ad
desiderandū: q̄d ad laudandū: quod ad amādū:
semper suaue iuenitur. Tertiū quod exi-
gitur ad charitatis p̄fectionem est eleuatio
que fit per tria: scilicet a natura conante: a ḡa
subleuante: a deo attrahēte. Et de conamie na-
ture dictū est supra de zacheo: qui statura pusil-
lus erat. Et de subleuatione gratie q̄ ascēdit in
arborē sic hominum: quod designat gratiam sa-
cramentalē: et virtutis. Sed quia nō sufficit ad
conunctionē que est in p̄fectione charitatis.

nec conatus nature: nec sbleuatio gratie sine di-
uinitatis attractio. Ideo clamat spōsa **Cā. i. l.**
Trabe me post te. Et Christus **Joan. vi.** Ne-
mo pot venit ad me nisi p q misit me traxerit
illū. **¶** Ad primū. f. conatū nature disponit an-
cedēter: pmo miseria pntiū stimulatio. Scdo
pbe defectibilitat cognitio. Tercio sūme pfc-
tionis nālis appetitio. **¶** Ad fm. f. grē sbleua-
tione disponit antecedētes inchoatiue. Sre sa-
cramentales sanādo a malo culpe et pene. Sre
virtutū adiciendo et ducēdo in bonū progressi-
ue. Bona qz et fructus. **¶** Bona ad excellēti-
res actus adiuuādo: fructus laborantē reficiē-
do. Cōplētiue at fm statū vie beatitudinis: fm
statū patrie dotes. **¶** Sed de ista attractioe no-
ta q in naturalibus tanto maior est mor^o quā-
to maior ē appropinquatio ad suū vbi. **¶** Nec
sola appropinquatio est cā augmenti motus: s
similitudo et puenientia ad suū vbi. Unde qto
magis lapis mouet^r deorsū: tanto magis intēdi-
tur suus motus: et sic ignis ad surū. Sed in vo-
luntarijs motus naturalis nō sufficit mutare si-
tū ipsius virtutis ad suū vbi: sine ipso vbi. Et
hoc est q in naturalib^o ē tantū vbi: ita q nō mo-
tor. Sed in voluntarijs ipsū vbi est motor et co-
operator. Et ad id qd motus ē et qd mouet per
ipsū habet motus q sit appropinquatio. Est tā-
huius appropinquationis terminus perfecta
conformitas voluntatis diuine et hūane de for-
mis effectio. **¶** Ad hāc aut attractioe appro-
pinqnationē et pformitatē tria specialiter dispo-
nunt antecedēter in via. f. opera instructiois vt
edificationis: opa patientie vel passionis: opa
excellētie superogationis. De operibus instru-
ctionis dicit. b. **Augu.** Lex est diuine prouidē-
tie vt nemo a supioribus adiuuetur ad cogno-
scendā vel picipandā gratiā: quē nō ad eandē
que ponit affectu nō adiunxit. Unde et **Joā.**
xi. legitur de **Caipha**: q cū esset pontifex ani il-
lius prophetauit. In quo dñs oñdit q etia in
malis ratione prelationis dona tribuit ad vtili-
tatē alior. Et de **Saule** legit: q post vnctionē
introluit in eū spūs et prophetauit. De opibus
patientie: et passiois patet per id qd ait apls. **iij.**
Corinthio. xij. Virtus in infirmitate perficit^r.
Et figurat^r in **Iob** qui post pfectā victoriam p
patientia oia bona sua recepit duplicata. De
opibus superogationis. f. pauprate: castitate et
huiusmodi dicit christus **Mathei. xix.** Amē
dico vobis: q nemo ē qui reliquerit agros &c.
qui nō recipiat centies tantū in vita. Consistit
ergo ista pfectio charitatis transeunti de statu
vie ad statū patrie. In plena deputatione. In
oimoda collectione. In pfectissima eleuatione.
Patet ergo q pfectio charitatis de statu vie i
statū patrie transmutande fit sine scali aditēe
per pfectionē sui in se: p actus extensionē: per

actus et habitus meliorationē et nobilitationē:
et per summam cum summo bono coniunctio-
nem. Et quia charitas sola perfecta est: que est
vinculum perfectionis. Alie autē virtutes ha-
bent aliquid de imperfectione: vt fides que ē de
eo quod nō videtur: et huiusmodi. Cum autem
venerit quod perfectū est: ait apostolus. id est
status patrie: euacuabit^r qd ex parte est. Ideo
necesse est omnes alias virtutes euacuare: scz
secundum vsum vite presentis: vel ab actōibus
sopiri: solam autem charitatem dominari et ex-
ercere oēs operationes. Et tūc implebit^r illud
Psalmis dñm deum tuū ex toto corde tuo &c.
Quod tunc implebitur quando omnis actus
cessabit naturalis: quantū ad actū: et omnis alte-
rius virtutis habitus erit sopitus quantū ad
actū: et anima in esse suo nobilissimo: tota nobi-
lissimo habitu implebitur: et nihil nisi charitas i
anima ad actū egreditur. Sicut ergo charitas
beate marie in statu patrie est maior charitate
omnis pure creature: et quantū ad substantiaz:
et quantū ad actū: ita eadem charitas eius i sta-
tu vie maior fuit omni charitate pure creature
quantū ad substantiam: non autem quantū ad
actum. Et sic quantum ad substantiam fuit cha-
ritas beate marie maior charitate omnium an-
gelorum: sed quantum ad actum minor charita-
te minimi angeli. **¶** Q. autem maior substan-
tia minor est in actu facit subiecti conditio con-
trarij pūctio minor motoris attractio. **§. III.**
De spe beate est q vtqz eam ha-
buit perfectissime. **¶** Nam habuit vt dictum ē
perfectissimā charitatem: que mater ē oīus vir-
tutū fm. b. **Ambz.** vt q eā habeat et filias ei^o pū-
neat. l. alias vtutes: vñ et spēs. Et cū spes sit cer-
ta expectatio future beatitudinis ex meritis et grā
puenitēs: vt diffinit eā mag^r **i. iij. sen.** Alij scēi et
scēi qz certitudinē scēi nō hnt de meritis suis et
grā s p pecturas: ideo nec certā expectationē
hnt de sua beatitudine: s pditionalē. f. si hnt grām
et merita. Sed. b. maria erat certa grā se cē ple-
nā: vnde et certa de sua beatitudine quā expecta-
bat. Et ppter pfectā et abundantē spē dī. **Eccē.**
xxiij. in psona eius. Ego mater pulchre dilec-
tiois timoris: agnitiois: et sacte spei: qz nō solum
ista in se habuit in mēte et actus pduxit: sed et in
alijs procurat. Unde et dicit. **Spes nostra:** scz
ad suffragādum in omnibus auxiliū procurā-
dus. **Eccē. xxiij.** dicit. In me omnis spes vite:
Et in dicta auctoritate notant^r tres ille vtutes.
Charitas sibi pulchre dilectiois scilicet dei: vñ
de procedit timor reuerentialis. Fides sibi agni-
tiois. Per eā enī habet cognitio de necessarijs
ad salutē. Et sancie spei quod dicit ad excludē-
dum vanā spem. **¶** Sed obijci posset. q beata
Maria nec charitatem perfectam habuit: nec

Capitulum XVII.

fidem: nec spem. Nam si fide videtur dubitasse. Et dubi? in fide est infidelitas: ut dicitur extra de heret. Cui enim angelus ei nuntiasset preceptum filii dei: interrogavit et dixit: Quod fiet istud quoniam vix non cognosco. Quod sile videtur locutioni zacharie: cum sibi ab angelo nuntiata fuisset conceptio futura Joannis baptiste. dixit ei. Unde hoc scias cum sim sterilis et vxor sterilis. In quibus verbis dubitavit et incredulus fuerit: patet ex eo quod dixit ei angelus. scilicet per eo quod non credidisti verbis meis: eris tacetis et non poteris loqui: quia mutitas fuit ei data in pena. Hoc idem videtur ex exemplo quod subdidit angelus marie. dicens. Ecce helizabech cognata tua et ipsa concepit filium in senectute sua. quod dicitur. Non habes dubitare de conceptu tuo: quia sicut precepit helizabech est miraculosus: ita erit et tu. Alter tamen quoniam illius ex sterili sed de viro: tuus ex virgine tamen ex deo. Ad hoc respondet per b. bernardum. quod b. maria in nullo dubitavit: quod declaravit spiritus sanctus: cum dixit per os helizabech. Beata que credidisti. Tunc. n. dicit helizabech repleta fuisse spiritu sancto: quod reuelante cognovit maria deum precepisse: quod erat occultum. Non ergo cum dixit. Quod fiet istud dubitavit: quoniam de facto: si quod fuit de modo. Et hoc est quod ait b. bernardus. supmissus est. Non dubitabat de facto: sed modum et ordinem quod fuit. Non enim quod fuit istud: si quod. quod dicitur. Cum scias dominus meus testis conscientie mee votum ancille sue esse: non cognoscere vix quod lege: quo ordine placebit sibi fieri istud? Si oportuerit me frangere votum ut paria tale filium et de filio gaudeo: et doleo de proposito. Fias tamen voluntas eius. Si autem preceptum virgo: pariat virgo: quod vix impossibile non erit si ei placuerit: tunc scio vere: quod respexit humilitatem ancille sue. Nec b. bernardus. Unde et Beda dicit: quod illud quod modo sunt due dictiones distincte. Et quoniam vix non cognosco. id est propositum me non cognosceatur vix carnaliter. Emiserat enim votum virginis: finem b. Augustinus. xxvii. q. ii. s. b. Maria. Vel secundum Alber. supmissus est. Non cognosco virum ut persone mee dominatore: opum rectore: corporis corruptore: a se obligatore: proles propagatore: nunquam volo cognoscere aliqua cognitione: videndo. scilicet aut audiendo: aut intelligendo vel diligendo. Quod autem angelus ei nuntiavit preceptum sterilis helizabech ut dicit ei quedam glossa. Non quasi incredula horret ad fidem: sed credenti quod audierat ampliora replicat miracula: ut que deum paritura erat: precursore quoque de anu sterili nascitur cognosceret. Hinc b. bernardus. Ubi supra. Quid fuit ne esset b. sterilis virginis nunciare preceptum? Non quid forte adhuc dubia et incredula oraculo recentioris voluit confirmare miraculum? Absit. Sed id preceptum sterilis virginis nuntiavit: ut dum miraculum miraculo addidit: gaudium gaudio cumuletur. Porro necesse erat non modico leticie et amoris leticio inflamari: quod filium paternae dilectionis cum

gaudio spiritus sancti mox erat preceptura. Vel etiam: ut audires cognata. id est attinentem vetula et quidam cogitat ipsa iuvenula de illi obsequio. Unde postea eam visitans: ei in partu servavit: sunt et alie rationes que hic omittuntur. Secundo quantum ad dilectionem videtur quod non habuerit eam maximam. Nam dicit filius eius: maiorem hac dilectionem nemo habet: quam ut aia sua. id est vitam ponat pro amicis suis. scilicet per martyrium: Sed b. maria non recepit martyrium: sed morte naturali sine dolore mortua est: ergo et cetera. Respondeo secundum Alber. ubi supra. Non tantum beata maria quantum ad actum interiore. id est dispositionem et desiderium: sed et quantum ad operis exhibitionem: posuit aiam suam pro proximis: imo aia filii sui: et ipsum filium quem magis quam aiam suam dilexit pro proximo. Et propriam aiam sine necessitate: passioni obtulit propria voluntate: et eam in passione filii crucifixi cum filio ut plus quam mater fieret secundum omnes doctores. Unde et duas aias obtulit pro proximo: et effectum dilectionis ad proximum duplicavit: propter quod Symeon dixit. Tuam ipsius animam gladius transibit. scilicet doloris. Luc. xx. Et ut addamus aliquid simplicibus auri bus vix credibile. Ita proximum dilexit quod si defuisset quod filium crucifixisset: ipsa pro salute humani generis consequenda: cum manibus suis in cruce posuisset. Tercio de spe. Non enim videtur habuisse spem. Nam ut ait apostolus. Quod habet quis: quid sperat? quod dicitur. spes est de re que nondum habetur: ut de beatitudine: sed helizabech spiritus sancto repleta: dixit eam esse beatam. Beata que credidisti: si ergo beata erat: non beatitudinem in se rare poterat: quas iam habebat. Ad hoc respondetur: quod vel beatam dixit futuram: si loquimur de beatitudine glorie perfectae: vel si loquitur de beatitudine imperfecta seu dispositiva: de qua Christus. Beati pauperes spiritu etc.: sic videtur tunc erat beata: quia omnes illas beatitudines perfectissime habebat. Et talis beatitudo non opponit spei: sed manet cum ea.

(2) No aliquis fingit de b. v. m. f. m.

De virtutibus cardinalibus: de quibus dicitur sapientie. viii. Sobrietate et sapientia docet iusticia et virtutem quibus nil in vita hominibus est utilius: sobrietas hic dicitur temperantia: sapientia: prudentia: virtus: fortitudo. Iusticia autem ponitur in suo visitato vocabulo: docet ista divina sapientia: cum inhabitat mentes per gratiam suam. Et prima facie posset videri quod hec non fuerunt in virgine ex actibus earum virtutum. Nam dicit beatus Augustinus. quod prudentia est in precauendis insidiis. Insidia est occultata deceptio: sed virgini non fuerunt occulte fraudes diaboli: nec ad eam accessit tentando. Iusticia est in puniendis malis: in se vel in alijs: sed b. maria nullum in se peccatum habuit. Erga alibi dicitur mihi quod non punitur et remittitur pe-

Titulus .XV.

nas. Fortitudo in tolerandis molestiis. f. sine
impatetia. **T**emperantia in refrenandis illicitis
piscantijs: s. b. maria nō hūit aliquos mor^{os} scu
piscantie illicite. Et in oibus requieze q̄sūt: nihil
rōe senties molestū: vt in alijs accidit: q̄. **I**n
Irtū ē: qz angelus dixit. **H**ue g̃ia plena. Sed
vna ex g̃ijs ē g̃ia ṽrtutū. Et potissime int̄ mora
les sunt iste: q̄. et istas habuit. **U**n ipsa ait **E**ccl̃.
xxij. **I**n me oīs spes ṽitez ṽrtutū. **T**ransite ad
me oēs. s. pro eis adipiscēdis et a gñatōib^{us} meis
adimplem̃t. l. actib^{us} ṽrtutū a me pcedētib^{us}: im
plem̃i pfecte imitādo. **S**z sciēdū. qz cū ṽtutes
iste sint b̃ quadruplici dila: s. m̃ dūlos statū vt
ponit **P**lotin^{us} p̃b̃s: et declarat. b. **T**ho. in p̃ma
2^a. Et p̃me dñr politice existētes in incipētib^{us}
et p̃ficiētib^{us} in ṽtute: quaz officiū ē in hūit^{us} su
ānē magnos et m̃tos īpulsus rēationū a vi
c̃ijs eis īr̃ijs s. tñ suparet passiōes rōi s̃b̃jē.
Scōe dñr purgatorie habite a p̃fectis viatorū
b̃ quaz offm̃ ē q̄s in q̄te eas h̃ie: cuz modica
pugna īr̃ioz. **T**ertie dñr purgati āi q̄ p̃prie s̃t
in cōprehēsozib^{us}. Et aliud offm̃ h̃nt q̄ in p̃e
feti. Et prudētie sit eligē deū vt sūmū bonū: et
dīa in eū referre. **I**usticie et totalit̃ s̃b̃jē et vo
lūtati ei^{us} p̃formari. **F**ortitudinis ei firmē inbe
rere. **T**emperantie in ip̃o sūme delectari et nō in
alio. **Q**uarte dñr exēplares put sūt in mēte dī
uina. **H**ūit g̃. b. maria ṽtutes istas s̃m **A**lber.
q̄s p̃ modū p̃rie et vt purgati al: nō āt simplicit̃
s̃ medio mō inter statū viatorū et p̃prehēsoz: nā
quantū ad actū p̃fectōez habuit p̃ modū p̃rie
sine aliqua pugna. Sed quantū ad merēdi p̃dī
tione: habuit p̃ modū viatorū. **S**i. n. simplicit̃
habuisset ad modū p̃prehēsoz: non ex illis actib^{us}
meruisset. **D**erivādo s̃monē ad singulas de
prudētia ei^{us} canit eccl̃ia. **Q**uo p̃gredieris ṽgo
prudētissima. **P**rudēter p̃suabat oīa ṽba hec:
q̄ de filio dicebant puulo: conferēs i corde suo.
Luce. ij. f. cū his q̄ scripta erāt de eo: vt dīc̃ **B**e
da. **P**rudēter diabolo occultabat suā ṽginita
tē. **P**rudēter euasit p̃secutionē **P**erodis ī fili
um: fugiēs i egyptū cū eo. **Q**ui moderat labia
sua prudētissim^{us} ē inq̄t **S**alomon in p̃uerb̃ijs:
nulla āt pura creatura ita moderata ē: nā pau
ca repit locuta et valde ratōabilis et ṽtilis. **C**uz
angelo breuiter it̃rogādo de mō ei^{us} qd̃ sibi nū
ciauit. Et h̃ it̃lecto: voluntari dei se totā sub
dēdo. **E**cce inq̄t ancilla dñi. **C**ū filio auxiliū
p̃ defectu ṽni postulādo: cū ait: ṽmū nō h̃nt: et
ministros ad obedientiā ei^{us} exhortando cū ait.
Quēq̄ vobis dixerit facite. **I**o. ij. Et it̃ex fi
lio inuenio i tēplo ait. **F**ili qd̃ fecisti nobis sic. **E**ccl̃.
Luce. ij. **D**iffuse āt cū deo locuta ē q̄n canticū
deo g̃ras agēdo edidit: magnificat aīa mea: **E**ccl̃.
Iusticie p̃tes it̃egrales sūt: facere bonū et de
clinare a malo. **S**z hec sola declinavit ab oī ma
cula peti: s̃m illud cant. macula nō ē in te. Et sp̃

operata est bonū ad om̃es. **P**artes iusticie po
tentiales sunt religio: obediētia: pietas: siue mī
sericordia: gratitudo: et penitētia. **E**t autē re
ligio comprehendens latrām et dūliam. **E**t la
tria qd̃ est honor soli deo debitus et exhibet^{ur}.
Et p̃sistit seruitus latr̃ie s̃m **A**lber. vbi supra i
trib^{us}. **I**n actu cordis: vt cognitio et dilectō. **I**n
actu oris: vt laus et oīo. **I**n actu opis vt genu
flexio: adoratio: imolatio: et h̃ modi. **P**ia hec
fuerūt in beata ṽrgine in sūmo. **A**ctibus enī
interiorib^{us} ṽrtutū excellit om̃ē creaturam
purā. **A**ngeli. n. h̃nt ṽtutes iamissibiles s̃ non
meritorias p̃m̃j essētiālis. **V**iatoroz hōies sc̃i
h̃nt ṽtutes meritorias s̃ iamissibiles. **B**eata āt
maria h̃nt cū angelis ṽtutes iamissibiles: cū
s̃ctis viatorib^{us} meritorias: et sic et excellētius
cūctis h̃nt. **A**ct^{us} latr̃ie i ore. s. laus et oīo excel
lentissime fuit i ea: vt dīc̃ valer et illud. **S**ēper
laus eius i ore meo. Et oīo quidē scōz nō inīit
alienti iuri ex p̃e sūt: s̃ tñ mīe ex p̃e dei: oīo āt
ṽginis inīit q̄e dei iuri naturali et iusticie eūā
gelij. **N**am filius nō tñ tenef audire matrem s̃
et obedir. **I**uxta illud apostoli. **F**ilij obedite pa
rentibus ṽris: quod etiā ē de iure nature. **Q**d
ipsa ṽt inuere i mō orādī: nō. n. ṽsa ē obsecraōe
simplici s̃ insinuatione dīcēs. **A**inū nō habet.
Io. ij. dīcīt āt hugo de scō victore qz nobilissima
spēs orōis ē insinuatō: exēplificās in dicto ver
bo. **A**inū nō h̃nt. Et sic oīo ei^{us} erat nobilissim^{us}
modus orādī: tñ qz hēbat rōem iussionis et ip̃j:
tñ qz ip̃osibile erat eā n̄ exaudiri iuxta illud qd̃
in figurā h̄ dīxit **S**alomon matri sue b̃ersabee:
cū aliqd̃ petere vellet. **P**ete inq̄t mater mea: ne
qz. n. fias ē: vt auertā facie meā. ij. reg. ij. **A**ct^{us} ex
terfor latr̃ie est i oblatione et i tēploz p̃struōe
et s̃ctificatōe: totū h̄ beata maria fecit in sūmo.
Māde corde et corpore suo p̃struxit tēplū sp̃ū
sancto: in quo s̃ctificato dei filius habitauit.
Ipsa nō solū se ipsā obtulit deo i sacrificiū p̃ vo
tū ṽginitatis: sed et filium suum ex suis carne
et sanguine formatum spontaneo cōsensu in ei^{us}
passione obtulit pro nobis omnibus deo i odo
rem suauitatis. **N**ulla vero est honor debū et
deditus creature cōter propter aliquā excellē
tiam: vt potestatis: sapie: et ṽrtutis: ip̃erdulia
āt debetur excellentibus creaturis vt ṽrgini
et cruci. Et ip̃erdulia quidē habuit beata maria
in sūmo sup̃ oēs creaturas: nā maius ē adorari
q̄ adorare ip̃erdulia. Sed oēs alij s̃cti adorāt
ṽrginē ip̃erdulia. **I**psa āt adoratur ab oib^{us} ip̃
dulia: ergo oēs excellit ip̃erdulia. **I**te act^{us} du
lie h̃nt sup̃ oēs excellētē: nulla eim̄ digna p̃so
na vel creatura potuit aliā creaturā tñ honora
re quantū dignissima creaturaz: mater dī. **I**te
cū esset sup̃rema et dignissima oīum creaturaz
quaz debebant oēs venerari: mīe debitum fuit
nō iusticie: vt alias creaturas honoraret. **P**res

Capitulum XVII:

fuit: hūillima fuit: qua iherosolē se honoraret: qñ. i. ipsa p̄ia deo p̄ corruptionē: q̄ i corruptione facit. p̄rimus deo p̄ purificationē pollutis m̄i bus p̄stituta absq̄ legis p̄cepto obfauit: et filiū cū oblationib⁹ offerēs sacerdotib⁹ legalib⁹ reuerentiā exhibuit. Et sup̄a legē posita ipsa legi et m̄istris legis obedivit: p̄gēs ad tēplū singulis anis iherosolē p̄cepit i lege: et filiū dūcēs duo dēnē. Quātū ad opa m̄ie q̄ debent ex p̄paf sione p̄rior et s̄buenatōe m̄isic: et p̄p h̄ debitū di cunt h̄i opa iusticie: ad q̄ tenent oēs p̄ loco et tēp̄: ut p̄z i d̄issuissōe i finali iudicio. Esuriui et sit̄i. Dat. xxi. h̄i opa m̄ie b̄ia m̄ia h̄i in sum mo s̄t oēs: op̄z at m̄ie alter et altero m̄ius: ut q̄d sit ex maiori charitate: ut q̄d sit magis digno i digiti: ut q̄d sit ex maiori effectu imp̄sio: ut q̄d sit ex magis necessario. hec oia fuerunt in b̄ia ma ria in sumo. Nā charitas ex qua fecit opa m̄ie: exēssit dilectionē oīum m̄iam facientū: maxie indigētē exhibuit: q̄z nēo inter viatores x̄po pau p̄ior fuit: dignissimo paup̄i tribuit: q̄z h̄oi dō. ma gni. n. op̄ m̄ie ē: q̄d dāf laico bono: mai⁹ q̄d da tur derico: mai⁹ religiosio: maximū s̄tēp̄o egen ti et bono: maxime maximum si pape pauperi. S; super oia paup̄i dō. Qui ut ait ap̄s cū sit diues in gl̄ia p̄p nos egen⁹ f̄cūs ē: maximū et effectu m̄ie nob̄ imp̄dit: q̄z nob̄ m̄is et capti uis et m̄edicis dedit filiū suū deū: captiuis in p̄ ciū: famelicis in viaticū: laborantib⁹ in p̄miū: in firmis in medicamentū: et cū ipso dedit nob̄ re gnū celoz et dē bonū. Cū illo. n. oia nob̄is dōa ut. Nō de sup̄fluo s̄ de necessario op̄ m̄ie fecit filio suo paup̄ulo et pegrino: de suis purissimis carnibus et sanguinib⁹ fecit et tunicā corp̄is: in gremio vteri suo hospitatus ē: et de p̄po corpe cibavit et lac dedit. Penitētia v̄tus q̄ ē p̄ iusti cie fuit p̄fectus in b̄ia maria q̄ alijs viatorib⁹: q̄d p̄z ex eo: q̄z in oībus alijs actus penitētie re liq̄ p̄cū inesse vel fuisse. Est. n. dolor de p̄ccis cōmissis. Sed in v̄gine b̄ia actus p̄nie fuit sine p̄nia vel p̄cessionē culpe. Fuit. n. in ea p̄ modū p̄nie. In beatis. n. ē p̄nia v̄tus sicut et alie oēs: s̄ ad aliū actū q̄ hic v̄z. nō dolor de cōmissis: s̄ de testatio p̄c̄i sine velle peccare. Et sic fuit in b̄ia maria s̄m̄ alber. De fortitudine ei⁹ p̄t̄ intelli gi illud q̄d d̄z puer. v̄tū de muliere sapienti. Fortitudo et decor indumentū eius. i. fortitudo decoza: q̄. i. sine motu p̄turbatōis alicui⁹ q̄d nō fuit in factis. Pac fuit induta s̄p̄ et ornata. An m̄i de effecta appropinquās ad p̄tū magnani m̄i aggressa ē iter cū sp̄so. Ioseph in bethleē p̄ motana iudee: ut describeret: et sensū daret p̄ sidi p̄ romano impio. Et cū illic nō rep̄sset hos p̄tū siue p̄p̄ m̄itudinē currentiū: siue p̄p̄ paup̄atē: nō h̄ns ad expendendū secessit in di uerforiū: vbi media nocte in h̄eme pepit filiū suū: fr̄igus cū eo p̄stantissime ferēs: natus inde

ad paucos dies magnifice exposuit puulū p̄ ne maxime circūcidit: nō sine sui dolore immē so. Et post modicū. q̄situs puul⁹ ab herode ad p̄dēdū: secessit i egyptū ad tras idolatrātū plu ribus anis ibi demorata: et p̄ mortē herodis re uersa in nazareth s̄p̄ fiduciā h̄ns in d̄no: ut eri peret de inimicis. Secuta filiū p̄dicantē et mira cula facientē: o quot opprobria: quot blasphe mias: quot persecutōes: quot insidias ad capiē dū eū illata et facta patētissime tulit. Demū sta bat iuxta crucē iesu m̄i eius. Maria: ut d̄z Jo. xix. cū maximo dolore cernēs filiū derisū: sp̄su rū: flagellatū: spinis coronatū: a cunctis male dictū: et reprobatū: in medio latronū collocatū: clausis affixū: aceto et felle potatū in siti sua: lan cea vulneratū. Stabat pena mortis p̄sternata s̄ m̄te ad deū erepta. Stabat nō inclinata ad se s̄ualitatē ex amore filij. Stabat non curuata ad appetendū vindictā crucifigentū: nō eos male dicēs: nō odīēs: nō murmurās: nō vociferās: nō capillos euellēs: vel faciē dilacerās: ut multe fa ciūt in morte charissimoz. Stabat fortiter: et v̄ q̄ in finē p̄steterant: et oia sustinēs p̄p̄ dilectōez dei s̄ volētis: et p̄ximi dilectionē inde redimēdi q̄z fortis ē ut mors dilectio: dura sicut infernus emulatio. Cāti. viij. In tēperantia deniq̄ sin gularissima fuit: p̄pter q̄d ait Eccl. xxiij. Quā si mirra electa dedit suauitatē odoris: mirra q̄ ē amara et p̄seruatiua a corruptōe significat tēpe rantia. q̄ v̄tq̄ amara ē displicibilis s̄sualitati: s̄ p̄seruatiua a corruptōe m̄tor p̄c̄tor. Et d̄ ab stinētia q̄d dicit. b. Amb. in. li. de. v̄ginib⁹ q̄ fre quenter ipsa se iunabat: et cū reficiēdi necessitas cogeret: cibis ei obui⁹ erat: qui mortē arceret: nō q̄ delicias ministraret. Sola ipsa fuit: q̄ nun q̄z metas in cibo et potu exēssit: nec v̄nq̄z cū m̄ mia auiditate sup̄sit. Que at castior ea q̄ dei filiū intacta generauit. In oībus alijs viatorib⁹ bus castitas est cum pugna contra fomītē et cū casu: ad m̄ius imp̄rimēte veniale: et cū possibili tate cadēdi ēt in mortale: exceptis sacrificatib⁹ in v̄tero: et ap̄s sp̄s sancto repletis dicit Alber: vbi supra. S; in b̄ia maria fuit castitas sine pu gna fomitis et sine casu et possibilitate cadēdi in mortale vel veniale: q̄n̄ immo castitas eius n̄ so lū h̄oiū viatorū s̄ et angeloz castitatē excellit. Est. n. multiplicior: q̄z angeli solū eā h̄nt i sp̄u n̄ in corpore: q̄d nō h̄nt. S; maria in sp̄u et corpe v̄go. Est et nobilior et v̄tilior: q̄z angelis ē natu ralis. Unde nec meritoria. In beata maria est gratuita et meritoria. Est tertio gloriosior: q̄z in angelis quasi necessaria et sine pugna. In ma ria voluntaria et cū victoria: o q̄z ē est pulchra: casta generatio cū claritate. Sap. iij. Alia cla rior ista. Unde ad ei⁹ aspectū cū ēt pulcherri ma diū: et incōtinētes nō mouebant ad p̄cu piscētia eius: sed ad continentia incitabantur.

De modestia partē tēperantie dicit apls ad phil. iij. Modestia v̄ra nota sit oib⁹ hoibus que cōsistit circa habitū seu vestitū. Habitus autē scōz. Alber. vbi sup̄a ē triplex. s. mūdanoz van⁹ q̄ prohibet. De quo dicit in canonica. De. de mulierib⁹. Quaz non sit exterius capillatura: aut circūdatō auri et argēti et margarite etc. Unde et diues qui induēbat purpura et bysso: describitur sepultus in inferno. Luc. xvi. qz ad pompā. s. superbiā eis vtebat. Est secūdo habitus mediocritatis qui pertinet ad modestiā: ad quā tenētur omnes et in perfecti: de quo apls. i. ad Thymo. mulieres in habitu ornato cū verecūdia et modestia ornātes se nō in tortis crinibus aut veste precioſa. s. nimis aut auro et argento: sed sicut decet mulieres etc. Est tertius habitus humilitatis: qui pertinet ad perfectos: qualis erat habit⁹ Joā. baptiste. s. de pilis camelorum: vbi glo. Qui penitentiā predicat habitū penitētie potest. i. humilē et defectū. Et Chryso. exponēs illud qd dicitur de veste xp̄i: qd erat inconsutūlis: et desuper cōtexta per torū: dicit in cōsutūlis. i. de formis: non qd non hēret formā: sed qz habebat rudes futuras. Et desuper cōtexta per torū exponit. i. repectata multū: vt vestes pauper. In isto tñ tercio bitu humilitatis sūt gradus: qz. s. pōt esse et nimis humilis. i. defectus: et nimis defect⁹ q̄. s. requirat status potētis: et mediocritas: et ad hoc facit qd ait Hiero. di. xli. s. i. Nec affectate fortes: nec exquisite delitē. s. in vestibus: qz laudē pariūt. Sic edū igitur inquit Alber. qd hitus beate marie fuit habitus humilitatis: mediocritas tñ. Et idem credimus de vestitū dñi Jesu et factoz. Et si querat qūo beata maria potuit excellere oēs alios in ista mediocritate hūilis habitus cum quocumqz pānō v̄sa fuerit: potuerint et alie illo vti et indui: Rñdet Alber. qd fm pbm circa pticularia ars mediū determinare nescit. De scendentē enī ad idiuidua plato iubet q̄scere. Singularia. n. infinita sūt: nec eoz ē disciplina Sed in huiusmodi grā potentior ē arte. Bici mus qd qd i hoc beata maria alios excessit i cultu vestitū: qd sup̄ artem p vnionē spūs sancti sciuit mediocritatē sup̄ oēs i huiusmodi obſuaf De humilitate nūc tacemus: q̄ tanta fuit: vt dñm de celis ad terrā traxerit. Respexit humilitatē etc. Que ergo gratia plena. s. virtutum.

De grā septem donozum que fuit in beata virgine.

Capitulum. xviij.

Helegratia plena. grā. s. donozum. vij. spūs sancti qd dñs grā septiformis: fm illud qd canit ecclia. Tu septiformis munere. Et zachā. ait. iij. ca. Exequabit grām grē grām. s. donoz grē virtutū. Im

enī qd hz de donoz pfectōe q̄tū d pfectōe virtutū. Dñs aut donoz realiter differt a gratia sacramentali et virtuali. Et ipsa etiam dona differunt ab invicem realiter. De quibus Isa. xi. dñ. Redescet sup̄ eū spūs dñi: spūs sapie et intellectus. Spūs p̄lii et fortitudinis. Spūs scie et pietatis: et replebit eū spūs timoris dñi: sine qd bus donis nullus saluat. Et faciūt hoīem de facili moueri ad opa excellētia q̄ virtutes in fuisse ex quodā ipetu spūs mouētis: vt feruētius et pfectius agat: qd oia abundātissime fuerūt in brā maria. Et id. Que grā plēa septiformi. S. videt qd i ea nō fuerit. Nā dicit. b. Re. i. mora. qd sapie oppōit isipiētia. Intellectui ebetudo. Cōsilio temeritas. Fortitudini p̄cipitiū. Timori remissio: scie ignorātia. Pietati crudelitas. Et sic sapie luxuria. Intellectui gula. Cōsilio auāitia. Fortitudini accidia: scie ira. Pietati luidia. Timori supbia. Et qd p̄ qd i uia torib⁹ dda sūt cū p̄mixtōe ad tria et cū pugna: sed i beatissima maria nō fuit pugna ad uicia cōtraria donis: ergo nō hūit. Rñdeo qd oia hūit sed quasi p modū patrie. i. sine pugna et ad alios vlus: sed cū merito.

Descendēdo at ad singula sapias habuit i supmo gradu. Nāz vt dicit Salomon: vbi hūilitas ibi et sapia. Et Tholome⁹ ait: qd i ter sapiētes ille sapiētiōz qd et hūiliōz: s. brā maria hūillima sup̄ oēs. Et fm r̄tam datā a filio. Qui se hūiliat exaltabit: et q̄to magis hūiliat t̄to magis exaltat: s. brā maria exaltata fuit sup̄ oēs choros āgeloz: qd ipsa fuit hūillia. Qñ et sapiētiſſima. Est at sapia qdē gust⁹ spūalis p me v̄itatis p modū bonitatis. Qñ sapia s. nō mē ei⁹ dicta a sapore qñ sapida scia gustui mētis. In gustu at tria p̄siderant. Primus fm pbm: qd gustus ē qdā tactus: et i gustu est discretio gustabiliū. Tertio ē ibi delectatio qdaz ex p̄iuctōe gustabilis rei cū gustante. Sic i gustu spūali tria p̄siderant. Immediata p̄iuctio discretio et delectatio: s. i his excellit brā maria oēs viatores: qd et i sapia. Nā q̄tū ad primū tactu spūali. i. p̄iuctōe immediata: qd p̄cellat oēs p̄z: qz illa p̄iuctio ē p charitatē. Qñ vbi ille p̄bilioz dilectio et maior: ibi et p̄p̄iūior et idillio. Lubillior et imediatioz ē p̄iuctio. Itē icorruptō facit p̄ximū deo. Et i v̄gine fuit sūma icorruptio: qd fuit magis p̄iucta. Quo ad fm. s. discretione sciēdū qd discretio gustatiū fallit duobus modis: vno mō ex p̄te gustabilis pp sapo rū et gustabiliū cōmixtione vel simulationem. Alio mō pp gustatiui organi discursiua infectionē. Que deceptio p̄tingit nō tñ i re corruptibili s. et i gustu spūali. Ex p̄te qdē gustabilis: vt qñ angelus sathane trāfigurauit se in angelū lucis. Et qñ nālis affectio videt eē vt

Capitulum .XVIII.

et cōfuso: tūc et sapor et mixtio siue confusio generat
cōfusione in gustante. Ex parte aut gustatui ut
gustus spūalis effectio contraria delectatōe ut
ad minus fomitis corruptiōe: q̄ scū spūalis de-
lectatōis impeditur: et saporē diminiuit: et discreti-
onē puerit: ut dicat malū bonū et bonū malū:
ponētes lucē tēbras: et tēbras lucē. Itē ē. n.
aias hō: ut dicat ap̄s. i. Cor. ij. q̄ nō p̄cipit que
dei sūt: nec discernit. Qui de venter ē et eē sub
scīb' delicias cōputat. Fastidiēs māna qd̄ de-
fedit de celo: et murmurat p̄ peponib' et aleis et
cepis i egypto. Nec aut deceptio vel decipiendū
p̄tās lz magis et minus ē i dī viatores: fomitis cor-
ruptiōe aliq̄ remanēte. Et hec deceptio siue de-
ceptiōis possibilitas nullo modo fuit i. b. v̄gie:
q̄ p̄ oīa astutias diaboli nō ignorauit: et sēp manū
reprobauit: et bonū sine errore elegit: et cui' pa-
latus spūalis ab dī corruptiōe scitis fuit pur' et
san' et spūali dulcedie sēp plenus. Nihil. n. nisi
deū et p̄tē deū gustauit: vnde in gustu spūali
falli nō potuit. Et sic quo ad discretiōe oēs ex-
cellit. Quod ad etiā. s. delectatōe q̄ repit in
gustu spūali. b. Maria oēs at̄cellit. Nā ut di-
cit. b. Grego. i. moza. q̄ sapia ē donū reficiens
mētē spe et certitudine. S. spes et certitudo q̄ re-
pit i. b. Maria: et haberi pōt i p̄ntē: maxima fu-
it sup oēs viatores. Nā sic in eflurire iusticiāz
qd̄ ē bonoz viatoz et saturari ea: qd̄ ē cōphensio
zū: q̄ si mediū est cōedere. Ita delectatio gust'
spūalis in beata Maria fit p̄ modū cōestioniis.
Ad qd̄ facit qd̄ dī in ei' p̄sona in cāti. Comedi
fauū cum melle meo: ut fauus comestus sit de-
lectatio ex cōtemplatiōe hūanitatis xpī: mel ex
cognitiōe deitatis. Plēa igit fuit sapie gratia
ut dicere valeret illud Sapientie. vii. venit in
me spiritus sapientie. .s. II.

Ad donū intellectus

p̄tinet quedā acuta et penetratiua cognitio diui-
noz. Unde intelligere quasi intus legere: pene-
trare mētē ad itina rerūz diuināz: ut mysteria
scripturāz diuināz audita v̄lecta. Creaturas
spūales: ut āgelos et aīas. Et ip̄m deū ex ip̄s
reb' creatis p̄ vestigiū v̄l imaginē fm illd̄ iussu
bilis dei p̄ ea que facta sūt intellecta cōspiciunt
et. Ad Ro. i. Sed non rōne naturali ut p̄bi: s.
lumie doni intellect': hoc beata Maria pleni'
ceteris habuit. Quod sic p̄orbat Alber. vbi s.
Inter cognoscē creatū per creatū: et cognoscē
creatū p̄ creatū: mediū est cognoscē icreatū
per creatū: v̄l ecōuerso creatū p̄ icreatū. Tria
istoz repit diuidētū: et nihil ē vacuū: q̄ repiet
et quartum. Et puri qd̄az viatores hnt p̄mū
videntes. s. creatū. p̄ fidē. Nā Isa. vi. dicat. Ea
que sub ip̄so erāt replebāt tēplūz. glo. Grego.
Cum mēs i cōtēplatiōe pficit: non iaz qd̄ ip̄s
est: sed qd̄ sub ip̄so est cōspicit. Deū. n. nemo vi-

dit vnq̄. Et hec est cognitio viatoz. Cōprehē-
sores vero vidēt icreatū p̄ icreatū: q̄. s. vidēt
deū p̄ se ip̄sū: vidēt etiā creatū per icreatū: cre-
aturas. s. in deo et per deū. Iuxta illud. i. Cor.
xiij. Tūc cognoscā sicut et cognit' sum. i. deū
et omia cognoscā in se: sicut et ip̄s me cognoscit
in se. Ergo cum vnū mediū repiat in extrēis:
repiet et reliquū: videlz vidēt icreatū per creatū
Sed cognitio media p̄tinet ad statū mediū
Status aut mediū ad beatissimā v̄ginē p̄tinet:
q̄ supra puros viatores et circa cōprehēsores.
Fuit ergo cognitio beatissimē v̄ginis talis p̄ do-
nū intellectus: q̄ cognoscebat lumē icreatū:
nō qd̄ per ip̄m sicut beati: nec etiā p̄ imaginē
ut viatores: s. per lumē creatū. Et sic cognoscit
icreatū per creatū. Et illud lumē nō erit me-
diū sicut per speculū v̄l imaginē vel vestigiū
vel signum: put est mediū in apphēsum et si-
gnatum: sed sicut lumē solis est mediū cōiūgēs
visibile et visū. Mirabile aut cognitōe intellect'
de beata. Maria ponit Alber. vbi supra p. ix.
cōclusiones quasi p̄ilegia. Harum p̄ma est p̄-
fecta cognitio sine mediū dei trinitad: quā habu-
it in via per specialissimā gratiā. Secūda ē per-
fecta cognitio mysterij icarnatiōis. Et hanc ha-
buit p̄ grām et singularēz experientiam. Tertia ē
cognitio sue p̄destinatiōis: quam habuit per
reuelatiōem et cām. Quarta est aīe sue et spiritu-
um per species p̄prias cognitio: quāz habuit
dispositiue p̄ nām: p̄pletue p̄ gratiāz. Et scdm
hāc vidit angelos aīas et demones. Quinta ē
p̄fecta cognitio oīum ad statū vie p̄tinentiū: quā
habuit p̄ gfe infusiōe et ispiratiōe. Et hec cō-
prehēdit p̄fectā cognitōe scripturāz opā-
dozū: et cōtēplandozū. Sexta est cognitio circa
se futurozū: quā habuit p̄ reuelatiōe et i specu-
lo lectiōnū. Septima ē omniū ad statū patrie
p̄tinentiū p̄ cognitōe quā habuit p̄ cōtēplatiōis
reuelatiōe. Octaua est omniū creaturāz sta-
tū cognitio: quā habuit p̄ nāz: gratiā et cōtēpla-
tiōe. Nonā ē q̄ habuit ut matutinā et vespti-
nam cognitōem. Matutinā per gratiā:
Vesptinā per naturā et gratiā. Et sic re-
pleuit eū. s. aīuz suū spiritu intellectus. .s. III.

De dono cōsiliū sciēdū

q̄ cōsiliū ē iquisitio rōis de aliq̄ opabili a nob.
Et q̄ oīa debet hō facere cū rōe. Iō dic Salo-
mō. Difac cū cōsilio. s. rōis sue. Et vbi nō suf-
ficit cōsiliū suū propter dubia de illo opabili: di-
ctat rō: ut querat cōsilia aliorū. s. itelligētū et re-
ctorū i illa materia. Et iō dī Tob. iij. cōsiliū sē
per a sapiētē inquire. verū q̄ sūt aliqua opabi-
lia ad que non sufficit humana rō edocere suffi-
cienter: ideo ponit donum cōsiliū: donum spi-
ritus sancti. Quod sic diffinit. b. Tho. in. iij.
sen. q̄ ē habīt: quo hō accipit quod agendum

est quasi per certitudinē a spiritu sancto edoc-
tus supra humanam rationem. Vel sic secundum. b.
Tho. secunda secundae. Consilium est donum quo
spiritus sanctus dirigit nos in omnibus que ordi-
natur in finem vite eterne: siue sint de necessitate
salutis siue non. hoc dono et gratia plena fuit vir-
go beata super omnes viatores. Quod sic probat.
Alber. vbi s. Cum venerit ille scilicet spiritus sanctus
docebit vos omnem veritatem. scilicet de agendis ad salu-
tem. scilicet spiritus sanctus venit inproportionabili-
ter beatam mariam: magis quam in quolibet viatore purum
et in conceptu filii et in die paterfamilias cum esset cum apo-
stolis quando venit in specie ignis: ergo in agendis
maxime fuit edoctus donum consilii. Item secun-
dum philosophum. Cuius est operari: ei est et ope-
randa cognoscere. Et cuius est in omnibus et pre
omnibus bene operari: ei est et super omnes operan-
da cognoscere et bene discernere: quod pertinet ad
consilium: scilicet beata Maria fuit perfectissima obser-
uatrix et mandatorum et consiliorum dei: super omnes ergo
habuit cognitionem consiliorum circa agenda per do-
num consilii. Fuit et amicissima et familiarissima
domino super omnes: unde et edocta de rebus secretis-
simis. Inter cetera domini consilia sunt paupertas:
virginitas: et obedientia: scilicet ista maxime observa-
uit. Nam fuit pauperrima: ita quod et si aurum non pos-
set sibi fuerit oblatus a magis adorantibus filium in
gremio eius: inde ad paucos dies non habuit tamen
tunc: ait. b. Bernar. ut posset offerre agnum pro fi-
lio oblato ad templum: sed obrulit sacrificium paupe-
rum turtures vel colubas. Prima fuit quod vorum
virginitatis emisit: et semper seruauit sine aliquo il-
licito motu obedientissima fuit: ut patet in sacrifi-
cio purificationis: ad quod non tenebat in eundo in bethle-
em. Et in iherusalem ad templum in festis et hiis. §. III.

De dono fortitudinis nis
die
ps. Spiritus oris eius omnis virtus eorum. i. a spiri-
tu sancto procedente a filio quod dicitur os domini: quod per ipsum
sunt intimata precepta dei in euangelio. Quis vir-
tus. i. fortitudo: celorum. i. sanctorum. Etiam a genti-
bus fortitudo dicitur virtus a virilitate. Hoc dono
hac gratia fuit plena beata Maria super omnes.
Hoc autem probat. Alber. vbi supra per istam rationem
Quicquid est fortius fortior: est fortius infirmior
re: sicut leo est fortior equo unde et multo magis
fortior cane erit: qui minus fortis est quam equus.
Sed beata maria est fortior tribus fortioribus om-
ni viatore: scilicet et. Isti autem tres fortiores tribus for-
tioribus omni viatore sunt deus: mors et diabolus.
Nam quantum ad primum certum est deum esse potes-
tissimum omnium. Exo. xv. Omnipotens nomen
eius. Sed deum quodammodo beata maria super-
uit: in quantum. scilicet humilitas eius de celis traxit ad ter-
ras: et homini subiecit. scilicet matri sue. Unde dicitur
puer. vlti. Mulierem fortem quis inueniet. q.
o paucissimi: et quasi nullus intelligit plene vir-

tutem beate marie: quod est ita fortis: quod precium eius
valor et virtus eius: est procul et de ultimis fini-
bus. id est talis quod ultimos fines in natura intel-
lectuali coniungat ad inuicem scilicet deum sum-
mum: et hominem infimum in una persona christi
cum concipiendo. Et sic fortitudo beate marie rigo-
re diuine fortitudinis et severitatis superauit.
Unde dicitur Numeri. xxiij. Cuius. scilicet dei fortitudo
similis rinocerotis: cuius robur nullum animal
domare potest: sed virgini sibi occurrenti in
gremio eius mansuefecit. et captiuam. Sic deus
cui nemo resistere potest: miris effectus est: re-
quiescens in virgine Maria. Secundum fortis-
simum est mors que omnes creaturas mortales
superat et prostrernit. Quis est. n. qui vivit: et non
videbit mortem dicitur in psalms: certe nullus: quod nec
proprio filio dei humanato pepit. Mors do-
minum seculo: mors sceptrum ligonibus equat. Dis-
simile simili conditione trahit: inquit poeta: Sed
beata maria fortior morte fuit: Sicut enim pre-
minam quam mors intravit in mundum: ita per
feminam Mariam destructa est mors scilicet per
fructum ventris sui. Unde dicere poterat illud
psalms. Mors ero mors tua. Tertium po-
tentissimum est diabolus: de quo Job. ait. Non est
potestas similis super terram. Iste est fortis arma-
tus qui tenebat in pace atrium suum. Luce. xi. scilicet
mundum. Nullus audebat resistere tentatio-
nibus suis. Sed beata maria superauit eum.
Dicitur enim in figuraetus Gen. iij. Ipsa conte-
ret caput tuum scilicet serpentis antiqui. Et in
questione preposita coram. Maro rege a tribus cu-
bicularis regis. dictum est et probatum mulierem
fortiorem esse viro scilicet voluptatis concupi-
scentie: que omnes inebriat: et rege diabolo qui ve-
nit contra ciuitatem mundi: et vallas cepit eam:
ut dicitur Ecce. ix. Et approbata est senten-
tia ab omnibus: veritatem tamen fortior dixit
ipse zoroabel: ut haberetur. ij. Eisdre. vi. Et cer-
tum est quod veritas christus fortior et perfectior est
beata maria. Sed ipsa mulier virgo post eum. Et
cum actus fortitudinis doni sit non solum fir-
miter persistere in aduersis: et non recedere a re-
gula rationis: sed et appetere ipsa aduersa pati
propter deum. Item actus huius fortitudinis est
terrenas cupiditates non solum repimere: sed
et obliuisci penitus. Hoc autem non contingit in ali-
quo viatore nisi in virgine: qui est extinctus omnis fomes
peccati. Et ideo habuit hoc donum fortitudinis excellen-
tius et plenius super omnes. Habuit eam ad modum pie-
tatis. scilicet fortitudinis. Unde dicitur gratia plena. §. V.

De dono scientie dici-
tur Isa. v. Propterea ductus est apud me capti-
uus: quod non habuit scientiam. Et Hier. ix. Qui gla-
tur in hoc et scire et nosce me. Quis domi-
poteat Alber. vbi s. tres actus Primus de quibus beatus

Capitulum .XVIII.

Aug. dicitur xliij. de ci. dei. **H**abe sciencie tñ illud tri-
buendū in quo fides saluberrima que ad veram
ducit beatitudinem generat: nutritur: roborat
et defendit. Scire quod admodū hoc ipm et pñs
opitulef: et ab impijs defēdatur: est etiā ipñus
sciencie: **H**ūc actū habuit beata **M**aria sup oēs
fidei defensionē: ecclesia d illa testare. **L**uctas
hereses sola iteremisti i vniuerso mūdo. **S**e-
cūsus actus sciencie huius est abstine a malis sci-
endo turpitudines eorū. **U**n **J**ob. Abstineret a
malo: scientia. **C**ognoscē etiā ipñus malū et dolo-
re. **E**ccl. i. Qui addit scienciā addit et dolorem
Et nulla pura creatura abstinit a malis om-
nib: etiā vētib: attigens vsū ratiōis nisi ipsa
Santic. iij. **V**icula non est in te. **O**ptie enim
sciebat q turpe ē idecēs sit peccare. **T**erti^{us} ac-
tus est inter homines conuersari irrephensibi-
liter. **I**uxta illud pñs **P**etri secūda. **C**o-
uersandem inē gētes habētes bonā: vt in eo qd
detractant de vobis tanq de malefactorib: per
bona opa vos pñsiderātes: gloriā cēt deuz in die
visitatiōis. **I**n medio natiōis prae dono sciē-
tie ita puer facta est beata **M**aria sup oēs in oē
ter et edificatiōe: q ei^{us} vita inclit cunctas illu-
strat ecclesias. **N**ullum enim faciēdoz omisit:
nil canēdoz cōmissit: nulli i suo malo cōmunica-
uit. **N**ulli bonū suū in cōmunicādū cōmuni-
cauit. **R**emini malū exemplū in aliquo de dñe:
nullus opere in quo scandalizāt fuit. **U**nde.
b. Ambro. **P**abētis i ea exēpla pñtāt expel-
sa vñ sciatis quid vitare: quid eligere debeatis.
Fuit i in ea donum sciencie per modū patrie:
quod est scire deum perfecte et proximi glorie
cōgaudere: quod tali modo nulli cōcessum est
viatorū. **U**nde **A**ue gratia plena. §. VI.

De dono pietatis. **P**ie-
tas ait
apostolus. i. ad **T**imo. iij. **A**d omnia valet p
missionē vite que nūc est habēs et future. **P**ui^{us}
actus sūt tres secundū **A**lber. **P**rimus ē mo-
uere ad opera misericordie: secundus ē scriptu-
re nō contradicere siue itellecte siue nō itellec-
te: tertius sancta honorare. **E**t i omnibus his
beata **M**aria oēs violatores excellēter supa-
uit. **N**ā quo ad primū actū dicit. b. **A**ugu. **L**e-
gi et relegi: et nunq iuēni hominē pñi mala mor-
te perijisse. **P**ui. i. misericordē et elimosynariū:
q. i. opera misericordie disponūt eū ad grām:
si nō habēt: et nō habēdo moritur mala morte.
qē mors eterna. **I**deo dicit. b. **A**ugu. de ciui. di-
li. x. **P**ietas extēdit in scripturis ad opa mi-
sericordie: q ipse deus in eis maxime cōmēdat
ea sup sacrificiū iuxta illud **P**see. vi. et **M**ar.
ix. **E**diam volo et nō sacrificiū. **S**ed i hoc est
oīa iter miām et pietatē. q. i. miām mouet ad b
leuādā miserā hōis i quātū proximus est. **S**z
pietas donū mouet ad ipēdēdas elyas hōi q

nū ē imago dei: et q. i. imago dei est quā vñerat i
proximo. **S**ed pietas q mouebat beatā **M**aria
riā ad opa misericordie et cōpatiēdū proximo:
erat nō solū q. i. imago dei: s. i. quasi deus: ex quo
de^{us} factus ē hō. **I**mporportionabilis ē pietas
excellētius i ipsa vigne q i oibus alijs. **U**n ad
eā clamam^{us} i anti. **C**lemēs: o pia: o dulcis vñ-
go maria. **S**ecūsus actus ē nō cōtradicare
scripture siue itellecte siue nō itellecte: s. i. hūili-
ter assētire. **C**ū enī legimus vel audimus aliq
de scripturis: que ratione itelligere nō valem^{us}
assueta rationib: quasi icipit vacillare: quomo-
do illa sic se habēant: vt trinitatē in vñitate et dñi
incarnationē: xpm i sacramēto altaris. **S**z do
no pietatē illustramur ad assētiendū illis sim-
pliciter siue h. i. sitatione et discussione: secundū
illud ad **T**hū. i. **S**obrie: pie: et iuste vsuamus
i hoc seculo expectātes beatā spem. **N**ulla ma-
gis pia in assētiēdo oibus scripturis et diuinis
verbis q beata maria. **C**ū enī angelus sibi nū-
ciasset. q. erat supra omnem rationē: subito ac-
quieuit dicēs. **E**cce ancilla dñi: fiat mihi secun-
dū verbū tuū. **T**erti^{us} actus ē honorat sancta.
Un et **J**ob. ait. **P**ietas est cultus dei. **E**t glo.
super illud. **B**eatī mites dicūt: qui pie querūt et
honorāt sancta. s. loca: facta tēpora: sancta sacra-
mēta: sacra vasa: sacras pñonas: et reliqas et hī.
Virgo autē sup oēs sancta honorauit oīa: tem-
pli: f. sta: sacramēta et cetera. **I**psa deniq est p
quā oēs facti et sancte sūt i celesti glia honorati
et coronati: q. p filiū eius benedictū oēs glificā-
tur et honorant. **U**n apoc. xliij. **S**eniores et
aīalia qtuor mittūt coronas suas ad pedes se-
dētis sup thronū: q. ad hūilitatē xpi p pedes si-
gnificatā: quā ptraxit de bea maria: sciūt se glia
et hono: coronatos. **A**ue g. grā plena. §. VII.

De dono timoris. **P**er
timorē
dñi oīs declinat a malo. **C**ū ā assignet triplex
timor bonus: scilicet seruilis: castus. et reueren-
tialis: q. i. seruilis timor nō ē in charitate: vt dicit
Io. in prima canonica: quauis in se bon^{us} sit:
q. i. sicut seta filiū: ita talis timor itroducit chari-
tatē: vt dñ de peni. di. ij. per beatū. **A**ugu. **T**amē
q. i. principaliter respicit penā: ppter quā ca-
uet a malo et facit bonū: vñde nō vere et pure a-
mat bonū. **I**deo iste nō fuit in beata **M**aria si-
cut nec in factis: q. i. est sine grā dei quātum. s. ad
seruitutē: sed quātū ad timiditatē fuit i beata
maria. **S**ecundus timor. s. castus de quo ps.
Timor dñi castus secundū aliā trāslationē: se-
cundū nostrā dñ factus pmanet i seculū seculi nī
tñ ad illū vsū vel actū quo hic. **N**ā timor cast^{us}
qē i electis hz duos actus: vnus ē timere se partē
a dilecto sic honesta et casta mulier tict virū vñ
nō facere aliqd vñ sepe ab amore viri. **A**lius ē
reuereri quē diligit. **Q**uantum tñ ad primū

actū beata maria non habuit timorē: quia cum
 sciret p reuelationē se non posse peccare: nō po
 terat timere a deo separi: cum separatio non sit a
 deo nisi per peccatū: iuxta illud **Isa.** Peccata
 vestra diuiserūt iter vos ⁊ deū vestrū. Fuit er
 go in beata maria timor reuerētiālis: qui ē reue
 rens mixta cū dilectione subiectio. **Hic est in be
 atis.** Iuxta illud. **Tremūt videntes angeli vſa**
vice mortalium. Sed ista est differētia: quia ti
 mor iste reuerētiālis in beata maria fuit merito
 rius: i factis nō est meritorius. **Talem autē ⁊ ti
 more ⁊ reuerentiales habuit beata maria super**
oēs: q̄a ex charitate pcedit: in qua excessit om
nes sanctos. Et notādū q̄ cū dicitur **Luce.**
i. **Quā audisset maria salutationē sibi factam**
ab angelo: turbata est in fīme eius. Ista tur
 batio fuit q̄dam timor. **Unde dicit ibi glo.** Ex
 verecundia pauet. **Et alia ibi glo.** Trepidare
 vīrginū est: ⁊ ad omnes vīri ingressus pauere:
 ⁊ oēs vīri affatus vereri. **Et beatus Bernar**
dus. ibi. Angelus intuitus vīrgine ⁊ varias
 secū voluere cogitationes facillime cōprehēdēs
 pauidā cōsolat dicens. **Ne timeas maria: osten**
dēs ⁊ quasi declarās illā turbationē fuisse timo
rem. Timor autē secūndū **Ioannē damascenū**
 reperit in verecūdia: que ē timor de turpi. Et i
 admiratiōe que est timor ex magna imaginati
 one. Et in stupore qui est timor ex inconsueti
 imaginatione. Et erubescētia q̄dam seu vere
 cūdia seu pudor q̄ idem est. **Sicūt Joānes da**
 mascenus: q̄ est optima passio. Et precipue iu
 uenibus ⁊ mulieribus: q̄a per hāc multis ma
 lis se abstinēt. **Unde Eccl̄i. xxvi.** Gratia super
 gratiā mulier sancta ⁊ pudorata. Et de beato
Nicolas adolescentulo canit. Pudor bono re
 pletus deifamulus nicolaus ⁊c. Cū ergo ista
 passio sit naturalis ⁊ meritoria: quia est cōfusio
 adducēs gloriā. **Eccl̄i. iiii.** Et xps etiā eā ha
 buit: q̄a assumpsit omnia que sūt in natura nſa
 nisi ignorantia ⁊ peccatū: s̄ verecundia non est
 ignorantia sed peccatum in se: vnde ⁊ eaz assūp
 sit. Et ideo ps̄ i eius psona. **Tota die verecun**
dia mea contra me ē: quoniā propter te sustinui
opprobriū. Cū ḡ beata maria nullius boni ca
 ruerit: ⁊ hoc. s̄ verecundia que in se bona est:
 hūit. **Nō autē hūit erubescētia: i quantum erū**
bescētia dicit timor de turpi: q̄ nil turpe. s̄. vicio
sū sciebat esse i se. Sed i quantū ē timor de re
 magna ⁊ inconsueta: qui magis pprie dicit debz
 admiratio v̄l stupor: magna erat et valde ma
 gna ⁊ inusitata tanta laudatio ⁊ salutaritē. **Qu**
 ⁊ cogitabat qualis eēt ista salutatio cōferens i
 mēte scripturas sup̄ his: ⁊ ide admirabā: ⁊ pa
 uens stupebat. **Dicit ḡ Alb. vii sup̄ra: q̄ in ser**
mone illo saluatorio laudabilissimo cōsolato
rio: instructorio: credibili: delectabili: vtili: ho
norabili: admirabili. In sermone inquā ei quē

veritas misit: qui a veritate nunq̃ discessit: q̃d fal
li nō potuit: nec fallere voluit. In isto sermone
beata maria fuit omnifaria mirata. In sensu p
verecundia vir ginalē: de angelica visione i virilit
specie. In ratione p timorē cautele deceptione
In intellectu p lapides admiratiōis de promiss
forū ⁊ nūciatorū magnitudie i sermone. Et sic
turbatio ⁊ timor nō ē tātū de malo: s; ē de ma
gno. ¶ De oib; donis loquēdū dicit. Alb. q; ac
tus illorū donorū: quorū actus consistit i cogni
tiōe ⁊ affectiōe: vt dona sapie: intellect; ⁊ philo
sophie hūit excellēt; oī viator; ⁊ medio mō iter
statū vie ⁊ statū pzie: ita q; citra statū pzie q̃tus
ad actū pfectionē: ⁊ sup statū pzie q̃tus ad me
rēdi cōditionē. Supra statū vie quātū ad actū
pfectionem ⁊ habitū meriti supergressio
nē. ¶ Dona vero in actione consistētia: vt fortitu
do: pietas ⁊ timor habuit p modū pzie: quantū
ad actū pfectionē: sed secundū statū vie
quantū ad merēdi cōditionem.

Quæ bñā maria hūit oēs grās grā dātās. c. xij. plena. Dic. rñ de gra. **A**le gratia plena. Dic. rñ de gra. tia grātū faciente distincta in sacra. mētālē vīrualē: z mūerālē seu dono rū buculq. Nūc de grāis grātis dātis q̄bua ēt plena fuit beata maria secundū. Alb. vbi su. pra: huiusmōi grātē sūt cōmunes bonis z ma. lis. Et bene z male pōt quis eis vti. En Aug. .i. q. i. prophetant saul cū esset malus z sancitū dauid psequere. Nō ergo se iactent qui forte sine charitate sactū dei munus habent. S; vi deant qualē rationē redditori sūt deo: qui scis nō sactē vrunt. Et in. c. teneam? idē ait. Pre. ter vnitatē. s. charitatē: ēt qui facit miracula ni. bil ē. Datur. n. huiusmōi grē ad vilitatē aliorū secundū illud apostoli. i. ad Cor. xij. Unicuiq; datur manifestatio spūs id ē huius grē grātis dātē ad vilitatē. s. ecclesie. Cedūt tamē ad vili. tatē propriā meriti: si quis bene eis vtit. Et oñ dit apostolus esse nouē ista genera grātū grā dātārū dicēs. Diuisiones gratiarū sunt: id ē ve. ro deus: q. d. dat eas. Alij datur pspiritū sermo sapiētiē. Alij sermo sciētiē. Alij fides. Alij pro. phetia. Alij discretio spiritū. Alij opatio vir. tutū. Alij gratia sanitatuz. Alij genera lingua rū. Alij iter pretatio sermonū. Et ad bonū vti earū hortat petr⁹ i pma canonica dicēs. Un⁹ quisq; put accepit grās i alterutq; illā admistrā tes: vt boni dispēsatores mltiformis grē dī. s. l. **E**st ergo prima ex his gratiis. Sermo sapiētiē. Ego igitur dominus iesus: dabo vobis os z sapiētiā: id ē sermonē sapiētiē: cui non poterunt resistere z contradi. cere omnes aduersarij vestri. Luc. xi. Quod

Capitulum .XIX.

paruit i. p. martyre Stephāo. **N**ā doctores inde or. nō poterāt resistē sapiē et spiritui q loq̄ bat per eū: vt scribit̄ Actu. viij. Et consistit ista gratia in cognitiōe et locutione alta et p̄funda de diuinis et substantijs separatīs habita non p̄ exercitiū hūanū et vacantes methaphysice et theologie: sed a deo infusa: put habuerūt apo stoli: q̄ erant prius piscatores idiote: sed misso spiritu sācto per gratiā istā loq̄bant̄ magna lia dei: ita vt superēt omnes etiā rabite eorū. Et hac gratia Joānes eructauit illud. In p̄ncipio erat v̄bus. Hoc iquit. Hiero. docet̄ plato nesciuit. Hoc demosthenes eloquēs ignorauit qd̄ Joānes piscator idocet̄ edocuit. Quibus dam tamen sanctis doctorib⁹ vltra sapiām diuī nouit̄: ex eminētī ingenio et laborioso studio: acquisitā crediū et ista gratia sapiētie supaddita vt. b. Augu. Ambro. Hiero. Grego. magno Thome de aq̄no. **H**ac ḡa sapiētie plena fuit beata Maria in p̄templatiōe eternorū. **M**aria enim beata secundū Albertū videre potuit spiritū creatū p̄ speciem p̄p̄riā: ergo et quilibet alium spiritū. Cum enim dicat. beatus Grego. de beatis. Quid est qd̄ non vidēt: qui vidēt: omnia vidēt et ipsa videat vidētē oīa: igit̄ vidit̄ oīa et angelos et animas separatas et substantias rerū. Vicit enī damascenus de beata virgine. a nullo illustriū vincitur. i. factorū et in gratijs cōcessis et spiritualibus bonis. S. paulus i. rapto scribit̄ vidisse dispositionē celestis hierarchie et beato dionysio reuelasse. Ergo et beata maria vidit statū angelorū et triumphantis ecclesie. Propterea p̄b̄s dicit q̄ intellectus cognoscit oīa propter se ipsū agnoscendū. Quicqd̄ aut̄ est secundū naturā cognoscitū alicuius cognoscit illud nisi impediat̄. **I**lla aut̄ impedimēta ad cognoscendū secundū beatū Augustinū sūt fantasmat̄a corporalīū aīe p̄ amore cōgūtinata: quib⁹ abstractis anima se ipsā videt. Sed ab his anima beate v̄rgis potuit se abstrahere ergo potuit et se ipsā videt p̄ speciem propriā. Idē philosophus dicit: q̄ omnino et difficillimorū est aliquā fidē accipere de anima: Et intelligitur de anima secundū substantiam suā. Operationes enī ei⁹ et potētias suas et accidētia eius nō est difficillimorū cognoscere. Si ergo cognoscere animā i se per suā speciem ē de numero difficillimorū. ergo ē et de numero cognoscibilīū: q̄ ē secundū philosophum. Qui nō habet gratiā: possibile ē animā cognoscere p̄ speciem suā propriā: licet difficulter. S. ista difficultas amouetur p̄ abstractionē a fantasmatibus corporalib⁹. Et ista abstractio fuit completissima i cōtemplatiōe beate v̄ginis: ergo ipsa vidit aīas et spūs in sua cōtemplatiōe: et substantias corporalīū. Propterea intellectus p̄ cognitiōe creatorū vēit i cognitiōes primū

principij secundū q̄ ē causa omnīū: et suscipit i se speciem intelligibilē ab ipso. Et intellectus iste ac quisitus i anima oīa facit i anima: eo q̄ d̄ intellectus agens vniuersaliter facere: nō tamē cōplete habet hī intellectus agens: sed habet dīffinitionē quandā fluētē a prima causa: que dīcitur lūmē illuminās intellectū possibilē. Et si q̄ratur. cū intellect⁹ sit nobilissima pars anime p̄fectissime cognoscēs minus idigens exteriori adminiculo q̄ alie partes anime: quare idigeat hī lūmine. Sensus aut̄ et fantasia minime hoc indigeat. Vici oportet: q̄ nō idiget huius lūmē ad cognoscēdas species intelligibiles q̄ p̄us sūt fantasmat̄a: q̄ sic esset debilitatis et minoris potētie q̄ sēsus et fantasmat̄a. Sed idiget hī lūmē ad cognoscēdū talia: q̄ sūt occulta nē q̄ nō possūt apprehēdī sēsu vt fantasmat̄a: cuiusmōdi sūt substantie q̄ i reb⁹ nālīb⁹ sūt reb⁹ fantasmat̄a faciētib⁹. Ipse vero fantasmat̄a minime facere possūt: Et huiusmōdi sūt substantie separe: vt āgeli et anime separe: q̄rū cognitiōe intellect⁹ idiget talē lūmē a p̄mo p̄ncipio infuso: et ad cognitiōem ipsi⁹ p̄mi principij. Et ad hoc v̄x ē qd̄ dictū est q̄tū ad cognitiōē talīū speciez: q̄ sicut facit lūmē potētia colores actu colores: ita huiusmōdi lūmē ip̄essū intellectui a p̄mo p̄ncipio facit huiusmōdi species occultas potētia intelligibiles actu intelligibiles. Et ex his patet: q̄ etiā philosophie p̄cedēdo possibile ē aīam existentē i corpore: spiritus et spiritualia et libas corporaliū videre et sine p̄sētia gratie. Ergo multo fortius aīa beate v̄ginis eleuata et abstracta plenitudine gratie. **H**ac sapientia gratia gratis data de diuinis magnifice locuta est cōponēs cāticū illud. Magnificat aīa mea dñm. **H**ac sapientia freta docuit apostolos sapientissimos de mltis mysterijs fidei et secretis diuinis post ascēsiōē filij. Et quid mirū si sapientissima oīū fuit: que fuit mater xp̄i: q̄ ē dei v̄r⁹ et dei sapiētia secundū apostolū. Et multi s̄mones i libris sapiētalib⁹ q̄ loquūt̄ de sapientia p̄p̄rie: et asū priue ecclesia attribuit b̄e marie: vt illud. Eccl̄. xxiij. In oībus requiē quesiui. Et prouer. x. Dñs possedit me. Et multa alia. **S. II.**

De gratia scientie **S**cientia a deo dicēs. Scientia doce me. Et ad quem finem subdit: vt discā iustificaciones. i. facere ea que habēt iustificare obseruatiā. i. mandatorū: et opatio virtutū. Nam vt dicit. b. Ber. Sūt qui scire volūt vt sciāt: et vanitas est glorie. Sūt qui scire volūt vt sciāt: et curiositas ē. Sūt qui scire volūt: vt lucretur: et cupiditas ē. Et sūt qui scire volūt: vt edificēt se vel alios: charitas ē. Consistit autē hec scientia. prout ē gratia gratis data in hoc q̄ sciāt quis eloquiō moribus et naturalibus rebus et artibus libe.

ralibus et mechanice: prout expedit ad salutem
aie procurandam in proximis. Et hoc non per studiū
hūanū sed per infusionē dei. Et per modū passiōis
trāscuntis habet taliū cognitionē magisq̃ per
modū habitus pmanētis: quāuis etiā per habitū
possit habere. i. **C**ozin. i. Gratia data ē vobis ī
xpi iesu: q̃ diuites facti estis ī illo ī oī vbo et ī oī
sciētia. hāc g̃ra sciētiā habuerūt apostoli docētes
et moralia et etiā nālia exēpla ponētes: et sapien-
tes mūdi per rationes diuersarū scientiarū: cum
expediebat ad dilationē fidei cōfundētes. **H**ec
a deo ifusa ē Salomoni non solū ad iudicandū
populū sed et dissendū de naturis rey: de vo-
lucibus: piscibus: et animantib⁹ terre: de plan-
tis a cedro libani vsq̃ ad isopū herbā minimā
vt patet. iij. **R**egum. iij. **G**ratia istā dicit
Albertus habuisse beatā Mariā super alios:
In me enī ait ipsa. **E**cclēsiastici. xxiij. oīs gra-
tia. **T**alis sciētia dicitur per apostolū g̃ra: ergo et
ipsa habuit. **U**nde et prouerbio. ix. dicit. Sa-
pientia edificauit sibi domū: scidit colūnas sibi
tem. **H**ec domus secundū Albertū fuit beata
Maria. **S**eptē colūne septē artes liberales.
Laudatur quippe plures sancti de huiusmodi
sciētia: vt beatus dominicus: qui documētis ar-
tiū eruditus satis transiit ad studiū sūme veri-
tatis. s. sacre scripture: ad cuius intellectū va-
let q̃ plurimū tales sciētie: vt p̃z distinc. xxxvij.
de quib⁹dā. **S**imiliter et b. **G**reg. et **S**incenti⁹:
et beata **C**atherina: de huiusmodi peritiā laudā-
tur. **N**ō autē debuit hec materia laudis deesse et
beate Marie. **E**t de grāmatica q̃ eā sciuit:
patet ex hoc q̃ sup illud Maria conseruabat
oīa verba hec et cetera: dicit glo. **L**egerat in di-
uersis pphetijs que cōferebat cū his que ī fac-
to implebātur de filio. **S**ciēbat ergo pphetias:
q̃ legere et nō itelligere ē negligere. **A**d intelli-
gēdū autē huiusmodi necessaria ē grāmatica.
Et damascenus dicit: q̃ beata Maria nutrie-
bat in tēplo: vbi virgines instruebantur. **P**ro-
pterea cū grāmatica sit sciētia recte loquēdi
et recte scribēdi: et ipsa ī loquēdo nunquā pecca-
uerit: nec ī scribēdo: quod parū fecit: vt episto-
lā responsalē destinātā ab ea ignatio: sequitur
q̃ grāmaticā vtilissime sciuit. **R**hetoricā q̃ nō
ignorauerit eā ostēdit ex hoc: q̃ secundū beatus
Augu. scriptura ē plena coloribus rhetoricis.
Sz beata Maria sciuit pfecte scripturā sacrā
ergo sciuit et illos colores p̃tinentes ad rhetori-
cā. **E**t sic eā sciuit. **I**te iura ciuilia et canonica
q̃ sciētia spectat ad aduocatos et iudices optie
sciuit: q̃d patet per effectū. **S**apiētia enī aduoca-
ti et eloquētia manifestat ex trib⁹. s. q̃ optineat
apud iustū et sapiētē iudicē. **S**ecundo contra ad-
uersariū astutū et sagacē. **T**ertio q̃ ī causa des-
perata. **S**z vgo maria aduocata nra obtinuit
pra sapiētissimū et iustū iudicē deū. **C**ōtra astu-

cissimū aduersariū diabolu. **I**n eā desperatissi-
ma iter deū et hōinē in qua nullus hōinū loqui
audebat: nec moyses q̃ dedit legē. nec Salomō
sapiētissim⁹ sentētiā optatā pro nobis reporta-
uit nostre liberatiōis: q̃ et iura sciuit. **L**ogi-
cā sciuisse sic probat per Albertū. **I**psa ē vltima
ad sciētiā sacre scripture: ad destructionē here-
sum: ad confirmationē fidei: ad reddēdū ratio-
nē de ea: ergo ipsa ē maxime necessaria factis:
q̃ nec debuit deesse beate Marie que cunctas
hereses iteremur ī vniuerso mūdo: beat⁹ **P**ie-
ronimus et super **J**ob dicit: q̃ liber ille p̃tinet
p̃positiones: assūptiōes et cōclusiōes. **P**ater et
ī alijs libris sacre scripture: q̃ ibi sūt diffinitio-
nes: diuisiōes: cōclusiōes. **S**ūt et vers⁹ exa-
tri vel pentametri secundū bebesos: vt ī **J**ob.
et ī ps. et ī canticis: quod eē videt ī canticō per
eā edito. **M**agnificat aīa et cetera. **E**rgo et lo-
gicā et poeticā sciuit: q̃ et scripturā ī qua hec ha-
bētur plene nouit. **E**t pcurrendo per partes lo-
gicē tētatiā sciuit ī sūmo: q̃ nunquā ī tētatiōe
succubuit. **S**ophistica nō caruit: q̃ oīs astutias
diaboli cognouit: et oīa sophismata diaboli pa-
tefecit. **D**ialecticā possedit: q̃ oīa p̃bleumata sol-
uere sciuit. **D**emonstratiā per optime sciuit:
q̃ nobilissimā propriā passiōē de nobilissimo
p̃p̃io subiecto per se ipsā cōclūsit. **N**obilissimū
subiectū ē prima et sūma bonitas. **N**obilissima
p̃p̃ia ei⁹ passio ē misericordia. **U**nī ī oratione.
De⁹ cui p̃p̃iū ē misereri. **H**āc propriā passio-
nē de hoc subiecto cōclūsit: q̃n per eā tanquā
per mediū summe bonus deus ī opere nostre redē-
ptiōis in se summā misericordiaz demonstra-
uit: quasi tali vteretur demonstratiōe. **Q**uicū
q̃ aufert quodcūq̃ malū auferibile: et confert
omne bonū conferibile: ipse ē summe misericor-
dior. **D**eus homo ī nostra redēptiōe abstulit
omne malū auferibile: et contulit omne bonum
conferibile: ergo ē summe misericors. **E**t hoc fa-
ctū ē per mediū beate Marie: de qua carnem
assūpsit: ex qua incarnatus hoc fecit. **D**e phi-
losophia seu physica cui et medecina **S**halterna-
tur satis apparet q̃ multum valet ad noticiā
scripturarū. **N**ā per diuersas p̃p̃ietates lapi-
dū speciez lignoz: et aīaliū et ceterarū rez natū-
raliū diuerse figurantur intelligētē mysterio-
rū in sacra scriptura. **U**nī sine noticiā p̃p̃ietatū
taliū rez nō plene pōt haberi noticiā scriptu-
raz. **S**z beata Maria p̃fecte nouit scriptu-
ras: vt dictū ē: ergo et naturas illarū rerū. **I**te
nullus morbus quātūcūq̃ incurabilis vide-
atur ē quē nō valeat curare: vt cecitas et mors.
Unī ei canit. **C**ecos tu illumia: mortuos ī susci-
ta: da mestiflēticiā **E**cclēsiastici. **A**lissim⁹ d̃ rer-
ra creauit medicinā: de terra. s. de ṽgine. **D**e
mathematicis quāuis dicat philosophus: q̃ ī
eis nō est bonū: quia nec motus nec operatio.

Capitulum XIX.

Et quia in eis nulla videtur utilitas vel delectatio: quia de talibus cogitatio est mentis perfecte ad creaturas inclinatio: et consequenter delectationis que in deo est interruptio et diminutio. Tamen quia videtur. **H**ieronymus geometria arithmetica: et musica habet in sua scientia veritatem. **S**i quis autem nouerit grammaticam: et veritas perficit intellectum ut bonum est. Et de **A**braha dicitur: quod erat peritus in astris: et egyptios docuit astronomiam: et per eam dicitur. Ideo et istas quas ad id quod est utile in eis: ut pilla deuotio: et notitia scripturarum et creatoris scire congruit. Et quantum ad musicam in lege veteri et noua erat et sunt cantores ordinati ad cultum dei: et diuersa instrumenta ad pulandum et melodia excitandum. **S**ed hoc pertinet ad musicam: et illius notitiam habuit cum exciter affectus ad deum per istam: ut patet in **I**saie: qui faciens psalterium adducere et pulsare excitata est mens eius ad prophetiam. Propterea auditus filij dei nobilissimus fuit: sic ei conueniebat delectabilissima vox ad audiendum. **H**ec autem vox matris sue delectabilissima ad audiendum: quod summe armonica: quod pertinet ad musicam. **U**n in canticis ipse dicit. Sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis. **Q**uantum ad astronomiam dicitur. **B**ea. i. quod in principio creauit deus celum. **U**bi doctores ponunt plures celos. Et infra. Fecit luminaria duo magna. scilicet solem lunam et stellas. Et posuit ea in signa tempora: dies et annos et huiusmodi. **U**n videtur necessaria vel saltem utilis astronomia ad notitiam scripturarum. **Q**uia quod beata maria plene habuit: et ista videtur ei non defuisse. **Q**uantum tamen spectat ad salutem multorum ceteris videtur utilis. **S**ed et multum curiosa et in aliis quibus suppositio et heretica: credentibus versus astrorum dominari voluerunt hominum. **U**n et. **A**mbrosius dicit. Qui his studet curam anime non habet. **U**n et. **U**bi dicitur. Quod autem utilitatis est in ea et valens ad notitiam scripturarum et deum contemplandum habuit beata **M**aria. **D**e arithmetica quod est circa numeros. **N**umeri ipsi in scripturis continentur magna mysteria: ut patet in binario: ternario: quaternario: senario: denario et huiusmodi secundum expositionem doctorum: et computationes annorum de vitis antiquorum ibi notantur. Et sic videtur necessaria scientia arithmetice seu algorismi ad eius intellectum. **Q**uod verum est: sed modica pars et facilis ad capiendum. Et quod de ea fuit expediens habuit beata **M**aria non ad faciendas computationes rationum mercatorum. **G**eometria que est de mensuris: cum in scriptura fiat mentio de diuersis mensuris et cubitis: calami: ricinidis: modij: chori: illi quid discades: ephbi: et huiusmodi: utilis est ad notitiam eius: et in quantum huiusmodi habuit eam beata **M**aria. **Q**uia habuit scientiam theologie in summo: patet. Dicit enim psalmus. Mandatis tuis intellexi. **U**bi glossa beati **A**ugustini. **I**mpletio mandatorum auget intellectum et co-

gnitionem operanti. **S**ed beata maria super omnes obseruauit: et super omnes intellexit. **I**tem **E**zechiel. i. dicitur. **Q**uod eleuarent aialia eleuabatur pariter et rote iuxta ea. **U**bi expedit. **B**ea. quod cum eleuatur doctores in vita. scilicet spirituali: honoratur et exaltatur in eis scientia. **S**ed beata maria fuit eleuatissima: ergo super omnes habuit scientiam theologie. **U**n et habuit aureolam doctorum secundum doctrinam. Et figurata est in archa que habebat in se legem dei. **P**ropterea intelligere omnes sacras scripturas videtur esse supra commune statum sanctorum viatorum et tamen inconueniens est ponere: quod aliquid a spiritu sancto sit dictum: quod a nullo fuerit intellectum. **I**uxta illud **I**saie. Verbum quod egredietur de ore meo: ait dominus: non reuertetur ad me vacuum. **E**x his inferunt: quod perfecta cognitio scripturarum omnium secundum intellectum ipsius spiritus sancti loquentis per scripturas pertinet ad statum quem super statum omnium viatorum. **H**ic autem est beate **M**arie: et ipsa sciuit theologia in proportionabiliter vniuersis. **D**e artibus mechanicis sciendum quod cum natura non deficiat in necessariis: nec abundet in superfluis: multo fortius hoc agit gratia que potior est quam natura. **S**ed quedam artes mechanice erant beate marie necessarie ut muliebres: quedam superflue ut viriles: ergo primas habuit non secundas sicut est ars militie mercatorum: lapidinarum et huiusmodi. **I**nter muliebres autem artes ut textura: aurifrigium: futura: nere: et alia plura huiusmodi. **U**n hi sunt subtilia: ordinantur magis ad vanitatem quam necessitatem: non videtur quod beata maria illis interesset. **D**e ea enim dicitur. **O**ptima parte elegit sibi maria. **L**uce. x. **U**bi glossa. **B**ona pars actiua. **D**e illorum prelatiua. **O**ptima mixta ex utraque. **H**anc elegit beata maria. **E**rgo debuit habere opera actiue que non repugnarunt contemplationi. **H**ec autem sunt opera grossa: que non requirunt multum attentionem cogitationis. **U**n de ea dicitur proverbio. ultimo. **Q**ue sciuit lanam et linum: et operata est consilio manuum suarum. **E**t manum suam misit ad fortia. scilicet opera misericordiarum: et digiti eius apprehenderunt fusu. **E**t in lege da eius dicitur: quod certa hora diei vacabat operi texture. **D**ignissimum enim ad quod ordinantur mechanice: est vestimentum. **P**rimo enim alia: secundo corpus: tertio vestimentum. **E**t dignissimum omnium vestimentorum fuit tunica inconsutilis: quam fecit beata maria filio. **E**t sic ars mechanica eius causabat nobilissimum effectum: ergo excedebat alios in mechanicis. **P**ro conclusione omnium predictorum dicit **A**lber. quod beata maria sufficienter perfecta fuit per habitum nature et que in operatibus exire et finire consequi cuiuslibet science. **E**t hec scientia exiuit in actum et operationem: quando: ubi: qualiter: et quantum ordinabat sibi in sui beatitudinem et aliorum salutem. **H**abuit etiam perfectam cognitionem omnium pertinentium ad suam beatitudinem secundum statum vite pertinentium. **E**t nullorum inutilium et ad gratiam pertinentium.

Unde aia eius beatissima: nulla i se habuit inutilia vel ipertinentia: sed per totum gratia plena fuit. Unde oia que i ipsius aia fuerunt vt naturalia vt acquisita: sic erant gratia informata vel cu gratia coniuncta: cu omnia ta esset gratuita. Unde ois scientia ei gratuita: omnis dilectio gratuita: ois opatio gratuita: vt sine oi restrictione omnifarie sit gra plena. §. III.

Tertia gratia gratis

est fides: que differt a fide: prout e virtus theologica: qz i quatum virtus theologica: fides est qua assentitur his que no videntur. Sed in qua tu gratia gratis data vt hic iporat quandam mentis certitudinem vltra coez modum vel quadam constantia ex fide: vt sermo de his que sunt fidei. Et de constantia fidei certum est q omnes superauit. Nam omnes defecerunt pre timore in fide i passionibus: ipsa sepe firma permansit. Unde et de ea exponitur illud Eccl. i. Generatio preterit. f. a fide: generatio aduenit ad fidem veniens: terra autem. i. virgo maria que nobis proutit fructum ventris sui iesu eternum stat firma in fide. Ex eius quoque fide securus est effectus iporportionabilis fidei aliorum. Unde saluator filius eius ait. Si habueritis fidem vt granum sinapis: dicetis monti huius. Tolle te et mitte te i mare: et obediet vobis. Granum sinapis e tenax: paruum et calidum. Et significat fidem beate marie: que fides fuit ita constans certa et humilis et sine aliqua hesitatione: q cu ait. Ecce ancilla domini optans et postulans vt mos q est in vertice montis tolleretur de celis: et mitteretur i mare huius mundi p incarnationem ex ea: pui sibi angelus nunciaverat: subito mons ipse sublimissimus obediuit i trans virginis uterum. Certe nullus sancti vel sancte fuit vnquam fides ita constans et feruens: q istud petere auderet vel ipetraret. Non abraham: qui tunc datus alijs i exemplum fidei. Qui vt ait apostolus ad Romanos. iij. credidit i spe: contra spem. Credidit quidem i spem re promissionis sibi facte ab angelo de filio nascituro: contra spem quam naturaliter habebat. f. q non esset amodo ei nasciturus: cu esset antiquus dies: et vix sterilis. Sed maior fuit fides beate marie: que credidit angelo: q ex se virgine nasceretur non homo tantum: sed filius dei altissimus. Magis enim est contra vel potius supra naturam virginem concipere permanens virgo: et verum deum et hominem q concipere vetulam ex vetustissimo et purum hominem Isaac. Ipsa de plurimis mysterijs fidei pdocuit primos predatores fidei. f. apostolos. Et q huiusmodi gratia fidei possit esse si ne gra gratum faciente: patet p id q ait apostolus. i. Corin. xij. Si habuero fidem vt montes transferam: charitatem autem non habuero. Et datur ibi exemplum de Alexandro magno: qui ex fide orans procurauit montes caspios in simul fun-

gi: vt i fra illos clauderetur tribus qdam iudeorum translati p seclera eorum: qd et factum est. §. III.

Quarta gratia

est prophetia. f. predicere futura vel occulta presentia vel preterita nunciare: que via naturali sciri non possunt. Et q bec gratia non solum in bonis inueniatur: vt David: Isaia: Hieremias: ezechiel: Daniele et aliorum: sed etiam in malis hominibus. Patet in Saule: Balaam arabeo: et Caypha: qui cu esset pontifex anni illius prophetauit: vt dicit euangelista Ioannes. xi. Et hac gratiam copiose habuit beata Maria. In glossa super illud Isaie. viij. Accessi ad prophetissam. i. virginem Mariam in illa figurata. Et ceptum ex ea filium iussit vocari. Accelera: spolia detrahe: festina pparari: qd nomen p effectum conuenit christo: cepto ex prophetissa. f. beata Maria: sed de spiritu sancto. Si Ioannes baptista dicit prophetam: qz christum digito demonstrauit occultum alijs quanto magis dici debet prophetissa: que eum generauit: et toti mundo occultum deum visibilem ostendit. Ioannes dicit prophetam non solum: sed plures prophetas: qz de eo prophetatum est: et q pariter in sua natiuitate prophetas quodammodo fecit: matrem videlicet et patrem: vt patet in euangelio. Luce. i. Multo magis dici debet plures prophetas beata maria: de qua copiosissime et apertius prophetas est prenuiciata: a patriarchis designata: et in multis generibus rei figureta: vt in archa: in virga: in veller egedoni: et al. Ipsa quoque videt Ioannes constituisse prophetam. Nam vt audiuit salutationem marie belisabeib exultauit infans in utero eius. f. Ioannes baptista. Unde nisi quia cognouit mysterium occultissimum omnibus: ei illud ostendit modo quo potuit. f. exultando: adorando: et tunc primus Ioannes factus est prophetam ex voce beate marie: quoniam etiam mater repleta spiritu sancto cognouit: et declarauit ipsam rem occultissimam cunctis clamans: vt omnes audirent. Unde hoc mihi: vt ventat mater domini ad me: Adne prophetissam se ostendit: cum ait in cantico. Beata me dicet omnes generationes: que tunc erant omnibus ignota: h futurum erat post tempora: quod dicit. Sed et cu multis nuptiarum deficiente viro inquit. Ad cuius nobis dixerit. f. filius meus: facite. Ideo hoc dixit: qz pscia futuri miraculi: sciebat aquam i vinum uertenda. Huc igitur gra plena prophetie. §. V.

Quinta gratia est

gratia sanita- tum. i. curare infirmos non medicina naturali sed virtute diuina. Opere diabolico vt fiet incantationibus et superstitionibus curare infirmos non pertinet ad gratiam istam: sed ad peccatum. Unde et prohibitum. xxvi. q. iij. igitur. Sed q mali extra gratiam gratum facientes faciant alii qua miracula: et sanent infirmos virtute dei:

ostenditur ex eo quod dixit veritas illa que mentiri non potest. I. q. in die iudicii multi venient dicentes. Domine in virtute tua virtutes multas fecimus. Domine aperi nobis. Et dicit illis. Discedite a me operarii iniquitatis: quia si fuerit mali illa facies. Sed ex hac dei gratia apostoli curabant infirmos ita copiose: quod ad umbram petri transeuntis per viam infirmi tacti eius umbra sanabantur. Hac gratia copiose fuit repleta beata Maria. Et licet non legatur de aliquo sanato in vita eius: tamen post mortem quod innumerabiles variis languoribus et incurabilibus detentos ipsa curauerit et cures: ecclesie ad eius honorem structe satis docent plene imaginibus: ipsas sanitates predicantibus. Et quod copiosius est: quod ipsa sanauit totum hominem in anima. scilicet corpore per fructum ventris sui. Unde dicit Ecclesia sancta. De decia omnium in festinatione nebule. Nebula ista est caro christi de terra virginali exorta: nullo peccati pondere pregrauata: ultra puritatem angelorum eleuata: calore spiritus sancti formata. Ecce video dei potentiam venientem: et nebulam totam terram regentem. Et hac medicina nobis a beata maria facta et nobis propofita: totus mundus sanat. est virtualis. Unde et b. Ber. De plenitudine eius omnes recipiunt gratias: eger curatio: tristis solatio. §. VI.

Sexta gratia dicitur

operatio virtutum. S. l. i. miraculorum que sunt contra naturam. scilicet contra solitum cursum nature. Et ista est differentia inter istam et precedentem: quia precedentis videlicet gratia sanitatum: est circa ea ad que se extendit etiam virtus naturalis. scilicet sanatio infirmitatum. Sed ubi per naturam fit sanatio medicamentis medicinis et successine per gratiam diuinam fit et subito. Sed operatio virtutum est circa ea ad que non se extendit potentia nature create: ut illuminatio cecorum et resuscitatio mortuorum. Solem in celis fixum stare vel retrocedere: omnium autem virtutum et miraculorum maximum est: deus homo: seu verbum caro de virgine factum. Unde Hier. xxxi. Nouum creabit dominus super terram. Femina circudabit virum. Iste femina est beata maria: que circudedit: non alium de accepit nisi a spiritu facto corpore formato ex purissimis sanguinibus eius: et subito perfecte organizzato: anima tunc creata plena sapientia et omni gratia unde et virtus ei infusa et diuinitas unita est et omnia simul et instanti. Nouum est istud super omnes nouitates. Quis unquam audiuit talia? inquit Isaias ultimo ca. Certe nullus: nec in preteritum nec in futurum erit. Opus utique huiusmodi gratie virtutum fuit: quod factum est sub Ezechia: quando. scilicet ad petitionem eius in signum sue sanationis et remissionis culpe: sol reuersus est retro per decem lineas in horologio Achaz re-

gis: ut habetur. Iij. Reg. xx. Sed opus virtutum fuit istud: quod fuit umbra et figura: quod maius erit ipsa res figurata. Signum enim fuit datum in sanationem et remissionem peccati non vnius: sed totius humani generis infirmi ad mortem: quod quando sol iusticie filius altissimi retro cederet decem lineis: tunc sanaretur homo. Nouem linee sunt nouem ordines angelorum recti ante deum. Decima linea est humana natura. Reuersus est ergo quasi retro: quando paulominus angelis minoratus: quia mortalis factus formam se ut accipiens habitum est inuentus ut homo. Et sic in decima linea. Horologium ad cuius decimas lineas reuersus est sol: est beata Maria. ex rege achaz descendens: que in se habuit perfectionem omnium ordinum angelorum et hominum. Quare virtutis opus. Deus factus est homo: ut homo fieret deus: cecus illuminatus: mortuus resuscitatus: infirmus sanatus per virginem mariam. Cecos quoque legimus eam illuminasse corporaliter. Nam ut legitur: cum quidam clericus ei valde deuotus: qui arte scribendi vitam suam sustentaret: audiens et legens pluries de pulchritudine et excellentia virginis rogabat frequenter: ut semel ei se digna retur ostendere. Cui reuelatum est: quod tanta esset claritas eius: ut si videret: visus amitteret. Quis nimis affectuose hoc cupiens dixit se non curare de amissione oculorum: dum semel mereretur eam aspicere. Rogauit tamen sibi in hoc puidere: ne amissionis visum oporteret eum medicare: scribere non valendo: statuens videlicet in mente sua cum ei appareret: unum oculorum clausum tenere: et altero eam aspicere: ut saltim clausus sibi remaneret illesus. Cum igitur super hoc anelanti quadam vice beata Maria sibi cum magna gloria appareret: et ille clausum unum oculum tenere inciperet: tantam pulchritudinem et magnificentiam in ea cum uno oculo apto vidit: quod non contentus vidisse uno oculo: nisi eam totis oculis vidisset. Etiam si ceterum habuisset apertum subito et alium: ut plenus contemplaretur. qui subito ex immensitate lucis retroque oculo orbatus est: nec tamen ex hoc tristatus: sed mirabiliter solatus ex hiis visis. Rogauit tamen beatam mariam: ut saltem unum restitueret: ut ex scriptura degeret et posset. Hac igitur fuit plena beata Maria. §. VII.

Septima gratia

est discretio spirituum. Nolite: inquit Jo. i. prima canonica sua omni spiritui credere. Sed probate spiritus utrum ex deo sint. Nam et ipse satanas transfiguratus est in angelum lucis: ut adoretur: ut patet in collatione secunda moysi per plura exempla. Et sepe vicia se ingerunt et virtutes esse simulant: siue per istigationem diaboli: siue sensualitatis siue mali hominis: ut decipiat. Sed per hanc gratiam discernunt ista vera a falsis. Nam ut dicit apostolus. i. Cor. ii. Spiritus omnia iudicat. et discernit agenda

a nō agēdis: et simulata a Veris. Et qz beata maria fuit spiritalis super omnes ideo super omnes habuit discretionem spirituum. Sed et cū. b. Anto. in spū vidēs totū mūdum plenum laqueis se inice cōnexis exclamasset. Qd eua det istos laqueos? R. nū est ei. Sola hūilitas. Btā vero maria sup oēs viatores puros fuit sine cōparatiōe hūilis. Id ipsa p gratiā istā discretiōis spūz oēs deceptiōes euasit. Propuz ē spūit? nequā tentare de supbia spūales. S3 nūquā beata Maria hūit stimulū supbie Sic paulus a pīs dicit. ij. Corin. ij. Nō ignoramus astutias ei. s. diaboli. Cū ipsa sit plusquā paulus: multo magi ipsa nō ignorauit: sed discreuit et nūquā ab eo decepta fuit: vñ et saluata ifolito mō cogitabat qualis eēt ista saluatio mēte reuoluens: qz aliqñ p laudes hō decipit. Et id cogitabat et discernebat ne forte deciperet. S3 recognoscēs vitatē intellexit nō eē decipiētē missū. S3 oimodā veritatē explicatē. Qñ Ave gratia plena discretiōis spirituum. §. V. ij.

Octaua gratia est genus variuz linguarū. Loqui. s. scire et intelligere idiomata varia: que quidē nō didicit p industriā s3 accepit a deo p gratiā. Id spūs sctus i pētecoste fuit dat? i specie lingue ignite. Juxta illud Actū ij. Appuerūt illis dispartite lingue tanq ignis: ad iucniēdū qd acceperāt donū linguarū. i. loq ad placitū suū i varijs idiomatib? ebraico: greco: latino: gallico: thetonico: italico et bi. Et qz beata Maria fuit cū apostolis orās: quando receperūt spūitū sanctū credēdū ē qd et hoc donū receperint cū eis. Quāuis nō esset deputata a deo ad discurrendū p mūdū ad pdicādū si cur apostoli: tñ vt nīl boni spiritalis et gratie ei subtrahat: decebat eā hac nō priuari. Sic nec fili? ei? quāuis nō egeret habere donū linguarū: qz nō pdicauit nisi iudeis dicēs. Nō sū miss? nisi ad oues israel: nō tamē hoc caruit secundū beatū Thomā i sūma. Nec frustra ipsuz hūit: quāuis eo nō sit vsus: s3 ad excellentiā eius. Preterea ipsa beata maria et si nō pdicaret: verū similiter tamē credēdū ē: quāuis nō scriptū sit: qd multi ex cōuersis ad fidē de diuersis nationibus et linguis audiētes matrē iesu: deū et hoīnē post aduētū spūs scti accede bāt ad eā vīitādā venerādā: audiendā. Quib? cū plena eēt charitate: nec in loquela posset errare: loquebat: consolabatur: respondebat: instruebat varijs idiomatibus: in quibus illi nutriti et edocti erant. Ave igitur et hac gratia plena. §. IX.

Nona gratia dicitur interpretatio smonū. i. expositio scripturarū: nō p exercitiuz habita ex lectionib? doctor exponētūz sed p ifusione spūs scti quā habuerūt

apli: vt patet i petro ex epistola sua. Hāc grām habuisse beatam mariam patet ex hoc: qz dicit amos ppheta. c. ij. Non faciet dñs verbū qd non reuelat suis suis. Sed beata maria super oīs fuit acilla dñi qñimo mater dñi. Qñ multo magis credēdū ē qd ei reuelata fuerūt occulta mysteria scripturarū. Habuit quoque et dignitatez aplar. Nā et si nō fuit de numero. xij. aploz a xpo deputatoz: ad pdicādū: instruēdū: et regendū ecclesiā dei: fuit tñ mgra eoz. Et ideo dī Luce. ij. qd maria pscrubabat omnia verba beati. s. ipe suo instruet aplos et euāgelistas de multis: vt de gestis in suo pceptu et partu: et infācia saluatoris q illi non viderant. Preterea si Ioannes baptista dicit. Ego suz vox clamātis i deserto. Ioan. i. quasi dicat: nō tantū pdico voce: s3 totus sū vox exultationis: ita q oīa mea: vita: victus: vestitus: et locus pdi eāt penitētiā. Ita beatissime vgni oīa pdicant innocentia. Si q Ioānes habet donū et grām pdicatiōis: qz ē vox clamantis i deserto: multo magis beata Maria habet hoc donū apostolar: qz ē vox clamand i celo. Proprietates aploz rñ ifinuata a xpo ē vos estis lux mūdi. Mat. v. S3 multo magis beata maria cui? vita sclyta vt canit ecclesia: cunctas illustrat ecclesias. Paut ē: et pascit ecclesiā continue benedicto fructu veri sui: pane angeloz vt apostoli ad de corandū potentiam: ad nobilitandū naturam: ad honorandū personā suā: et sic ad perfectiōis et delectationis augmentum in materiā laudis et omnium bonozū spiritalium cōplementum Juxta illud Sapientie. ij. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa scilicet sapientia diuina: quam aliq concipiunt mentaliter: ipsa etiam corporaliter. Et ideo Ave gratia plena.

De gratia priuilegiozū singulariuz beate marie. Capitulu. xx.

De gratia plena Hic demum videndum est de gratiis singularib? seu priuilegiis que non reperiuntur in aliquo sanctorum. Quodlibet enim beneficium alteri collatū gratis dici consuevit gratia: et tanto maior quanto magis singularis. Unde et ecclesiastici dicūt. Gratia: fidei iussio: ne obliuiscaris: id est beneficium. Et regula iuris i sexto. Ad aliquid gratiose cō-

cedit: nō debet ab alijs trahi i exemplū. Sūt at
duodeci gze seu puilegia ppa bñe ygis nemini
pmanicata: que designant p duodecim stellas
corone mulieris de qua dicit Apoca. xij. Mu-
lier amicta sole et luna sub pedibus eius. Et in
capite eius corona stellarum duodecim. Mu-
lier est hec beata maria: vt dicit. b. Ber. in ser-
mone. Vbi de ea possunt notari tria ostenden-
tia magnificentiam eius.

Premium sublimissimum: quia amicta sole.

Meritum excellentissimum: quia luna sub pe-
dibus eius.

Privilegium copiosissimum: quia in capite
eius corona stellarum. xij.

.s. I.

Depremio nota q sci ppa-

ranf stellis

quarū vna ē lucidoz altera. Sic et sci vnus glo-

rioz altero. Et hoc ē quod ait apłs. i. Corin.

.xv. Stella differt a stella i claritate. Sicut et

resurrectio mortuozū: qz erit et manifestabit cū

ctis vnus splēdidoz altero. Pēs tamē stelle lu-

men recipiunt a sole. Sic omnes sancti lumen

glorie recipiunt a christo: qd sol iusticie. De ple-

nitudine eius nos oēs accipim⁹ gratiā p gfa.

Joan. i. id est gratiā psumat⁹ glorie: p gratiā

gratū facere in presēti habita. Sed mulier ista

beata maria quāvis et ipsa stella maris illustrē

a sole: nō tamē hic dicit illuminata a sole: sed ve-

stita ipso sole: vt ostēdat pmiū eius excellēti-

mū: vt sicut nihil propinqu⁹ et pūctius corpo-

ri qz vestitus ei⁹: ita nil propinqu⁹ glorie chri-

sti qz gloria et pmiū beate marie: et apte: vt sicut

ipsa vestit solē ipm in mūdo dei filium carne

sua secūdū illud. Izech. Solē nube tegaz. sic

ipse eā in celo vestiat sole excessiue glorie: vt vi-

cere de ea valeat illud. Te mecum assumam: et

regnabis mecum.

.s. II.

Meritum excellentis

imū innuit cum subdit. Luna sub pedib⁹ ei⁹

Luna in qtu variabilis significat mūdū: in qz

tū eclipsim sepe patit⁹ significat defectū: in quā

tū lucēs illuminata a sole: significat ecclesiā. Et

ex oibus his significationib⁹ ostēdit meritū

beate marie. Nā in quātū significat mūdū lūa

ppter sue lucis varietatē: qz qd oqz plena: quā

doqz media: quādoqz vacua. Sic aliqz in mūdo

aliquādo habet plenā pspertatē: aliquādo me-

dio modo: aliquādo ea nudat⁹: secūdū hoc lūa

fuit in mūdo sub pedib⁹ ei⁹ p pētū pfectissimū

mūdi sub pedib⁹ affectus erat: vt nihil esset qd

mūdanus violaret affectus: qd de nullo sacro

rū dici potest. In quātū significat defectū: sic

luna sub pedib⁹ ei⁹: qd omnis defect⁹ sub ea ē:

vt iquit bea. Hiero. Sola sine peccato actuali

etiā veniali vt declarabit. Nā cum esset plena

gratia: et veniale nō sit vbi gza: id est qd ab ea nō

precedit: sed pter eā. Si esset ibi veniale: ibi eēt a

liqd vacuū a gza: et sic nō plēa gfa. An. et b. Aug.

Cū de peccatis agit: nullā de ea pñsus volo ha-

beri mētionē: ppter honozē dñi cui⁹ māt fuit.

In quātū significat ecclesiā. Iuxta illd pphē-

te. Eleuatus est: et luna stetit in ordine suo:

id ē ecclesiā ordiata ab apostolis post eleuatio-

nē solis pascēsiōnē. Et secūdū hoc rātū fuit me-

ritū ygis: vt ecclesiā sit sub pedib⁹ ei⁹: sub p-

tectiōe ei⁹ et dñio. Unde. ipsa ait Ecclesiastici.

.xxiiij. In hierusalē potestas mea: id est in eccle-

sia: vnde ecclesiā ad ipsā orat. Sācta maria suc-

curre miseris: iuuā pusillanimes: refoue flebi-

les: ora p ppo: interuēt clero: intercede p deu-

to semio sexu. Sētāt oēs tñū iuuamē. cū enī

nūqz peccaret: nec ociosa esset: s; sēp oparet cū

maria charitate: et i qlibet actu mereret valde.

Et hoc ostēdit imēsu meritū ei⁹: vt ipso meri-

to et pñb⁹ ecclesiā ptegat ab ea: et sic plena gra-

tia. Nō op⁹ nostrū habet q sit meritorū: et tā-

to plus qz to cū maiori gratia.

.s. iij.

Privilegium copiosiss

simū ei⁹ nō vnū: s; multiplex: ex eo qd dī i coro-

na capitis ei⁹ habere duodeci stellas: q sūt duo-

decim puilegia: seu gze singulares ei⁹ excellen-

tie: que corona dī. Et diuersi diuersi mode assi-

gnat ista duodecim. S; Alberi⁹ vbi supra sic.

Quia nunquam peccato maculatur.

Quia nec peccare potuisse insinuat.

Quod in quolibet opere meruisse mōstratur.

Quod sūma puritas in ea expressatur.

Quod virgo virginum esse dicatur.

Quod mater dei vere nuncupatur.

Quod mater omnium predicatur.

Quod mater simul et virgo decantatur.

Quod porta celi declaratur.

Quod passio christi ei soli cōmunicatur.

Quod super omnes creaturas exaltatur.

Quod regina misericordie laudatur. .s. iiii.

Et hec sic declarat Alber

ibi. Nūqz peccauerit: patet ex illo verbo Cant. iij.

Tota pulchra es. s. in anima et corpore. Et ma-

cula. s. peccati nō est in te. Et si dicat. Qui totū

dicit: nihil excludit. S; Iaco. iij. dicitur. In

multis offēdimus omnes. Et i. Joan. i. scriba-

tur. Sāguis ei⁹ emūdabit pscientias nostras

ab omni peccato: glo. ibi. Nō tñ debem⁹ puta-

re quādiū viuim⁹ omnino posse a peccatis mū-

dari: ita intelligit quin i aliqua incidam⁹ salte-

z venialia. Quis enim potest dicere: mūdum est

cor meū: purus sū a peccato: inqt Salomō pro

uerbio. xx. Sed vt dicit regula iuris in. vi. Be-

neri per speciem derogat. Per speciale enim

puilegiū pcessum beate Marie quo ad ipsam

derogat illi regule generali: q oēs peccauerūt

ad. Roma. li. quod declarat. b. Aug. in lib. de natura et gra dicēs. Si omnes facti et facte duz hic viuerēt interrogati fuisset vtruz peccatū haberēt: oēs vna voce rēderēt id qd Joānes de se et socijs dicit. Si dixerim: qd peccatū nō habem: ipsi nos seducim: et veritas in nobis nō ē: excepta scā v̄g. ne maria. Unde scim⁹ ei plus grē fuisse collatū ad vincendum ex omni parte peccatū: que concipere et parere eū meruit: quem constat nullum habuisse peccatum. Est igitur hī priuilegiū soli ei collatū respectu omniū viatorū. Nā et si angeli boni nunquā peccauerūt: nō cōputantur ipsi in numero viatorū. Quod autē dicit Chrysostomus super illud Jo. ij. Quid mihi et tibi est mulier: qd aliqd hūani passus est: tūc. b. maria quasi propter vanitatem voluerit xpm inducere ad faciendū miraculū: et id xps sic dure videt sibi locutus: cōcedit simpliciter Alber. primā partē. s. qd aliquid hūani passus sit vt bō. s. cōparatū hōib⁹ in defectu vini. S. qd aliquid passus sit vel egerit vni p oīa falsū et ptra. Aug. Unde p excessū locut⁹ ē Chrysostomus. Vel forte fm opinio. astantiū dixit quasi illi hoc extimarēt. Ideo at nō ponitur priuilegiū ei: qd fuit sine originali cōcepta: qd istud erat im possibile: nisi cōciperet de v̄g. et sic mater sua eēt v̄go. Et sic nō esset priuilegiū marie: qd eēt si mul mater et v̄go: vt diceret quia et mater sua hoc habuisset. Priuilegiū ergo christi solius fuit concipi sine originali.

.s. V.

Secundum priuilegiū

grē singularis fuit impossibilitas peccadi in ea. An. b. Ber. in sermone de natiuitate. Ego pu to qd copiosior grā scificationis i ea descendit qd in alijs in vtero sanctificationis: qd tota vitā eius im munē ab omni pctō efficeret: quod nemini i na tis mulierū credimus eē donatū. Tāta igitur gratia ei infusa ē qd peccare nō poterat. S. cu3 damas. dicat: qd omne creabile ē veribile secun dū eē et secūdu electionē. Secūdu eē vt corpo ralia: fm electionē vt rōalia. S. beata v̄go fuit cōposita ex vtroq: ergo videt fuisse veribilis vtroq: mō: vñ et ad peccatū. Insuper glōsius hētur: qd ex victoria habetur qd sine victoria. Sed vbi nō ē pugna nō dīeē victoria. In brā autē maria fuit nulla pugna fuit qd et nulla victo ria. In beata maria fuit sūma glōria: qd et victo ria: qd et pugna. Igitur videtur potuisse pecca re. In laudē quoq: scōrū cātatur. Qui potuit trāsgredi et nō ē trāsgressus: facere mala et nō fecit. Aidet qd maxime et hoc ei conuenire: que ē oī laudē dignissima. S. secūdu rei veritatē ipa sola iter viatores peccare nō potuit. Inter pos se. n. peccare: et posse mereri: et nō posse peccat: et nō posse mereri medium ē nō posse peccare et posse mereri. S. prius status ē cōprehensō:

qui nō pōt peccare nec mereri. Secūdu ē via torū cōmuniter qd pōt et peccare et mereri. De dius qd stat⁹ cōuenit. b. marie qd fuit simplici vt atriū secūdu qd cōprehēso: vñ ipsa potuit me reri s. nō peccare: qd p̄tinet ad statū mediū. Sciēdu tñ secūdu Alber. qd nō peccat p se seq tur naturā inuertibilez. Et hoc mō dī trinitas dī non posse peccare. b. Piezo. Deus solus oī potēs dī: qd oīa possit: peccare nō pōt: de pe. di. ij. c. vlti. Scō mō dī nō posse peccat: qd ha ber vñonē psonalē cū nā inuertibili. Et hoc mō xps hō peccare non potuit. An damas. dicit: qd impeccabilis erat dñs iesus. Tercio mō dicit tur nō posse peccare: qd habet cōiunctionē vt cōuersionē totalē ad naturā inuertibilez p me diū quod ē de sui natura inseparabile: vt ē habi tus glōrie. Et sic facti i patria nō possūt pecca re. ps. Cōfortauit id ē roborauit ieras portap tuarū. s. superne hierusalē: vt nullus possit exi re: s. peccado. Quarto mō dī nō posse peccat: quod habet cōiunctionē ad naturā inuertibile p mediū: quod et si de sui nā in se quidē ē sepabile sed tamē oīo est separatū a cōtrario repugnan te vel resistēte vel impediente: ppter ea i suo sū mo ē inseparabile: vt ē plenitudo grē: qd fuit i brā Maria. Et ex hoc peccare nō potuit. An. b. Ber. de Ioseph dicit: qd credebatur pōt v̄ginē posse parere: qd Mariā posse peccare. Ex his patet respoō ad obiecta. Pugna autē habuit et si nō ab intra extincto i ea fomite: tñ ab extra per tribulationes: vnde et victoria. .s. VI.

Tertium priuilegiū

est in quolibet opere suo meruisse. Hortamur vos ait Apostol⁹. ij. Corin. vi. ne i vacuū grāz dei recipiatis. Dat deus grām: vt opando secū duz eam acquirat sibi merita vite eterne. Qui igitur nō operatur cū potest: i vacuū et frustra gratiā recepit. Quāuis at facti in multis et per multa bona opa se exercuerit in gratiā: nullus tamē fuit: qui semp in omni opere suo secutus fuerit iustinctuz gratie: vt sic sēper meruerit in operibus suis. Sed hoc fuit priuilegiū singu laris gratie in beata v̄gine Maria. Notan dū igitur secūdu Alber. qd beata Maria quo libet motu liberi arbitrii ad agendū vel patien dum merebat. Unde nō merebat motibus na turalibus in quantū naturalibus: vt oscitando disgeredo et huiusmōi: qd ibi non cōcurrat libe rū arbitriū sed merebat motibus naturalibus gratia isommitatis vnde et motibus liberi arbitrii gratiū vbi liberū arbitriū et gratia opera batur: Sed liberū arbitriū vt iumentū: gratia vt fessoz secūdu Anb. An et apostolus. i. Cori. xv. Nō autē ego sed grā dei mecū. s. operat. Et sic merebatur qlibet motu quo contingit mere ri in agēdo. In passionib⁹ at in quantum ipse

passiones ab extrinseco inferuntur: vt iniurie: vel necessario contrahit ex natura: vt tristitia timor: et hi? hō nō meretur: sed in quātū voluntas rōalis informata gratia ad illa in sufferentiā propria libertate inclinatur sic meretur eis: Iuxta illud. ij. ad Th. Si sustinebimus et cōregnabimus. Et sic beata Maria in actionibus et passionibus ex libero arbitrio procedētibz: vel eo concurrēte in eis semp meretur.

Et ad hoc facit triplex ratio. Prima est: qz secundū philosophū. Intellectus sepe rectus est: nisi quando se imiscet fantasitici et deducit ab eis. Sed intellectus beate Marie nūquā se imiscuit fantasitici: vt deduceretur ab eis: et sic semper rectus fuit. Sed rectus dicitur cuius mediū nō exiit ab extremis. Ergo semper mēs eius in summū bonū picipiū et finez omnium. Secūda ratio. Ubicunq ratio non potest in discernēdo errare: et voluntas: nūq potest eligere multa: sed eligit vltimū et optimū. Sed vtrūqz horū fuit i beata Maria. Luce. x. Maria optimā partē elegit: scilicet vñū quod est sepe absolute necessariū scilicet summū bonum: et sic sepe meruit. Tertia rō: dicit apostolus pzo Ro. x. Siue manducatis: siue bibitis: siue qd aliud facitis: omnia i gloriā dei facite. Frustra hoc precipere: cōsuleret vel moneretur: si nullus obseruaret. S; nullus alioz viatorz hoc sepe suauit. Apparet ergo aliquē inuenire: qui hoc fecerit: alias frustra. Et ista fuit brā Maria. Vñ dīlio in fūmone. Vñ pro certo scim? qz oīs Marie actio sepe līta fuit in dño: Nec tamen ex hoc equabitur ipsa christo qui inproporcionabili charitate hoc faciebat: et siue sui indigentia. .s. VI.

Quartum preuilegiū

ē puritas in ea in fūmo. Ad quod facit qd ait ei angelus scilicet. Inuenisti gratiā apud deū: gratiā puritatis apud deū: id ē fūmā post deū dicit. n. An? q ea puritate decuit: vt niteret: q maior sub deo nequeat inueniri. Nam si maior i filio suo: hic ē deus. Et ad hoc facit quod dicitur puerbio. xxv. Aufer rubiginē de argēto: et egrediet vas purissimū. Argētū pciōs? metallū ceteris post aurū significat brāz Maria: albā puritate: et pciōsiore pfectiōe cūctis factis post christū. De q dī. Cantic. v. Caput ei? aurum optimū. Rubigo fuit peccatū originale: quo ablato p sanctificationē in vtero ē effecta vas purissimū. Christus quidem hūit puritatē: ita q nullo modo nec vnquā habuit i se originale. Omnes baptizati vel sanctificati i vtero: habent puritatē ab originali. s. i puritate liberati: quod qdē habuerunt quo ad culpā a qua munda ti habēt adhuc originale quo ad fomēt. Virgo at Maria habuit puritatē ab

originali: nō qz non contraxit illud: s; mūdāta ita ē q nullo mō remāsit i ea aliqd pene ei? id ē fomes immo extinctus fuit. Et sic maior ē puritas ei? post deū hominē quo. s. ad contrahentes originale. Nā āgeli nō cōtrahūt originale. Notādū tamē q puritas secundū. Alber. si tantū dī p recessū ab impuro: sed etiā p approximationē et accessū ad fūmē purū. Pro cui? declaratione sciēdū q puritas vt videt sequit naturā luminis et luminosi: vt qd plus participat de natura lucis plus habeat puritatis: vt fūmā lux vel fūmē luminosū fūmē sit lucidū et purū. Et vbi magis proprie et vere est proprie tas lucis: ibi etiā magis vere et ppietas puritatis. Vñ cū sit lux corporalis et lux spūalis: ut dicit. b. Aug. sup. Pen. ad litterā: magis prope dī lux spūalis lux qz corporalis. Erit ergo et puritas corporalis: et puritas spiritalis. Sed maior puritas corporalis ē secundū maiorem cōueniētiā ad fūmā lucē corporale. Et sic aqua purior ē terra: et aer qz aqua: et ignis qz aer: firmamētū qz ignis: celū aqueū qz firmamētū: celū empirēū qz aqueū. Et illud patet ad sensum. Similiter maior puritas spiritalis est secundū maiorem cōueniētiā ad fūmā lucē spiritalē: que deus ē: qz lux ē in tenebris: in quo tenebre nō sūt vllē: Scdm hoc ergo purior erit aīa sensibilis qz vegetatiua: rōalis qz sensibilis: angelica qz rōalis hūana secundū naturā. Secūdū gratiā autē que est quasi lumē creatū procedens a luce increata: vbi ē maior participatio gratie: ibi maior appropinquatio ad primā lucē. Ergo vbi gratia in fūmo: ibi appropinquatio i fūmo et puritas i fūmo. S; i beata Maria respectu oīuz creaturaz aliarū nō vnitarū fuit gratia i fūmo: ergo et appropinquatio: et in de puritas i fūmo. Itē apostolus ait. i. Th. i. Charitas de corde puro scilicet ē. Vbiq maior charitas: ibi maior puritas. Sed charitas in beata Maria i fūmo: ergo et puritas in fūmo. Petrus et dicit i actibus apostolorū xv. .c. Fide purificans corda eorū. Et loquit de fide formata p charitatē. S; beata Maria habuit fidē i fūmo: qz puritatez. Nec obstat huic cōclusioni q puritas beate ē in statu vie fuit maior oīum sub deo. Vñ et angeloz et beatorū hoc q sua puritas nō plene apprehēderet per speciem lucē increatā vt bti. Nam hoc id erat: qz maior lux grē i subiecto passibili cōiuncto corpori et passibili et grosso beate marie: minus immutat et mouet actualiter qz maior lux grē i subiecto impassibili et glorioso. Et hoc apparet p exēplū a simili. Videmus q quandoq maior lux min? illuminat: et minor lux magis illuminat p cōiunctionē cū aere obscuro vel claro. Vnde quandoq luna tantū illuminat in nocte vel magis in aere sereno: quantum vel qz sol in die

in aere obscuro et obnubilato: et tamen improporcionabiliter maior est lux solis quam lune. Sic et beata Maria: et si non ita actualiter continue videret deum summam lucem per speciem ut scilicet propter obstaculum corporis passibilis sui: tamen habebat maiorem gratie habitum et substantiam quam ipsi: unde magis proxima luci eterne: et inde magis omnibus pura. Nec igitur puritas: inquit Alber. nihil aliud est quam peccati originalis deletio: fomitibus extinctio: gratiarum perfectio: vltimatio. Et sic i beata virgine secundum statum vixit gratia dei forti et magis quam in angelis quantum. scilicet ad substantiam non quantum ad actum qui est operatio: et sic puritas in summo. Sed ad hanc puritatem summam quatuor gradibus ascendit. Primo enim purificata fuit per sanctificationem in utero: Secundo in virtutum exercitacione. Tercio in spiritus sancti supuentione. Quarto in filij conceptione. In primo est perfectio gratiarum serualium. In 2o est perfectio virtutum. In 3o est perfectio donorum. In 4o perfectio fructuum et beatitudinum. De prima dicitur Cant. liij. Tota pulchra es amica mea. Libera scilicet ab originali. Tota pulchra es a mortali exemplum. Macula non est in te. scilicet venialis. De secundo figuram eius dicit de Hester: quod erat formosa valde incredibili pulchritudine et omnium oculis gratiosa et amabilis. Formosa. scilicet in opere per charitatem: qui est forma virtutum. Incredibili pulchritudine: in corpore per virginitatem isolatam castitatem. Et omnium oculis gratiosa per cordis humilitatem: quod respicit humilitatem acille sue. Et de pulchritudine. Sapientia. liij. Quod pulchra est casta generatio cum claritate etc. De. iij. ps. Sanctificavit tabernaculum suum altissimus: deus in medio eius non commovebit. Et. Luc. i. Spiritus supueniet in te etc. De. iij. Ezechiel. xliij. Manifestas domini ingressa est templum ad viam porte que respicit ad orientem. Et postea sequitur. Et repleta est gloria domus domini. Ad. Debre. vlti. Addeamus cum fiducia ad thronum gratie eius: ut inueniamus auxilium in tempore opportuno. Et sic patet privilegium quarto de puritate in summo. §. VIII.

Quintum privilegium

gratia est: quod simul est mater et virgo. In. Die. Inuenit populus gratiam in deserto. gratia. scilicet singularis infinitas producit eum qui nobis attulit gratiam et veritatem. In deserto id est beata Maria derelicta a patre de relicta a parentibus in templo: derelicta a quolibet viro et incognita: per quam non praesensuit homo: sed mater esset et virgo. Mater iniolata: mater incorrupta: mater intacta. Quis unquam audiuit talia: inquit isaias. c. vlti. ut mater esset: et intacta generaret. quod d. nullus. Si queris ait. b. Ambro. natura ordinem. Femina mixta viro generare consuevit. Liquet autem quod praeter naturam ordinem sit Christus natus ex virgine. de col. di. ij. Reuera. Beuit autem quod

taliter mater esset et virgo: quod est ei privilegium singulare. Homo. n. est dignissima creatura: quod generatio hominis est nobilissimus effectus generalis. Generatio autem nobilissimi cuiusdam hominis est effectus hominis specialis. Sed nobilissimus effectus non est nisi nobilissime substantie: iuxta illud. Luce. vi. Ex fructu arborum cognoscitur. Generatio nobilissimi hominis erit effectus nobilissimus nobilissime vel nobilissimi hominis generantis. Sed unum est solus homo nobilissimus. scilicet Christus: qui unum solus convenit esse mater illi. igitur huius mater nitas est privilegium unius solius. Item effectus huius generantis fuit perfectus in summo: et generatio perfecta in summo. Sed perfectior est generatio: ubi unum de uno quam ubi unus ex duobus: igitur in ista generatione debuit esse unum de una: ergo illa fuit mater et virgo. Item ad perfectissimam generationem secundum naturam sequitur perfectissima maternitas. Sed perfectior est maternitas cum incorruptione quam cum corruptione: ergo de cuius ut in tali generatione esset simul mater et virgo secundum illud. Isa. vij. Ecce concipiet et pariet filium. scilicet permanens virgo. Item quod est in arte exemplum in divinis totum debet esse declaratum et exemplatum in exemplo creato. Sed generatio est in divinis: ergo aliquod exemplum debet habere in natura. Sed ibi unus de uno: pater de filio sine divisione corruptione: et commixtione: et huius generatio est in divinis: ergo corruptione et commixtione: est ipsa mater et virgo. Privilegium igitur solum beate marie: quod sit mater et virgo. Nec sua maternitas aut virginitas fuit in differens sicut potest esse in alijs: sed unum fuit meritum. Et. n. perfectissima virginitas fuit perfectissima integritas cordis et corporis ex radice summe charitatis. Quia mater nitas fuit sibi meritum: quod ipsa de concubitu meruit fieri mater dei: merito sue filii dei: spei et charitatis: ac perfectissime humilitatis. Quod si obijciatur istud privilegium non sibi soli convenire sicut ecclesie et platee. Nam de ecclesia mater et virgo. Est ibi castitas: quod mater et virgo ecclesia de spiritualiter non naturaliter. Tunc sic. Paternitas et virginitas spiritualis est perfectior et nobilior maternitate et virginitate corporali: ergo verius et perfectius de ecclesia mater et virgo quam beata Maria. Rursum quod ecclesia non habet in omnibus membris integritatem carnis. Et in nullo habet integritatem carnis et cordis: cum summa fecunditate spiritus et corporis: excepta perfectissima virginitate et fecunditate beate marie. Sed illa spiritualis fecunditas et virginitas quas habet ecclesia in alijs membris habet in se et beata Maria excellentissime communem cum alijs: et insuper ista privilegium singularitatem. De plantis dicit philosophus: quod est in eis sexus. Est enim planta masculina: et planta feminina: et tamen planta generat plantam sine corruptione et commixtione: ergo ibi mater et virgo: et non solum Maria. Respondeo quod planta dici posset suo modo habere

Capitulū .xx.

virginitate et fecunditate seu maternitate: si si mul haberet si simul virorem floz cū pte fructificatiōis: quod nō ptingit: vt dicere posset flores mei fructus sicut amigdaluz que virginis matris figura fuit. Hoc etia in figura notat. **Gen. xiiij. vbi dicitur Abrahā.** In quarta generatiōe reuertetur huc. i. ad terram pmissionis seminis **Abrahā** pmissam. **¶** Quattuor sūt mōi generatiōis hūane secundū **Anf.** nec est iuenire alium modum. **¶** Primus fuit sine femina et masculo: vt adam factus a deo. **¶** Secundus fuit sine femina ex viro: vt eua ex costa ade. **¶** Tertius est ex muliere et masculo: vt est communis omnium naturalis generatiō. **¶** Restabat quartus modus scilicet ex femina sine viro. Et hoc est virginis **Marię** solum: vñ mater et virgo qdē sigulare pūilegiū. Et per hanc gnatiōē quartam filij abrahā. i. veri fideles reuertetur ad terram finētem in melle et lacte pmissam eis. i. vitam eternam abūdantem dulcedie dilectiōis et lacte puritatis.

.s. ix.

Sextum priuilegium

gratie est: qd est mater dei. **¶** **Origen.** super illud. Cū esset de sponsa mater eius **Mari.** i. Mater vniuersitatis dei. **¶** Mater creatoris et plasmatoris omnium. **¶** Mater ei qui est in celis sine matre: in terris sine patre: et hoc est singularissimū omnium pūilegiū eius. **¶** Figuratum **Psalm.** xiiij. in **Daniele** existente in lacu leonum: cui missus est **Abacuch** ministerio angelo de iuda i baby loniam cū pzandio bono: qui **Abacuch** itrauit et exiit ad **Danielē** clauso hostio. **¶** Nec **daniel** i aliquo fuit lesus a leonib⁹ septē qd deuorabāt alios. **¶** **Daniel.** n. qd iter pstat cā dei: castissim⁹: sapiētissim⁹: cōtemplatiōi deditus significat vginem mariā totā vīrilem: nil femineū in moribus hntem: castissimā: sapiētissimā et cōtemplatiua: que bene dicit cā dei: qd mater dī. **¶** Mater .n. est cā et origo filij: cui⁹ filius deus est. **¶** **Abacuch** iter pstat luctator fortis: et significat iesū qd luctā gessit cū diabolo non inanez. **¶** Sic cū pzandio bono diuinitatis āgelos et hoies reficiētis ad **danielē** idest ad vginēz missus est idest icar. natos ex ea angelo nūciante. **¶** De iudea que intpretat p̄fessio missus est i baby loniā: que iter pstatat p̄fessio: qd de celo vbi est pfusio diuine laudis: in mūdū plenū cōfusione errorū et peccatorum. **¶** Intrare autē et egrediente **abacuch** claustra non referata fuerūt: quia alius tumescit virginis: claustra pudoris pmanēt etia ipum parietē. **¶** Leones septē qd circueūt qrentes quez deuorēt: vniuersitas sūt demonū: de septē vicij capitalib⁹ rēntes: qd in nullo potuerūt vginēz matrem ledere. **¶** Sed alios deuorabāt homies et bestias id ē iudeos et gētiles. **¶** Vbi ē notādū scd⁹ **Alber.** qd nō pōt intelligi maior grā pure cre

ature picipari qd ē mēm dei. **¶** **Maioz.** n. est qd filius adoptiu⁹ per gratiam: vel angelus vel frater dei. **¶** Et ratio primi ē: qd iter matrē et filiū est cōiunctio substantialis. **¶** Inter matrē et filiū adoptiuū est participatiō accidentalis: qd magis ē esse matrē dei p naturā qd ē filiū dei per adoptionē: qd pfectior cōiunctio substantialis qd accidentalis. **¶** Propterea qd claudit alterū i se: plus ē et magis eligendū qd illud qd nō claudit. **¶** Sed ēē matrē dñi secundū nām claudit i se ēē filiū adoptiuū p gratiā necessariā: qd aliter nō fieret mater: qd plus ē esse matrē qd filiū adoptiuū: **¶** **De āgelo** sic pbat. **¶** Ad qd sequit maius bonū: illud ē plus eligendū. **¶** Sed ad ēē matrē dei sequit maius bonū qd ēē angelū. **¶** **Mā** ex maternitate tali efficit dominā osūm angeloz. **¶** Et si angelus secundū naturā sit nobilior et perfectior hōine: tamē secundū grām que potior ē nā: pōt esse pfectior: sicut ē i beata matre dei. **¶** **De fre** sic probat. **¶** Cā in quātū cā ē dignior effectu i qd tuz effectus. **¶** Dignius ē ergo ēē cām boni qd cōcausati bono. **¶** Sed mater dei est cā et origo dei: secundū illud qd natū est. **¶** Frater āt dei nō ē cā et origo dei: sed causat⁹ ab eadē origine: ergo pl⁹ ē esse mēm dei qd fratrē dei. **¶** In cui⁹ ē signū ē qd dñs dedit pceptū de honorādo pzem et mrez nō āt de honorādo fratres: qd qd maius ē mī qd frater. **¶** **Ite** cū malus et dignius sit ēē pzēz qd matrē: si aliqua pura creatura eēt pz dei scdm hūanitatē: videt tūc plus ēē scd⁹ ēē hōinē pzēz ēē dei qd matrē dei: ergo ēē matrē dei nō ē mai⁹ mū pūilegiū: qd possit cōmunicari pure creature. **¶** Ad hoc rñdet **Alber.** qd hoc ēē nō pōt: et multa idēcētia sequent. **¶** **Sic.** n. phus. qd mascul⁹ ē qd generat i alio: aut i se ipso. **¶** Si in alio gdue esset: vnus generās i alio: et vn⁹ vel vna generās ab alio seu altero: qd sibi eēt mascul⁹ et femia. **¶** Si āt pz generaret i se ipso: g nec eēt mascul⁹ nec eēt pz. **¶** **Ite** nō eēt rō tūc qre magis diceret pater qd mater. **¶** **Ite** cū nō sit i viro locus cōceptiōis: formatiōis: et nutritiōis. **¶** Et si fieret sibi ta formatiō: nō esset generatiō. **¶** **Ite** cū sit ibi oz ganū part⁹ idifferēs eēt rō vginitatis: et sic nō eēt fili⁹ vgis: nec eēt pater nec mater. **¶** **Ite** sic eēt exclusus sexus femineus ab icarnatiōe. **¶** **Mā.** n. in carnatū eēt femina: nec icarnat⁹ eēt ex femina. **¶** Et sic patet qd maior grā pure creature cōcedi nō pōt: qd ēē matrē dei nālē. **¶** **Mā** quod ait xps. **¶** **Mari.** xij. Qui fecerit volūtātē pzis mei: ipse me⁹ frater foroz et mī ē: intelligit spūaliter ista parētela nō nāliter. **¶** Sed beata **Maria** fuit mater nālīs vñ pūilegiū sigulare. **¶** **Ite** qd fuerit nutritrix dei. **¶** **Ip̄sū.** n. vt canit ecclesia sola vgo lactabat vberē de celo pleno: nō ē p se pūilegiū: sed pars pūilegiū: que includit i maternitate dī. **¶** Ad integritatē enim maternitatis secundūz. **¶** **Alber** tuz exigitur nō tantū prima materia corporis

generādi: sed etiā alimētū nutriēdi: quod tamē aptum natū est ab alio accipi. Unde quādo ē alia mater: alia nutritrix: nutritrix ē quasi media mater a qua aliquādo puer multū contrahit a complexiōe influēte: ergo ad pfectissimā maternitatem exigitur etiā ratio matricis. Unde cum beata maria fuerit pfectissima mater fuit et nutritrix secundū illud Luce. xi. Beatus pater q̄ te portauit: et vbera q̄ suxisti. Et sic sub matre dei includitur nutritrix dei.

Septimum priuilegiū

est: q̄ est virgo virginum. Sic canit ecclesia in letanijis. Ubi notādum secundum Albertum: q̄ per genitiū notatur duplex hūdo generalis scilicet et spiritalis. Ratiōe habitudinis quā importat generaliter notat originē. Dicit enim genitū a generādo: quasi a primā sui generatiōe a qua et nomē accepit: et notat habitudinem gēgentis ad genitū vel ecōuerso. Ratiōe spiritalis habitudinis notat excellentie significatiōem. Ratiōe igit̄ primū nō puenit christo ut dicat vgo virginū. Quia etsi excellit virginitatē matris: ipse tñ non fuit primus virgo: qui generauit alios vgenes p imitādoz. S; beata Maria est mater omniū i virginitate: q̄a prima sine pcepto: consilio p̄ exemplo: q̄osuz virginitatis munus deo obtulit: et per votū virginis ut dicit Augu. ab ea emissuz. xxvij. q. ij. Probriū virginitatis abstulit: q̄a maledicta i lege dicebat sterilis et eam in se consecrauit: et sic omnes vgenes p mutatiōez sui gēuit. Ergo ei soli conuenit q̄ sit virgo virginū. i. mater virginum. Ratiōe autem secūde habitudinis. i. i quātum notat excellentiaz sup omnes vgenes: sicut rosa flos florum: q̄a excellit alios: et rex regū iesus: q̄ excellit omnes reges. Sic ei soli cōuenit: ita q̄ nulla alia potest dici virgo virginū. Excellit at̄ oēs alios i fōmitis extirpādo: i puritate: et i fecūditate: q̄a nulla virgo fecūda nisi ipsa. Nec tñ ex hoc pot̄ dici minus cōtinēs: q̄ nū q̄ fuit tētata: ex eo q̄ p̄hs dicit i ethicis: q̄ cōtinēs patitur. i. impulsus tērationē: sed nō deducit. i. nō vititur ab eis. Nā hoc habet locū secūdū instinctū nature vel cōis gratie: secus p extirpationē fōmitis: ut i beata maria. Victoria. n. cū sit declaratio potētie super aduersariū: magis ac magis declarat potētiā: q̄n tanta est super aduersariū potestas: q̄ nō potest mouere bellū vlt̄ inire cōflictū: q̄ cū post ictus et vulnera vincit inimicū. Ex quo p̄z q̄ maior fuit virtus castitatis in beata Maria q̄ i quibet alia vgene: ita q̄ et faz angelos excellit i virginitate: q̄ illi a natura: hec a gratia. Illa angeloz castitas necessaria: hec gratuita et voluntaria. Illa i natura ipsa: hec in natura fragili: et ideo vtilior: nobilior: et laudabilior. Quāuis aut̄ pprie et ve

re dicat vgo virginū: nō tamē itā pprie dici pot̄ mater matru: q̄ i virginitate cōuenit cū alijs i integritate mētis et corporis. S; in maternitate nō puenit cū alijs matrib: q̄ ille recipiūt conceptū ab alijs hominib. Nec at̄ nō ab alio q̄ a deo. Et iō vgo. Qñ ecclesia Rubū quē videt moyses scōbustū p̄seruatā agnouim⁹ tuā laudabile virginitatē. Rub⁹ ē nā hūana pungitiua p vicia. In hac ap̄phēsus ignis diuin⁹: q̄ d̄s n̄ ignis p̄sumēs ē: q̄n. i. vbu dei n̄ram nām assum p̄st de vgene. Ignis tñ iste hūanitati vnit⁹ nō abstulit virozē virginitatē i matre. A virozē. n. d̄i vgo. Et sic vt spina rosa gēuit: iudea Maria. Figura habetur de rubo in Exodo. s. xl.

Octauū priuilegiū

beate marie est q̄ mater est oium. Qñ p̄ouer. viij. ipsa dicit p̄ouit it̄roduct̄ ecclesia i sui laudē. Qñ eo. i. deo erā cūcta cōponēs. i. p recreationē seu reformationē: q̄ quasi deformata erat deformato homie p peccatū: ppter quē oia facta erāt. Qñ. b. Ber. Q̄ d̄s i te o d̄na respiciunt oculi vniuerse creature i qua et ex qua benigissima man⁹ dei q̄cqd̄ creauerat: recreauit. Et sic dici pot̄ mater oium. Sap. vij. Pius mater ē. Nā cū ipsa sit mater dei: et d̄s ē p̄z et origo oium: q̄ ipsa ē mat̄ et origo oium. Quicqd̄. n. p se ē cā et origo cause: et p se origo et cā cā. S; mater p se ē cā et origo filij. Et filius p se origo et cā oium: q̄ p ipsū oia facta sūt. Jo. i. s. p vbu filij dei: ergo et ipsa p se ē mater oium. Et pma x̄ime hominū ē mater oium genitura et cura: q̄ vñ hōiē genuit: p quē oēs recreauit seu regenerauit. Et i illo filio suo nobis pcurauit: q̄ quid ad vitā p̄ntē vel futurā nobis necessariū fuit. Hoc aut̄ opus recreationis propter q̄ d̄s mater oium: beate marie d̄ns scōm q̄ duplex genus carū ei cōiunxit. i. efficiētis: materialis: formalis: et finalis. Q̄a q̄dē efficiētis n̄re recreationis. i. i eē ḡe generatiōis post deū: sub deo: et cū deo: q̄ ipsa nobis illuz genuit: q̄ nos oēs recreauit seu regenerauit vlt̄aliter p passionē suam: v̄tutē ḡe cōferentē sacramētis. Et vt ipsū filiū suū ḡneret suis v̄tutib⁹ de p̄gruo p̄meruit. Qñ Anselm⁹. Nēpe decuit: vt ea puritate qua maior s̄b deo nequeat itelligi: vgo illa n̄teret: cui d̄s pat̄ vnicū filiū suū quē de corde suo equalē sibi genitū tanq̄ se ipsū diligebat ita dare disponebat: vt nālī eēt vn⁹: idēq̄ cōis dei p̄is et vgis fili⁹. Et quā ipse fili⁹ sibi m̄em specialit̄ eligebat: et de q̄ spūs scūs volebat: et opatur⁹ erat: vt p̄cipetur ille de q̄ ip̄e p̄cedebat hec Ansel. Et q̄ d̄s d̄ p̄e etno ita et de m̄e ei⁹ tēporali dici pot̄ illd̄ Ro. viij. Proprio filio n̄ pepcit: s; p nobis tradidit illū. i. passum voluntate et affectu. Et quomō cū illo non nobis oia donauit pertinentia ad recreationem nostraz:

Capitulū .xx.

Causa materialis fuit huius recreationis nostre: quia ipse factus de purissimis eius carnibus et sanguinibus sensu mediate carne assumpsit: quod in corpus transformauit: pro quo redemptio nostra et recreatio facta fuit. **P**rius rei mirabilis figura fuit: quod habet. i. reg. xi. f. q. eo tpe quo solent reges ad bella pcedere. f. tēpore veris: dauid surgens a dormitione in meridie: vidit de solarto eius mulierem. f. **B**ersabee pulcherrimā lauā rem se: et amore tractus pulchritudinis eius: misit nūtiū vt ei acquiesceret. **Q**ue assētiens concepit filium: et sanctificata est mulier ab imūdia sua. **D**avid interpretatus manu fortis si gnificat fortissimū et omnipotētem deum. **H**ec quasi a sono surrexit: quādo disposuit incarnari. **N**am prius videbat quasi dormire: dū generi hūano non pūdebat de redēptione. **E**t in meri die. f. caloris diuini amoris: surrexit ad opandū mysterium. **V**idens autem bersabee que inter petras puteus septimus: vel puteus facietas dicit vginem **M**ariam pulcherrimā mente et corpore: que est puteus aquarū viuētiū gratie septiformis supabūdans. **A**uantem se: non a maculā que nulle erant: sed scripturā assentēz ac magis et magis se purificātem per opas: scilz vntū quotidie magis deo se approinquantez. **V**idens ergo hanc mulierem oculo approba- tionis et misericordis: tactus pulchritudine tātū vntum: misit āgelo nūcio vt assentiret in con- ceptu filij: ipsa assentiente pcepit saluatōre mūdi. **E**t sanctificata est mulier ab imūdia sua: si ue quia fomes qui erat in ea religatus tunc in conceptu filij ex toto fuit extinctus: siue et meli- us: quia libera fuit et imūdis ab imūdia que accidit in conceptum filioz nullo modo eam habendo: sed de purissimis sanguinib⁹ suis cō- cipiēdo. **H**ec iconueniens est vt vitiose gestū scilz adulterius **D**avid significet sanctissimum mysteriū: vt dicit. b. **G**rego. in moralib⁹. **L**icet aliter ipse exponat. **N**am et deus de malis eli- cit bona. **E**t hoc forte est: qd dicit. b. **A**mbro. de facto isto **D**avid: qd nō fuit improbitatis est. f. tū. sed ymbra mysterij de pe. dif. iij. f. incarna- tionis. **A**z ibi glo. alit exponat. **S**ic igit causa materialis: quia de puris sanguinib⁹ et purissi- mis ei⁹ factus ē recreator noster iesus. **C**au- sa formalis est beata **M**aria nostre recreati- onis: qz dñib⁹ sue di formissime puerlatōis spe- culum et exēpluz est reuerentiis a tenebris et di- rectionis et puerfionis ad intuitum prime lucis vt in figurā eius dictum sit. **J**udith. xi. **N**ō est mulier talis sup vniuersā terrā i aspectu et pul- chritudine et sensu verborū. **I**n aspectu. f. cōter- sationis i opere. **I**n pulchritudine castitatis i corpore. **I**n sensu verborū in interioribus ver- bis et puritate cogitōis i corde. **A**n. b. **A**mb. **H**abet i ea pbitat exēpla expressa. **P**rim⁹ ol-

scēdi ardor nobilitas ē magistri. **Q**uid nobili⁹ ea quā elegit splēdor glie x. **E**t finalis ē no- stre recreationis: qz totū opus redēptōis post deū i ipsius gloria et honore ordinatū fuit. **A**n **A**pocalip. iij. **S**eniores deponunt coronas suas āte pedes agni: recognoscētes se oēs coro- natos hūilitate et hūanitate xpi: quāz assūpsit de vGINE. **E**cce enī ex hoc ait ipsa beatā me di- cēt oēs generationes: qz. f. respexit hūilitatē an- cille sue de me incarnādo. **P**ēs ē immo oīa cū sint recreata et renouata p eā: matrem eam de- bent reputare: et eā super oīa et sup oēs puras creaturas venerari. **E**t hoc ē priuilegiū qd nul- li aliq cōuenit. f. q sit mater omniū. **§. XII.**

Nonum priuilegiū ē qd ex porta celi. b. **A**ug. i sermone i persona vir- ginis: ait. **P**orta facta sū celi. **I**anua facta sūz filio dei. **I**lla facta sū porta: quā vidit i visione **E**zechiel ppheta. **B**iat. b. maria porta: qz cū p- petas porte sit ipotare et exportare. i. mediū p qd res ab extra ad intra ciuitatē vel domū por- tātur: et mediū p qd res q sūt int⁹ i ciuitate vt domo ad extra portātur: ita p beatā **M**ariam exiuit de celis ad nos qdquid vnquā grē creatū venit i mūdū. **A**n et dī mater grē et mater mise- ricordie. **E**t de ea pōt intelligi illud **S**api. vij. **D**ium bonozū mater ē. **E**t venerunt mibi oīa bona pariter cū illa. f. vgtē pōt dicere mūdus. **S**cdo qdquid boni. i. oīs q de terris itrauit in celū: vt facti oēs: p ipsā et portā seu mediū itra- uit. **E**t iō felix celi porta: qz oēs iporat i celis p bñdictū fructū filiū suū. **A**n i hymno cāt ec- clia. **V**irgo felix celi porta. **E**t i f. a. **V**itā psta purā: iter para tutū: vt vidētes iesū sēp collere mur. **T**ertio dī celi porta. i. celestis porta: quia ipsa sapia i creata dei filius tāquā aqductus in- trauit et exiuit p eā vestit⁹ carne nra: sēp tamē clausa. i. vginitate n violata. **A**n de ea i figura dī **E**zech. xliij. **P**orta hec sēp clausa erit: quā .f. i illo mirabili edificio vidit: et pnceps ingre- diet p eā. f. dñs dñs: et clausa erit: et nullus ingre- diet p eā. f. hō: q vgo ante partū i partu et post ptū. **S**icut sidus radiū pferit sine sui violatio- ne: et radi⁹ p fenestrā vitreā clausā itrat sine sui apitōe: ita vgo et brā **M**aria dei filiū sine vgtē nratā amittit. **P**icitur et sci aliqñ porte celi et hoc i qñ p eoz suffragiū vel vite exēplū nos iporat i celū. **A**n et **J**o. i **A**poc. xxi. vidit i ce- lo. xij portas. f. duodeci aptos vel pfectos oēs: q nos p ceteris meris et exēplis iportāt i celū. **S**z et hoc mō mlti magi dici pōt porta celi brā **M**aria ppe mat⁹ ei⁹ et pfecti suffragiū et vite exēplū. **I**tem crux dī porta celi: quia per meri- tū passionis itrat in celū: de qua potest illud intelligi. **M**athe. vij. **P** q angusta ē porta et ar- ta via q ducit ad vitā. f. celestē. **A**ngusta nimis.

fult crux xpo: et via nob arta p imitatione. Et qz nulli ita fuit cōcata magnitudo passiois xpi sicut matri: ideo et meritū eius ad celum iducit. **Chzist⁹** etiā dicit: Ego sū hostiū si qd p me introierit. saluabit: **Jo. x.** qz ipse efficiēt vrcā pncipalis nos itroducit in celū. s. per fidē sue incarnatiōis de vrgine implicitā vel explicitā. vñ. b. **Aug⁹.** Ista fides sana est: qz credimus nullum hominē siue maioris siue minoris etatis libera-ri a ptagio mortis et obligatiōe peccati: qd p-imo nā p-axit: nisi per vñū deū et hominēz medi-atozē scilicet chzistū. Et b. **Bregio. sup. Ezech.** di- cit q omnes electi qui fuerūt et q sūt i ecclesia i mediatozē xpus se fūcrediderūt et credūt. Et sic bi⁹ fides itroducit in celum mediatoze nato de vrgine. Et iste est p-ius articulus fidei de medi-atoze nato de vrgine. Et talis fides viuā tamen incarnati de vrgine pprie nos impozat i celūz. **Qñ** in figurā: in tēplo erant duo hostia que si- mul claudēbāt et aperiebant. Et iste due por- te in tēplo ecclesie sūt chzistus et beata **Maria**. Nulli autem hoc conuenit sanctorum: ideo p-ilegiū singulare. **§. XIII.**

Decimū p-ilegiū

beate **Mariae** ē: qz regina dī misericordie: s. il- lud qd cātatur i anthia. **Salve regina** misicor- die. b. **Ber.** Omib⁹ sinūz misicordie sue apit: **Idem.** Sileat misicordiā tuā vgo **Maria**: qcumq te iuocans in necessitatib⁹ auxiliū tuūz sibi sēserit defuisse. Et sciēdum q fm **Alber.** vbi supra: cōuenienti⁹ dī regina misicordie q gra- tie regina vñ glorie vñ iusticie: multiplici ratiōe. Et pma est: qd plus cōprehēdit et ad ampli⁹ se- extēdit regnū misicordie q regnūz gratie: glo- rie: vel iusticie: qd pbat ex eo: qz gratia gloria et iusticia p se tñ dicūt collatiōem boni: et ablati- ones mali. vt peccati et huiusmōdi. Sed misicor- dia se extēdit etiā ad id vbi nō est collatio bōi gratie vel ablatio peccati: quia ad eos qui sūt i inferno: Ibi enim erga dānatos nō est collatio boni gratie vñ ablatio peccati seu mali culpe: et tamen est ibi misicordia: et si nō liberās: tamē minus q mererent pūciēs. **Merēt** enīz ad nī- bilum redigī qui tñ cōseruātur in esse nature. **Et** dices valeat illud **Tren. iij.** Misicordie eius q non sumus cōsūpti. **Ab** ampliori autem et maiori potētia: dñitas maior est et denomi- natio. **Ergo** a sūma et maiori dignitate debz di- ci beata **Maria** regina misicordie q glorie gratie: vñ iusticie. **Item** secūdo. **Gloria** tñ est i celo: non in terra: non in inferno: nō in purga- torio. **Gratia** est tñ in mūdo: nec q ad oēs. quia non in malis hominib⁹. **Et** in purgatorio quo ad omnes: non autem q ad infernū vel limbusz puerorū: vbi nulla gratia gratū faciēs. **Sed** mi- sicordia etiā ē in celo. i. in ira suauitatis rigan-

corda: fm illud **Dñe** i celo misicordia tua re- munerās. s. vltra p dñū. **Est** et terra misicordie remouēs pctōrum. **In ps.** Misicordia dñi plena ē terra: qd ipsa plena ē misicordia. **Et** i pur- gatorio p suffragia. **Unde** hāc postulat dīcen- tes. **Misicordie mei misicordie mei saltem** vos amici mei. **Job. xix.** **Est** i inferno et limbo p cōseruationē sui esse. **ps.** **Quid** obliuiscetur misereri deus: quo ad paruulos: qui gau- debunt nature non purgati ab originali. **Aut** continebit in ira sua id est seuera cruciatōe mi- sicordias suas: quin scilicet non cōseruet eos in esse. **Ergo** maximum regnū est regnū misicordie. **Et** ideo maxima f-ina dīci debet regina misicordie. **¶** **Tertio** pbat sic. **Quic** quid est superius super ior: est superius iferio- ri. **Sed** misicordia dei ē super oīa opera ei⁹ vt habet in ps. **In** operibus aut dei includun- tur gratia: glia: iusticia: et multa alia. **Regnū** ergo misicordie ē sup omnia: q regina misicor- die determinat potētiā sup omnia. **Sz** illa proprie cōuenit beate **Mariae**: vt potētissima dñā vnde et vere regina misicordie. **Iē** cum ipsa sit sup patrimoniu et proprietatē filij sui ie- su chzisti regina. **Proprietatē** aut filij sui ē mi- sicordia: vt patet i oratiōe ecclie. **Deus** cui p- p-ū ē misicordiā sēper et parere. **Pater** et ē de- us misicordiāz et deus totius consolatiōis. **Ergo** et ipsa pprie regina misicordie. **¶** **Quar- to** cū dī regina obliqu⁹ ille. s. mie: aut con- struit trāsitue aut itāsitue. **Si** trāsitue: vere et pprie dī regina misicordie: qz ipsa ē cā to- tius misicordie p-ines totā misicordiam et releuās omne misicordiā. **Hāc** postulabat **Dauid** dicens psalmo. lxxxiij. **Unde** nob dñe misicor- dia tuā. **Et** subdit modū. **Salutare** tuūz da nobis. i. ieiū q dauis ē nobis ex vrgē **Mariae**. **Si** pstruit itāsitue sēsus ē: **Regina** misicor- die. i. que ē misicordia ipsa. **Ad. n. dī** ab- stracto de aliq maxime pmedat: vt de iusto qd ē ipsa iusticia. **De** misicorde q est ipsa misicor- dia. **In** huius figuram legitur **Heber. ij. q** **Heber** regina que itēpretat humilis dīcia ē et ediffa: que itēpretat misicordia. **Et** **Isa.** xvi. dī. **Preparabit** i misicordia solū eius. **Solū** ē in loco p-prio regni ergo misicor- dia est p-proprius locus regni chzisti. **Sz** ill⁹ re- gni dīci rex et regina: ergo pprie beata **Maria** ē regina misicordie. **¶** **Quinto** sic pbat **Dionys. li. de diu. no. dicit.** **Regnū** ē oīs finis et ornat⁹ et leg⁹ et ordinis distributio. **Sz** hec oīa ppe pueniūt misicordie: q ei pprie puenit rō regni. finis distributiō scdm iusticiā ē: qz exules facit reges. **Ornat⁹** qz deformissimos pctōres facit agelos pulcherrimos. **Leg⁹** qz dat chari- tatē et p illa regnū. **Ordinis** qz viuus super ange- los: homines super celos. **Habet** ergo misicor-

Capitulū .xx.

cordia proprietates regni. Proprie ergo ipsa ē regnū. Qui? regni potissime beata Maria est regina. Prope igitur dicit regina misericordie: et magis imperatrix misericordie: quia hoc nomen imperatoris est magis nomen timoris et rigoris. Regina autem est magis nomen puidetie et equitatis. An nec deus in seipsum dicitur imperator sed rex? Item magis dicit regina misericordie: quia regina regnat: vel domina dominari vel dea deat. Nec enim omnia importat magis dignitate et excellentia respectu superiorum et inferiorum. Si enim diceret dea deat: non videret dea vel regia super demones vel peccatores. Dicit enim conuicti? regina misericordie quia potest vel sapit: quia in misericordia intelligit potestatem et sapientiam: sed non puerit. Misericordia enim claudit in se illa tria: potestatem et sapientiam et iusticiam. Nec etiam ita proprie diceret regia pacis et dilectionis: quia pax et dilectio non est vniuersalis in omnibus regni sui: quia non in malis. §. XIII.

Undecimū priuilegiū

ē quod fuit ei passio christi communicata. An Symeon? Luce. ij. Inam ipsi? animā pertransibit gladius sue passionis ut communiter exponitur. An et Damasc. dicit: quod dolores partus fuerunt ei reservati in passione filij. Vel gladius verbi dei id est fides fixa in corde de crucifixo filio quod deus erat. Omnes alij et alie amiserunt tunc fidem de sua diuinitate: quia omnes discipuli tunc fugerunt eo relicto: non solum corpore sed et fide. Et ipsa Maria magdalena quod pl? visa ē diligere etiam si credidit deum: propterea Christus resurgens cum ei apparuit ait: Noli me tangere quia nondum ascendi ad patrem meum. Io. xxi. f. in corde tuo id est non credis me esse equalē patri. Pro huius maiori declaratione dicit Alber. vbi supra: quod hoc priuilegiū quod dicitur communicatio passionis: duo importat. f. fidei crucifixi dei et hominis. Et per se passionē ex cōpassione patientis. Et fuit quadruplex diuersitas respectu dominice passionis. Quidam enim nec habebat fidem Christi: nec cōpassionē: sicut infideles insul taces: blasphemantes: irridentes: et demones. Qui dā habuerunt cōpassionē: sed nō fidē. f. quod deus esset qui patiebatur sic apostoli quibus Christus dixerat. Omnes scandalū patiemini in me nocte ista et. Math. xxvi. Scandalum eorum fuit: quia recesserunt a fide sue diuinitatis: quā prius cōfessi fuerant. Et mulieres ille quibus ait. Filie hierusalem nolite flere super me et. Luce. xxij. Quidam habuerunt fidem vel cognitionē: sed nō cōpassionē: ut angeli et alij extra statū vie positi: ut qui in libo patrum. Et latro quod fidem quod habuit sue deitatis: sed nō cōpassionē per se. Et hoc: quia circumdatus ipse sua passione. Sola autem beatissima virgo fuit: que simul habuit fidem et cōpassionē crucifixi dei et hominis: et ex cōpassione patientis per se passionem. Et sic sola fuit cui datum est per priuilegiū cōcassio

passionis. Cui filius ut dare posset primum voluit cōmunicare meritū passionis: et ut ipsa faceret partem beneficii redemptionis: quatenus sic fuit adiutrix redemptionis per cōpassionē: ita fieret mater duarum creationum. Et sicut totus mundus obligatur deo per suam passionem: ita et domine omnium per eius cōpassionē. Unde et glosa super illud Isaias. lxij. Torcular calcavi solus: et de gemitibus non est vir mecum. Torcular. i. tormēta passionis: et alia glosa. Nec angelus nec archangelus nec alius celestis spiritus. Denique huius generis nullus gentilis vel iudeus. Solus pugnator et super. Sed notandum quod dicitur de gemitibus non est vir mecum: excludit enim viros non mulieres: quia mulier illa beata Maria que stabat iuxta crucem secus fuit ad patiendum ex cōpassione. Et sicut dicimus de domino Iesu quod habuit summum dolorem in passione et summum gaudium. Dolorem quidem secundum sensitivam: gaudium secundum intellectivam: quia ut dicit Damasc. Vni cuiusque scilicet potentie permittitur agere quod per propria. Ita de matre domini quod tunc habuit summam cōpassionem et cōgratulationem. Cōpassione quidem existente in natura simul et in ratione ut in natura. Cōgratulationem vero in ratione ut in ratione. Et intelligantur hec verba ut in materia dominice passionis. Vel dicatur quod summum tristabile in tali genere est accipere dupliciter. Primo modo ut contrarium summe appetitui: et sic infert summum dolorem. Alio modo prout est via et medium ad summum. Delectabile: et sic infert summum gaudium. Sic anima beate virginis apprehendit mortem filij: ut summe contrarium appetitui: et sic summum ei intulit dolorem. Alio modo ut in remedium redemptionis humani generis. Et sic intulit ei maximum gaudium et delectationem. Et possunt hec simul esse: quia vnum ē materia ad alterum. Vel secundum alterum modum via in alterum via ē in ipsum. Et quod fuerit in ea summus dolor probatur sic. Omnis dolor ex amore creatur. Est autem triplex amor scilicet naturalis acquisitus et gratuitus. Naturalis fuit in summo: quia quanto natura nobilior tanto habet nobiliores affectiones et operationes. Ipsa autem habuit naturam nobilissimam unde et amorem naturalem summe. Item amor acquisitus fuit in ea in summo. Nam omnes cause accidentales que inducunt matrem ad diligendum filium: fuerunt in ea in summe. Nunquam enim filius aliquis tantum dilexit matrem: tantum honorauit: tantum pro ea sustinuit: tantum ei dedit sicut Christus pro matre. Et sic de alijs causis accidentalibus amoris acquisiti. Ergo in ea amor fuit in summo. Item amor gratuitus. Nunquam enim aliquis habuit tantam charitatem ad filium: sicut ipsa ad Iesum. ergo et hic in summo. Si ergo habet tres habitus amoris scilicet naturalis acquisitus: et

gratuiti: eliciant vñ actū amoris: erit ille i sū-
mo. **A**lla ergo erit dilectio intensissima. Et do-
lor ex amore huiusmodi erit intensissimus. Sic
enī sūme diligat vitā in dilecto: ita et sūme dolet
dē morte dilecti. Sūmū g̃ dolorē habuit i passio-
ne xp̃i. Et q̃ sūme diligebat deū et primū. Et
p̃ passionē sepabaf honorē dē: et sūma salus pri-
mi seq̃baf: idē habebat sūmū gaudiū. .s. xv.

Quodecimum preui

legium et vltimū ē: q̃ est exaltata sup omne pu-
rā creaturā: i quarta hierarchia. Sic enī canit
ecclesia. Exaltata es facta dei genitrix sup cho-
ros angelorū. **Q**uod sic probat Alber. Om-
nes chozi angelorū sunt de aliqua hierarchia.
S3 ipsa ē exaltata sup choros angelorū: g̃ ipsa
ē sup omne hierarchiā. **S**ecūda ratio. Pl^a
distat beata vgo a seraphin dignitate et gloria:
q̃ seraphin a cherubin. S3 p̃ excellentiā digni-
tatis ordinat seraphin sup cherubin vno ordi-
ne: ergo et beata Maria erit sup seraphin vno
ordine: g̃ sup hierarchiam angelorū. Itē pl^a im-
proportionabiliter differt domina a suo q̃ ser-
uus a seruo. Omnes āgeli sunt administrato-
rii spiritus idest serui. Sicut apostolus ad he-
breos. i. Beata Maria ē domina angelorū.
Seraphin g̃ se habet ad cherubin vt seru^s ad
seruum: beata Maria vt domina ad seruos.
Ergo iproportionabiliter ē sup seraphin qui
ē vltimus ordo i suprema hierarchia vnde sup
oem hierarchiā exaltata. **T**ertio. Stat^o glo-
rie est eleuat^o sup statū innocentie: ergo i corpo-
ribus et aiab^o. Sed si hō nō peccasset aliquis af-
sumptus fuisset ad ordinē seraphin. Itā cū ex
hominib^o esset reparāde rutine angelorū: et secū-
dū aliquos doctores qd sequi videtur beatus.
Thomas: ceciderint ex omni ordine aliqui. vñ
de seraphin de quo dī fuisse Lucifer: ergo ali-
quis modo debet eleuari sup seraphin. Et hec
ē beata Maria. **U**nde i figurā dī. iij. Regum
.ij. q̃ positus est thronus matris iuxta thronū
regis. Constat autē q̃ thronus veri Salomo-
nis scilicet christi est impropportionabiliter sup
Seraphin: ergo thronus matris. Et ad hoc
faciūt auctoritates sanctorū. Vñc bea. Augu.
De te o virgo Maria quid dicā: pauper i gēio
cū quicqd dixerominoz lans ē q̃ tua dignitas
mereat. Si celū appellē: altiores. Si matrem
gētiū dicā: excedis. Si formā dei apellē: digna
existis. Si dominā angelorū voces: per omnia
cōprobaris. Si dominā angelorū est: g̃ super
omnes angelos exaltata. Itē. b. Hiero. i. fmo
ne de assūptiōe. Hec est pukebra in qua meruit
exaltari sup choros angelorū: et puenire vltra
q̃ humanitatē nre licitū sit nāe. **U**bi nō sūstātia
tollit: s3 glorie magnitudo mōstrat. **U**bi xp̃s
pro nobis introiuit pontifex in eternū. Idem:

Hec est dies in qua vsq̃ ad throni celsitudines
mater et virgo processit: atq̃ i regni solio subli-
mata post christum gloriofa resedit. Beata ita
q̃ nō temere super choros angelorū exaltata
deuotissime predicatur et credit: q̃ saluator om-
niū p se quātū datur itelligi totus festinus oc-
currerit: et cū gaudio eam secum in throno col-
locauerit. **I**tē sicut in corporalibus: ita i spi-
ritualibus nihil est vacuū. S3 inter deū et cre-
aturā mediū est creatura vnita deo. Sicut inter
esse creaturā puram et esse creaturā vnita: me-
diū ē creatura de qua sumitur qd nascit et vnif-
catur: vnde et sup oēs angelos. **E**t hec ē ergo inter creaturas et filiū mediū: sci-
licet beata Maria. Ergo dei debet medi^o sta-
tus: vnde et sup oēs angelos. **C**hristus etiā
dicit p regula. **Q**ui se hūiliat exaltabit. Ma-
the. xxij. Et quātū quis se magis hūiliat ma-
gis a deo exaltabit: saltē in regno beato. Pro-
pter qd dicit sapiēs. Quātū maior es: tanto te
magis hūilia in oib^o et inuenies gratiā. **U**nde
xp̃s: qui se super oēs hūiliauit: se ipsū vsq̃ ad
mortē: crucē: immo et descendēdo ad inferiores
partes terre: propter qd deus exaltauit illū: et
donauit ei nomē zc. S3 post cū beata Maria
super oēs hūilis fuit: et iō debuit sup oēs exal-
tari. **U**nde ipsa ait. Quasi cedrus exaltata sū
i libano: que arbor altior est oib^o. S3 q̃ d hī
exaltatione: plenius dicit in sermone de assū-
ptione: ideo alia dimittitur. **E**x dictis patet
q̃ modo beata Maria fuit plena gratia q̃ drū-
plicit̃. **P**rimo: q̃ omnes gratias generales
et spūales oīū creaturāz habuit i sūmo. Secū-
do q̃ illas gratias habuit a q̃bus oīs creatura
vacua fuit. **T**ertio q̃ sua grā tāta fuit: q̃ pura
creatura maioris grē capax n fuit. **Q**uarto: q̃
et gratiā increatā. i. deū se totā cōtinuit. Et sic
per omnem modum gratia plena fuit.

Dominus deus fuit cum Maria quinque
modis. Caplin. xxi.

Dominus tecū ^{domi-}
cer deus. **U**bi primo sciendū q̃ se-
cūdū magistrū sententiarū. **D**eus
dī ē in oib^o rebus creatis triplicit̃: scilicet p
essentiā: presentiam et potētā. Et in factis suis
quarto mō. s. p inhabitatē grām: vel b inchoa-
tā: vel i futuro cōsumatā. **O**mnib^o his modis
erat dñs deus i beata Maria pfectius q̃ i ce-
teris oib^o. **S**icut enī deus ē i creaturis p esse-
tiā i quātū p suū cōtinuū ifluxū cōseruat creatā
in eē. **U**n. b. Bre. **D**ia in nihilūz redirent nisi
ea manus omnipotentis sūstēteret. Et sic ex-
ponit Chryso. illud Jo. i. **S**ine ip̃o scilicet gu-
bernante factū est nihil. i. quod factū est nihil ē.
Quātū autē aliqua creatura vel in specie vel in
indiuīduo habet pfectius esse: tāto magis p̃t

aliquo modo dici de^o ibi magis, iesse p^resentiam: vñ magi in hoīe q̄ in brutis. Et qz. b. marie de- dñt nobilissimū esse: qz optime formata ⁊ pple- xionara sup oēs: iō dñs tecū. ¶ Per p^resentia: dñ de^o in oībus esse: qz nouit oīa intima creatu- re. Nuda ⁊ apta oculis ei⁹. Hebre. iij. Sed in. b. vīrgine fuit p^resentia: nō solū qz non vidit oīa secreta ei⁹ affectus ⁊ cogitatus oculo cogni- tionis: sed ⁊ oculo approbatiōis oēs actus ei⁹ i- teriores ⁊ exteriores vt scīssimos approbauit. ¶ Per potentia dicit^r esse in reb⁹: qz oīb⁹ dat virtutē opandi. An. Jo. xv. Sine me nihil po- testis facere. Et qz virtutē dedit opandi. b. ma- rie pfecti⁹ q̄ alteri pure creatur. Iō ⁊ pfecti⁹ q̄ in alijs dñs tecū. ¶ Per gratiam ē in sactis. i. Jo. iij. Qui manet i charitate in deo manet ⁊ de^o in eo. Sed certe null⁹ potest equari beate Marie in charitate: Cant. i. Introduxit me rex i cellā vinariā. s. gratie sue abūdātissime: ⁊ ordinauit i me charitatē. Sed vltra dictos mo- dos effēdi fuit mō laudito a seculis stupēdissio scilicet p^resentia corporalē: q̄do vñ caro factus est: de q^o nisi de vīge Maria ait. b. Ber. Et f3 hoc exponit dñs tecū: scilicet cito erit i carnibus. ¶ Si dicat^r: q̄ scdm philosophū Sermo- nes ingredi ⁊ faciēdi sūt scdm materiā q̄ tracta- tur. Unde in materiā amoris nō debet poni nomē timoris. Scōz illud Malach. i. Si ego dñs: vbi ē timor me⁹. Cū ergo tractaret^r mate- ria sumi amoris. s. incarnatiō filij dei: nō videt^r q̄d deberet dicere dñs tecū sed pot^r. Pax vo- bis vel tecū: sic ⁊ fili⁹ eius salutabat quos dili- gebat. Sed hoc nō obstatē dic. Alber. vbi supra q̄ lista salutatiōe in eo q̄ dicit dñs: tecū: duo in- tēdunt. Unū vt p^rsona mittētis pprie exp^rmat. Alter vt liberū arbitriū beatissime vīginis ad credēdū ⁊ assētiedū inclinet. Itaaūt duo p^rec- tissime ⁊ ppriissime exp^rmit hoc nomē dñs: qd a potētia ipōnit. scilicet a dñando. Unde. bea- Ambro. q̄ dñs nomē ē potētē ⁊ q̄do absolute dicit solī deo appropriat. Alij vō domini dicun- tur respectu serui illi⁹ vel illi⁹ seu alicuius loci determinati. Ipse absolute dicit dñs: qz ē dñs oīum. Hester. iij. Dñs vniuersoz tu es: qd solū us dei trinitatis est ppriū q̄ est p^rsona mitēs i hac latitudine. Et sic p^rsona mitēs pprie noīat. Per idē aut^r liberū arbitriū beatissime vīgis inclinat^r: qz ad cōfētiedū i mirabilia maxie dispo- nit fides de oīpotētia: qz credit ⁊ aduertit deū oīa facē posse. Acq̄escit ipsū posse: ⁊ nās muta- re: ⁊ naturis īperare. Unde cū hoc oīuz noue- rint nouissimū nūciat^r beate vīgini. Ad creden- dū p^rgruentissime ponit hoc nomē dñs: qd ab- solute positū est oīpotētē demōstratiua. Quia vero liberū arbitriū beate vīginis etiā p se erat facile ad credēdū paratū: nō idiguit exp^rimi cū insinuatōe oīpotētē vt diceret dñs oīpotēs:

Quel cū terrore vt dñs exercitū: Sz sufficit le
uis ei? ānūciatio: r q̄si obscura expressio poter
tie: q̄lis p hoc nomē dñs iposat. **P**ictū g dñs
tecu: quasi dicat ei apte. **N**ihil credas tibi im
possibile que scis te dñm in sociū habere. **S**ed
dic pfident: oia posui in eo q̄ mecu est. **E**t enīz
aliqui duo vnū officiū debeāt opartī: qd īpedit
si vn⁹ est debilis: cū alter sit adeo fortis: vt p se
effectū illū possit iducere: isto etiā non iuuante.
Et ex his patet responsio ad obiectū. s. qz dñs
hic ponitur ad notandum potentiam fiendi nō
timorem vel terrorem. .**.S.I.**

Secūdo sciēdū quod

cum dominus tecū dicitur associatio de notetur. Associatio autem cum sit aliquo secundum Alber. nota-
ri hic potest triplex associatio: quare repit et reb? z
dñi cum beata Maria in mysterio vite videlicet.
Associatio in essendo. Associatio in essendo du
Associatio in patiando. plex esse potest. scilicet absolu-
Associatio in agendo. te et respectue. Si ab-
solute. Est hec i sibi: quali et quanto. Associati-
on in subali est idem ptrans. In quali est similitudo. In
quaro est equalitas. Fuit igitur associatio dñi et b. ma-
rie in sibi esse: vna. scilicet humanitate: quare verus homo de
hoie. i. virgine vera. Unde in Gene. Caro enim et
frater noster est. Ad Philip. ij. In habitu iuventus
ut homo. Fuit et similitudo in voluntate: quare nil volebat
nisi quod deus vellet. Fuit equalitas quare poten-
tia et genere. Ipsa enim regina eius regni: cuius ipse est
rex. Unde de ea canitur. Ave regina celorum.
Vel in ipsis potest notari. scilicet beatam virginem et dñm
filiū idem ptrans in natura. Similitudo in forma et
figura. Equalitas in virtute naturali vel in po-
tentia. Si autem est color seu associatio in esse et res-
pectue: hoc est vel duorum ad invicem. Et hec est in su-
mo inter dñm filium et matrem: quare hec mater et hic
filius eius. Aut hec color vel associatio est duorum
ad unum. Et hec est triplex: quia vel secundum
tempus: vel secundum locum: vel secundum situm et habi-
tū. Associatio dñi et b. marie secundum tempus repe-
tur triplex. Fuit enim tempus proprie humilia-
tionis: et in hoc tempore fuit dñs filius cum matre
sua: ut in tempore purificationis: quando obtulit fi-
lium in templo. Luce. ij. Nam in illo humiliauit se
mater in sacrificio purificationis: que non ege-
bat ea cum esset summe pura non ex homine con-
cipiens. Humiliauit se filius cum ea in templo obla-
tus et redemptus pecunia. Fuit et tempus per se-
cutionis in passione. scilicet in qua associata est ei: quare
stabat iuxta crucem mater eius. Jo. xix. Fuit. 3.
tempus consolationis: ut in resurrectione i qua
primo: ut ait. b. Ambro. apparuit sibi. Et ideo
non accessit cum mulieribus ad monumentum: que i
morte detineri putabant: quare ut ait. b. Bernar.
Certe expectabat eum resurgentem videre et ideo
consolari. In his ergo temporibus dñs secum

Quantū ad associationē in loco. Sciendū q̄ triplex cōsiderat locus: q̄ alius nālis: alius pēnālis: alius dignitatis. In his oībus dñs secū. Nālis quidē locus fuit vterus v̄ginis i q̄ fuit filiū mensibus nonē. **M**atth. i. Inuenta est i vtero hñs. i. i. e. s. u. Locū penālis fuit exiliū qñ .s. ppter timorē herodis ne occideret filiū putū sicut tot millia innocentū vt pueniret ad ipsū fugit cū filio in egyptū ibi exulās per septēniū. **I**uxta id quod p̄dixerat hieremias. **E**cce ascēdat dñs in egyptū sup nubē leuē. i. v̄ginē q̄ onera p̄ngit ignorauit ac ēt pondera peccati. **L**ocus dignitatis est celū empyrēū: de quo cāt ecclēsia. **A**scendit christus in celū z pparauit sue castissime matri locū in quo post ipsaz gloriola resedit: sup oēs exaltata. In oībus his locis fuit secū. **F**uit tertio fm sitū cū ea oīmodo. **N**ā in vtero manēs cū facente iacebat: cū sedente sedebat: cū stante stabat. **S**cđm habitū ēt fuit cū ipsa beatissima maria eadez carne induit deū: q̄ ipsa erat induta. **I**uxta illud ad philipen. i. **H**abitu inuentus vt hō. **E**t p̄s dñs regnauit decorē indutus est: indutus est dñs fortitudiez. i. humanitatē deozissimā z potētissimā ad expugnādos hostes: quā velle fecit ei mater sua. **S**ecunda associatio cū dño filio fuit in patiēdo. **E**st ar triplex cōpassio seu sociatio in patiēdo. **M**atth. i. **M**atris vt mater filio. **U**nde **A**gar ancilla vidēs filiū suū ismael siti mori: ex cōpassione quasi nō valens eū videre mori: dimisit eū. **S**ed dñs p̄vidit. **B**eatissima maria ait **T**ren. i. **A**tendite oēs qui transitis p̄ viā: si ē dolor sicut dolor meus: ex cōpassione ad filiū in cruce pēdentē. **S**z z ipse filius cōpatiēns matri quā sciebat sūme dolere: ait matri sue. **E**cce filius tuus. **S**ecunda est passio accidentalis: vt cōpatitur seruus dño sicut cōpatiebāt seruī dauid cū fillus p̄sequebatur eū: exeuntes ciuitatē cū eo lugentes. **E**t sic beata maria cōpassa ē filiū: vt fidelissima ancilla dño: cū seq̄batur eū in p̄dicatis in quibus calūniabatur: subsanabat: z maledicebat. **T**ertia ē passio essentialis: vt mēbrū delicatissimo suo mēbro cōpatit. i. **C**orinth. i. **S**i patitur vnū mēbrū cōpatiunt oīa mēbra: z p̄cipue capite languēte: oīa mēbra dolēt. **E**t q̄ filius eius erat pars eius z vt mēbrū p̄cipuū spirituale eius: cum ipse sit caput ecclēsie. **I**deo z ipsa cū eo passa ē. **L**uce. i. ait **S**ymeon. **L**us ipsius aliam p̄tran sibi gladius. **E**t in his oībus fuit sociatio ei i patiēdo. **I**n agendo: tria sunt genera hoīuz que sibi cōicant in agendo. i. contrahentes generantes z adiuuantes. **E**t ipsa beatissima virgo cōicauit cū dño z associauit se in p̄tractu matri monij hoīs z dei. p̄s. **E**t ipse tanq̄ sponsus ecclēsie p̄cedens de thalamo suo. i. vteri v̄ginālis. **A** sūmo celo egressio eius. **A**ssociauit se in generatione filij. **S**pūs. n. factus supuenit i ea

vt de purissimis sanguinib⁹ eius formaret corpus filij: cū dixit. **E**cce ancilla dñi fiat mihi fm verbū tuū. **I**n adiutorij generis hūani saluandū: in cuius figurā dixit dñs. **P**eneb. i. **N**on ē bonū hoīem esse solū. **F**aciāmus ei adiutorij: sile sibi. **E**t formauit eū: q̄ dicta est mater oīuz v̄luentū. **S**ed magis p̄prie potuisset dici mātē mortuorū: q̄ filios suos ipsa occidit. **S**ed beatissima maria vere mater est spūaliter v̄luentū. **E**t sic b. maria cōicauit dño in oī eo quod cōtingit aliqd alicui cōicare. **E**t ideo in oī mō dñs tecū. **D**ominus omnium per creationē generaliter. **D**ñs hominū per recreationē specialiter. **D**ñs tuus per imediatā superpositionē christi hoīs p̄ vnionē. **T**ecū ergo dñs per essentiaz: p̄sentia: potētiā: per inhabitantem gratiam: z corporalem p̄sentiam. **.s. II.**

Dominus tecū. **D**ñs pater loquit **A**thanasiū in symbolo: dñs filius: dñs sp̄s sanctus. **E**t tñ non tres dñi: sed vnus est dñs. **T**ota eim trinitas. i. pater z filius z sp̄s sanctus operata est mysteriū incarnationis. i. formando illud corpus ex v̄gine: aliam christi subitō creando ex nihilo: z vnionē illam humanitatis sue cū deitate efficiendo: z gratiā z sapiāz quasi infinitā ei infundendo. **I**ncorpabilia eim sūt opera trinitatis: de consecratio. distinc. iij. **P**ēs. i. se ab extra licet solus filius non pater: non sp̄s sanctus vnitus sit nostre humanitati ei in vna p̄sona. **E**t ponit anclm: exemplum de vna veste quā fecerūt i scindēdo: suēdo tres p̄fōe: z tñ vna sola ex illis illā vestē se induit. **I**n cuius figurā legitur **I**one. i. q̄ rex ninīue dīcē dīc de folio z idutus sacco ad placandū irā dei: ninīue. i. mūdū subuertendū ppter scelera sua. **S**ic dei fili⁹ rex regū descēdit de celesti folio z idutus est sacco nostre mortalitatis: in quo erat thesaurus sanguinis eius: cui⁹ p̄cio mūdus periturus reconciliatus est deo. **H**ic z. b. **B**er. super missus est. **P**ater inquit tecum: qui filiū suū facit z tuū. **F**ilius tecum: qui ad condendū in te mirabile sacramentū: miro modo z sibi fecerat sacrariū ita z tibi seruat gētile signaculū. **S**p̄s sanctus tecū: qui cū patre z filio tuus sanctificat vterum. **E**t quia patri attribuit potētiā: filio sapiētiā: sp̄s sancto bonitas z beniuolentiā. **I**deo primo. **D**ñs pater tecū: exercens sūmam potētiā. **D**ñs filius tecum ostendens eximiam sapiētiā. **D**ñs sp̄s sanctus tecū: exhibens nīmā beniuolentiā. **Q**uantū ad primū: q̄ patri attribuitur potētiā: hoc opus incarnationis fuit sūme cōpotētie. **I**deo dico patrē exercuisse sūmam potētiā. **F**ecit inquit ipsa beatissima maria magna qui potens est. **C**oniuincta quippe sunt in hoc opere tria maxime distantia. i. deus z limus vt

ait. b. **B**er. i. hō q̄ de limo s̄ corpus factus est. mater ⁊ vgo: que cōter sunt tria simul posita. **P**ariter quidē filiū: ⁊ virginitatis nō patieris detrimentū: cantat de brisima maria. **F**ides et cor humanū. **C**or humanū cōter nō assentit. i. intellect⁹ nisi his q̄ rōe probant. **S**ed supra oēs rōem hoc est q̄ deus factus est hō ex virgine natus. **E**t tñ totus mūdus hoc mysteriū credidit ⁊ p̄fessus est. **E**t vt dicit. b. **A**ugu. In his q̄ supernaturaliter ⁊ miraculose fiunt tota ratio facti ē potentia facientis. **N**ā rō deficit: mēs non capit hūana tñ mysteriū. **U**nde sapientissim⁹ **S**alomō prouer. pe. sic ait. **T**ria sunt mihi difficilia ad cognoscendū: ⁊ quartū penitus ignoro. s. vīa aq̄le in celo: vīa nauis in medio maris; vīa colubz sup terrā. **E**t vīa viri in adolescētula sua: s̄m hebreos: vt dicit **N**icolaus de lira. **U**bi nota quattuor mysteria magne potentie ⁊ difficilia ad intelligendū. **V**ia aq̄le in celo est ascēsiō christi i celo: q̄ sua virtute ascendit. **V**ia nauis in mari fuit operatio christi i passione in qua sūme dolebat: s̄m sensituiam: ⁊ sūme gaudebat s̄m intellectuā. **V**ia colubz sup terrā fuit resurrectio eius de sepulchro. **I**pse. n. assimi lauit se serpenti dicēs. **Y**o. iij. **S**icut moyses ex alauit serpentē i deserto ⁊c. **Q**uartū at̄ quod dicit se penitus ignorare ē vīa viri. i. q̄mō christus p̄fectus: ⁊ ideo vir oī virtute fuit in adolescentia. i. i virgine maria. **D**ñs filius tecū ostendens suā sapiam in hoc mysterio. **P**s. **D**ia in sapientia fecisti. **Q**u. n. ipse sit sapiā patris. i. **C**or. iij. **C**hristū dei virtutē ⁊ dei sapiam nō nisi sapientissime opus propriū sue p̄sone ageret. **E**t q̄ sapiētis ē ordinare s̄m p̄m: ordinē sūm seruauit in ista sua incarnatione ex virgine. **V**enit. n. vt medicus ad curandū infirmitatem nrām. **T**olle morbos tolle vulnera: nulla causa veniendi medico ait **A**ugu. **S**ic. n. christus ait **N**ō est opus valentibus medicis: s̄ male hñti. **S**apientis at̄ medici est dare medicinā tēpore q̄ p̄sistit infirmo. **U**n nō imediate post infirmitatē tractā p̄pctm incarnationis medicinā exhibuit: q̄ minus fuisset vtilis. **P**utasset eim hō q̄ infirmitas sua leuis fuisset: ⁊ ideo cito curata: vnde ⁊ min⁹ gratus deo fuisset tantū bñfici: ⁊ ex ipsa tā celeri sanatione recidūz passus esset. **N**ō. n. tpe legis nālīs vel ē legis mosaice venit: vt quincere supbus hō qui multū ē pronus attribuere bona virtuti sue nō dei. **P**rius de ignorantia ⁊ postea ē de ipotentia. **N**ā tpe legis nature in tantā cecitate lapsus ē hō: vt elementa ⁊ creaturas adoraret pro deo: oībus pe ne idolatrie dedit: excepta familia habrae: ⁊ de peccatis ne phandis sodomie non facerent sibi p̄sciam: vt patet in sodomitis. **S**en. xix. **T**āte igit ignorantie prouidens deus legē p̄plo suo valde multiplicato p̄ moysen dedit: vt de veri di

cultu istrueret ⁊ de peccatis vitandis. **S**ed q̄ lex illa adiutorii nō prestabat adimplendū qd videbat: sed tñ docebat agenda. **I**deo nullus plene eā seruare poterat ex virtute sua: p̄pter quod conuictus hō de sua ignorantia: ⁊ debilitate: coactus est clamare: ⁊ postulare aduentū medicū: qui talē medicinā institueret seu componeret: que adiuuaret implere qd p̄ciperet. **E**t hec sunt sacramēta habentia virtutē ex passione christi: que medicie dicūt ⁊ tentiue gratie. b. **A**ugu. sup **Y**o. **Q**uātū est in medico sanare: venit egrotū. i. hōiem quēlibet. **I**pse se interimit qui p̄cepta medici seruare non vult. **N**ō autē differre voluit istū aduentū suū vsq̄ in finē: ne homo diu expectans ⁊ postulans remediū contra suā infirmitatē: demū desperasset de sua salute. **E**t q̄ paucis p̄fecisset. i. tñ illis qui in fine fuissent reperti. **H**ec diffuse. b. **A**ho. in tertia pte. q. i. **A**d sapiam etiā medici p̄inet: nō solū tēpus ⁊ grū seruare: sed ⁊ modū. i. per conuenientia remedia. **C**ontraria enī p̄trarijs curant: **I**nfirmities ex frigidityte pronenietes p̄ calida. **I**nfirmas in hōie p̄tracta erat ex timore superbie. **E**t ideo sapiā dei patris curare eā voluit p̄ hūilia contraria superbie. **U**nde ap̄ls ad **R**hili. cū in forma dei esset. i. verus de⁹ semetip̄m exinaniuit formā serui accipiens: humiliavit semetip̄m factus obediens vsq̄ ad mortē: mortē at̄ crucis. **E**t istam humiliationē inchoauit i vtero matris: quia in prima sui subita formatio ne inuentus est minor oībus puilis. b. **A**ugu. **E**rubescat hō fieri supbus: postq̄ humiliat⁹ est dñs. **T**alē ⁊ matrē elegit. b. mariā quam ex omnibus humillimā cognouit. **E**t eius humilitas traxit eum de celo: vt ait. b. **B**er. **I**mmo ip̄a dī cens. **R**espexit humilitatē ancille sue. **E**t hoc ē quod dicitur **C**anti. i. cum esset rex dñs oīum: i accubitu suo. i. in requie sua: quasi dormire videretur ⁊ non curare de salute humana. **D**ēs enī ad inferos descēdebant: nardus mea dedit odorem suū. **N**ardus est herba parua: sed multū medicinalis. **E**t significat beatā virginem humilē: que permaxime dedit odore sue hūilitatis quando totā se deo cōmittens ⁊ subiciens: ait. **E**cce ancilla dñi ⁊c. **Q**ui odor vsq̄ ad celū ascēdit: ⁊ in celo accumbentē quasi euigilare fecit et in vtero suo quiescere. **E**t sic dñs tecū. s. erit i te quiescens. **S**piritus sanctus tecū beniuolentiā sūmam exhibēs spiritus sanctus supueniet in te **L**uce. i. excitans dilectionē tuam in maiore seruoze. **N**ecessē enī erat ait. b. **B**er. nō modico amoris incendio perueniri: que mox conceptione erat dei filiū. **H**ec ille. **E**t ex hoc etiā mundo ostendit dei amor ⁊ beniuolentiā. **S**ic enim deus dilexit mundū vt filium suū vnigenitū daret. **Y**o. iij. **E**t esset etiā vnigenitus matris marie. b. **A**ugu. **Q**ue maior causa veniendi

Deo nisi vt ostēderet nobis dilectionē suam: vt
 si amare pigeat reamare n̄ pigeat. Qñ & ipse
 dicebat p̄ Hieremiā. xxxi. In charitate perpe-
 tua dilexi te p̄pterea attraxi te miserās id ē tra-
 xi te ad me suscipiēs mortalitatē tuā. Amor at̄
 & beniuolētia attribuit sp̄ritui s̄cto. Propt̄
 qd̄ dicit. b. Erego. Ipse sp̄s s̄ct̄ amor ē. Et
 hec est ratio q̄re dicit ch̄ist̄ cōcept̄ de sp̄ritu
 s̄cto. Quod enī in ea natū est id est p̄ceptū de
 sp̄ritu s̄cto est: ait angelus Ioseph de sp̄sa
 sua beata Maria: Mathei. i. Nō q̄a de mate-
 ria sp̄rit̄ s̄cti seu substātia ei⁹ facta sit illa hu-
 manitas ch̄isti: seu q̄ sp̄rit̄ s̄ct̄ solus opat̄
 sit incarnationē illā. Sed vt dicit magister s̄cten-
 tiarū in tertio: q̄ mere ex amore & liberalitate
 dei factū est vt deus vniret hominī: nō ex meri-
 tis nostris: & amor dicitur sp̄ritus s̄ctus. Et
 hoc est quod ait apostolus ad Titū. in. appa-
 ruit benignitas & humanitas saluatoris nostri
 dei: nō ex operib⁹ iusticie que fecimus nos: sed
 secūdu suā misericordiā saluos nos fecit. Vñ
 & sol materialis p̄ zodiacū discurrens ex signo
 leonis: quādo est perferuentissimus calor eius
 super terrā: intrat in signū virginis ad innue-
 dū q̄ sol iusticie de⁹ noster ex tēpore veteris te-
 stamēti: quādo deus vt leo rugiens erat deus vl-
 tionū: puniēs terribiliter peccatores: vt patet
 per exēpla in scripturis: ex feruētissimo amo-
 ris calore strās in vterū virginis: totus factus
 est benignus & suavis & human⁹. Unde & fruc-
 tus tūc mature scūt & suaves fiūt. Concludit ḡ
 dñs tecū: pater & filius & sp̄ritus s̄ctus amē.

Dominus deus fuit cum Maria ad corp⁹
 ch̄isti formandum: ad prolem exaltandū: & ad
 ipsam magnificandū. Ca. xxi.

Dominus tecū. Dñs
 est potestatis ait. b. Ambro. Et q̄
 dñs factur⁹ erat i ea p̄tinentia ad ma-
 ximā potestātē. Ideo ait. Dñs tecum scilicet
 erit. Magna potētia dei solius & ab hominī-
 bus honorat. Et Job. v. dicitur. Facit scilicet
 de⁹ magna & inscrutabilia & mirabilia absq̄ nūe-
 ro. Magnū fuit creare celū & terrā ex nihilo:
 Magnū in diluuiō saluare in archa homines:
 & de omni genere animalū. Magnū liberare
 populū de egypto tātis mirabilib⁹. Magnū
 cōducere populū illū i tāto numero p̄ desertū
 xl. ānis de celo mānā prestito. Magnū oēs gē-
 tes cū regib⁹ suis de terra p̄missiōis p̄ Josue
 exterminare. Et omīssis alijs innumeris vete-
 ris testamēti exēplis. Magnū fuit ch̄istū ce-
 los illuminare: demones effugare: infirmos sa-
 nare: mortuos suscitare. Sed oīa ista magna
 ista excedit mysteriū incarnationis & infinite

potentie: quod angelus nūnciat dicens.
 Dominus tecum erit. Et hoc tripliciter.
 Dominus tecum ad te incarnandū.
 Dominus tecum ad prolem vite exaltandū.
 Dominus tecum ad te magnificandū. s. i.

Dominus tecum erit
 cito ad carnē de te sumēdū. Ecce enī p̄cipies &
 paries filiū: q̄ vocabit̄ altissimi filius. Luce. i.
 Qd̄ immediate fuit impletū cū ḡgo respondit.
 Ecce ācilla dñi fiat mihi secūdu ḡbum tuum.
 Tūc verbum caro factū est. i. homo de ḡgine
 Maria. Et vt dicit. I eo papa in finone. Qd̄
 dixit Iſaias ca. xlii. Generationem eius quis
 enarrabit non solū de generatōe eterna ex p̄e
 hoc itelligitur: sed etiā ex matre tēporali gene-
 ratōe: & p̄maxime q̄modo vnitum sit verbum
 hominī: q̄ nullus vīator capere pōt. S; aliqua
 dicem⁹ solū quo ad p̄ceptū illi⁹ corporis Iesu
 ex virgine: que tñ non sunt p̄dicāda quo ad ali-
 qua p̄pter carnalem populū: q̄ pure nescit ista
 p̄siderare. Damasc. sic ait. Ex p̄is bñplacito et
 coopatione sp̄s s̄cti: tribuit creatori creari et
 plasmatori plasmari: & filio dei & deo incarnari
 & hūanari ex castis & non cōiūgnatis eius car-
 nibus & sāguinibus. Pro horū declaratiōe
 dicit Albert⁹ vbi sup̄ra scdm̄ philosophiā na-
 turale ad p̄seruatōem indiuidui & saluationē
 speciei ponūtur quatuor digestiones. Prima
 fit in ore: qd̄ p̄bant ex eq̄: q̄ aliquam opatiōem
 & effectū plus habet res masticata q̄ nō masti-
 cata. Secūda fit a s̄dachō vbi segregat̄ subtile
 a grosso: & constat q̄ adhuc neutriū est pars cor-
 poris. Tertia fit ex epate vbi fit vltior segre-
 gatio puri ab impuro: & p̄stat q̄ adhuc neutriū
 est initū corporis vlt pars corporis. Quarta
 fit in mēbris vbi trāsmittit̄ magis purū. Et il-
 lud ad mēbra trāsmisus facit tria. Primū
 est q̄ nutrit & saluat substātiā suscipiētis: restau-
 rando dep̄ditū p̄tinue defectionis que ex ca-
 lore naturali est agente suam materiam. Se-
 cundum est q̄ eandē substātiā etiā augmētāt
 et deducit vsq̄ ad debitā quātitatem: si est citra
 Tertiū est q̄ his duab⁹ actiōib⁹ sup̄flūū trās-
 mittit ad viam generationis. Et sic semen est
 sup̄fluitas quarte digestiōis. Qd̄odo q̄rit̄
 de illo sup̄fluo. Aut de illo tātum fit decisio: vlt
 non tātum de illo. Si tantum de illo: illud nūq̄
 fuit gnāntis: nec pars corporis: q̄ i fine q̄re
 digestiōis: p̄mo vel conuertitur in corpus si
 est necessarium: vel trāsmittitur generatiue si
 est superfluum. Ergo si tantum de illo fit p̄pa-
 gatio: non erit essentialis propagatio: quia nec
 anima de anima: nec corpus de corpore. Item
 nunquam superfluum illud vnitum fuit malle
 corrupte: ex cuius coniunctione contrahitur
 originale: ergo ille generator non habebit ori-

Capitulum XXII.

ginalē. Item secundū hoc nihil esset in christo: quia si esse nunq̄ fuisset adā: q̄ nō descendisset ab eo si corpulentaz s̄bam quod est cōtra bea. Augu. Itē si dicatur ab ipso Adā descendisse: nō q̄ aliquod sui fuerit in eo si esse: sed tñ si ori- gine aie vegetabilis et nutritiue: que est po- tentia in semine: q̄ potius dicit descendisse a pri- ma planta vel a primo aīali in quo primā origi- nē habuit aīa nutritiua et vegetabilis. Proptē- rea. Cum aīa vegetabilis sensitiua vna sit s̄ba cū rationabili in homine: et illa nullā ab Adā ha- buit origine si aīam vegetatiuā et nutritiua: nullo modo dicitur dñs descendisse ab Adā. Et si diceret: q̄ in seie est virtus aie vegetabilis et nō in aīa: hoc nihil ē. Virtus eīm nō ē sine s̄- stācia cuius est virtus. Unde ergo facta fuerit ista p̄ceptio: dicimus cū damasceno q̄ nō tñ de sanguine: sed et de sanguinibus et carne beatissi- me virginis facta ē. Et dicimus: q̄ duplex ē hu- miditas sui sanguinis in corpore. Vna nutri- mentalis: q̄ venit a cibo: et adhuc nō est corp⁹ vel pars corporis: sed adhuc pōt vel vniri vel pars fieri vel transmitti ad gnationē alteri⁹ corporis. Preter hanc ē ibi hūiditas s̄balis: q̄ est actuali- ter in oībus mēbris et est ps essentialis corporis vel gnationib⁹ p̄fecta vel p nutrimentū in corpore cōuerfa et illi s̄vnita. Et ex his vtrūq̄ fit decisio vel p̄pagatio. Et hoc ē q̄ subtiliter t̄git p̄hs in libro de aīa dicens: q̄ est gnationis factiua. Et hoc duobus modis. Vno mō q̄ ex supflui- tate in vltima digestionē fit pars seminis et rei generare. Alio mō: q̄ per alimentū suscipiūt cō- pletā quantitātē: tunc et substantiatiua vt non pos- sit ex ipsis decidere essentialiorē et veriorē partē seminis rei generare. Alias si nutrimentū esset tñ materia seminis et nō effectiua: nō bñ dicere- tur factiua: quod dicit potentia actiua. Nūc at est nutrimentū et materia seminis quantum ad maiorem partem ipsius seminis. Et ē causa efficiens et p̄ferēs mēbris cōplementū ad deci- dendū de se partē essentialiorē et veriorē. Et idē tangit damascenus dicendo in vno loco: ex san- guinibus et nō ex sanguine. Et in alio loco dicit expresse: ex purissimis sanguinib⁹ et carnibus. Et Jo. i. dicit in plurali. Qui nō ex sanguini- bus in plurali: neq̄ ex voluntate in singulari. Itē sciendū si Alber. vbi supra: q̄ fuit ista p̄ceptio p modū generatōis: nō p modū creatō- nis. Nec damascenus dicit creans: quāuis ma- gister sententiarū dicat hoc: si dicit damascen⁹ q̄ non seialiter: si conditiue p spū sanctū. Et alia translatio h̄z creabiliter. q. d. quāuis non sit pure creatio. Est tñ ibi p̄p̄ietas et s̄istitudo creatōis: q̄ v̄z facta fuit subito: et imediate a deo qui non indiget materia. Quāuis. n. damascenus dicat q̄ spū sanctus descendit in eā: dās ei virtutē su- ceptiua simul et gnatiua: nō est intelligendū q̄

illa v̄tus. b. marie fuerit cā imediata illius cōce- ptus: si cā mediata. Nō. n. a virtute creata po- tuit hoc esse imediate: si a virtute icreata dei: q̄ p̄batur: q̄ p̄iungere ea q̄ sunt infinite distantie: est potentie infinite. Eiusdē at virtutis est opa- ri p̄ceptionē et vnionē: q̄ simul fuit in vno. S̄z in ista vnione sunt deus et hō q̄ sunt infinite di- stantie: ergo hoc fuit a virtute infinita. Nec v- tūis create. Nulla enī creatura est infinita vir- tute. Signanter at dixit angelus. Ecce cōcipi- es in vtero. Nec est supflui⁹ in vtero ponere: q̄ videtur q̄ p̄ceptus nō fiat nisi i vtero: quāuis enī vterus sit locus p̄ceptionis: tñ ista est diffe- rentia inter concipere in vtero: et p̄cipere in vte- rū: q̄ oēs mulieres concipiunt in vterū: recipi- entes a viro semen in vter. Sola at. b. maria p̄- cepit in vtero non hōis: si ip̄itu sancto in ea cō- ceptū operatus est: si illud h̄ere. xxi. Nouū faciet dñs super terram. Semina circūdabit vi- rum: quod si dionysius est nouissimū omniū nouitatū. Item in ipso cōceptu non habuit. b. maria delectationē cum libidine: vt habent cō- munit̄ mulieres. Unde angelus docens mo- dum ait. Virtus altissimi obumbrabit: idest re- frigeriū prestabit in eo conceptui: vt calorem libi- dinis non sentias sicut vmbra refrigeriū p̄stat contra calorem. Habuit tamen sūmam delecta- tionē spiritalē et gaudiū: quale intelligi nō pos- set a nobis. Sed et delectationē naturalem ha- buit tunc in sumo. Nā cōceptio ista fuit similis illi: que fuit in statu innocentie quantū ad immu- tatē peccati et libidinis. Sed illa fuisset cū maio- ri delectatione q̄ sit modo que est cū libidine: er- go et illa fuit cū maiora delectatiōe naturali sine aliquo peccato. Item natura nobilior nobilio- res habet operationes et delectationes. S̄z na- tura non corrupta nobilior ē natura corrupta: vt nunc ergo maior et nobilior eius delectatio. Inuissimodū autē fuit concept⁹ marie: quia non natura corrupta in ea erga et cetera. Stetit autē in vtero virginis secundū beatū augustinū in quarto de trinitate mēsis nouē: et diebus sex. Et si dicat q̄ videtur q̄ dies quadraginta sex steterit in vtero virginis vltra debitū: et ratio ē q̄ in alijs pueris i isto spacio dierū. scilicet qua- draginta vel quadraginta sex: secundū alios pau- latim perficit et organizatur corpus puuli i om- nib⁹ lineamentis suis: et tūc formato: anima de- nihilo creata corpori infundit. S̄z corpus iesu in subito cum dixit beata Maria. Fiat mihi secundum verbum tuum: in instanti fuit de pu- rissimis sanguinibus virginis corpus perfectū cōpletum et organizatum: et anime tunc create infusum: et simul deitati vnite. Non tamen sup- fuerunt illi dies in manendo in vtero virginis. Sed infra illos vt dicit magister sententiarum in tertio corpusculum illud paruissimū super

omnia corpora partuuloy in vtero existentium
deuenit ad notabile quantitatem et solita communis
Et sic fuit in vtero. cclxxvi. diebus. Nec sunt vi-
ginti nouem hebdomade et duo dies. Et pgru-
entissimus et pfectissimū tempus ē quo secundū
ordinem nature nō errātis neq; deficiētis par-
tum pgruit esse in vtero post anime infusionē.
Nec debuit dñs cōcipi pfectione corporali: q̄
eēt contra modū hūane naturitatis: sed pfecti-
one spiritali. Primo autē hōini Ade de tēra
terreno pgruebat pfectio corporalis. Secūdo
vero Ade celesti congruebat in illo suo principio
pfectio spiritalis: que intelligit per virū: dū
dicit in illa auctoritate. Femina circūdabit vi-
rū. Concepit ergo beata maria cū sūma spūs
delectatione: et etiā cū sūma delectatiōe nāli.
Sed naturalis fuit ibi materialis. Spūalis
fuit formalis: sicut ip̄a cōceptio fuit spiritu sā-
cto opante tātum: et natura opationē suscipien-
te. Quāvis autē post peccatū matres habeāt
grauedine et laborem in portādo plez in vtero
prout dicit Iobias filio Iob. iij. beata tñ
maria nullam grauēdiem sensit: q̄ concepit se-
cūduz statum innocentie. i. sine peccato originali
in ple: vñ sicut in illo statu innocentie non erat
grauamen in matre portāte fetū: ita nec beata
maria habuit grauamen. Sicut corpus ppriū
nō grauat proprie: sic naturaliter corpus m̄is
et filij in vtero eius quasi vnū corpus naturalit̄
nō grauat. Itē quīs dissolutio seu diuisio pti
nisi sit dolor hoc est qñ fit istud a principio: ex-
tra agentē p violentiā: quod non fuit in virgine.
Fuit et talis dolor partus datus in penā matri-
bus pipientib⁹ cū libidine. Qd q̄ nō fuit i vir-
gine: ideo vt cāit ecclia. Nesciens mater virgo
virz: pepit sine dolore saluatore seculoy. Prop-
terea. b. maria ante partū tñ reficiebatur fm i
tellectū et tactū: intelligendo et sentiendo i se hīe
gaudiū paradisi dñm iesum. Sed post partum
reficiebatur de eo fm oēm sensum et intellectū:
Videns puulū quē nouerat deū: audiēs vaglē
tem: quasi gustans cū oscularetur odorās p̄sen-
tem: palpans et amplexans. Et ideo auctuz est
gaudio et delectatio in partu. Itē quīs corp⁹
grossū non possit transire per aliud corpus nisi
diuidendo: hoc est fm naturā: q̄ partus vir-
ginis fuit miraculosus sicut pceptus: ideo exi-
uit in mūdū p portam clausā: vt pphetauit E-
zechi. saluo signaculo virginali: virgo ante par-
tū et virgo post partū. Sola ē virgo lactabat
vberē de celo pleno: non per alium modū q̄ ac-
cidit in matribus. Q. dñs fuit in beata virgine
per exaltationem prolis. §. II.

Dominus tecū Secundo ad
altandū: quod declarat exprimens qualis erat
nasciturus ex ea. Vocabis inquit nomen eius

iesū. Erit magnus etc. Hoc nōtē iesus: qd fuit
i. b. Ber. est mel in ore: melos in aure: tubulus in
corde. Fuit ab eterno pdestinatus: rez nois deo
prestādo: Ro. i. Qui. i. iesus factus est ei ex se-
mine dauid fm carnē qui pdestinatus est fili⁹
dei. Fuit ppheta p̄nunciatū p longa ante tē-
pora: Abacuch. ij. Ego ait i dño gaudebo et ex-
altabo in deo iesu meo. Ab angelo intimatū ma-
rie et ioseph: vt hic: et math. i. Apparuit angel⁹
dñi ad ioseph dicēs. Noli timere etc. Vocabis
nomen eius iesū. A maria imperatū et a ioseph
executioni mandatū. Luce. ij. vt circūcidere
puer vocatū est nomen ei⁹ iesus. Hoc autē ē
propriū nomen eius. Et q̄ noia iponuntur re-
bus a proprietatibus eay. Causaz huius nois
ipositionis expressit angelus dicens. Ipse eim
saluū faciet pplm suum a peccatis eoy. Unde
iesus hebraice: latine saluator iter pretat. Quā-
vis autē saluare a culpa remittendo eā sit cōe tri-
bus personis: q̄ inseparabilia sūt opa trinitatis
ab extra: tñ redemptio per passionē propria est
filij incarnati: qui solus est incarnatus. Et secū-
duz hanc filius solus sanguine suo saluum fecit
pplm suū a peccatis eoy. Unde ipse solus dici-
tur iesus. i. saluator. Itē quīs vnū propriū
non possit esse pluriū propriū: tñ vnus possit
esse plura propria: vt risibile: disciplinabile et su-
scipibile hois. Unde cū verbum incarnatum
habeat plures proprietates sibi soli pueniētes
et nulli alie persone: pōt a qualibet eay denomi-
ri. Unde plura noia que dicuntur de deo: vt isa-
as. Vocabitur nōmē eius emmanuel. Et voca-
bitur admirabilis et siliarius. Fortis etc. conue-
niunt ei rōe diuersay proprietatū: et a qualibet
eay potest denōmari. Quā vnūquodq; ab vltio
et optimo p̄cipue habeat denōmari. Finis autē
est vltimū in vnoquoq; debet vnūquodq; p̄p̄s-
sine a fine denōmari. Et cū finis incarnationis
sit saluatio hūani generis verbuz incarnatum.
Vbi filius dei incarnatur recte vocat⁹ ē iesus:
potiusq; alio nōmē. Similiter quīs mirabili-
tas et fortitudo et siliū cōmunia sint diuinis
psonis: tamen mirabilitas cōcepit et natiuitad
de v̄gine. Fortitudo in morte. Consiliatio i doc-
trina: v̄bo et exēplo soluz cōueniunt Iesu: sicut
ppria est ei incarnatio. Vñ hac rōe non pueni-
unt p̄dicta nomina trinitati: s̄ v̄bo incarnato.
De istis duob⁹ cōiunctis: iesus christus dicim⁹
ait Alber. nomināt vnam psonā a duab⁹ natu-
ris q̄ inuenta est fm hūanitatē saluator fm di-
uinitatē hūanitati cōiunctam. Quantum
autem incarnatū ex virgine dominus exalta-
uerit: oñdit apostolus ad philip. ij. dicēs. De-
us exaltauit illum: et donauit illi nōmē qd ē sup
omne nomen etc. Et hoc angelus gabriel ex-
posuit subdēs postq̄ dixit v̄gini. Vocabis no-
men eius iesū. Erit enim magnus etc. quoy ex-

Capitulum XXII.

positio sequitur. De magnitudine plus concipiente a virgine. I. Iesu. Erit inquit magnus. Et primo locutio ista videtur incongrua. Nam cum magnitudo sit duplex. scilicet molis seu quantitatis materialis et virtutis. Et de magnitudine corporali non sit intelligenda locutio: quia illa est indifferens. Unde Samueli dictum fuit de vno ex germibus David. Ne respicias vultum eius: nec altitudinem stature eius: quia abiecti cum primo Regum. xvi. Ergo de magnitudine virtutis. Sed cum qui nuntiatur concipiendus sit deus: deo autem nihil accrescat nulla virtus per incarnationem. Quicquid enim potest homo potest deus et plus: ergo quicquid potest modo: potuit et prius: quomodo factus est magnus. Unde et beatus Ber. Quare erit et non potius est magnus: qui semper equaliter est magnus: et non habet quo crescat ut quasi maior post conceptum futurus sit quam ante sit. Quintimo porro parvus videbatur nuntiandus: secundum illud Iste. ix. Parvulus natus est nobis. Unde et beatus Ber. Non laudat dominus magnus: et laudabilis valde: sed et parvus dominus et amabilis valde. Propter quod etiam dicit psalmus. Minui stitit paulominus ab angelis: quod apostolus ad Hebræos. secundo. exponit de verbo incarnato. Ad hoc respondet Alber. ubi supra. Dominus in incarnatione factus est magnus et puer: quia deus et homo. Magnus in quantum deus. Parvus in quantum homo. Ergo una et eadem persona est magnificata et purificata. Quia persona divina sit magnificata: hoc habet ratione humanitatis: quia ipsa humanitas deo coniuncta est magnificata et exaltata. Nam divina natura non habet quo crescat cum infinita sit. Parvificata autem et exinanita dicitur divina persona ratione divinitatis: non ex diminutione divine nature in aliquo: que minui non potest: sed cum inferiori unio. Sicut et magnificatio non est nature extra mentem propriam elevatio: sed cum summa natura personalis coniunctio. Et sic erit magnus. Primo altissima nobilitate. Secundo excellentissima dignitate. Tercio inmensissima potestate. Quarto diffusissima famositate. Quinto copiosissima utilitate. Sexto inaudibilissima novitate. His sex modis erit magnus. §. III.

De nobilitate eius. Pro uer. vlti. Nobilis in portis vir eius. scilicet ecclesie. Quis sponsus est Iesus cum sederit cum senatoribus terre. Et Luca. xix. in parabola. Nobilis quidam abijt in regionem longinquam accipere sibi regnum et reuertit. Sic videtur magnus. Nam ps. de eo. Magnus dominus et laudabilis nimis: et magnitudinis eius non est finis. Et quis magnus sicut deus noster Job. Altior celo est: profundior inferno: latior maribus: longior terra: mensura eius. scilicet spiritualis. vbi potestatis sublimitate. In sapientie profunditate. In charitatis viscerositate. In permanetie eternitate. be.

Ber. Plane magnus: quia tam magnus quam altissimus. Altissimus. n. pater eius est. Quia altus autem pater sit non potuit inequale sibi gignere filium. Fecit utique angelum magnum sed non quatus est ipse. et fieri non potuit altissimus: quod sibi ipse usurpare voluit dicens. Similis ero altissimo. Solus autem unigenitus quem non fecit: sed genuit opus omnipotentis: altissimus altissimus: coeternus coeternus: ipsum sibi per omnia comparari: nec rapinam estimat nec iniuriam. Unde et angelus: postquam magnus dixit: subdit. Filius altissimi vocabitur. Ecce nobilitas altissima expressa. Quamvis autem dicatur in libro ecclesiastici. Eris filius altissimi: obediens. scilicet mandata dei. Aliter tamen quam iste. Nam sancti viri et obediens divinis mandatis: sunt filii adoptionem secundum illud apostoli ad Galathas. Qui sunt deus filium suum naturae ex muliere etc. ut adoptionem filiorum recipiamus. Sic autem filius altissimi per eternam generationem. Vocabitur autem altissimi filius. Aliter quam alij. Nam alij vocantur nominis illius ipsius. Sic autem et nominis et rei et divine nature per opem declarationem. Vocabitur altissimi filius eterna nominatione. ps. Dominus dixit ad me filium meum: es tu: ego hodie. id est eternale genui te. Scriptura attestatio. Ioannis prophetatio. Operum probatione. Patris eterni declaratione. Volubilis ostensione. Petri confessione. Demonum susceptione. Doctrina singularitate: quia nunquam sic locutus est homo: dixerunt Iudei: missi ad capiendum eum. Io. vii. Facile est de his auctoritates scripture haberi ob brevitatem dimissas. Vocabatur ergo ab hominibus ex predictis altissimi filius. Unigenitus in esse nature. Primogenitus in donis gratie sumus in esse glorie. Unum erit in essentia cum patre: erit a patre eterna generatio. Unus principium in comuni inspiratione. §. III.

De excellentissima dignitate eius. I. Iesu. Ego constitutus sum rex ab eo. Et Apocalypsis. xx. dicit. Qui habet scriptum dei filius in femore suo. id est humanitate: rex regum et dominus dominatum: quod est ostensum fuit in visione. Habu chodonosor in lapide illo exciso a more sine manibus: qui percussus statuam illam signaret quatuor monarchias mundi: ex quatuor partibus eius diuerse materie confectam ad nihilum redegit: et factus est mons magnus dominans omnibus: ut habetur in Daniele. Unde et angelus subdit. Habit illi dominus sedes David patris eius. id est dignitate regiam. Sed potest merito dubitari: de quo regno loquatur: videlicet spirituali siue temporalis. De temporalis non videtur intelligendum cum ipse dixerit. Regnum meum non est de hoc mundo. Ioannis. xviii. Cum turba post miraculum factum: faciendo quinquaginta milia hominum ex quinquaginta panibus: voluissent eum facere regem aufugit. Io. vi. Sed nec de spirituali quoque regnat per gratiam in ecclesia: quia in quantum homo non confert gratiam. R. 4

in quantū deus semp̄ habuit tale regnū sp̄iale
 Et sic ei nō fuit datū quod hēbat. Sed respōde
 tur: q̄ christ⁹ regnū sp̄iale ⁊ sp̄itūale recepit i
 sua incarnatione. Nā ē in quantū hō datū fuit
 ei dñi⁹ totius mundi. Sed nō eo vsus paup̄i
 me degen⁹: vt nos suo exēplo induceret ad cō
 tempnū mundi. b. Augu. Dia terrena cōtēp̄t
 hō christ⁹: vt cōtēnenda esse dēmonstraret: et
 exēplificat per p̄icularia. Et isto mō regnū ei⁹
 nō fuit de mūdo. Regnū sp̄itūale in quantū
 hō habuit: in quantū caput est eccl̄ie merito pas
 sionis nobis gratiā procurans: ⁊ exēplo eccl̄iā
 regēs ⁊ verbo: p̄pter qd̄ ait pilato. Tu dicis
 q̄ rex sū ego. Ego in hoc natus sū: vt testimo
 niū perhibeaz veritatē. Joā. xviij. Unde glosa
 sup̄ dicto verbo. Hābit ei dñs sedē dauid ⁊c. bi
 cit. In p̄sentī vita corda inhabitans. s. p̄ grāz
 regnabit ad gloriā vocans vt regnem⁹s cū eo
 in patria. Hinc leo papa in sermone. Agnosce
 o christiane dignit̄ arē tuā ⁊ diuine confort⁹ fac
 tus nature noli in veterēz vilitatē degeneri cō
 uersatione redire. Memento cūus capitis et
 cui⁹ corporis sis mēbrū. Reminiscere q̄ eruit⁹
 d: potestate tenebraz: translatus es i dei lūmē
 ⁊ regnū. Non solū aut̄ hoīum: sed ⁊ rex ē ⁊ dñs
 angeloz. Unde mathei quarto dicit. Accesse
 runt angeli ⁊ ministrabant ei: vt. s. dñō suo. Et
 ad hebreos p̄mo. Cū it̄roducit primogenitū
 .i. christū in orbē terraz dicit. Adorēt eū oēs an
 geli eius: Et in hymno. Tremunt videntes an
 geli v̄sa vice mortali⁹. Culpat caro: purgat
 caro. s. christ⁹: regnat deus dei caro. Et it̄ ad
 hebre. i. Sedet ad dexterā maiestatis in excel
 sis. s. christ⁹ tanto melior angelis effect⁹: quā
 to differentius p̄e illis nomē hereditauit. Cū
 igitur deus nōietur ⁊ sit: ⁊ deus sit rex angelo
 rū: ergo ⁊ christ⁹ ē rex angeloz. Sed pro hu
 ius plenior declaratione sciendū ēz Alber. vbi
 supra: q̄ de dñō iesu christo possumus loqui f̄z
 q̄tuor modos. P̄mo de ipsa hypostasi seu
 p̄sona. i. filio dei. Secūda de natura. i. p̄sona sp̄
 sa ratione diuine nature que est in ea. Tercio
 persona ratiōe humane nature assūpie. s. secū
 dū q̄ est in vnione cū diuina. Et his trib⁹ mo
 dis christ⁹ ē sup̄ior omni angelo ⁊ rex ange
 loz. Quarto modo fm̄ q̄ in se ē ipsa hūana na
 tura circūscripta diuinitate: ⁊ sic est inferior an
 gelo: fm̄ illud. Dimiisti eū paulominus ab an
 gelis. Quod v̄z est fm̄ naturā seu p̄fectiōez na
 turālē: nā natura intellectūalis sup̄ior est rōnali.
 Sed fm̄ gratiā infusā aīe ei⁹ ⁊ gloriā maior est
 oī angelo sine cōparatione. Unde ⁊ sedere dici
 tur a dextris dei. Marc. vltio. i. in portioz glo
 ria super omnes homines ⁊ angelos. .s. V.
De immensa eius potesta
 te ps. qd̄
 deus magnus sicut de⁹ n̄r noster. s. frater effec

tus per incarnationē: tu es de⁹ qui facis mira
 bilia: notā fecisti in populis virtutē. i. potentia
 tuā. Potestatē habeo ponēdi aīam. s. p̄ mouē
 ⁊ potestatē habeo it̄ez sumendi eā: ait ipse Jo.
 ⁊. s. p̄pria virtute resurgendo. Dicit. b. Aug.
 Dat⁹ esse iustificare peccatōez: quō i sit re
 mittendo peccata: q̄ creare celū ⁊ terrā: quod ē
 fimenſe potentie. Nā p̄ creatiōē res producit
 ad esse nature. Sed per iustificatiōē ad eē ḡie.
 Potior at̄ est gratia q̄ natura: ait. b. Ambros.
 Filius at̄ hoīs h̄z potestatē in terra remittendi
 peccata: ait ipse math. ix. imo vt ait. b. augu. de
 conse. di. iij. Nemo tollit peccata nisi christ⁹ q̄
 agnus dei tollens peccata mundi: sua deitate ef
 fectiue: sua humanitate meritorie. De diabolo
 dñs dicit ad Job pe. c. Non ē potestas similis
 ei sup̄ terrā. Sed dñs ielus fortis ⁊ potēs: dñs
 potēs in p̄lio cū sup̄auit magnitudine poten
 tie sue. Cū fortis potentia naturalī: armat⁹ ma
 licia experimentalī custodiret atriū suū. s. mūdi
 in pace oīa possidebat. vt dicit Luce. xi. Tyrā
 nice sibi vsurpato dñō: nō rep̄ebatur quē re
 sisteret ex defectu virtutis in humano genere.
 Sed sup̄ueniens fortior eo: pugnās cum ipso
 manu inermi ⁊ affixa cruci: debellauit inquit. b.
 augu. aereas potestates ⁊ vniuersa arma eius
 in quibus confidebat: abstulit. s. malitias dete
 gens verbo ⁊ exēplo: ⁊ spolia eius diripuit
 aīas captiuas ab eo liberando. Sed ⁊ hanc suā
 magnā potestatem discipulis cōicans ait. Ec
 cedēdi vobis potestatē super oīa demonia ⁊c.
 Luce. ix. Data est mibi inquit omnis potestas
 in celo ⁊ in terra. math. vltimo. Que quidē po
 testas fm̄ magistrū in. ij. sententia: sibi collata
 est a p̄ncipio sue conceptionis. Sed resurgen
 ti asserit sibi collatā: quia tunc fuit hoc manife
 statū. Nā sicut ipse fuerat potēs in opere mi
 raculoz: ⁊ sermone coram deo ⁊ omni populo.
 Luce. xxiij. Ita concessit apostolis vt in nomie
 eius demonia eīcerent. Linguis nouis verba
 exprimerent. Serpentes tollerent: venēa pro
 pellerent. Infirmos a varijs languoribus cu
 rarent: cecos illuminarent: mortuos suscitarent:
 confortati potentia virtutis eius. In celo data
 est ei omnis potestas: quia his qui er̄dūt in no
 mine eius dedit potestatē filios dei fieri. Jo. i.
 Et potestas eius potestas eterna. Et dicitur
 danielis. ix. Recte ergo dicitur ei danda sedes
 dauid: qui interpretatur fortis robore. Et figu
 ratur regnū christi sup̄ eccl̄iā militatē per
 regnū dauid: q̄ huius regnum eccl̄ie est i bel
 lo cōtra vitia: ⁊ in effusione sanguinis: ⁊ castiga
 tiōe corporis: ⁊ crucifixiōe carnis a vicij: si
 cut ⁊ regnū dauid fuit cū bellis et laboribus.
 Sedes ergo dauid est ei danda. s. sp̄itūalis
 regni sacerdotij: magisterij iudicij: cōsulij. Et
 dicit sedes ista dauid: vt dicit Alber. p̄pter

Capitulum XXII

carnis ppagatioe: qd ab eo descendit. Propter
divina electioem. Elegi homines fm cor meuz
ait dñs te David. Propter hūiles exaltatioe
Et quo assumptus est i regnū hūilis valde. An
ait Vltor fiam plusq factus sū: hūilis ero in
oculis meis dixit spe michol. ij. Regū. vi. Pro
pter hostiū deuotionē: qz plurimos hostiū sub
fecit. Propter sanguinis effusione multos oc
cidens. precipue Solath. Propter diuini cul
tus augmentationē: vt patet primo Paralip. i.
Propter spirituale promissione. ps. De fruc
tu ventris tui ponā sup sedē tuā. Propter vir
tutū similitudinē: et charitatis magnitudinē. Et
figuratur regnū christi sup ecclesiā militantem
p regnū dauid: qz cuius regnū ecclesie est i bel
lo cōtra vicia et in effusione sanguinis et castiga
tioe corpis: qui dat donū equale sibi inquit. be.
Augu. Deus enī factus est homo: vt hō fieret
deus. Unde petrus in canonica epistola. Ba
ptima et preciosa donauit nobis deus: vt sim^{us} di
uine nature confortes. Quis maior honor esse
pōt: que maior vtilitas? Unde leo papa in ser
mone. Redijt in honore suū ab antiquis conta
gijs purgata natura morte destruit nati
uitas natiuitate reparatur. Quisqz igit pie et fi
deliter christiano noie gloriari: reconciliatōis
huius gratiā iusto ppende iudicio. Tibi enim
quondā abiecto: tibi excluso a paradisi sedibus
tibi pericula longa morienti: tibi in cinerem et in
puluerē dissoluto: cui tā non erat spes vlla vidē
di: per incarnationē verbi ppetuas data est: vt
de longinquo ad tuū reuertaris auctore reco
gnoscas parentē: liber efficiaris ex seruo: de ex
traneo pmouearis in filiū: vt qui ex corruptibi
li carne natus es: ex dei spiritu renascaris: et ob
tineas per gratiā: qd nō habas p naturā. Et ma
le conscie absolutus reatu: celestia regna susci
pias si voluntatē dei facias: diuino ful^{ore} auxilio.
Hec ille. Et ideo isaías ait. Parvulus natus ē
nobis Filius dat^{us} est nobis. Et angelus ad pa
stores. Luce. ij. Natus est vobis saluator qui ē
christus dñs. i. ad vestri vtilitatē. Unde. b. ber.
Magnificet a nobis parvus et magnus dñs:
quos vt faceret magnus factus ē puus. Par
vulus inqt isaías natus est nobis: nō angelis q
cū magnū haberent: puū nō requirebāt: nobis
ergo natus nobis datus: qz et nobis necessari^{us}.
Et iō de nobis nato vel dato faciamus id ad qd
datus est nobis. Et amur nostro ad nostrā vti
litatē: vt de saluatore salutē operemur. hec. bea.

ens ber. Tunc at salutē sequimur: si vitā eius
imitamur. Mā vt ait. b. Augu. in sermone. Hō
sequendus nō erat: qui videri poterat. Deus se
quendus erat: qui videri nō poterat: vt q homi
ni exhiberetur: qui ab hōie videret: que hō imi
taretur: deus factus est hō: qui oīa bñ fecit. Vñ
et angelus dixit. Regnabit i domo iacob i eter
nū: quod quidē de domo materiali iacob itelli
gi nō pōt: qz illa nō manet i eternū. Sed de do
mo spirituali fm interpretationē nōis. Interp
tatur etim iacob supplantatio. In illa ergo do
mo. i. mente regnat iesus p gratiā pducēs inde
ad gloriā: que diabolū supplantat. i. superat mū
dū: et carnē: cū cupiscentijs suis. Qui vt i. a.
cob patienter fuffert irā fratris: vitat scandala
proximi. Simplex est et donis pscle secū manēs
qui patriā et parentes ad voluntatē patris: scz
dei deserit: qui vt advena peregrinatus in ter
ra: vigilans diē ac nocte: estu vritur et gelu sup
gremem suoz subditoz. Vel salte sensuū et cogi
tationum suaz: ne aliqua occidatur a lupo infer
nali: qui ditatus virtutibus et multiplicatus in
filijs bonoz opoz. ex lyajactiue et rachel cōtem
platiue. Demū disponente deo ad patriā super
nam regreditur in lucta angelū vincens malū:
tñ qui. i. pcellatur in fine nobiscū. Unde nomen
mutat israel: qui interpretatur videns deū: scilz
per gloriā. Regnavit i domo iacob: miseris mi
serendo: malos extirpando: bonos exaltando:
oibus impando: hostes subiugando: curias ce
lebrazdo: iura promulgando: regnū dilazando:
De sunt conditiones magni regis: quas habu
it et in vtilitatē nostram exercuit rex iesus: quo
niam deus magnus dominus. §. VII

De diffusissima famofita
erit. Pri^{us} dicebatur a psalmista. In israel ma
gnū nomen eius. i. veri dei. Nam alijs nationi
bus etiam romanis in quibus erat monarchia
declinantibus ad idolatriā: paruum et pene nul
lum habebatur nomen veri dei: cū multos cole
rent deos. Sed post verbi incarnationē: imple
tus est qd Malachie. i. pñciatum est. I. a solis
ortu vsqz occasum magnū nomen meū in gēti
bus. i. magna fama vbiqz diffusa: de magnitu
dine veri dei incarnati. Quod etiā signa: ū fuit
in principio sue natiuitatis veniētib^{us} ex oriente
tribus regib^{us} magnis i sapiētia: et ideo magnis
donis adorare recentem natum: ex muneribus
ostendētib^{us} veraz fidez diuinitatē eius: ex thure
mortalitatis assūpte: ex mirra regie dignitatis
naturaliter et spiritualiter: ex auro: ad innuēdū
qz ex trib^{us} mūdī pibus asia aphrica et europa
vēturi essent ad veram fidem eius: reges et sapi
entes cū populis suis: qz nō soli venerūt. Et in
occidēte die sue natiuitatis ostēso parvulo cir
ca sperā solis in gremio puellē a sybilla. Pcia
R 5

ulano monarcho mundi: reuerentiam et exhibuit
et sacrificium ut narrant historie. Magnus er-
go dñs et laudabilis nimis: et magnitudinis eius
.f. fame nō est finis. Nam p longū et latū totius
terre: et per pfundum inferni et altitudinem cel-
stiffusa est fama infinite bonitatis et pfectionis
ei. b. Hiero. gallie britanie et aphyrica et persis
ozies et india. Unum christus adorant: vnam se-
quuntur regulā veritatis: dis. lxxxix. legimus
licet nunc multe ex his nationes recesserint a
veritate fidei et vnitatis ecclesie: ut india et aphy-
rica: ozies et plis. In huius figuraz legit. liij. Re-
gum. x. Quia magnificatus est rex Salomon
sup oēs reges terre: et omnis terra desiderabat
videre vultū eius. b. Hier. Vere magnificat⁹ ē
qz magnificauit eum dñs in cōspectu regum ut
adorent euz omnes reges terre: oēs gentes ser-
uiāt ei. In se quidem nihil est factus maior: qz
adeo maximus erat ut crescere nō posset. Sed
factus est magnus in mētib⁹ hominū et opinio-
ne et laude: qui prius nullus putabatur. Unde et re-
gina Sabba audita fama eius glorie et sapientia
que designat gentilitatē. Veniens ad euz viden-
dū: cernēs magnificentia eius et curie sue: adeo
stupuit ut vix i ea remaneret altius. Dixitqz ei.
Magnus ē gloria tua. Alcisti famā vultib⁹ tuis.
Beati serui tui: qz stant coraz te. Et regnū
Salomonis figurat regnū eccleie triūphantis
in quo regnat christus cum sanctis et in sanctis: in
gloria in supna hierusalē que interpretatur visio
pacis. Ubi ē perfecta pax in qua regnat rex pa-
cificus Salomon. Nam regnavit multo tēpore
in maxima pace et gloria: sicut regnū David qd
fuit in bellis significat regnū spirituale ecclesie
militantis. Sed de superno regno veri Salo-
monis dicitur Isa. xxxij. Sedebit populus in
pulchritudine pacis in requie opulenta. Et de h
simpliciter intelligitur qd ait angelus. Regni
eius nō erit finis. Nam regni quo regnat eccle-
sia militat⁹ est vtiqz finis: quādo. f. finietur mun-
dus: tūc nō erit amplius ecclesia militans: sed triū-
phans efficta. Et finis nō erit talis regni quo
christus regnat cū sanctis et sancti cū eo. Sūma
novitate erit magnus. Novus enim faciet dñs
super terrā. Femina circūdabit virū. Et diony-
sius dicit qd hoc est omnium novorum novissimum.
Magn⁹ inquit ait Alber. fm oēm modū
hieri. Magnus deus consilio et incōprehē-
sibilis cogitatu. Magnus fm substantiā: quia
de⁹ magnus: psalmista. Magnus dñs et lau-
dabilis nimis i ciuitate dei nostri. Magnus se-
cundū quantitātē: quia omnipotens nomē ei⁹:
et ideo gloriose magnificatus est. Exodi. xv.
Magnus fm qualitātē: quia sūme bonus psal-
mista. Magnus dñs et magna virtus eius: sci-
licet bonitatis. Magnus fm relatiōez: quia
filius altissimi dei: secūdo. Regū septimo. Ego

ero et in patrē: et ipse mihi in filiū. Magnus se-
cundū quando: quia eternus. Ecclesiastici pri-
mo. Fons sapientie verbū dñi i excelsis. Ma-
gnus fm vbi: quia vbiqz. beatus Augusti. Deus
vbiqz est nō locis: sed actionibus ps. Quo ibo
a spiritu tuo: et quo a facie tua fugiam. Ma-
gnus fm situm: quia ut ait Isaias vltimo. Celū
mihi sedes est: terra scabellū pedū meorū. Et se-
det sup cherubin: et volat super pennas vento-
rū. Sedet quoqz ad dexterā patris et iterpellat
pro nobis. Magnus fm habitū quia vestimē-
ta eius sunt alba super niuē: et qualia nō potest
facere fullo super terrā. Fortitudo et decor indu-
mentū eius. puer. vltimo. Magnus fm actio-
nē: quia in principio creauit deus celū et terrā.
Gene. i. id est filiū genuit: i quo oia creauit et re-
creauit et gloriificauit. Ipse opera fecit q nemo
ali⁹ fecit: que testimoniū perhibent de eo q fili-
us dei sit. Magnus passione. Vidimus enim
eū: dicitur Isa. liij. nouissimū virozum virū do-
lor. Qui passus est pro peccatis nostris. beatus
Hier. Et tu quidē virgo puulū parientis parū-
lū nutries: paruulū lactens. Sed videns pu-
lū magnū cogita. Et infra. Ecce paruulus i
medio statuitur. Paruulus puulus desidera-
tur. Vere paruulus: sed malicia nō sapientia.
Studeamus effici sicut paruulus iste. Disca-
mus ab ipso: qz mitis est et hūilis corde: ne ma-
gnus videlicet deus factus sit sine causa homo
paruulus. Et sic paruus est et magnus. Leo
et agnus. Leo de tribu iuda: et agnus qui tollit
peccata mundi. Dñs ergo tecum: ad magnificā-
dum filium ex vtero tuo. s. viii.

Quantū ad tertium principale: dñs
tecum: ad te virginem
matrem magnificandū. Et hoc ipsa expellit in
canticō suo dicens. Fecit mihi dñs magna q po-
tes est. Ideo magna: qz dñs fortis et potens est
Et ut notat dñs iohannes dominici sup magnifi-
cat in dicto. vers. Duodecim magna dicunt in
scriptura que dñs fecit in maria: signata p duo
decim stellas: qz bebat i capite mulier amicta so-
le. Apoc. xij. Primo fecit magnū patriarchaz
vehementer effectū. Secundo fecit magnū pro-
phetā a domino dilectū. Tercio fecit magnū
monarchā diuinitus effectū. Quarto fecit ma-
gnā feminā venerandā. Quinto fecit ma-
gnā creaturā inhabitandā. Sexto fecit magnā
veritatē imitandā. Septimo fecit magnū oble-
ctū realis bonitatis. Octauo fecit magnū sble-
ctū diuine claritatis. Nono fecit magnū conce-
ptū eternalis vnitatis. Decimo fecit magnā
edē sanctius habentē. Duodecimo fecit magnā
vocē altius currentē. Hec oia fecit i maria mā-
gna. Et ideo apertissime dicit. Dñs tecum: ad te tā
magnificandū. Quantū ad primū fecit dñs

Capitulum XXII.

Abrahā magnū patriarchā: de q̄ scribit̄ in Gen. q̄ ibat p̄ficiens atq; succrescēs donec uehementer magnus effectus ē cuiq; dixerat dñs cuius figurā tenebat i sua p̄sona. Ego sū merces tua maḡ nimis: magnū vtiq; possessiue: magnū expectatiue: magnus cui facta est repromissio maḡ. Vidisti magnū scm̄ sub vmbra x̄i. Intuef hoc factū illi cui dñs fecit magna in re certa ⁊ luce p̄ clara. Abrahā patriarcha: quasi patrū archa qm̄ ex eo patres p̄dierūt i mundū. Ecce plusq; Abrahā in maria: ex qua nati sūt spūaliter oēs patres: etiā Abrahā. i. in fide filij. Et potēs fuisse deus suscitare filios Abrahā spirituales de lapidibus istis gentilib;: vt dicit baptista. Abrahā concha patrū. maria concha dei. Abraham pro mercede deū expectat: ita illa eum habebat. Quā pulchre Abrahā dicit̄ est succrescens. i. ex subiectōe crescēs: vel successiue crescēs. Quis dubitat i veteri testamento abrahā significare patrē celestē: q̄ vn̄ in natura cū filio se subdidit in filio vni puelle: qm̄ puus erat in orbē terrarū. Sed magnificatus est per mundū vniuersū: vt a solis ortu vsq; ad occasū laudabile nomen ei⁹. Secundo fecit dñs moysen p̄phetā magnū. Sic enī de eo habet scriptura. Fuitq; moyses vir magnus valde in terra egypti. Ergo a maioris maximus fuit in terra vniuersū. Precedebat hic christo: qui fact⁹ est in maria. In egyptū venit quando mūdū intrauit: areolā repit aromatū. i. mariā q̄ irrigabat sicut padisus de liliis: que intrauit vt pascatur ibi ⁊ lilia colligat. In hac areola factus ē ⁊ genitus ille p̄pheta magnus: de quo clamabat turba. P̄pheta magnus surrexit in nobis. L. u. vii. Hoc fecit dñs magnū i maria. Ad vtiq; v̄e magnus estimauit helisabeth: q̄ esset a matre dñi salutata. Unde exclamauit. Unde hoc mihi vt veniat mater dñi ad me. Ad hanc autē venit deus nō tribus mensib; apud eā mansurus: s̄ nouē mō in eternū. Venit nō visurus: sed vidēdus. Nō transurus: sed mansurus. Nō vt cognat⁹: s̄ vt filius ⁊ p̄ns deus me⁹. Nō solū illūnatur⁹ s̄ p̄phetissā factur⁹. Cum ex hoc beatā me dicent omnes generationes. Nec mir⁹. Si eīm ad vocē marie helisabeth p̄phetauit: ⁊ paul⁹ iōānes in vtero eius exultauit factus p̄pheta: quanto magis dici ipsa p̄phetissa: p̄phetas facies. Fecitq; dñs monarchā magnum dauid. Unde de eo dicit. Fecitq; tibi nomē grāde iuxta nomen magnorū: scilicet p̄ncipū qui sūt in terra. Que tamē magnitudo terre est instar puncti. Sed mundus talis nuncupat magnos quia vestigia gerunt magni dei: qui est ex requi dñs dñantiū. Ecce capacissima virgo dicit. Fecit mihi dñs magna. Dedit enī sibi non vt ancille vel nutritici vel doctricis sed vt dilecte matri dominū vniuersorum cuius regnū nō erit finis.

Ad cui⁹ aspectū angeli tremūt: celi nō capiūt: elemēta pauent: veneret oīs mūdus inferna suā sinē nequnt. Sic fact⁹ ē i maria ⁊ in maria im̄ patris ⁊ monarcha mūdī. Fecit de⁹ q̄rto cui dam q̄ esset magna femia. i. funamitis illa cōiugata: eo maior quo cenaculū in domo sua meruit edificare. in quo susceperet helisūm q̄ inēpretat⁹ deus saluator meus: s̄ dñe n̄re marie fecit dominus non soluz vt esset magna femia: sed ⁊ magna vgo. In cui⁹ v̄eri facti cenaculo reciperetur helisū. i. saluator deū meus non figurate sed exp̄se: vt saluū faceret populū suū a peccatis eorū. Nam sup̄ defūctuz genus hūanū exp̄dit se ⁊ facta sūt organa hominis mēbra diuina: discurrens hinc inde p̄ indeā: samariā ⁊ galileam: calefecit verbis exēplis ⁊ miraculis: atq; obscuris septies: toties p̄testans: q̄ esset p̄pheta promissus in lege: tādē collocatus in lecto crucis: fuit exit qui erat mortu⁹ ⁊ cepit loqui dicens. Vere fili⁹ dei erat iste ac restitutus est matri sue: q̄ stabat iuxta crucez hoc munus expectās: hoc reputauit sibi q̄ magnū: vñ dicē potuit. fecit mihi dñs magna filii reddēs viuū. Quirū magnū qd fecit de⁹ est terra ⁊ celū ⁊ in eo luminaria magna. iij. Eldre. viij. magna est terra: excelsus celū: velox cursus solis. Et magnificus qui fecit ista. i. deus. Terra est beatissima vgo quo ad corpus terrenū hūile ⁊ fructifera. Celū ipsa quo ad animā totam celestem plenā claritate ⁊ siderib; virtutū. De his celo ⁊ terra dicit dñs Isa. vltio. Celū mihi sedes ē: ⁊ terra scabellū pedum meorū. In ala enī eius p̄pter maximā puritatem requiescit deus. Et i corpore eius terreo fuit scabellū vbi steterunt pedes eius. i. hūanitas assumpta in vētre eius. Vbi sol maximus. Sol iusticie christus deus noster. Et quez celi capere nō poterāt suo gremio cōtinuit. Et quez totus non capit orbis in sua se clausit viscera fact⁹ homo. Fecit q̄ mihi magna qui x̄i. Sextum magnum est veritas. vñ tres cubicularij qui mouerāt questioneq; qd esset omnib; forti⁹. Cum vnus dixisset vinum alter rex. terti⁹. i. zorobabel dixit mulierez omnibus p̄dictis fortiozem. Sed erat ⁊ quartum adhuc forti⁹. Magna est veritas ⁊ fortior omnibus. Et hoc declarās per rationem assenserunt omnes rex cum p̄ncipibus suis. Dicentes magna est veritas ⁊ p̄ualet. iij. Eldre. viij. Mulier magna ⁊ fortis est beata maria: ob cuius amores ⁊ deuotiōem multi se exponūt laborib; mortis: multi q̄ rapiūt ei. i. ecclesijs eius et imaginī offerūt: ipsa p̄curat vestes virtutū hominib;: ipsa gignit reges spirituales ⁊ vineas colentes. i. p̄elatos merito sui ⁊ exemplo. Tamē fortior est ipsa ⁊ maior veritas christus qui ait. Ego sūz veritas. Sed veritas ait. Psalmista: de terra orta est idest de virgine: et iusticia

ex iude. i. iustificatio de celo p̄perit. **S**epti-
mo ē magnū obiectū. s. aīa iustificata ⁊ timorata
Ro. viij. Quos iustificauit hos magnificauit
dicēte s̄cta Judith. q̄ timēt te magni erūt ap̄-
te. **P**ec aut̄ virgo beatissima hūillima: cū qua rī-
mor filialis cōtraxerat fedus: ita vt cū angelo
sibi loquēte turbaret in eius f̄mōe. i. metueret
anteq̄ angelus ei p̄dixisset. **N**e timeas maria
zē. fuerat a tota trinitate p̄scita simplici sciētia
⁊ predestinata electiōis noticiā: cōformis futura
īncarnati magni verbi: plusq̄ oīs alia creatura
cū sit fili⁹ eius imago patris in celis: et matris
in terris: religiōis p̄prietatem in vtroq̄ cōser-
uans. **P**ec fuit a patre vocata p̄ angeluz in sp̄o
sancti vt rebecca p̄ Isaac. p̄curatores Abra-
he in cōiugiū Isaac a sp̄u s̄cto s̄ctificata ab oī-
tillatōe possibili quātūcumq̄ minima. **I**n filio
suo magnificata sic vt altior diceret omni ente
finito. **P**ec est ab angelo venerata desiderata a
patriarchis: a p̄phetis p̄nunciata: q̄nta a regi-
bus: a sacerdotib⁹ figurata. **E**xaltata ab aplis
martyrib⁹ admirāda. **L**ux cōfessorib⁹: a virgi-
nibus imitāda: ⁊ inuocāda a cūctis natiōib⁹ q̄
s̄b celo sūt. **P**roclūdubio ceciniss⁹: s̄c ē me mag⁹
nisi assistisset hūillitas p̄fūdissā ⁊ diuinas laudes
narrat n̄ suas dicēs: s̄cē mibi dñs mag⁹. **D**eta
nū magnū. s. **S**ubiectū vocat scriptura diuina
circa qd̄ p̄ncipaliter versat̄ intētio sua: ad h̄yo-
lētes discipulos vocat ⁊ ait. **A**udite me: q̄ de re-
bus magnis locutura sū. **P**rouer. **T**res sūt
res p̄sonales magne: de q̄bus proponat oēm
f̄monem. **P**ater ⁊ fili⁹ ⁊ sp̄s s̄ctus: ⁊ hi tres
vnus sūt. **S**ed p̄ticularit̄ tres res magne dicūt
caro sp̄s ⁊ verbus: q̄ sunt vnus homo. **E**rga
quem sicut ⁊ sine speciali eloq̄a diuina v̄santur
Est enī christus de⁹ ⁊ homo: finis omni credēti
⁊ scribēti ad salutē. **C**ut oēs turbe p̄cedētes et
seq̄ntes noui testamēti ⁊ veteris clamāt. **P**san-
na. **A**ecnd. xxij. seniores q̄ sūt omniū libroz
veteris testamēti scriptozes: certi capitū cozo-
nas eoz ad huiusmodi agni pedes apponunt:
sicut ille de se cūcta scripta fuisse testat̄ cum ait
Cōsumatur est: ⁊ glosa quā fecit post suā resur-
rectiōem cū aperuit illis s̄cluz vt intelligerent
scripturas dicēs. **Q**uoniam oz impleri omnia
q̄ scripta sunt de me in lege: ⁊ p̄ p̄phetas: ⁊ ps.
Luc. vi. **A**erū quāto facta sūt potiora v̄bis vt
scriptis: tāto sunt maiora ostēsa in maria q̄ in
scriptura p̄deū. **I**n scriptura dedit vt christus
loquat̄. **M**arie cōsulit vt per eaz christus p̄a-
dat̄. **I**bi eū m̄plex tegit figura: hic vestit eū
marie caro pura. ibi p̄nunciat̄. hic ostēditur.
Ibi latet in mortua charita. hic p̄z in carne mō-
strata. ibi dicta sunt magna: h̄ f̄ca s̄c magna: q̄a
fecit mibi inq̄t domus magna qui potens est.
Nonū est magnus cōceptus ⁊ noster p̄fec-
tus pietatis īnecate: qui dñs misericordia sua:

q̄z secūduz magnitudinē suam: sic misericordia
eius cū ipso est. **M**agna enim est misericordia
dei solius dicit Ecclesiasticus. **P**ec ita lata est:
q̄ misericordia dñi plena est terrarū longa q̄
vniuerse dñi vie misericordia ⁊ veritas. **I**ta p̄-
funda q̄ si ad infernū adest p̄p̄eta. **C**um iras
fueris mie recordaberis. **I**ta s̄blimis: q̄ in celo
dñe mia tua. ⁊ mia eius sup̄ oīa opera eius. **I**ta
domestica q̄ cōplet viscera eius. **L**uce. i. per vi-
scera mie dei nostri zē. **I**ta m̄plicabit q̄ mia
eius a progenie in progenies **L**uce. i. **I**ta du-
rabilis q̄ m̄as dñi in eternū cantabo. **N**āc ne-
dum magnam: sed ⁊ maximā fecit in v̄gine pia:
vt merito nominetur mater mie ⁊ regina eius.
Unde in anthia. **S**alue regina mie. **P**anc q̄ pe-
tit sine ipsa dūce: sine pennis seu alis tentat vo-
lare. **S**i mirantur iudei montani laudantes de-
um: quia deus magnificauit m̄iam suāz cū bel-
sabeth: partū sterili tribuendo: quanto debent
laudibus dignis deū efferre christiani: qui vir-
gini tante talē ministravit conceptū: ⁊ partū no-
uum presentibus: preteritis ⁊ futuris recorda-
tus mie sue: sicque fecit sibi magna. **M**agnam
auem scilicet aquilā christo sub figura regis cu-
iusdam licet mali ezechiel p̄p̄eta **J**oannem
euangelistā demonstrat: cui fuit tam alte volan-
di data potestas: vt de medio cedri medullā ei⁹
cum frondibus suis que significat mediā in tri-
nitate personā cum frondibus verborū suoz:
que sunt ad sanitatē gentium: ⁊ portauit in vr-
bem negociatorum idest credentiū dicens. **I**n
principio erat verbum zē. **A**sq̄ verbum caro fa-
ctū est ⁊ cetera. **E**cce primo volauit maxia aus
virgo: ⁊ non cōtinuit alas quousq̄ perueniret
apud deū. **I**nueniss⁹ ei⁹ gratiā angelis apud
deū. **I**psa virgo parauit viam ioanni: portas
aperuit reueratit archana. **Q**uid si dixero vir-
ginem fuisse ioannis doctricē: vt per hanc diu-
nitatis noticiā secundata inferior p̄fata disci-
pulus christi ⁊ filius recōmendatus marie per-
uenerit ad illud scire supremū. **P**ater fuit sa-
cta ioannis testimonio filij sui. **M**atris est do-
cere filium. **F**ilij est auscultare matrem. **E**t quia
noluit q̄ mater sua publice predicaret: omniū
mulierum norma futura: quibus predicare nō
licet: dedit marie vt ioannes filius eius edoc⁹
ab ea per orbē postea verbum disseminaret diui-
num. **E**t quia deus est qui operatur intus in
docendo siue sit angelica siue lingua humana.
Ideo per hoc nō intelligitur quin ipse ioānes
vt aquila grandis tulerit medullā cedri: potās
de sacro dñi pectoris fonte. **F**ecit ergo dñs aq̄-
lam grandem magnaz alarum ioannē: sed ma-
riam maiorem que eum edocuit. fecit ergo do-
minus magna. **U**ndecimū magnū ponit ag-
ge⁹ p̄p̄eta. s. domū dei dicēs. **E**rit gloria do-
mus istius nouissime plusq̄ p̄mice: dicit dñs

Capitulum XXII

exercitū. **Q**uod dictū de materiali domo dei. i. tē-
plo intelligi nō potest: cū longe inferior gloria
et magnificētia illi tēpli materialis in hierusalē
post Aggeū vsq; ad vltimā desolatidē et de-
structidē ei p̄ romanos q̄ fuerit ante tēpora
Salomonis et aliorū regū. **P**inc est q̄ exorans
vnu de reedificatorib; primis narrat fuisse
seniores q̄ viderāt gloriā magnā dom̄ poris
vidētes vere infelicitatē sequentis dōe domus
Hec ergo gl̄a magna dom̄ per pphaz demō-
strata de alia domo clari⁹ exponat. i. virgine
gloriosa de q̄ canit ecclesia. Dom̄ pudici pec-
toris: tēpluz repētē sit dei. Hec ergo dom̄ dñi
ex patrū lapidib; cōstructa: polita et picturata
vitiū cooperta per totū auro charitatis: tan-
to gloriosior est domo seu templo Salomonis
quāto fili⁹ inhabitator eius est plusq; Salomō
Tāto gloriosior est: quāto eius caro pura est
dignior petra dura: tāto gloriosior q̄nto anima
ei⁹ excellētior q̄ fuerit sanctorū facta: tāto glori-
or: q̄nto diuina natura presēs est potior p̄pici-
torio. Tāto gloriosior: quāto ageli p̄phētores
sūt meliores q̄ illi ministri viatores. Tāto glo-
riosior quāto victima figurata. i. iesus gratioz ē
figura. i. vitiū concrementate: q̄ magna vgo rece-
pit i vtero: dicat ergo illud Baruch. liij. o israel
q̄ magna est domus dei: i. ingēs locus passidōis
ei⁹: magnus et immensis meritis: gr̄az gloria.
Dicat ergo vgo beata. Fecit mihi magna q̄ po-
tens ē. **D**uodecimuz sepe fmo diuinus no-
minis magnū adlūgit: vt dicat et ps. in israel ma-
gnū ē nomē ei⁹ primo. deide p̄dicata catholica
fide addat p̄ Malachiam. i. c. Magnū nomē
meū in gētib;. **T**riplici autē mō dī magnum
Magnū. i. p̄ciōsū: magnū quasi vtiuosuz et ma-
gnū. i. famosuz. Magnū p̄ciōsū: q̄ in cōmu-
nicatū mtra includēs: sicut nomen adonai nō in-
dicatū patrīb; vlt nomen tethagramatō imēsa
sacramēta et diuinas p̄fectiōes includens. **H**oc
modo dī magnū nomē marie. Et dimissis. liij.
int̄pretationib; iam vulgarib; notis hoc nomē
scribit̄ hebraice quinq; litteris sicut latine: et qd
significat: habes supra in f̄mone de nomine ma-
rie. **S**z per aliū modū nunc ostēdē q̄ sit ma-
gnū. i. p̄ciōsū nomen istud Maria ex interp̄-
tatiōe: v3 qnq; litteraz: q̄b; cōponitur istud no-
men Maria fm̄ hebraicū alphabetū. **P**rima
ergo littera hui⁹ nominis Maria est. **M**. que
apud hebreos dī mem. **S**z ista līra. m. apud he-
breos peritos duplicat: dī enī mem et men. **E**t
men nūq; ponit̄ in p̄ncipio alicui⁹ dictiōis: nec
i medio: nisi i isto nomine Maria: q̄ de vna tūi
verificat̄ apud eos: q̄b; oia in figurā cōtinge-
bant: quoniam illam figurabat q̄ nec similem visa
est: nec habere sequētē. **E**st autē differētia apud
hebreos inē mem et men: q̄ p̄mū est aptuz supe-
ri⁹ et clausū inferi⁹. **S**ecunduz ecōtra est clausū

supras et aptum inferius. **V**ide q̄ subtilissime
spūs sanctus dixit virgine mariam incognitaz
futuram viro prole tamen fecundandaz de celez:
et sic aptam deo: clausam viro: qd nulli alteri fo-
ret ascribenduz: cum nullum aliud nomen cum
men littera tali sumat initiaz. **S**i vero aliorum
nomina terminantur per men: nimirū quia oēs
beati futuri sint v̄gines corpore: q̄. sibi neque
nubent neq; nubētur. **I**nterpretatur autē men:
fm̄ Ambro. super beati immaculati: viscera vlt
ex ipsi: in quo tam dignitas q̄ charitas marie
ostenditur. dignitas quippe: quoniam in visceri-
bus eius fuit aliqñ realis habitatio christi vt di-
catur tēplum dei: sacrarium spūs sancti. **C**haritas
vero actiue et passiue ostenditur in ea. **A**cti-
ue qdem: q̄ pictatis viscera gerit ad singulos
intercedēs pro oib;. **C**haritas passiue. i. q̄ fue-
rit ab oibus desiderata et amata: ostenditur alia
interpretatio supra dicta. i. ex ipsi: q̄ v3 ex parē-
tibus ipsi est expectata cōmendata et progēta
viscerose. **M**. que est scda littera in nomine ma-
ria apud hebreos dicitur aleph: et interpretatur
aleph doctrina: in quo eius vtilitas predicatur
Est enim omniuz v̄nētium sub deo rationabi-
liter doctrina salutaris: et speculū directiū toti
us hūane vite. **T**ertia littera est. **R**. quaz be-
breus dicit res et interpretatur caput. **I**n quo de-
notatur ipsius capacitatis immēsas gloriosa
Caput enim oium deus. Caput nostrum est
christus proles eius. Caput. n. est quodāmodo
nostre salutis: que caput nutriendū salutare: ca-
put antiqui serpentis cōtriuū. Caput oēs spūs
intelligētē: q̄ mater est sapie. Caput oēs gradus
glorie: q̄ regia est vie: simul et patrie. caput om̄s
modos indulgētie: que caput est misericordie.
Quarta elemētum seu l̄ra est. **V**. q̄ est minima
figura apud eos: et dī ioth. et interpretat̄ p̄fessio
seu sciētia. **V**bi colorat̄ v̄gis hūilitas p̄funda
et vtiuosa que nihil sibi attribuit sed omnia p̄fite-
tur a domino accepisse. **D**e quinta l̄ra. i. **L**. iam
dictū ē. **E**x his etiaz quiq; l̄ra hebraicis simul et
latinis eliciedo nūeros significatos p̄ eas. i. 3 la-
tinos et hebreos. **V**erbi gr̄a: prima l̄ra. i. **M**. si-
gnificat apud nos mille: apud hebreos quadra-
ginta: simul p̄iungendo nūeros istos surgunt i
numez duorum milia et centū. **E**t a promissio-
ne facta prima habrahe: q̄ in semine eius bene-
dicerent omnes gentes terre quod est christ⁹.
Qui ait ap̄lus ad galath. q̄ maria m̄ christi ex
habrahā semitalit̄ descēdit vsq; ad natiuitatē ei⁹
fluxerūt āni duo milia cētū et nō vltra: vt notat
p̄fatus **I**o. dñici: q̄ dī declarat quōd iste nūerus
colligit̄ ex dictis l̄ris maria p̄ singulas descen-
dendo: cuius ē totus iste **S**ermo de duodeciz
magnifreb;: i. magnificat. v̄su. **Q**uia fecim̄ hī
mag. **E**xcepē hīs q̄ h̄ntur i quito magno. **Q**u-
etia nomen marie sit v̄rtuosū contra pericula:

et mala: et famosum p oia patet ex dictis supra.

Be quadruplici bñdictōe. b. vgl. ca. xxij. in mulieribus. Et primo occurrit dubiū: qz aut istud addit ad id qd pñs dictū ē: gñā plēa. Aut nihil addit. Si addat: ergo id qd addit ali- quid est: ergo illa gñā q addit plena nō fuit: et sic āgelus non videt verū dixisse cū ait: gñā plena. Si nil addit qñ ibi cōtineat: ergo supflue dicitur. Itē natura eadē est i ea et mulierib⁹. Ergo si alias excedit hoc ē in gratia. Sed hoc pñet cū ait: gñā plena. Ad qd dici posset q nō frustra hoc dicit. Nam cū dicit gratia plena pñpue in- telligit de gratijs datis a deo. In eo q dicitur Benedicta tu in mulierib⁹ notant qdam que p- tinent ēt ad gratiā hūanam. s. laudari et bñdici ab hominib⁹. cōprehendit etiā ista bñdictio om- nīuz aliorū bñdictionem sine dubio: s. m. Alber. Quid enī magni aut miri si habuit bñdictioez omniūz gentiū: que bñdictioes oīum angelorū habuit gñas. Et dicit Damasc. a nullo illustrū vincit. i. s. actorū et s. actorū excellētiū: sed oēs ipsa superat et excellit. Pro cui⁹ declaratiōe secun- dum Alber. sciēdum est: q quadruplex ē ratio bñdictiōis. Prima bñdictio est maledicti ena- cuatio. Secūda est fecūditatis āpliatio. Ter- tia est singularis gratie collatio. Quarta est cōgratūlatiūz gñe collaudatio: Be pñā. ps. bñ dixisti dñe terram tuā. i. hūanam nām excludē- do et euacuādo maledictū culpe illatū a deo: cū ait: Bñ. iij. Maledicta terra in ope tuo. Be. secūda habet Bñ. ij. Bñdixit eis dñs. Cre- scite et multiplicāini et replete terras. Be tertia scilicet bñdictione gñe singularis: dñ Bñ. xij. Bñdixit dñs habzabe: et ps. Bñdixit dñs oib⁹ qui timēt dñz. Be quarta dicitur Mathe. xxi. q pueri hebreorū clamabāt et laudabant eūz ma- gno gaudio xpo iesu. Benedict⁹ q venit i noīe dñi: s. m. oīmmodū bñdictiōis fuit bñdicta vgo Maria in mulieribus. i. super oēs mulieres: ut ly tu notet excellentiam super alias. §. I.

De prima benedictio

ne qua. s. euacuat maledictū. Sciēdūz qz hec est triplex. s. m. q triplex maledictū excludit. Un- hiero. totū maledictū qd intulerat eua: abstulit benedictio marie. Itā vñ ait Ambro. et Est enī maledictū nāe. pudor est fēis nuptia Est maledictum culpe. rū pñia nō hñc. i. fi- Est maledictum pene. lios. Iō maledictum nature ē opprobriū sterilitatis: quib⁹ hec sola ē cā nubendi. xxij. q. ij. ca. i. pp qd phenēna ex p- brabat anne eo q sterilis esset: et maledicta dice- bat sterilis: q fructū nō faciebat s. m. legē. Hanc maledictionē abstulit. b. maria: q vginatē steri-

lē in mūdo nobilitauit et exaltauit: ac dedicauit i se vginatē: ut rē excellentē et a deo bñdictā. q si nō replent terrā ut nuptie: replēt padū tamē. Maledictū culpe ē triplex. i. Libido Ipēgnā- tis. Un. b. hiero. sup math. dicit et hñtur. xxij. q. ij. Conubia legitima carēt quidē pñō. non tñ tñe illo quo pñgales actus gerunt: pñtia spīri- tualit dñt: et si pñbeta esse videat q officio gñā- tionis obsequit hec ille: s. est pp libidinē. i. de- lectionē inordinatā illa qua ratio absorbetur s. m. pñm: feditas concipientis. Job. xij. Quis potest facere mūdū de imūdo conceptum se- mine. Peccatū nascentis ps. In peccatis con- cepit me mater mea. B. Augu. in li. de fide. ad petrū de cōse. di. iij. firmissime crede et nō lare⁹ dubites: oīm hōiēm q pñbitū viri et mulieris cōcipitur: cū peccato originali nasci ipietati ob- noxiū mortisq subiectū. Ab hac triplici maledi- ctione fuit exclusus conceptus marie: et ratio ē quia non fuit similis alijs. Non enī ex huma- no semine: sed mystico spīramine verbū dei fac- tū est caro de virgine maria. Unde ipregnans fuit spīritus sanctus: qz ipse opatus ē illā vnio- nē. Conciplens fuit virgo. Isa. Ecce virgo cō- cipiet. s. permanens virgo. Et pceptus est de⁹. Mathe. i. Vocabit nomē eius Emanuel qd ē interpretatū nobiscū de⁹. Deus at peccare non pōt: nec in eū cadit peccatū. Maledictū pene est triplex. i. s. damni virginitatē pdēdo que. s. re- cuperari non potest. Cui pñmiū speciale cōce- ditur: nec aliter mulier pñcipere pōt vel parere. Secūdū maledictū pene est laboris in portā- do fetū: subgicitur enim multis passionibus mu- lier in portando i vtero prolē. Unde et Thob: dixit filio suo. cap. iij. Demor ēē debes: quan- ta pericula sustinuit pñpter te. s. mater i vtero te portans. Tertium est dolor in pñu. Bene. iij. In dolore paries filios. Sed ab ista triplici ma- ledictione euacuata est et liberata. b. maria. Itā vt ecclesia canit. nesciens mater virgo virū pe- perit sine dolore saluatore seculorū: et sic nec vir- ginitatē amisit: sed sūmum gaudiū in partu ha- buit s. m. illud Isa. Germinās germinabit. i. pa- riet letabunda et laudans. Nec illum laborē sen- sit in portando: sicut nec i beatitudine dolor re- peritur. Et beatus venter qui te portauit excla- mauit quedam mulier de turba ad chzistū. Lu- ce. ix. Ante igitur dicitur. Benedicta tu in mu- lieribus: qz p tuā bñdictionē exclusa est a te oīs maledictio mulierum. §. II.

Secūda bene

dictio est fecū- dita āplia- tio seu supexaltatio et hec pōt ēē triplex. Pñlo ex pñe agēd. Sedo ex pñe gñāt. Tertio ex pñe gignētis. Quilibet istaz est triplex. Et quā- tuz ad primū. Agens in ista pceptione fuit de⁹ pater: ibi exercēs suam potentiam: deus filiū

ostendēs suā sapientia spiritus sanctus exhibēs
sumā benignitā: prout supra declaratū est i
pcedenti sermone. Exaltata vtiq; esset si oēs ge
nerationē et ampliata illa generatio: in qua solū
pater esset agens. Sed plus exaltata et magnifi
cata vbi et filius et spūs sanctus etiā opat^r. Ex
pte aut generati tripliciter est ampliata gnatio
ista. **1.** In cōceptus est vir pfectus i naturalib⁹:
nō eim vt aliq; pcepti i vteromātis distulit p tē
pora ad habendū vsū rōis. Alij pueri p plures
ānos manent anteq; intelligāt: vel loqui possūt.
Unde et infātes dicunt. Sed subito christ⁹ con
ceptus hūit cōpletū vsū rōis: et mēoriā tenacissi
mā intelligentiā acutissimā: et voluntatē pōptū
simā ad oē bonū: et loq; pfectissime potuiss⁹ si vo
luisse. **2.** Secundo ē ampliata et magnificata ista
generatio: qz pceptus est vir sanct⁹ gratia et vir
tutibus pfectus. **3.** Aliā nascit⁹ vt tabula rasa i
qua nihil est pētū: nullus enī in ea habit⁹ virtu
tis vel sciētie: sed in tēpore cū multo labore acq
runtur vtutes et sciētie: vt infūdunt⁹ a deo. Non
sic christus pcept⁹ non sic: qz quādo vbi caro
factū est. i. homo de virgine Maria in instāti
āia illa repleta fuit omni grā: vtute: et sciētia:
imo et gloria. **4.** Nō viator et cōprehēsor. Viator
quātū ad passibilitatē et actū moriendi: nō pro se
sed p nobis. Cōprehēsor limpidius: pēplās
gloriam dei: qz quicūq; in patria sine cōparatione
Tetrio adhuc magis exaltata sup oēs gnatio
ista. Cōceptus est sumus de⁹ **1.** **2.** **3.** **4.** **5.** **6.** **7.** **8.** **9.** **10.** **11.** **12.** **13.** **14.** **15.** **16.** **17.** **18.** **19.** **20.** **21.** **22.** **23.** **24.** **25.** **26.** **27.** **28.** **29.** **30.** **31.** **32.** **33.** **34.** **35.** **36.** **37.** **38.** **39.** **40.** **41.** **42.** **43.** **44.** **45.** **46.** **47.** **48.** **49.** **50.** **51.** **52.** **53.** **54.** **55.** **56.** **57.** **58.** **59.** **60.** **61.** **62.** **63.** **64.** **65.** **66.** **67.** **68.** **69.** **70.** **71.** **72.** **73.** **74.** **75.** **76.** **77.** **78.** **79.** **80.** **81.** **82.** **83.** **84.** **85.** **86.** **87.** **88.** **89.** **90.** **91.** **92.** **93.** **94.** **95.** **96.** **97.** **98.** **99.** **100.** **101.** **102.** **103.** **104.** **105.** **106.** **107.** **108.** **109.** **110.** **111.** **112.** **113.** **114.** **115.** **116.** **117.** **118.** **119.** **120.** **121.** **122.** **123.** **124.** **125.** **126.** **127.** **128.** **129.** **130.** **131.** **132.** **133.** **134.** **135.** **136.** **137.** **138.** **139.** **140.** **141.** **142.** **143.** **144.** **145.** **146.** **147.** **148.** **149.** **150.** **151.** **152.** **153.** **154.** **155.** **156.** **157.** **158.** **159.** **160.** **161.** **162.** **163.** **164.** **165.** **166.** **167.** **168.** **169.** **170.** **171.** **172.** **173.** **174.** **175.** **176.** **177.** **178.** **179.** **180.** **181.** **182.** **183.** **184.** **185.** **186.** **187.** **188.** **189.** **190.** **191.** **192.** **193.** **194.** **195.** **196.** **197.** **198.** **199.** **200.** **201.** **202.** **203.** **204.** **205.** **206.** **207.** **208.** **209.** **210.** **211.** **212.** **213.** **214.** **215.** **216.** **217.** **218.** **219.** **220.** **221.** **222.** **223.** **224.** **225.** **226.** **227.** **228.** **229.** **230.** **231.** **232.** **233.** **234.** **235.** **236.** **237.** **238.** **239.** **240.** **241.** **242.** **243.** **244.** **245.** **246.** **247.** **248.** **249.** **250.** **251.** **252.** **253.** **254.** **255.** **256.** **257.** **258.** **259.** **260.** **261.** **262.** **263.** **264.** **265.** **266.** **267.** **268.** **269.** **270.** **271.** **272.** **273.** **274.** **275.** **276.** **277.** **278.** **279.** **280.** **281.** **282.** **283.** **284.** **285.** **286.** **287.** **288.** **289.** **290.** **291.** **292.** **293.** **294.** **295.** **296.** **297.** **298.** **299.** **300.** **301.** **302.** **303.** **304.** **305.** **306.** **307.** **308.** **309.** **310.** **311.** **312.** **313.** **314.** **315.** **316.** **317.** **318.** **319.** **320.** **321.** **322.** **323.** **324.** **325.** **326.** **327.** **328.** **329.** **330.** **331.** **332.** **333.** **334.** **335.** **336.** **337.** **338.** **339.** **340.** **341.** **342.** **343.** **344.** **345.** **346.** **347.** **348.** **349.** **350.** **351.** **352.** **353.** **354.** **355.** **356.** **357.** **358.** **359.** **360.** **361.** **362.** **363.** **364.** **365.** **366.** **367.** **368.** **369.** **370.** **371.** **372.** **373.** **374.** **375.** **376.** **377.** **378.** **379.** **380.** **381.** **382.** **383.** **384.** **385.** **386.** **387.** **388.** **389.** **390.** **391.** **392.** **393.** **394.** **395.** **396.** **397.** **398.** **399.** **400.** **401.** **402.** **403.** **404.** **405.** **406.** **407.** **408.** **409.** **410.** **411.** **412.** **413.** **414.** **415.** **416.** **417.** **418.** **419.** **420.** **421.** **422.** **423.** **424.** **425.** **426.** **427.** **428.** **429.** **430.** **431.** **432.** **433.** **434.** **435.** **436.** **437.** **438.** **439.** **440.** **441.** **442.** **443.** **444.** **445.** **446.** **447.** **448.** **449.** **450.** **451.** **452.** **453.** **454.** **455.** **456.** **457.** **458.** **459.** **460.** **461.** **462.** **463.** **464.** **465.** **466.** **467.** **468.** **469.** **470.** **471.** **472.** **473.** **474.** **475.** **476.** **477.** **478.** **479.** **480.** **481.** **482.** **483.** **484.** **485.** **486.** **487.** **488.** **489.** **490.** **491.** **492.** **493.** **494.** **495.** **496.** **497.** **498.** **499.** **500.** **501.** **502.** **503.** **504.** **505.** **506.** **507.** **508.** **509.** **510.** **511.** **512.** **513.** **514.** **515.** **516.** **517.** **518.** **519.** **520.** **521.** **522.** **523.** **524.** **525.** **526.** **527.** **528.** **529.** **530.** **531.** **532.** **533.** **534.** **535.** **536.** **537.** **538.** **539.** **540.** **541.** **542.** **543.** **544.** **545.** **546.** **547.** **548.** **549.** **550.** **551.** **552.** **553.** **554.** **555.** **556.** **557.** **558.** **559.** **560.** **561.** **562.** **563.** **564.** **565.** **566.** **567.** **568.** **569.** **570.** **571.** **572.** **573.** **574.** **575.** **576.** **577.** **578.** **579.** **580.** **581.** **582.** **583.** **584.** **585.** **586.** **587.** **588.** **589.** **590.** **591.** **592.** **593.** **594.** **595.** **596.** **597.** **598.** **599.** **600.** **601.** **602.** **603.** **604.** **605.** **606.** **607.** **608.** **609.** **610.** **611.** **612.** **613.** **614.** **615.** **616.** **617.** **618.** **619.** **620.** **621.** **622.** **623.** **624.** **625.** **626.** **627.** **628.** **629.** **630.** **631.** **632.** **633.** **634.** **635.** **636.** **637.** **638.** **639.** **640.** **641.** **642.** **643.** **644.** **645.** **646.** **647.** **648.** **649.** **650.** **651.** **652.** **653.** **654.** **655.** **656.** **657.** **658.** **659.** **660.** **661.** **662.** **663.** **664.** **665.** **666.** **667.** **668.** **669.** **670.** **671.** **672.** **673.** **674.** **675.** **676.** **677.** **678.** **679.** **680.** **681.** **682.** **683.** **684.** **685.** **686.** **687.** **688.** **689.** **690.** **691.** **692.** **693.** **694.** **695.** **696.** **697.** **698.** **699.** **700.** **701.** **702.** **703.** **704.** **705.** **706.** **707.** **708.** **709.** **710.** **711.** **712.** **713.** **714.** **715.** **716.** **717.** **718.** **719.** **720.** **721.** **722.** **723.** **724.** **725.** **726.** **727.** **728.** **729.** **730.** **731.** **732.** **733.** **734.** **735.** **736.** **737.** **738.** **739.** **740.** **741.** **742.** **743.** **744.** **745.** **746.** **747.** **748.** **749.** **750.** **751.** **752.** **753.** **754.** **755.** **756.** **757.** **758.** **759.** **760.** **761.** **762.** **763.** **764.** **765.** **766.** **767.** **768.** **769.** **770.** **771.** **772.** **773.** **774.** **775.** **776.** **777.** **778.** **779.** **780.** **781.** **782.** **783.** **784.** **785.** **786.** **787.** **788.** **789.** **790.** **791.** **792.** **793.** **794.** **795.** **796.** **797.** **798.** **799.** **800.** **801.** **802.** **803.** **804.** **805.** **806.** **807.** **808.** **809.** **810.** **811.** **812.** **813.** **814.** **815.** **816.** **817.** **818.** **819.** **820.** **821.** **822.** **823.** **824.** **825.** **826.** **827.** **828.** **829.** **830.** **831.** **832.** **833.** **834.** **835.** **836.** **837.** **838.** **839.** **840.** **841.** **842.** **843.** **844.** **845.** **846.** **847.** **848.** **849.** **850.** **851.** **852.** **853.** **854.** **855.** **856.** **857.** **858.** **859.** **860.** **861.** **862.** **863.** **864.** **865.** **866.** **867.** **868.** **869.** **870.** **871.** **872.** **873.** **874.** **875.** **876.** **877.** **878.** **879.** **880.** **881.** **882.** **883.** **884.** **885.** **886.** **887.** **888.** **889.** **890.** **891.** **892.** **893.** **894.** **895.** **896.** **897.** **898.** **899.** **900.** **901.** **902.** **903.** **904.** **905.** **906.** **907.** **908.** **909.** **910.** **911.** **912.** **913.** **914.** **915.** **916.** **917.** **918.** **919.** **920.** **921.** **922.** **923.** **924.** **925.** **926.** **927.** **928.** **929.** **930.** **931.** **932.** **933.** **934.** **935.** **936.** **937.** **938.** **939.** **940.** **941.** **942.** **943.** **944.** **945.** **946.** **947.** **948.** **949.** **950.** **951.** **952.** **953.** **954.** **955.** **956.** **957.** **958.** **959.** **960.** **961.** **962.** **963.** **964.** **965.** **966.** **967.** **968.** **969.** **970.** **971.** **972.** **973.** **974.** **975.** **976.** **977.** **978.** **979.** **980.** **981.** **982.** **983.** **984.** **985.** **986.** **987.** **988.** **989.** **990.** **991.** **992.** **993.** **994.** **995.** **996.** **997.** **998.** **999.** **1000.**

Tertia benedictio est sin
glariss

grē nō solū grātū faciētis et grātū date: s; excellē
tie cuiusdā sup alios. Et h; tripliciter. **1.** **2.** **3.** **4.** **5.** **6.** **7.** **8.** **9.** **10.** **11.** **12.** **13.** **14.** **15.** **16.** **17.** **18.** **19.** **20.** **21.** **22.** **23.** **24.** **25.** **26.** **27.** **28.** **29.** **30.** **31.** **32.** **33.** **34.** **35.** **36.** **37.** **38.** **39.** **40.** **41.** **42.** **43.** **44.** **45.** **46.** **47.** **48.** **49.** **50.** **51.** **52.** **53.** **54.** **55.** **56.** **57.** **58.** **59.** **60.** **61.** **62.** **63.** **64.** **65.** **66.** **67.** **68.** **69.** **70.** **71.** **72.** **73.** **74.** **75.** **76.** **77.** **78.** **79.** **80.** **81.** **82.** **83.** **84.** **85.** **86.** **87.** **88.** **89.** **90.** **91.** **92.** **93.** **94.** **95.** **96.** **97.** **98.** **99.** **100.** **101.** **102.** **103.** **104.** **105.** **106.** **107.** **108.** **109.** **110.** **111.** **112.** **113.** **114.** **115.** **116.** **117.** **118.** **119.** **120.** **121.** **122.** **123.** **124.** **125.** **126.** **127.** **128.** **129.** **130.** **131.** **132.** **133.** **134.** **135.** **136.** **137.** **138.** **139.** **140.** **141.** **142.** **143.** **144.** **145.** **146.** **147.** **148.** **149.** **150.** **151.** **152.** **153.** **154.** **155.** **156.** **157.** **158.** **159.** **160.** **161.** **162.** **163.** **164.** **165.** **166.** **167.** **168.** **169.** **170.** **171.** **172.** **173.** **174.** **175.** **176.** **177.** **178.** **179.** **180.** **181.** **182.** **183.** **184.** **185.** **186.** **187.** **188.** **189.** **190.** **191.** **192.** **193.** **194.** **195.** **196.** **197.** **198.** **199.** **200.** **201.** **202.** **203.** **204.** **205.** **206.** **207.** **208.** **209.** **210.** **211.** **212.** **213.** **214.** **215.** **216.** **217.** **218.** **219.** **220.** **221.** **222.** **223.** **224.** **225.** **226.** **227.** **228.** **229.** **230.** **231.** **232.** **233.** **234.** **235.** **236.** **237.** **238.** **239.** **240.** **241.** **242.** **243.** **244.** **245.** **246.** **247.** **248.** **249.** **250.** **251.** **252.** **253.** **254.** **255.** **256.** **257.** **258.** **259.** **260.** **261.** **262.** **263.** **264.** **265.** **266.** **267.** **268.** **269.** **270.** **271.** **272.** **273.** **274.** **275.** **276.** **277.** **278.** **279.** **280.** **281.** **282.** **283.** **284.** **285.** **286.** **287.** **288.** **289.** **290.** **291.** **292.** **293.** **294.** **295.** **296.** **297.** **298.** **299.** **300.** **301.** **302.** **303.** **304.** **3**

b. Augu. 7 in oibus his excessit. b. maria cōi-
gata oēs coniugatas. Et fides quidē intelligit vt
alter alteri seruet fidelitatem: nō cōmiscendi se cū
altero vel altera. S. b. maria nō solū cū altero
se nō cōmiscuit s. nec cū spōso suo ioseph: de cōi-
sensu votū v̄ginitatis emisit: 7 vterq. i vir-
ginitate pmanit: vt dicit. b. Augu. xxv. q. ij.
Tāto coniūgiū ē sanctius: quāto castius: nec ideo
Ioseph voluit eā dimitte vt mathe dicit euan-
gelista. c. p̄mo cū videret eā pregnantē quia eā
suspectā hiet de adulterio: s. vt dicit Ber. repu-
tabat se indignū cū tā sācta manere: quoniam cū
sciret ea plenam omni honestate: 7 modestia et
sacritate: estimauit eaz non de viro sed a spū sā-
cto imp̄gnatam. Bonū plis seq̄tur ex cōiūgio
7 ppter hoc est institutū matrimoniu: nō hoc
bonum defecit in beata Maria: s. super omnes
cōiugatas est cum v̄ginitatis honore gaudium
matris habēs: Unde nec primaz similem vīsa
est nec habere sequētem. Proles autem con-
iugataz est pura creatura 7 peccator: s. proles
virginis est deus 7 homo sanctissimus. Tārum
ergo distat inter proles hui. virginis 7 proles
cōiugarum: quātū inter deū 7 hominē. Ter-
tium bonum in cōiugatis est sacramētū. Cū
apostolus. Hoc autem dico magnū sacramētū
in christo 7 ecclesia. Significat enim p̄ficiēdes
Christi cū ecclesia quo ad consensum mutuum
volūtatis exp̄ssū p verba: cōiūctiōez Christi
cū ecclesia. i. bonis fidelib. p dilectiōem. Quo
aut ad p̄iunctionē corporum per copulaz signi-
ficat cōiūctionem dei cūz nostra hūanitate in
vna p̄sona 7 sic indissolubilis est talis p̄iūctio.
Nōq. enī separata est deitas ab hūanitate post
q. eā sibi vniuit. Hinc est q. matrimoniu cōi-
matuz p copulā nūq. dissolui potest: vt corref-
pondeat signū signato. Hoc aut sacramētum
impletū est in vtero virginali: in quo facta est
talis vniō: 7 pmaxime bonū istud coniugarum
reperitur in virgine. In viduis autē reperitur
triplex bonum. s. libertas cōtemplatiōis: vnde
de Anna pphetissa vidua dī. Luce. ij. q. tēplūz
frequētabat deo seruēs in orationibus die ac
nocte. Secundū bonum est carnis maceratio
Nam vt ait ap̄lus. i. ad Th. iij. Vidua i deli-
ctis viuēs mortua est. Unde 7 sācta iudith vi-
dua ieiunys insisteat p̄tinuis. Tertiu est exer-
citiū in opib. pietatis 7 misericordie vt ostēdit
apostolus in dicto. c. Et vidua illa Sareptena
heliā de cibo necessario paup̄. Hec oīa sine
cōp̄tione fuerūt in beata Maria: nā ieiunia nō
solū in lege mādāta fuabat: sed 7 s. b. Ambro.
alia addebat tota dedita erat oratiōi 7 cōempla-
tioni: Christū medicū 7 paup̄em de sua paup̄-
tate nutrit. Ad autē sit mater omnū 7 do-
mina patet: q. mater est ei. q. oīa creauit: et qui
nos redēit sua passiōe. Bene g. dī: b̄ndicta tu in

mulierib. q. ad g. f. z. speciale sup. oēs. §. iij. dicit con.
Quarta benedictio
gratulatio laudatium de qua in cāico triū pae-
rozum q. orabāt in cāino ignis. Pan. ij. Bene-
dicite oīa opa dñi dño laudate. §. iij. dicit con.
est in beata Maria super omnes mulieres:
collaudate quippe sunt aliquē mulieres ex vir-
tutib. suis: 7 b̄ndicite ab hoib. vt iudith: 7 aliq.
alie: s. nulla eaten. vt maria. Collaudat. n. ab
angelis: ab hoib. 7 ab oib. corporalibus rebus.
Ab angelis qdē vt hic. B̄ndicta tu i mulierib.
7 merito: q. genuit angeloz restauratorē: p̄ciul-
um suoz redēptorē. Restaurauit. n. filius su-
reddēdo p. eq. pollētiā depdītū: multiplicando
nūer. 7 augmētādo supadditū. s. quartā hierar-
chiā i qua ipse cū mfe sua sup. oēm hierarchiaz:
p. quē laudāt angeli atq. archāgeli. §. iij. dicit con.
maiestatē dei: 7 assūpta ipsa. b. maria: laudātes
angeli b̄ndicūt deū. Laudant hoies 7 b̄ndicūt
b. mariā p. belisabeth: dicētes. Luce. ij. B̄ndic-
ta tu i mulierib. 7 b̄ndict. fruct. v̄tris: q. frue-
tus ventris sui factus est hoibus suis sapia: tu
sticia: sanctificatio 7 redēptio. i. cor. Sap̄ia. s. in
docendo: iusticia in v̄rituose 7 p̄fectissime puer-
sando: ostendēs quō iusti efficiamur p. eius imi-
tationē. Sanctificatio sacramēta institūdo q.
nos sanctificant. Redēptio p. passiōē a diabolo
cuius captiui eram. in redimēdo. Laudant qz
oīa corpore. b. mariā: qz eā imutauit causaliter
innouando. Ecce ego creo celos nouos 7 terrā
nouā ait filius eius in apoca. ac ēt nobilitando
7 oīa quodāmodo in christi corpore vniēdo: q.
corpus ipsa ei dedit. quod cū oibus corporib.
aliquo modo puenit 7 excedit. Et ideo q. illis
de causis b̄ndicta est in mulieribus: super oēs
mulieres b̄ndicta 7 puras creaturas: sicut dici-
mus de dño. Benedicite oīa opa dñi dño: ita 7
dicere possumus beate marie. Benedicite oīa
opera domine omnium.

**De benedictiōe beate marie virginis apud
omnem generationem. Capitulum. xxij.**

Benedicta tu in
bus. Alius 7 copiosius istam v̄ti-
mam benedictionem laudationis et
magnificationis: reassumēdo. Tu iquit existēs
in nūero mulier. quo ad sexū nō viroz simpliciter
es b̄ndicta: oēm continēs in te b̄ndictionez
sanctor. q. uis autē collatio tēporalis felicitatis
etiā dicatur benedictio quedā. Unde 7 Jacob
dixit esau filio suo b̄ndictionē postulāt potius
tpaliū q. sp̄ritualiū. In pinguedine terre erit
b̄ndictio tua. Gen. xxv. Et sathan ad dñm de
Job ait. Operibus manūz eius b̄ndixisti.
quod quasi declarās. ait. Possessio ei. creuit i

Capitulum XXIII.

terra. **A**n potior bñdictio sine cōpatione ē opa
tio vel collatio beatitudinis vere dispositiue vñ
cōpletur: q̄ oīa bona p̄bendit. vnde apl's ad
ephe. i. **B**ñdict⁹ deus q̄ bñdixit nos oī bñdic-
tione in celestibus: ⁊ dñs deus dicit in finali iu-
dicio. Venite bñdicti patris mei p̄cipite regnū
vobis paratū. **M**ath. xxv. Ideo bñdicti qz
bona opa egistis: quibus paratū est regnū be-
atū. Hanc bñdictionē beatitudinis i presenti
⁊ futuro super oēs possidet beatissima maria: ⁊
hoc ipsa exprimit in cantico suo dicens. **B**ñdix-
it me dñs oēs gnātiōes: ⁊ **S**al. puer. vlti. Sur-
rexerunt filie. f. p̄ imitationē eius aīe sancte: ⁊
beatissimā p̄dicauerunt: ⁊ sic oēs gnātiōes bñ-
dicunt beatā mariā collaudātes de bonis ei col-
latis. **E**st at̄ triplex gnātiō nature intellectiue.
Prima generatio eternalis.
Secunda generatio angelica:
Tertia generatio humanalis.

Hanc proprie est benedicere. **6. I.**

De eternali dicit deus p̄f ad filiū p
ps. Ante lucifer genui te. De qua **I**saías. c. liij.
Generatio ei⁹ q̄ quis enarrabit. f. eternā. q. d.
nullus. **I**psē igit̄ deus postq̄ cuncta creauit p
verbū suū: ⁊ cū spū s̄cto bñdixit beatissime ma-
rie in figurā: ⁊ beatā dixit qñ bñdixit diei septi-
mo in qua requieuit ab oī ope quod pararat.
Ben. i. **E**st at̄ ista bñdictio op̄e consumatio: a
peccatis vacatio: eterne requiei p̄figuratio q̄
oīa plene reperiunt̄ i. b. maria. **F**uit ei⁹ i. b. ma-
ria p̄fecte op̄e cōsumatio qñ oīa creata in vno
hoīe vniunt̄ cū creatore: ⁊ primū fit vltimum ⁊
vltimū fit primū: non cū est p̄fectio motus vñ
operis nisi in circulo. **I**n secundo ibi. i. i virgīe
vera a peccatis cessatio. **I**n eius enīz volūtatē
peccatū nullū fuit nec esse potuit. **T**ertio req̄es
etiā huius nō fuit future requiei signū tñ: f. ē
cā. **S**i q̄ septima dies est bñdicta p̄pter sabba-
tū dei. i. cessationē ab opib⁹: ⁊ tñ excellentior ē
sabbatissimus recreationis: qua. f. requiescens
in v̄gine mūdū recreauit sabbato creationis: q̄
⁊ bñdictio maior. **I**n oib⁹. n. requie quēsiuit:
⁊ in ipsa sola inuenit: in qua inuenit oīa q̄cūqz
q̄siuit: vnde ⁊ in tabernaculo eius requieuit: ecclī.
xliij. **P**ostq̄ at̄ ipse eternaliter genitus de
virgine: natus: cōuersatus ē in mūdō: semel p̄di-
cans mulieri exclamanti ⁊ dicenti. **B**ñdixit v̄ter
qui te portauit ⁊c. **S**ubdit ipse: quāto: beati
qui audiunt verbū dei ⁊ custodiunt illud. q. d. n̄
solū illa q̄ me portauit beata ē: sed oēs q̄ audiūt
verbū dei ⁊ obseruāt: ⁊ implent ope illud. **E**t qz
ipsa p̄fectus audiuit ⁊ obseruauit oīa mādara
dñi ⁊ p̄sista ideo beatissima ⁊ bñdicta p̄e cūctis
bñdicta q̄ tu in mulieribus. **P**rimus sermo
christi ad discipulos erudiendos fuit verbū de
beatitudinib⁹: de quibus math. v. **Q**ue beatiti-

dines octo sunt p̄fecti act⁹ v̄tutū disponētes ad
supnā ⁊ eternā beatitudinē. **A**d quos act⁹ exer-
cendos christus exhortatus ē in diuersis locis
euangelij si quis inquirere velit: q̄ oīa verba. b.
maria p̄fectissime impleuit vt docet per singulos
Alber. vbi s̄. **E**t prima quidē ē: bñ paupes spū
vbi glo. paupes spū sūt: qz nō necessitas f̄ fides
⁊ deuotio brōs facit: vt p̄tētis oībus vīuāt. **I**m-
portat q̄ abdicatōez rez. **H**ec at̄ abdicatio fuit i
sūmo in. b. ma. **N**ā hec abdicatio fit duob⁹ mo-
dis. f. p̄ rez subiectionē: vel p̄ rez omnimodam
abiectionē: f. magna est paupertas p̄ reruz sub-
iectiōem: maior per rez abiectionē. **M**axima
at̄ q̄ est ex vtrifqz cōposita: de qua dicit apl's. ij.
corinth. vi. **N**ihil habentes ⁊ oīa possidentes.
Hoc at̄ nō potuit esse nisi in. b. maria oīmode: ⁊
perfecte ⁊ p̄prie. **D**ēs alij si res abiecerunt nō
retinuerunt: ⁊ si retinuerunt non abiecerunt:
qz tñ procuratores ⁊ fructuarij ⁊ nō dñi fuerūt
Beatā at̄ mater dei virgo existens ⁊ regina ce-
li ius ⁊ dñiū ⁊ vñ fructū possessionis hēbat i
rebus filiū sui. **Q**uē bene potuit relinquere et
oīa possidere. relinq̄re quātū ad vñm ⁊ fructū:
possidere quātū ad proprietatē ⁊ ius domini:
⁊ sic beatissima v̄go potuit habere p̄fectissimāz
paupertatem. **I**te in reruz abiectione est ordo
⁊ gradus: ⁊ ponit **A**lber. nouē gradus paup̄ta-
tis in hoībus. **P**rimus gradus paupertatis ē
dare superflua p̄sone: prout persona sonat indi-
guitatē. **S**ecūdus est dare superflua non soluz
p̄sone: sed ⁊ superflua nature. **L**uce. xi. **Q**uod
superflua date elemosynam: glo. p̄ter victū ⁊ ve-
stitū. **T**ertius gradus est dare non solum sup-
flua sed necessaria: glo. dicit ē valde necessaria
cū proximis diuidamus. **Q**uartus est omnia
necessaria: ⁊ supflua simul dare sed semetipsum
retinere: id est non p̄pter deū quod ⁊ philoso-
phi fecerūt: vt dicit hiero. de **S**ocrate. xij. q. ij.
Gloria. **Q**uintus ē oīa dare ⁊ semetipsum ad-
dere fm̄ illud. **M**ath. xix. **S**i vīs perfect⁹ esse
vende oīa que habes ⁊ da pauperibus ⁊ seque-
re me: scilicet te dādo. **S**extus est oīa dare ⁊ se-
metipsum relinquere ⁊ vñ hoc laborare ma-
nibus vt tribuat necessitatē patiētī: vt fecit pau-
lus qui laborabat manib⁹ suis: vt ipse dicit ad
cor. ii. vt sibi ⁊ socijs subueniret. **S**eptimus est
oīa dare etiam seipsum: ⁊ spūitu ⁊ corpore labo-
rare vt pascat proximum spūituāli cibo. **Q**ui
gradus ē melior priori: quia melius est reficere
aīam semper victuram: aī. bea. **G**regorius q̄
corpus moriturū. **P**ertauum autem ponit esse
in beatissima virgine perfectione ceteris qui est
relinquere omnia ⁊ seipsum ⁊ de substantia sui
corporis accipere: ⁊ ad refectionem animāz pro-
ximis dare. **H**oc. n. fecit sola beatissima maria:
que de purissimis carnib⁹ ⁊ sanguinib⁹ suis vīa-
ticum nobis confecit. **P**anem ⁊ vinum qui de

celo descendit: qui est vere vita: quæ qui religio
se manducaverit: morte non gustabit in eternum
hunc toti mundo medico ipsa dedit. **N**onus gra
dus perfectissimus est filij sui Iesu: qui est omnia
dare corpus et animam propter et divinitatem habens
vitam primis dare in cibum atque sub specie tamen
aliena: et hoc fuit opus summe misericordie et su
mme paupertatis domini Iesu in via: nec attendit perfec
tio paupertatis penes proportionem ad summam de
fectum relictum penes devotionem voluntatem: et pro
ne dignitatem. Si enim eque pariter habent milites et ru
stici: pauperior dicitur miles quam rusticus: imo quod
rustico dicitur: militi pauperior: et quod militi divi
tie: principi paupertas. Ergo cum beatissima virgo
precelleret omnes dignitate: quia regina celi: mater domini et
omnis: in equali paupertate omnes excelleret. Ergo
benedicta tu et beata in paupertate spiritus. Quam
ad secundam beatitudinem disposuit: dicit glossa su
per illud. **B**eatissimi mites. **M**atthi. v. **M**ites sunt
quoniam malis moribus dominantur: et alia glossa. **M**itis seu
mansueti est quod nec irritat: nec irritat: nec nocet
nec nocere cogitat: ad hanc hortatur Iesus Chri
stus exemplo fuit dicens **M**atthi. xi. **D**iscite a me
quia mitis sum et humilis corde: hec in excellentia ha
buit beata maria super omnes. **I**lla perfectum dominum
habuit: quoniam malis moribus dominabatur sine pugna
interiori. **D**um autem aliorum dominum habuit fuit cum
pugna. Similiter nullum irritavit: nullum nocere
cogitavit: sed omnibus prodesse studuit. **D**iscurre
per totam seriem evangelij: et nunquam juvenies: ait. b. **B**er
verbum durum et asper egressum de ore eius. **B**ea
ta maria vero equanimiter adversa sustinuit excellentis
sime quod facit mitis secundum glossam: et idem mitissima
unde canit ecclesia in hymno. **V**irgo singu
laris inter omnes mitis: nos culpis solutos mites
facit et castos. **N**on obstat quod dicitur de **M**oise. **N**u
m. xij. c. **E**rat **M**oyses mitissimus hominum super
terram in supralatino gradu: quia intelligit de illis qui
tunc erant super terram non de veteri. **Q**uam ad ter
tium de beatitudine lucet: secundum illud. **B**eatissimi qui lu
get ad ostendendum: quod nec ista ei defuit: sed alios ex
cellit: sicut et in alijs. nota quod ait. b. **A**ug. .xxvij.
q. i. **I**ta vero. **E**a sunt in nostris officijs gratiora: que
cum liceret nobis non impedire dilectionis tamen causa in
pedimus: et hoc sicut quod ad homines: ita quo ad deum.
Sed beata maria non erat debitorum ad lucendum
pro peccatis: quia nullum in se habuit: lugebat tamen ex di
lectione peccata populi: et quoniam ut ait. b. **B**regio.
Stabat mater dolens: iuxta crucem lachrymosa
dum pedebat filium: non minus lugebat peccata cruci
figentium quam afflictione filij. **Q**uod sicut in cruce ora
vit: ut ait apostolus ad hebreos. cum lachrymis
et clamore valido: scilicet pro peccatis humani ge
neris relaxandis: ita et mater eius beata **M**aria fo
tes fecit lachrymarum de suis pudicissimis oculis
ut ait **A**nselmus in illa passione quam sustinere nove
rat pro peccatis hominum. **S**ed et pro incolatu presentem

miserie quæ non magis lugebat quam **D**avid dicens.
Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte:
dum dicitur mihi quidam ubi est deus tuus: et primarie pro
ascensione filij. **U**n ob consolationem sui secundum. b.
Hiero. **V**isitabat loca sepe ubi filius aliquid ma
gnè gegerat. **V**ere ergo benedicta tu in mulieribus:
et beata beatitudinis luctu. **D**e quarta scilicet
Beatissimi qui esuriunt et sitiunt iusticiam. **N**ulla pura
creatura magis desideravit iusticiam bonorum ope
rum in se et in toto humano genere: sicut beatissima
Maria. esurire est opera iusticie difficiliora fre
quenter appetere. **S**itire est opera iusticie co
muniora et faciliora desiderare: sicut laboriosius
et tardius comeditur quam bibitur. **Q**ui edunt me ad
huc esuriunt: et qui bibunt me ad huc sitiunt ait divi
na sapientia. **E**cce. xxij. **E**t quia magis sibi ico
poravit divinam sapientiam et gratiam quam aliquis vel
aliquis id magis esuriunt et sitiunt iusticiam bonorum
operum. **E**suriere quippe proprie est viatorum et sitire
Saturari et inebriari est comprehensorum: ut osten
dit. ps. **S**atiabor et cetera et inebriabor ab uber
tate domus tue etc. **I**nter esuriere autem et satiare est
medium. scilicet comedere. **S**ed cum nihil sit vacuum et il
la sint extrema: extrahit et medium. **M**edium autem p
tinet ad statum medium. **I**lle autem status est sta
tus beate virginis. **H**abebit ergo beata maria
istam beatitudinem: citra comprehensores et citra via
tores. **D**e quinta beatitudine: videlicet beati
misericordes: in qua excellit sine comparatione
omnes. **Q**uod patet ex hoc: quia dicitur ipsa et pre
dicatur mater misericordie: quod nulli alij proprie coue
nit. **D**icunt autem aliqui viri in misericordie: qui omnes habent
comparationem ad matrem pro modo originis essentia
lis et pro modo matris. **C**onvenientia autem essentialis i
pporcionabiliter excedit modum iheretice pro mo
do accidentis. **U**n universos excellit misericordie. **I**te
quicquid est causa cause: est causa causati. **P**rima
autem virgo est causa filij: filius autem est causa totius boni et omnis
misericordie: ergo et mater est totius misericordie
dicte: quod alij non puenit. **I**te illud quod eque proprie
et principaliter habet duas naturas iconfusas: eque
et proprie habet proprietates duarum naturarum: unde et iste
eque proprie sunt. **C**hristus est deus. **C**hristus est homo
et hec. **C**hristus natus est a deo. **C**hristus natus est
ab homine: ergo et sic **C**hristus est a deo. **C**hristus est
ab homine. **S**ed **C**hristus omnes operationes attri
buit patri a quo ipse est: ergo et matri a qua ipse
est attribuens operationes eius que conveniunt ei
rõne humane nature: sicut et patri operationes que
pveniunt divine nature. **S**ed secundum humanam na
turam **C**hristus exhibuit nobis officium summe mie
passione: ergo et beatissime virgini attribuunt ef
fectus summe misericordie: quod etiam patet in
modo loquendi ecclesie: hodie mortem quam femi
sa intulit femina fugavit: et que donavit: salva
vit ipsa. **B**enedicta ergo tu in misericordia. **D**e
sexta scilicet beati mundo corde: dicit glossa mundi

corde sūt qu os cōscientia nō arguit peccatoꝝ
seu qui sibi nihil cōsciū est: sed fuit potissime
imo singularitē in beata Maria: ergo pmarie
fuit mūda corde. **I**tem actus fidei purificat
secundum illud Petri in act. fide purificans
cor la eorum. Sed beatissima Maria habuit
fidem pfectioꝝ cūctis: ergo et puritatem que
mūdi causa est. **I**tem secundum Diony. tres
sūt actus hierarchie: purgare: illuminare: et
pficere: et sūt ita ordinati vt magis purgatus
sit magis illuminatus et magis pfectus. Sed
beatissima Maria fuit maxie pfecta et illumi-
nata: ergo et maxime purgata et munda. **B**e-
ne. f. **B**eat pacifici: dicit glosa pacifici sūt qui
oēs motus animi rationi subiūcti: qz his nihil
repugnat similes pfi suo qui est sūma quies.
Sed hoc fuit in sūmo in beata virgine. **I**tem
alia glosa: dum lex carnis repugnat legi mētis
non modo alteri: sed nec nobis pacifici esse pos-
sumus. Sed in beata Maria caro nō rebella-
uit aduersus spiritū: ergo ipsa maxime fuit pa-
cifica. **I**te si pacifici dicuntur qui faciunt pacē
inter alios: qd et fecit filius dei: pacē faciens his
qui prope et his qui longe erant: mediū vniuer-
sale per quod fuit facta pax inter deū et hoīes
fuit beata virgo mediatrix et reconciliatrix om-
nium: ergo et ipsa in sūmo pacifica. **B**enedicta
ergo tu in pace. **B**e octaua qua dicit. **B**eat
qui persecutionē patiūtur ppter iusticiā: dicit
Alber. q nō intelligit de quacūq; persecutione:
sed de ea que est per martyrium. Sed videtur
q hanc nō habuit: qz martyriū nō habuit. **H**oc
tores tamē dicunt ipaz cōsecutū fuisse aureolaz
martyrii in persecutione mortis filij. b. **B**er. **L**o-
ge plusq; martyre censemus: in qua passiois se-
luz cōpassiois superauit affectu. **I**oh. **B**amas.
etiaz appellat eā martyrem in passioe filij. **P**ro-
batur autē sic. **P**atiōi aīe debetur aureola mar-
tyrii: ergo patiōi preciosissime aīe et dilectissime
debet preciosissima aureola martyrii. Sed bea-
tissima vgo Maria dedit preciosissimā et dilec-
tissimā animā: ergo habebit preciosissimā aure-
olā. **M**edia probatur: dedit enī dilectissimam
aiam id est vltā filij: ipsa enī in infinitū plus dile-
xit aīaz id est vltā filij qz beatus Petrus aīam
id est vltāz sui ipsius. **E**t dedit preciosissimam:
pater: quia datio huius anime id est vite filij fuit
preciū totius mūdi et redimibilis creature: et sic
dedit aīam in infinitū plus dilectam: ergo et ha-
bet preciosissimā aureolā martyrii. **I**te et dolor
causatur ex amore: vt quantūz qd plus aliquid
amet: tanto plus doleat de amissioe ei. **D**olor
autē factorū in martyriis eorū causabatur a na-
tura ppter separationem aīe a corpore. **D**olor
autē beate Marie a natura et gratia: sed maior
etiā a gratia. Sed fortior et perfectior est causa
tus a gratia qz a natura: ergo iporportionabili

ter maior fuit dolor ei in passioe filij qz marty-
ris cuiusq; sua passioe: qz potissima i hac psecu-
tiois bītudine. Et sic patet q gnatio eterna. f. fi-
lius dicit eā beatā: qz audiuit vbu suū: et suauit
vba sua. f. de istis octo bītudinibus quas pfe-
ctissime hūit sup oēs: h sic beatā me dicet: et bñdi-
ctā bñdictioe optima oēs generatōes: vnde be-
nedicta tu in mulieribus. **S. II.**

Degeneratione <sup>āgelica po-
test expōi</sup>
illud **Gen. i.** **I**ste sunt gnationes celi et terre:
et dī ibi gnatio creatio a deo: et gnatio celi ē crea-
tio angelor. **Sic. b.** **A**ugu. sup **Gen.** ad litterā
exponit illud. **I**n pncipio creauit deus celū et
terrā. celū. i. angelicā nām. hec autē gnatio celi. i.
angeli creati bīficant: laudāt et bñdicūt: mltipli-
citer vginē glorioſissimā: et gabriel p oibus ange-
lis laudās inq̃t. **Q**ue grā plena: cū sibi nūciauit
pceptū filij dei. ad prū vero ei postq angelus cū
magna luce apparēs: nūciauit pastorib⁹ cū ma-
gno gaudio natiuitatē filij virgis: fca ē cū ipsa
mūltitudo milicie celestis. i. angelor. canētium.
Gloria i altissimis deo: et i terra pax hoīb⁹ bone
voluntatis. **Luce. ij. q. d.** glā paraf in celis ppe
deū natū ex vginē maria: et pax recōciliatōis cū
eo hoīb⁹. f. hñtib⁹ bonā volūtate. **I**n assumptioe
vgo ei cū ascēdit ad celū gaudēt angeli: canit ec-
clesia: et laudātes bñdicūt deū: et admirātes d tā
excellētī glā: dñt. **Q**ue ē ista q ascēdit. f. i celūz
de deserto mūdi. f. b⁹ derelicto et priuato bonis
vītutū: vbi sūt bestie siluestres dmonū et malorū
holūm dñtis affluēs. i. oī suauitate et pfectione
vītutū: intra sī dilectū suū. f. filiū. i. pūctā cū eo
oēm trāscendēs hierarchiā nīaz. **T**pe qz beati
gregorū magni cū ipse i pcessionē pgrederēs per
vrbe cū oī clero et pplo: ad rogandū deū p cessa-
tioe seuissime pestis: q romā inuaserat: deferri fa-
ceret qndā tabulā vbi dīcta erat imago. b. ma-
rie pro vexillo ante pcessionē: vñi sūt angelicir-
ca figuram beate virginis: canētes i laudē eius
Regina celi letare alā: qz quē meruisti porta-
re alā: resurrexit sicut dixit alā. **C**ui addidit.
b. grego. **O**ra pro nobis deū alā. **Q**uod inter-
pretatur laudate dñm. **S**urrexerunt q filie syon
et beatissima dixerūt: regine et p cubine laudaue-
rūt eā: vt dī **Isai. vi.** **F**ilie syon sūt sōstātie sepa-
te. i. angeli q dñr filie ppter sexū sed ppter itelll
gentiā: filie at syon ppter clarā speculationē et
pūctū diuinor. **S**yon interpretat speculationē et
ad hoc sunt creati. **S**urrexerunt autē ad vne-
randū eam quam iūctetur super se: quā ibi vo-
cat vnam columbam: suam electam genitricis
sue: quia sola fuit tota cūz dei voluntate vnita:
columba sine felle peccatū: dealbata nīue cādidi-
or: meritorū splendoribus spiritus sancti secun-
data muneribus electa: et pfecta ex omnib⁹
genitricis sue: id est synagoge: ex qua nata est:

Regine aut sunt aie facte: q̄ rōe bene hic se et alios
repperūt. Concubine sunt aie reproborū: que cum
nō habeant deū in sponsū generāt filios illegi-
timos. s. malorū operū: quibus non debetur be-
reditas superna: et hi et reprobi laudant beatā
virginē: vt dicit in .s. se. Sed filie syon. i. angeli
magis laudant: q̄ eā magis speculant et p̄fectio-
nes eius. Unde in suplatiuo gradu beatissimā
dicūt: et sic beatā me dicēt oēs generationes et
angelorū. **B**ndicta ē in mulieribus a gene-
ratione omni angelica. **.s. III.**

De generatiōe ^{hūanali dicit} **Salō. Eccl.**
i. Generatio p̄terit. s. hoīum p̄ mortem: et gene-
ratio aduenit. s. p̄ natiuitatem aliorū hominū:
terra aut in eternū stat que inhabitant: et mathei
i. liber generationis iesu christi: habzabā gēnit
Isaac ilac: zc. hec aut est triplex. Generatio pra-
ua reproborū. Generatio recta electorū. Gene-
ratio ielyra doctorū: et oēs hē beatā dicunt: et bñ-
dicunt de ea. Unde aptissime bndicta tu in mu-
lieribus. **D**e prima dicit christus math. xv.
Generatio praua et adultera signū querit. Et
moyses in cantu. Generatio enim peruersa et
infideles filij deitro. xxxij. Infideles. n. filij dei
tm̄ p̄ creationē dicūt beatā virginē et bndictā:
bndicentes de ea. **I**cet adultera sit talis gene-
ratio: a deo vero recedēs: vt iudei gentiles: gre-
ci et latini saraceni: turci: armeni: indiani: geor-
giani: nestoreani: heretici: scismatici et mali chri-
stiani bndicunt eā. Iosephus maximus historio-
graphus hebreorū bndicūt de ea: Multū cō-
uersi ex iudaismo ex miraculis v̄ginis beatam
dixerunt dū legunt in sinagogis suis mirabilia
q̄ scripture et palā et i figura dicūt de ea velint et
nolint bndicunt. Et cū in fine pueritē ad ve-
sperā circūbant ciuitatē ecclesie: ad veritatē fi-
dei recipiendā plene beatā dicēt eā oēs ille gene-
rationes. **I**hō. n. p̄teribit generatio hec aut ie-
sus. luc. xxi. donec oīa fiāt. Saraceni et turci be-
nedicunt virgīnē adorantes eam in tēplis suis
et thurificantes: et nomen eius in tali reuerētia
est: quod blasphemantes eā graui pena mulctā-
tur. **S**atentur enī christū de ipsa v̄gine natum:
celū vintum ascendisse: nō mortuū fuisse: et demū
in fine mundi mundū iudicaturū: vt patet in al-
chorano lege eorū. **D**e latinis gentilibus Vir-
gilius. **I**am redijt et virgo redeūt saturnia re-
gna. **I**am noua progenies celo emittitur alto.
Mate mee vires mea tu potentia solus. Et te
siqua manent sceleris vestigia nostri. Irrita p̄-
perua soluent formidine terras. **Q**uāuis at
b. Hiero. dicat virgilium non hec intendisse di-
cere de christo: tm̄ possibile est etiam q̄ sicut cap-
phas p̄phetauit de salute mundi per mortē
vniū. s. christi: nō hoc intendens nec intelligēs:
ita et virgilius de christo et matre eius benedi-

xerit et sentit. b. Augu. **O**uidius quoq̄ poeta
in li. de vetula ait. **V**ir go felix vir go: vir go si
gnata p̄ stellas. **Q**uis mihi tm̄ det viuere vt di-
gnus possim laudū tuarū ferre p̄conia. **N**ā nisi
tu fores: deus nō sumeret carnē: ex te hic dens
ops. **N**ō tm̄ credit ovidiū illū libū fecisse sed
aliquis fidelis **O**uidio titulās. **E**x grecis fue-
runt cōiter **S**ybille. vnde et **L**actantiū ponit
eorū verba de christo in greco: et postea in latio:
he laudant. b. mariā. **S**cismatici et heretici: et si
multis errent: vel q̄ diuisi ab vnitāte ecclesie: vel
q̄ male sentiūt de aliq̄bus articulis: venerant:
bndictā et beatā dicunt v̄ginē gloriofā: exceptis
illis q̄ asserūt ipsā hūisse alios filios ex **I**oseph.
quod blasphemū est et hereticū dicere. Sed et
mali christiani modo suo benedicunt virgīnē:
nā et homicide: adulteri: incestuosi: blasphemī:
proditores et oī vicioz spurcicia infecti: aliq̄ ve-
nerant: et bndicūt beatā mariā. **I**eiunantes in
honorē eius sabbatis: vel p̄ totū annū diē annū
ciatē: vel vigilias festiuitatū eius in pane et aq̄
Et multi vident magis. b. virgīnē i veneratōe
hē q̄ xp̄s filiū eius: magis ex simplicitate moti
q̄ scia. **S**ed q̄ honor matris in filiū redundat:
patientia habet huius simplicitatis. **E**cclie plu-
rime dispse p̄ orbē terrarū ad honorē. be. marie
dedicate plene imaginibus: ostendūt deuotiōē
eximā stipendiarioz et hoīum p̄dicoz ad. b. ma-
riā: cui se recōmendantes cū votis: gratias inu-
meras percipiunt beneficiorū ac euasidēs ex
maximis periculis. **G**enerationes q̄ reprobo-
rū beatā eā dicūt et bndicunt. **S**ecda gñatio ē
rectorū et electorū: de qua in ps. **G**eneratio re-
ctorū bndicet. Et in alio: hec est generatio que
rentiū dñm. **S**ap. iij. **E**t q̄ pulchra ē casta gñā-
tio cū charitate vel cū claritate: hec gñatio cō-
prehendit ecclesiam cū oibus bonis fidelib⁹. **I**n
mirabiliter quantū possūt: etsi nō quantū merē-
tur: venerant. b. mariā et bndicūt. **U**nde ecclesia
statuit dici in diuino officio et horas canonicas
dictū ad honorē eius sicut ad honorē dei offi-
ciū illud: et ita sūt in p̄cepto q̄ ad obligatos: ad-
dūt quoq̄ ecclesia oibus sabbatis cū vacant eaz
in missis vel officio toto honorari solēnter. et cū
sequentijs: et sicut honorat dñs filius in dñicali
officio ob suā resurrectionē: ita et ipsa honorat
dñā mater in sabbato: q̄ illa diē. s. sabbati mor-
tuo filio et fide extincta de eius diuinitate i oib⁹
discipulis et alijs: sola vera cognitio sue diuinita-
tis in ea requieuit illa diē. **N**ā sequenti diē recu-
perauerūt plures. **S**tatuit insuper ecclesia sin-
glis diebus pulsari iter cāpanas ecclesiarū de se-
ro: et iterū de mane. **N**ō quid nisi vt honorat. b.
mariā et laudetur ex salutatione angelica. **N**ā
tio hec electorū ecclesie bndicūt et blissimā dicūt
virgīnē hanc ex multitudine ecclesiarū dedicata-
rū sub titulo eius per totū orbē. **Q**ue ciuitas:

Capitulum .XXIII.

qđ castit: que villa est: qđ non habeat ecclesiaz et solēnitate i ei' nomie fabricatā. Certe nec i noie saluatoris: nec in honore aliquoz scōzū repitūtur in tāto nūero. S; et in iplis ecclesijs v' domib' puatis nō deficit alibi imago beatissime **M**arie benedicte. Et vbi i ecclesijs in pre inferiori eaz quasi in facta: ponit imago crucifixi: tāq; cādelabzū ad illuminādum et incitādum ad sui imitandez: in pre supiori seu sacrario quasi i facta factoz et in loco ppiciatorz. s. tabule altaris: cōmunit ponit figura bñssime **M**arie cū filio in vlnis: vt ab ipsa speremus propiciationē a peccatis nris apud filiū suū. Hoc aut salubriter institutū ē vt dñ sacerdos diuina sacramēta ptractat: **M**aria itūes pferat qualis fuit cui creditū ē solo verbo verbū carnē efficere. Et q; līs debet ēē sacerdos: qđ debet ex verbo suo vel potius **C**hristi a se plato **C**orpus **C**hristi i sūguinē efficere ex substantia panis et vini: et exemplo sue hūilitatē et puritatē discat purā gerere mēte et hūilitatē: ac mediatricē ponat ad p se interpellādū ad digne et fidelit mīstrandū tātū sacramētū. Fuit pcessiones annuatim ad honorem saluatoris i ascensione et die palmarū i ecclesia et similiter bina vice ad honore beate **M**arie. s. i die purificatiōis p cōrespondētū ad diem i ramis palmarū. Na sicut tūc portant ramū oliue cū palmis i signū victorie **C**hristi de morte p resurrectionē: ostēdentes et nos victoriā de vitia p penitentiā ad vitam gratie resurrexisse. Ita i die purificatiōis cādelas accensas gestamus i manib' lumē ardentissime charitatis vānis designātes: et eā vīuā in nostris opibus habere prestātes. Secūda aut vice pcessio fit i assūptione. b. **M**arie: quādo tota celestis curia cū filio suo dño saluatore obuiā venit ad assistendū in celū in thronū suū. Hāc quoq; beatā pducit et bñdicūt oēs sermocinātes et predīcātes **C**hristiculis: exorditū pro qđ a ipetrāda a saluatione angelica faciētes. Demū octo sē solēnitates particulariter deo sub tali festo sacrate. s. natiuitatē dñi: circūcisiōis: epiphānie: resurrectionis: ascensionis: trinitatis: pētecostes: et corporis **C**hristi. Et tot idē sunt celebritates v' gini sanctissime dedicate. s. festū scificatiōis i vtero quod qđā dicūt cōceptiōis: festū natiuitatis sue in qua nata ē facta: festū annūtiatiōis: quādo deus ex ea factus ē hō: vñ maximū in q; facta ē mater dei et regina celoz et angeloz: magis tamē dies illa denominat ab ea cōiter: vt dicat dies annūtiatiōis q; incarnatiōis: festū visitatiōis: quādo. s. visitauit cōcepto deo. **M**elisa: beth: et **I**oānes tūc scificatus fuit et propheta institutus: quod festū instituit **U**rban' papa: circa annos dñi. **M**ccclxxxv. Festū purificatiōis: qñ. s. quadragesima die natiuitatē filij obtulit eū i tēplo iuxta mandatū legis offerens sacrificiū pro eo. Et eū redimēs: quod dñ. **M**aria candelaria. Festū assūptiōis: qñ in celū ascēdit. Festū nūis qñ institutū fuit a **L**iberio papa: vt habet in historia ex quodā miraculo qđ contigit **R**ome. Nam cū quidā ciuis per diues nō habens prole: cogitaret quomō substantiam suā expenderet ad honorem dei genitricis: cui deuotissim' erat: mēte ptractans de edificāda ecclesia ad sui honore: beatissima vgo sibi locuz designauit: i quo cōstrueret tēplū sibi pdignuz tale: vbi. s. nix esset densa i illa parte cōstrueret: cū tamē tunc esset de mēse **A**ugusti: i quo nullū bi appareret nix: vel descēdit: cū sit intensus calor sup terrā. s. quita **A**ugusti. Et ex hoc signo papa **L**iberius cōstruxit ibi tēplū quod facta **M**aria maior nūcupat. Una ex quattuor pncipalibus vrbis ecclesijs. Dispensatiue: at hoc disponit diuina sapiētia: vt i tali die nūis agat festū beati dominici patris nostri: quifilius singularis adoptiuius fuit ipsius. Nam naturalis dictus est dominus. ipse at adoptiuius domini cus: cui ob eximā puritatē habitū dedit albus vt nūc: desup tamē nigrā cappā designatē humilitatē: nec enī vna sine altera esse valet. Ipa a filio suo tribus lanceis cōtra mūdū vibratē ppter tria vitia. s. auaritiā: supbiā: luxuriā: ad destructionē se paratē. indulgentiā ipetrat et dilationē penitētie: offerēs se mīsurū ipsum filiū **D**ominicū cū alio sibi adiuncto **F**rancisco. s. qui cū filiis suis mūdū ad penitentiā reduce rēt. Octauū et vltimū festū eius ē quod antiq; tus dicebat sancte **M**arie ad martyres: qđ festū celebrabat certa die in facta **M**aria rotunda. Sed postea a **H**onifacio papa aucta ē solēnitas: vt ibi prius fiebat solū **R**ome ad honore sancte **M**arie et omniū martyrū. Postea i institutū est vt celebraretur ad honore omniū scctorum vbiq; terrarū: prima die nouembris et ita seruetur. In qua solēnitate ipsa ē pceptum omnium sanctorum honorata. §. III.

Tertia generatio est

sanctorum doctorū: de qua apostolus ad **C**orinthēos. In **C**hristo vos genui p euāgeliū. Generare igr dicūtur doctores et pdicatores ecclesie et plati: eos quos sua doctrina trahunt ad bene operandū. Et primo ponemus doctores seu auctores sacre scripture: de hac sub figura **R**uth moabitre ex qua nata ē vgo **M**aria. Benedicta tu filiā a dño **R**uth tertio inqt **Booz**. In libro quoq; **Iudith**. Ipa quoq; inflicēs **H**oloferne scissimū tyrannū et inimicū populi dei figurauit beatissimā vginē: castissimā pulcherrimā: peremptricē diaboli. Que ppter hoc benedicta fuit et collaudata multipliciter. **O**ñ **D**zilas princeps populi israel dixit ad eā. Benedicta es tu filiā a domino deo ex-

celso: pre omnibus mulierib⁹ sup̄ terrā. **B**ndi
xit dñs qui te direxit in abscissione capis pñci
pis inimicorū nostrorū: qz nomē tuum ita ma
gnificatū ē vt nō recedat laus tua ī ore homi
nū: q̄ memores fuerūt v̄tutis tue. **J**udith. xij:
z īmediate sup̄a dñ: q̄ vniuersi adorauerūt do
minū dicētes ad eā. **B**enedixit te deus ī v̄tute
sua: qz p te ad nihilum redegit inimicos n̄ros.
Aebior quoq; ex gentili factus iudeus: ad eā
dixit. **B**enedicta tu a domino deo tuo quoniā
in omni gēte que audierit nomē tuum: magni
ficabitur deus israel super te. **E**t in capitulo
decimoginto dicit q̄ **J**ochaim pontifex sum⁹
de hierusalē venit betuliā ad vidēdū eā cū p̄f
byteris suis vniuersis z benedixerunt eaz oēs
vna voce dicētes. **T**u gloria hierusalē. **T**u leti
cia israel. **T**u honorificētia populi n̄ri: qz fecisti
viriliter z confortatū est cor tuū: z id eris bene
dicta in eternū. **O**īa hec p̄fectius sint īpleta
in **M**aria figurata q̄ **J**udith figura de se pa
tet. **O**missis aut̄ alijs p̄phetijs et figuris: so
lū nūc tangat id quod dixit **Y**saías. xi. c. **E**gre
diat virga de radice **J**esse: z flos de radice ei⁹
ascendet: z requiescet sup̄ eū sp̄ritus dñi: quod
exponēs ecclesia ī officio alt. **V**irgo dei geni
trix. virga est flos fluminis eius sup̄ quē requie
scit sp̄s almus. **S**ignanter aut̄ dicit florē nō v̄
gā ascendere: sed de radice eius: ad tollendum
errore eorū qui dixerūt **C**hristū corpus attulif
se de celo: vnde z celeste: vel secūdū manicheos
hereticos corpus habuisse fantastiū nō verū
propterea dicit florē id ē **C**hristū ascendisse or
tū fuisse de iesse: qui fuit pater **D**avid: ad osten
dendū q̄ secūdū corpulentā substantiā assūm
ptā p̄cesserat a **J**esse: nō ex aere vel ex mate
ria celesti: sed ex substantia corporis v̄ginis glo
riose: que v̄go p̄ propagationē carnalē descen
dit a **J**esse. **A**scēdit iste flos cap̄i terrestis se
per proficiēdo: nō ī se: qz super eū requieuerat
sp̄s almus ab initio sue conceptiōis: cū pleni
tudine sūma gratie z veritatis: s; ascēdit merē
do pro nobis: quousq; ascēdit crucē inclusiue:
q̄ postea resurgēs resoruit ī carne sua: z ascen
dēs in celū factus est flos campi celestis. **B**i
citur aut̄ beata **M**aria virga: qz sēp̄ recta fuit:
nūq; inclinata ad terrena: s; semper erecta ad ce
lū. **H**ec virga ē multipliciter bñdicta ī figuris
sacre pagine. **V**irga **J**oseph cui⁹ fastigū ado
rauit **J**acob moriens. **M**ariā designat quaz
debet reuereri quilibet moriens vt ab ea tueat.
Ip̄a. n. ē virga de qua **Y**saías cecinit. **P**aue
bit **A**sur id ē diabolus v̄ga p̄cussus suffragij.
s. v̄ginalis: hec ē v̄ga **M**oisi q̄ versa ī serpētē
fūme prudētie: ī mysterio icarnatiōis filij sui et
īstructiōis apostolorū deuorauit serpentes ma
gorū id ē confutauit sapiām sapiētū huius mū
di: et prudētiā prudentū reprobanit: ac hereses

cunctas iter em̄it. **S**inagoga aut̄ significata p̄
Moisen q̄ p̄i⁹ ab ea fugit vt a re hominili: de
mū ī finē resūmēt z reuertet in virga cogno
scēs illud. ps. **V**irga tua. s. v̄go **M**ariarū ba
culus tuus. s. crucis filij ei⁹ ipsa me p̄solata fuit.
Hec v̄ga plurima miracula gesta sūt: hac v̄ga
extensa sup̄ mare rubrū huius seculi peccat ru
bzicati: s; mergit egyptios demōes: z hebreos
id ē electos leitos eduxit. **H**ec virga p̄cussa pe
tra: cor. s. durū z obstinatū p̄cibus z meritis ei⁹
aquas lachrymarū affluenter emittit. **Q**uā pul
chre oñdit v̄gam fuisse **A**aron q̄ arida ī taber
naculo dñi posita cū alijs v̄rgis sola iuenta est
viruisse: floruisse: fructū fecisse. **D**escēdens em̄
ipsa nō solum ex tribu regali: s; et sacerdotali:
dedicata ab infantia: z ī tēplo dñi cū alijs v̄rgini
bus ipsa arida id ē v̄gine p̄manēte: nō humec
tata hūano semine v̄r uit. **V**irtutē generadi a
sp̄s sancto suscepit: floruit **C**hristū cōcipiēdo:
fructū fecit benedictū ventris sui: ip̄sū partu
riēdo. **H**ec vt miraculū precipuū reponit in se
cretario diuino. **H**ec ē virga regis **A**ssueri q̄
īterpretat beatitudo: quā extensa sup̄ illū q̄ in
grediebāt ad eū saluus erat: z q̄ nō tangebatur
ab ea occidendus eiciebat. **A**ccēdēs enī ad
deū oratione vel ī morte tot sunt demerita n̄ra:
q̄ nisi interueniāt preces v̄rgis: reprobanē vt
p̄sumptuose orationes n̄re z rei mortis iudica
mur nisi ipsa subueniat. **M**andauit quoq; do
minus **J**esus primis p̄clat z p̄dicatozib⁹ dī
scipulis suis: ī viā portare v̄rgā. s. spem suffra
gij v̄rgis gloriose. **E**t breuiter alia omittēdo:
vt dī in libro. **S**apiē. **B**ndictū lignū. s. huius
v̄rgē p̄ quod fit iusticia. **I**mitādo enī eam iusti
efficiamur: z sicut sequendo v̄rgāz lineę recte
scribimus z alia agimus: ita recta opa facim⁹
imitādo v̄stigia ei⁹. **I**usticia etiā p̄ eā facta est
v̄rga: qz ab iniusto possessore diabolo detētū ī
ste p̄ filij eius liberatū sum⁹. **S**ācti quoq; doc
tores ecclesie stupentes factari nō valēt collau
dare: bñdicere: z p̄dicare hāc v̄rginē glorio
sā: q̄ v̄rginitatis gl̄ia p̄manēte: huic mundo
lumē eternū effudit **J**esū **C**hristū dñm n̄ram
Beata es **M**aria inquit vt puto **F**rego. que
dñm portasti creatore mundi: genuisti eū q̄ te
fecit in eternū permanens v̄rgo: **B**enedicta z
venerabilis es v̄rgo **M**aria. que inuenta es
mater saluatoris. b. **B**er. sup̄ illud. **I**n plenitu
dine scōrū detētio mea: ait **M**erito ī plenitudi
ne ei⁹ erat detētio sua: cui nec fides defuit pa
triarcharū: nec sp̄s p̄phetarū: nec zelus ap̄lo
rū: nec cōstantia martirū: nec sobrietas p̄sso
rū: nec castitas v̄rginū: nec fecūditas cōiuga
torū: nec puritas angelorū. **I**dē de plenitudine
eius id est bonorū v̄rginis **M**arie recipiant
vniuersi: eger curationē: tristis consolationē:
captiuus redemptionem: peccator veniā: iust⁹

Capitulum .XXV.

gratiam: angelicam leticiam: tota trinitas gloriāz: deniq; dei fili? carnis substantiā. b. Hiero. i. sermone de assumptione. Talibus decebat virgine obpignorari muneribus: vt plena esset gratia que celis dedit gloriā: terris deū pacē refudit: finē vitis: vite ordinē: moribus disciplinā. b. Augu. De te o virgo Maria. Quid dicaz pauper igento, cū quicquid dicā minor ē laus ma q̄ mereat dignitas tua. S. celū app. l. m. altiores. Si matrē gentiū dicā excellis. Si formā dei appellē digna existis. Si dominam angelorum vocem per omnia comprobabis.

Benignus fructus benedicte Marie virginis. Capitulum .xxv.

Benedictus fructus ventris tui. Hec verba apposuit ecclesia in salutatione angelica que fuerit Helisabeth. Qñ. n. beata Maria cōcepto filio eā visitauit: exclamauit ipsa Helisabeth repleta spiritu factio. dicēs. Benedicta tu iter mulieris: bñdictus fructus ventris tui. Ideo aut angelus nō dixit illud. s. bñdictus fructus ventris tui: qz nondū fructus ventris fuerat quādo salutauit: sed ipsū quasi promissū in hoc dixit. Benedicta in mulieribus fructū cōprobēdat. Ecclesia aut vt iā exhibitu r maxime beatę virginis cōmendatū hoc apposuit. Bonif aut cōiuncto copulatiua. s. r bñdictus zc. q̄ cōtinet finē ad angelicā salutationē r adiectionē ad psonā filiū p̄tinēre. Et vt notet iter bñdictio nē filiū r m̄ris aliquā distictiōēz ipsa. n. bñdicta ē pp̄ bñdictiōēz fructū. Qñ sua bñdictio descendit a bñdictiōē filiū: hoc ē qd. b. Hier. ait nō bñdictus fructus ventris tui: qz tu bñdicta. s. ideo tu bñdicta: qz bñdicti? fructū ventris tui: qm̄ ille in bñdictiōib? te puenit. Signāter aut dixit potius fructus ventris q̄ fili? tuus: qz fili? ē quid cōmune ad spūalē r carnalē generationē: fructus aut plus determinat carnalē r maxime cū hac determinatiōē ventris q̄ ē locus generationis carnalis: pp̄ter quod ē dixit nō cor poris sed ventris: vt veritas generationis magis exp̄meret. Habuit aut iste fructus ventris bñdē Marie. i. dñs Iesus oēs dignitates sue matris vel in se vel i equipollēti excellentissio congruenti. Habuit bonū cōiugale: qz sponsus vniuersalis ecclesie. Itē virgo fuit r pater qui verbo veritas nos genuit: ex aqua quoq; r spūritu factio ex matre ecclesia oēs fideles regenerauit. Itē sicut ipsa mater deuota ipse fili? deit: r plus ē esse filiū dei q̄ matrē dei. Concedēduz insup ipsa a fructu ventris sui. i. filio i oib? puile gñs excellit: nec i hoc laus matris dñm nūit s exaltat: i eo qz nō tantū filiū genuit sibi equalē:

sed in infinitū meliorē: quod ē ex hac parte quod dñm infinitā insinuat matris bonitatē. Amnis enī arbor ex fructu cognoscit suū: vt ē dicit Math. vii. Infinitaz bonitas fructū q̄ ē in Iesu quodāmodo insinuat infinitaz bonitatē arboris pducētis Marie: hec oia Alber. Sz ad dilatādū materiā dici pōt: qz triplex est fructus ventris Marie bñdicti. Est fructus naturalis ventris sui corporalis: bñdicti? p̄vul nā vnionē. Est fructus virtualis ventris sui mētalīs: bñdictus, pp̄ter sumā p̄fectionē. Est fructus spiritalis ventris sui exēplaris: bñd. ctus pp̄ter factā imitationē. Hec possūt notari i illa auctoritate. Eccl. xiiij. Ego quasi vitis fructificauit suauitate odoris: r flores mei fructi? honoris et honestatis. Primus fructus ibi notat fructificauit suauitatē odoris. s. Christū: qui est ipsa veritas afficiēs intellectuā. Secundus ibi: flores mei fructus honoris r hōestad. Tercu? vero ibi. Ego quasi vitis zc. vt patet. s. l.

De primo fructu dicit de us pro mittēdo dō: de fructu ventris tui ponā sup sedē tuā. s. ad regnandū in ecclesia militati r triumphanti. Signāter aut dicit de fructu ventris tui non lumborū tuorū. In cōceptione. n. hōis de cidit semen a lūbis p̄ris r materia cōcept? a vētre matris. Sz qz Christ? nō ex virili semine s solū ex purissimo sāguine scillime vgis ē cōceptus iō dicit de fructu ventris tui. i. de fructu nā li. s. filio ventris. s. solius vginis Marie: qz tuus dī: qz ex te descendet ex p̄genie tua: hic regnabit in eternū. Bñdict? at ē iste fruct? ventris vginis oib? bñdictiōē q̄ excogitari pōt. I se: ait apls. ē sup oia r i oib? bñdicti. Est. n. dñs scdm Anselmū. Deus ē q̄ meli? excogitari nō pōt. Itē bñdict? aliqd pp̄t aliqd bonū qd bz. Sz q̄quid bonū ē i creaturis ē i deo r p̄fectius r cā oia: bonorū: qz iuxta illud Iacob. i. oē datum optimū r oē donū p̄fectū de sur sū ē descendēs a p̄e luminū q̄ oia bñdictiō r rō bñdictiōis reperit i eo. Ut. n. ait Damasc. siue scdm bonitatē siue scdm vtutē: siue scdm sapiam siue scdm tēpus: siue scdm locū deficiat a p̄fectionē nō ē de?. Cōfiterē q̄ deo. i. lauda i bonis: r bñdic deū seculorū dī Thob. xiiij. qm̄ eo ipso r p̄ ipsū r i ipso sūt oia. s. bona. Ro. xi. Itē q̄quid bonū ē i creaturis ē i hōie: vñ dī minor mundus: r ois creatura scdm. b. Gre. i. homelia. Sz q̄quid bonū ē vel eē pōt i hōie ē i ipso Christo Iesu. Paul? eē nō pōt: q̄ vñ i deo i vñitate p̄sone qd i xpo nā dñs r hō vnus ē Christ? sic aīa rōalis r caro vñ? ē hō. i. vna p̄sone: ait. b. Athan?. Itē p̄p̄tas seu p̄fectiōes q̄ sūt i inferiorib? sūt i existētia i supiorib?: vt ondī Dionys? i celestib? hierarchijs. Sz dñs Iesus supior ē oī hierarchia r vgie i supna glia. Ad phil. q̄ ait apls. Dona-

ut illi nomē qd ē sup oē nomē vt i nōie Iesu oē
genu flectat celestiu terrestriu z infernū. Et
ad heb. i. Cū introducūt p̄mogenitū i orbē terra
rū dicet. Adorēt eū oēs āgeli dī. Itē. iij. Efdre.
.viij. dī vītas magna ē z fortior p̄e oib⁹. Ois
terza vītatē iuocat: celū ē ipa b̄ndicit: z oia opa
mouētur z tremūt eā: z nō ē cū ea q̄c̄q̄ iniquū z
iualet: vīuit z obtinet i secula seclorū. B̄ndic-
tus deus vītatīs. i. qui est veritas. Ego sū veri-
tas ait Christus Jo. xiiij. Et veritas de terra
ortā ē. i. v̄gie hūillima: firmissima z fructuosissi-
ma: Benedictus ergo fruct⁹ vētris tui Iesus
z multo mag⁹ q̄ ipa vīr go benedicta. Unde in
omnib⁹ duodecim p̄uilegijs q̄bus brā Maria
excedit oēs creaturas ipse Iesus eā excedit.
Nā p̄mū ē q̄ beata Maria nūq̄ peccauit S̄z
filius ei⁹ nec peccauit nec originale cōtraxit vt
ipa. b. Bernar. D bone Iesu peccatū nō com-
misisti nec cōtraxisti enī tibi pater ab eterno.
Sed de⁹ ē i quē peccatū cadere nō potest. Est
z mater tibi ex tēpore. Sed v̄go est z corrupte-
lam parē nō potuit incorruptio. Secundū p̄-
uilegiū est q̄ peccare nō potuit: Sed hoc q̄ fo-
mes qui trahit ex peccato originali: religatus
vel extinctus fuit: vt in actū nō exiret. S̄z Je-
sus q̄ sine originali cōceptus: ideo nec fomite
infectus. Unde vt ait Damaf. Impeccabilis
erat dñs Iesus. Tertiū p̄uilegiū est q̄ i omni
actu liberi arbitrij ipa sepe meruit: nō tamen
v̄sus liberi arbitrij: cōcepta v̄l mox nata habuit
z citius ceteris. S̄z dñs Iesus ab initio sue
ceptiōis v̄sum libi arbitrij hūit. Vñ dicit. b.
Hieron. Femina circundabit v̄trū. i. i vtero ha-
bebit hōinē p̄fectū oī sēsu z vsu liberi arbitrij: z
ex tūc cepit mereri i q̄libet actu iteriorē: nō p se
q̄a n̄ egebat: s̄z p nobis. Quārū p̄uilegiū ē pu-
ritas i sūmo. S̄z receptiua hūit. Iesus at datū
uā. Vñ ipa pura i sūmo ad modū aeris a sole
depuratū. Ipse at ad modū solis d̄puratū. Cā
dor est. n. lucis eterne: speculū sine macula z ima-
go bonitatis: sap. viij. Quārū p̄uilegiū ē: q̄ ipa ē
v̄go v̄ginū: ipse at fili⁹ v̄gis. Vñ canit ecclesia.
Sctā Maria v̄go v̄ginūz mat̄ z filia regi re-
gū oīnz. i. Iesu. S̄z plus ē cē filiū v̄gis q̄ vīr-
ginē mīfēz p imitaciōē v̄ginū. Sextū est: q̄ ipa
ē mater z v̄go p generatiōē. Ipse vero fuit z ē
v̄go p̄ creatorē. Nobilior at ē creatio q̄ ge-
neratio: z act⁹ creatoris q̄ act⁹ creature. Isa.
.viij. Ecce v̄go cōcipiet z pariet filiū et vocabit
nomē eius emanuel: qd̄ interpretat nobiscū d̄s vt
dixit angelus. In principio autē creauit de⁹ ce-
lū z terrā. Vñ z pater oīum d̄s. Septimū p̄u-
legiū ē: q̄ ipa ē mater oīuz. S̄z ipse ē p̄ oīum
et p gubernatiōē z curā. Sap. Ipse cura de
oib⁹. Est at pater hic cure: plus at ē cē p̄em q̄
matrē. ipa at genuit facto: ipse v̄bo: plus at ē et
p̄me generatiōis similis generare v̄bo q̄ facto.

Octauū p̄uilegiū ē: qm̄ ipa nullius hūit igno-
ratiā: eorū. i. q̄ decuit scire. Iesus aut oīuz hūit
sciētā. i. ipso. n. sū secūdū apostolū oēs ibet au-
ri sapie z scie dei. Nonū p̄uilegiū ē q̄ est porta
celi. Ipse at ē ostiū vt dī Jo. x. i q̄ ē porta. De-
cimū q̄ hūit cōdicatiōē passiōis. Hūit p̄ com-
passiōē suā. S̄z ipse sustinuit ipa passiōem.
Isa. liij. vere dolores n̄ros ipse tulit: z ps. Do-
lores inferni circūdederūt me. Undecimū: q̄ ipa
ē sup oēs choros exaltata. Ipse at habet nomē
qd̄ ē sup oē nomē. i. vt vocet z sit d̄s exaltatus
sup oia. Duodecimū q̄ ipa ē regina misericor-
dię. Ipse at pater misericordiāz. ij. Cor. B̄n-
dictus deus pater misericordiāz et deus totū
consolationis: patet ergo q̄ b̄ndictus fructus
ven̄ris Marie Iesus magis q̄ ipa. §. II.

Notandum quod non

dī determinate cui⁹ respectu fructus iste Ma-
rie sit b̄ndict⁹. Et rō ē: q̄ simpliciter z absolute
ē b̄ndictus oī mō z i oībus vt declarabit: s̄o p
nihil specificū coartari potuit. B̄ndictō quoq̄
Marie nō restringit ad mulieres sātū: q̄ dicit
tur b̄ndicta i mulierib⁹: s̄z cā z origo oīs b̄ndic-
tiōis demonstrat. Possumus q̄ loq̄ scdm̄ Alb.
de ista b̄ndictiōe fruct⁹ Marie id ē Iesu scd̄z
triplicē viā. Primo quātū ad significatiōē.
Secdo quātū ad suppositiōē. Tertiū quātū
ad substantiā z omne sui partē. Quātū ad p̄mū
.i. significatiōē. Sciēdū q̄ ista b̄ndictio habet
tria significata: quorū oīum rō salua in ista be-
aritudine qua dī. B̄ndictus fructus vētris tui
Nā vt dicitur ē supra: p̄ma ē b̄ndictio maledicti
euacuatio: secūda ē b̄ndictio oīs boni posses-
sio: tertia ē b̄ndictio cōgratulatiōis laudatio: q̄-
libet harū ē triplex. Est enī triplex maledicti-
uacuatio. Incidit. n. p̄ peccatū triplex maledic-
tū: p̄mū ē fomiti punctio. i. inclinatio habitualis
ad malū z delectabilia carni: que in actū p̄gre-
dit cū q̄s incipit habere vsū liberi arbitrij: de q̄
apls ad Ro. Video. altā legē in mēbris meis:
repugnātē legi mētis mee id ē dictamini rōis:
z captiuū me ducentē i legē peccati. i. saltē quo
ad motus vitiorū q̄ sūt venialia. S̄z b̄ndicti fructus
vētris tui. i. Iesus: q̄ exclusus omīno ab
omni fomite z mali inclinaciōe. i. Pe. ij. Pec-
catū nō fecit nec inuentus ē dolus in ore ei⁹: qm̄
imo agnus fuit q̄ abstulit peccā mūdi. Et vt di-
cit. b. Augu. de cōsecre. di. iij. Nemo tollit pec-
cata mūdi nisi Christus q̄ ē agnus dei tollens
peccata mūdi. Secūdū maledictū iductū per
petm̄ ē labor inueniēde veritatē. Vñ Sapientia
.ix. dī. Difficile estimamus q̄ in terra sunt: et q̄
in p̄spectu sūt cū labore inuenimus: que aut in
celis sūt q̄s inuestigabit? Vñ oēs p̄bi in multū
errauerūt circa nālia. S̄z circa moralia et sa-
lutē p̄p̄riā: vt dī Eccl̄. ix. Nemo scit v̄trū odio

Capitulam .xxv.

vel amore. s. dei sit dignus: et hoc qd ignorat si
opa sua et si videant bona: sint vere bona et me-
ritoria: fructus at vtrius beate **M**arie fuit bñ
dictus: qz nullā ignorātiā hūit: s. omne sciētiā.
Omnia. n. que fuerūt: sūt: vel erūt in actu om-
nia sciuit anima **C**hristi ad **H**ebre. iij. orantia se
nuda et aperta oculis eius. **T**ertiu maledictū ē
necessitas incineratiōis. **S**cn. iij. **P**uluis es et
in puluerem reuerteris: propterea ad hūiliā-
dū hōnez dī **E**ccl. **Q**uid sup bis terra et cinis
S; fructus **M**arie ab hoc exclusus est: scdm
illud qd ait: ps. in psona eius. **N**ō derelinques
animā meā in inferno: q descendit mortu: nec
dabis sctū tuū videre corruptionem. s. corpo-
ris. **S**ecūda significatio bñdictionis et ois
boni possessio: secundū illud dictū **A**brahe. **B**ñ
dicā tibi et magnificabo nomen tuū q ad tempo-
ralia et nālia: et s. bñdicitus q ad spūalia et gra-
tuita: et in te benedicent omnes gentes q ad di-
uinalia: quia per **C**hristum fructum **M**arie
que descendit ex **A**brāham deum et hominē re-
cipiunt hōies bñdictionē glie. **F**ructus at hic
marie bñdicitus ē ois boni possessio tripliciter
Primo qz hūit **C**hristus bonitātē hūane nāe
in sumo **A**n **D**amas. dicit. q assūpsit dei fili: p
mitas hūane masse id ē hūanitatē in ea purita-
te q fuit in adā in statu innocētie: et ppterea dī
Isa. c. vij. q emanuel partus ex vīgine butyrū
et mel comeder: vt sciat repobare malū id ē nō
sumere malū peccati et eligere bonū gratie. **B**i
eif aut comedit id ē sibi vnisse: sicut qd come-
dit icorporat et vnitur comedēti butyrū: qui ē
pinguedo lactis id ē innocentia: et mel dulce id ē
sapiam. **S**ecūdu bonū quod in se hūit **C**hris-
tū ē bonū diuine nature i sumo: qz fuit verus de-
us. **A**n apostol: i quo. s. **C**hristo i habitat ois ple-
nitudo deitatis corporaliter: et actuum. x. **P**er
transiuit iesus benefaciēdo et sanādo oēs opps-
sos a diabolo: qm deus erat in illo nec enīz pōt
expellere diabolū ab hōie peccatore: nisi de-
mittēdo peccata. **C**reature et scti habēt bonita-
tē accidentaliter: s. **I**esus qz de-
us verus habebat bonitatem essentialiter: quo mō nemo bon-
nisi solus deus. s. essentialiter ait ipse **L**u. **T**er-
tiu bonū hūius bñdictionis ē bonitas vnionis
nature diuine cū hūana. **L**eo papa in smone.
Salua igit vtriusq: pprietate nature et i vnaz
coeunte psonā: suscipit a maiestate hūilitas: a
vīgine infirmitas: ab eternitate mortalitas: vt qd
nostris remedijs aggruebat: mori posset ex vno
et resurgere haberet ex altero: et ppter istd bo-
nū vnionis dixit zacharias laudās deū. **B**ene-
dictus dñs israel: qz visitauit. s. p hāc vnionē: et
ide fecit redēptionē plebis sue. **T**ertia signi-
ficatio bñdictionis ē cōgratulantū laudatio: d
qua **R**aphael ad **T**hobīā et filiū ait. **B**ñdicitē
deū celi: et corā oibus viuētibz cōfitemini il-

li: qz fecit nobiscū misericordiā suā. et hec est tri-
plex. s. angelozū: hominū: et rerū corporalium
Angeli laudant et bñdicūt fructū vtrius beate
Marie: qz p ipsū restauratus est numerus di-
minutus eozū: vnde ecclesia canit: p quē. s. chl-
stū maiestātē laudāt angeli: adorāt dominatio-
nes: tremūt pōtates: celi celozūq: vīgines ac be-
ata **S**eraphin: bñdicite q dominū oēs angeli
eius. **P**er maxime hōies bñdicere et laudare
debent **I**esu: qz factus ē eoz frater: eoz duc-
tor: eoz redēptor. **A**eq. n. vt ait **P**etrus apo-
stolus in **A**ct. aplozū: est aliud nomē datū sub
celo i quo oporteat nos saluos fieri: q. s. p iesū
chrlstū: et id q preibāt et q sequebant clamabāt
filio dicentes **A**nna. i. obsecro salua nos bñ
dictus q venit i nomine dñi osanna in excelsis.
Matheī vigesimoprīmo. **Q**ui preibant signi-
ficat ptes veteris testamētū: q sequunt patres
nouī: et oēs debēt benedicere cōgratulando de
saluatiōe facta p xpm. **T**ertio ē alia corpora-
lia habēt pgratulari et laudare mō suo de fruc-
tu vtrius **M**arie: qz aliq mō vnita sūt euz suo
creatore in quātū deus facit: ē hō: qui picipiat
cū oibus corporibus i quantū et ipse corpus hz
et ipse oia demū renouabit et meliorabit: et ideo.
Bñdicitē oia opa dñi dñō: laudate et superexal-
tate eū etc. **B**enedicite celi dñō: bñdicitē aque
oēs: que sup celos sunt etc. **B**enedictus ergo
fructus ventris tui secundū triplicē significa-
tionem bñdictionis. **§. III.**

Quantum ad supposi-
tionē i quantū. s. p **C**hristi: hoc qd dī. **B**ñdicit-
fructus ventris tui: habet tria: et p oibus illis
reddīt locutio vera. **E**st. n. bñdicitus fruct-
iste triplici bñdictionē. s. bñdictionē nāe: bñdictionē
gratie et bñdictionē glorie: et quod libet istorū est
triplex. **B**ñdictio nature i eo fuit triplex: hūit
enī corpus bñdictū aīam bñdiciā et deitatez
bñdiciā. **C**orpus ei fuit bñdictū: q ad ma-
teriā: qz nō ex materia corrupta: sed ex purissi-
mis sanguinibz vīgīs fuit pceptū. **S**apient. oc-
tauo. **A**d corpus incoīgnatū accessi. **F**uit bñ
dictū in armonia: qz optie pportionatū cū om-
nimoda pportione humorū: adeo q nō icurris-
set aliquā infirmitatē si diu vixisset: et morte vio-
lētā. s. crucis nō fuisset occisus: s. senio defecis-
set. **E**x q cū nō eēt debitor mortis: qz nō p carna-
lē ppagationē ex viro pceptus voluntarie ta-
mē suscepit mortale corp-
Benedictū fuit illd
corp- i forma et pulchritudinē. ps. **S**pecios-
for-
ma pre filiis hominū ppterea bñdixit se dñs
i eternū: hūit. n. cōgruēte quantitatē. **I**sa et si in
cōceptiōe: qz subito fuit pfectissime organizarū
corpus illud et distinctū ab oibus suis lināmē-
tis: paruissimū fuit super oēs conceptos i vie-
ro: tamen spatīo quadraginta dierum vel qua-

draginta sex: ut dicunt phisici: quibus corp^o co-
cepit paulatim cōplef et organizat i mēbris su-
is: puenit ad debitā et cōmunē quantitātē. Sicut
ter i figura et colore fuit speciosissimū ut osten-
dit ex quadā epistola quā scripsit quidā gentilis
Tiberio tūc iperāti i p^{ri}ib^{us} iudee morā trabēs
p^{ro} pte Romanorū: hic i ea declarat effigie ei^{us}
et formā prout oculis suis viderat. Animā quo-
q^{ue} hūit bñdictā iuxta illud. Sap. Sortitus sū
aiām bonā: fuit vtrūq^{ue} bñdicta aia illa a deo tunc
creata: q^{ui} infusa corpori sine peccato: sine fomi-
te: sine ignorātia fuit. Fuit bñdicta: q^{ui} itelligen-
tiā hūit acutissimā: oīa tūc intelligēs memoriā
tenacissimā: voluntatē ad omne bonū sine diffi-
cultate promptissimā: species omnīū rerū fue-
rūt in mente eius indite seu concreate, sicut dī
de adam. Fuit ergo benedicta anima illa om-
nium naturarum naturali cognitione: virtu-
rum politicarum perfectione: suprema natura
li dei dilectione: ut merito dici possit de eo illd.
puenisti eū in bñdictionibus dulcedinis: q^{ui} an-
te natiuitatē ista hūit aia eius. Hābuit et bñdic-
tā deitātē in se. vnde ps. Benedictus dñs de-
meus: qui dō. **Deus** meus dī q^{ui} p deitatem
vnitā nature nostre: factus ē noster. Nō autē
factus et cōuersatus i terra: docuit exēplo suo
nos purgare mānibus nris id ē operibus con-
tra inimicos spūales mūdi fallētis quē contem-
psit: carnis inficiētis: quā teiunjs et abstinentia
afflixit: diaboli suadētis: quē documentis scri-
pture supauit i deserto. Bñdicta ē sit sacra tri-
nitas atq^{ue} indiuisa vnitas. Trinitas ista sacra
ē: quē in Iesu habet. Nam sacra caro. Sacra
aia. Sancta deitas: et indiuisa vnitas. s. i. psona
q^{ui} vna persona de^{us} et homo: nō due psonae: nec
duo supposita: sed vnū confitebunt ergo ei: q^{ui}
fecit nobiscū misericordiā suā. Bñdictio secun-
da. s. gratie fuit i fructu ventris **Marie**: et hec
triplex: nā hūit cū patre gratiā incarnatā: cum
matre gratiā creatā: pter vtrūq^{ue} gratiā con-
iunctā. hūit enī a patre gratiā increatā. s. q^{ui} sit
deus: vnde ipse ait. Jo. vi. **Dea** doctrina nō
ē mea: sed eius q^{ui} misit me patris: quasi dicat se-
cundū. b. Aug^{ustinus}. super Ioānē. Ego qui dico:
sapientia et verbū: nō habeo esse a me ipso: sed a
patre qui hanc gratiā dedit mihi ut sim de^{us}: ha-
bet etiā ab eo q^{ui} sit filius dei. ps. Dñs dixit ad
me filius meus es tu. **Deo** papa. Verbi enī
dei: deus filius dei: ut liberaret hominē ab eter-
na morte factus ē hō. et tanto federe vtrūq^{ue} na-
turā seruit: ut nec inferiorē cōsumeret glorifica-
tio nec superiorē diminueret assūptio. Habet
demū a patre q^{ui} sit spirator spū sancti. **Quidā**
inquit ipse vobis a patre spū ituz veritatē. Jo.
xvi. id ē mittā spū itū sanctū a me pcedentem:
Sed q^{ui} a me pcedat et vobis mittā: hoc habeo
a patre. **Quā** et cū instituit sacramentū in quo

se totū dimisit nobis eleuatīs oculis in celū ad
patrē benedixit: quasi totū quod ē recognoscēs
a patre habere. Cū matre triplicē gratiā hūit
creatā: videlicet: q^{ui} omne gratiā et gratis datā
et gratū facientē et singulariter puilegiatā hūit.
ut sicut ipsa dī gratiā plenaria et fruct^{us} vtrius
eius: verbū. s. caro factū plenū gratie dicat. ex-
cellētius tamē in ipso ut supra dictū ē. Sed q^{ui}
omne gratiā dedit: sicut enī de plenitudine ei^{us}
s. i. virginis rēciptūt vniuersi: ut ait. b. Bernar.
Sic de plenitudine Christi nos oēs accepim^{us}
gratiā ut ait Jo. c. i. pfectius tñ per Christū.
Tertio dedit vltra id quod hūit. Pat enim re-
missionē peccatorū quam remissionē in se non
hūit: nec filius nec mater: q^{ui} nullū peccatū fil^{ius}
hūit: mater nullū actuale. dat tamen aliter fil^{ius}
aliter mater. filius efficiētē ut deus: meritoze
ut hō. Mater suffragio oratōis sue ipetrādo
remissionē peccatoribus penitētibus. Cōgrue
g. **Helisabeth** ait. Benedicta tu i mulieribus et
ita bñdictus fructus vtrius tui Iesus: q^{ui} tecū
gratiā habet. Ex cōiunctione pter vtrūq^{ue}. s.
deitatis cū hūanitatē cōiunctione hūit triplicē
gratiā: vna q^{ui} fuit fil^{ius} pluriū: nā mater ei^{us} hūit
patrē et matrē. s. **Ioachim** et **Annā**. S; nō deū
hūit patrē s; hominē ut dictū ē **Ioachim**. Pa-
ter vero Christi nō hūit patre nec matrē: nec
deū nec hominē. Ipse vero hūit patrē et mtrē
et deū patrē et hominē. Secūdo ex ipsa cōiunc-
tione dei cū homine habet. q^{ui} sit redēptor: fil^{ius}
hominis non venit ministrari s; ministrare: et da-
re aiam id ē vitā redēptionē pro multis. **Ma-
thēi**. xx. et quomodo declarat princeps ap^{osto}lū
Petrus in prima canonica dicens: nō enī coru
ptilibus auro et argento redēpti estis de va-
na vestra cōuersatione: sed p^{re}cioso sanguine
agni immaculati. Quod p^{ri}miū sanguinis fuit iⁿini-
ti valozis ad nos redimendū: propter diuinita-
tē ei^{us} vnitā: et i quantū redēptor est spon^{so}us aia
rū secūdo. **Corinth**. xi. **De** spōdi enī vos vni vi-
ro vtrūq^{ue} castā int^{er}gritate. s. fidei et dilectōis
exhibere Christo. Est et sacerdos fidelīū sine
pontifex: ad hebreos. ix. Christus assistens pō-
titer futurozū bonozū. **Intro**itū semel i sa-
cta eterna redēptōe iuēta. Iudex quoq^{ue} viuo-
rū et mortuozū. Jo. v. **Pater** nō iudicat quē-
q^{ui} sed omne iudiciū dedit filio i quantū ipse sol^{us}
i hūanitate quā sūpsit conctis apparebit. **Ter-
tio** ex hi^{is} cōiunctōe habet q^{ui} sit beatitudo oīū.
Ioannis. x. **In**greditur. s. quilibet beatus et
egreditur et pascua inueniet. **In**greditur ad
deitatem Christi contemplandā. **Eg**reditur
ad humanitatem speculandā et vtrūq^{ue} frui-
tionis refectionem beate inueniet: et ideo bene
dic anima mea dominum. **Quā** propiciatur
omnibus iniquitatibus tuis et sanat oēs infir-
mitates tuas: deus homo p sacramenta ab eo

Capitulum .XXVI.

instituta. **Q**ui redimet de sterilitate vitam tuam in qua
tum redemptor: et coronat te in quantum beaufi-
cat. **B**enedictio quoque glorie qua benedictus
est fructus ventris **M**arie est triplex. **P**rimo. n.
gloria comprehensoris: gloria redemptoris: et glo-
ria creatoris. **G**loria huius comprehensoris dum
fuit viator: quod nulla creatura huius: nam in mu-
do quilibet factus est solus viator: in alto tantum
comprehensor. **C**hristus autem simul in mundo via-
tor in quantum mortalis et merebatur. **C**ompre-
sor: quod clare intuebatur aia eius divinitatem: cui
erat unita ut nunc: et summa aurea huius super om-
nes aureolas et premia accidentalitatis omnia in sum-
mo: ut aperte intelligatur de illo. **B**ilecti deo
et hominibus: cuius memoria in benedictione est: simi-
le illud fuit in gloria sanctorum. **E**ccl. xlv. f. omni hic
erit vixit. **H**uius et gloria redemptoris in quantum
ipse est hominum liberator: demonum superator et
nature humane exaltator. **E**t id. ps. **P**er singu-
los dies benedicam tibi et laudabo nomen tuum etc.
Tertia que est gloria creatoris ostendit in mis-
ericordia et iustitia in dominum. **I**n magni-
ficentia in celis et elementis. **U**nde te celorum mili-
cia laudat: adorat: predicat: triplex mundi ma-
china benedicit per secula. **E**t ideo benedictus
fructus ventris tui. **s. III.**

Tertio potest conside-

rari ista benedictio fructus ventris. **b. Marie:** qua-
ntum ad substantiam et partes eius: integrales et hoc triplici-
ter. **P**rimo quantum ad principium et causam: et ap-
petitum ad essentiam. **T**ertio quantum ad efficientiam.
Si ergo consideret iste fructus quantum est benedictus
tripliciter: secundum triplicem sui originem habet ori-
ginem iste fructus benedictus in trinitate: que opera est
hoc mysterium incarnationis. **U**nde benedicta sit
sancta trinitas: creatrix et gubernatrix omnium:
habet originem fructus iste quantum ad suam crea-
tionem per generationem benedictum patrem. **q. Corin.**
Benedictus deus et pater domini nostri iesu christi patris
misericordiarum. **H**abet originem quantum ad assump-
tionem humanitatem benedictam matrem per nativita-
tem in utero et ex utero: unde helisabeth aptissime
ait ei visitanti ipsam. **B**enedicta tu inter mulieres
et benedictus fructus ventris tui. **E**t unde hoc mi-
hi et veniat mater domini mei ad me: luc. i. **Q**ua-
ntum ad essentiam benedictus est fructus ventris ma-
rie tripliciter. **B**enedictus fructus ventris tui ait.
**b. Per benedictus in odore: benedictus in sa-
pore: benedictus in specie vel decore. Odore suo im-
plet cognoscitivam. U**nde i. can. **I**n odore vin-
guentorum tuorum currim: id est gratiarum: nam in
odore eius reuiuiscunt mortui. **Q**ue senties isaac
ait: i. figuram eius filio suo iacob: de quo descendit. **E**cce
odor filii mei sicut odor agni pleni. f. gratiarum et
bonorum cui benedixit deus **Gen. xxv. In sa-
pore quoque benedictus fructus hic reficiens affectu**

uas: ut sumum et dulcissimum bonum. **Can. Fructus**
ei dulcis gutturi meo ait aia deuota hoc degu-
stans. ps. Gustate et videte quoniam suavis est dominus.
beatus vir qui sperat in eo: et multo magis qui in patria
gustat. **A**dde ad saporem valorem. **V**aleat enim pro
omni malum in medicamentum: in cibum habentem
omne delectamentum: in precium comparans omne bonum.
Benedictus est iste fructus in specie vel decore.
ps. Speciosus forma pro filijs hominum: propterea
benedixit te deus in eternum. **P**etrus i. que
desiderant angeli perspicere. **Q**uam ad efficien-
tiam est benedictus fructus ventris **M**arie acti-
ua et passiva. **A**ctiua quidem quod benedixit nos be-
dictione temporalis: benedictione spirituali gratie et be-
dictione supernali glorie. **U**n. ps. ter. dicit. **B**en-
dicat nos deus deus noster: et benedicat nos deus: et
signat dicit deus noster: ut notet istum fructum
ventris **M**arie: quod hoc est fructus noster deus sin-
gulari modo: quod et ea carne nostram assumpsit. **Q**ua-
ntum ad benedictionem passivam id est quod facit nos be-
dicere: ut sic per eum recipiamus virtutem eius benedi-
cendi: id est laudandi. **T**ripliciter hoc accidit. **F**acit
enim nos benedicere corde iuxta illud. **B**enedic
aia mea dominum: et omnia interiora mea nomini sancto
eius. **P**re secundum illud. **B**enedicam dominum in omni
tempore: semper laus eius in ore meo: et **P**etrus i.
canonica: nulli malum pro malo reddentes: aut
maledictum pro maledicto: sed contra benedicen-
tes. **O**pere. ps. **E**cce nunc benedicite dominum omnes
serui domini. f. bene operando: et sic concludendo pri-
mum fructum. f. naturalem. **U**teris materialis **M**a-
rie utique benedictus omni modo fuit. **E**t ergo ut vi-
tis fructificauit suauitate odoris. f. domini. **I**esu
qui ait ipse. **S**apient. **E**ccl. xliij. Sicut cinamo-
mum et balsamum odorem dedit: et quasi mirra electa
dedit suauitatem odoris.

De duodecim fructibus spiritus qui fuerunt
in **M**aria. **Capitulum. xxvi.**

Benedictus fructus

ventris tui. **E**t alii fructus virtua-
lis **M**arie: de quo dominus posuit vos. f.
in mundo ut eatis et fructum afferat. f. bonorum ope-
rum. **D**is enim arborum non facit fructum bonum: exci-
des. f. pro morte et in ignem mittet. f. eternam. **M**a-
thei. viij. **F**ructus iste bonus ex ventre bonae me-
tis. **P**ens enim id est veteris anime: quod in ea conti-
nent cogitationes et affectus ex apprehensis
ex sensibus quasi ex cibis comestis: que mens
occulta est cum suis cogitationibus et affectibus:
sicut venter et contenta in eo. **I**sti autem fructus ven-
tris beate **M**arie sunt benedicti propter sum-
mam eorum perfectionem. et propterea dicit. **E**ccl.
xxij. ut dictum est supra. **F**lores mei fructus
bonorum et honestatis. **F**lores sunt inchoationes

fructuū: vni ergo i alijs sanctis virtutes sūt q̄-
si flores id ē impfete & icōplete respectu viri-
tū patric: i ea fuerunt isti flores fructus: q̄ vir-
tes habuit quasi ad modū patrie aliquo modo
vt ostēdū ē sup̄a: cū ageretur de gratia virtua-
li eius. Et ista bona opera sūt fructus quibus
debetur verus honor: & in quibus est vera ho-
nestas: ad quod insinuandū cantat de ea quod
scribitur in Cantic. Emissiones tue paradisus
cum pomorū fructibus. emissiones dicuntur
operationes ex v̄tre procedentes mentis: iste
fuerūt paradisus quali similes opibus eorū: q̄
sūt in paradiso adeo perfecte fuerūt. Roma q̄
sunt rotunda sunt pater & filius & spiritus sanctus
q̄ sicut pomū est rotundū: & figura rotunda est
capacissima: & nō inuenit ibi p̄cipiū vel finis:
ita eternus pater eternus filius eternus spūs
sanctus: sine p̄ncipio & sine fine vnus d̄s om-
nia continēs: quibus diuinis p̄sonis aliquādo
fruebat: & ideo cū d̄s cū pomorū fructibus. Et
ad se inuocandū ad hī fructus producendos:
aiebat. Ecce vicesime quarto. Transite ad me
oēs qui cōcupiscitis me id ē amatis: & genera-
tionibus meis implemini id ē opibus virtuosis:
q̄ generate & p̄ducte sūt a ventre mentis mee:
sicut fructus a barbone: & sicut filia v̄tre m̄ris.
Implemini autē id ē copiose ea agendo: & q̄ ip̄a
sola implēt & reficiunt animā: nam opera mala
esuriētē & vacuā reddunt: vnde & fructus dicun-
tur opa virtuosā: vt dicit glosa b̄i Ambro. quia
mentē reficiunt sincera delectatiōe. Sed inter
cetera opa virtuosā permaxime delectat aīam
illa. xij. que enumerat apostolus ad Galath. v.
que appellat fructus spūs: dicens. Fructus spūs
sūt. Charitas: Gaudiū: Pax: Patiētia: Be-
niquitas: Bonitas: Longanimitas: Mānue-
rudo: Fides: Modestia: Cōtinētia: Castitas.
Ipsi. s. fructus fuerunt fructus ventris mentalis
Marie valde suaves. Et ideo subdit. Spūs
enī meus sup̄ mel dulcis: id ē isti fructus spiritus
mei. Dulcia autē cōmuniter alliciūt appetitū.
Sūt enī dulcia amica nature: & ideo inuitat ad
huiusmodi sui exemplo: dicens. Transite ad me
omnes &c.

Quod isti fructus spi-
ritus fuerūt i maria: declaratur. Primus itaq̄
fructus spūs v̄tris marie mentalis dicitur cha-
ritas: q̄ hic nō ip̄ortat virtutē: de qua dictū ē s̄: s̄
actū eius. Hic fructus charitatis est: q̄ de terra
ad celū euocat: & sic ad ipsū p̄tinet a terrenis se-
paratio & ad celus eleuatio. S̄ beata Maria
fuit omnino a terrenis eleuata: q̄a nec puluis
ventalis adhefit pedib⁹ affectuū ei⁹: quod nul-
li factorū contigit. Fuit et eleuata ad celus sup̄
oēs in cōreplatiōe & cognitiōe & affectione diui-
norū. Vnde dicit Eccl. xliij. quasi cedrus exal-

tata sū in libano: libanus qui interpretat candi-
datis: ecclesiā militantē & triumphantē: candi-
dā puritate. Sicut q̄ cedrus in libano ē altior
oī arbore: ita beata v̄go magis eleuata erga deū
i ecclesiā dilectiōe. Preter ea i. ps. fit triplex q̄-
stio. Prima. Quis ascendet in mōrem dñi? Se-
cūda: quis stabit i loco sacro ei⁹? Tertia: Do-
mine quis habitabit i tabernaculo: & q̄s requie-
scit. &c. Difficile siquidē & p̄fectū ē ascendere. Dif-
ficilius & p̄fectius stare. Difficillimū & p̄fectissi-
mū ē habitare & quiescere. Ascendere p̄tinet ad
apostolos qui sūt maiores de ecclesiā: s̄ nō p̄ri-
nuist ad eos habitare: s̄ descendere: i figurā hui⁹
angeli ascendebant & descendebāt per scalā quam
vidit Iacob. Gen. xxvij. Qñ & apostolus q̄ ra-
ptus fuit ad tertium celū: postea descendebat ad
disponedū cubilia i firmorū: vt patet. i. Cor. iij.
.vij. Ad p̄fectionē q̄ statū q̄ apostolorū p̄tinet
ascendere & stare. Hi autē vidētur esse cōprehensio-
res: q̄ ascendentes i celū stāt fixi in actuali dilec-
tione diuinorū: nō tamē vidēt quiescere i quā-
tū appetūt corpora eorū cū ipsis aiabus glori-
ficari quod nōdū ip̄lef. Virgo autē beatissima
seper ascendēs d̄ virtute i virtutē: & stās i habitua-
li dilectiōe p̄fecti q̄ scilicet i patria ē habitando de-
scit aīa in corpore glificata. Et idē dilectus me⁹
mihi & ego illi: mō excellētissimo. Secundus fruc-
tus d̄s gaudiū quod ip̄ortat delectationē i crea-
tura reali. Et vt ait. b. Ber. Illud ē verū gau-
diū quod nō de creatura s̄ de creatore cōcipit:
cuius cōparatiōe omne dulce amari: omne pul-
chrum seduz: omne quod delectare pōt molestū:
vnde. ps. Viderūt oēs fines terre. s. p̄fidē salu-
tare dei nostri. Iubilare deo oīs terra: vbi dicit
glos. q̄ visio saluatoris ē cā iubilatiōis. Et scdm
b. Grego. i moralibus. Iubilatio ip̄ortat qdā
gaudiū inēfū quod occultari nō valet & exp̄-
mi nō pōt. Si autē ad partū v̄gis gaudet cho-
rus celestium: & angeli canūt deo mysteriū cernē-
tes: et magi ganisi sunt gaudio magno valde:
reuidētes stellā que eos ad puerū et matrē ei⁹
perduxit: quanto magis iubilatiōe sunt repleti
vidētes eū. Nulla autē lingua fari posset: nec in-
tellectus capere gaudia p̄fectissima v̄ginis: q̄ p̄-
cepit i cōceptu filij: i partu: i lactādo eū: i porta-
do eū i gremio: i collocādo & cōuersando cū eo.
Exultauit: ait i Cant. Luce. i. Spūs me⁹ idē
salutari meo id ē extra salutauit: sup̄a se saluta-
uit p̄ gaudio q̄scēdo i deo salutari meo. Itē cū
d̄ a Ep̄o. Gaudete et exultate q̄ nomina v̄ra
scripta sūt i celis. Luce. x. Gaudiū hoc ē de p̄se-
ti iusticia & p̄destinatiōe eterna. Si gaudiū ge-
neratur ex hoc q̄ q̄s ē p̄destinat⁹ fili⁹ dei p̄ do-
ptionē: & secundū p̄sentē iusticiā multo magis ha-
bet gaudere q̄ sit p̄destinata vt sit mater dei:
& habeat oēm p̄fectissimā iusticiā: p̄ vt fuit v̄go
Maria. Tertius fructus ē pax. Pax secundū

Capitulum .XXVI.

b. Augu. xix. de ciuitate dei: ab oibus optat: si a paucis vera pax inuenit: quod non querit ubi est. **Cecinerunt angeli nato dno ex uirgine.** In terra pace esse hominibus bone voluntatis: non est bona voluntas illa in qua est peccatum et ideo non est pax ipsius. **Sed dicit dñs p. Isaiā.** Sed in pace in id ipsum: dormiā et requiescā ait. **ps.** Cum homo dormit sopitus a uitiis et perturbationibus passio nū: et requiescit in id ipsum: id est deū: qui sepe est in id ipsum: quia immutabilis cōformās se uoluntati fuerunt: est in vera pace: ut dicit. **b. Aug.** in libro confessionū. Omnia alia sūt aspera: et tu solus deus es requies et inquietū ē cor nostrū: donec requiescat in te. In oibus requiem quāsiuit: ait beatissima maria: semper subdita uoluntati dñi: et sepe hñs nō solū bonā sed optatā uoluntate: et id fructū pacis hñt mūdus: caro: demonia: diuersa mouēt pñtia et perturbāt pacē nřam. **Sed mūdus** pacē ei turbare nō potuit: quia paupercula spīritus: diabolus pacē ei perturbare nō potuit: quia hūillima. Caro nō cōcupiuit aduersus spūm: quia fomes in ea extinctus fuit: et quia oē simile appetit suū sile: ipse quod pax nřa: in ipsa pace plenissima requieuit in tabernaculo suo: scdm illud. **ps.** In pace factus ē locus ei. **¶ Quartus** fructus ē patientia. Patientia opus perfectū habet ait **Iacobus** in canonica. c. i. cū. f. q. ppter aduersa cōtingentia nō cōtristat: sed equo alio fiet. Ad hoc ualēt exēpla factorū: quod est iustus: multa passi sed patientissime: sicut **Iobias** quod nec ē cōtristatus quod plaga ceciderat: uenerit sup eū cū tamē operibus infunderet pietatis. Sic **Iob.** amissa oī substatia: familia et sanitate corporis: in omnibus his nō peccauit: nec stultū aliquod cōtra deū locutus ē: et ut ait facta illa uidua **Iudith.** Omnes qui deo placuerūt ab initio: p multas tribulationes trāsierunt fideles. Qui uero tērationes nō susceperūt cū timore dñi: et patientia suā in operibus in murmuratōis sue dñm ptulerūt: exterminati sunt ab exterminatōe **Iudith.** viij. Virgo autē beatissima nō caruit aduersis: sicut nec fili ei. Sed nato paruo inde ad paucos dies quesito ad occisionē: oportuit fugere in egyptū: et ibi manere p septennium inter idolatras et alienigenas: et in odore cū remāisset in tēplo: ipsa nō pēpiēte p triduum quesuit nō sine dolore: sed sine ira et tristitia: rōem absorbēte uel offuscante. Similiter in psecutionibus filij patientissima fuit. **¶ An** dñs de ea: sicut lilium iter spinas: sic amica mea iter filias. Lilium uel rosa non amittit suā pulchritudinē uel odore iter spinas: sic nec ipsa odore patientie iter tribulationes. **¶ Quintus** ē longanimitas: hec ē secundū glo. in expectatiōe boni nō desicere: sed refici: quādo quis hñs tolerare aliquē dolore uel labore ad breue tēpus: uel expectare hñs aliquod magnū bonū: sed cito recipiēdū: eū alio conatur sufficere ppter breuitatē tēporis ei.

Sed quādo si bñs uidet se diu permāsurū in labore uel dolore uel cōsequendo bono: multū solet attēdiari et fatigari et aliquādo deficere ex diuturnitate ei. **Sed** longanimitas retinet hominem attēdiari: sed pueras maneat: et si nō ita cito: si diu labor maneat: et bonū illud expectatū proueniat et refecit mentē quādam rectitudine premij. **¶ An** apostolus. ij. **Corinth.** vi. Exibeamus nolmet ipsos sicut dei ministros in longanimitate. Per multos annos fuit beata **Maria** in laboribus mūdī et expectatiōe glorie: uel circa sexaginta ānos secundū cōmuniōrē opiniōnē semp magis feruens et auida ad omne bonum opus: **Sextus** ē bonitas. hec secundū glo. dulcedo animi est: sed secundū philosophū dulce est quod amaro ipermixtū: dulce quod amaro ipermixtissimū: dulcissimū quod amaro ipermixtissimū. **Sed** animi beatissime marie fuit omni amaro impmixtissimū. **¶ An** sapie. viij. dicit. **¶ Non** hñs amaritudinē cōuersatio illius. f. sapie: sed cū nulla creatura pura cōuersata ē intimius et pfectius: quā ipsa hñt sumā animi dulcedinē. **¶ An** et cantam ei. **¶ Clemēs.** **¶ Pia.** **¶ Dulcis** uirgo maria. **¶ An** et bonitas huius fructū hñt. **ps.** Quā magna multitudo dulcedinis tue dñe: quā abscondisti timētibus te. **Sed** beata **Maria** super oēs timuit deū timore sacro quod et maximā dulcedinē al habuit: pterea. Bonū ē sui ipsius diffusiuus scdm **Bionem**: et hoc pñet ad istā bonitatē uelle bonū aliorū et suū cōmunicare. **Sed** beata **Maria** sumū bonū suū cōmunicauit. f. filiū offerendo pñio in tēplo: postea in patibulo uñ marie habuit dulce fructū bonitatis. **¶ Septimus** est benignitas: hec sed glo. ē largitas reij. **¶ An** et dñs benignitas quasi bona igneitas: bonus ignis est qui calefacit etiā a longe. **¶ Quia** ergo bñdicta exhibet: nō solū amicis sed etiā inimicis: ille benignus. **¶ Unde** apostolus **Rō. xij.** Si esurierit inimicus tuus ciba illi et hec enī faciens congeres carbones ignis sup caput ei: id ē sup mentē ad inflāmandū eū ad amorē tuū ex talibus operibus ignitis. **¶ Apparuit** ait idē apłs ad **Thimo.** ij. benignitas et hūanitas saluatoris nostri dei. **¶ Ideo** enī nobis benignus apparuit ut oīa sua largiret et pro crucifixoribus exoraret: **Sed** eius mater ipsū imitata aurū sibi oblatū a magis cito pauperibus largiter erogauit. **¶ Cori.** xij. apostolus ait. **¶ Caritas** benigna ē: et quāto maior caritas: tāto maior benignitas. **Sed** caritas beate **Marie** oēs excessit: ut dictū est: quod et benignitas. **¶ Octauus** ē mansuetudo: hec secundū glo. ē tractabilitas. **¶ An** mansuetus quasi manu suetus: quod f. pñitit se tractari irascendo: et ista est differētia inter patientiā et mansuetudinē que similis uidet: quia patientia moderat et regular passionē tristitie que insurgit ex aliqua molestia ne nimis contristetur. **Sed**

Capitulum .XXVII.

Unde magister scien. in. i. dist. i. dicit: qd vti est id quod in vtu venerit referre ad id quod fructu est. s. deo qui solus fructus est. Sicut autem contingit referre differenter: ita contingit vti differenter. In viatores contingit referre i deū oia: eos dico qd sūt boni habitualit. Sed. b. Maria oia semp actualiter referebat in deū. Edilio cluniacensis. An p certo scim: qd ois Marie actio sepe in tēta fuit in dno. At null' viator oia semp retulerit i deū: patet qd null' potuit se abstinere ab oī ventali: p tūc n actualit illud referebat i deū i q peccabat ē ventali. Ipsa g sola sepe vta ē liciō iō castissima fuit: ab eo salte cauē dū ē: qd dicit. b. Aug'. Nihil peius qd vti fructus: et frui vtedis. Vti fructus: qd deo fuit ppe reposita. Frui vtedis qd finē vltimū ponit in creatura: et hoc ppe nō est vti sed abuti. Ex p dicit patet: qd modo fruct' honoris et honestatis pduxit vter metalis virginis gloriose: fruct' s. i. xij. spiritus figurati p. xij. filios Jacob qd' benedictione dedit ipse significas deū. Et ideo benedictus fructus ventris fuit. .s. II.

Est et alius ventris affectus

fectus viscerose cōpassiōis fruct' eius: i cōceptu zelus honoris diuini: et sal' aīaz. In partu rido labor et dolor p hui' executiōe. i. salub' alioz. An aplos Filioi qd iter parturio donec Christ' formet i vobis. hāc affectiōē sup oēs habuit beatissima Maria ad dei honore et hominū salutē. An et mat oīm dī qd. s. pcepit p affectu dilectiōis: et pepit p labores et dolores i passionē filij. An mulier illa habēs i capite coronā. xij. stellaz qd expositū ē. s. de vgie maria et ei'. xij. singularib' gratijs et puilegijs: exponit a. b. Ber. et Alberto designare vginē Mariā: Et ibi dī Apo. xij. qd hēbat in vtero et clamabat vt pareret et cruciabat. Praco at ēte mulierē stabat vt deuoraret partū ei': sed nō potuit. Itaz cū peret masculū: subito rapt' ē puer āte thronū dei. Cōcepit vt dictū est affectu eximio oēs electos dei: signatos p masculū ppe vnitatē eorū. et virilitatē. Clamauit desiderijs et suspirijs. orationib' et meritis vt pareret: ita qd oēs veri fideles diabol' draco qrit quē deuoret. S. electi cū mortū tūc nascūt i celis: et statuūt āte thronū diuine maiestatis i glā. Et draco vacu' et pful' remanet. An et vti assimilaf cū dīc Ego qsi vti fructificauit: similis enim fuit filio suo dicit. Ego sū vti et vos palmites. s. apostoli et ceteri fideles. Qui manet i me. s. vti' hic fert fructū multū bonoz opey. Producit palmes a vte vt fili' pducit a patre: vnde et ipse Iesus dicit pat' nī i hymno. Presta pat' piissime: patris cōpar vnicē: sic mater ei' vt vti pducit palmites sibi herētes p deuotiōē vt mater oīuz et imitatorē. Sed notādū qd sic nulla arbor pducit p

ciosiorē fructū vte: ita nulla ē ita pclusa ad terrā ex se: nisi palū eleuet sic vti. Nulla ē ita turpis et delecta i trūco vt ipa: ad designādū qd humilitas qd facit hoīnē pclusē ad terrā: ex vera sui recognitiōe et delectū et vti i ppectu alioy: fm apparētia exteriore: et ex se nō ascendēt ad altū bonoz et dignitatū: nisi ab alio eleuet: pduxit ptiōsimū fructū. s. dnm Iesū Christū: fructū copiosissimū pfectoz opey: fructū pcuratiōis salutis hoīnū: qd respexit humilitatē acille: aut acille sue. His fructib' electoz qdū be. maria dī vti et mat' dat bndictio a dno: dū dī i ps. Bndict' xit oib' q timēt dñz: et demū dicit eis. Venite bndicti patris mei pcepte regnū vobis paratū. Math. xxv. Bndict' g et fruct' iste vtrius affectionalis beate. Marie. Sciēdū ē fm Alb qd i ista salutariōe annūciat beatissime vginē pfectissima beatitudo et p ipaz et i ipa toti hūano generi. Perfectio at beatitudinis piderari potest: vt qdū ad sibiātiā vt qdū ad cāz vt qdū ad efficiētiā. Si qdū ad sibiātiā. vt ē a malo exclusio: et hoc notat i Aue. vel ē ad bonū ductio: et pprehēdit i grā plena. Si attēdat qdū ad cāz: sic dī dñs tecū: Si quātū ad efficiētiā: vel hec ē mediata: et sic ē bndicta tu i mulierib': vel ē cā i mediata: et sic ē bndict' fructus vtrius tui.

De visitatione beate Marie facta Helise. Ca. xxv.

Exurgēs maria abijt i motana indee cū festinatioe. Nunc prio capitulo. In sacra scriptura dī exurgere quis a somno culpe. Aliquādo dicitur exurgere penitēs in spe venie. Tertio modo dicit exurgere ad pfectū gratie: Peccatori enī dicitur quod ait apostolus. Surge qui dormis: et exurge a mortuis: et illuminabit te Christus. In peccatis pmanēs dicitur dormire: qd sicut in somno dormiēs: nil meritorij opis agit qd vti liberi arbitrij ē ligat: ita peccator in tali statu qd opus agat de genere bonoz: nihil meret ad vitā eternā valēs. Et sicut dormiēt i somnis videtur sibi aliquādo habere multas diuitias et delicias in eis gaudere: sed euigilās se illis vacuū videt et quasi illusū vnde et tristatur. Ita peccatori videt ista bōa mūdī tenere et possidere: et dū sperat se in eis permanere in morte qsi euigilat: et tunc cernit illa fallacia fuisse et trāstoria: et eis carere seu ea dimittere per mortē: affligitur et nimis dolet. ps. Dormierūt senuz suoz et nihil inuenerunt oēs viri diuitiarum in manibus suis. Cū autem peccator reuertitur ad penitentiam dicitur sedere per humilitationem sui. Nam et de more loquēdi est: vt cū qd humiliatur dicitur positus ad sedendū. Unde Christus per ps: humiliatiōē sue passiōis vocat sessionē dum ait. Tu cognouisti sessionē meaz

Id est approbasti: et gratias habuisti humilitatio
ne meaz. Tali igitur humiliato in penitentia: Un
fediti dicit ut surgat. s. sperando veniam peccato
rum et adiutorium gratie ad bene agendum. Nam ut ait. b.
Ambrosio. de pe. di. i. Nemo digne potest agere
penitentiam nisi qui sperauerit veniam. Talibus igitur
penitentibus dicit ps. Surgite postquam sederitis
qui manducatis panem doloris. i. vos qui pascimini
doloze et lachrymis. prout dicit postquam sederitis. i.
humiliaueritis vos surgite ad spiritum venie. Profi
cientibus quoque et perfectis dicit: Surgite et ite: quia non he
tis hic requie de propheta. Surgite affectu ad
patriam supernam contemplando et desiderando supernam: et ad ipsam
festinando: et isto modo loquitur spiritus sanctus a deo di
lecte. Surge propera amica mea columba mea for
mosa mea et veni. Nam et huiusmodi transit: imber
abijt et recessit: flores apparuerunt in terra nostra etc.
Et surgat deus ad contemplationem ad amorem superno
rum et perfectionem virtutum. Amica vocat aiaz propter cha
ritatem que est amicitia vera dei cum homine: columba
mea propter simplicitatem: quia columba felicitatis non ha
bet formosa mea propter morum honestatem: propera
ait: quia nescit tarda molimina spiritus sancti gratia. i. non
permittit tardare ad bene operandum. Et subdit ra
tionem aptitudinis ad istum processum ad supernam: quia iam
transijt hyems frigida peccatorum que deleta sunt. Im
ber abundans passionum et temptationum recessit: non
ita frequenter molestatur: flores factorum desideriorum
manifestantur in terra viuentium. Tempus putationis
aduenit scilicet refectum superfluum etc. Et isto ter
tio modo surrexit Maria cum dicit. Exurgens ma
ria abijt cum festinatione in montana iudee. Sunt
autem tria montana que transiit Maria.

Primus mons humilitatis.

Secundus mons fraterne charitatis.

Tertius mons fraterne iucunditatis. §. I.

Quantum ad primum id est

de vera humilitate potest exponi illud Gen. xix. dic
tum Lot. In monte saluum te fac. Nam ut ait Gra
tiam. de pe. di. i. s. taciturnitas. Sine humilita
te nemini potest esse salus. Si autem humilitas et val
lis et mons diuersis respectibus: nam vallis dicitur que est in
amo: quia peccata habet et cognitio propter vilitatem: que
nisi pulvis et cinis infructuosus. Est. n. humilitas
ait. b. Ber. vi. que homo viliissima sui ipsius cogniti
one sibi vile scit: et secundum hoc dicit ps. Emitte. s. tu de
us fortes videlicet gratiarum et qualiter: id est meriti
bus humilium. Mons vero dicitur humilitas in quantum per eam ele
uat mens ad cognitionem dei et aliarum virtutum: et de
mus exaltat in celum: quia qui se humiliat exaltabitur: ait
dominus Iesus Math. xxi. Et secundum hoc Anselmus
in li. de simili. vocat eam et assimilat montem ad quem
ascendit septem gradibus: de quibus habes supra in ca.
de humilitate. Sed ut breuius loquamur glo. super il
lud Math. in. Sic decet nos implere omnem iusti
ciam dicit: id est perfectissimam humilitatem cuius gradus sunt

tres. s. subiacere se superioribus: quod est necessarium ad sa
lutem. Secundo subiacere se equali quod est humanum et detus
Terti subiacere se inferiori quod est exemplum perfectissimi
muni: sicut fecit Iesus petrus et suscipiens baptis
mum a Joanne baptista: rex a milite: dominus a suo: sa
cificator a sacrificato: et postea et lauans pedes
discipulorum. Per hunc montem exurgens Maria
abijt in montana iudee que interpretatur. confusio: quia per
hanc homini nihil sibi attribuit: et totum deum esse confitetur
quod visitauit helisabeth humiliavit se inferiori: per
gens regina ad vasallam. Maria ad ancillam. Mat domini
dei ad matrem seruuli: quod intelligens helisabeth visi
tata: et spiritu sancto edocta ait. Un hoc mihi ut
mat domini mei veniat ad me: quasi diceret hoc de
ces: si ponit quod ego venire ad te: ut dominam meam et
matrem domini mei. Et non solum iuit: sed et per salutem
iuit: et non solum salutauit sed cum ea tribus mensibus ste
tit: ut in partu futurum ei seruiret. Et quod vniuersum
audiuit talia: ut regia maxime domini gaudia: pergit
ad seruam suam administrandum ei in partu eius. Unde
exemplo eius debet homines etiam inferioribus
suis humiliari et seruire aliquando. §. II.

Secundus est mons

charitatis que dicitur confusio: deus et idem mons iudeis sume
bonum et sibi munificetissimum. Dicitur mons in quo bene
placitum est deo habitare in eo. Et enim dominus habitabit in fi
ne in ps. Nos enim sumus ait apostolus in quo
fines seculorum deueniunt. Et in isto seculi fine
propter nimiam charitatem qua dilexit nos deus
verbum caro factum est: et habitauit in nobis. Et de
monte exiuit lex euangelica: ut dixerat Isai
as: que est lex charitatis christo cum apostolis recu
bente cum discipulis suis in monte syon et dicen
te. Hoc est preceptum meum: ut diligatis inuicem.
Et ad hanc ut ad finem reducitur lex decalogica
ta in monte syon: ut mons altissimus ipsa chari
tas eleuans nos super cherubim et seraphim et
cum deo viuens. Habet enim amor vim vniuersam:
inquit Dionysius. quod et ipsum nomen insinuat. Cha
ritas dicitur quasi chara vnitatis: nec aliqua vni
tas creature est charior ea nec preciosior. Habet
et iste mons gradus suos quibus ascenditur ad
summum eius. Primus est insipientium: quorum offi
cium est temptationibus resistere viriliter: ac acri
minalibus abstinere. Secundus proficientium
quorum exercitium est non solum vicia evitare: sed
ascensiones in corde suo disponere in valle la
chrymarum huius vite: ut in statu virtutum: in quo
est non quiescere sed in anteriora se extendere et
perfectionem operum. Nam secundum bea. Ber. in via dei
non progredi est regredi. In cuius figuram illa aia
lia de quibus loquitur Ezechiel. in patria sua visione
sanctos designantia ut exponit. b. Grego. dicit quod
cum ambularet non reuertebatur: sed vniuersum quod ante
faciem suam egrediebatur. Ezechiel. i. Tertius gra
dus est deo inherere feruentissimo amore: ut cum

psal. dicat. Quēadmodū desiderat ceruus ad
fōtes aquarū: ita desiderat aīa mea ad te de. 22.
Et cū aplo. Cupio dissolui: et esse cū xpō. Et ne
videat p̄mū nō curare cū eodē ad Ro. ix. di
cere. Optabā ego anathema ēē a xpō p̄ fratri
bus meis. Quod tñ sane itelligēdū. Nō. n. op
tabat separari a charitate xpī p̄p̄ salutē p̄
mōzū. Anathema. n. separationē ipoztat: qz h̄
fuisse p̄ ordinē charitatē: sed optabat et ope age
bat: vt ad tps separaret p̄solatōibz et quasi frui
tōe xpī ex dulcibz p̄replatiōibz ei: eas dimittē
dofrequēter: vt pueriōi et salutē aīaz insisteret
p̄dicādo et discurredo. De ip̄is ḡdibz charitatē
dīc. b. Aug. de. pe. di. ij. si q̄s. Charitas cū fue
rit nata nutrit: cū fuerit nutrita: roborat. Cū
fuerit roborata: pficit. Cū fuerit p̄fecta qd dīc.
Sibi viuere xp̄s ē: et mori lucrū. De his gra
dibz h̄s i titulo de charitate. Per mōtē istū
erurgēs marīa abiit vīsitādo helisabeth: vt mu
nis affatibz ad iulcē p̄solaretur: vt a verecūdie
pena helisabeth. subleuaret. Rubefcebat. n. vt
dicit euāgelista se grauidam reperiri i senectū
te et carnalibz actibz operā dedisse: et iō occulta
bat se. Et p̄forata ex v̄bis. b. v̄gis q̄ p̄us verecū
dabat ēē grauidā: postea i dño gloriabat se p̄
phetā edidisse. Venit vt et de bonis et donis col
atis sibi a dño vt ei reuelat fecūditatē sue ei con
gauderet. Venit vīsitādo suū Joānes in vtero
sac̄tificaret: et iā filij sui iesu xpī p̄pheta istitue
retur: et ipsa p̄phetissa efficeret. Mā post helisa
beth p̄ sp̄ritū p̄phetie ostēdit sibi notū: qd erat
oibz occultū. f. v̄ginē dī matre effectā. De filij p̄
fectu sui ait. Et facta ē vox salutiōis tue i au
ribz meis exultauit ifans i vtero meo. Credidit
tūc Joānes: q̄ sex mēses habebat i vtero matris
acceleratū obtinuisse v̄sū liberi arbitrij: iuxta il
lud ecclesi. Accelerat ratio i paruulo nōdū na
to iūstinu sac̄i pneuma: et tūc sac̄ificatū fuis
se purgatū. f. ab originalī ḡfa dei repletū: vt p̄
dixerat patri archāgelus i tēplo dei: et cogno
uisse saluatoris sui i vtero v̄gis existētis aduen
tū: et ideo exultauit mō nobis ignoto in vtero.
Et qd voce nō poterat nōdū natū ope exultatō
nis vt propheta xp̄m demonstrauit. 6. III.

Tertius mo us est cō

replatiōis: i q̄ reperit marīa iucūditas: de quo
dñs p̄ Isaiā. Et faciet dñs i mōte hoc. f. p̄repla
tiōis diuinorū cōiūtiū p̄ingutū: iūtiū medulla
tozū. i. refectionē sp̄uālē plena iucūditate et dele
ctatiōe. Et figurat mōs iste p̄ mōtē Labor: ad
cui sumitātē ducēs iesus petrū: iacobū et ioan
nē trāfigurāt et āte eos: ostēdēs aliq̄līē glām
suā. Ex cui vīsiōis suauitate inebriat. Petrū
ait. Dñe bonū ē nos hic esse. Sed ad huiusmōt
ascēsi oportet ducere petrū: q̄ interpretat dis cal
clar: Iacobū q̄ interpretat sup̄lātās. i. mūdi

cōreptū: diaboli tētatōnū sup̄lātatiōē: et car
nis castimoniā gratiosā. Et p̄ hāc cōreplatiōē
ascendit mēs hūana vsq; ad exercitiū patrie su
perne: de q̄ Isaiās. Gaudū et leticia inueniet in
ea ḡfay actio et vox laudis. Per hūc mōtē con
replatiōis trāsiit beata v̄go: i quo ē p̄fessio lau
dis diuī et ḡfay actiōis et sumū gaudū: qñ post
q̄ trās domum. zacharie salutabat helisabeth.
Ipsa quoq; helisabeth repleta sp̄u sancto cū fi
lio ip̄az matre dñi cognoscēs mirabilē collau
dauit. Tūc i altissimā p̄replatiōē diuinorū
ascēdes et sumo gaudio repleta: canticū canticorū
itōnuū dicens. Magnificat aīa mea dñm 22.
Vbi magnitudinē diuīne maiestātis cōreplans
exultauit i dño. Vbi sciēdū vt notat p̄ totū
dñs Joānes dñici cardī. sup̄ magnificat circa
p̄ncipiū. Causa materialis gaudij ē vox laudis
ex leticia cordis pueniēs: vt dicit Isidor⁹ in li
bro etymologiarū. Et norandū q̄ canticorū que
dā sūt obūbratica: qdā figurata: qdāz iubilata.
P̄tia sūt oīa cātica veteris testamētī: qz oīa in
figurā p̄rigebāt illis. i. Cori. x. Secūda sūt oīa
cātica noui testamētī: qz nūc nox p̄cessit: dies āt
appropinquit. Sūt āt nō solū figurata p̄ cātica
veteris testamētī: s; et ista cātica qdāmō figurāt
cātica vite eterne. Est. n. f. 3. Diony. stat⁹ noui
testamētī mediū inē statū veteris testamētī: q̄
erat solū figuratiū: et statū patrie vbi nūc figu
re: s; oīa i luce clarescūt. Mā i nouo testamēto
et exhibet res figurata p̄ veteri testamētū: et ē et fi
guratiua eoz q̄ sūt i patria. Tertia āt cātica sūt
ea q̄ cātāt i vita eterna: d̄ q̄b dī apocalip. q̄ cā
tabāt scī canticū nouū āte sedē dei et agni. Tūc cā
ticoz alia sūt cātica solū: alia sūt cātica canticorū: et i
veteri testamēto notū ē. In nouo cātica sūt tria
f. bñdict⁹ et nūc dimittē: tertiu ē glā i excellis: qd
ē canticū canticorū. Et cātica qdē sūt de victorijs.
S; cātica canticorū d̄ p̄m̄s. Cātica veteris testa
mētī s̄bordināt cāticis noui testamētī figurati
ue qd itūeti sūt lucid p̄z. Mā oīa illa cātica p̄po
sita sūt p̄ ḡfay actiōe: aut ex hostiū p̄stratiōe sic
cātem dño glōse 22. Ero. xv. et qdā alia. Aut p̄
qdāz libatiōe: vt illud Ezechie. Ego dixi i dimi
dio annoz meoz 22. Isaiē. xxxviii. Aut p̄ do
norū receptione vt illud Anne Exultauit cor
meū in domino 22. i. Reg. ii. Et qz vā victoria
patuit n̄ro duce nato: iō ei⁹ milites āgeli cecie
rūt. Glā i excellis dō. Inspecta āt librate sui et
p̄p̄ti zacharias cecinit Bñdict⁹ dñs de⁹ israel.
Cū aut Symeō donū maximū in vlnis susce
pit: et ip̄e canticū cecinit. Tūc dimittis. Cāti
ca aut canticorū salomōis s̄bordinant hūic cāti
co canticorū v̄ginis. f. magnificat. Et vt docet
egregi⁹ Origenes sup̄ cātica canticorū nō sta
ti a p̄ncipio sūt cantata cātica canticorū sed p̄
us egypto calcato et mari rubro transmissio ho
stis p̄strato cāticū ē. Cātem dño glōse 22.

Sed nodū vētū est ad canticū canticorū. **M**o-
tādū igitur q̄ sicut illa cātica canticorū salomo-
nis sex famosa cātica p̄cesserūt sex grad⁹ signi-
ficātia: quib⁹ ad cātica canticorū mēs potest ascē-
dere hūana. Sic sex act⁹ famofos hūic cātico
canticorū virgīs scripta circa virginē almā de-
scribit euāgelista: vt euidenter eluceſcat q̄ illa
isti vt ūbra d̄ferūt. **P**recessit p̄io cāticū mo-
si **Exo. xv.** Cātem⁹ dño x̄. significat libertatē
peccatorū. i. a peccat⁹. **S**ecūdo cāticū ppli israel
ascēdit puteus x̄. **Numeri. xxi.** Et notat lar-
gitatē gr̄arū vel donorū **Tertiu** cāticū delibo-
re. **Qui** spōte obtulisti aīas vestras x̄. **Iudi**
cū. v. et insinuat obediētiā subditorū. **Quarto** cā-
ticū aliud moisi illud. **Audite** celi q̄ loquor. **Deu**
tro. xxxij. et demonstrat istructiōē diuinorum
eloq̄orū. **Quinto** cāticū āne illud. **Exultauit** cor
meū et significat vbertatē gratuitorū. **Sexto**
cāticū quodlibet dauid i psalmo: qd̄ figurat ve-
nustatē et varietatē dulciū sonorū: id ē gaudio-
rū mētū. **P̄** q̄ sequit cāticū canticorū salomo-
nis: ergo virginē sacrā describit euāgelista cā-
taticē. **A** virginē denudatā p̄mo: dices. **Aue** id
ē sine ve: grati⁹ fecūdatā: cū subdit gr̄a plena:
dei solius īperio subiūgatā: cū īb̄fert: dñs te-
cū: b̄ndicta tu i mulierib⁹. q. d. mulieres ceterē
sū viri potestate sūt: tu solī dño q̄ ē tecum: diui-
nis eloquijs illustratā: qñ cogitabat q̄lis eēt ista
salutatio ruminās scripturas: et iterū querēs
quomodo fiet istud. **T**āti filij delictijs īpregna-
tā: qz iūcta ē in vtero hēns de spū sacro: modu-
latis gaudijs p̄dotatā: cū intrās domū zacha-
rie et salutā helisabeth: audīt ab ea laudib⁹ fuffi-
torū a deo recognoscēs: et ad mōrē p̄tēplariōis
et diuie laudis ascēdēs: ait. **M**agificat aīa mea
dñs. **E**t aduerte fideliter: qz q̄qd̄ i illis obūbra-
tis cāticis canticorū petīt: aut factū eē describit:
totū hic lucidū habitū insinuat. **N**ā ibi petīt oscu-
lū. **O**sculet me: inquit: osculo x̄. **H**ic habet cō-
iūctio: scilicet diuine nature cū hūana. **I**bi po-
stulabatur tractio. **T**rahe me inquit x̄. hic hē-
tur discursio: nā maria p̄git cū filio in vtero ad
helisabeth. **I**bi querit locus pass⁹ et accubit⁹:
hic habet cubās in albo pass⁹ alimētis virgīs
Ibi videbatur lōge saltes in mōtib⁹: hic festinā-
ter i montana ducit realit. **I**bi q̄rebat i lectu-
lo: et nō reperiebat: hic claudis i corpūsculo: et p̄-
dicat. **M**ater ibi vocabat dilect⁹ vt descēdat:
hic humanat vt se ostēdat. **I**bi p̄uersio ei⁹ ad
humanā naturā sperabat: hic iā facta denomiā-
tur. **I**bi nat⁹ fact⁹ petebatur ad oscula et āple-
xus: hic incarnat⁹ alit vt pariat et def oib⁹ ei⁹
desideratib⁹ āplexus. **E**t sic lege oīa cātica cāti-
corū salomonis et qd̄ ibi reperis obūbratū: i vir-
gīe vidēble sub carne reuelatū. **E**t qz diceba-
tur: qz hoc p̄ciosū cāticū canticorū: scilicet magni-
ficat: subordinat cāticis vite eterne. **S**ciēdū: qz

prim⁹ grad⁹ et sūmus beatitudinis ē visio ipsa
diuinitatē: ex q̄ tāq̄ ex fōte oīs ali⁹ ḡdus beati-
tudinis accidentaliter deriuatur vt noster sac⁹
doctor i q̄rto sentētiā p̄asserit distincti. xlix. **I**n
q̄ visio super extrema aīa raptā: mox magnifi-
cat deū vt p̄m⁹ versus insinuat. **E**t qz tāti boni
visio sū īmēso gaudio eē nō potest statim exultat
spirit⁹ i deo salutari suo: vt dicit secūdo. **V**sus.
In hoc at lumie et gaudio aīa seipsā cognoscit:
vt videt se illa tāta gloria idignā: et sic fatetur se
humilē ac illā: vt tertius versus s̄cat. **P**inc cōpa-
rat p̄mā: p̄mātū ad p̄mātes. **E**t addit: qz fecit
mibi magna. mibi idigne magna p̄mā: et p̄mā-
as potēs ē vt habet i quarto versu. **I**nde vero
p̄spicit nō ex meritis humilitatis sed ex mera
misericordia oēs beatos beatitudine p̄secutos
Et dicit i q̄rto v̄su. **E**t misericordia eius a p̄ge-
nie i p̄genies x̄. **P**ostmodū de ipsa ip̄por-
cionata p̄portioe scilicet p̄mij et p̄miate aīe disse-
rēs cū aīa habeat vltra id: qd̄ de sui nā cōsequi
potest fateē id euenire ex mera dī potētia dices
i sexto v̄su. **F**ecit potētiā i brachio suo. **S**i ip̄a
potētissima manu ituef eq̄ssimā iusticiā malos
merito punit: et dicit. **D**isper sit superbos mē-
te cordis sui. **E**t qm̄ nō est parua portio illi sū
me felicitatis: societas beatorū repleta ad sup-
abundantiā: et inebriata ab vbertate dom⁹ dei ip̄-
sos ituef: et ait i versu septimo. **E**xultētes i ple-
uit bonis x̄. **Q**uoniam vero ista exultatio nō ē in
patria: sed fuit i via: ibi ituef p̄missiōes factas
sub duplici testamēto: testate psalmi. **S**iccup-
diuimus: sic vidim⁹. **E**xultatq̄ in tali p̄spectu
iuxta illud **Cāti. p̄io.** **E**xultabim⁹ et letabimur
i re: memores verborū tuorū id ē testamētorū:
Et sicut sūt duo testamēta: sic submitit duos
versus: scilicet. **S**uscepit israel puerū suū. **E**t
sicut locutus est p̄ nouo testamēto. **S**icq̄ igit
cāticū canticorū istud scilicet magnificat: oīa cāti-
ca cōtinet par adisi: vbi effectualit sine cessatiōe
cātāt cāticū nouū. **M**agnificat secūdu illud
psal. **G**ratate dño cāticū nouū: laus eius i eccle-
sia factōrū: quod cāticū dicitur nouū nouitate
vniuersitatis: quia factum a matre omniū et do-
mina illud magnificat. **N**ouitate potestas ē: qz
nunq̄ visa est tāta potestas. **N**ouum facit dñs
super terrā et cetera. **N**ouitate locūditatis: nul-
lū cāticū cātatur in ecclesia tanta iucūditate et
solēnitare sicut magnificat. **S**ic ergo exurgēs
maria ab omnibus terrenis: abijt in montana
confessionis diuine: hoc enim interpretat iu-
dea: vt d̄serit est in celestibus iucūditissime cōtē-
plationis sita aīa. **M**agnificat anima mea et ce-
tera. **H**ec omnia **Joā. dominici.**

V De cātico beate virginis i quo aliqua dicūt
magna tripliciter. **C**apitulum. xxvij.

Magnificat anima

mea dñm. Beatissima Maria ex principio huius canticī allicit aīos oīum: vt audire inclinētur: q̄ cātar p̄mittēs. Magnificat .i. magna dei p̄dicat. Sic 7 sapiētia cūctos ad se p̄gregare cupiēs: de sūmis excelsisq; virtutib; inquit. P̄ virt ad vos clamito. Vox hominū ad filios hominū: 7 sequit̄ qm̄ de reb; magnis locutura sū. Vbi est breuē notādū: q̄ aliq; dicūtur magna tripliciter. P̄rio p̄uatiōe. Et hec sūt expulsiua. Secūdo estimatiōe: 7 hec sūt dubitatiua. Tercio vera p̄fectiōe: 7 hec sūt attractiua. Magna p̄uatiōe sūt vicia 7 peccata. An. ij. Eldre. vñ. dicitur Sumus i magno pctō vsq; i diē hāc. Et dicunt magna pctā: q̄ p̄uāt magnis bonis scilicet ḡra dei 7 gloria. Et hor; magna sp̄ritu diabolico cātica p̄ponūt poete comedias: tragedias: 7 satyra obscene: quor; mūdos hodie est plenus: 7 q̄ de se sūt fugitiua: vident allectiua: cū hodie vulgus a veritate aures auertāt scripturaz: 7 ad fabulas p̄uertāt: q̄bus pōt inuehi illud christi Jo. vñ. Propterea vos nō audistis magnalia dei: q̄ ex deo nō estis sed ex patre diabolo. Magna estimatiōe dicunt diuinitē 7 huiusmōi tēporalia: de q̄bus puer. xv. dī. Thesauri magni 7 insatiabiles: q̄ tamē in rei veritate modica sūt 7 q̄si nihil. Ecclesiastes. i. Oīa vanitas: 7 horū vsus malus multa bona auferit: q̄ difficile est imo impossibile diuinitē irare i regnū celoz. Mat. xix. Intellegēdo de illis diuinitib; q̄ ponūt finē i eis: 7 abutunt eis. Sed bonus vsus eorū magna bona acq̄rit. Iuxta illd. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. Horū cātica cōponūt auaritiē dīti: q̄ idolor; seruit. Horū scholē sūt plene: ita vt dicat p̄ hieremiā p̄phetā. A maiori vsq; ad minorē. A sacerdote vsq; ad leuitā oēs auaricie studēt. Sed fallaces eas appellat saluator: q̄ p̄mittūt leticiā: 7 parāt tristitiā. Vere at̄ res magne sūt: que magnis p̄cedūt. De res sūt magne maiores 7 maxie. Magne res sūt virtutes 7 dona: q̄ hic habent. Maiores sunt virtutes q̄ habēt i patria. Maxie vō pat̄ 7 filius 7 spūs sanctus: maxie dico p̄sone de reb; magnis 7 maiori bus dicit apostolus. i. Cor. xij. Nūc manent spes: fides charitas tria hec: maior at̄ horū est charitas. Ecce q̄ charitas est maior illis: q̄ 7 fides 7 spes magne res sūt: q̄ omne p̄paratiuū p̄suppōit suū positiuū. Charitas at̄ q̄ ibi describit̄: q̄ nūq; excidit: ē charitas patrie: 7 hec maior dicit scilicet virtutib; q̄ habētur in via. De at̄ ē maximus: 7 q̄ habet ipse a nobis p̄ ḡram vel gloriā ē maximū donū. An apostolus petrus epistola secūda. ca. i. ait. Vocauit nos p̄p̄ria virtute: p̄ quā maxia et p̄ciōsa nob̄ donauit p̄missa: vt p̄ hec efficiamur diuine nature p̄sor

tes: q̄ q̄ iferta ē mētib; hominū veri sūmīq; boni cupiditas: vt ait Boetius de philosophica p̄solatiōe. Bonū cognitū mētē trahit. Magnū bonū magne trahit. Maius bonū magis trahit. Sed maximū bonū maxie trahit. At̄ q̄ virgo facta ad scholas suas oēs traheret dimissis peccatis 7 fabulis sp̄etis mundanis tradere p̄mittit de maximis delitijs 7 ait. Magnificat aīa mea dñm. Magnificabo eum nimis in ore meo: 7 i alio psal. Repleat os meū laude tua: vt cāte tota diē magnitudiez tuā. In q̄ versu p̄mo tria possūt p̄siderari circa illud canticū cāticorū. P̄rio cā materialis alias subiectiua magnificat. Secūdo cā actualis 7 effectiua aīa mea: Tercio cā finalis 7 obiectiua dominum. §. I.

Quantum ad primum

Materia huius canticī ē tradere magnalia dei: vnde dicit magnificat. An notādū: q̄ sicut oīum rez p̄stātū determinata ē magnitudo 7 q̄ctitas teste philosopho i. ij. 7. iij. physicor. Sic oīs create nāe ē determinata potētia: cū solius dei dicat potētia infinita. Cū igit̄ hūan; intellectus dicat 7 sit aliq; creatura: nulli dubiū ē: quin ei; potētia sit finita 7 limitata: ita vt supra se ascendere nō possit nisi diuino lumie sup̄iori duct; dicere psal. In lumine tuo videbim; lūmē. Tria at̄ sūt q̄ intellectui nostro obijci possūt. P̄rio viliā 7 mechanica. Secūdo media 7 physica. Tercio p̄mia 7 theologia. Et p̄ vsū qdē 7 occupatiōnē mechanicoz: vt ē textoria: cementaria 7 bi; virtus intellectiua bebetatur: vt experientia notū ē. An 7 dicūt mechanice artes a mechor mechanis scōz Alber. q̄ intellect; q̄si mechan; 7 de generat a sua nobilitate: cū magis sit sc̄lar; ad nālia 7 digniora. An q̄ diuini se dederūt huiusmōi mechanicis et s̄bulib; 7 igēiosis vt picture sculpture 7 huiusmōi speculatiuis magi inepti sūt. media vō. i. ipor; nāliū p̄sideratiō 7 ingi speculatio magi iuuat intellectiua: q̄ vsat̄ circa p̄p̄um obiectū: qdē veritas abstracta a materia. Sed istoz nāliū speculatiō ē duplex: vna ē q̄ cōsistit i ipis reb;: qualis vocat̄ sciētia nālis: que speculatur cuius stellarū: herbarū vir es: naturas animalium 7 huiusmodi: 7 hec est imperfecta: 7 minus virtuofum reddit intellectū. Secunda est que rerum fines 7 causas inuestigat p̄posse: scilicet a quo res ipse sunt: 7 ad quē fines vltimū facit sūt: 7 quē representāt p̄loquunt: 7 ista est vera philosophia naturalis: secundū descriptionem etiā ipsius physici primo physicoz in principio: ad quā tamē speculationem ipse non deuenit: propter qdē vocat̄ metaphysica vel theologia: licet p̄p̄rie sit naturalis: quia inuisibilia dei a creatura mūdi per ea que facta sūt intellecta p̄spiciuntur. Sēpiterna quoq; virtus ac diuinitas ad Rōa. i. Quia via nullo alio

lumine illustrati antiqui philosophi venerunt
in cognitione ipsius dei: ut ostendit diu^s Au-
gustinus in octauo de ciuitate dei. Et hinc est
q^d deū esse dicat p se notū: neq^e cōtineri sub arti-
culis fidei: q^d in lumine naturali demonstrat deū
eē: ut optime probat doctor noster de aquino
in p^{ri}o cōtra gētiles. Nec speculario inuāt itel-
lectū nō parū dicere psal. Mirabilia testimo-
nia tua &c. Sed aliqua t^{er}tio obiciunt itellec-
tū q^d uoco p^{ri}ma t^{er}theologica: sub q^d mēbro itelli-
go oia q^d naturali lumine itelligi nō possūt: ut est
eterna felicitas: quā nec oculus uidit: nec auris
audiuit t^{er} cetera. Simplicia eterna trinitas p-
sonarū. Iudicia dei q^d icōprehēbilia dicat apo-
stolus. Mysteriū incarnationis t^{er} alia huiusmōdī
q^d fidei tāū sūdunt: t^{er} hec sūt: q^d maxie intellectū
p^{er}ficiūt: t^{er} tāū ut dicat spū s^{an}ct^{us} p os Isaie. Nō
si crediderit nō itelligit. Nec sūt q^d sūmo studio
t^{er} uigilātia attēdēda sūt t^{er} audiēda. Et de his cā-
trix n^{ra} p^{er}fete loq^ut^{ur} t^{er} docet p^{er}mittit dicēs. Ma-
gnificat aīa mea dñm. q. d. dñm dicitur: t^{er} doctū-
ra est aīa mea. Nec sūt illa magna: q^d b^{ea}t^{us} p^{er}mi me
tuebat ille sapiētissim^{us}. Job: dicēs c. xxiij. Nō
lo multa fortitudie p^{re}dat me cū: neq^e magnitu-
dinis sue mole me p^{re}mat. Est enī magn^{us} fortitu-
die t^{er} iudicio t^{er} iustitia: t^{er} enarrari nō potest ait
idē c. xxxix. Et tamē tāā audaciā tribuit ei spi-
rit^{us} s^{an}ct^{us}. ut hec vgo puula puella audeat enar-
rare t^{er} magnificare: t^{er} sp^{er}itis mechācis vili-
t^{er} naturalib^{us} medīs: insitit theologicis sūmis
Sed nec mirū vgo s^{an}cta si magna loqueris de
deo: q^d tā magnus i medio tui s^{an}ct^{us} israhel Isa-
ie. xij. Sed hec pars q^d dicit magnificare se
dñm: est admiratiua t^{er} disputabilis: nā scim^{us} q^d
magnus dñs t^{er} laudabilis n^{ost}ris: t^{er} magnitudi-
nis ei^{us} nō est finis. Cū dicat Eccl. xliij. Terri-
bilis dñs t^{er} magn^{us} vehemēter: t^{er} mirabilis po-
tētia ei^{us}: gloriificātes eū exaltate illū quātū po-
testis: sup^{er}ualebit adhuc t^{er} admirabilis magnifi-
cētia ei^{us}. Ex quib^{us} v^{er}bis videt^{ur}: q^d nec magni-
ficari possit: nec ut magnus est: enarrari. Cū g^o
virgo s^{an}cta se dñm magnificare tā audacter p-
fiteat: cū ipa potius videat^{ur} minora se: q^d quē ce-
li capere nō poterāt i suo corpusculo p^{re}ben-
dit. Pro quo sciēdū q^d est triplex magnitudo
p^{ri}ma itēsiua t^{er} virtualis. Secūda extēsiua tē-
porum t^{er} localis. Tertia diuisiua t^{er} corporalis.
De p^{ri}ma magnitudine dicat i psal. Magnū
dñs t^{er} magnā vīr^{tas} ei^{us}: t^{er} secūdū hāc dñs dicat^{ur}
infinit^{us}: q^d i finita essētia: i finita bonitas: i finita
sapiētia: i finita charitas: t^{er} quicqd bene dici po-
test de deo: cū infinito dici debet: nec tamē illud
ē q^d quicqd sit exprimit^{ur}. Et q^d a infinito nihil addi
potest: de^{us} sic essētiālit^{er} magnificari nō potest
Et ad istū sēsu p^{re}dicta verba Eccl. dicunt^{ur}: tamē
iste vīr^{tas} ei^{us} dñi dīminute app^{re}hēdebantur a
paucis: q^d vgo p^{re}fata magnificētius exp^{re}ssit.

Si q^d vba ei^{us} diligēter attēdit. Et iō ēt isto mō
aliquali^{ter} dicat^{ur}. Magnificat aīa mea dñm. Se-
cūdo dicat^{ur} aliq^u magnitudo extēsiua loco vel tē-
pore: sic dī tps magnū: ānus: mēsis v^{er} dies: t^{er} h^{ic}
scilicet q^d p magnū spaciū tēporis durat^{ur}: loc^{us}
dicat^{ur} magnū: q^d multū spaciū occupat ut i psal.
Hoc mare magnū t^{er} spaciōsū. In hac duplici
magnitudine dicere potest vgo s^{an}cta illud ma-
gnificat. Nā tā venerat magnitudo tēporis: t^{er}
oīa tēporanea t^{er} s^{an}cti: lausq^{ue} diuina i terris s^{an}cti
magno scilētio latebat. Et enī ait deuot^{us} bea-
Bernar^{us}. i q^dā s^{an}cti de aduētū. Angelus nō lo-
quebat^{ur} āpli^{us} hoi^{um}: patriarcha defecerat: de erat
p^{ro}pheta: sacerdos auaricie studebat: dux nō in-
ueniebat^{ur}. q^do venit dñs in tāū: ut diabolus
auderet dñm dicere oīa f^{er}na mūdi eē sua. Par-
titū. Et ipse dei filius cū tā p^{re}dicare cepisset: ait se
nō habere vbi caput suū reclinar^{et}: erat ei^{us} do-
min^{us} nō solū paruu^{us}: sed fere nullus i cōspec-
tu t^{er} p^{re}uētū hoi^{um}: q^d defecerat laus ei^{us} q^d tota-
lit^{er}: laudabant idola nō verus de^{us}. Hāc g^o quasi
extinctā alma vīr go resuscitās p^{ri}ma s^{an}cti nouo te-
stamēto sub cārico t^{er} vocali laude deific magni-
ficat dñm: quasi dicat. Magnificate dñm i eter-
nū: ut quilibet āplius dicat: sēp laus ei^{us} in ore
meo. Magnificat etiā localit^{er}. Nā oīi notū
i iudea de^{us} in israhel magnū nomē ei^{us}. Sola ei^{us}
synagoga i terris diuinas laudes vīcūq^{ue} decā-
tabat. In alijs regionib^{us} mūdi idola t^{er} demōes
colebant^{ur}: t^{er} ipa laudib^{us} efferebant^{ur}. Et vbi per
os vīr ginis diuina laus ifonuit: cepit p^{ri}ma lo-
ca diuulgari t^{er} p^{er}mutari i ei^{us} figura: nō i sua ci-
uitate sed peregrina i mōtanis existēs laudare
cepit t^{er} peregrinari: q^d magnificētia ei^{us} pegria-
ri debebat: t^{er} extra iudeā effūdi. Laus enī ei^{us}
ab extremis terre. Tercio mō magnitudo
ē sēsiua t^{er} corporalis: sicut dī magn^{us} homo: q^d
est magne stature t^{er} huiusmōdī. A seculo nō est
auditu^{us} neq^e itellectu^{us}: q^d dñs isto modo posuit
magnificari: t^{er} tamē dñs deus factus est paru^{us}
sine manib^{us} hūmāi seminis abscessus t^{er} demū
creuit i montē magnū: Daniel. ij. Dic g^o vīr-
go benedicta: factor meus est paruulus: filius
meus clausus est in vīscerib^{us} meis. Crescit t^{er}
magnificatur: t^{er} magnus efficit^{ur}: alimē ei^{us}
nutritus. Cū magnifico idēst magnū facto: do-
nec per partū requiescat in vīnis meis: tūc ēt
illum pascens lacte pectoris mei faciā illūz ma-
gnū: donec magnus vīr sit aptus ad magnū sa-
crificiū verum. Et go itelligē post multa.
Magnificat aīa mea dominiū. §. II.

Secunda causa huius
cantici scilicet actualis t^{er} effectiua notatur cū
dicat^{ur}: anima mea: vbi canticū istud describi-
tur. P^{ri}mo suauitate dulcis armonie. Secū-
do sēritate lucis: theologie. Tercio integritate

Capitulum .XXVIII.

nudate theorie. Et per hec oia trahit ad audita-
re talia melodie. Ad sentiedu tamē qd dictu est
excitade sūt r aperiēde aures cordis r nō cor-
poris tān: vt enī ait bea⁹. **P**rego. in Omelia
sup illud. Luce. viij. Si qd habet aures audiē-
di audiat. Sūt alie aures qd corporales: qbus
aia vti^r. Ubi q aia loquit aie audiat^r exigit: qz
tales potētie requirūt qia sūt oblecta capiē-
di. Omne enī simile ad suū simile inclinat. **E**-
clesiastici. xij. Et ipossibile est nō corp⁹ corpo-
moueri: vt dicit in libro sex pncipiorū. **S**olēs
igitur alma ista cātari^r docere: qd⁹ aurib⁹ op⁹
sit ad capiēdu qd dī: dixit cām instrumētali^r
agēte huius cātici fore aīam: vt aia se parat ad
id qd naturali ēr voce exprimit: qz ex abūdātia
cordis os loquit^r. **H**inc est: qd plerūq hui⁹ cāt⁹
suauitas nō pcpit: qz ad cū audiēdu r intelligē-
du sole corporee aures aperiunt: r interiores
claudunt. **A**udi q oīa: qz aia loq^r. **M**agnifi-
cat iquit aia mea dīm: nō solū corp⁹ r lingua: s; aia
r lingua ei⁹: r hinc suauitas exprimit: qd ē p-
miū. **A**d cui⁹ euidentia pmettēdu ē: q armō-
nia triplici organo cātat. scilicet materiali: vo-
cali. r mētali. **M**ateriale organū ē tuba: lyra:
cithara et hī mortuo et insensibilia. **V**ocale
aut organū est ipa lingua cū pmetijs suis: qbus
vocalis cāt⁹ format. **S**ed spirituale organū ē
ipsa mēs iāmata r irradiata. **D**e q apostol⁹:
Psalā spiritu: psallā r mēte. **I**n hec āt dul-
cis est armonia instrumētalis: dulcior vocalis.
dulcissima mētalis: **D**e pms duab⁹. **E**cce. xl.
Tibia r psalteriū dulce faciūt melodiā. **E**t sup
vtrāq lingua suauis: r hoc patet māifeste. **N**ā
instrumēta musicalia q dulciora sūt: vt organū:
psalteriū: cithara tibia r huiusmōl. tūc suauis
sonare dicūt: cū vocali melodie magi appropi-
qre vident^r. **N**ū ē i pmedatiōe huius cōsuevit
dici: vide^r q loquat^r. **D**e iubilo āt cordis r mē-
tali melodia dicit^r. **E**cce. xxx. **N**ō est sēsus su-
per cēsū saluē: r nō ē oblectatio sup cordis gau-
diū. **Q**uis q erit tāte sufficiētē: vt valeat expli-
care vel pcipere qre melodie ē cātici: qd instru-
mētali^r vginis facte aīa cātat. **C**ōsidera si va-
les qlis sit cithareda: qlis cithara: qlis et cātici
materia. **N**ā r bon⁹ cantor si voce rauca vraf:
male cātat: r bon⁹ cithareda fracto instrumēto
male citharizat: nec ēr sufficit vox pulchra r in-
strumētū nobile: si auctor arē sit iperit⁹. **A**d h⁹
ēr datis pita arē r instrumētōz cōpositiōe pfc-
ta vbi materia sit displicibilis: d suauitate citha-
rizatiū vel cātariū aliqd subtrahit. **I**n isto aut
cātico cithareda ē spūāl⁹: q etiā i oī instrumē-
to inepto r vili suauit sonat: tetigit enī puez ci-
tharedā dauid: r psalmistā fecit: tetigit r puez
iuniorē danielē: r iudicē senū pstituit. **P**astorē
armētōz amos r pphetā pstituit. **P**iscatorē
petrū r pncipē apostolorū ordinauit. **T**elonea

riū r publicanū. **M**atheū r apostolū r euāge-
listā creauit. **P**ersecutionē fidelīū saulū r i pdl-
carōz gētiū paulū puerit. **Q**ualit āt cātabit r
armonizabit spiritūāl⁹: vbi instrumētū ē aia
vgis sacissime. **S**icut enī mortua charta reso-
nare nō potest pfcere qd viua vox exprimit: di-
cēte bea⁹. **H**ieronymo ad paulinū. **H**abet ne-
scio qd latētis energie viua vocis act⁹: r in au-
res discipuli ex auctoris voce trāsfusa fort⁹ so-
nat. **E**xēplū subdit de esebio. **S**ic r oēs corpo-
rei art⁹ ēt ad hoc i vnū simul collecti. nō possūt
puenire ad hoc: vt pfcere exprimere valeant q
ipa spiritualis anima alte cognoscit: **H**inc ē q
paulus loqui non potuit: quod in paradiso a-
nima sua cognoscit. **P**rotergo nobilissimo i-
strumento: quod est anima: non qualiscūq: sed
virginis beatissime vtitur spiritūāl⁹ actus ad ca-
nēdu quod dicitur. **M**agnificat anima mea
dominū r cetera. **A**dde his duobus nobilis-
simo cithareda r suauissimo r optio instrumē-
to preciosam r delectabilē materiā quia hic ca-
nantur magnalia diuine laudis: r tunc quis a
longe auribus anime pcipies ad suauitatē hu-
ius cantici. **M**agnificat r cetera. **S**ecūdo
cū dicitur: anima mea: ostenditur serenitas r p-
funditas theologice veritatis in hoc cātico cō-
tenta: vt dicit. bea⁹. **A**ugustinus. **D**iuina lux q
purissima est: nō nisi a puris oculis potest itue-
ri. **U**nde r saluator **M**at. v. **B**eatū mūdo cor-
de: quoniā ipsi deū videbūt. **Q**uod demonstra-
ri potest tā ratione q experientia exēplari. **R**a-
tione quidē: qz vnūquodq recipitur per mo-
dū recipientis. **L**ux ergo que deus est: qz erat
lux vera. **J**oā. i. **N**on recipitur lux nisi a luce
vel anima luce illustrata. lux aut anime est ipsa
puritas: sicut tenebre ei⁹ est peccatū: ppter qd
dicitur **J**oā. i. **L**ux in tenebris lucet: r tenebre
eā non cōprehenderūt: r hoc tota die ad sensū
patet. **Q**uā enī quotidie audiūt voces verbū
dei: r tamen eā non apprehendunt: qz sunt i te-
nebris peccatorū: r q minus his tenebris pec-
catorū participant: magis a luce veritatis vbi
dei mouentur: propter quod quasi satis notū
ē: q soli boni audietes meliores efficiunt. ppter
verbu dei. **M**ali āt r si audiūt: aure corporis
audiunt: r in suis malitijs perseverant: patet
idem exemplo. **E**s enī r quodlibet corp⁹ aliū
quanto purius r tersius tanto magis solis ra-
dios recipit: r tāto clarius i oppositū corp⁹ p
reuerberationem resplendet. **H**inc est q r dñs
maiorē lucem veritat illis tribuit: qui purio-
res fuerunt: vt etiā **S**ybilis paganis meri-
to vginitatis spiritū prophetie mirabiliter trā-
bueret: vt dicit bea⁹. **H**ieronymus r **J**ouini-
anū. **E**t **J**oannes purior ceteris alijs in diu-
nā cōtēplationē ascēdit: dicens illud. **I**n pnci-
pio erat verbum r cetera. **H**ec igitur increata

sapientia: que in animas sanctas se transfert: et
amicos dei et prophetas constituit. Et dicit Sa-
piencie. vii. qm̄ irradiat et aie purissime virgi-
nis in qua etiam psonaliter habitabat humani se-
sus non est exprimere. Et dū exprimi non potest
evidentissime deducit q̄ hec nitidissima vgo lu-
cide novit divina magnalia: q̄ exprimit voce aia
eius dicens Magnificat aia mea dñm: talis. sci-
licet vt dicat audacter. Confitebor dño nimis i
ore meo: i medio multorum laudabo eum: ps. cxiij.
Nimis inq̄t: non respectu magnificati: s; res-
pectu audientium q̄ magna capere nequeunt. **T**er-
tio vō in eo q̄ dicit aia mea: ostendit integritate
theozice p̄tēplationis. q. d. non solum aia q̄ p̄tēpla-
tione exprimit sed aia mea aia talis: aia tāta: aia
libera. **U**bi est attendendum: q̄ nullus potest dice-
re aia mea p̄prie nisi q̄ totalit̄ habet aiam libe-
rā ab omni seruitute: q̄ triplex est a qua oportet eē
immunē vt sit aia sua. **P**ria seruit̄ criminis seu
vitiorum. **S**ecūda seruit̄ sāguinis seu p̄pino-
rum. **T**ertia seruit̄ mercedis seu terrenorum.
Pria expresse dicit Joh. viij. Qui facit pec-
catū seruū est peccati: s; peccatū sicut triplex
est: ita et seruit̄ ei triplex. **E**st. n. peccatū mor-
tale: qd̄ p̄fecte facit hoīes seruū p̄tē: et diaboli p̄-
fecte. i. cōp̄iete: iuxta illud petri. **A**quo d̄s vici-
est ei seruus addit̄ est. **E**st vt dicit bea. **A**ug.
tot dñorum quot vicioz: et hoc maxie impedit aiaz
ne possit in via deo vacare. **P**er originale aut̄
peccatū s̄sus hoīs et cūcta cogitatio ei p̄na s̄
ad malū ab adoleſcentia sua: vt dī. **B**en. vi. **N**ec
libera aia ab impedimēto talis seruitutis pugne
carnis p̄tra spiritū. **Q**uā non potest ita libere vo-
lare ad deū p̄ p̄tēplationem: vt vacare diuinis:
nec aliquo sacramēto circūcisōis vel baptisima-
tis vlt̄ alteri libera a tali seruitute: licet s̄bleuet
plus et min⁹: sed semper remanet pugna carnis:
q̄ aiam captiuā ducit sub lege peccati secūdu
i. clinationē: et si non dñet oīo. **G**eniale aut̄: tepefacit
aiam: et pigriorē reddit ad ascēdēdu i deū: ser-
uorē tollēs spiritū. **S**ecūda seruit̄ q̄ ē p̄pino-
rum etiam aiam aliq̄lic tenet captiuā: ne in deū tota-
lit̄ vadat: sicut pater de illo q̄chistū seq̄ cupie-
bat: sed tamē retinebat: ne eū sequerē dicens
Permitte me hūc sepelire patrē meū: et seq̄r-
te. **M**at. viij. **P**orra quē defectū scilicet nimie
affectiōis ad parētes. **V**enit dñs mittere gla-
diū separatiōis dicens: **V**eni separare filiū adū
suis patrē: et filiā aduer sus mīez, suā x̄. **M**at.
x. **E**t hoc idē: qz caro et sāguis regnū dei non pos-
sident s̄d̄z apostolū. **Q**uā et bea. **A**mbro. hec
ē vera sacerdot̄ fuga: abdicatio domesticor̄: et
qdā alienatio carissimor̄ vt suis se abneget qui
deo seruire gliscit. xij. q. i. cui poztio. **T**ertia ser-
uit̄ q̄ est mūdial. i. rerū: spinis suis sollicitudi-
nū aiam ligatā tenet: ne libere deo seruire vale-
at: vt pater de illo q̄ dño seruire cupiebat p̄fecte

habēs multas possessiones. **C**ui cū dñs inter-
rogat̄ qd̄ sibi deesset ad p̄fectionē diceret. **S**i
vis p̄fect̄ eē vīde oīa que habes: da pauperi-
bus: et sequere me: retrocessit tristis discēdēs ab
eo: qz multas habebat possessiones. **M**at. xix.
Necesse est q̄: vt aia q̄ vult intelligere magna-
lia dei: et in s̄pectu ei solius s̄per meditari: a
iugo cuiuslibet harū seruitutū eē exutā et libe-
rā. **I**n cui⁹ figuraz dixit dñs abrahe. **B**en. xij.
Egredere de terra tua. i. de mūdianis cupidita-
tib⁹ suis: et de cognatiōe tua. i. de amicis et de at-
tinentib⁹: et de domo patris tui. i. de viciis et cri-
minib⁹: p̄ que d̄s efficit fili⁹ diaboli: et de domo
i. familia ei⁹: iuxta illud **I**o. viij. **E**os ex patre
diabolo estis: et desideria patris vestri. i. diabo-
li vultis facere: et veni i terrā quā mōstrauero ti-
bi. terrā. s. p̄tēplationis et suauis p̄fectionis. **N**ec
est ei q̄ dñs volēs ostendere viā p̄fecte p̄tēpla-
tionis assūpsit petrū discipulū: et amorē terre-
norum: **J**acobū subplātiē fratē: et amorē p̄pino-
rum: **I**oānē gratia. et neq̄riā peccatorū: q̄ sūt ei
p̄traria: et duxit i mōtē et cupiditatē vallis mun-
dialis: excellū et iniquitatē p̄fidi infernalis: seor-
sū et viculū p̄pinoz seu affectiōis parētalit̄
sibi trāfigurāte eos ostēdit gl̄ia suā. **M**at.
xviij. **T**alis potest dici fili⁹ dei renat⁹ non ex sā-
guinib⁹ iniquitatū: neq̄ ex volūtate carnis neces-
sitatū amicor̄: neq̄ ex volūtate viri mūdi vani-
tatū. **E**t talis potest dicere aia mea. **C**ū autē
nullius creature pure aia suā non fuerit subi-
gata peccato: qd̄ si dixerim⁹ q̄niā p̄tū non ha-
bem⁹: ipi nos seducim⁹: et veritas i nobis non ē:
vt dicit **I**o. i. canonica excepta facta v̄gine vt
ait. b. **A**ug. **E**t parētū amorē oblita est: segre-
gata ab eis i sua iſtātia: et deo totalit̄ mācipata:
vt historia natiuitat̄ ei⁹ docet: et ab oī et̄ena cu-
piditate elōgata. **I**n cui⁹ signū est: qz magnus
thesaurū auri sibi a magis ip̄sī paupib⁹ p̄ **I**o-
seph disp̄sātū: ita paupcula remāsit: vt ide ad
paucos dies. s. i die purificatiōis agnū emere
nō posset ad offerēdu i sacrificiū: sed ebullit sa-
crificiū pauperū. s. par turturū aut duos pul-
los columbarū. **L**u. ij. **R**estat vt talis virgo
ab omni iugo seruitutis et excussa totā aiam suā
possideret: et dicere sola potuerit anima mea: et
tota cecinerit vsq̄ in finē. **N**os autem id face-
re nō valemus: ne dum vñm integrum cāticū
sed nec vñm f. stinatus pater noster: vt habe-
mus exemplū in legenda beati **B**ernardi: qui
aut iugum peccati aut cura rei familiaris: aut
representatio alicuius amici vel propinquū men-
tē intercedat: aut multū aut par reuocat. **A**b
his aut̄ oībus beata virgo totalit̄ semota fuit:
nec te moueat q̄ triū generū peccatorū dixi iu-
go nō teneri. quasi in originali non videret eē cō-
cepta: qz et si in eo cōcepta: tamē ab ipso totalit̄
liberata non sicut ceteri sed specia: ius: qz in ea

nō solum fomes peccati fuit ligatus: sed penit⁹
extinctus: q̄ in nobis nec ligat⁹ nec extinctus ē
sed aliquatiter minoratus p sacramēta. Si q̄ in
hac via vīs vñā aīam totaliter iubilātē et tem-
plātē ceteris omissis experiri hāc mētē auscul-
ta itonātē et dicētē. Magnificat aīa mea dñm:
q̄ meditatio cordis mei i p̄spectu tuo sēp. §. III

Tertio rāgebatur can

sa finalis et obiectiva: cū ait dñs: Et ex hoc ostē-
ditur q̄ virgo fuit. P̄rio famosa patet vene-
randa. Secūdo laus eius gratiosa frequēter de
cantāda. Tertio est deitas glorioſa ſolēter ad-
oranda. Quantū ad primū notandū: q̄ si-
cut dicitur Ecce vlti. faciēdi plures libros nul-
lus est finis: rō: q̄ hōium genus famāz deside-
rans: que ex oībus maxime ex libris acquiri-
t: naturaliter loquēdo p̄cipaliter circa librorū
cōpōsitiōnez dedit operaz efficacē: et que nō va-
luerūt cōponere fieri fecerūt: et eos aut suo no-
mīe dedicari: aut de suis factis egregijs cōpōi
et reintegrari: sicut etiā hīstorie infidelīū pluri-
me narrāt. Et valer⁹ maxim⁹ etiā i. c. de cupi-
ditate glorie dicit. Nā q̄ p̄genes deficiūt: sepi-
us et aliq̄do terminat⁹ ad ignominīā: p̄grege-
te diuitie: edificia pōpōſa: fortia bella: parta ſep-
tra et huiusmodi q̄b⁹ fama q̄ſita et p̄ſistere depu-
tata citi⁹ enaneſcūt: niſi librorū tenaci memorie
ſint mādara. Hac via mūdi hōies vani gloriāz
aſſequi cupiētes: aliq̄ studuerūt circa collectio-
nē magnā librorū: vt P̄rigenes q̄ quadraginta
milia librorū edidit: aut ſuo noīe aſcripſit ſic nar-
rat Seneca. Alij tractauerūt facta egregia ma-
gnorū adhuc viuētū: vt ipſi fauorē libris preſta-
rēt: ſicut mēdax Virgilius. Alij laborauerunt
tractare materias delectabiles et obſcenās: vt
vani poete: Alij ſubtilia etiā diſputando libros
collegerūt vt philoſophi. Alia vtilia et ap̄ia lu-
cris: vt iuriſte. Alij vtilia aīe: vt theologi et hu-
iſinōi. Tamē oēs errauerūt ab vīcro q̄rētes i
hīſ famā. Nā teſte Hieronymo. Fama vt ūbra
fugit i ſequētes et iſequit⁹ fugiētes. Un talitū no-
mē ē i malū: q̄ vocauerūt nomia ſua i terrenis
ſuis. Qui at gloriā dei q̄rit: a deo gloriā etia
mūdo ſpedire volēt: vt patet i Joāne enāgeli-
ſta: et bea. Bre. papa. Hec igit⁹ debet eē recta itē-
tio ſcriptoz et oīuz alioz q̄lit cūq̄ opantiū ma-
gnificare. I. deū et nomē ſactū ei⁹: oīa p̄pria vti-
litate: delectatiōe et fama poſſipolita. Et q̄ puri-
us os laudātis tēdit i deū: eo glorioſius fama
glorioſa i laudatiōe reſultat. Saltes ergo glo-
rioſa bea. Maria p̄ſe dei laudes canere ſtu-
det: et hic ei⁹ oīs finis et itētio. Et tō dicit. Ma-
gnificat aīa mea dñm. Et nota q̄ nō dicit deuz
ſpōſū: nō patrē: nō filiū: q̄uis quodlibet horū di-
cere potuerit. Vere: Sed tantū dicit dñm: vt oī
via p̄prias laudes fugeret: et diuinis tantū itēde-

ret. Si enī dixiſſet deū: ſua hūilitatē tacuiſſet:
q̄d fieri nō poterat cū ea vſq̄ ad redūdātiā ple-
na eēt et oī vbo actu geſtuq̄ ſe hūilē. i. vīlē p̄di-
caret p̄ poſſe. Aut enī dicit deū: ſui dicētē nul-
lā p̄ditionē exp̄mit: cū de⁹ nō dicat relatiue. Si
dixiſſet ſpōſū: multū ſe laudāſſet: ſi dixiſſet pa-
trē vel filiū eque laudis eēt. Sed vbi dicit dñm
q̄d ē relatiuū ad ſeruū et ācillā. Et hoc nomen
ſeru⁹ et ācilla ē nomē vilitatis: q̄uis ſit ſūma in-
gēnuitas: i q̄ ſeruū⁹ chriſti p̄probat: cui ſuire
regnare ē: reſeruās vñū āgelo dictū. Ecce. ſ. an-
cilla dñi: dñm dixit. Magnificat aīa mea dñm
et ex his duob⁹ reddit⁹ famosa: q̄a tantū laudes
dñi cecinit: et q̄a ſue hūilitati ſēp ſtudit. Pro-
pter hūmū iſtud cāticū Marie oī die iſallibilis
cātā: et hora multū ap̄ta ſcilicet i vespis: et mō
multū grato et ſolēni magiſq̄ oīa cātica eccleſie
et ſic nō ſolū brā vgo famosa ex cātico: ſed et ipſz cā-
ticū famoſius cetis. Secūdo ex eo q̄ dicit dñs: iſta
laus reddit⁹ gratioſa et frequēter decātāda. Ad
magnā. n. laudē q̄tuor requirūt. ſ. vt ſit a ma-
gno laudāte magno mō de magnis factis: et de
magnis p̄ſonis. Et hic nō dico magna niſi vru-
oſa. Nā vt dī i ps. peccatozi dixit deus: q̄re tu
enarras iuſticias meas et. q̄a vt dī Ecce. xv.
Nō ē ſpectoſa laus i ore peccatozis. Dic et Se-
neca. Sit tibi itaz turpe laudari a turpib⁹: q̄ ſi
lauderis ob turpia: Secūdo ē magna laus ma-
gno mō debet p̄nūtiari iuxta illud psal. Bonū
ē p̄ſiteri dño et p̄fallere noi tuo altiffime et. Et
illō. Laudate dñm de celis cū ſequētib⁹. Ter-
tio debet eē magna laus de magnis facti. Q̄n-
tū ē ſciētie ſingulares q̄ diſtinguunt penes ſubie-
cta: habēt inter ſe gradus nobilitatis ſue: vt il-
la dicat nobilior que eſt de nobiliori ſubiecto.
Et propter hoc theologia dicit⁹ nobiliſſima et
maxima ſciētia: q̄ eſt de nobiliſſimis dictis et fa-
ctis: et de nobiliſſimo ſubiecto: quod eſt de⁹: vt
docet ſactus doctor n̄ i p̄ma parte. q. i. Quar-
to magna debet eē laus de magnis p̄ſois. Et
his q̄tuor reddit⁹ magiſcū iſtō cāticū. Nā lau-
dās ē magna: ſed aīa vginis talis et tāta. Mo-
dus eſt nobiliſſimus: q̄ exultauit ſpiritus me⁹
et. ait. De magnis factis que hic narrantur vt
patet in proceſſu cānici. Reſtabat ergo vt a q̄r-
to magna laus diceret⁹ vt tota eſſet magna. Et
hoc ſit cū ait dñs. Prudētē enī et anthonomā-
tice ait dñm: absolute dicit. et nō dñm talē: q̄ nō
loquitur de domino allicūſ āgeli at porionis
mundi: ſicut fecerunt omnes tragicī: comici: et
hiſtoriographi. Sed d dño vniuerſali Deſter
xij. Dñs vniuerſozū tu es: et in ditione tua cū
cta ſunt poſita ait. Harodocheus ad deum lo-
quens. Sed dicit: ex his dictis bene ſequit⁹:
q̄ iſta laus p̄ponatur omnibus ſcripturis
mundialibus: ſed non diuinis: quia ſicut iſta de
domino: ita et tota ſacra ſcriptura de domino

loquitur. Ad quod respondeo: q non sine spe
ctali causa et rationabili usus ecclesie tolerat ma
gis reuereri vnaq ptem scripture sacre q alia.
Nam non ppter finez nec ppter auctore: nec
ppter materia particularē: sed ppter modū et fi
nē particularē: ad quē ordinata sūt: qz psalmi et
cāntica licet habeāt eūdē finē: qui est dñs de⁹: ta
mē facta sūt ad hūc finē particularē: vt iucūde
tur mens in deū ex eis et ascēdat. Et adhuc inē
ista est aliqua differētia reuerētialis: nā ad ps.
et cāntica sedetis alternatim a choris excepē qui
busdā: vt laudate dñm et huiusmodi: vt cū ibi i
nitent oēs creature ad laudādū deū: et nos eti
am reuerētius assurgamus. In nouo testamē
to cū legis de epistolis vel alijs loco epistolaz
sedet. Cū de euāgelio recti stamus: quod etiaz
de cōse. di. i. doceat. Et in nouo testamēto sūt cā
ntica in quib⁹ etiā sit differētia reuerētialis non
a causa agēti principali: que est spiritus sāct⁹:
nec ex causa materiali vel finali s ex causa instru
mentali. Tria aut sūt que preferūt scripta scri
ptis. Tempus scilicet in quo adinuēre sūt: for
ma tradēdi: et dignitas psonē tradētis: Respe
ctu pmi istud cānticu pponit oib⁹ scripturis ve
teris testamēti. Respectu scđi pponit oib⁹ epi
stolis actib⁹ et pphetis noui testamēti. Respec
tu tertij pponit oib⁹ scriptis et euāgelijs: exce
ptis his que ore xpī emanauerūt: qz nulla psona
post christū dignior reperit: et ideo hoc frequē
tandū. Tertio dicebat: q ex hoc q dicit dñm
reddidit ipsū gloriofū et adorādū. Et iste est finis
pncipaliter intentus in isto cāntico. Teste enīz
ps. Initium sapiētie timor dñi. Initium oīs bone
et ordinate operationis est timor dñi. Cū q iste
termin⁹ dñs includat timorē. Iuxta illud Da
lach. i. Si ego dñs: vbi est timor meus: vt men
te ad timorē dei et reuerētiam excitaret: ait dñs
vbi est diligenter adnotandū: q tria sūt que fa
ciūt pncipaliter aliquē dñm gloriofū et honora
tū: que etiam pinentur in etymologia huius
nominis dñs. Et hec sūt. Prīo. Largitio bñ
ficioz: et sic dicit dñs: qsi do munus. Secūdo li
beratio oppressoz: et sic dicit dñs quasi do ma
nus. Tertio debellatio inimicorū: et sic dicit do
minus quasi do minas. Dimitto quartā ety
mologie significationē: que est potius seruozū
et tyrannoz q dñozū et est modernoz: scilicet
depredatio subditoz. Et dicit dñs secūdu hoc
quasi do minus imo do multū: et cūta surripio
Prīo igitur dicit dñs quis effici gloriofous p
donoz largitione: et hic est dilect⁹ et reuerētus:
vt dicit de rege assuero: q vt ostēderet magni
tudine iperij sui: fecit grande conuiuiū cūctis pñ
cipibus suis etc. Pester. i. Et ista beneficia sūt tri
plicita. Prīmū affluentia cūctis tēporalis. Se
cūdu clemētia pietatis paternalis. Tertiū in
flicta equitatis iudicialis. Prīmū fecit magnū

salomonē: patet hoc. iij. regū. x. euz dedit mūnē
ra magna regine sabbe. Scđs fecit magnū da
uid: vt patet in. i. et ij. Reg. et precipue de clemē
tia q vltus est erga saulē inimicū suū: et erga fili
um absalonē: qz iurauerat ptra ipsū. Tertiu fe
cit magnū salomonē: et pcepit in iudicio duarū
meretricū pcedētū de filio viuo: cui⁹ esset illa
ruz. iij. Reg. iij. Nostra ergo virgo psaltes vt
ostēdat in cōspectu nostro gloriofous quē canit.
Dulciter ait dominū: et demū exprimit quomo
do dat oibus affluenter et nō iproperat dicens
Esurietes impleuit bonis: et pus de se. Resperit
humilitatē ancille sue: et fecit mihi magna. De
de addit quomō oib⁹ dimittit clemēter. Et quā
tuz in se est: nemtne damnat: et dicit. Et miseri
cordia eius a pgenie i pgenies timentibus eū
Tertio qmōdo iudicat oēs equaliter: et nullū
psonā acceptat: et dicit de posuit potētes d sede
et exaltauit humiles. Secūdu qd reddit dñz
gloriofū est liberatio oppressoz: sicut patet de
iudicibus israel: q magnificerūt in illo popu
lo vt dñi et rectores: vt Bedeon et Hāson et ali
de qb⁹ in li. iudiciū p totū: qz liberi auerūt popu
lū a magna oppressiōe: sic etiā saul in pncipio
regni sui: qd optime fecit iesus christus libera
do et sanādo oēs oppressos a diabolo: vt ait pe
trus i canonica pñia: qz de⁹ erat i illo et iō dicit
dñm quasi dās manū ad adiuvādū. Tertium
quod facit dñm gloriofū est debellatio inimico
rū. Et hoc fecit iudā machabeū cū Simone et
ionata gloriofous dños i illo populo: qz frequē
ter debellarūt inimicos populi israel. Et hoc
esse dñm: ostēdit dñs. Fecit potētiam i brachio
suo etc. Et dicit dñm quasi dominās hostibus.

De secūdo versu dicti cāntici: et de multipli
candū et varia acceptiōe sps. Capitū. xxi.

Exultauit spiritus
me⁹ in deo salutarī meo: Sciēdu q
spūs sācti pñtia largit menti clarita
tē et lumē visionis teste saluatore: q ait Jo. xvi.
Cū venerit ille sps veritatis: ipse docebit vos
oēm veritatē. Quia ergo spūs sāctus mirabilē
regeuit in maria dicēte sibi angelo. Sps sāct⁹
supueniet i te: nulli dubiū qn clare viderit: que
dei sūt: ex tali aut intuitiōe sequit gaudiū: vnde
et primus fructus spūs dicit charitas scđs gau
diū ad gal. v. Charitas que est vnio hominis
et dei maxime post verba āgeli descēdit i Ma
riā: cū qua essēcialiter erat fili⁹ dei carne indut⁹
Et qz pportional gaudiū charitati: ex qua p
dūt. sicut illa charitas Marie fuit ineffabilis:
ista illud gaudiū ineffabile credit. Et hoc in
sinuat: cū dicit. Exultauit spiritus meus. Vbi
tria tāguntur. Lunen clarioris et iucundioris

Capitulum XXIX.

inuitiois xpi. ibi. Exultauit. fulmen ardētoris
deuotiois: ibi spiritus me. **¶** Tūmē altioris et iūb
tilioris p̄p̄latiois: ibi i deo saluari meo. **¶** **L.**

Quantum ad primū

sciendum q̄ vltra illud gaudiū pessimū de q̄ dī
puer. ij. de inq̄s. **¶** Et al. cū male fecerit: et exul
tāt i reb̄ pessimis: cui finis ē id qd̄ ip̄e ait. **¶** Ex
trema gaudiū lucis occupat. **¶** Et vī dī in apoc.
quāru se exaltant: et in delitijs suis: tātū date
ei tormētū et luctū. **¶** Est triplex gaudiū seu exul
tatio. Gaudiū de inferiori entitate et deceptiū
Gaudiū de equali bonitate et letificatiū. Gau
diū de sup̄iori deitate et excessiū. **¶** Gaudiū
primū est de reb̄ inferioribus vt diuitijs: hono
ribus: cōiūijs et huiusmōi. **¶** His aut̄ inferiorib̄
creaturis aīa gaudēte p̄p̄rie dī gaudiū: et de
tali gaudiō dixit thobias angelo. Quale mihi
gaudiū q̄ i tenebris sedeo: et lumē celī nō video?
q̄ d. gaudē nō possū: q̄ careo medio gaudiū vī:
qd̄ ē muniti lūle celī: q̄ aīa mea vītate cognoscit
Et clar. de h̄ falso gaudiō dī. Ecce. ij. **¶** Rīfū re
puta ferrore: et gaudiū. i. p̄aliter gaudēti dixi.
Cur frustra decipis? **¶** Alia q̄ sic gaudet nō exultat
h̄ descēdit: et sferna petit fm̄ illō. **¶** Job. Gaudet
ad sonitū buccine: et i pūcto ad sferna descēdit.
Sed gaudiū ē: qn̄ de p̄p̄riata et q̄s eqli boni
tate existit: vt qn̄ aīa gaudet de salute p̄imi et d
libtate sui vā: de vtrūq̄ acquirit et hōis opibus et
huiusmodi. **¶** Et de h̄ gaudiō qd̄ est leticia aīe: te
nēs eā i gradu suo vīuali sepi hētur i scriptu
ra: vt ad Roma. xij. Spe gaudētes. Et eldre.
Gaudiū dñi fortitudo vīa. Sicut. n. tristitia de
bilitat vīres: ita gaudiū seu delectatio adauget.
Vn̄ et delectatio h̄z p̄h̄z p̄ficiat op̄: et mltomag
delectatio q̄ idē ē qd̄ gaudiū: si sit spūal fortificat
mētē q̄ delectatio mūdialis. Tale tñ gaudiū n̄
ē descēsus neq̄ ascēsus. i. s̄ se. Vn̄ et dicē nō va
let: exlto. i. ex̄ imlos suos saltare. Tertiū q̄ gau
diū ē de felicitate sup̄na vel de deo: aut de his q̄
sūt sup̄a capacitate hōis. Et hec leuāt aīam su
pra se: et tali gaudiō eā letificāt vt dicē possit ex
tare. i. ex̄ se saltare siue exultare exulare. i. extra
iminos suos fieri: de q̄ gaudiō ait xps discipul
mat. v. Gaudete i illa hora. i. cū male dixerit vo
bis hōies: et p̄secuti vos fuerint pp̄ me: et exulta
tate. Ecce. n. merces vīa multa ē i celis. **¶** Ad ob
seruās. b. vincētī ad dātianū ait minantē ei ma
iores cruciat̄ i ferre. **¶** Venēosa diaboli lingua
tormēta tua nō timeo: s̄ quāto te maḡ mihi ira
tū video: et p̄ h̄ dispositū ad maiores pēas i ferē
das: eo apli exulto. **¶** Nolo gl̄iaz meā minas et
Et q̄ de tali re q̄ ē etna et icōp̄ehēsibil. fuit gau
diū. b. marie. **¶** Iecirco signāter dixit. Exultauit
sp̄s me. **¶** S̄z nosce oz: q̄ ista etia exlato h̄z tres
ḡdus v̄z. Infimā et solitariā. **¶** Mediā et copeaz.
Optimā et subitanā. **¶** Prima exultatio ē qn̄ aīa

eleuat sup̄nālē ad aliqd̄ vidēdū mīrificū: nō tñ
cū multa vehemētia: ita q̄ sola aīa rapit ad gau
dendū corpe tñ oīo imoro a terminis suis. **¶** Et
tale fuit gaudiū et exultatio āne mīfis samuelis
dicēs. Exultauit cor meū in dñō: et exultatum ē
cornu meū in dō meo: vbi cor ponit p̄ aīa: et cor
nu pro intellectuā potētia p̄phetizās et eleuata
tē ad cognoscēdū que dixit i illo cātico. i. Reg.
ij. **¶** Secūda exultatio est vehemētiōr. vbi aīa
altius rapit: et diutius imozatur: nō tamē ab
officio vīali abstrahit. **¶** Et tūc aīa secū etiā cor
pus rapit: vt localiter subleuat: et in altū sustulit
quē admodū et paulus raptus ad tertiū celū de
se dic. ij. Cor. xij. Siue in corpore siue extra cor
p̄ nescio. **¶** Quali modo replebat aliqñ corpus
nostri sancti doctoris. **¶** Thome: et p̄cipue vt le
git: quādo ei dictū fuit a crucifixo. Bene scrip
sisti de me thoma. **¶** Nā tūc fuit vīsus eleuatus a
terra nō parū: et talis raptus est ad quāda dul
cedinē iūetā: quā videtur expertus dauid: vbi
ait. Cor meuz et caro mea exultauerūt in deū vī
uuz. **¶** Taliter etia rapiebatur et patriarcha dñi
cus sepe: et multi factorū. **¶** Tertia exultatio ē
vehemētissima: que sicut maior ē: ita et subiectū
magis dispositū reperit: atq̄ sit d̄ maximis ob
iectis: et rapit quasi i instāt: ita vt nō valeat tra
here sursum corpus: nec ei aliqūā dulcedinē i fun
dere: sed potius quāda pena similē ei que fit in
morte propter separationē aīe a corpore: cū aīa
pro tunc designat exercere actus vitales i ipso
corpore. **¶** Et si vīs altius de hoc raptu in forma
re: lege doctore sanctū in questionib̄ de verita
te q̄st̄ de d̄ raptu arti. i. ij. et. ij. **¶** Et talis fuit rapt
vīginis gloriose. **¶** Unde aīa ei exultauit et sal
tauit extra se et terminos suos. **¶** Et hinc puto ip
saz i p̄terito fuisse locutā: vbi dicit. Exultauit
m̄d. n. potuisset ore p̄ferre. exultat sp̄s me:
q̄ talis exultabat: vt corp̄ n̄l agere possit: ḡ nec
loq̄. **¶** Sed iam ad officia corporis reuerla dicit.
Magnificat et. Et exultauit. **¶** Istud autem
potest euidenter ostēdi: et in fide demonstrari. **¶** Ex
tribus. n. simul iūctis causatur raptus vehemē
tissimus videlicet. **¶** Primo ex puritate subiecti
vidētis. **¶** Secūdo ex imēitate obiecti rapētis.
Tertio ex claritate luminis ostēdētis. **¶** Ista sūt
nota dese. **¶** Nā quo mēs purior eo ad vidēdū
deū aptior: q̄ beati mūdo corde: quā ipsi deum
videbūt. **¶** Et adde q̄ adhuc mēs redditur habili
or: quo rapta fuerit vt illustrata a deo frequēt
pp̄ter habitū acquisitū ex assiduis actib̄ sicut
docet doctor sacrus Thomas vbi sup̄a q̄st̄ de
de p̄phetia. **¶** Ista tamē p̄ se n̄ sufficiūt. **¶** Nā i vīa
mens et vīdēdū assueta nō sepe videt: nisi quā
do de vult sibi demonstrare: sicut docet beatissi
mus l̄hero. ad Damascū papā de Isaac decep
to. **¶** Ben. xxvj. q̄ noluit b̄ndicere vīr: et tamē be
nedixit alteri. **¶** Et de Eliseo q̄ dixit de sunamite

¶

ad giesi. **P**ermitte ea: qz ala eius i amaritudine ē:
et dñs celauit ad me. **Reg. iij.** Et de vir gine
beatissima que triduo q̄siuit filium: nesciens vbi
esset. **2. n. ij.** Et ideo additur secūdu qd requirit
f. qz obiectū se representat tali mēti: et quo obiec-
tus est nobilit: eo fortius trahit nō tamē simpli-
citer: qz possibile est: qz deus qui est sūmūz ēs re-
pñter se mēti purissime sub aliquo modo infir-
miori: vt per sōnum vel aliquid i imaginatione
creatū: et tūc nō forte raperet. **E**t ideo addit ter-
tiū. f. ipsa clara ostēdit: quāto clarior est: tanto
exultatiōis raptus sit vehemētiōr. **E**t igitur
cōstet irrefragabiliter q nulla mēs creata i hac
vita fuerit purior mēte virginis: et tractet de ma-
gnis dei quo nulla res est altior. **S**i modus vi-
dēdi est alijs altior nulli dubiūz esse potest: quin
eius exultatiōis raptus fuerit oībus alijs vehe-
mētiōr. **P**onit exinde prefatus **Joā.** dñici car-
dinalis diuersa genera visionū. pphetaliū: de q
bus. **b.** **A**ho. agit secūda secūde. q. de ppheta:
que omitto. **S**ed ibi potes vidē. **E**t sūdit qz his
oībus inspectis si cōsideres: qz hec virgo sancta
obūbzata erat paterno lumine repleta: iā eterne
sapiētie nouo numine et spiritus sancti fecundata
radiozūz culmine: queq̄ dicit se magna precinere
et exultasse: nulla surgit adūguitas: qui ipsa vide-
rit modo nobilissimo: et forte adhuc altiori om-
nib⁹ predictis nobis ignoto. **S**icut enī fecit eā
matrē sui: ita etiā specialiter pze ceteris fecit va-
rē sui: vt obfolute et anthonomatice intelligat qz
dicitur **Exultauit.**

Secundo notatur ful-

mē ardētioris et feruētioris exultatiōis cū dicit.
Spiritus me. **Teste. b. Augu.** Inuisa dilige-
re possumus: icognita nequaquā. **A**d de se patet
satis: cū volūtas ipsa cecāsit et sine lumine intel-
lectus agere nō valeat: ppter qd sepe fertur su-
per cognitū: aut apparēter: aut existeret. **A**d
uetur enī volūtas electiue ab obiecto appēhe-
so sub ratiōe boni. **E**t quāto videtur melius: tā-
to mouet vehemētius et rapitur. **E**t qz volūtas
potētia passiua nō est infinita: potest cogi aut ne-
cessitari ab obiecto sibi dñōstrato sub ratiōe in-
finiti boni: qd satis videt. **S**icut enī obiectū vñsz
sub duplici gradu bonitatis: aliter trahit ipsaz
volūtatē ad amādū: qz vñsz sub simplici gradu
bonitatis. **E**t magis sub triplici gradu qz sub du-
plici: et sic deiceps: ergo si ostēdā aliqd bonū ei
vt infinitū: rapit et trahit ipsū: vt nō possit ipsū
nō velle amare. **E**t taliter amat bñ vidētes dñz
clare: vt stare libertate arbitrij ipsi nō possūt nō
amare: sicut etiā i via homo nō potest suū bonū
non velle i generali: licet hoc vñ illud refuter de-
ceptus. **N**ec est. n. cōfirmatio quedā in glōria. f.
clara visio sūmi boni: et illius visiois cōtinua cō-
fuaris. **Q**uales puto fuisse in virgine glōriosa

Quā nascit pfectus amor et feruor sps. **E**t sic cre-
do hic expñtū spm scñm p feruore estuare et diri-
gente oēs actus suos i deū et debitū finē. **E**t
at sciendū: qz in sacra scriptura sps caput multis
modis: et pōt verificari imo de facto vñficat il-
lud: exultauit sps me. **D**e quolibz spū q dicit pōt
sps vñsz sacre. **S**ps nāqz malus qui inuadebat
saul: et q fuit aliqd sps mēdax i ore oīum ppheta-
rū: vt dētur **1. iij. li. regū.** nō fuit sps vñsz: cui
ipsa p̄triuat caput: et nullā i eo hūit p̄tātē. **S**il-
lud sps qui significat ventū: et figurat supbiā vel va-
nā glām: nō fuit sps marie: de quo pōt itelligi
illud **mat. v.** **S**i paupes spū. i. qui hñt modicū
de clarōis vñto. nō dicit q nō hñt spūz: qz oīes
hñt aliqd de ipso: f. bñ q hñt paz: vt nō superet
ab eo. **S**ola mñ vgo cū nihil de eo hūit: et iō iste
sps. i. vñsz supbie nō fuit sps marie. **E**t al-
multiplex sps marie.

S piritus flatus et aeralis.	pōt dici spū.
S piritus angelicus supnalis.	marie diuersif
S piritus anime rationalis.	respectib⁹: qui
S ps cer⁹ pgregatiōis spūalis:	dicit exultasse.
S piritus feruoris mentalis.	S ps q aliqd
S piritus vitalis naturalis.	fumit p statu
S piritus deitatis eternalis.	hōis iuxta illd

Inspirauit i facie ei⁹. f. adē. spiraculū vite. **S**e-
cū. i. spūitū seu statū: sicut et ipse incarnatus et re-
fufcitatus insufflauit in discipulos dicens. **A**cci-
pite spūitū sctūz. **P**ro aere ē quo respiram⁹
fumit spūitus: iuxta illud ps. **D**s meū aperui:
et attraxi spūitūz. **I**ste ergo spūit⁹ marie. f. fla-
tus exultauit i deo: qui totus ad glōriā dei dis-
fusus pādīt magnalia sua. **S**piritus etiā in qz
tuz aer dicit qui suus dicit potest: in q̄tuz nō so-
lum aer f. et tot⁹ mūdus factus est suus: cū ma-
ter dei sit: et per cōsequens dñā oīum. **E**t ergo
iste igrediens p os vñsz ad suū creatorē: qui
eius latebat in ventre: modo suo exultabat: qz
magnificat purificat⁹ atqz radijs diuinitatē i ple-
tus dulcissime resonabat. **U**nde exultauit sps
me in me gauisus est in deo exultat. **S**ecūdo
sps dicit angelus. ps. **Q**ui facis angelos tuos
sps. **I**ste sps substulit ezechiele iter celū et tras:
et locutus est i pphēā siue ad pphetas et moisi i
montē cū legē recepit. **P**oz hz qlibz p̄p̄iū spz
i. angelū ad sui custodiā deputatū fin m̄gm in
ij. sen. p. b. hīero. **N**ec qz psaltes glōsa habuit et
ipsa spm suū supmū i ordine angeloz. **Q**ui for-
tassis nec ante nec postea dat⁹ est alicui ad cu-
stodiā: f. soli virgini huic ab initio reseruatus.
Sicut. n. sola fuit mñ vñsz genitrix in gratiā vni-
uersis mirabiliter singularis: sic ei sane dici pōt
custodiā sibi singularē datā fuisse. **S**i. n. habuit
singularissimū spōsū ad fructū: electissimū apo-
stolū ad obsequiū: quare nō credis habuisse nobi-
lissimū spm ad auxiliū. **S**ps. n. b⁹ ordinis q dñ
angeloz tot sūt sps: qz et mīsericōdī qlibet faciat

Capitulum XXIX.

sp̄s suū: et specificata perfectiōe differat ab alio.
ro. **H**ic igitur sp̄s angelicus datus sibi ad custodiā: prius exultauerat de obediētia: humilitate et virtutibus alijs ineffabilib⁹ v̄ginis alme. **E**t vbi verbū eius est carne vestitū exultauit i deo salutari. i. iesu. **M**arie filio: q̄ deputabat ad custodiā siue potius ad obsequiū dñi dei sui: cū et angelus matris sit: et angelus prolis: donec natus sit: et tūc accipit āgelū propriū: sicut fructus ab arborē matre p̄cisus secundū beatum **T**ho. in prima parte. **T**u lector cōsidera qd̄ explicare nō possū: quādo gaudium exultabat sp̄s ille: qui p̄mo vidit deū incarnatū: qui fuit p̄mus sp̄s sancti minister ad illud ineffabile op⁹: q̄ p̄mus corpusculū illud aut formauit: aut formā asstitit. **Q**ui primus inuisibiles cunas deo parauit: qui p̄mus clbū de m̄re i os dñi nū exp̄ssit: qui sicut asstitit v̄sū de in celo corā p̄re: sic asstitit in terris filio incarnato: qui p̄mus illud vidit desideratū comertū. **S**trabat totus festinus angelus **S**abriel extraxit suspensū expectabat v̄ginis al̄sū: vt deo mittē cito refert responsū: et vbi eā audiuit dicētes. **E**cce ācil la dñi fiat mihi secundū verbū tuū: tota p̄nitate curiā letificatur: celestē: reuolauit ad celū de futuro iucundū. **S**ed iste marie sp̄s cert⁹ de p̄m p̄ tota hierarchia celica exultabat. **E**xultabat nāq̄ hic optimus sp̄s marie: quoniam videbat ipsā xpi matrē effectā: et tanto filio dignam. **S**i. n. gaudius est in celo super vno peccatore penitentiā agente. **Q**uāto magis super vno peccatore iustificato. **Q**uāto magis gaudet angelicus chorus de iustis q̄ de peccatoribus reuerentibus ad penitentiā: cū ipsoz gaudium iustissimū in bono reali fūdetur. **E**t quis dubitat iustiorē esse q̄ nūq̄ peccauit et iustus ē: q̄ qui peccauit: et ad penitentiā reuersus ē ceteris paribus: qd̄ dicitur cū peccator reuersus feruētius deo fuit q̄ innocēs: qui nō peccauit. **N**ec obstat illa sciētia saluatoris. **L**uce. xv. **G**audium est in celis super vno peccatore penitentiā agente q̄ super nonagintanoue iustis: qui nō egent penitentiā. **N**āq̄ si eius verba diligenter pensetur: nil aliud voluit dicere nisi qd̄ maius gaudium est d̄ natura hūana reuersa seu reuoluenta q̄ de natura āgelica: que nūq̄ pergit: ideo et redit. **N**ā gaudium humane nature est in carne et sp̄itu: sed gaudium angelo rū nō est nisi in sp̄itu. **Q**uid enī voluit significare per ouē perditā nisi genus humanū: qd̄ requisit et assūpsit ad vnitatē suppositi: de quo ē tantū gaudium quāntū nō est de nonagintanoue relictis in deserto: que pro angelica natura ponuntur. **P**eteret nāq̄ curiosus scriptator maiestatis diuine. **C**ur si dñs se celū reparare volebat: quare nō potuit id facere de portione angelica: que nō perierat: cui sit nobilior creatura q̄ de terrestri homine grani. **H**uc verbo sapiētia

p̄s rñdet: qd̄ reparari debuit celū de maiori gaudio nō minori siue ad maius gaudium nō ad min⁹. **S**ed mai⁹ gaudium resultat de natura hūana repara q̄ angelica. **E**t hoc tū qd̄ gaudium ē duplex vt p̄fert. i. i sp̄itu et carne: tū qd̄ maior ē nūer⁹ saluandoz hominū: q̄ sit olum sp̄itū dānato rū fere sine cōpatōe: tū qd̄ gaudium de christo excedit gaudium qd̄ h̄z angelus de reliqua creatura. **I**n hac igit sup̄iustissima et lucidissima m̄re exultabat sp̄s eius angelus proprius: si nō nisi i deo iesu: a quo oēs ille virtutes vt radij eterna les emanabant i v̄rgine. **T**ertio dicit sp̄s aīa: de quo dicit eccl. iij. **Q**uis scit: sp̄itū. i. aīa filioz adā ascendat sursum. **E**t. c. vi. d̄. **R**evertat puluis. i. corp⁹ i terrā suā: et sp̄s ad deū: qd̄ dedit illū. i. aīa et iste sp̄s marie. i. aīa exultauit. **E**t cēt sēsus: qd̄ sp̄s. i. aīa q̄ magnificabat deū quo ad ceteros: et exultat quo ad se ipsū. **I**taq̄ sicut dilatat de. i. magnus ostēdit p̄ os v̄ginis in corda audientū i magnificationē: sic et crescit in ipso sp̄itu vel aīa sua p̄ maiorē libentia capacitātē et dilectionē ei⁹. **A**d cui⁹ noticiā aduertendū ē qd̄ tanta ē aīa: quānt⁹ ē ei⁹ affectus: sicut p̄ p̄re de aīa b̄ndicti recitat. b. gre. ij. dial. cū vidit aīaz sancti germani padisū ascēdē. **S**i. n. granū m̄li tū diligis listar granū m̄li aīe capacitātē coartas. **E**t sic cogita de q̄libz a te amato: qd̄cūq̄ sit illū: si ē creatū: aīa n̄ exultat. i. nō supra se saltat: si d̄ ficit siue p̄rabit infra se. **E**st. n. aīa rōat i capacitātē oī creatura capacioz: cū nil possit eā replere p̄ter infinitū bonū. **Q**uā sicut **S**alomon dicit eccl. v. qd̄ auarus nō implet pecunia: ita accidit de q̄cūq̄ re creata. **S**ed adhibet me leticia cū vultu tuo. i. de vultu ps. **S**i ḡ soli deo inheret sp̄s n̄r: amādo dilatat cū deo: atq̄ sēp extēdit p̄ alitū latū pfundū et iōguz: sicut op̄rat apls p̄ his p̄ qd̄ orat dicēs. **P**oss. ē cōphendē cū oib⁹ sc̄is qd̄ sit iōgūdo: latitudo: s̄lunitas et pfundū. **E**t qd̄ talis aīa sic disposita vt ē aīa siue sp̄s magne marie intra ē sup̄ dilectū: vestigia nō relinquit: vel ima detrahē: q̄ sūma sunt. **S**ed dixi ima: qd̄ ideo ascēdē cepit v̄sus altioris: p̄ p̄cedit: et finē nō assequit: cū nullus sit finis: id̄ continue salit: crescit: ascēdit: dilatat: et saltat supra se: qd̄ ē exultare sic v̄rgula fumi ex aromatib⁹ mirre et thuris: vt d̄ ipsa s̄b figura cecinit op̄te **S**alomō in cāti. **E**cce s̄b tali exēplo loquēdo qd̄ v̄rgula fumi ex aromatico igne p̄cedēs icipit digitalis: et pedāl efficit: crescit in cubitū: i calamū: transigit: sēp crescit: carbonēs imos nō deserēs: nō tū extendit i iōguz v̄sus celū: si p̄uo flatu agitet: dilatat a dextris an̄ et retro: et i se et magi sp̄ssat: tūc totaliter exultat et saltat vndiq̄ magi diffusa: sicut ē mortis saltantū. **H**oc āt cupio plen⁹ exp̄mere: ne feminalis capacitās quasi te cutiēs i lapidez offēnsidis iptingat: imaginare qd̄ deus vt speraz i finitā sp̄rituale nō corporale: manifestus ē qd̄ cē

¶

Capitulum XXIX.

Et tunc cum iordane exultabit paena voce audita
et spiritu viso i specie corporali. Aliquid resta-
bat dicendum ad plene saltandum. hic in alio ps di-
cebat. Exultabit cor meum i salutaris tuo carabo
et psalmum dicam dno. Nondum canto: sed cantabo.
Nondum valeo talem psalmum componere domo.
sed psalmum dicam in maria vrgine de carne mea
futura: cui mihi dederit cur dixerit de pterito.
Exultavit sps me in deo salutaris meo. Simi-
lem actum recitat Lucas euangelista de filio v-
ginis cui omne opus fuit pfectum dicēs. In il-
la hora exultavit iesus in spu facto etc. Ser-
to dicis subtilissimū sagula hominis: in quo est
vita qui dī spūs nālis hoīs: de quo non insulse
credit Locutus apłs primo Th. v. Integer
spūs corpus et aīa suel. In dīe xpī hic igit sps
fm traditōnez naturalē est corpus tenuissimū:
ex subtilib' sāguinibus generat qđ qđdā mediū
int corpus et aīam cū vtroq' hīs aliq' pueniētā
vi ista duo maxie int se despata ligētur in vnū
sive vi aīa meli' operet in corpore per talē spz:
hunc at spm diuidit in triplicem: si bene recolo
me legisse. Prim' est in corde: vocat vitalis:
in quo spūalius aīe sedes cōstituit. Secūda est
in cerebro: dī sētilib' qđ ad corporis sēsus vi-
res aīe defert: vi sua ppria obstacula capiātur
et cognitiue moueātur ab eis. Terti' vocat
motuus in epate manens: cui' mīsterio mēbra
corporis psum motū exercitēt. Et qđ ad aures
nō trāsīt in hoīe solus homo aures immobiles
habet: h' videri florētē puerū annorū nouē: de
quo ēt mihi sui narrauerūt: qđ riserit: qđ natus ē
in mūdo. Ex his pōt deduci. vñ. posse fore exul-
tatiōes i homie. Una est: qñ sola caro exultat:
et hoc ē solidorū mēte captorū et fatuorū: quā
lesa sūt organa spīrituū seu spīritus ipsi et maxi-
me organū sps sēstitui: sic exultat sepe frenetici
enī exultat. Secūda est qñ solus spīrit' exultat
et hoc ē multorū somniatū gaudere putatiū et le-
tari de inuētiōe v' cōsecutiōe rei desiderate nec
nō et multorū vigilantū: quorū corpora lāguēt:
et iteriora exultat de reb' aīe nō pportionalis:
quāmo plerūq' cōtrarijs: sicut letari de pstra-
tione hostiū Tertia est: quādo aīa tātū exultat:
et hec abstractorū a sēibus de otuinis iubilatiū:
qđ fuit in raptu pauli et nō nullorū prophetarū nō
percipiētūz leta nisi mēte. Quarta ē carnis
et sps. Et hec est qđ plurimorū vanorū coriātū
et psaltatiū ex leticia corporali: quorū rīsus Ecclī
qđ c. reputauit erroē et gaudīo. i. quadēti dixit.
Cur frustra dīcipes. Quia ē cānis et aīe: et hec
malorū ad mala assuetorū qđ exultat in reb' pessī-
mis. Sexta ē carnis et sps et aīe fil: et ē pfecto-
rū in via: eritq' oīuz electorū p' resurrectionē in
pāia. Nā aīa nō exultat nisi de bono sibi pueniēti
et multū pportionato: cui tūc affēti caro et sps
Cui itz absorpta mors erit in victoria. De qua

cecinit psal. xli. Sitiuit in te aīa mea quā multū
pliciter tibi et caro mea: hāc autē nō puto possē
bilē in via fm legē ordinatā nisi ad horā tū: cur
caro sit passionib' subdita: et nō tuta sētiat qđ do-
lores: et doleat. Septima est: cū sine carne ex-
ultat aīa et sps simul. Et hec ē magis cōtinua in
via in pfectis: et si ad horā exultatio sps videat-
ur intermitti: cū. f. quis iunct' cū deo de infir-
mitate fraterna iūrmatur et vtitur de scandalis
aliorū cū paulo: qui tamē dīc psallā mēte: psallā
et spū: hoc mō exultare quesuit heliseus: cū qđ
uit per saltē adducti: quo pfecte sēsit manūz dñi
super se et corpore tabescēte: hui' rei cā adiūct'
ē i ecclīa organorū pulsatio et cōcētū meliorū:
qđ puenerūt pncipes. f. āgelici cōiuncti psallēti-
bus i medio iuēculay tympanistrīay: sed h' ad
do: qđ hodie horū fit magnus abrius: pp qđ dīc
Piero. sup illud apłi ad ephē. v. c. cantantes et
psallētes in cordib' vñs dño. Audiāt hoc adole-
scētuli. Audiāt hī qđbus in ecclīa psallēdi ē offici-
ūz deo nō voce. f. m: sed corde carādū: nec i tra-
gediarū modū guttur et fauces medicāne sunt
luende: vi in ecclīa theatrales moduli audiāt et
cārica. d. 62. cātātes. Sed redeūdo ad ppositūz
puto ait Jo. do. mox. p' cōceptū vbi sibi dona-
ti nō solū exultasse hoc septimo mō: sed et sexto qđ ē
pfectior: qđ satis pēpi pōt ex serie euāgelica
narrat. n. euangelista ipsā statim post discessū
angelīq' abijt maria in montana cū festinatione
mōtes petiit: qđ salit: qđ carne exultat: festinat qđ
currit et psalter. Chorea solā dñcit iuisibili an-
gelorū serpēte speditato. In cuius figura ma-
ria soror aaron phōne submersa choreaz duxit
cū tympano procinēs canticū illud. Cāremus
dño: glōse. n. magnificatus ē etc. qđ expōlit ma-
ria mat dñi primo dicēs: magnificat etc. exinde.
Exultavit sps me: nō quidē in organo vel alio
sono vi heliseus: sed in deo salutaris meo. Neq' qđ
hec occultatio nō fuit magis in ea pfecta filio p-
cepto: cū tota esset plena deo obūbrato patre et
filio et. f. ad eā sēcūdandā. S; quorū tangā ma-
rie exhortatōis exortū accipe natū cū fuerit dō
ipse essētiāliter pñs. Illa nāq' marie caro pñs
pñtia fuit obūbrata ne in decisiōe sanguis vnde
formandū erat corpus xpī nascendī corporalez
voluntatē sētīret. Ad dñm corrupta nā non no-
uit: qđ p3 i deciso seie i sōijs de castissimis vtri-
usq' sexus corpib' sps sācti pñtia sanguis illius
poriōne absēdit: corpusq' formatū: ipse vero
filius pñtiāliter carnē ipsius corpis formatam
realit' hīrauit. Et cur non dicā de matre qđ dicit
apłs de filio in qđ hītat oīs plenitudo diuinitatē
corpāl: vtroq' qđ mō si icompabīl' oīz hec ma-
rie exultatio ab aīa. f. familiariter et mirabiliter.
Nā ab infantia fuit. b. marie familiaris exultatō
sps repleta a spū scto: a carne at nouiter et ietta-
biliter: quoniā non organo aut psalterio aures

demulcere: sed deo carne incomprensibiliter comouere: hec oia altiora patitur: cum subdit i deo salutari meo: quod pertinet ad tria parte principale in ista secundo cum 2^a. q. d. Alii exultant laudantes deum in tripiano. scilicet in etate. Alii in choro unitatis et concordantie. Alii in cordis mortificationis interioris. Alii in organo contemplationis et huiusmodi. Ego vero exulto in deo salutari meo. Et vigilanter attende verba marie de preterito tam de actu consummato dicentis. Exultauit. Spiritus vitalis i deo. Spiritus sensibilis i deo salu. Spiritus motuus i deo salu. meo. Exultauit. scilicet per me i deo patre. Exultauit. scilicet secundum i deo sa. Exultauit. scilicet etiam in. scilicet in. In corde. n. se pilocauit quod est spiritus sanguis et sedes ale: in cerebro refulget filius: ubi est radius luminis. in epate: quod cogit amare: ut dicitur. Requirit spiritus auctor facti muneris. per primum crescit vitagiosa: per secundum lux luminosa: per tertium crescit charitas vituosa. Exultat. n. spiritus quasi vitalis obliuio corporis sive curis tamen ad curas ale: ut sit in deo ois vita eius. Et sic vltimo ego iam ego: vultus autem i me deus. Exultauit spiritus sensibilis: quia i concubebam video deum salutarem meum per visum reus creaturam. Namque ad diuinam pulchritudinem prepladaz ascendo: per auditum ipsius suauitatem rimor: per odoratum fragrantiaz scitio: per gustum percipio dulcedinem mirabilem sui: per tactum dei mei detet totam solatorem: tam clausa sunt porte et fenestre corporis: nec per eas leuissia poterit intrare vanitas: quia i reb: ut pferat: nisi deum non scitio. Et apertum sunt i me oculi qui erant apertum i adu an patrum et totam effossi quod per patrum sunt apertum: sic scriptum est: quia apertum sunt oculi aboy. Exultauit spiritus meus motuus ad dilatandum et magnificandum diuinam gloriam. Quia raris fortassis quod vgo pudica solitudinis amica. i. pe netrallib: repli nutrita: tanta honestate pedita: ut neque viroz cognoscat cuius intuitus ad videndam piaz facit nunquam fuerit eleuati: quod soli deo i abscondito pueuit misurare facta sit peregrina siue viatrix: et ad domum pergit zacharie: et ibi mansit mensib: tribus. Iu. itaque ea delectaret edes aliena aut pudicitie frero soluto i publicum amet exte. Sed hac tua admiratodez soluit dices. Exultauit spiritus meus i deo salutari meo: quod dirigit gressus meos i seculis suis: ut non moueatur vestigia mea. Ipe dicit et reducit: et descit et mouet i me: cuius sum plene nec aliter moueor i motu quam in navi exilis. Sedet quidem vltacet: et ducit a spiritu pectato: quod per se ire non posset. Ergo quod pulchri se egressus tui filij pncipis de in cantica mli dei spolia: sacrarium. scilicet vltutu archa baula mudi: bndicta i seclis. Septio et vltimo de spiritus ipse deus. Io. iij. Spiritus est deus: et sic deus pater filius deus: deus solus: non tres dii: sed vnus deus. Ita spiritus pater spiritus filius spiritus sanctus spiritus: huiusmodi vnus spiritus. Nescio quare non possit dici deus trinitas spiritus marie non participatue si possit sine: sicut deus de rationalis creature. Iuxta illam eodem boium vocem. Deus meus ad te de luce vigilo: pferis cum

verbum dei sit reat: filius eius secundum carnem ab ipso procedens: pater sit mirabili modo sponsum eius: et ipse spiritus sanctus artifex eius. Exultauit spiritus meus. i. pater filius et spiritus sanctus i deo salutari meo: qui est filius vnigenitus i celis sine matre: et eris filius vgis sine patre. Quia pater spiritus est exultet i filio: antequam ipse aperiret. Hic est filius meus dilectus: in quo nubi bene conplacui. Dat. iij. Tunc spiritum exultasse in verbo ostendit in colube specie in baptismo: et nubes lucidissime in transfiguratione incidens super ipsum. Cur autem verbum non exultet in se: non video: cum sit ibiectum exultationis dei. Nec non capit mens quod obsecure scit a loge nimis: nec illa caligine expremere valet. Quis. n. tante profunditatis existat in via: ut capiat vel et ex parte: cum pater filius et spiritus alius sint vna lux: vna sapia: vnu lumen: vna noticia infinita: distincta i personis idiuisa i essetia. Ipse tamen filius est pater verbum: i. quod pater vnica creat: et cuius forte loquitur spiritus eius: quod solus est sapia pater et spiritus sanctus nec non i sui ipsius: sicut verbum nri intellectus est solus noticia intellectus potest et volitue: in quo videbitur lumen: sine quo non poterit intelligi nec spiritus eius: quoniam deus non esset si non actualiter intelligeret: hoc. n. ois turba bonorum exultat: cum sit lux et lucerna: que vitam supernam illustrat sola: quemadmodum Io. i. apocalypsa. testat. Hic filius solus est idea perfecta oium reus i creaturaz et et creaturaz. Huius singulissime canit puerba cantica et lapia Salomons: et liber te su filij iacob: propter quaz nescio irrefragabilem vitate preterit pater i spoliato cantari mandarunt patri eterno a nobis dum sumus in via. Per quez christum maiestatem tuam laudant angeli: adorant diuites etc. Sic igitur creator et creature exultant in deo salutari meo: quod latet inclusus essentialiter in visceribus meis ois exultatio est in me. Quid ergo miraris: si curro et saltos cantos et iubilo. Si oem mundum festiuis vocibus pulso. In me pater omnipotentia: verbum per sapiam: spiritus sanctus per infinita charitatez. Exultant in me oes angeli: quod non cessat filio meo carare. Modulatis vocibus iubilat i me oes patriarche et prophete: quod voluerunt videre quod huiusmodi: et non viderunt cum abraa: quod desiderauit videre diem meum: vidit figuratiue: et gaudius est miranda leticia. Exultat ergo tota maria de deo cuius tota trinitate dices. Exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Si autem tibi videtur difficile deum exultare: quod immobilis manens dat cuncta moueri. Vex. i. sunt cogere oia gaudia delectationes et festa sincera: quod per modulo tue capacitatis comprehendere vales: et respectiue ad diuinam exultationem scias illa luctus fore atque merorez: et tamen nisi per vocabula nra dici non possunt. Nec a longe vides dices. Exultat deus: quia exultationes numeras iter gaudia tua: et tamen quod sit exultatio talis non capis ac si in spiritu tuo exultare festines: gustaresque id quod non habet loqui. Quia ergo visum nescis diuinorum terminorum: non nosti sermynos tuos: illis vtaris necesse est. Dices et

Capitulum xxx.

go ineffabile exultauit: quia te fecit. Est. n. vnus
sp̃s tecū: illo at̃ exultare tu exultas. Et q̃ tuam
exultationē p̃cipis q̃ mobilis es: illum p̃nicias
exultare: qui tñ non mouet. Exultat ergo deus
sp̃s meus: q̃ exultare facit sp̃m meū in se deo
salutari meo. Et sic intelligitur illud apli. Ipse
sp̃s postulat p̃ nobis gemitibus inenarrabilib⁹
q̃ nos postulatē facit et gemitēs. Sed q̃ vir
go nō habuit vnde gerneret tota letabunda ait.
Exultauit sp̃ritus meus in deo salutari meo.

**De concordia cāticī magnificat cū oratōe do
minica. f. pater noster. In quo cōtinet materia
vnius quadragesime. Capitulum xxx.**

Diligenter autem

aduerte q̃ beata virgo magnificans
dñm in cantico isto: et exultans in eo
multū ordinate docet dñz magnificare et lauda
re i orōne: sicut et filius ei⁹ iā predicator existens
docuit orātis et exultātis mētēs ordinari. Vbi
orōne expressit dicēs. **Pater noster.** Et hoc di
cit magnificat. Secūdo dñz cōfidenter. istare ad
optinēdū: q̃ nō ē. Et hoc dicit exultauit: et nō te
moueat q̃ dixit. f. in deo salutari meo: q̃ taliter
erat suū q̃ nō erat alit⁹: q̃ de sba ei⁹ corp⁹ suū.
Tertio dñz hūit: icipe ad descēdēdū: q̃ ipse ē icel⁹
et illa i trīs. vñ hec ait. **Et respexit hūilitatē acil
le sue.** Quarto dñz nomē dñi sanctificare: q̃ scī
ficet nomē tuū. Et hec dicit: q̃ fecit mihi magna
et sanctū nomē ei⁹. Quinto dñz regnū dei postulare
q̃d nō pōt nisi diuina mīa fieri. Vñ aduentat re
gnū tuū. Et hec sūgit. **Et mīa ei⁹.** Sexto
diuine volūtati se dñz p̃formare q̃ ei⁹ potētē equi
poller. **Ma. n. q̃cūq; voluit fecit.** Vñ fiat volū
tas tua. Et hec ait. **Fecit potētā in brachio
suo.** Septimo dñz diuiaz iusticiā efurire. **Beati. n.
q̃ efuriūt et sitiunt iusticiā.** Et h est panis q̃ridia
n⁹: hic canit ista. **Deposuit potētes de sede.** Et
Octauo dñz pctōz veniā efurire: qui ē facietas
mētis et glā: hec. n. ē glā nra testimoniū p̃scie nre
Vñ sūdit. **Dimittite nobis.** Et ista psaltes ait.
Efuriētes impleuit bōis. Nono dñz imūitates tē
tationū h sitire dicēs. **Et ne nos iducas.** Et a q̃
b⁹ liberamur: si dño iugamur iuxta illud Job.
Pōe me iuxta te. Et hoc ē q̃d cātatrix nra dicit
Suscepit israel. Et decio dñz omnū maloz
libratē exq̃rē. Et hec ē felicitas quā pmisit dñs
Abrahe et sēini ei⁹ in secula. Sed libera nos a
malo: finit oīo dñicalis Amen. Jo. dñi. **s. l.**

Et quia ostēsa est
nis dñicalis ad istud cāticū magnificat. Incidē
ter pōet solū pūcta tāgēdo: q̃mō talis oīo dñica
lis docet nos: et recta de deo sētire et iusta ab eo
et nobis necessaria postulare. Et p totaz vnam
xl: p̃dicare materias ei⁹ q̃ si sūmā theologie: q̃ p

cipne ad agēda p salute nra. Et valde ē necel
saria sciri a q̃cūq; **Ma** cū p̃mo dñz pater loquē
do ad deū: aduertēdū q̃ de⁹ pater est creatione
prouisione seu gubernatione. Et hic de proui
dētia dei et hereditatē sue collatōe. **His trib⁹ mo
dis dñz p̃z: et p̃ma die. xl. dñz p̃z n̄r in abscondito.** Et
Cū sūdit n̄r: insinuat mysteriū incarnatōis: q̃ fa
ctus n̄r frater et aicus. **Magis et p̃uius: sanator
et medic⁹.** Vñ 2^a die i euangelio dñz. **Ego veniā
et curabo eū.** Tertio notat p̃fectio dei: ibi. **Qui
es: h ē nomē dei p̃ncipale.** Ego sū q̃ sū. Vbi in
cludit imutabilitas: eternitas: et bonitas ei⁹ i fi
nita. Et in euangelio. **Pat vester celestis p̃fect⁹
ē: et p̃cipue quantū ē bon⁹ et ad inimicos: i quo
ē imitandus.** Quarto manifestat ei⁹ potēstas:
q̃ i celis ē. In cel matialib⁹ ad istuentiā dñdū.
In celis itellectualib⁹. i angelis ad ordinandū.
In celis doctrinalib⁹ scripture sacre ad illūinā
dū: et i euangelio. **Cōfideat.** Vñ meli⁹ erat nauis
ecclie in medio maris. f. in mundo. **s. II.**

Quinto inci piunt petitiōes. Et q̃
magis debet quislibet
diligere deū q̃ seipsū. **Jo** p̃mo postulat q̃d ad
dñi honore p̃tinet. f. vt gl̃ificet: et fact⁹ hēat ab oī
bus: sanctificet nomē tuū. i. sc̃m hēat ab oībus
nomē p̃ris n̄ri iesu xp̃i. Est q̃ nomē ei⁹ triplex. f.
Emanuel. i. de⁹ nobiscū. xps: vnde notant xp̃ia
n̄i: et iesus: sc̃ificet igit nomē p̃ris n̄ri celestis: q̃d
a nobis fit: cū nō recipim⁹ i vacuū grām: prout
admonet apls in epla. ij. **Cor. vi.** **Mortāur vos
ne i vacuū grām dei recipiatis.** Est triplex grā.
Prima ē gnālis. i. oē bñficiū et bonū q̃d hēm⁹:
et ista ē grāta dei: q̃ a deo oīa hēm⁹. Secūda est
grā spūalis: q̃. nō dat oībus: s. sp̃aliter xp̃ianis
bonis tñ: q̃ dñz grā gratū facit: hāc hēm⁹ a xp̃o
qui est cā exēplaris n̄re gr̃e: vnde denominamur
xp̃iani a xp̃o. Et xp̃s iterprat inuincē. f. vncōe
gr̃e. Tertia est grā finalis: q̃ pducit ad gloriāz:
hanc hēm⁹ a iesu q̃ iterprat saluator: q̃ meri
to sue passiōis nos saluauit: et apuit ianuā sup
ne gl̃ie. Sanctificet nomē tuū: q̃d fit: cū nō i va
cuū grāta dei recipit: s. recognoscit a deo omīe
bñficiū cū gr̃az actione: grā exerceat ad augmen
tationē: et p̃seuerando per grāta finalē perue
nitur ad salutem et gloriāz. Et sic sanctifi
catur nomen dei christi et iesu. **s. III.**

Secūda petitiō est. **Adveni**
at regnū tuū
precipū regnū dei ē vita etna. **Sz** ad hoc pue
niri nō pōt nisi p aliud regnū dei: quo. f. deus re
gnat in nobis. Vnde saluator mat. vi. **Querit
te p̃mū regnū dei. i. ante oīa: vel p̃mū et preci
pū: q̃d est vita eterna: ad quā petijt latro bon⁹
in cruce admitti dicēs. Vñ mēto mei dñe duz
veneris in regnū tuū: q̃d vñq; christus exaudi
uit dicēs. Hodie mecū eris in paradiso. Luce.
xxij. Et sūdit saluator ipse ad illud supza dic**

in querite etc. Et iusticia eius. i. regni virtutū
quia aliter illud precipiū supnū nō posset hēri:
iusticia at vt ait pbs in li. ethicoz ē oīs virtus.
An apls ad Ro. Regnū dei nō ē esca et pot:
s iusticia: pax: et gaudiū ī spū scō ex virtutib⁹. n.
prehēlis in iusticia seqt pax: maxia: et gaudiū
verū ī mēte. Sic at n puenit ad celū ēpireū: vbi
manifestat glā scōz: nisi trāsacē nouē celis. i. ce
lo lūe: celo mercurij: celo veneris: celo solis: ce
lo marē: celo iouis: celo saturni: celo stellifero
seu firmamēto: celo aqō seu cristallo fm theolo
gos: qd ē primū mobile. Mā qd seqtur decimū
ē ēpireū firmū ē: et nūq mouet. sicut et facti fir
mati sūt ī glā. Alij at celi mouet nouē. Sic et v
tutes oēs ī nobis viatorib⁹ mouet p diuersos
act⁹ et p augmētatoz et gnātionez et corrupōez
eaz īn hoib⁹. Sūt g tres celi tres virtutes mora
les. Tēpantia: iusticia put est vītus spālis non
general. Et fortitudo. Tres aliq celoz vītualū
sūt virtutes intellectuales. s. prudētia: scia et sapia
Tres aliq sūt virtutes theologicē. s. fides: spes: et
charitas: que ppiquiores nos deo faciūt. Et p⁹
has virtutes ī fine aduenit regnū dei ī nobis
ita. s. q nos puenim⁹ ad spū: s. pus oz q vēiat ī no
bis regnū istarū virtutū. Et qz nullā virtutē a nob
hēre valem⁹ nisi a deo. Id docet nos eas petē
p nobis et pimis nris: cuz docet nos orare di
cēdo. Adueniat regnū tuū. In qlibet celo fir
mabim⁹ nos p vna diē de illo loqndo. Et icipie
do ab vltio. i. celo lune significāte temperātiā.
Ad hāc iduct nos ecclia qdrage simali sua ob
fuarōe pponēs dñi nri exēplū: qd dicit euāgeli
vz hodiernū. Mat. liij. Ducus ē iesus ī desertū:
desertū ē loc⁹ cōtinētē et austeritatē: p istā g vī
tē tēperātiē deserūt dlectatōes venereoz: pri
mo p castitatē. 2^o deserūt iordinatōes ciboz p
sobrietatē. 3^o deserunt elationes vestimentoz p
modestialitatē. Qdter ī deserto ista seruāt: q ī su
ma pfectōe xps suauit: et merito dēz sit: duc⁹ ē
iesus ī desertū. i. tēperantē: de his hēs copiose
supra ī tractatu de virtutib⁹: de qlibet hāz ibi vi
de: et sume q oz breuē. Scōz celū ē iusticia: q fz
phm ē duplex. s. distributiua et cōmutatiua: et de
distributiua p isto fmōe ad quā ptnet distribu
ere honores et pmiā bonis: olozes et supplicia
malis. Et discernere opatiōes et cārū merita di
ligēt sine psonaz acceptōe. Et h de cōditōib⁹
iudiciū et rector: qz debēt hēre: qz oēs opte s
uabit iudex nri: et dñs oīz ī finali iudicio. Et q
sūt q corūpūi iudiciū: q ibi esse nō poterunt etc.
Vide i. iij. pte de mā iudiciū: i. c. i. Et sume put
plz adducendo ad finale iudiciū. Thema. n. de
euāglio est: iusti ī vītā eternā. s. ibūt. Terti
uz celū ē seu pars hui⁹ celi tertij qd dē mercurij
celuz: q fm gētilēs dē deus mercator: ē iusticia
cōmutatiua ī q qd die se hnt exercere ī diuersa
cōtractib⁹ ēptōis et vēditōis: pmutatiōis et mu

tuatiōis: vbi sūt multe fraudes: q sūt ī iusticiāz
cōmutatiua. In qditate: i. qditate et qditate: siue
nūer: siue mēsure: siue pōderis siue pēg: siue re
cōpēsatiōis: vt cū vult duas p vna vt ī vīrie: de
quo euāgeliū: oēs eiecit xps. s. de tēplo vendē
tes et emētes etc. De his in 2^a pte in ti. i. Quar
tū celū est virtus fortitudinis: et hec pstitit ī de
bita aggressione arduoz ī cōstanti toleratiōe
aduerloz: et ī finali pfeueratiōe laboriosoz: et
euāgeliū est: fili⁹ hōis erit ī corde terre. i. i. la
pide: qui significat fortitudinē tribus dieb⁹ et tri
bus noctib⁹. i. ī his trib⁹ dietis: ī die pspēri
tatis: et ī nocte aduersitatis: vide de his supra d
virtutib⁹. Deinde sequit de alijs trib⁹ celis:
i. virtutib⁹ intellectualib⁹. s. prudētia q est triplex
s. ethica quo ad se ipsū bene regendū: icononi
ca quo ad familiā suā: et politica quo ad ciuitates
suā. Et euāgeliū dicit: veritas liberabit vos. s.
a peccato: vītus s. prudētia: q ē recta rō agibiliū
Deinde de scia: vi. s. cognoscat se q ad aīe nob
litate: quo ad corporis vilitatē: et q ad additiōez
suā. Et ī euāgeliō. Surge ad aīe nobilitatez
ptemplandā: tolle grabatū tuū quo ad corp⁹ etc.
Ambula sciēdo lectū vel si atū tuū. De sapi
entia cognitiōis diuinor p ptēplationem ī
euāgeliō. Dixit iesus discipulos ī monē ex
cellū. De hoc supra de dono sapie. Tres aliq
celi sūt virtutes theologicē et de fide ī euāgeliō
de chanaan. Magna ē fides tua: vide de fide:
De spe ex epla. De charitate seria secūda ī euā
geliō. Ego de supernis sum: vbi est pfectissima
charitas. Vide supra de charitate. 25. III.

In tertia petitione di
citur: fiat voluntas tua etc. Et hec triplex fm
lud apls ad Ro. xij. voluntas dei bona bñplacēs
et pfecta. Bona quidē ē ī vītatiōe phibitoz bñ
placēs ī obseruatione pceptoz: pfecta ī adim
pletiōe pñlioz. Primo dicat de pceptis negati
uis: vt est primū et fm legis decalogi: et respici
unt deū. Et p primū phibet oīs supsticiō qua n
recte colit deus: vide ī. ij. pte de supsticiōib⁹:
p fm phibet pluriū et blasphemia: de quib⁹ ibi
suis capitulis. Sequētia respiciūt primū. vt.
nō offendat ī psona ppta. Nō occides. Non
īn iuncta. Nō meaberis. nō ī sba. Nō furū
facies. Nō ī fama. Nō loqrīs falsū testimoniū
vbi de mēdaciō: de quibus habes ī. ij. pte ī. c.
proprijis. Vltima pcepta negatiua respiciūt
subi: cū propriū quo. s. ad desideria mala. Nō
pupiscēs rē proximī tui etc. Precepta affir
matiua sūt duo. s. de sacrificatiōe sabbati. i. de ob
seruatiōe festoz: fm de veneratione parentum
Et hoc. s. reuerendo obediēdo et subueniēdo.
Volūtas dei pfecta ē ī obseruatiōe pñlioz. s.
obediēcie: castitatis: et paupertatis: de quoz bonū
vñus sermonis q de pñlijs trib⁹ vnus sufficit.

Capitulum .XXXI.

Et de ultimis duobus pceptis. scilicet non concupiscere etc. Etiam unus expedit materia. Si quis vult aliquantulum scire laborare sine difficultate: ibi data ex euangelio occurrunt de die i die congruentia ad materiam inuenies. Sed sine hoc potest continuari materia: et postea euangelia exponere nec multum refert.

In quarta petitiōe Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Est autem septuplex panis spiritualis: quibus nobis dat gratia ad faciendum voluntatem dei: que est ut virtuosam viuam: signata per septem panes quibus Christus faciuit turbas in deserto. Et quod ex his datur nobis ingressu: ut baptisum et confirmatio. Quidam ingressu: ut eucharistia ad confortandum: panis ad medicandum. Quidam ad multiplicandum naturaliter. Quidam ad multiplicandum spiritualiter. scilicet per administrationem sacramentorum et instructionem populorum: que ad ordinatum pertinet. Extrema unctio datur nobis ingressu. scilicet de mundo: et ob istis tribus potest fieri unus finis scilicet baptismo confirmatio et extrema unctio: declarando precipue de effectibus eorum et necessitate sumendi. De eucharistia: de excellentia ipsius sacramenti et utilitate. Nam de preparatione digna i cena domini dicitur. De panis tres finones: unus de contritione: secundus de confessione: tertius de satisfactione. Et precipue quo ad restitutionem fidei. De ordinis sacro unus finis. Et ibi quomodo oporteat eos reuereri et suscipere. Et de pane eorum i sacramentorum confectio: ut eucharistie quantum esset mali. In absolutio petitorum clauem non errantem: et ideo doctique ridetur. In excommunicatione per episcopos fidei: quantum nocet: quantum obsequium. De sacro ministerij unus finis: et ibi de aliquibus impedimentis: que sepe fit ex ignorantia. et de illis qui dirimunt. De actu coniugalium putat necesse: semper tamen ob honestate verborum puata et necessaria. Et de diligentia hominum i huius doctore: et de sacris autem habes diffuse in. li. parte in materia sacramentorum.

In quinta petitiōe Dicitur nobis debita nostra. Triplex autem debitus primus cum deo: primus est petiti originale: quod ex parentibus habemus. hoc nos constituit debitores puationis diuine iustitiae: propter quam felicitamur: sed per baptismum delet seu soluit: secundus est petiti actuale mortale: per quod efficiamur debitores gehene: et per panem verum soluit: tertius est veniale: quod facit nos debitores pene temporalis hic vel i purgatorio: et multipliciter illud soluit. Sed quod precipuum debitus est mortale. Iam de his precipue agendum quod reduciunt ad illa tria: de quibus Io. in canonica sua ait. Quod est i mundo. scilicet in mundanis peccatoribus: aut est concupiscentia carnis: aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite. Sed ut aptius dicatur: ista sunt. vij. que capitalia dicuntur: quia capita sunt et precipua multorum aliorum: que a se

oriuntur. scilicet superbia: que finaliter includit inanem gloriam Avaritia. Luxuria. Inuidia. Gula. Ira. Accidia. In versus dat quod ista septem continent in isto nomine Saligia: cuius lites sunt principia nominum dictorum vicioz versus. Et tibi sit vita septem saligia versus. b. Prego. tamen in moralibus possit inanem gloriam unum ex septem capitalibus: et superbia regina et mater oluz istorum septem: que sequitur. b. Tho. secunda secunda. Ad quod videtur facere quod ait Salomō Ecclesiastes. Da partes septem nec non et octo. i. octaua: ut. scilicet soluas integra lites ista debita: si incurristi per penitentiam: de quolibet ergo sit unus finis: potest occurrere euangelio et penitentia roga deum: ut dimittat: quia sine ipso factum est nihil i penitentia. De his habes diffuse i. li. pre diuersis titulis et capitulis: ubi vide vel in secunda secunda. Et secundum ordinem assignatum. Omnia in ramis palmarum de superbia contraria humilitati: quam Christus ostendit i eo quod dicit. Ecce rex tuus etc. in euangelio vel in epla: humiliavit semetipsum etc.

In sexta petitiōe ne dicat. Et ne nos inducas i tentationem. Ubi notandum quod triplex est tentator secundum illud apostoli ad ephesios. non solus est nobis colluctatio aduersus carnes et sanguinem etc. Et in sequentia. Quidus: caro. de omnia diuersa mouet plura. De tentatore ergo mundi et suis vanitatibus: secunda feria ubi dicit euangelio. Nunc iudicium est mundi. materia habes i secunda pre in titulo de luxuria in. c. de amore huius seculi. De tentatore diaboli feria tertia. Simo ecce sathanas expetit vos etc. Mel meli vigilate et orate: ne intret i tentatores. De tentatore carnis et passionibus: scilicet praeiis que sunt multe in epla: vere dolores nostros ipse portauit. Acceptus iesus tedere pauere et messi esse: que passionis sunt. Feria quinta de tentatore qua tentant homines circosione. Alii ut non plene credant. Alii ut non ad ipsam accedant. Alii ut indigni fiant: unum in epla. Probet autem se ipsum homo. scilicet circa huius. Et ibi de debita preparatione ad sacramentum eucharistie sumendum.

Septima petitiō est. Sed libera nos a malo: hodie hoc petit genus humanum a Christo pendere i cruce. Ubi petit liberari a triplici malo quod sustinebit. scilicet ignorantie. Sed ab hoc liberat verbo sue doctrine i cruce. Per septem verba sacramentalia quorum unum est de dilectione inimicorum: orat enim pro eis. Pater dimitte illis: quia nesciunt etc. Ignorat enim homines hanc veritatem. scilicet debere perire inimicis. Et sic considera de alijs diuersa modis. Secundo a malo culpe: que sicut sunt septem: ita septies effudit sanguinem ad liberandum ab huiusmodi culpis in circosione. In orto. i. flagellis. In cordatione de spiritibus In effusione sanguinis de manibus. Pre de pedibus: et demum de latere lancea transfixo. A malo pene multiplicis: ut gehene et mortis corporalibus: et alijs a quibus demum liberat merito sue passionis. Sabbato

facto. Cū alacrus esset i liborale ille q̄ ibi erant
dicūt: libera nos a malo. s. illaz tenebrar q̄s ibi
patiebatur. Q̄bi dicēdū est de diuersis locis in
ferni. In die resurrectōis perēs hūanū gen^o
liberari p̄ suā resurrectōe: a malis: ostēdit p̄ exē
plū in sua resurrectōe: quōmō liberabit demūz
ab hōmib^o malis illis: qui ch̄risto erūt vniti per
gratiā: si hec habebūt spūaliter dotes corporis
sui gloriificari. s. charitatē prudētē: agilitatē obe
diētē seu iusticiē. Subtilitatē tēpantie. Impas
sibilitatē p̄stārie. Et p̄ dotes ale a mal^o ale q̄ hic
partitur: rōe dotib^o corporis a malis corporis.
Cū de glā aīarū et corporū beatorū dic̄ vt pla
cet: et de xp̄i resurrectōe. p̄ quā ab hīs oībus
malis liberātur. Cū p̄cludit. Amen q̄d ē affir
matiuū ei^o q̄d dicēz est.

De partu beatissime virginis. ca. xxxi.

Peperit filius suū
primogēitū Luce. ij. In ip̄o autem
partu ne oīno esset occult^o stella ma
gis in oriente Sybillia Octauiano in occidentē
impatori. Angel^o in iudea que d̄r in mediterrā
mūdi apparēs cū maxia claritate et splendorē
pastorib^o manifestauit istaz sacrissimā natiuita
tem dicēs. Euangelizo vobis gaudū magnū:
q̄d erit omni populo: q̄z natus est nobis hodie
saluator. Et cūz ip̄o multitudo militie celestis
exultās cepit canere. Gloria i altissimis deo. Lu
ce. ij. Siergo tantum letat sublimi ita angelorū:
multo magis iucundari: et festinare debet hūili
tas hominū: ita per hoc sublimitas: q̄z natus ē
principaliter nobis: nō cūm vt ait ap̄s ad hebz.
i. angelos: sed semen abrahe apprehēdit de vir
gine natus: que peperit filiū suū primogēitū. Et
ad hoc exhortatur leo papa in sermone dicens.
Saluator noster dilectissimū hodie nat^o ē: gau
deam^o: neq̄. n. phas est locū esse tristitie: vbi in
natalis est vitē. Nemo ab huius diei alacritate
se cernit: yna cūctis leticie cōis est ratio. Exul
ter iustus: q̄z appropinquat ad palmas. Aleitur
gētilis: q̄z vocatur ad vitā: gaudet peccator: q̄z
inuitat ad veniā. Verbū. n. dei deus filius dei
ad liberandū hoīem ab eterna morte factus est
hō. hec ille: Ecce cā leticie. Certe si aliqua ciuit
tate obfessa a pessimis inimicis hōies illi^o fame
et siti deficientes: oēs in procinctu essēt: vt trade
rent in ore gladij ad moriē: quidā adueniēs libe
raret: quis ibi esset qui nō sume gauderet: et solē
nia ageret. Ciuitas hui^o mundi obfessa: et si pos
sessa erat a diabolo et angelis ei^o: deficient hō
mines fame veritatis et siti bonitatis. Cūz hinc
migrabant ad mortē eternā descendebāt. Vēit
de celo rex ille magn^o factus paru^o: et liberauit
mundū virtualiter et cāliter p̄ sapiam suā. Ve
nit ad nos quando peperit. b. maria filiū suū vni
genitū. Ip̄e est rex fortis et potens in prelio

contra antiquū hostem: et ideo gratulari omēs
oportet nō i mundo sed in deo: nō in corpore ip
sum ornando et viciose delectando: sed in spūitu
et alo qui liberatus est. Quis figurā p̄cessitū
q̄n tpe ezechie regis iuda obfessa erat ciuitas re
galis h̄ierl̄m ab inmensa multitudine exercitus
sennacherib regis assyriorū: et ita coartata q̄ bo
mines ei^o timentes eā capi: in multa amaritudi
ne anxietate et lachrymis residebant. Sed me
dia nocte angelus descendēs de celo liberauit eā
occisis centū octuaginta tribus milib^o de exer
citu sennacherib: propter q̄d p̄fusus et deuictus
reuerfus est vacuus in terram suā. Populus
autē liberatus mltis diebus festiuauit gratias
agens deo. Expletis multis diuilijs de spolijs
inimicorū. Quā historiā licet obscure videt tan
gere et figurā isaias. lx. c. vbi ait. Populus gē
ritum qui ambulabat in tenebris: vidit lucē ma
gnam: et sedentibus in ymbra mortis. i. i timore
et tristitia lux ora est eis. s. angelus illuminās p̄
sternens inimicos: et ex liberatōe letificās eos:
et quasi figurā exponens: et illuminationē et libe
rationē ostendens: paulopost s̄dit. Paruulū
eīm natus est nobis. s. iesus. Et de magnificen
tia eius dicit. Vocabit nomen eius admirabi
lis consiliarius deus loco quorū nolum. lx. po
fuerunt. Magni consilij angelus. Hic est q̄ me
dia nocte nascens venit ad nos prosternēs vir
tualiter demones inimicos nostros. Et de celo
vter i virginalis venit: cum. s. beata maria pepe
rit filiū suū vniogenitū. In quibus tria pos
sunt notari et considerari.

Primo secunditas gaudiosa: sibi peperit.
Secundo virginitas generosa filium suū.

Tertio utilitas amorosa: sibi vniogenitū. s. l.

Quantū ad primū sciendū:
q̄ quia in
veteri testamento multiplicabatur cult^o diuin^o
per carnalē propagationē: quia solū illi de po
pulo iudeorū colebant vēr deum: alijs natiōib^o
idolatrie deditis: ideo vacabāt illi patres et mu
lieres generationi filiorū: vt ip̄s multiplicatis
multiplicaret cultus diuinus. s. a multis exerci
tatus. Et sterilitas tunc erat in opprobriū etiā
virginitatis quasi res infructuosa secunditas i
cōmendationē et gloriā. Unde. b. hiero. contra
ionianū. Quis ignoret sub altera vel alta dei
dispensatōe: omnes reit o sanctos eiusdē fuisse
meriti: culus nunc sunt ch̄ristiani. Quomodo a
brahā placuit deo in coniugio: ita nunc deo placet
in castitate. Seruiuit ille legi et tēpori suo: serui
amus et nos legi et tēpori nō i quos fines secu
lorū deuenerūt. xxij. q. liij. Quis ignoret. vēr il
la secunditas mulier erat cū dolore et magis. vñ
dictū fuit et datū a deo in punitionē et maledic
tionē p̄pter transgressionē dñici p̄cepti prime
matricē in p̄sona oīum matrum. In dolore pa

Capitulum .XXXI.

ries filios: qui dolor procedit ex apertione mea
tui et illoz locor: ex quibus egreditur puer de
vtero marie. Sed ab ista maledictione fuit ex
clusa beatissima maria et opprobrio sterilitatis:
pepit. n. nesciens mater virgo viru sine dolore
saluatorem seculor. Sicut enim christus corp^o
suum resuscitatus traxit de sepulchro ipso rema-
nente clauso et signato sigillo summi sacerdotis:
sic exiit nascens de vtero virginis saluo signa-
culo virginis: unde nullu dolorem sensit: sed su-
mu gaudium. **Isaie. lxxv.** de ea dicit. **Extrabit so-**
litud. i. virgo non viro conuicta: germinans
germinabit letabunda: et laudans. i. pariet sicut
germinat terra: vel arbor absq; apertione: ita bea-
ta virgo sine violatione cuz magna leticia: dixit
ipse iesus nat^o cum exhortaret discipulos suos
ad tolerantia passionu. **Mulier** cu parit: tristis
est hz: qz venit hora ei^o. s. partus et doloris. **Sz**
cu peperit. s. masculu: ta no meminit pressure p-
pter gaudiu: qz natus est homo in mundu. **Ita**
eim gaudet ex partu masculi: qz sperat inde glo-
ria et utilitatem sibi et domui psequenda. **Qua-**
tum igitur gaudium habuit. b. maria: que nulla
mixturam habuit doloris in partu suo: vt ha-
bent mulieres: et seiret deum se peperisse et ho-
minem ad sui gloriam et honorem mundi toti^o
saluationem. Sed o virgo beatissima: et si pro-
pter impuritatem nostram indigni sumus te al-
loqui: pze magnitudine dignitatis et sanctitatis
tue: tu tamen inclita benignitate tua dignare no-
bis ediffere vnde gaudium tibi in partu isto cu
sola inueniaris cu vetulo sponso tuo ioseph no
in domo a frigore et ventis protecta: sed in pan-
dochio vndiq; tenebroso: et magis aialib^o q; ho-
minibus apto. **Non** pfortata a societate mulie-
ru te visitantiu: vt cōuenit: sed ab oibz femi-
nis segregata. **Non** in lecto quiescens: sed in
terra vel lapide duro. **Ad** tibi ignis deseruiss^o
si frigus itensu medie nocti. **Ad** panis calidis-
te: vel pueru: aut sericis coopiens: si modicis et
vilib^o panis eu inuoluit ac feno coopuit. **Nec**
ibi cibi solenes et delicate parati quib^o indigent
mulieres in pru. **Ad** cōfectores: no vina p̄ciosa
Qu ergo tibi gaudiu et delectatio tanta paup-
tate et austeritate. **Credo** responderet si p̄sens
existeret. **Gaudiu** expior et suauitatis: q declar-
ari no posset: illud est eni veru gaudiu qd no de
creatura: sed de creatore cōcipit. **Cui** cōpara-
tione omne pulchru fedu: omne dulce amaru: o-
ne qd delectari pot molestum: vt ait. b. **Per.** **Quo-**
modo eni no gaudebo sume i dño. et exultabo i
deo iesu meo: ex meo vtero nato. **Abrahā** a lo-
ge vidit hoc mysteriu in figura: cu tres vidit et
vnu adorauit: vidit et gauisus est **Jo. viij.** **Et**
ego in quo ista tria vnita sūt: de^o: an^om^o: et cor-
pus: in vna p̄sona: i vtero meo sine leticia pma-
nebo. **Certe** cor meū: et caro mea exultauerunt

in deū vlu ex me gēituz. **Qui** cu sit fcs et origo
omnis bōitatis: omnis dulcedis: et suauitatis: cu-
sus odore reuiscit mortui: cui^o aspectu letifi-
cat angelu: cui^o iussu mouetur celi: supabundo
gaudio ipm incarnatu aspiciendo. **Non** egeo cō-
solatōe hūana: que diuina pfluor: no societate
mulieru: cu adsit exercitus angelor canētium:
gloria in excelsis deo. no cibū et potū affecto: cu
ate me panes qui de celo descendit viuū habeam
omne delectamētuz in se cōtinētem: et omnes sa-
porē suauitatis. **Probat** **Alber.** vbi sup̄a:
istud gaudiū fuisse maximū multiplici. **Ita** si
in cōceptiōe ipsi^o filij habuit magnū gaudium
valde: multo magis in parturitiōe. **De** cōcep-
tōe patet q multa leticia habuit. **Ita** gaudiū ori-
tur ex bono cu scilz cōcupitū possidetur: iuxta
illud **Job. iij.** **Quasi** effodieris thesaurum gau-
dentq; vehementer cum lueneris sepulchz. **Et**
hoc qz sperat ibi inuenire thesauruz qd cupit.
Antiq eni in sepulchris dñorū cu eis ponebāt
thesauros. **Et** qro mai^o bonū: tāto maius gau-
diū sequit cu habet. **Ex** summo igit vntuer sal-
bono habito maximū gaudiū sequit in habere
Sed in ipsa conceptiōe de^o pater dedit virgini
filiū suū: et cu illo nobis oia bona donauit: ergo
sumuz gaudiū habuit. **Verū** in ipsa cōceptiōe
ipsū gaudiū seu delectationē videbat et experi-
ebat vifōe intellectuāli: in natiuitate autē scē-
ali et intellectuāli: vnde in cōceptiōe tātum refi-
ciebat intellectus: in natiuitate autē intellectus
et scēsus. **Qu** maius gaudiū. **Ita** simil^o gaudiū
patrie: vbi oculus corporis reficet in christi hu-
manitate: et oculus aie in eius diuinitate fm il-
lud ingreditur: et egreditur: et pascua inuenit
et: **Jo. x.** **Meliori** autem et honorabiliori simi-
li^o est melius et honorabilius. **Ergo** maius gau-
diū beate **Marte** i natiuitate filij sui qz in cō-
ceptiōe. **Secunda** ratio est: quia bonum
additū bono facit maius bonum: ergo magi
illud cum sit duplicatuz: causat dilectionē: et p̄-
qnt delectatōez et gaudiū i natiuitate seu partu.
b. **Marte** gaudiū fuit duplicatū. **De** bea. d. qz
Joā. baptista dictū est p̄ agelū patri. **Multri** in
natiuitate ei^o gaudebūt: qz communiter maius
gaudiū est de partu qz de conceptu creature.
Tertio beata **Marta** vbi pri^o gaudebat se
virginē concepisse: partēdo gauisa est se virgi-
nez peperisse: quod aliud magnum miraculum
fuit: et se virginē puerum suū lactare: ipsuz re-
gez angelorū sola virgo lactabat: vberē de celo
pleno canit ecclesia. **Qu** autem gaudium sit de
bono recepto: recipies ergo mai^o bonū: maior
ei extat causa gaudiū. **Et** qz in assūptiōe eius
in celuz christo ei obulam veniente. et angelorū
ordinibus et factorum agminib^o comitantibus
maximuz gaudium habuerit: qz illud fuit gau-
diū beate: et cōtinue fruitionis: qd nullaz secu

partitur tristitia: laborē: vel necessitate: qđ non
dū in vita pcepit: vnde et tunc gaudium plenū:
quod potissime christus docuit postulare: dicēs.
petite et accipietis: vt gaudium vestrum sit ple-
nū. **Jo. xvi.** **¶** Itēq; maius fuit illud i assump-
tione actualiter omni gaudio vie. Sed gaudium
in cōceptōe: et natiuitate: fuit maius illo causatū
¶ Itē qđ facta fuerat mater dei: qđ fuit in corrup-
tione: et natiuitate: fuit causa tante sue exaltaōis:
tante glorie et tante gratie sibi collate: quia elec-
ta erat et esset mater dei. **¶** Cū ergo hora p̄pus ad-
uenisset circa mediā noctē: solaq; cum ioseph in
diuersorio esset in p̄tēplatione suspēsa: gaudio
supne patrie repleta: videt ante se puulū vaglē
tē ex suo vtero p̄cessisse in terram lacere: subito
vt pie credi: et dici pōt genuflectit ante eū dicēs
Salue mi dilecte fili. Adoro te deū meū: qui di-
gnatus es pro salute mea: et oīum hoīum: hanc
vallē lachrymarū intrare osculā faciem eius vi-
dens. **¶** Facies plena oīum gratiarū in quā desi-
derant angeli p̄spicere. **¶** Manus osculā dicēs
Manus beatissime: quot infirmos estis sana-
ture: quot mirabilia opature: osculā et pedes:
dicens. **¶** Sanctissimi pedes quantū discurrētis
p̄ varias ciuitates et castra ad docendū et laborā-
dū pro p̄uersione peccatorū. **¶** Et qđ puulus ipse
primā vocē emisit similē alijs foris plorans: m̄-
pla nō ignorans ipsū molestia frigoris sentire:
pati eim venerat pro nobis: p̄aniculos de capi-
te suo assūpsit et inuoluit eū: et vt alitu bonis et ali-
ni aliquāliter calefiat in medio eorū in p̄sepio
ponit. **¶** Non secludit ioseph a gaudio isto: et ap-
propinquare nō audens p̄re leticia lachrymas
fundit iudeus deū hūanātū: pro saluatōe oīum
ita hūiliter natū: p̄re iucūditate exultat: et se ca-
pere nō pōt b̄ndicēs et laudās deū. **¶ II.**

Quantū ad se cundū dico qđ nota-
tur v̄ginitas gene-
rosa: vel gloriosa in eo qđ dicit filius suum: nulla
mater dicere pōt cū veritate filiū quē p̄turit eē
ex toto suū. **¶** Itē cū quelibet alia p̄cipiat ex viro
vterq; ibi partē h̄t. **¶** Mater. n. est p̄ncipiū pas-
siuū in filio materia administrans. **¶** Pater ve-
ro est p̄ncipiū actiuū: et quasi formā ma-
terie mulieri tribuēs: vnde et p̄ncipalius opa-
tur: et iō magis ē patris qđ matris: et magis quis
tenet patri qđ matri ceteris parib. **¶** Sola. b.
maria p̄cepit filiū ex toro suū: qđ nō fuit p̄ncipi-
um actiuū ex parte viri cū nullus ibi pater: nec
ioseph: nec alius s̄ totū illud corpus iesu erat d̄
purissima carne seu sāguinib. b. marie. hoc p̄di-
xerat isaiās dicēs. **Ecce virgo cōcipiet et pariet**
filiū: et vocabit nomen ei⁹ emanuel: quod interp̄-
tat nobiscū deus. s. qđ deus et hō. **¶** Cōcipiet inq̄
et pariet p̄manens v̄go. **¶** Ad. n. signū seu m̄x qđ
dñs ibi p̄mittit se dare hōib: qđ virgo prius exi-
stens: et ex viro p̄iūcta p̄cipet et pareret: eūz cōe-

olbus. Sed signū mirabile et supra oēs naturā:
et morem vt virgo esset et itacta gnāret et peret.
¶ Sicut. n. vt ait origen. **¶** Abachuch intravit ad da-
nielē in lacū leonū: deferens ei prandii bonū: et
exiuit nō aptis hostijs: s̄ clausis. **¶** Sic. b. maria
saluis claustris pudoris p̄cepit et p̄cepit filiū su-
um p̄mogenitū: h̄ oīs canit ecclia in sequētia.
¶ Angelus p̄siliū nat⁹ ē ex virgine. **¶** Sol de stella.
¶ Sol occasū nesciēs stella semp rutilās: s̄p cla-
ra. **¶** Sicut sidus radiū profert v̄go filiū pari for-
ma. **¶** Itēq; sidus radiū: neq; mater filio sit coru-
pra. **¶** Et vt s̄dicit. **¶** Si nō suis vatibus. i. p̄phetis
credat: vel gētilib. s. iudea incredula sybillinis v̄-
sibus hec p̄dicta. **¶** Sybille. n. qđ fuerūt pagane:
quib⁹ ob meritū: et excellētiā virginitatis: da-
tus est a deo. **¶** fm. b. h̄iero. spūs p̄phētie de hac
virgine lōge ante et p̄u ei⁹ p̄nunciauerunt. **¶** Sy-
billa tiburina sic ait de christo: nascet i bethleē
christus et ānunciabit in nazaret regēte thauo
pacifico fundatore. **¶** Felix illa mater cur v̄be-
ra illū lacrabunt. **¶** Sybilla erithea multa de eius
passione. **¶** Refert et. b. **¶** Tho. scđa scđe qđ in sepul-
chro cuiusdā gentilis qui longe ante tēpus icar-
natiōis obierat: ex ira effossa: educto cadauere
repta ē ad caput ei⁹ lamina aurea: hanc scriptu-
rā p̄tinentē. **¶** Christus nascet de v̄gine maria: et
credo in eū. **¶** Sol itē me videbis cōstantini et
hyrenē tēporibus. quod ideo dictū ē: quia tē-
poribus illius cōstantini: nō magni sed alteri⁹
impatoris et hyrenē matris eius: qui post mul-
tos annos a cōstantino magno imperiū tenu-
erunt reperit eū illud sepulchrū. **¶** Mater
hoc per miraculū maximū quod rome euenit.
¶ Nam vt ait innocentius tertius: vir vtiq; ma-
xime auctoritatis et sanctitatis. **¶** Cuz romani to-
ti orbis dñarēntur: et pax vbiq; regnaret: fecerūt
romani ipsi quoddā templū notabile: vbi statu-
am posuerunt romuli p̄mū v̄bis edificatoris
quē in deū colebant. **¶** Vocaruntq; illud tēplum
pacis. **¶** Sciscitanti quoq; sunt per idolū appollis
quantū templū illud duraturū esset. **¶** Qui eis res-
ponsū dedit. s. diabolus p̄ eum: qđ vsqueq; virgo
pareret et virgo permaneret. **¶** Et qđ v̄sū est eis
impossibile virgine parere: quod v̄p ē h̄z cōe-
cursū nature: scribi vel sculpi fecerūt i valuis
eius tēplū pacis eternū estimantes nunq; eue-
nire posse qđ pareret virgo. **¶** Sed nocte quana-
tus est christ⁹: templū illud funditus corruit qđ
s. virgo pepit tunc filiū suū p̄mogenitū. **¶** Cuz
n. vt refert lucas in euangelio exisset edictū a
cesare augusto: vt describeret vniuersis orbis
erat: vt qđlibet se describere faceret in sua ciuita-
te originali. in ipsa sui descriptōe soluebat certā
monetā pro censu: vt subditus romano impio.
¶ Igitur. b. maria cum esset vicia partui: nec hu-
ic mandato astringeret: qđ mater tam effecta re-

Capitulum .XXXI.

gis oīam: tñ vt exēpiū preberet oībus obediē-
tie et reuerētie maiorib⁹ et p̄sidentib⁹ et seclariis
et discipulis: cū ille octauianus infidelis eēt fm illō
petri in canonica. Subditi estote dñis vñs nō
solum bonis et modestis: sed etiā discipulis: ascen-
dit ipsa. b. ma. de nazareth que erat i p̄incia
galilee in bethleē q̄ erat in p̄uincia iuda: cū Jo-
seph sp̄so suo: et asella p̄ sarcinulis suis: et aliqñ
pro sp̄sa sua cū fissa esset posset ibi sedere: bo-
nem forte v̄dendo p̄ solutōe cēsus romāi. S; ille
mulieres bone que erāt vicine habitatōi vir-
gis in nazareth vt pie meditat⁹ et notat do. Jo.
domic⁹ in q̄daz fmone: vidētes. b. Martiā gra-
uidā licet crederēt ex Ioseph cōcepisse: expec-
tabāt cū magno desiderio p̄sentes esse in partu
eius. Erat enim tanta pulchritudo eius et bone-
stas et sanctitas: affabilitas et sapia q̄ videbatur
quasi vna fructu puerfari cū ea: ppter qd vicie
ei⁹ valde affectabat esse cū ea et loq̄ secū: sed ip̄a
se totā deo referuās amabat solitudine. Rari-
sime ad ostiū domus se replebat minus ad fene-
stras aspicebat: sed in tēplo et domo puerfatio
eius: cū hominib⁹ quasi nūq̄ loq̄ns nisi ex ardua
necessitate: cū angelis autē et deo frequentissime
in oratōe et cōtemplatōe cōfabulabat⁹. Pote-
rant ergo ille vicine dicere inter se. Veniet pro-
certo veniet dies p̄tus ei⁹: tūc indigēbit nostro
adiutorio: vocare nos faciet ad iuuādū. Vtrabi-
mus domū ei⁹ et habebimus copiam puerfadi cū
ea. Q̄ erit gratus fructus tam sancte: tam
pulchre: tā honeste iuuēculi. Ita humilis est et
amozosa: ita pura q̄ dare ad lactandū filiū suū
alteri nō pariet. Ipsa ex suis vberibus lactabit
ipsa pannis inuoluet: ipsa in vlnis suis tenebit.
Sed cū tenebit eū in gremio: vel brachijs suis:
nos aliquādo pie et reuerēter auferem⁹ de mani-
bus suis: et ducem⁹ in domos nostras: vt redda-
mus. et sic cogē intrare domos nostras: vt red-
dam⁹ ei p̄uulū suū: quod nō faciemus nisi aliqñ
tulū imozetur nobiscū et alloquat⁹: et ita non erit
aliena et separata a nobis. Nesciebant iste diuinū
mysterium qd dei mater esset: nō hōis puri et p̄e-
pri ex ioseph. Instante ergo tēpore partus re-
cedētes de nazareth p̄gunt bethleē. Applican-
tes aut illuc tarde: vt pie p̄sequit⁹. b. Vincen.
in quodā sermone natiuitatis: vadit ad aliquod
hospitiū: vt ibi recipiat. Sed hospes cernēs il-
lū vilius idutū: et pauperē arbitrat⁹: dicit ei.
Non possū bone senex vos hospitari: qz p̄les
nobiles expecto isto sero: pergit ad aliud hospi-
tiū. vt recipiat. Interrogat: ille dñe quot equi-
taturas: et famulos habetis? Respondit nullas:
s; azellū et bonē et vxorē meā. At ille istud non ē
pro nobis: s; pro hōitibus multā pecuniā ad ex-
pendēdū: hospitale ē pro paupib⁹ illud querat.
Vadit ad aliud hospitū dicit illi patronus. O
senex miser quō nō erubuisi ducere in vxorem

tā delicatā iuuēculam: vade alio: qz hic nō po-
teris māere. Et sic pauperculus ioseph nesciebat
quo iret: et p̄cipue dolebat de beata v̄gine quā
sciebat matrē dñi ab hōibus cunctis venerādā:
et nouerat tenerā esse v̄ginis verecundiā. S; p̄-
fortabat eū beata v̄go: dicens. Nō est abrenū-
cia man⁹ dñi. Vamus ad aliquē locū remotū: a
tumultu hōiū vt possimus quiete deo vacare:
et ipse cū cura d oībus p̄uidebit nobis. Que-
rentes ergo iuenerūt quoddā diuersoriū. i. quē-
dā locū ad quē refugiebant hōes cū iumentis
tēpore pluuiaz quandā grottā vel tuguriū: ibi
qz p̄tulerunt ad p̄noctandū: et circa mediā noctē
inibi peperit filiū suū gaudiū matris habens
cū v̄ginitatis honore: nec primā silem v̄sa est
nec habere sequentē. Et quod dicit⁹ in libro de i-
fantia saluatoris: et de obstetricib⁹. b. marie: scilicet
qz ibi fuerūt zebel et salome seruientes ip̄i apo-
criphū est: vt patet di. xv. Sancta romana im-
mo Jo. contrariū expresse dicit. s. qz nulla obste-
trix ibi: nulla mulier seruēs: s; ipsa que paruri
uit suū filiū de terra leuauit. Ipsa primā q̄ vo-
tū v̄ginitatis emisit cū sp̄so suo: et p̄fectissime i-
pleuit p̄miceria facta v̄ginū oīum. .s. III.

Quantū ad ter-

tiū. s. de v̄lita-
te hui⁹ partus
v̄rgis: hoc notat dum dicit⁹ primogenitū. Eo
aut modo dicit⁹ primogenitus matris v̄rgis:
quo i diuinis p̄mogenitus patris. Ego aut sapi-
entia que dei patris fili⁹ ē: ex ore altissimi prodij
ex ore cordis seu mētis paternae: vt verbū bonū
primogenita ante oēm creaturā. Nō qz secūdo
genuit alia sapiam vel creaturā de sba sua: vt
filiū: s; qz nullā ante vel postea: v̄nigenitā: iuxta
illud Joā. i. Quidm⁹ gloriā ei⁹: gloriā quasi v̄ni-
geniti a patre: et ly q̄si nō est nota similitudis: s;
exp̄ssio veritatis: sic et p̄mogēit⁹ v̄ginis matris
christus. Sed qz nullus ante: nec postea: vnde
et v̄nigēit⁹ matris. Nā qui p̄mo nascit⁹ ex ma-
tre p̄mogenit⁹ dī: etiā si nullū aliū postea gene-
ret: et v̄nigēit⁹. hic sūpsit occasiōem sui erroris
heluidius p̄fidus hereticus: et temerarius blas-
phemator v̄rgis: asserēs v̄rgis post christū
habuisse alios filios ex Ioseph: vel alio viro:
quoz p̄m⁹ fuit christus: et ideo dī p̄mogenitus
pbat hoc ē ex eo: qz i euāgelio narrāt aliq̄ fr̄es
christi: vt dicit Joā. vñ. Neqz enī fr̄es eius
credebāt i eū. et illud Mathei. xñ. dixit ei qdaz
p̄dicanti. Ecce mater tua: et fr̄es tui stāt fo-
ras q̄rentes loqui tecū: dicens hos fuisse ger-
manos christi: et filios v̄rginis. Sed beatus.
Hieronymus: scripsit vñm librum contra eū
reprobans huiusmodi errozes et falsitatem. nā
vt iā dictū ē p̄mogenit⁹ dicitur non solū: qz aliq̄
post gēitū. sed tertius: et huiusmodi. Sed etiā qz
nemo ante illū genit⁹ ē: si nullus postea ab illo
p̄r: v̄l m̄re generet: et talis magis p̄prie et strī-

ete dicitur vnguentum. **¶** Vñ cū dicitur in ps. Qui pēf-
fit primogenita egypti: intelligitur etiam de illis
qui erāt vñti parentibus suis. Et sic dominus
in veteri lege ait: In die qua occidit omne primo-
genitū egypti: sacrificauit mihi oēs primogēitū
israhel ad significādū: moraliter: q̄ quādo mor-
tificatur p̄ncipia vitiorū: firmanē radices viti-
tū. **¶** Ad dicit de frīb⁹ dñi facile oñdit error ei⁹
Nam in scripturis dñi frater multiplicat⁹: et non
solū germanus vñ ex vna: eadē matre gēitus
Sed et iobzini dicuntur fratres scdm̄ vulgare
vsitatū. Et sic christ⁹ habuit fr̄es. s. iacobū ma-
iorē et iohānē natos ex maria salome sorore
vginis marie ex eadez. s. matre Anna nate. Et
similiter simōem et thadeū et iacobū minorem
ex alia sorore vrgis natos. s. maria iacobi. Alii
quando etiā fratres dicunt aliter consanguinei.
Sicut abrahā dixit loth nepotē suū fratrē. Ne
quēso sit iurgū inter me et te: fratres enī sum⁹.
Gene. xij. Et saraz neptem vocauit sororem.
Christus etiā discipulos suos fratres appella-
uit quando resuscitatus dixit magdalene vade
ad fratres meos etc. Jo. xxi. Quinimo respe-
ctu vnus patris celestis omnib⁹ cōis ipse ait.
P̄es vos fratres estis. Mathe. xxij. Nullū
igit aliu filiū. b. maria habuit: nisi dñm iesū: que
virgo semp̄ mansit ante partū: in partū: et post
partum. **¶** Dicit etiā christus primogenitus nō
solū naturalī natiuitate: sed etiā spiritali: qua
ex deo nati sūt per grātiā dei electi. **¶** Vñ qd̄ na-
tū est ex deo. s. per grātiā ad esse spiritalē pue-
niens: vicit mundū. i. vitia mundi. Unde i apo-
co. de christo dicit q̄ est primogenitus mortuo-
rum: et princeps regū terre. i. primus resurgēs
ad vitā immortalē ex mortalib⁹: et princeps. i. pri-
mus et p̄cipuus sanctorū qui se virtuose regūt
et etiam dñm habens super oēs dños: et reges:
de quo etiā dicit apl⁹ ad Roma. viij. Quos
p̄sciuit hos et p̄destinauit conformes fieri
imaginis filij sui: vt sit ipse. s. christus primogē-
tus in multis fratribus. Ipse enī est caput ec-
clesie: ex quo ifluit oīs vitā sensus: et motus spi-
ritualis in mēbra eius. i. fidelij. De plenitudine
eius nos oēs accepimus. Unde ad osten-
dendā huius primogeniti excellentiā et primo-
geniture: dicit i figurā: ille antiquus dicit isaac.
Gene. xxvij. qui calligatis oculis videre nō po-
terat: cū iacob vt primogēitū benedixit: de quo
christus descendit etc. Ecce odor filij mei sic odor
agri pleni omni. s. odoramento virtutū. **¶** Bet ti-
bi deus. s. pater de roze celi. i. diuinitatē cui vnita-
tur: vel quo ad hūanitatē rozem grātie i abūdā-
tia vt ex te oib⁹ alijs profluat. Et de pinguedine
terre abundantia. pinguedo terre. i. hūmāe na-
ture est innocentia et iusticia originalis: in qua p̄-
mo fuit homo positus: que postea amissa in so-
lo christo fuit: abundantia quoq; ei dedit fr̄ umē

et doctrine et sapientie vini feruoris: et beniuole-
tie: olei pietatis et clementie. **¶** Seruiant tibi p̄p̄ti
s. gentiū: quod impletū cernimus: quia gētiū
populos conuersos ad fidē videm⁹ christo ser-
uire. Et adorent te tribus. s. iudeoz: quo ad il-
los qui crediderunt in christū. **¶** Nō dñs fratrū
tuorū. i. oium hoium: quoz per assumptiōē nre
hūanitatē fact⁹ ē frater. Caro ei⁹ nra et fr̄ no-
ster est: dicitur in figura Benef. Et filij matris
tue. s. synagoge de qua natus ē. i. iudei iuruen-
tur ante te: qd̄ erit in fine mundi quando cōuer-
tent ad vesp̄rā et famē verbi dei patient vt ca-
nes: et circuibūt ciuitatē ecclesie: querentes i eā
introduci per fidē et sacramēta. **¶** Qui bñdixerit
tibi benedictionibus repleatur. Et qui maledi-
xerit tibi maledictionibus repleat. **¶** Bñdicit chri-
sto qui corde credit in christū vt debet. **¶** Nō dicit
bene de christo. **¶** Bñdicit ore qui verbis fate-
tur veritatē fidei: qui deū laudat et orat: qui cōfi-
tetur peccata sua: sperans a christo indulgētiā
Bñdicit opere qui imitat eū in operibus suis:
vt enim dicit. b. Augu. in sermone: homo sequē-
dus nō erat qui videri poterat: deus sequēdus
erat: qui videri nō poterat: vt ergo homini exbi-
beret qui ab homine videretur: quē homo imi-
taret: deus factus est homo et primogenit⁹ ma-
rie. **¶** Nā post eum naturalē. Omnes spiritali-
ter sumus filij beate marie: ita vt quē peperit fi-
liū suū primogēitū: omnes sequamur post eū
operacijs. **¶** Pauperrim⁹ natus est: vt tu pau-
peritatē diligas salte affectu: et patiēter feras ef-
fectu **¶** In austeritate natus ē in medio hyemis:
in medio noctis inuolutus modicis pannis. i.
p̄sepio in medio asini et bouis: cū magna hu-
militate natus est deus immēsus factus paru-
lus: eternus tēporalis paruus: lacte pascus est:
per quē nec ales esurit: nō in regali ciuitate: sed
parula bethlem in diuerforio: nō in domo na-
tus: et solū vilius pastorib⁹ manifestatus. **¶** Nā
ista clamāt hūilitatē: mūdi cōtemptū: corporis
austeritatē. **¶** Qui ergo benedicit istū p̄iogē-
tū sic imitādo: iste bñdiciōibus dulcedinis p̄e-
uenit gr̄e: et omniū virtutum: et gl̄e demū. **¶** Ecce
vtilitas huius sacratissimi parui vginis. **¶** Et
tra maledicit qui male sētit de christo: vt iude⁹
paganus: et hereticus. **¶** Maledicit qui blasphē-
mat christū matrem ei⁹: vt ipatiens murmurat
in aduersitatib⁹: vel estimat sibi veniā daturum
p̄manētē in peccatis in hoc dicens eū iniustū:
Maledicit qui vbi cōfiteatur se nosse deū: facit
autem negat diuinitas per fas et nefas cōgregan-
do: inordinate retinēdo et amando. **¶** Maledicit
qui super alios superbe se erigit: ambit hono-
res: dignitates q̄rit: gloriā de suis opib⁹ ab hōi-
bus expetit. **¶** Maledicē q̄ p̄p̄atice iccedit. **¶** Sp̄le-
dide et crapulose viuūt: luxurys ifistit: fruct mū-
do. **¶** Sed is maledictōibus impletur peccator:

Capitulum XXXII.

angustiarum tribulationum: et demum infernorum

In epiphania domini in qua inuenta est vgo mater cum filio a magis. **Cap. xxxij.**

Videntes stellam
gausi sunt gaudio magno valde. **Ma**
thei. ij. Quid fuerit ista stella: et quis
viderit. be. Augu. in sermone de ephya dicens.
Vidit magus: obstupuit astrologus. Erubef-
cat hic stulticia mathematicorum: qui dicunt xpm
sub constellatione seu fato esse natum: neque de ali-
quo qui nascitur qd hoc credit recte credit. **Is**
ta. n. stella non fecit xpm mirabiliter vivere: s. xpi
stus ea fecit mirabiliter apparere. Quid fuit hec
stella: que nunq. prius apparuit: nec postea visa
est: nisi quedam lingua celi: que enarraret gloriam
dei. be. b. Aug. primo qd dicit magi fuerunt qui
ea viderunt. Magni astrologi: et qz assueti erant
aspicere ad cursum stellarum: ideo videtes nouam
stellam inusitatam obstupuerunt. Secundo dñat er-
rores mathematicorum: asserentium xpm natum sub
constellatione illius stelle: et simile quilibet hominem
nasci sub fato seu constellatione alique: ex q. necessitatur
ad agendum que facit: qd falsum est et hereticum. Eadem
ars seu scia astrologie hz in sua scia veritate sic
alie scie: et hz sit multum speculativa et delectabilis
est tñ multum fallax quo ad iudicia qd dant ex ea:
et multum teporis exponit i ea: ita vt. b. Ambro.
dicat. xxvij. q. s. hinc etiaz. q. nihil valet ad sa-
lutem astrologia et huiusmodi: sed i errorem mittunt
et qui his studet curam a se non hnt. Fallax autem
est tripliciter: primo quidem: qz cu p multa media
et numerum punctorum oporteat transire ad elicien-
dam aliquam conclusionem de effectibus corporum
celestium: si in vno puncto deficit: totum subruit: qd
iudicatum est. Secundo qz cu cause prime que de-
est subint oēs cause secundarie inter quas sunt
stelle seu corpora celestia: et plus possit influere
causa prima i effectus cause secunde q. ipsa causa secunda
vt dñ in libro de causis: attingere pot: q. et si secun-
dum causas naturales secundarias sit sequendus aliquis ef-
fectus puta infectio aeris inundatio aquarum:
Siccitas terre et hi. suspendere pot ipsa causa pri-
ma deus: tale influxum ad illum effectum producentem
qd et aliqui faciunt: et tunc talia non sequunt. Et eco-
uerso deus talia inducit ob peccata hominum: que
tñ non erunt in causis huius: et constellationibus: vt p3
de diluuiio qd deus imisit preter causas naturales tpe
noe et de peste inficiete aere et plurimos occiden-
te tpe dauid: q. ex toto cessauit post triduum. Et
de infirmitate ezechie regis iude: qui fm causas ha-
ritas debebat mori: siue naturales: siue demerita sua
et tñ prima effectum illum euentum non pmisit. Et ideo
iudicium astrologorum: et si in se non deficeret: tamen
deo operante prorsum fallere potest. Tertio qd
si in naturalibus non deficeret: vt falleret iudicium

eorum: tamen in his que pendet ex arbitrio et volun-
tate hominum frequenter fallit: et ideo: qz et si corpo-
ra celestia stellarum influant in corpora inferiora:
vnde et in seculum parte que affixa est organis cor-
poris: et ppter hoc et inclinant ad mala: tñ vo-
luntas libera remanet ad resistendum talibus in-
clinationibus malis: vnde Ptolomeus maior
astrologus ait. Vir sapiens dominabitur astris. Et
b. Augu. in. v. de ciui. dei ait. Ad vsq. quaq. ab
sorde dici potest ad quasdam differentias corpo-
rum afflatus: quosdam valere sidereos: non autem ani-
mi voluntates sident positionibus subdi. Demum
dicit ideo. b. Augu. in auctoritate supradicta: qz
hec stella que nouiter fuit a christo creata: et post
officium suum in materia preiacente resoluta fuit
tanq. quedam lingua que narraret gloriam dei: nati
in mentibus magorum: vnde ea videntes quaz ad
tempus amiserant: gausi sunt gaudio magno val-
de. **U**bi notandum q. triplicem stellam isti viderunt:
cu. i. inuenerunt puerum cum maria matre eius et p-
cidentes adorauerunt. Prima est stella diuina
lis ad quam gausi sunt: qz inuenerunt puerum. Se-
cunda est virginalis ad quam gausi sunt gaudio
magno: ibi cu maria matre eius. Tertia est stella
fidei salutaris ad quam gausi sunt gaudio magno
valde: vñ pidentes adorauerunt eum. **S. I.**

Prima igitur stella

quam vide-
runt fuit christus: quam viderunt dum inuenerunt pue-
rum iesum. **Q**uam autem iesus dicat stella aperte osten-
ditur. Apoc. ultimo: vbi ipse ait. Ego iesus stel-
la splendida et matutina: hanc videntes non mir-
si gausi sunt: quia i eo causa omnis gaudij: et ve-
re delectationis. ps. Replebis me leticia cum
vultu tuo. **E**x hac stella ad nos extendit radi-
sincere veritatis. **E**x secunda oritur radius mi-
sericordie et bonitatis. **E**x tertia stella innuitur
radius perfecte pietatis. **Q**uantum ad primam
surge ait. Isa. vi. c. et illuminare hierusalem. i. fide-
lis anima: quia venit lumen tuum: que prius tenebro-
sa erat: et nesciens veritatem. **E**go ait ipsa stella
Jo. xvij. matutina iesus: in hoc natus fuit: vt te-
stimonium preberem veritati. **E**cce cecitas mundi
et error prius veritati: qz beati dixerunt homi-
nes populum cui hec sunt temporalia bona in abun-
dantia: vt diuitie: honores: delitice: voluptates:
et huiusmodi: tanq. in his consistat vera felicitas.
Sed certe si sic esset: christus errasset: qui cu po-
tuit his omnibus abundare et sine peccato: tra-
cta elegit incipiens ab ista sua natiuitate. **A**eruz
cum christus sit veritas: et errare non possit: di-
cere oportet: q. tu erras non ista contemnendo: vt ip-
se fecit: et celestia querendo. **O**mnia terrena pre-
stet homo christus: vt contemnenda esse monstraret:
ait. b. Aug. **A**manus diuitie: et adeo vt contemnitur
dei precepta. **P**auper esse voluit in sua natiui-
tate: pannis paucis et vilibus mater inuoluit

Appetū honoris et gl'ia: i loco: vili nascit oib' oculis: delectatōes corporis avidissime pcurant: et iobestissime. **I**esus aut vgo purissimus delectat i lapide duro. s. p'sepis dū vult succurrē mūdo: ait. b. **A**ugu. Et si honorē et gloriā non querens: recepit a magis: paulo post maximā psecutionē ab herode iustiniū: ita vt nocte oportet ret matrē vginē cū puulo fugere: et p septēniū egypti exiliū pati ne occideret. **S**urge q' b'lerz o aia: et ad istū raditū vitad. s. mūdi p'tēptū p'fiscere: et tunc videbis et afflues delitijs virtutū et gaudijs: et mirabil' et dilatabis cor tuū i dei incarnati amorē: qn' puerfa fuerit ad te multitudo maris rex. s. hui' seculi ad te cognoscendū et deum: et mare seculi obliuiscendū. **§. II.**

Secūda stella s. v'ginalis est. b. maria: de qua lōge ante p'nucliauit balaā ppheta: dicens. **M**ueri xliij. **O**riet stella ex iacob. i. virgo maria ex illo p'uarcha et p'p'o iudeorū ab eo origines hnti. Et qualis sit ista stella: seu cui silis: declarat ecclia ad ei' venerationē sepe decantās. **A**ue maris stella. **S**tella at maris vulgariter dī la tramōtana q' iō maris stella dī: q' dirigit nauigantes p mare aspiciētes ad eā: et sine ductu ei' de facili hoies sōmergerent. **P**ac stellā nō mālē i celis: s. v'ginalē in trīs viderūt magi: qn' iuenerūt puerū nō solū: s. cū marīa matrē ei': vñ gaudiū s' gaudīo magno: viso puero gaudiū fuit et visa matrē additū ē eis gaudiū: vt magnū cēt. **E**rat. n. qdā fr' vitio videre iuuenclā speciosissimā: hōe stissimā sapiētissimā: cū puulo filio suo: et pte cre di pōt: et si euāgelista nō dicat verbis mellifluis sapia plenis illis magis grās egisse. **E**x hac at stella radius ad nos diffundit mīe et bonitatis. **B**onū vt dīc dion. ē sui ipi' diffusiū: et cōicati nū. **E**t q' ipsa sup oēs puras creaturas bona: iō bonitatē sue mīe et bñficioz ad nos effudit. **A**n et aurum sibi oblatū a magis nō modicū pui de cebat eoz regīa maiestātē: nō sibi reseruauit in poster: s. vt dicit deuotus. b. **B**er. paupib' p ioseph dispfit. **A**d hanc igit stellā oportet aspice: et effectū bonitatis ei' et mīe humiliter iplozare. **U**nde fulbertus in sermone. **O**portet oēs chris ticos p mare huius seculi nauigātes attēdere ad stellā maris. s. marīa: hoc si quis egerit nō iacubif vane glorie v'eto nec tribulationū scopos allidet: nec fillea voluptatū voragine' absorbe bit: s. ad portū salutis tutus pueniet. **I**psa eim humillima: ipsa patiens: ipsa virgo purissima: vt imitemur ei' vestigia: et p'cipiamus ei' mīe suffragia. **P**icif enim Eccl. xliij. **Q**uasi oliua speciosa in cāpis. **F**ructus oliue oleū est mīam significans. **A**d hunc g' fructū bonū colligendū ex ea oēs accedere pnt. **E**t iō in cāpis dī loco oī bñs parenti. b. **B**er. in sermone. **Q**uis mīe tue o bñdicta: longitudinē: latitudinē: sblimitatez et

profundū queat inuestigare. **N**ā longitudo eius vsq' in nouissimū diē vocantibus eā iduenit vni uersis. **L**atitudo eius replet orbē terraz vt iua mia plena sit oīs terra. **S**ic et sublimitas ei' ciuitatis supne inuenit restauratiōē: et profundū eius sedentibus in tenebris: et ymbra mortis ob tinuit redemptiōē. **P**er se celum repletū est. **I**nfernus euacuatus: instaurate ruine supne b'lerz expectantib' mīfif vīta p'dita data. **Q**uis iustus vel peccator ad hanc stellam asperit de uote inuocans: ad quē oculos suos misericordes nō puerit. **I**psa leoni pape manū restituit quā sibi absceder at: eo q' cōiōne p'p'o ministrās et inter alios mulierī cuidā cū manū osculata de more fuisset stimulū carnis vehemētē p'sensit. propter quod ex zelo seuerus i se vltor extitit. **I**psa quēdā militē de faucibus diaboli extraxit et vxorē a periculo liberauit. **N**ā cū talis ex di uite pauper effectus ppter suā prodigalitatez diabolo se tradidisset: si ei diuitias cōferet: ac ei vxorē suaz virgini deuotissima: hoc diabolo pofutanti ad certū locum desertū determinatum ducere promississet: docuit diabolus locū in domo eiusdē: quo effoso thesaurū inueniret: quod et factū est. **T**ēpore igitur statuto miles ille volēs adimplere promissū: vxorē secū duxit eques ter sub specie alicuius pietatis. **I**n via at inuenientibus quandā ecclesiā cū vxor cepisset timere: rogauit vir vt inerer equū descendens intrās in eccliā: vel aliquā breuēz orationē facē. **Q**uō cum obtinuisset ingressa in orationē ipsa obdormiuit. **E**t b. maria eius effigie sumens: egressa est ad militē illū foris expectantē: que equū ascēdens cū eo estimantē vxorem suā esse p'secut' est iter: et ad locū veniēs destinātū: vocauit ap're diabolū. **A**t ille subito apparēs vīa virgine totus furibundus et fremens et militē cepit cū cōtuneljs aggredi: q' fallax esset et proditor: quia nō vxorē duxisset: sed maximā inimicā. s. domini matrē. **A**d quod ille quasi tepidus factus obmurmū. b. autem marīa eum terribiliter increpans q' sibi deuotis nocere tētarer: i abyssū abire precepit: illūq' militē vt de suo excessu peniteret admonuit: et ad illā eccliā in quā intrauerit vxor ad orādū rediēs: ibi eā inueniret. **Q**uo facto reu'so domū factā duxerūt vitā. **§. III.**

Tertia stella ē fides de qua pōt exponi illud eccl. xliij. **S**pecies celi. i. viri celestis: ē gloria stellaz idest claritas v'tutū p'sal. **Q**uis. s. deus numerat multitudinē stellaz idest v'tutū: et eis oibus noia vocat. **I**nter quas p'ima dicit fides: hāc vidētes magi in corde suo: gaudiū fuit nō solum gaudīo magno: sed et valde. **N**am nisi fidē diuinitatis habuissēt ex v'sione pueri: vel matris eius: parum gaudiū fuisset. **S**ed propter fidem credētes deum esse et summūz bonū: gaudiū sunt

Capitulum XXXIII.

valde. Et propter istā veram fidē: proidentes adorauerūt eū. **N**ō enī adorāf nisi deū. Deute ro. vi. **B**ōtinuz deū tuuz adorabis: et illi soli fut es. Adorabis cultu intiozi recognoscēdo eum: vt pncipium et finē tui et omniū: et illi soli fut es cultu exterozi: vt dñō sūmo ei? pcepta fuādo. Cognouerūt igit istip verā fidē hūc esse deū: et ppterea adorauerūt. **Q**uā Chrys. i. homel. **A**i deam? qd glorioz magi vidētes in puero ga: nisi sunt. **N**unqd viderunt palaciū marmozibus splēdīdum: nunqd matrem eius diadēate corōatā: aut in lecto aureo recumbēte? **N**unquid puerū auro inuolutū? **N**unquid reginam diuersis populis psonātem? **N**on. Sed quid? **P**andochiū vtiq tenebrosū et sordidū: et magis animalib? q? hōib? aptū. **M**atrē eius vix tunicāz vnā hōiez: nō ad ornātū corporis s? ad tegumētūz pficiētem: et qlez habere poterat car: pētariū vroz: peregre pstituta. **V**iderūt et puerūz pānis sordidissimis inuolutū: in psep̄to sordidiori positū. **S**i terrenū ergo regē qretes vēssent magis p̄hidendi erāt q? gauisuri. **N**ūc aut q? celestes qrebāt: et si nihil regale videbāt in eo soli? stelle testidō p̄tēti erāt. **O**culi eoz cōtē: pūbilez aspice nō poterāt: q? sps i corde eoz eū tribile demōstrabat. **P**utas ne adorāssēt isatē nisi itelligerēt adoratiōis honorē: nisi aliqd diuinū credidissēt in eo? **E**rgo nō pueritē honorē dederūt: s? dīnitati ei? oīa itelligēti. hec Chrys. **E**x hac stella fidei pcessit radiūz p̄ferte pietatē: put. s. pietas ē dei cultus: vt dicit Job. **Q**uāz pietatē ex mūrib? oñderūt. **E**x mūere auri vernerātes in eo psonāz regā. **I**n thure diuināz. **I**n mirra mortālē nām ei? assūptam: vltiā qsi p̄fēstātes eū auctorē tot? sapiē: et si puer eēt vt dicit **S**ratianus: di. xxxvi. s. nālīs: rōnā. et moralis: a quo suā sapiētā habuissēt. **Q**uā et magi dicti. **A**b his discam? offerre deo ite arā fidē nraz: nō in pte. **Q**ui enī credit xp̄m nō esse deū: s? creaturā: vt arri? vlt iudeus: aut pagan? h non offert thūs: qd deo offert: q nō credit eūz fuisse verū hōiez: s? fūstālicū: vt māschēus: nec fuisse mortuū: vt **S**arracen? et turcūz. hīc nō offert mirrā mortalitātē significātē: qui nō credit xp̄z ēt vt hōiē nō fuisse: et esse dñm et regē omniūz et dominiū habē rez et ppietātē: vt fraticelli asserūt falso nō offerūt aurū. **Q**ui dicūt deū nō hōie puidētāz omniū vt dñz vnūerfor: et sapiētissimuz: nō offerūt aurū. **Q**ui nō hnt amaritudinem pēitētie peccatoz suoz: nec mortificāt passiōes suas: s? eas sequunt: hī nō offerūt aurū. **Q**ui nō hnt amaritudinem penitētie peccatoz suoz: nec mortificāt passiōes suas: sed eas sequuntur. hī nō offerūt mirrā. **Q**ui deuotas oratiōes et p̄ces ad deū nō dirigūt: hī in thure deficiūt: imitādī igit istī magi sūt: et ad radiū pietatē ex fide eoz adorē? **C**hristū cū vera fide et ope dilectiōis deuō:

tiōis: et mortificatiōis.

In purificatione beate Marie et de multiplici lumine **Capitulum xxxiii.**

Draasti āte facies **O**mnīū poploz lūen. **L**uce. ij. **Q**uia p̄mus āgelus: et p̄im? hō lūmen gfe amiserunt ppter supbiā suā: lūen volētes rapē diuie glorie: p̄ssim? de? hōiez qui in tenebris sedebat hui? mūdi: et lūmen celi vidē nō poterat vt dixit **T**hobias. **R**aphaēli āgelo. **T**hob. v. **D**ecernens illūinare et viā ducentē ad lūmē glorie verbo et exēplo oñdere: lūmen verbū. s. diuinū de lumine patre genitū: misit in mūdū obūbratū: et quasi humiliatū carne humana: fm illd quod promiserat pezechielē prophetā dicentē. **S**olē nube tegā illud deitātē verbi nube hūantatis. **Q**ui et humilitatē docuit. dicēs. **P**iscite a me: q? mitis sū et humilis corde. **M**at. xi. **E**t hodie facto in se ostendit. **N**ā in tēplo est p̄fēstā? ipse: qui suos electos facit sibi templū. **Q**uinq? fidelis tanq? seruus est redēpt? qui dñs extat vni uerfor: pro eo sacrificiū est oblatū vt peccatoz expiādis oblatōe qui cunctoz peccata purgāuit: a matre virgine: vt paruulus et infirmus est deportatus: qui imēsus oīa portat et sustentat verbo virtutis sue. **U**nde et b. **A**mbz. in sermone. **O**ffer beata maria vtrgo tanq? legē obseruans in tēplo quē edidisti: vt nō oībus: sed paucis reuelet. **Q**uis est quē genuisti. **Q**uā p̄uus. **Q**uā magnus ē quē genuisti p̄uus in hūanitate: magnus in diuinitate: p̄uus in regno iudeorū: magnus in regno gentiū. **Q**uis putas nob̄ posset indicare: inter huiuscemodi obsequia animi tui sensū: cū hic cerneret ex te natū tantillū infantē: illinc attenderet deū imensū. hīc creatū: illinc creatorē. **H**inc infirmū: illinc fortissimū. **H**inc alendū: illinc alentē. hīc nō loquentē illinc angelos docentē. **Q**uis inquā tui pectoris archana reuelare valeat: quib? modis cogitatum ad vtrāq? flectabas: cū vnū: eūdemq? dei atque hōis filiūz manibus tenens hīc adorares: vt dominiū: illinc osculareris vt puulū. **Q**uis ad tam ineffabile miraculū nō obstupefcit? quis nō pene elinguis fiat? **T**enet puella suū et oīum creatorē. nutrit suū et oīum nutritorē: portat ad templū suūz et oīum rectorē. **A**dmirandū spectaculūz ad qd nō solūz humana: verū etiā angelica stupefcit natura. **H**ec ille. **L**umē igit ante faciē oīum paratū ad pducēdū ad lūmen glorie: ē humilitas vera: fm illud humilē spū suscepit glia: et iō bene dicit p̄stī ante faciē oīum pploz lūm. **U**bi notādū triplex lūmē nob̄ parū hodie. **L**umē solare plis gnōse. **L**umē lunare v̄cis se cūdose. **L**umē sydereale senectutē v̄tuose. **E**t sic ppōit lūmē an̄ faciē oīūz p̄me mediet: et vltiē eta

eis. **N**ā pueris preponit puer iesus oblat. In
uēibus virgo iuēcula offerēs. Senib⁹ antiq⁹
dierū Symeō oblat⁹ suscipiēs: quolibz tamen
horū oēs hz illuminare mētēs. **.s. I.**

Primo igitur lumen solare seu
solis est iesus: nō
qdē solis mātis s; solis spiritalis: de quo **Ma-**
lach. iij. c. Nobis timētib⁹ nomē dñi orietur
sol iusticie. Sol iusticie xps de⁹ noster canit ec
clia. **L**umē istius. s. sol paratū vtiq; est ante fa
cies oīum pploz. Sicut aut sol mātis hz inter
ceteras triplicē pprietate: ita et sol spūalis xps
de⁹ noster spūaliter erga nos oēs. **P**rima. hz
enī in radio illūinatōez. **S**ecda tenet in medio si
tuatōez. **T**ertia exībet in imo calefactōez. **P**f.
.n. Eccl. xij. Sol illūinās p oīa respexit: et glia
dñi plenū est op⁹ eius. **Q**u. n. de mane orit⁹: ex
tēdit radios suos q; cit⁹ ab oriēte vsq; occidētē
et cuncta illūinat: sic sol iusticie xps erat lux vera
que illuminat omnē hōinē veniētes in hūc mun
dū. **I**o. i. lūmē fidei et grē sue. Et hoc q; nullus
aliūde illūinat: vt illūinat⁹ potest nisi ab eo. Et
sic est ibi distributio accōmoda ibi oēm: vt de il
lūinatōis intelligat. **N**ā et si multi fuerit: vel sint
pbi magni in scia et morib⁹: nullus vnq; habuit
verū lumē de: lūmē fidei: lūmē grē: nisi in xpo et
per christū. **A**post. ad **R. o.** Iustificati grā ip
si ex fide. Et hoc non ex nobis: donū. n. dei est.
Processū aut istī illūinatōis. s. mūdī in suo or
tu: sol iste ostēdit. **N**ā pmo illūinati sūt pastores
ad eū cognoscēdū deīn magi demū hodie senes
Symeon et Anna acceperūt ad significādū: vt
dicit. **b. Tho. in. iij. pte. q. xxvj. q.** primo sol iste
christus illūinauerit populū iudeoz: de q; ppto
fuerūt pastores: qb⁹ āgel⁹ apparens cū magna
claritate: manifestauit natū mūdī saluatore xps
in bethlem. **Q**uo stat⁹ eūres cognouerūt de v
bo h; qd dicitū fuerat illis. **P**rimi. n. cōuersi ad
fidē et grāz xpi fuerunt apostoli: et alij discipuli.
Et post aduētū sps sancti multa millia p̄dicatōe
aploz: qui cōiter fuerūt simplices hoīes: n̄ scribe:
aut pharisei aut p̄cipes sacerdotū: quoz pau
cissimi pueri sūt. **I**udeis autē reliq; pmanēti
bus in pfida: et psequētib⁹ aplos et oēs xpīcolas
apostoli trāsierūt ad gētes. **Q**uā apl⁹ **Paul⁹**
et **Barnabas** cū iudei cōcitassēt seditiōez p eos:
vt expellerēt de qdaz loco dixerūt eis: vobis
oportebat p̄mū loq; vbi⁹ dei: s; qm̄ illud repel
litis: et indignos vos indicat⁹ eterne vite. **E**cce
puertimur ad gētes: **A**ctuū. xij. **Q**ue vbiq;
eraz disp̄se p̄dicatib⁹ eis discipulis xpi: puer se
lit ad fidē quoz p̄mitte fuerit magi gētilēs: q; die
natiuitatē. xij. ad xpus natū pueniētes: **P**roci
dētes adorauerūt eū: vt veruz deū. Et hi magi
magnī erāt in potētia: qz reges: et in sapia: quia
astrologi: qm̄ nō solū simplices et plebei: s; magni
p̄ncipes: et reges: et ipatores: ac pbi gentiliū cō

uerfi sunt ad fidē et illūinati grā xpi: demū circa
fines mundi mortuo antichristo quē iudei reci
piēt in suū messiaz: vidētes se errasse et in cecita
te fuisse pueritū ad xpus: et illūinabūt fide
et grā eius fm̄ qd p̄dixit. ps. dicēs. **C**ōuertētur
ad vespam. s. mūdī finem. Et **Isaias** qd allegat
apostolus ad **R. o.** si fuerit nuer⁹ filioz israhel
q̄si arena maris reliq; salue fiet. s. qui in fie ei ut
mūdī cōuersi ad christū. Et hi significātur in istis
antiq⁹ **Symeon et Anna**: qui hodie illūinati sūt
ad cognoscēdū parvulū iesuz eē christū. **I**llu
minat et sol iste christus omnē hoīez mūdī vti
quātuz in se est. **N**am oib⁹ pponit mādā sua
oībus notaz fecit fides suā: q; in omnem terraz
exiuit son⁹ eoz: oībus se pparatibus et faciētib⁹
qd in se est: parat⁹ est dare lūmē grē sue. **S**ed q;
pauci illuminē grā ei⁹: hoc est ex defectu ho
minū ponētūz diuersa obstacula peccatoz: sic
et radius solaris vbiq; illūinat. **S**ed si claudis
fenestras: et oīa spiracula dom⁹: vtiq; nō eaz illūi
nabit: sed tenebrosa manebit. Et hoc est ex de
fectu tuo: qui claudis aditus ei⁹: non ex defectu
solis. **P**arasti igit ante faciē oīuz populoz lu
men: et ideo aperi potētias aīe que sūt fenestre
et porte eius: et illūinaberis. **A**pl⁹: **S**urge a
mortuis et illūinabit te christus. **S**ecdo sol mā
lis hz sitū suū in medio. s. planetaz. **N**am vt p̄
cūt nāles. israh se hz tres planetas. s. lūaz meru
riū et venerē. **S**upra se hz alios tres. s. **M**artē
Iouem et **S**aturnū: cūctos tñ illūinat. **S**ic sol
iusticie xps mediator est dei et hōinū: vt ait apo
stolus: supra se hns tres hierarchias āgeloz: in
fra eos ei ē rōe mōralitatē assūptē: quā ipi n̄ hnt.
naz grā et glā sup oēs est. **I**ntra se hz tres stat⁹
ecclie. s. cōiugatos p̄nētes et v̄gines: q; longo
sūt israh se meritis et p̄fectiōe v̄tutū. **P**ēs in illūi
nātū grā sua: q; in celo manēt. i. puerlatiōe ce
lesti bonoz moz: fm̄ illud aplī ad phil. iij. **M**o
stra puerlatiōe cel est. **Q**ui aut sūt ex hos stat⁹:
vt icōtinētes a xpo n̄ illūinātur. **S**ic autē medi
uz p̄cipat de extrēis: ita et extrēa de medio: p̄
cipat xps cū āgelis sūmaz puritatez: cū hōib⁹
p̄cipant p̄alitate: quā i suo ortu ichonit. vñ
diē p̄mā vocē emisi simlē alijs foris ploians: et
nos igit debem⁹ p̄cipare de p̄ditiōib⁹ eius vt
austeritates sumam⁹ penitētie a pueritia icipē
do. **N**ā qd sēl ē ibuta recēs suabit odorē testa
diu. ac inocētā et puritatē ad tēplū ducēdo pue
ros ad diuina: sic et xps hodie ad tēplū ducēt
ros. **T**ertio sol generat calozē: n̄ q; ipē sit calid⁹: vt
frigid⁹: qz his q̄litateb⁹ ē altēns s; radio reuer
berādo trāit ex illa reuerberatōe ḡnāf caloz i
tra et aere viciō. vñ dixerūt filij israh. **R**egū. xl
cuz icaluerit sol erit vob sal⁹. sic iste sol iusticie
xps hodie i tēplo p̄ntat⁹ calefecit senes illos sy
mēon et ānaz āore diuino: vt āplexaret puer et i
pace iā petēt dicit et resoluia viciū corpis: qd et

Capitulum XXXIII.

et pñiciās malachias ait. c. liij. Statim veniet ad
tēplūz sanctūz suū: dñator quē vos qñtis: et an-
gelus testamēti quē vos vultis. Et qñs stabit ad
vidēduz eū. Iple. n. qñs ignis pñās. f. omnes q
ad eūz appropinquant. §. II.

Secūdum lumen ē lūa

re. i. lūe. f. e. n. de. i. lūinare min⁹ vt pceset noc-
ti. i. lūa. Ben. i. hec ē spūalit. b. maria d qua dñ
Cañ. v. Ista p gredit vt auroz pūrgēs: pul-
chra vt lūa illuminās viatores q sūt in nocte hu-
ius mūdi tenebrosi. Et vt refert. b. Augu. sup
ps. Alij dicūt lūa a se hē lūmē suū. Alij vō n a
se: s. a sole. Et hic est: q cū sol respicit eā ex dire-
cto existēs. f. i. occasu: et ipa i oriēte apparet ple-
na tota lūinosa. Sed cū nō ita directe apparet
nō tota: s. comiculata. Ista igit lūa lūmē suū
qñe vtiq a sole iusticie recipit: vt ipa ait Luc. i.
Fecit mihi magna q potēs est: et factū nomē ei⁹
Et qz vicinior est nobis lūa q alij planete: ideo
magis et sēssibili in istis iherozib⁹ insluit et ope-
rat: sicut apparet in infirmis graui et sumēdis
medicis: in arboribus incidēdis: et huiusmodi.
Et ista lūa virginalis plus in nobis insluit et
opatur merito: et vite sue exemplo: q alij sancti.
Sed precipue in tribus. In actu obedientie.
In opere beneficentie. In facto reuerentie.
Quātu ad obediētiaz multū ad hāc iducit exē-
plūz suū hodie. Ista cū esset a deo mādaturū in
lege: q parēs masculū in capite. xl. dies accede-
ret ad tēplūz ad offerēdu sacrificiūz purificati-
onis: q v. mulier cōcepiss⁹ ex vīro: vt p. lēit.
xij. Quā. b. Maria nō ex virili semie: s. mysti-
co spiramē. i. ope spūs sancti cōcepit et pñ: n erat
obligata tali pcepto legis obedire. Et tamē vt
exēplū obediētie nobis daret: obseruare ad ple-
nū voluit. Quāto. n. qñs maior ē auctoritate et
mellor in sactitate: tanto magis d. leges iustas
suare: et si esset exēpt⁹ p. exēplū alior. vñ Ili-
do. di. ix. Iustū est pñcipē obēpare legib⁹ suis
tūc. n. ab oib⁹ existit leges suas suādas: qñ p-
mus eis reuerētiā pber. f. suādo. Et l. hoc mu-
lieres cōiter adhuc obseruent: vt. f. p. xl. dies a
partu maris v. f. e. ab accessu ecclie abstineāt:
nō qz i lege mosaica cerioniale mādaturū: cū hoc
esset iudaiizare et mortiferū: s. p. p. hūilitatē: qz in
pctō pcepit: et vt grās agat de filio sibi dato et
euañdō periculū: si q nō ex arrogātia s. hūilitē
accedit ad eccliaz post pñū qñti⁹: non peccat.
Quā. b. Greg. di. v. ait. Si mulier eadez hora q
gehuerit grās deo actura eccliaz intrare volue-
rit nullo p. cēi pōdere graua. Si ēt suare vult
morē ecclie sue in dñfēdo. xl. dieb⁹ nō offēdit.
Extra de purifi. p. pñū. c. i. Scōo influr⁹ hui⁹
lūe y ginalis p exēplū suū i inferioza ē op⁹ bñfi-
ciētē. Nā bonū qd hēbat sumū filiū suūz ad ho-
ram cōcauit. Symeon i vñis suis prout desi-

derauit. Insup cū nō agnū i sacrificiū obtulisset
sed par turtur: aut duos pullos colūbar: qd e-
rat sacrificiū paupē: q nō hēbāt ad emēdu agnū
cū paucis dieb⁹ āre magi adorātes paruulū ob-
tulisset ei auz et non modicū: qz dñites et reges
erāt: nec decebat magnos parua donare: possz
merito qñs admirari: et qñere: qd de illo auro fe-
cissz. S. r. f. det. b. Ber. qz liberalis erat et mi-
sericos: bñficiēs oib⁹ qñti⁹ illd paupib⁹ p. Jo-
seph erogauit: paz vñ nō sibi referuās. In q
ipaz debem⁹ imitari: tēporalia et spūalia nostra
alijs cōicādo pñis vt hortat⁹ pñceps aploz in
epā sua: dñcēs. Unusqzqz put accepit qñaz in
alterutrū illā admistrātes: et Paul⁹ ad hebre.
xij. bñficiētie et cōlōis nolite obliuisci. Reuēns
qz fuit tēplo ei⁹ mīstris ad ipsum tēpē debito ac-
cedēs: et sacerdotib⁹ et malis se pñerabat. Et qd
lex imperauerat vota et sacrificiū offerēbat eis:
dē. Intelligēs mīstros ecclie: et si mali sint: nō eē
cōtēnedos i sacramētis et officijs eoz. Spūalit
enī vñus sacramētū inq. b. Aug. vt lux purissima
ab illūinādis excipit⁹: et pūmundos transiens nō
coinquinatur. i. q. i. Si fuerit. §. III.

Tertiū est lumen stel-

lare et istud est puerlatio sacta senis Symeōis
Scti. n. viri in scripturis dicūt stelle. Vñ eccl.
xliij. Spēs celi gloria stellaz. i. pulchritudo ec-
clie ē ex clara cōūfātōe sctoz. Et. i. Coz. xv. stel-
la differt a stella i claritate. i. sact⁹ a scto i merito
et pñio. Parauit igit dñs et aliud lūmē āre faci-
ez oīnz p. p. loz. f. sctm Symeonē: vt si p. p. lippi-
tudine oculoz nfoz aspice nō possim⁹ in solis et
lūne lūmē: eoz pñfectionē imitādo: vñ saltē ad is-
tū sactū senē attēdam⁹ lūmē cōuersatiōis ei⁹ se-
qñdo. Ex ipō āt triplex splēdor emanat: put d
eo sacer euāgelista enārat. Ecce hō erat i hīern
salē cui nomē Symeō: vir iustus: et timorāt⁹ ex-
pectās cōsolatiōē i srael. Vbi tria d. eo notan-
tur. f. q. Iusticiā exercebat ad pñmū: qz iust⁹.
Timorē tenebat ad se ipsū: qz timoratus.
Fidutiā hēbat ad deū: qz expectās zc.
Iusticiā pñcie ē ad alterū: et ad pñmūz. Et
vt ait sapiēs intrabiles splēdores sūt in ea. Ne-
qz hesperus: neqz lucifer ē ita clar⁹: et iusticiā q
de z distributiā exercē tenēt rectores: s. m. illud
sap. i. Diligite iusticiā q iudicat tñā: vt honores
distribuat et officia et bñficia: s. merita hoīuz: n
s. m. acceptiōē psonaz. i. respectu parētele vel
aicitie. Bene et supplicia i sferant malis s. m. qñli-
tatē et paz nō s. p. ces: et munera. Iusticiā pñm-
tatiā exercē debēt hoīes in tractib⁹: vt emen-
do: vendēdo: locādo: mutuādo: et hī: ita vt nul-
li fiat iniuria: dolus vel frāus in pñerlando: nō
offendat pñm⁹ p. pñmellas detractōes vsur-
pationes: rixas: et huiusmodi. Iuste iudica pro-
ximo tuo: ait dominus. Sed vt ait psalmista.

Tedaces filij holuz in stateris ludicior et comutationu vt decipiatur ipsi de vanitate. i. falsitate. pcedens id ipsuz: ipsi incidunt: vt decipiatur. Iustus erat iste Symeon ad oem primu suu. Timor custodit hoiez in se ipo: Nam p timorez dñi vnusqzqz declinat a malo: ait sapiens. Et nisi tenueris te instaret in timore dñi cito cito subuertetur domus tua. s. scietie: in peccata ruendo. Quis n timebit o rex getiu ait Piero. s. cosiderando potetia tuaz: memorado iudicia tua: qbus muduz disponis: punitioes et flagella que i peccatores immitis. debet tñ amor iste esse filialis nō nullis: quo cauef ne de offedat ne vrus amittat. Nam vt ait Prati. Oderut peccare boni virtutis amore. Oderut peccare mali for midie pene. Talis erat tñ huius scilicet Symeonis cui ratio est: q vt dicit euangelista: spūs sctus erat i eo. Timor vero nullis nō ē cuz spū sctor: sed solū timor fillat. Fiducia oportet habē ad deū. Merem. xxiij. Benedicet vir qui cōfidit in dño: erit dñs fiducia eius. et erit tāq lignum qd ad hūozes mittit radices. Cōfidere debet qlibz in dño: q non deficit ei in necessarijs salutis aie: nec etiā in necessarijs corporis: si expidiet salutis aulme ei. Enim multis deficiant necessaria vite corporalis hoc ideo est: qz non habet fiducia in dño: vt debet: vt qz non expedit salutis aie qd et si non intelligim: qz infirmis ipse tñ cognoscit: qz medic sapiētissimus: et pōssim. Fiducia habere debem in verbis dñi: qz fidelis dñs in omnib verbis suis. ait ps. omnia pmissa adimplēs: pmiserat deus p pphetas suos missuz filiū suū: q mudū de fuitate diabólica liberaret qd intelligētes facti viri multū anxie expectabant huiusmōt cōsolatioez futurā: in quos fuit iste sctus Symeon. Qñ vt dicit. b. Ambro. dicebat quotidie in oratioib suis putas ne videbo: putas ne durabo. Si me inueniat hic illius natiuitas: p quem oculi cordis reuelabūf felicez me estimabo nec vltra viuere mihi cure est illo vifo: quez expecto ad mei et populi cōsolatiōem. Frequenter vt imaginari pōt corde et ore dicebat. mitte illam. s. diuinā sapiētiam de celis factis tuis: et de sede magnitudis tue: vt mecum sit. s. incarnata sapiētia: mecum laboret. Estuans ergo hoc desiderio respōsuz accepit a spiritu scto reuelate: nō visurū se morte: nisi pri vide-ret christuz dñi: vt dicit euangelista. Et in hoc fiducia habēat: et nihil dubitās: h expectās cōsolatiōem: non solū suaz: s. ppli sui et honore diuini cultus dilatadi: cū induceret puer iesū parietef ei in tēplum. i. porticibus tēpli virgo beatissima in vlnis eū gestans: cognouit in spū q h infans erat qui expectabat ad cōsoladum: et saluadū genus hūanuz. Et accepit eū in vlnas suas a virgine sacrissima: eū et ad horam in manib dimit-tendo. Qui replet scto feruore cantare cepit

Nunc dimitte dñe filiū tuū in pace qz viderūt oculi mei te. Et nobis qz si cū isto Symeone in sticia habeam timore et reuerētā dabitur xps etiā manibus operū: nō solū in ore per verbuz. In eius representationē dant hodie fidelibus cunctis candelas benedicte accense. Candelas huiusmodi significat xpm: in q est cera carnis sine cōmixtione genita: sicut et apis pducit cerā faciens est licmūz albus: et leue anime purissime ab oī peccati onē libere: et ignis deitatis: deus nō ignis cōsumēs ē: ait Doctes: Deut. iij. Cum igit fidē xpi habem in manib oper fm illā conuersado: vere christuz tenem: et cū Symeone dicere poterim. Nunc dimitte dñe filiū tuū in pace: mudū deserēdo: q parasti aī facie oīz pplōz lumen glorie p gratiam.

In purificatiōe. b. Marie. Sermo alius b rōne numeri variatiōe purificatiōis et de interpretatiōe nominis. Capitulum. xxxiij.

Adpleti sūt dies purgatiōis. Marie luc. ij. Dicit. Ps. do. di. ix. Iustū ē pncipez obēpera re legibus suis. Tūc ei iura sua ab oībus obtuanda estimet: qz pñmus ipse eis reuerentiā pber. s. obfundo in se: decretat et dic: q qz iure vti in alter ipse eodē dōz vti. Quū sapiētis dicat auctoritas Patē legē quā tui tpe tuleris: extrade cōstit. Cū oēs. Sic egit Saul: cū eēt rex: et bon occidē volēs filiū Jonathā: qz transgressus fuerat mādātū suū factū sō pena mort. i. Reg. xliij. Sic et calcuchus pagan: q cū stauisset legē vt adulteriū cōmitteret oculis pñaret: deprehēssū filiū cū pplz p eo rogaz vt sibi parceret a dicta pena: et pplz i pte exaudiuit et legē suauit: vñū oculū erūēs filio altero relicto. Nō sic ipñ nō sic. s. agūt: s. tāq puluis leuis que pñcit vent a facie terre: ita vto elatiōis vt passionis: vt precū alterius hinc ide mouēf a stabilitate legū eas agētes. xps at qz legē venerat nō soluēf sed iplere: vt ipse ait Mat. v. legem quā ipse de statuerat in veteri lege de purificatiōe mulieris p partū voluit et in se pfectato i tēplo: et in matre se purificāte adimplere. de qua dī impleti sūt. i. tē. Abi tria nota. Deimnatiōis numeri rō. Impleti sūt dies. Purificatiōis variatio: purgatiōis. Nōis positi interpretatio. marie. s. l.

Et primū est ratio quare ille numer. s. xl. dīez deimnat fuit institut ad purificatiōē parientis masculū. sicut. n. fuit mādātū in lege: leuit. xij. p mulier que ex viro pepisset masculū in capite. xl. dīerū accedet ad tēplū: deferens filiū ad offerendū sacrificiū purificatiōis pro se et filio: numerū aut istū non

Secundo...

expressit euāgelista: q̄ retulit se ad legē quā al-
legat. Assignat at̄ triplex rō determinationis
h^o nūeri. s. historica. Tropologica. Allegorica.
Rō g^o hialis ē: q̄ aīa iūndit̄ corpori i capite. xl.
diez a p̄ia sui cōceptiōe q̄ ad masculos: et i illis
dieb^o. xl. paulatim organizat̄ corp^o p̄ oīa sua li-
nāmēta: et i p̄o corpore p̄fecto iūndit̄ aīa tūc d̄
nouor̄ de nihilo. i. nō ex aliq̄ p̄existētī creatā: si-
cut p̄mo p̄fici^o dom^o: et postea inhabitat̄: q̄ g^o tūc
cū iūndit̄ aīa: iūndit̄ iūndit̄ et maculat̄ pecca-
to originali: p̄p̄ cōiunctionē ad corp^o p̄ceptū i
carnali concupia: cōueniēs fuit q̄ sicut. xl. die: a p̄i-
ma natiuitate. i. p̄ceptiōe i vtero aīa iūndit̄
corp^o vt tēplū mālē iūndit̄. Ita. xl. die a natiuita-
te scda. i. ex vtero iūndit̄ mālē iūndit̄ expia-
ret̄: magis scificaret̄ sacrificijs illis: q̄uts p̄ cir-
cūciōnē hebreis purgaret̄ origiale sicut et ba-
ptizati: et si p̄ baptisimū a peccis mūdēt̄: oīo tūc
et postea iungunt̄ i vīce ad maiore scificatio-
nē. Scda rō ē tropologica seu moralis. Si-
gnificat̄. n. p̄ hoc q̄ sicut puer iūndit̄ iūndit̄ i tē-
plū mālē dei i capite. xl. diez ab iūndit̄ iūndit̄ i mūdū
mānifēstē ita aīa iūndit̄ tēplū spūale ecclē mī-
litaris: et postea triūphandē: de q̄ p̄. Adorabo
ad tēplū sctū tuū i timore tuo. Et itez. In tē-
plo ei^o oīis dicēt̄ gl̄ia: p̄. xl. dies spūales. Dic-
t̄. n. nūerus refutat̄ ex quattuor denarijs nūeris
decē. n. ducta p̄ quattuor faciūt. xl. et nūer^o denari^o
significat̄ decalogū: q̄ternari^o: q̄tuor euāgelia
p̄ obseruatiā iūndit̄. x. p̄ceptorū cū fide vīua: q̄tu-
or euāgeliorū: iūndit̄ q̄s et repit̄ iūndit̄ tēplo ecclē
militandē xpo iūndit̄: et nō alē: et postea iūndit̄ tēplo
gl̄ie triūphandē. Dat. xix. Si vis ad vitā in-
gredi: tua mādata: vt nec vnū deficiat̄: q̄ totā
legē fūauerit̄ offēdat̄ aut̄ i vno: fact^o ē oīus re^o.
Jacob. ij. Illud solū ē sufficiens ad dānandem: et
excludendū cū de tēplo ecclē. Ita dicit̄. b. Die.
de. peni. di. i. c. ecclē. Qui ē aliq̄ sordē pecc̄i pol-
lut^o decclā dicit̄ n̄ pōt̄. Tertia rō ē allegorica
vz q̄ sic. xl. gnātiōe ab Abrahā i genealogia quā
describit̄ Darhe^o iūndit̄ p̄icipio sui euāgelij dī filij
iūndit̄ i vtero v̄gīa: tēplū v̄gīnale: d̄ q̄ canit̄
ecclē. Tēplū dñi: sacrarū spūs sc̄i: ita. xl. die
voluit̄ iūndit̄ hodie iūndit̄ dñi mālē figuratiū v̄-
gīnalē: et vt ēi oīndat̄ q̄ pueri cito debēt ad tēplū
ecclē dūci vt se assuefaciāt deuotiōi et cultui fi-
delis. s. II.

Secundo sciendū in eo

q̄d dī: purgatiōis q̄ multiplex ē purgatio aliq̄
licita: aliqua illicita. Purgatio vulgaris
dī cū q̄s suspect^o de
Purgatio legalis. aliq̄ crimine vult p-
Purgatio spūalis. bare inocētā suā per
aliq̄ experimētū. n̄ scdm nāz: neq̄ scdm catholi-
cā scripturā: s; p modū suspiciōis p̄ia cū q̄s
infamat̄ de homicidio vel adulterio: vel furto

ppetrato: offert se ad oīndēdū inocētā suā: tan-
gere ferū ignitū: vel bibere aquā feruentē i ne-
lesiōe: vel suscipit̄ spōre duellū: et hī. Nec oīo ē
phibita: q̄ p̄tinet ad vitū tēndi deū cū querat̄
eff. etū miraculosū iūndit̄ ea re: q̄ scdm iura aliter p-
bari possit et dī: faciēs illud p̄ceptū. Nō tēta-
bis dñm deū tuū. Hoc g^o phibet̄ a iure canonib^o
co: vt hētur. scda. q. iij. p̄ totū. Et extra de pur-
gatiōe vulgari p̄ totū. An legit̄ dī Henrico ipa-
toze q̄ q̄ vxorē suā sanctā mulierē suspectā ha-
buit de adulterio cū q̄dā milite: voluit̄ hāc pur-
gatiōē facē: ita vt nudis pedib^o sup ignē os vo-
mēs incederet: iō i morte arctatus et punitus ē.
Purgatio legalis ē q̄ i lege mādat̄. Et iūndit̄ le-
ge q̄dē canonica indicit̄: cū. s. q̄s clericus iūndit̄
tur de aliq̄ crimine apud p̄sonas ḡues et nō ab
inimicis et leuibus p̄sonis: nec sufficiētē p̄bat̄
crimē: s; semiplene: tūc idicē ei purgatio: vt. s.
iūndit̄ iūndit̄ se inocētē iūndit̄ illo crimine: et aliq̄ cōpur-
gatores p̄sonē honeste iūndit̄ credere se illū ve-
rū dicere. Quotus debeat eē nūerus p̄purga-
torū arbitrio iudicis reliquit̄: vt hētur. ij. q. iij.
i glo. sūaria. In lege aut̄ veteri q̄ ad mulierē p-
turientē masculū: vt de alijs nūc taceam: sic hē-
bat: q̄ vt dicit̄ ē mulier q̄ p̄cepto seu masculū
pep̄erisset iūndit̄ p̄p̄o iudeorū: i capite. xl. diez iūndit̄
p̄gens ad tēplū offerebat̄ sacrificiū aīalis: et p̄
illud dicebat̄ purificari. s. ab illa irregularitate
i partu scra: qua phibebat̄ vt iūndit̄ ad tēplū
accedere. Et licet. b. Ma. n̄ ad illū tenere: q̄
nō ex viro p̄cepit̄: s; ex ope spūs sc̄i: tū ad dan-
dū nobis ex tēplū hūilitatē: voluit̄ purificari vt
ceterē mulieres. An. b. Ber. Vere. b. Marla
opus nō hēs purificatiōe. S; nunqd̄ fili^o tuus
egebat̄ circūciōe? Esto g^o et tu sicut vna ex mu-
lieribus: sicut et iūndit̄ vt vnus ex illis puillis.
Tertia purgatio ē spūalis: et ista necessaria est
nobis vt aīa sit purgata a vitijs: nō solū operū
exteriorū: s; et interiorū cogitationum et affectio-
num. Iaco. iij. Emūdate man^o pecc̄iores et puri-
ficate corda v̄ra duplices alo. Prover. b. xxv.
Aufer rubiginē d̄ argēto: et egrediet̄ vas puris-
simū. Rubigo ē pecc̄m vt dicit̄. b. Ibo. 2^a. 2^a. pu-
ra dī aliq̄ res q̄ nō ē mixta seu iūndit̄ cū alia
re: se ignobiliōri et p̄fectiorē. Sic vīnū dī iūndit̄
cū misceat̄ aq̄: aut̄ cū misceat̄ argēto. S; cū mi-
sceat̄ cū re p̄ciosiorē: n̄ dī iūndit̄: s; magis pur^o: sic si
misceat̄ vīnū cū maluatco: nō dī vīnū iūndit̄: s;
maluatcū iūndit̄. Si includat̄ lapis p̄ciosus iūndit̄
anulo aureo: n̄ dicit̄ aut̄ iūndit̄. Et sic de alijs.
Ad p̄positū oīa terrena sūt min^o p̄ciosā aīa hūa-
na: q̄nīmo iūndit̄ celi: planete et quēcūq̄ corpora: v-
tutes ḡra: angeli: et multo magis iūndit̄ deus sunt
p̄ciosiora et p̄fectiora aīa. Misceat̄ at̄ aīa et iūndit̄
ḡis quodāmo hīs p̄ cogitationē et affectū mē-
tis. Tūc g^o aīa cogitatus suus et affectū iūndit̄
tū ponit̄ iūndit̄ hīs: tūc aīa efficit̄ iūndit̄ et iūndit̄.

Quando cogitat qd sit: et afficitur ad ipas virtutes et alia spūalia: tunc efficit purior et pfectior. **A**ufer q rubiginem peccatorum cogitationum malorum et affectionum: erit aia tua vas purissimū et tūm liquoris grē diuine. **H**ac sume hūit. b. **M**aria: qz ea puritate emicuit: vt ait anselm: qz maior sub deo nequeat inueniri. **N**ūc q purgatiōis impleti sunt dies. i. gradus pfectiōis nō sunt emū dari ab originali et fomite eius: sicut et angeli dicuntur purgari etc. **s. III.**

Quantus ad tertium scien

dus: qz istud nomē **M**aria vno mō iterptat illuminatrix: vt alia pūne dimittam. vñ ei cantam. **S**olue vincla reis pfer lumē cecis. **T**ripliciter autē illuminat. **C**orporaliter. **C**aliter. **E**xemplariter. **S**iquidē multos pueros lumie corporali illuminauit. **R**eg: f de ea q cū qdā paupcul: si deuotus vgis: habitās iuxta domos iudeorum: et sepe cāaret de ea ad pfusionē iudeorum illud officiū hodiernū. **H**abriel archangelū credim tibi diuinitū affatū: vterū iū de spū scō ipregnatū: erubescat infelix iudeus: q dicit xpm ex semine ioseph eē natū. **I**pi iudei hāc insultationē nimis egre ferētes: pcurarūt illū oculis puari. **Q**ui nūhilominū pp hoc visu puat nō omittebat illud decātare. **E**t in hac die cū hoc ageret a vginē illuminat: ē: et visu corporalē recepit. **I**dē pz de alio q cū optasset et frequenter a dño hoc postulasset videre semel vrginē mariā: cū plures i officio legeret de ea: qz clericus erat. **T**ota pulchra es: et bl: et tibi ab angelo fuisset inuimātū: q si videret eam ex nimio splēdore ei cecaret. **D**ixit ille se non curare de hoc: dūmō eaz videret. **C**ogitaret tñ ille caute: vt cū sibi appareret: vñū oculū solū apiret ad eā vidēdā: aliū clauderet: ne visus ei amitteretur. **Q**uāqz sibi orati appareret: ponēs manū ad vñū oculū ne apiret: cū cepisset alio aspiceret tāta claritate et solatiōe pfusus ē: q vt plenius aspiceret remouēs manū et aliū apiret. **E**c qz factū ē tristatū p dulcedie mētis: quā exprē: de pcat tñ ē vginē vt saltē sibi vñū restitueret: cui auxilio victū sibi acq̄rere posset: qz scriptor erat. **S**3. b. vgo vt misericordissima: n solū vñū s abos restituit et illuminauit. **S**ecō illuminauit calit et ista ē melior. **E**t ipa. n. or: ē sol iusticie xps de: n: q illuminat oēs hōinē veniēte i hunc mūdū. **I**o. i. **I**pa tenebras hēfz abstulit illuminādo vītātē. vñ canit ecclia. **G**aud **M**aria virgo cūctas hereses sola iteremisti i vñūso mūdo. **M**aria heresis de xpo ē: q n fuerit de: vt dicit cū falsi iudei et qdā heretici: i quā iciderūt apli et oēs ei discipuli i passiōe: putātes fuisse purū hōiē. **S**ola at vgo stabat iuxta crucē. stabat recta fide ei: destitute: **A**liq heretici dixerūt q hūanitatē ei: asserētes eū nō verū hōiē. **S**3 et hoc

destruxit habēdo experientiam certam de eius hūanitate: docuit et illuminauit aptos de multis mysterijs post aduentum spiritus sancti: qui postea mūdū illuminauerūt veritate fidei. **I**lluminat frequēter pcurādo reis lumē grē: iustis pseruatidē et augmētū ei. **I**lluminat exemplarē. n. ei: vītā scyia et cōuersatio cūctas illustrat ecclias. canit ecclia vñ et hodie dant cāde. le bñdite accēse i māib fidelitū. **C**ādela tñ bñ significat vginē mariā: qz sic cādela ē cera molis et ductilis: significās hūilitatē: et licmū albu significās puritatē: et lumē ardēs inuēs charitātē: ita ipsa i sumo hūit ista pfectiōne: qz eā debemus imitari i opib nris. **E**t iō in mām bñ dat que opa designat. **N**ō ergo sufficit eā i capsā memoriē habere: sicut fit cōiter recordando de sātitate ei: et laudādo mirabilia ei. **S**ed oportet i manibus operum tenere imitādo etc.

De purificatione. Et quō quis debeat se offerre deo quantum ad principium: medium: et finem. **Ca. xxxv.**

Elserūt eū in bie

rusalē vt susteret eum dño. **L**uce. ij. **P**ropheta dauid loq̄ndo de sacrificio: qd quilibet debz facere de se ipso deo: offēso in oblatiōe facta in hac die purificationis. **S**ic ait ps. xvi. **C**ircui i i molau i tabernaculo ei hostiā vociferatiōis cātābo: et psalmū dicaz dño. **E**t vñ mibi q velit dicere. quō d3 qlibz euz dño iussit offerre gloriofo deo quātum. **E**t ad principū mediū et finē. **E**t quātū ad principū ait. **C**ircuib: quātū ad mediū ait. **I**molabo in tabernaculo ei hostiā vociferatiōis. quātū ad finē terminū. cātābo. et psalmū dicā dño. **s. I.**

Quantū igitur ad pri

mū vbi dicit. **C**ircuib: ē notādū: q ad offerēdū debite se deo. o3 circuire p oēs vias ei gratas. **O**b cui representatiōe fit pcessio hodie euz cādellis bñdict in manu delad ad gloriā dei. **M**onat apls. i. **C**o3. oēs dicēs. vñūsqz ambulet hac vocatiōe q vocat ē. **E**t sic clarū eēt tibi: q de te vocaret ad istū vel illū statū nō oportet te circuire: s3 subito exeq vocatiōe ei. **S**3 qz de vult nos tenere i vera hūilitate et filiali timore sollicitudine nre salutē sepius vocat tali mō q vult nos q̄rere et inuestigare q sit vocatiō nra deo magi grata. **E**t hoc ē qd dicit. **C**ircuib. **E**t quīs p se ipsum xps vocauerit. **S**aul: acta q dammō violēter. q ei sit dictū. **S**ur: ē tibi i mulū calcitrare: tñ eū misit ad ananiā simplicē vitz. **V**ocauit et cēturionē **C**orneliū et nūbilominus ad **P**etrū misit. dicēs. **D**ic tibi dīc3 qd te oporteat facere. **S**epe ex tedio vite vel ex indi

Capitulū .xxxv.

gnatide cū socijs. seu loci austeritate aut graua mine mādatorz tibi ipositorz: vel honozis appetitu libertatē aut rez abūdātia ⁊ hī. tu te ipsuz vocas ad aliū statū. q̄ tibi videbit̄ melior q̄ ille i quo es: ⁊ in se ipso sicerit q̄ tibi min⁹ sit vtilis: tamē tu nō cognoscis. Aliquādo te vocabit angelus sathanas trāfigurās se in angelū lucis. vt nō p̄seueres in diuina vocatōe tibi facta. Aliquādo vocabit amor sēsitiuus ⁊ tibi videt̄ spūalis. Et oēs he vocatōes sub specie boni facie. siles erūt bis q̄ a dño pcedūt. Ergo ne decipia piarīs sume in manu candelā ratiōis. S; sit benedicta. i. exuta sensualitate ⁊ tota spūalis. Accensa debet eē ista cādela doctrine sacre. Et fac tres circuit⁹ seu p̄cessionē cū tribus paulatio nibus. Prim⁹ circuitus ē p̄siderate diligēter vñ pcedit talis motus ad mutandū statū: ⁊ si ē associatus talis motus ab aliqua supradictarū ip̄fectionūz. Nā si sic eēt talis vocatio sit tibi suspecta. Secūdo circuitus est examinare q̄s sit verus seruus dei: cui te cōmittās regendum qui separatus sit ab amore sui: attendēs ad gloriā dei humilis nō p̄sumptuosus. Et hoc q̄re re oportet cū magno torricio accenso: ⁊ oculis bene ap̄tis: q̄ nō reperit fallaciōz mercantia q̄ hō: cuius cor ē inscrutabile scōm Piero. Sepe lūus lupus rapax ab extra ouis mītis. ad inuēdū igitur talē hominē perfectū: accende lumen xp̄i: ⁊ respice ne te decipiat color: hī. aut affec t⁹ p̄p̄ius: nō partialis iter ordinē ⁊ ordinē: p̄fessionē ⁊ p̄fessionē: domesticā ⁊ siluestrem. Et quando talē de seruu inueneris illuz cōsule: et suā doctrinā seu consiliū exequaris: secūdū il d̄ Tobie quarto. Consiliū semp a sapiēte inquirē. Sapiēte. s. in materia agendorū. Tertius circuit⁹ ē cogitare oīa tua motiua circa hoc: q̄ ex his magj cedat ad gloriā dei: salutē tui: edificatiōē proximī: frequenter vnus stat⁹ est melior altero in se: ⁊ quod ad diuinū honore cōtra riū existit. Cōtēplatiua sublimior ē actiua: ⁊ tñ Barthē mandaf actiue intēdere: nō cōtēplati ue. P̄ellor societas inuenit in vno ordine q̄ in altero: ⁊ tamē volēdo aīam tuā saluare i minus bono in q̄ facta ē p̄fessio: ne alijs detur scā dalū: emanere debes in tuo. Ecce p̄cessionem facimus isto mane ad docendūz fideles facere istos tres circuitus: vt bene p̄uideas tibi ad faciendum de te bonum sacrificiū. Et hoc ē p̄cipium .s. II.

Mediū obseruādum

circa tale sacrificiū est totū se tradere: ⁊ subijcere diuine voluntati nūl sui reseruādō sibi. Et di ei imolabo in tabernaculo ei⁹ hostiā vociferatiōis: tabernaculū diuinū i q̄ seruaf oīs res sacra: ē ipsa dei volūtas: que scōm q̄ pbat diuus Aug⁹. p̄faustū: ē forma: vīa regula oīs p̄fectio

nīs. Et tāto ē creatura bona ⁊ p̄fecta quāto eū illa se cōformat. De isto capacissimo tabernacu lo loq̄ itēdebat sac⁹ ille Bar docheus: qm̄ orā do dicebat. In ditide tua dñe cūcta sūt positaz ⁊ nō est q̄ tue possit resistere voluntati. Bester. ⁊ iij. in ista voluntate dei offerē sacrificiū figuratū p̄ illud quod offerebat in hierlīm in q̄ quod tidie totus xp̄s p̄sentat vt sonāt verba p̄posita. s. Tulerūt illū i hierusalē. Hierusalē enī iter p̄ratur visio pacis: ⁊ q̄ se cōformat voluntati vī uine semp pacē tractat: pacē videt: fm̄ illd̄ p̄fat. Audia qd loquat̄ i me dñs deus: qm̄ loquet̄ pacē in plebē suā. Immolare ē totū ardere: ⁊ daf se hostiā deo sanctā viuētē deo placentē: i obsequiū rōabile dei: ⁊ si tu aliquā partē de te refusa sit: q̄ nō cōsumat̄ in igne diuinī amoris: pax nō duraret: nec opus bonū inchoatū: ⁊ nō vociferares i diuino p̄spectu. Scis q̄ modicū fermētū totā massā corrūpit: ait apostol⁹. ⁊ parū carnis in corpore putridū nisi abscidat: totū corpus corrūpit: hui⁹ rei experientiā vides i Iuda p̄ditore: ⁊ oīum religiosoz ⁊ religiosarūz simulatorz: q̄ et si cū deuotiōe statū religionis assū p̄ferūt: totum se deo nō dederūt: totū amiserūt. Hui⁹ autē deo tribuit totā voluntatē: totus sēper ad deū vociferat. ab eo direct⁹ ⁊ letificat⁹ ⁊ ista ē hostia vociferatiōis seu clamoris: ⁊ apte tali vocabulo vociferatiōis. ps. vti. q̄ talis voluntas tota i deū imensa: gustat dulcedines mirabiles ⁊ cōuersa in maximū stupore: nescit qd loquat̄ s; ex admiratiōe stridet ⁊ vociferat. Sic dicebat ps. de eo sacrificio. Oīa ossa mea dicēt. dñe quis similis tibi? vides totū hodie declaratū p̄ exēplū. quādo mater amātiissima vgo maria posuit totū christū in vlnis antiqui sacerdotis Symeonis. hic enī subito vociferat⁹ ē cum altis stridozib⁹ stupore repletus. Nūc dimid anna ē. p̄phetiā clamauit: ⁊ qd nescim⁹: nisi q̄ annuciabat mirabilia. Et quando audis q̄ clamat verustus diez: ⁊ veterana itellige figuratū: q̄ ex tali cōpleto sacrificio obstupescit ⁊ mutat⁹ tot⁹ spūs: ⁊ ē caro: totus Adā i Symeonē cōuertitur. tota Eva Anna efficitur. .s. III.

Sequitur de fine sacrificij

vbi dī. Cātabo ⁊ psalmū dicā dño. In qua pre oñdit hōiem i sacrificiū deo oblatū. sēp debere cātare in id quod ei acciderit nō solū patiētiaz seruādō in diuersis: s; ē lucūdādō in illis: sicut ait ap̄s de se. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis: vt inhabitet i me v̄tus xp̄i. De q̄ enī quis tantū gaudere debet quantum de aduersitate. p̄sp̄ritas cōmuniter transit ⁊ vane hoiez letificari. facit mundū diligere ⁊ supbia leuari. vnde ad inferos cōducunt. Et ideo de eis contristandū ⁊ lugendū. Sed aduersitas facit humilium corda reuerit ad deū: mūdū decipiētē

Titulus .XV.

agnoscere: et viā ad patriā pparare. Et cū loq-
tū de ipīs tribulationibz: semp letandū et cā-
randū cū effectu dicēdo. **Cantabo.** Ad hoc hoz
tabat apostolus **Jacob** in epistola sua. c. i. di-
cens. **Omne gaudiū estimate fratres:** cū in tē-
tationes varias icideritis. **Psēdit** at hic p̄lat.
q̄ homo deo sacrificaturus: debet mentē cū eo
vnitā tenere semp: et dicere psalmus dicā dñō.
Dicere deo psalmū: est mentē in illā dulcedinē
subleuare: sicut scriptura narrat de **Heliseo** p
pheta. **Offerre se sacrificiū deo:** nihil aliud est
q̄ oēs corporales sensus mortificare: q̄b^o mor-
tuis oportet q̄ aīa cū sūmo deo coniūgat: et in
ip̄o continue iubilet: quantū ip̄e deus operat
eo vt dicere valeat cū apostolo. **Mostra cōuer-**
satio i celis ē. De his duabus vltimis particu-
lis formā nobis p̄bet sanctus **Symeon**: q̄ se deo
sacrificās xpm dulciter recepit in vlnis cecinit
de morte corporalī: quā vicinā aspicebat: et dix.
Hūc dimittis dñe. Et subleuauit mēte ad lituē
dū intus: quod alibi erat absconditum dicēdo.
Quia viderūt oculi mei. Ecce igit quomō do-
minus **Iesus** ad faciendū de se sacrificiū erat
delatus ad tēplū: a matre v̄gine maria: et **Jo-**
seph vt formaz nobis p̄beret: vt simile paga-
mus. **Quid dicit verba p̄mo** pposita euangeli.
Tulerūt illū. In q̄b^o quidē verbis p̄ ampliori
declaratiōe nostre p̄ficiōis: notabim⁹ septe par-
tes. **P̄tia ē vñ mouet ista p̄cessio.** **Secūda** p̄
quē deferitur talis oblatio. **Tertia** q̄d ē ista do-
natio. **Quarta** q̄ dirigit talis cōgregatiō. **Qui-**
ta cui dāt talis benedictiō. **Sexta** huius p̄se-
tatiōis associatiō. **Septima** q̄ inde seq̄tur remu-
neratiō. Ad p̄mā rñdet: q̄ a bethleem tulerūt.
Ad secundam: q̄ **Mariam** et **Joseph** tulerūt.
Ad tertiā: q̄ deū et hominē xpm tulerūt. Ad q̄r-
tā: q̄ ad tēplū hierlm obtulerūt. Ad quintā: q̄
Symeon sacerdotē tulerūt. Ad sextā: q̄ cum
duab⁹ turturib⁹ vel par colūbaz tulerunt. Ad
septimā: q̄ festum maximū **Symeon** et **Anna**
fecerunt.

§. IIII.

Quantū ad p̄mū. quicūq̄ de
se vult facere
cū iesu sacrificiū: p̄mo recedat a bethleem. i. cu-
ra carnis: q̄ vt dicit apostolus: **Si scdm carnē**
vixeritis moriemini. s. vita spūali. Quāuis an-
tiqui doctores dicāt: q̄ bethleem interpretat⁹ do-
mus panis: moderni tamē interpretāt⁹ domū car-
nis. Et tē discedas a bethleem: sicut fecit dñs ie-
sus nō corporaliter s. spūaliter. s. a cura carnis
et sollicitudinis vite corporalīs: de crastino nō
cogitādo: s. sperādo in eo: q̄ pascit aues celi: et
vestit flores cāpi. Non dico ne labores: s. cum
xpo dico: ne ita sollicitus circa curā corporis:
vt omittas aliquā vacationē dei: aut actum ad
glām dei p̄tinentē. Si cogitasset populus dei
israel: de q̄ viuem⁹ i deserto: de quo vestiemur:

nonq̄ egressi esset de egypto: nonq̄ ad terrā p̄-
missiōis deuenisset. Et postq̄ fuerūt inde egressi
si s̄b spe diuini auxilij: q̄n cogitauerunt cōcedere
carnes: et sūtētes de aq̄ trepidauerūt: ira dei de-
scēdit sup eos: et mortui i deserto: nō sunt conse-
cuti optatū finē tē p̄missiōis. **Ista ē p̄tia via** et
regula: quā d̄z suare: q̄ vult bñ deo sacrificare.
Quicūq̄ at cogitat p̄us de vita corporis q̄ de
vita aīe in suo p̄cessu: vtiq̄ nō p̄sperabit. Et d̄
hoc experientiā vides in mulē q̄ vident⁹ inchoas-
se bonū facē et sic cancri retro redeūt. **Termin-**
gloriosa v̄gine **Maria** paruulā puellā recessit
se a parentib⁹ q̄ cōter hñt tantā curā de corporis
sculo: vt nō ieiunet: nō vigilet: nō multū orat: q̄
filios tuos inertes et desides efficiunt. Et q̄ sic
b. v̄go recessit a cōsanguineis ponēdo totā suā
spem i dulcissimo filio suo: cibata vestita: custo-
dita: directā ab angelo sc̄d̄: q̄ de ea curam habe-
bat specialē: loco cuius **Joseph** successit: et po-
stea filius eius qui recessurus ē mūdo p̄ passio-
nē loco sui relīq̄t. **Joāne**: q̄ curā haberet tante
puritat⁹ et matris ita p̄fecte. **Quantū ē vtile se**
totū lactare dñō: et ob ei⁹ dilectionē nil de se cu-
rare: hūc angeli attēdūt: sancti adlūant: deus
sollicite curat: seruūt puri **Joānes**. §. V.

Secūda responsio sci

licet qui deserat oblationē. i. qualis itētiō debet
mouere creaturā ad se deo sacrificandū. **T̄tia**
quod dicit euangeliſta: q̄ parētes sui paruulum
xpm tulerūt. **Secūdū** aut veritatē grāmaticē.
parētes nō intelligūt nisi pater et mater q̄ ta-
lis pars post deū sūt p̄ma cā. **Abi nota** q̄ tres
parētes hñt ille bñdictus filius oblat⁹. Et p̄-
mus etern⁹ fuit pater sue diuinitatē. **Secūda**
fuit sua venerāda mater ei⁹ hūanitatē. **Tertius**
Joseph et hic solū scdm opinionē cōmunē ho-
minū: nō secūdū veritatē: q̄ principij nō dedit
nec diuinitati nec hūanitati ei⁹: spūs s̄c̄r⁹ talis
hūanitatē fabricator pater dici nō pōt: q̄ de sub-
stantia sua nil posuit: nec q̄ ad diuinitatē totam
ab eterno p̄cedentē a patre: nec quo ad hūani-
tatē totā genitā solū agloriosa matre. Et sicut
figulus pater nō d̄z valorū que facit: ita nō d̄z
spūs s̄c̄r⁹ pater christi: q̄uis ex purissimis sā-
guinib⁹ v̄ginis corp⁹ fabricauerit tēplū diuini-
tatis: sic dicit magister in. iij. sententiā. **Quan-**
do q̄ audis dicere: q̄ parētes sui tulerūt iesū in
hierusalē: intellige p̄ parētes patrē dñi: matrem
Mariā. et **Joseph** nutritiū. Et quādo dico pa-
trē: cū opa trinitatē sint indiuisa et totū simul fa-
ciāt quod ē extra se: vt docet. b. **Aug⁹**. intellige
cū patre filiū et spūm s̄c̄r⁹. dic q̄ quecūq̄ plo-
ne tulerūt sacrificiū istud. **Pater:** filius: et spūs
s̄c̄r⁹. **Mariā** et **Joseph**. **Hic tibi dimittō mul-**
tas deuotas cōtēplatiōes. Et p̄tia quomō eter-
nus p̄r ē sūmus sacerdos: q̄ deo quod ip̄e ē sibi

ipsi sacrificium facit. Secunda: qd fili' q se ponat & de se facit sacrificium ei qd e ipse. Tertia qd spūs sctus iustitiam ardet nō solū ligna huius sacrificij. **Maria.** **Joseph.** **Symeon.** **Anna** ministras: s' ē igne vnde ipse ē ignis qui ipemet ē. qd spūs sct' ducit verbū ad tēplū a qd ipse eternaliter pcedit. Quarta qd pontifex magis fertur a christo dīcto qd ponat ipā. **Istarum** & aliarū explicationē meditationū ob breuitatē omittō: p nūc sufficit: qd quinq; nomina debēt ducere ad tale sacrificiū: & si aliq; horū deficit: mutatio status sit tibi suspecta. **Pater** igit' de' dirigat te in viā suā p spem constantē: & nō pmittat tibi occurrere cogitationes retrahentes a bono proposito. s. nō volēdū pferare ex debilitate: vlt ex paupertate: aut ex solitudine: vel tēptatione: aut alijs moriis retrahentibus mentē a benefaciēdo. **Verbū** filius te dirigat p suā facta cōfissa: qd lucernā accēdit: lumē. s. ad reuelationem gentiū: ne possis errare: ita qd si incitatus ad apprehendendū aliū statū in quo non es: respice in doctrinā verbū si hoc tibi consilij & potes facere: aliter nō. **Spūs sanct'** te dirigat purificādo: qd te non mouebit prius: qd tibi inspiceret noticiā cū dolore tuorū defectū: & prius te purgabit qd moueat passū tuorū affectū. **Et** si ppendis cū peccatū tuis ascēdere i altū statū: s. m apparentiā exteriorē: moueris te ducit ab antiq serpēte ad inficiēdū locū qd pergis. **Opponet** et vt te dirigat & ferat pura vgo **Maria.** i. pura intentio & nō maculata aut mixta. **Scis** qd vas purū dī: quādo non ē ibi aliqd nisi illud sine qd ei se nō pōt. i. vas vacuū quolibet liquore vel re solido liberz amuseoline: siccitate sine rubigine: & oī alia imūdia: quāuis plenū esset aere: quia natura vacuū nō sustinet. **Ira** dico qd mens pura ē directa a **Maria:** quādo nullus respect' te ducit: nec tui nec alterius nisi tantū gloriā dei. **Et** ne decipiaris a te ipso in istis morib' seu respectibus addit **Joseph** ad deferēdū tale sacrificiū qui interpretat' augmētū: vt ex hoc intelligas: qd quāuis tibi videretur portari a qtuor pimis deferentibus: debes cōsiderare qd status quo vadis si assumere intēdis: superior & perfectior illo vñ recedis: qd quilibet pōt regularitē debito modo ascēdere & augeri: s. non descendere vel minui. **Totū** cogita exēplo vgis gloriose que cū admonita ēēt ab angelo de mutandō statu suo egredi. s. tēplū solitudinē: et ventre ad hūanā cōuersationē vsq; ad habitandū cūz hūano spōso. cogitabat & cogitādo pauescebat in verbis angeli qd interrogādo quō fiet istud. i. cū vginitate pposuerit suare qd ondū cum alt qm virū nō cognosco. qd dēz maior gradus ē & perfectior qd filios generare s. m cur sū natura lē. **Sz** tūc certificata ab ipso angelo. qd ad talem statū dirigit pater eternus obūbzādo vbus

incarnādo spūsanctūs fecūdando. **Joseph** i vginitate eā cōseruādo: assentit virgo seipsā offerēdo & dixit ecce ancilla dñi etc. **q. VI.**

Respondeo ad tertiā

Inquisitionē. s. qd oblat' in sacrificiū & delatus ē de' & hō iesus christus. **Abi** declarat qualis debeat eē qd seipm vult deo offerre in sacrificiū vt. s. efficiat xps & xps factus de te deo qui iaz es datus deo: ei qd erat nat' deus & hodie defer tur deo qui erat deus. **Quis** nō obstupecat in tantē mirabilib' & in fiunt hec p pē doctrinā nostrā. **Igit'** oblat' deo efficiaris hūilis xps: pauper cū xpo paties vt xps: idur' charitate xpi: oīa te cū charitate xpi forma te cū benignitate xpi. **Et** sic psequēter p similitudinē facit' xps eris debitu sacrificiū deo oblatuz. **Tale** sacrificiū de se fecit **Maria** & inter creaturas nunq apparuit tanta hūilitas sicut in ea qd se ancillā vocat mater a dō electa. **Et** ita cogita de alijs vutibus suis quas ob breuitatēz dimittō. **Cogita** similitudinē carnis: cōtineat' vestiū: ciborū et cōuersationis et pro certo teneas qd vbiq; xps erat siue magnus siue parvus ibi erat sua dilecta mater. **Ita** extra suā presentiaz vivere nō valebat. **Si** vgo pura era: i nuptijs. hoc iō quia christus ibi erat. **Si** verecundūsuma vgo & pēplatiōis magistra cū magno tumultu perrexit ad crucē: hoc iō qd xps illuc pfect' ē: multo mag' semp ambulauit: vbi orabat: vbi docebat: vbi predicabat: vbi miracula faciebat iesus. **Et** ita tota transformata in christū odoriferum sacrificiū de se deo obtulit. **q. VII.**

Quantū ad quartā in:

quisitionē doceat in quo loco tale sacrificiū facere debes de te vel filijs tuis. s. qd ad tēplū hierusalē. i. ad domū visionis pacis. sic enī interpretatur hierusalē. **P** cū quanto dolore intūeda est ista isel' ciuitas vocata felix. **In** qua ē amplū tēplū herculis superbi: ad quod accedis ad sacrificandū qdlibet cū ambitōe status & appetitū magistratū: nō hec merendo: s. pōriū. **Hic** ē tēplū bellicosi maris: & qdlibet in cōmuni ab extra vel particulari ab intra de se et offert sacrificiū cōtinuatū p ānos plurimos. **Tēplo** inhonesti iouis raptoris nō sacrificat nisi qd nō valet. **Tēplo** veneris oēs venerāt: & ad tēplū semiremis multe gentes currūt. **Tēplo** gulosi bachi nunq repetet' vacuuz. **Tēplo** auari mīde a maiori vsq; ad minore. a sacerdote vsq; ad leuitā: oīs sacrificiū offerūt. **Tēplo** vero xpi vacuū repitur: & nō luent' qd velit se in eo psetare vel filios suos tanquā tā in pteritū ibi se psetant conuertit illud in tēplū vanoū ac fallaciū deoz. **q** munde imunde nutritor oīum vitorū: fecitator oīs generis malorū: & solū ocū exiliū tra-

dis. **S**z certe docet te xps r mater ei⁹ offerre te: r tuos in sacrificiū in quāru⁹ vales dei tēplo hierusalez: vbi par videt: par fuat: par tenet cū deo suo. Ita referūt. b. Piero. r Ambrosi⁹. beatissimā vginē fecisse post passionē r ascensio nez filij sui dilecti: discurrebat visitādo oia loca vbi fuerat iesus cōuersatus: r ibi meditabatur sacra beneficia per ipsū facta humano generi r a memoria horum non recedebat. §. VIII.

Ad quintaz inquisitio

nē. s. p cuius manus fieri debet hoc sacrificiū: r rīdet q⁹ p manus Symeonis q⁹ interpretat obe diēs. Istud sacrificiū multū cōtinuauit dñs iē sua: q⁹ comedebat i domo Simonis petri. Si monis pharisei. Simonis leprosi i bethania. i. i domo obediētie: i domo Mathei q⁹ interpre tat donatus: alteri. s. deditus r sibi abnegatus i trauit r i domū diuinitis. s. zachei ad ostendēduz quod verbis dixerat. Mathei. xxij. Omnia quecūq⁹ dixerint vobis facite r fuatē. i. in reb⁹ licitis. s. boni prelati: r et si prauū esset: s. fecūduz opa eorū. s. mala nolite facere: verū q⁹ pōt luent re bonū Symeonē antiquū iustū: r timorātū: expectantē populi salutē magi q⁹ sui: i quo hīet spūs sanct⁹: r habeat diuinū lumē: illū sequere r alios dimitte. Talē describit Lucas euāgeli sta: antiquū Symeonē in sacro euangelio ho dierno. Elige Symeonē in patrē tuū spūalez: qui sit obedēs supioribus suis: q⁹ male pōt alte ri precipere qui bene nō didicit obedire. Tolle Symeonē antiquū practicū r expertū: iā san guine mortuū: ne fetoz oriri valeat ex tali puer latide. Quere Symeonē iustū a peccatū mūdū r liberū: ne p malū exēplū vel doctrinaz ad illa te inducat. Accipe Symeonē timorātū hūilē: q⁹ in se ipso nō cōfidat: nec presumat: q⁹ plen⁹ cha ritate nō sui amator: ne te linat tēporalib⁹: s. sit amator dei r salutē pximi: q⁹ te defendat a malo. Reperi Symeonē plenū spū sancto sacra scri ptura eruditū: r sana doctrina: q⁹ sit multe ozo nis: i qua responderet spūs sanctus. Per tales manus sacrificauit vgo gloriola se totū summo deo: q⁹ par uila parētibus obeduit: puella atī quo sacerdoti tēpli: angelo setō quattuordecim vel quindecim annor cū eēt hītauit. Exide cuz vetulo vginē Joseph in egyptū perges: cū eo r inde rediēs cū filio suo multo tēpore. Penus antiqua facta q⁹ draginta octo ānoz māsionē ha buit cū Joanne virgie puro quem sibi i cruce xps loco sui i filiū assignaret. §. IX.

Quantū ad sextaz scili

cet cū qua societate fieri debet tale sacrificiū: et dicit euāgelista: q⁹ obtulerūt pro eo vnum par turturū. aut duos pullos colūbarū: ad que ad diti sūt quinq⁹ sili: q⁹bus pmogenit⁹ redimeba

tur: p quos intelligunt quinq⁹ sensus corporis: q⁹ debet offerri i sacrificiū: vt tota aīa tua dñi sit: quāuis euāgelista de siliis nō loquatur. Sz neq⁹ declarat si dari sūt turtures vel colūbe: cer tū tamē q⁹ alterū eorū. Sz neq⁹ hoc vacat a my sterio. Ideo enī spūs sanctus voluit euāgelista: hoc scribere distinctiue: ad doctrinā nostri: q⁹ aliquibus cōuenit turtures offerre: alijs vero colūbas: nec oēs offerre turtures: nec oēs colū bas: aliq⁹ sūt qui se deo volūt offerre i sacrificiū r remanere i vīta actiua r hītu laicali. Alij vero pfecti⁹ se offerre: intrādo r repiēdo se in statu reglari. Primi secū deferāt par turturū: vnum par ipoizat vnitatē r fidelitatē. Tu q⁹ in lato statu vis te dō sacrificare: sua ista quattuor vni tatē vt nō queras vel sequaris secras: diuīdēs partialitates: r hī. Serua charitatē dādo ele mosynas proit. Thobias filiū suū docuit: di cēs. Si multū tibi fuerit abūdāter tribue. Si parū: r illud libēter ipartire stude. Thobie. liij. Serua castitatē: sicut r tpe Thobias docuit si liū suū dicēs. Attēde tibi ab oī fornicatide: r p ter vxorē tuā nō patiaris crimē scire. De q⁹ etiā dī. q⁹ celebrabat nuptias cū vxore i timore dñi. Serua fidē legēdo vel audiēdo sacras scriptu ras: audiēdo diuina officia: p dicationū verba: illa credēdo r obseruādo. Qui vero statu reli gioso se deo tradūt: offerre debēt pullos colū barū. i. duas colūbas: binarius numerus ē pn cipiū diuisionis: ad inuendū q⁹ tales debēt eē di uisi. i. separati a mūdānis. Sz inter se debēt eē q⁹ vñ par id ē simul vnitū r sine diuīdē. Colūbarū pulli sūt calidi: s. casti: s. adhuc nō sūt co lūbe modice castitas s. pulli: ad inuēdū q⁹ reli giosi debēt eē calidi. i. seruētes i dñi amo: s. puri r mūdi a carnalitate. Colūbarū pulli non volāt discurredo: s. clausi manent in nidis suis. Sic r religiosi nō debēt discurre vagi p ciui tates r villas: nisi in necessitate q⁹ nō habet legē s. clausi debēt eē i celis vel claustris suis. Colū be q⁹ plozāt loco cat⁹ significat vītā religiosam plenā eē debere penitētia: r q⁹ vt ait. b. Piero. se r mūdū lugeāt: r dñi semp pauidi p solentur aduētū. Et maxie lugere debēt p peccis eorū q⁹ elemosynis eos nutriūt. Colūbe nunq⁹ q⁹ sūt sup cadaver. significāt q⁹ religiosi debēt p tene re pecuniā r oē inclinās ad peccatum. Colūbe habitātes i cauernis petre: petra erat xps inqt apostolus: significat q⁹ vīta talis debet eē con fixa cū xpo in cruce: r quātū fieri pōt cōtemplati ua. Colūbe residēt sup culmina aquarū: vt vi deāt si ancipiter vel alia aīa rapax volat sup eos vt capiat: a q⁹ fugiūt: significat q⁹ debemus morā facere iuxta aquas scripturarū: eas medi tādo: vt valeam⁹ cognoscere r vitare fīdās de monū i aere habitantiū. Colūbe habēt collum variatū depictum r totum resulget: designāt

q̄ vita religiosorū debet esse speculū aliorū ⁊ lux mundi: ut vidēdo eorū bona opa: verbis et factis glorificet patrē celestē: ⁊ cauet ab his q̄ habent speciem mali tollat omnis suspicio. Omnes istas proprietates defacili in virgine Maria reperies ⁊ per excellentiam. *§. X.*

Ad septimā et ultimā

rūdetur: q̄ ex predictis sequitur festū solēne. scilicet Symeonis: q̄ cantat. Nūc dimittis. Tu me intellectus qui dicis. Nūc ad reuelationē. Occursus Anne ⁊ stupor mētis hoc ē dicere: q̄ ex eis sequitur. Etenim obediētia: p̄pria humilitas deuota ⁊ integra: ⁊ lūmē sapiētie vere adhuc: q̄ Anna interpretat gratia. Dico q̄ ita uiuēdo currit ⁊ abundat grā ifusa a deo: cū tot reuelationib⁹ ⁊ illuminationib⁹: q̄ tota mēs suspenso manet ⁊ in stuporem vertit: ⁊ cū christo ⁊ matre sua se reperit in eterna gloria Amen.

Quomodo gladius pertransit animā virgis beatissime ut p̄dixit Symeon. *Ca. xxxvi.*

Quam ipsius ani

ma pertransit gladius: *Luce. ij.* Multiplex reperit gladius i scripturis. Est. n. gladius materialis: de q̄ dñs ait Petro. Omnis q̄ gladiū acceperit gladio peribit. *Matth. xxvi.* Sic accipere gladiū q̄ p̄pria auctoritate seu voluntate nō dei vel legis auctoritate occidit vel pcutit aliquē: hic accipit gladiū: q̄ usurpat sibi potestatem hoc faciēdi. Nā q̄ deo iubente occidit ⁊ pcutit: ut populus dei sub Moise ⁊ Josue: ⁊ postea sub iudicib⁹ ⁊ regibus multos populorū chananeorū ⁊ aliorū occiderūt: ille nō dñs accipere gladiū: s̄ sibi dato a deo vi: ⁊ ideo licite. Et similiter iudex q̄ occidit reū nō accipit nec usurpat gladiū: s̄ eo sibi a lege dato si habet legitimā potestātē utit: unde nō sine causa gladius portat: ait apostolus. i. ante se portare facit. i. ad vindictā malefactorū. Qui vō accipit usurpādo: gladio pibit: q̄ a iudice punit: vel saltē gladio diuine iusticie nil inultū patit: ⁊ de gladio isto nō loquitur. Symeon ad virgine: quia: ut dicit. b. Ambrosio. nulla historia docet Mariam de hoc gladij nece migrasse. i. morte violētā s̄ nālī: ⁊ p̄sertim cū nō aīa sed corpus gladio transuerberet. Est alius gladi⁹ criminalis. de q̄ ps. orat erui dices. De gladio maligno erue me. Iste ē gladius odi detractiōis: male p̄suasiōis ad peccandū: de quo. b. Aug⁹. Si fratri tuo male p̄suades: occidis. Cū p̄sal. mī. Lingua eorū gladi⁹ acur⁹ de penitē. *Ps. i.* Noli. ⁊ clemēs. Qui odit ⁊ detrabit ⁊ occidit: pariter homicida ē: de penitē. *Ps. i.* Homicidiorū. Occisor corpus occidit gladio materia

li: detractor occidit famā p̄ quā quis uiuit i memorijs hominū gladio detractiōis. Odiēs occidit aīam suā gladio vindictiue affectiōis. Licet at iste gladius criminalis p̄ aīam trāseat: et plurimorū: nō tamen vnquā p̄ aīam beate Marie: q̄ sola peccatū nō fecit. Ergo de isto intelligit Symeon dicens. Tuā ipsius aīam p̄trā sibi gladius. Est alius gladius spūalis ⁊ hic figuratus ē per gladiū: quo p̄cussit Eleazarus elephātē habentē super se castrū armatorū ⁊ occidit: sicq̄ populū dei liberauit: ipse tamē sub eo oppressus: q̄ christus gladio spūali verbi sue doctrine: ac dolore sue passiōis: ⁊ virtute sue dilectiōis mundū occidit: prostrat agminibus demonū armatorū: malicia bellatū: sicq̄ mortuus populū dei liberauit. De isto igit intelligitur dictum Symeonis. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Sed hic est tripartitus.

Est enim gladius doloris internalis.

Est gladius sermonis diuinalis.

Est gladius amoris virtualis.

De quolibet horū pōt istud vere ⁊ aperte intelligi dictū beate Marie a Symeone. Tuā ipsius animam pertransibit gladius. *§. I.*

De primo gladio sci

lici doloris: satis visitata locutio ē: cū q̄s habet magnū dolorē ex aliquo malo nono: dñs gladi⁹ pertransiit cor eius: ⁊ si corpus non vūnerat vel ledat. De hoc et ait. ps. In seruū venūdatus ē Joseph: hūstauerūt i copedib⁹ pedes ei⁹ ferrū pertransit aīam ei⁹. i. gladius: cū icidisset magnas tribulatiōes: q̄ vendit⁹ a fratrib⁹ i egyptū delat⁹: emptus a phutiphare p̄ncipe militie regis pharaonis: falso accusat⁹ ab vxore sui patrōi de adulterio: q̄ noluerit sibi assētere in malū: i. carceratus: ⁊ vinculat⁹ fuit: p̄p̄ q̄ ferrū. i. gladius doloris p̄trāxit aīam ei⁹. Et iste gladius doloris passiōis ipsi filij pertransiit aīam suā. Et sic tuā aīam q̄ est quali ipsius: p̄pter itensū amorē pertransiit gladius doloris. Tūc. n. si passione filij reseruati s̄ dolores p̄ ut dicit Jo. damasc. i. quas alie mulieres sustinēt i partu. S̄ nec aliq̄ mulier hūit vnq̄ in dolore i partu: nec aliq̄ martyr in dolore sēsit i suis tormētis: q̄tū expta ē. b. Maria i passiōe dilectissimi filij. Nō petrus i crucifixiōe sui. Nō lau retius i craticula obust⁹. Nō Blasii pectinib⁹ ferreis dilacerat⁹. Nō Jacob⁹ p̄ singula membra iterisus: nec ali⁹. Cū dicit. b. Hiero. Pius q̄ martyr fuit ⁊ aure olā martyrij sup oēs clariorē recepit. Ratio imensitatē hui⁹ doloris ei⁹ hinc trahit: dolor fūdat i amore. Quāto. n. q̄s amat aliquā rem vel psonā: tanto magis dolet de eius amissione vel lesione: quod patet p̄ experientia rerū magistrā. Magis enim q̄s dolet de amissione mille florenorū: q̄ de centum:

ut pote qz magis diligit: plus dolet de morte fili
li qz de amissione sbe: r pcpue cu e bonus r vi
lis sibi. Sz beata vgo maria nalter valde dili
gebat xpm filiu suu: tum qz vnicu. Certu e enlz
qz pater vel mater plus dolet de morte filij cuz
vnu tantu habet qz si multos haberet: tu qz to
tu assumptu corpus erat ex se: parte sibi no ha
debat: vt qz patre no habuit terrenu: r so stric
tius amabat r de amissione magis dolebat: tu
qz innoces r optimus fillus erat: r tame morte
acerbissima r ignominiosissima inter latrones
condenat erat: r so ptransiuit gladius doloris
aiam eius. Erat i ea r amor amicitie: qui fuda
tur i bono hoello: vt quato qs sapietior r pfect
ior fuerit tato magis debeat amari r de ei ab
sententia vel morte doleri. Unde r patriarcha
Jacob o morte qua estimauit filio suo Ioseph
euenisse valde doluit ppe bonitate ei: adeo vt
ceteri filij cōgregati ad cōsoladu eu: vix liniret
dolorē ei. Sed dñs noster iesus xps erat opti
mus omniu hōium r angelozū sapientissimus
sibi r alijs vtilissim. Un r in passione eius aiam
ei ptransiuit gladius doloris. Erat in ea amor
charitad maxime: qz deū respicit pcpue dolere
facit: de offensa dei r pditione proximi. Cum g
cerneret r sciret populū illū grāissime deū of
fendere: qz directe in deū peccabāt r tumelian
do corpus illud deitati vnitu: r hinc considera
ret populū iudeozū ex quo nata erat: damnatō
nē pprop p fida incurfuri. Videret et aposto
los oēs a deo ppe peccatuz recessisse: valde do
lebat. Et sic aiam ptransiuit gladius. Sz forte
aliqs dicer: sciebat beata Maria qz de pater
volebat eū pati illā passionē. Et tpe fili ppter
hoc in mundū venerat r hoc optabat. Inde qz
ex ea sequebat redēptio mudi: r salus populi:
r gloria dei. Cū g eēt cōformis volūtatē dei. Et
sūme ipa optaret salutē mudi. Un ipa tristari
poterat vel dolere: ch tantū bonū inde seqbat.
Ad quod respondeo: qz eo mō gladius doloris
ptransiuit animā virginis: qz aiam filij sui qui
dixerat paulo ante. Tristis ē anima mea vsqz
ad mortem: Mathe. xxvi. Est enim in nobis
duplex aia: vt magis ppe loquēdo duplex ps
sen potētia aie. s. intellectiua r sensitua. Scdm
potētā intellectiua christi i passiōe sūme gaude
bat: qz deitate fruebat vt nūc. Sz scdm poten
tiā sensitua dicebat: qz sciebat illud. ps. Reple
ta ē malis aia mea. i. doloribz: adeo qz vita mea i
iferno appropinquauit. Sic r. b. maria scōz vo
luntatē roale volebat filiu suū pati: scies deū sic
ordinasse: r salutē hūani generis consequendā:
r hinc nō dolebat: s. quēta manebat. Sz secun
dū sensualitatē sūme dolebat rōnibus pdictis:
qz vt dicit. b. Hiero. Licet in spiritu esset: tamē
dū in carne vixit carnis mouebat sēsibus. Et
scōz sensitua dicere poterat. illd. Flecte ramos

arbor alta. s. crucis. Sic g ipsius aiam ptra
siuit gladius doloris. Ex qbus valde nobis at
tendēdū ē: qz si voluit deus beatā mariā matrem
dñi innocentissimā r sanctissimā tantū dolore
pati r persecutōne: non debem nos ab hi exi
mi velle. Un dñs per Hieremiā capto quadra
gesimonono ait. Ecce qbus nō erat iudiciū vt
biberent calicē: bibētes biberūt: r tu si nocens
eris nō eris innocēs s. bibens bibes calicē. Et
Baruch. iij. delicati mei delictijs spūalibus vir
tutū: ambulauerūt vias aspas: oportet te ergo
multa pati. §. II.

Quantū ad secundum

qz gladius significet aliquādo verbū dei oñdit
apostolus dicēs ad Ephe. sexto. Gladiū spūs
assumite quod ē verbū dei. Et ad hebre. iij. vi
uus ē sermo dei penetrabilior omni gladio an
cipiti: peringēs vsqz ad diuisionē aie r spiritus
et. Et hoc gladio videt exponere. b. Ambro
si. hoc dictū: tuā ipsius aiam ptransiuit gladi
inqt. Ostēdit Symeon i hoc prudentiā. Ma
rie nō ignarā ēē mysterij: ptransiuit g gladius
verbū dei aiam marie intellectiua: quia intellexit
verbū quod dixerat Symeon. s. quomō filius
ei positus erat i ruinā populi iudeoz: r refur
rectionē gentiliū cōuertēdoz ad fidē: r i signū
cui pdiceret a multis: quo ad veritatē mysterij
incarnationis. s. gentilibus: iudeis: r hereticis: q
ad imitationē a multis. s. oibus malis xpianis.
Ma aut christi mysteria: natiuitatē xpi: cōuer
sationis: passiōis r resurrectionis fuerūt pñcia
ta a pphetis r figurata. Et cū. b. Maria legis
set r audisset scripturas: r successiue videret sin
gula ipleri: sic gladius vbi dei ptransibat aiam
ei intellectiua: acutissime r pfectissime intelligen
do: vñ r in isto euāgelio dic euāgelista: qz maria
pseruabat oia verba hec. s. eo qz que fiebat circa
christū: cōferens in corde suo. Quod exponit
venerabilis Beda: qz. s. habuit menti scriptu
ras sacras: r conferēbat qz scripta erāt cū bis q
fiebat: verbū gratia: vt descēdam ad particula
ria. Cū beatissima vgo spiritu scō pcepit filiū:
quādo dixit. Ecce acilla dñi fiat mihi scōz ver.
et. Cōferēs verbū Maie illud. Ecce virgo cō
cipiet r pariet filiū r vocabit nom ei emanuel
Ma. viij. potuit dicere infra se. Ecce mō iplera ē
dicta pphetia. Et rememorans qz Abraham
qui inter ptra pater excellus: misit pcuratores
suū Eleazar ad accipiendā sponsā: nō de terra
pmiissionis: s. ad regionē longinquā r ab eo di
missā: filio suo Isaac: quod r fecit. Rebecca v3
puellā pulcherrimā quā inuenit ad fontē aqua
rū: que demum requisita hūc assensit. Genes.
xxij. Cōferēs hoc cū eo qz Habriel missus a
patre excelso: nō in terrā pmiissionis idē celum
ad procurandā sponsā cui vniret in vnitatē

Capitulum .XXXVI.

perfone filius ei⁹ vnicus ex **Sara**: sⁱ in mundū remotū a celo ⁊ quasi a deo derelictū pp^o idola tria: ⁊ alia vitia quibus plenus erat mundus: vt scilicet vntre nature hūane i mūdo existens: nō angelice i celo permanēt: inueniēs ipsam **Mariā** pulcherrimā aīa ⁊ corpore ad aquas scripturę legentē tunc meditantē vel orātē: angelus ipse salutās: ⁊ colloquū habēs cū ea sup hoc: demū ipā cōfērente desponsatā ē in ea hūana natura: ⁊ des filio vntre: ⁊ sūme ab eo dilecta: intellexit figurā illā ipletā. Et sic gladius pertransiit animā ei⁹ intelligēdo. Cū autē audito conceptū **Helisabeth** istigata a spiritu sacro pgeret ad visitandū **Helisabeth** p mōtana iudee trāsiens: cōferens in corde suo quod ait **Salomon**. Cant. ij. Ecce dilectus meus venit saliens i mōtibus trāsiliēs colles: similis ē dilect⁹ me⁹ capre hyrnulorū ceruorū. En ipse stat post parietē nostrū: respiciēs p fenestras: pspiciens p cancellos. En dilectus meus loquitur mihi: poterat dicere i corde suo. **Modo** ipletū ē istud. **Nā** dilectus fili⁹ me⁹ quē tā cōcepi: venit i me saliens i mōtib⁹ q̄s ascendo ⁊ collib⁹: excedēs omnē. s. pfectionē montū sublimiū angelorū: ac etiā collū scitōrū viroz. Similis ē dilect⁹ me⁹ filius sūme a me amatus: capre q̄ facit magnos saltus: q̄ descendit de celo i vterū: postea i psepū: exinde i cruce ascēdit: post i limbū de scēdet: ac super terrā resurgēs ascēdet ⁊ postea in celū. Similis ē hyrnulo ceruorū. i. ceruolino: qui. s. delectat hūano aspectu: ⁊ delecte mee: ait ipse p **Salomonē**: eē cū filiis hominū: paruulus ē per hūilitatē. Stat at post parietē abscondus. s. i humanitate respiciēs p fenestras. i. per angelos natiuitatē ei⁹ ⁊ alia mysteria nuntiātes: vt ei⁹ virtutē ⁊ maiestātē videre possemus p cancellos. i. homines: hoc ē manifestantes vt ipm vidēdo cognoscere possem⁹. En dilectus loquitur mihi: cum. s. salutarit **Helisabet** Tunc exultauit infans **Joānes** i vtero **Helisabet** ⁊ sanctificat⁹ ē **Joānes** baptista ad verbūz verbi quod pronūciatū ē p os vginis. **Nascēs** aut **Joannes** ipse: ⁊ de vtero matris egredies: vt cōmuniter dī eleuat⁹ ē de terra a biā vginē. Et conferens tūc beata **Mariā** cum eo quod dixit **Malachias**. c. ij. Ecce ego mitto angelū meū. Dic ē puer iste **Joānes** angelicā vitā seruaturus q̄ parabit viā ante faciē meā. Dic erit de q̄. **Isaias**. c. xl. ait: vox clamandī i deserto parate viā dñi: rectas facite in solitudine semitas dei nostri. Omnis vallis exaltabit⁹: ⁊ oīs mōs ⁊ collis hūiliabitur. Et erunt praua. ⁊c. **Parit** bea vgo christū: ⁊ cōferens i corde suo: dic nūc ipletū quod longe ante p̄dixit **Isaias** idē. c. lx. **Paruulus** natus ē nobis: filius dat⁹ est nobis. Et vocabit nomen eius admirabilis: consiliarius: de⁹ fortis: pater futuri seculi: princeps pacis ⁊ locū part⁹ considerās: p̄fert i corde suo cū

eo q̄b p̄nūciant **Micheas** propheta. c. v. **Tu** bethleem terra iuda paruulus vicus es simili- b⁹ iuda: ex te enī exiit dux q̄ regat populū meū israel. **Egressus** ei⁹. s. quo ad diuinitatez sicut ab initio a dieb⁹ eternitat⁹: nec intelligi pōt de **Dauid** rege q̄ fuit bethleemita: q̄ iaz multo tēpore ante mortuus erat: s. loquit de isto paruulo meo: q̄ reger populū electorū suorū. **Audiēs** aut beata **Mariā** angelos canētes i celo gloria in altissimis deo: cōfert i corde suo: dicēs. **Nūc** ipletur pphetia **Dauid**: dicēs. **Celi** enarrāt gloriā dei. s. angeli: ⁊ opera manū ei⁹. i. paruulū istū factū virtute dei annūciat firmamētū. i. celū nouā stellā emittēs dies diei: id ē ppheta illuminat⁹ a deo **micheas** magno inq̄renti illū nato a xpo eructat vbu testimonii xpi nati: et nox nocti. i. princeps sacerdotū a scribe obscuri infidelitate herodi indicat scientiā: loci hui⁹ natiuitat⁹. **Vidēs**q̄ paruulū vagientē ⁊ plorantē: ait. Ecce: quod dicit sapiēs. **Sapiē**. vij. i pso na eius loquēs: primā vocē emisit similē alijs foris plorans. **Venit** octaua die ad circūcisionē: pueri: ⁊ cōferēs i corde suo: ait dolēs de pena paruuli cū **Ioseph** sponso suo nūc ipletur figura eius quod dixit **zephora** vxor **Moyfi** cū circūcidit filiū suū: spūsus sanguinū tu mihi es dolēs de effusione sanguinis filij. Cū at tredecima die a natiuitate filij vēisset reges magi id est magni astrologi ad adorandū ipm natū: ⁊ ipm venerati sūt cū munerib⁹ auro: thure: ⁊ mirra: cōferēs in corde suo factū istud cū scriptura sacra dicere poterat. **Modo** ad ipletā ē scriptura **Dauid** dicēs. **Reges** tharsis ⁊ isule mūera offerent reges arabū ⁊ saba dona adducēt: q̄ mūera i preetiā declarauit **Isaias**. c. lx. dicēs. **Omnes** dīa ba veniēt aurū ⁊ thus deferentes: ⁊ laudē dño annūciātes. **Omne** pecus cedar cōgregabit⁹ i bī: arietes nabaloth ministrabūt tibi. **Offerentur** sup ⁊c. ex ipsis muneribus ostēdēs maiestatem ei⁹. **Cū** vero quadragesimo die obtulit puerū in tēplo recolēs quod scriptū ē **Malachie**. ij. capitulo. s. statim veniet ad tēplū sanctum suū dominator quē vos queris ⁊ angelus testamētū. s. noui institutor quē vos vultis: vos. s. iusti affectatis: vt **Symeon** ⁊ **Anna** ⁊ similes. Et q̄s stabit ad videndū eū. Ipse enī q̄ ignis inflammans ad amorē eū cognoscētes vt illuz **Symeonē** dicere poterat cōferēs scripturam ipam cū eo quod fiebat: nūc iplet pphetia illa. **Vnde** ad paucos dies cū ex admonitōe angelica ipā cū paruulo iesu ⁊ **Ioseph** fugiēs psecutionē **Herodis** descenderet i egyptū vt ibi maneret ad tēpus: in cuius ingressu corruerūt idola egypti. **Audiēs** hoc p̄ferbat i corde suo hoc cū eo quod p̄dixit **Ieremias**. Ecce domi n⁹ ascendet sup nubē leuē. s. vginē: q̄ leuis fuit: q̄ ab omni onere peccati libera: ascēdit. q̄ tenebat puerū in brachijs: ⁊ descendet i egyptū su.

glies psecutione Herodis et comonebuntur idola egypti. s. in terra conuentia: in signu qz debebat idolatri de mudo cessare: descende dno p aplosu pdicatione i mudu. Et cu ibi maneret et pcepisset magnaz strage qua fecisset Herodes puuloru: vt istu occideret pueru: dicere potuit hoc coteret i corde suo. Ecce impleta pphetia Hieremie dicentis. Vox i rama audita e plorare et ululatu multus. Rachel plorat filios suos noluit consolari: qz no sut. Post septenniu mortuo herode angelo nunciante reducens pueru de egypto: et pges ad habitandu Nazareth: coteret hec i corde suo: dicere poterat. Ad impletu e qd ait dñs ex egypto vocant filiu meu. Et quod alius dixit: qm Nazarenus vocabitur.

¶ Quod enim factum cu durisset ad templu p tridu quatu cu iuenisset i medio doctoru dicere potuit illud Eldre. In excelsu throno vlti sedere viru que adorat multitudo angeloru dicentiu. Ecce cuius iperu pmanet i eternu. Trigenarius factus cu accessit ad baptisimu. Ioh. Pie imaginari pot hoc sibi a filio vel angelo reuelatu: et dicere poterat pferet i corde suo. Nunc impletu est illud ps. Vox dñi sup aqs iordanis: dñi iesu ad Joane baptista vt eu baptizaret: quod cu fieret de maiestate tronuit patre: hic e fili me dilecti. Et dñs spu sancto i spe colube sup aqs mltas ad scificadu eas pro baptismo. Et sic d alus mysterijs possz dici. s. III.

De tertio gladio scili

et dilectionis dicit ps. Accingere gladio tuo. s. charitat sup femur tuu. i. i humanitate tua illam ostendens potestissime. s. dñe. Et Iudith. c. ix. ad dñm oras ait. Fac dñe vt gladio pio. s. dilectionis supbia ei coterat. An qz expones dñi: et pcutit eu labijs charitatis mee. s. ad salute ppli mei. Pertransiit gladi iste aliam vgis: qz sup oes dilexit. vñ Cantic. q. ait. Introdux me rex i celaria sua: ordinavit i me charitate: fulcite me florib: stupate me malis: qz amore lagueo.

¶ Quomodo inuenit Maria filium Iesum quod enim in templo: et de triplici interrogatio ne beate virginis. Ca. xxxvii.

¶ **Q**uid fecisti nobis sic. Luce. scdo. c. Damasc. Papa ex verbis scripture sic ait. Anteq scriberis no rephendas. Intellige pus: et tunc ieripa. Anteq rephendas p audias. xi. q. iij. eoz. Contingit aliqu q videt aliq vlt audiet aliqu defectu appareret alteri no bn informat de vitate: rephedit talis dure et contumeliat vt puniatur. S. cu discussa capcipit illu innoxu remanet pfusus et ille quatu iuste ab eo: sic accidit de patrono Ioseph: qz nimis credulus fuit ver

bis sue vxoris: inique accensatis eu de turpitudine adulterij tentati medaciter no examinato negocio dure tractauit eu carceri deputado in iuste. Genes. xxxix. Ad sic fecit bñ Maria: s. iuentu filiu que cu dolore quesierat: ait. Fili qd fecisti nobis sic: no reprehedit: no clamat: n blasphemat: s. cam hui rei interrogat. Et qb verbis pot formari triplez interrogatio circa ipm factu. Quid fecisti nobis sic: vt. s. a ppinguoru confortio te abstares? Quid fecisti nobis sic: vt i hierosoly moru: teplo lartares. Quid fecisti nobis sic: vt in doctoru medio te locares. Ad que tria filius vt sapientissimus vnica sententia plene respondit dicens. Quia i his que patris mei sunt oportet me esse.

Pro declaratione pri

mi qstus et sue responsionis sciendu q madauerat dñs i veteri lege vt i tribus solenitatib iudeoru oes de illo ppto q comode poterat: pgerent hierusalem ad teplu dñi ad agedu gras deo bñficijs picipis collat patribus eoz. s. i festo pasce seu azimoru: i festo pence costu: et i festo tabernaculoz: vt q obedirent penes xpi. s. vera matris. b. Maria virgo et Ioseph p putatiuus no natis sic dicit euangelista vt putabat fili Ioseph. Lu. iij. ibat ad teplu. In q aut haru solenitatib no declarat euangelista: pgeres at secum duxerut puer iesu: nolentes tm thesauz alys comedere: et vt expleu dare paritib filios secuz ducere ad ecclias: s. cu propet honestate de more eoz: vt mulieres separe a viris maret i teplo. i. i porticib tepli. Nā i teplo ppe supru soli sacer dotes strobant pueri machat cu alto paritum pie vlt mfe. Credendu e at q. b. Maria tm thesauru penes se voluit residere. Qu at ibi manedo n curiositati vacaret et vaitat vt hodie fit: s. oioi et pceptatidi mte ad celestia fixa: puer ihs abstinauit se a mfe ea n picipiete. Querit q dñi ma mte eo repto: filij qd fecisti nob sic vt a nobis abstares: qd rō: Qui rndet: qz i his q pñs mei s. o. me eē: p me vt nosti de: et tu at m carnif mee. Et cu oporteat me eē. i. exerceri i his q pñs celestis: lo dñi vt me abstare a te et Ioseph p putatiuus: ad ondedu q n apie pot qd se tradere spualib et totat deo vacat: mli abstado se a penitib et pplis: qm ait ps. xxxvi. P me et mfe mea dreligru me: dñs at suscepit me totat. s. i suu. Parites. n. sut penes carnis ex sba sua generat corp. An adā dñi: erit duo i carne vna. Gen. ij. ad generadu vna carne seu corpus. s. pater et mfe: p aut. i. creator spūs seu aie huane de: q creat aiaz organizato corpe et creado ifudit: no. n. se extraducte aie sic i corpo ra: vt iug not aplus ad Ioh. xij. dicens. Patres carnis nfe hūmus q nos erudierut oieperabamus eis: qto magi patri spūm i. aiaz et viuimus: qz iug parites sut carnis: ea q sunt

Capitulum .XXXVII.

carnis quoniam filius suus ut. f. sit pulcher: sit foris
corpe diues honorat: in mundo: filios habeat: vxore
ducatur: cum eis maneat: mundo placeat: quod mundus
gigit: abstinentias fugiat: ieiunia non fuerit: iurias non
sustineat: infirmitates et morte per sortilegia et alia
illicita vitet. **P**er autem spiritus dei vult alacriter exerceri in
vitiis et spiritualibus: et ut huiusmodi perfectus valeat. ea quae
sunt carnis respicere debeat: et petes carnis ne ipse
dilatet in huiusmodi derelictis: quia igitur nouerat christum
propinquas impedire frequentem salutem vel perfectum salutem si
honorum: ideo libenter se ad ipsam materiam et Joseph patre
putatiuo: non quod aliquid impediret vel posset impedi-
ri ab eis perfectior opum: sed ad ostendendum quod contra ac-
cidit in alijs petibus: quia impediret perfectum salutem: quae
reteret in eis quae sunt carnis: unde non potest esse. **E**xerceri
in his quae sunt patris et non quae sunt spiritus. **I**tem propterea dicitur
Matthe. x. Inimici hominis domestici eius. **E**t
b. Am. **N**ec est vera fuga. f. seculi: quod abdicatio
domesticorum. f. parentum: et alienatio charissimorum:
ut suis se abneget: quod deo vult gloriari. **q**uod. q. t. cui
ponitur. **C**um autem perducit parentes carnis filios vel
le a se recedere deferendo seculo religionem sanctam
ingrediendo multipliciter dissuadet et dicitur ne car-
ne deferat: dicens se in seculo posse saluari et deo
vivere: et parentibus debere obedire: non tristari ne
maledicant ab eis: maioris laudis et meriti esse
quod maioris laboris in seculo temperantibus: vixit
frequentioribus resistit: quam in claustris libenter et ocio
vacare: crudelitatem quae fore parentes derelinquere
quibus dicitur et filiis. **I**n his quae sunt mei cele-
stis scilicet oremus esse. **E**xerceri oportet spiritualibus ad quod
vocat inspiratio. **N**am et in seculo possunt quod mul-
ta bona facere: dei precepta suare: quod est huiusmodi potuit
transgredi et non est transgressus: quod post auxilium non abijt
vitiis laudabiliter. **C**um. f. c. n. mirabilia in vita sua.
Item. magnus aliquis in adolescentia sua fuit illi optimus
modis cum esset nobilissimus ex senatorio genere romano. di-
tissimus et doctissimus: philosophus estimans se deo posse per-
fecte vivere in huiusmodi laicali. **S**ed propter occupationes
seculi succrescere: et per deo vacare: omnia de-
ferens deo in religionem se tradidit. **N**on est huiusmodi magna
nimitas et fortitudo igerere se periculis animae quod quod
declinando potest euitare: sed temeritas et audacia: sic
velle hitare cum draconibus et serpentibus ad bellandum
per eos: ubi quod potest eos declinare. **O**bedientia est pa-
rentibus: sed magis deo a quo omnis penitus in celo et in terra
nominatur: cum spirat ad ea quae sunt eius voluntas perfec-
te. **M**aledictiones autem parentum quae ingerunt filijs pro-
pter huiusmodi deum: percutit in benedictiones: nec propter
scandalum eorum est tamen bonum promittendum: quod est scandalum
phariseorum non pusillo: unde non curandum sed doctrina
nam christi. **S**ed quod est in seculo ita potest diues hono-
rar: quod non gratat adhuc magis statum suum mundanum
augere quanto magis in statu spirituali deus querere augeri
Hereticum autem esse dicere vel credere: statum religio-
nis et contemptum mundi non esse in se maioris meriti et pro-
fectus: quam est in seculo laudabiliter vivere: quod huiusmodi esset
doctrina christi huiusmodi dissuadet: nec est crudelitas ista

petes deferere propter deum: sed magna pietas. **A**n.
b. **I**ero. **I**epha. **A**z in limite senex iaceat per. f. do-
mum ad retinendum filium ne recedat ab eo: et ex collo-
pedeat nepos: ac mater vera quod se lactauit ostendat
per calcatum propter patrem: et per calcatum propter matrem: et
siccis oculis ad vexillum crucis euola. **S**ummu gen-
picta est in huiusmodi crudelis. **A**n. et cuiusdam volenti christus se
quod huiusmodi expectat sepulturam patris: christus ait: dimitte
mortuos sepelire mortuos suos: tu autem vade re-
liquens patrem tuum et amicum vobis dei. **M**at. viij.
Et aduertendum: quod libenter se christus a parentibus: cum
esset duodenis cum. f. contra incipit in alijs pueris ap-
parere scintilla versus rotas: cum propter carnem incipit
excitari et titulare hominem ad malum ut. f. tunc quod vult
esse in his quae sunt patris spiritus: et totum se tradere deo
petes et mundum deferat non expectans senectutem
vel iuuentutem: postquam fuerit seculi oblectamenta ex-
part. **B**onum est viro. dicitur. **P**iere. si ponauerit
iugum ab adolescentia sua. f. filia christi adimplendo.
An. et dominus deus contra quod elegit ad opera sua magni-
fica agenda: vocauit in pueritia vel adolescentia.
Samuel propheta domini singularis: et iudex populi autem
qui in pueritia fuit domino dedicatus. **D**avid adolescentu-
lus in regem domino iubente iunctus: et ei cithareda et psal-
tes ad psalterium superbum giganti. **S**olui autem allu-
p. **I**oa. bap. et percurior domini aura deserti teneris
liberis puerilibus: cuius turmas fugiens petijt ac
parentes: ne leui saltu maculare vitam famie possit
Euangelista **I**oane quem spiritus sapientie et intellectus prope
teris impleuit ad eructandum vobis suum in adolescentia
vocauit: ut patrem et matrem defereret. b. **M**ico. sanctus
simus. **P**etrus frater scilicet. **P**etrus martyr. **T**homa in puericia vel adolescentia ad mundum pro-
prium et propinquos reliquendos inspirauit: dicens ergo ado-
lescentes inspirati ad omittendum parentes propter obse-
quium dei: cum dicitur eis filii quod fecisti: vel quod facis hic
et. cur ita nos deferas: respondendo eis cum christo. **Q**uia
in his quae patris mei scilicet. f. celestis: oremus esse. f. omne
inspiratio assidue: et ut possim expediri diuinis in-
cedere: oremus me vos deferere. **S**ic et ipsa dei mater in
hanc templum est oblata: et ibi fuit **I**oane domini. nutriti-
ta relictis parentibus et propinquis ac domo patrum: et
tota tradita diuinis exequijs. **9. II.**

Pro declaratione seculi

de quibus et rationibus: perstrandum est quod. b. **V**go in templo mo-
ram trahens: non aspicebat hic inde homines ut faceret
vane mulieres et viri iuvenes: nec ad ornamenta templi
curiose. **N**ec perfabulabatur cum alijs ut multi faciunt
cum in christus dicat. domus mea domus orationis vocabitur
et ideo nolite facere domum patris mei domum negotiationis
sicut ait iudeis. **I**o. ij. huiusmodi vacabat in templo orationis: me-
ditationis: forte mente reuoluendo diuina beneficia sancta
et referenda propter deum: quod reprehendit in illis precipuis
solennitatibus. **N**am in festo pasce quod interpretatur transi-
tus reprehendit beneficia illud. transiens dominus per egyptum
occidit omnia primogenita egyptiorum sine morte
aliquorum quod erat in domibus ebronum quod super liminibus

Titulus .xv.

factus fuerat sanguine agni signū thau. i. crucis
p qd flagellū coegētib⁹ egyptijs ne pelorasia-
gella paterent si retinerēt eos: pplus ille trāsi-
uit de egypto: ⁊ qz pp festinātiā n potuerūt fer-
mētare panē passā secū portarūt ⁊ illā coctā co-
mederūt: ⁊ id signū hui⁹ a: ima comedebāt i il-
lo festo qd erat de mense martij v l aplis: p illo
āt nos hēm⁹ festū resurrectionis illo tpe i q deo
gras agē debem⁹ ⁊ lōge āpliores p mai⁹ bñfici-
um nob collatū: qz videlz filius isle. b. Marie
dñs iesus pfecte etas trāsiuit de h mūdo ad pa-
trē d mortalitate ad immortalitē resurgēs ⁊ oc-
cisus vltimē pmo genit⁹ egyptiorū. i. vltijs capi-
talib⁹ mūdū p passionē pps dei lib a morte: p si-
gnū crucis credite exiuit de tenebris peccatorū
dirigēs se ad terrā pmissiōis supne glie. In se-
cūda solēnitate. s. pētecostes q distabat a festo a-
zinor p. l. dies dñm laudabāt de bñficio eis da-
to. l. leges decalogi siue legis moſaice i monte
sinai p q nos festū agim⁹ pētecostes p excellē-
tiorē dono collato poplo dei i mōte syō. s. legē n-
tioris vt illa h amoris ⁊ gratie noui testī infusa
apls p spm. s. hz isid ex syō exhibet lex ⁊ vbu dñi
de hierlm qz ibi ihoanit p dicationē aploz. Ter-
tiū festū vocabat scenophegia seu tabnaculū i
q bñficiū recolebāt qd de⁹ i deserto. xl. ānis hira-
re fec i tabnaculis itinerātes p illō passis māna
celesti pfectos ab inimicis nec erat vt ait ps. i tri-
bub⁹ eoz ism⁹ loco cui agim⁹ dicationes ecclie
s. glia triumphā repñtāt. In q i tabnaculis glie
facti bitātes. s. corporū glificatorū i fine. māna ce-
lestis fructiōis pascūt libet ab inimicis ⁊ ab oi-
b⁹ miseris corporis. Demū ad se reuēsa cū non
videt filii iux se imāgata ē q accessit ad ioseph:
Recedēs qz ide cū i certo loco ei obuiat⁹
et cū n videret eū cū ioseph: estimarūt eū esse
cū alijs p sanguineis suis. Et venētes iter diei. i.
vna diei cū qsitū inē ppijs ⁊ notos n reperē-
tes dolere ceperūt: vñ reuersi sūt i hierlm ad eūz
requēdū. Tūc iesus ne forte capt⁹ fuisset ab arche-
lao filio pēro. cū a pte suo recēd nat⁹ fuisset qsi-
t⁹ ad mortē. Sed post triduū iuenerūt eū i tē-
plo: ⁊ dīcēte ei mīze: fili qd fecisti nobis sic? Rñ-
det qd i his q pīs mei sūt o: me me eē. Tēplūz
materiale illd. i. dom⁹ pīs mei: Oportet āt. i. d:z
me eē ⁊ manē i domo pīs mei cuius sū fili⁹ ma-
gisqz i alio loco: significat tēplū istud scām ecclie
am i q oportet me eē cōtinue p gnam: als suscita-
ri n valeret. Dic fuit opa pīs opa scā ⁊ vtuosa:
vñ resurgēs: ait tpe. Ecce ego vobiscū sū. i. ec-
clesia oib⁹ dieb⁹. Tēplū ecclie militans trāsit in
trūbhātē ps. Dñs i tēplo scō suo: dñs i celo se-
des ei⁹: ⁊ h ē ⁊ pmaxie ē dom⁹ pīs: ⁊ ibi o:z me
eē ad coronādū eos. Cū igit xps iueniat i tem-
plo materialit⁹ i teatro: n in domo: nō i ptozio
si ipm volum⁹ iuenire: tēplū māle. i. ecclia debe-
m⁹ frequētār. Vbi. n. iuenit xps. i. saluator ad sal-
uādū. Cū. n. ecclia sit loc⁹ deputat⁹ ad oionem

magi homo se recolligit ad orādū ⁊ deuoti⁹ q i
alijs locis. ad qd ē vn⁹ exēplo alteri⁹ exchaf.
⁊ āt de⁹ sit vbiqz ad exaudiedū: tñ tāto chi⁹ ⁊
efficaci⁹ ⁊ vtili⁹ exaudit: qto deuotius ⁊ a pluri-
b⁹ inuocat ⁊ in d sal⁹ pcurat. Ex vñtū ē cōse-
cratiōis ecclie repmif malitia demonū: ne tātū
valeāt iſteſtare fatalsys vāns exorātes: ibi ē cōi-
ter administrantur sacra per que homines iu-
stificantur ⁊ saluantur ⁊ ideo in his que pīs
mei sūt locis oportet me eē. Inuenit iesus i tē-
plo ecclie militā: ⁊ multo pfecti⁹: qz p fidē vi-
uā. An ad pph. ij. habitare xpm p fidē in cor-
dib⁹ vñs. Cū. n. xps sit caput ecclie: vt ait apo-
stolus: ⁊ verī fideles mēbra ei⁹: o:z xpm eē in h
tēplo als mēbra mortua eēnt separata a capite
⁊ q nullus pagan⁹: iude⁹: vel hereticus ē vt
eē pōt i tēplo hui⁹ ecclie cū n hēat fidē: id xps
i eis non ē s diabolus. An. qz extra ecclia
diabol⁹: sic i ecclia xps: p h q diabolo tradit⁹
ab ecclastica cōmuniōe remouet. xi. q. ij. Dis.
Certū ē q oēs ifideles sūt extra ecclasticā cōmu-
nitionē: qnimo ⁊ fideles q nō recte viuūt h dei ⁊
ecclie pcepta trāsgredunt⁹: hz meritū n sūt in ec-
clia dei: vñ nec xps i eis. An. b. Piero. Ecclia
dei ē n hīs maculā. s. pccat⁹: rugā. s. duplici-
tāt vel erroris: Et id qd ē aliq. s. de pccat⁹ pel-
lutus. s. mortalis de ecclia dicit nō pōt: nec xpo
subiect⁹ de pe. di. i. Ex tua. Extra ecclia āt exi-
stētib⁹. s. p fidē sine opib⁹ q mortua ē: nō pōt eē
sal⁹ h p dūto ⁊ dānatio: sicut i figurā oēs q rep-
ti sūt extra archā tpe p dē diluuiū pierūt. Igit
sūmope laborādū ē vt i tēplo ecclie qlibz sit: nō
solū nūero h ⁊ merito: ⁊ ibi solū sūt opa pīs ce-
lestis. i. vñtūsa ⁊ meritoz: vñ ⁊ sal⁹: qd i his
q sūt pīs mei o:z me eē ait xps. Qz si qd amisse-
rit iesus: qd amittit⁹ qd ad grāz: nō p pccm mor-
tale. requat cū dolore cū Maria ⁊ post triduū
⁊ nō āt. s. tritidū: pssidēis ⁊ satifacit⁹: salū
i pposito qd ad hz ⁊ tertiū: iter iuenit recupan-
do grāz amissā: ex q tēplo ascendit ad tēplū cele-
ste scā scōz vbi xps o:z eē vt sūt electi n solus sua
diuinitate h ⁊ hūanitate pfr uat⁹ ppetuo. s. III.

Pro declaratione ter

tie qōis ⁊ rñficiōis aduertēdū: q qrētes maria ⁊
iōseph iesū: cū itraſſēt tēplū. i. portic⁹ tēpli: in-
nenerūt eū ibi: n vbiqz: h i loco excellētiōis. s. i
medio doco: n qd ociosū vel puerillū tractā-
tē: h audiet ⁊ iterrogāte: illos. Interrogās q
Maria qd fecisti nob sic. i. cur. Rñ: qz i his q
pīs mei sūt: o:z me eē. Si qd ē scripta sūt i lege p
pbe: ⁊ psalmis pīs mei. i. a pte meo dēa ⁊ re-
uelata sūt qz obscura sūt. Tenebrosa iqt ps. aq i
nubib⁹ aeris. i. vald obscura. aq doctria p pbe-
tij. Et q null⁹ pōt interpretari obscuritatē legē ⁊ p-
phetaz meli⁹ ⁊ apti⁹ q pōt expōf filij: id i his q
pīs mei sūt: oportet me eē. s. scripturis sacris ex-
ponēdis. vbi nōndū q iuenit i medio doc.

Capitulum .XXXVIII.

erāt. Doc. sacri scripture nō phie vel aliaz scien-
tiarū: i medio luenerūt doctor. i. i consonātia ⁊
pccordia eaz nō i falsa expositōe. Ego. ait ipa di-
ula sapiētia: i altissimis habitō. i. doctrinis: ⁊ e-
ruditis iter sū cogitatioib⁹: nulla altior doctrina
sacra scriptura: q̄ de diuinis pfecti⁹ ⁊ vtilius lo-
quit cūctis sciētis: hec de morib⁹ apti⁹ iſtruit:
tenebras eoz depellit: vitia repellere facit. **Uñ**
Seuertus papa sic stellas nō extinguit nor: ita
mētes fidelīū liberētes sacre scripturē firmamē-
to nō obscurat mūdāna iniquitas. di. xxviii. **E**
Piero. Ama studia scripturarū ⁊ carnis vitia
nō amabīs. Inuenerūt at ipm audiētē interro-
gare ⁊ prudēter respōdētē. dicit euāgelista: vbi
inuit eius humilitas in eo q̄ audiebat: puer. i.
Audies sapiēs sapiētior erit. s. i sapia crescere
nō poterat: q̄ hēbat sciētia diuinā oia sciētē: nō
solū q̄ fuerūt sūt ⁊ erūt: s. et q̄ deus facere pōt.
q̄ nunq̄ faciet. Habebat aia sua sciētia beatorū
pfecti⁹ oibus. nā sciebat ex ea oia q̄ facta sūt et
q̄ sūt ⁊ erūt. Hēbat sciaz iditā seu iustā p spēs i-
ditas rez mētiscit hnt aie cū exerūt de corpo-
re: ⁊ adā cū fuit creatus: ⁊ āgelī hēbāt: sciaz ex-
pimētālē quā ex his q̄ patit⁹ ē dīdīc. **Uñ** q̄ ait
euāgelista: q̄ xps creſcebat sapia itelligit q̄ ad
oñſionē corā hoīb⁹: nō q̄ ad bñtū: q̄. s. q̄to magi
creſcebat etate: tāto maiorē: sapiētia ostēdebat
in cōuersatiōe sua. Cū ergo esset sapiētissimus
audiebat doctores ⁊ interrogabat quasi vellet
adſcere: docēs nos in hoc humilitatē. vt nō re-
cusem⁹ audire alios ēt minūmos. Nec erube-
scamus interrogare q̄ ignoram⁹. Juxta illud.
Interroga patres tuos ⁊ dicēt tibi. Quēntz
q̄rit iuenit. Et q̄tum debet eē solict⁹ ⁊ studio-
sus ad iterrogādū ⁊ q̄rēdū sciam: ostēdit beat⁹
Piero. i. epla ad Paulinū exēplo ātīquozum
Platōis ⁊ alioz. Pauli apostoli eūtis ad con-
fērēdū cū aplīs: eunuchi iterrogāt a philippo
⁊ alijs vt habes i plogo bible. Quid āt iterro-
garet nō ē scriptū: s. pīe credi pōt q̄ iterrogat
de scripturis pīnētib⁹ ad aduētūz. **M**essie. Et
cū doctores diuerſi dicerēt ⁊ nō vere: respōde-
bat prudēter oñdēs nō sic posse itelligi ppē rō-
nes repugnātes q̄s adducebāt: vt pote exem-
plū de pphā Jacob. Gen. xlix. c. Nō auferet
ſceptū de iuda ⁊ de ſaia. Paruul⁹ nat⁹ ē
nobis. Et de Daie q̄ ad lxx. hebdomadas: ⁊ bi⁹
in quibus a iudeis varie expositiōes sed non
vere vt habes in historia.

V De vgie cū fuit i nuptijs: q̄ significāt nup-
tias spirituales iter deū ⁊ eccliam. **A. a. xxxviii.**
E Ratibi mater iesu
Jo. ij. scilicet i nuptijs: nuptie iste vt cō-
mūter dicit fuisse Jo. euāgeliste: q̄ nepos erat
virgis glorioſe ex parte matris. nā mater ipsi

us Joānis ⁊ Jacobi maioris que dicta est ma-
ria Salome nupta zebedeo ex q̄ genuit ipos.
Joānē ⁊ Jacobū. soror fuit virginis glorioſe.
Et ideo vt cōſanguinea vocata fuit ad nuptias
nepotis: ac filius ei⁹ cū discipulis. Que ⁊ si ma-
ter dñi ⁊ regia celozū vt humilis non fuit dedi-
gnata nuptijs paupculi piſcatoris adeo paupe-
ris vt vinū deficeret in ipis nuptijs. Qui tā de-
ſectui pulderi obtinuit a filio eius benedictio:
vt vere miſericors cōpaſſa verecūdie inopum.
Ex preſentia iſup ſua ⁊ filij: nō reprobās sed ap-
probās ſtatū cōiugatorū: i timore dñi nuptias
celebrātū: vt legit de ſancto Tobia ⁊ vxore ei⁹
⁊ preferēs ſtatū virginalē vel vidualem copule
coniugali: vt maioris meriti. Nā matrimoniū
cōtractū de preſenti nō cōſumauit ſ relicta vxore
viſo miraculo cōuerſiōis aque i vinū: ſeculū
deſerēs xpi diſciplinatū aſſūpit: ⁊ vgo i eūū p-
māſit. Significāt at he nuptie ſpūales nuptias
celebratas iter deū ⁊ eccliam i generalit⁹: vt deū
⁊ quālibet aiam in pīculari. Et in oib⁹ erat ibi
mater iesu. b. vgo Maria. Quātū ad nuptias
ecclie notādū ē: q̄ ſpōſus eaz eſt dei fili⁹: d. quo
Joānes euāgelista aiebat. Qui hz ſpōſa ſpōſus
eſt. Spōſa ecclia. Uñ ppheta i pſona ei⁹. Tā
q̄ ſpōſa coronauit me corona: lpe facie ſt i cha-
na galilee. Thana iterptat zelus: galilea vero
trāſmigratio. Ex zelo. i. iſeſo amore filij dei ad ec-
cliaz: facie ſt iſte nuptie inē xps ⁊ ecclia. Et hic
ſit trāſmigratio de tenebris errorz ad lucē vitā
d. vitijs ad vtutes. de morte ad vitā gfe ⁊ glie.
Thalam⁹ hāz nuptiaz fuit vier⁹ vgis i q̄ pīue-
ra eſt nā diuina hūane. ps. xviii. Ipe. s. xps tāq̄
ſpōſus pcedēs d. thalamo ſuo. Et ſic erat mī ſe-
ſuſibi vt pīcipalis. Ipe at ſeſ⁹ ſpōſ⁹ vocat cū di-
ſciplis ei⁹. i. iuocat i auxiliū ab ipa ecclia: vt bo-
nozet ſbueat: mira faciat i ea. Ad q̄ ē opat ma-
ter ei⁹ apd eū itercedēs ad pūddēdū dſectui no-
ſtro. Sex at idrie aq̄ hz. Bedā. ſt mūdētates:
i q̄b⁹ ē aq̄ ſapie ſalutaris: q̄ pīnēt iſe myſterio
nuptias iſtas ſeu ſacramētū icarnatiōis ſb vbiſ
hiſtorialib⁹. Que q̄dē ſz lām ad modū aq̄ hēt
mētē ⁊ refrigerare ⁊ lauare a ſordib⁹ maloz mo-
rū. Sz xpo aduētiēte pīualit ad ipas nuptias. i.
dei filio icarnato: aq̄ mutauit in vinū cū apuit
diſciplis ſefum per ſpīſactū vt itelligerēt
ſcripturas. Eſt igit vinū ſeſ⁹ ſpūalis: q̄ elicit ex
lia ſeu hiſtorijs ſcripture: q̄ ſeſ⁹ vtq̄ magi ſapit
magis letificat: magi calefacit mentes fidelīū: q̄
ſeſ⁹ ſalū: imo ſeſ⁹ līal male itellect⁹ mltos ſeē i
flare: vt iudeos plūmētes de ſua iuſticia: alios i
frigidare oſo vt hereticos calore charitat⁹ pua-
tos. Et ex h⁹ ſigno mltū glificat⁹ ē xps dclarat⁹
hoīb⁹: q̄ hoc myſterīū ab ātīq̄s fuerat ppheta-
tū. Et erat mat iesu ibi i illis. s. figuris dſignata
Capitū q̄q̄ idrie ſingule metretas bias vt ter-
nas: q̄ electi q̄ fuerūt i illis tēporib⁹ ſeu etatib⁹

habuerūt ad mēsurā certā fidē trinitatis vīnaz
implicite vel explicite vel geminā dilectionez
.f. dei et p̄xiimi que sine fide eē non potest fuit. h
initiatū matri moniū i patriarchis et p̄phetis: fac
ta eis p̄missione: ratificatum in incarnatione:
consumatū in gloria. Apoc. xix. Beati qui ad
cenā nuptiarū agni vocati sunt. §. I.

Est ergo prima idria

prima etas. Et in hac ut aqua ē historia quādo
Adā soporato: formata ē. Eua sp̄sa ei⁹ ex osse
de latere suo. Cū vīgīlās ab extasi ait. Hoc os
ex ossib⁹ meis et caro de carne mea: p̄pter hoc
homo reliquat patrē et matrē et adherēbit vxor
i sue et erūt duo i carne vna. Gene. ii. Vltima
hic q̄tū ad hīstoriā multū edificat: p̄solat: et mū
dat. Adā ostēdit matri moniū: et siq̄d tamē carna
le institutū a deo: Et q̄ vxor facta est nō de pede
viri: neq̄ de capite s̄ de latere: nō debere a vi
ro vxorē vīlē et acillā tenere: q̄ nō de pede: nec
p̄mittere eā sibi dñari: q̄ nō de capite: s̄ vt sociā
q̄ de eo facta viro s̄bici: fidē q̄ cōiugij alter alte
ri seruare: q̄ i singulari bō et vxori adherēbit
et ad hūc finē adherere. i. p̄iugio vti vt filios hē
ant. Et hoc ē q̄d dicit erūt duo i carne vna. i. ad
p̄creādū vñū corpus. f. filij. Sed cū accipim⁹ se
tū sp̄ualē hic latere melius sapit et letificat men
tē. Adā soporato significat xp̄s. Adā fm in
cruce mortē: de cui⁹ latere formata ē vxor. f.
ecclesia figuratiue: q̄n. f. p̄cussio lācea latere exiuit
sāguis et aqua: q̄ significāt duo p̄cipua. sacramē
ta. f. aqua baptismi q̄ ē p̄mū sacramētōz: et ma
xīe efficacīe sup̄ altaz: eucharistiā q̄d ē q̄si vlti
mū sacramētōz et maximū i eccl̄a. Et ex his et gra
tia eoz ecclesia ē q̄i formata. Ex osse at̄ facta ē mu
lier et p̄ osse in viro appositā ē caro: q̄ ecclesia h̄z
fortitudinē ex xp̄o et xp̄s q̄i firmitatē h̄z. f. mor
talitatē ex ecclesia. i. p̄pter ecclesiam. Reliq̄t p̄pter hāc
sibi cōiugēdā dei fili⁹ patrē i celis. reliq̄t in quā
tū hūanitate fact⁹ ē minor: matrē i terris: q̄ sy
nagogā de q̄ nat⁹ ē: et adhesit vxori eccl̄e. Vel
reliq̄t patrē et m̄fem: q̄ nō habuit i celis matrē
nec i trīs p̄ez. fuerūt duo i carne vna. i. dñe ref
due nature. f. diuina et hūana i vna p̄sōa seu vno
hoīe. Adā caro sumit⁹ p̄ hoīe ut ibi. videbit oīs
caro salutare dei. Et erat ibi māc iesu: q̄ i para
diso terrestri l̄s factū ē: q̄ designat. b. Mariā.
Cū canit de ea ecclesia. emissiōes tue. f. cogitatio
nes: affect⁹: actiōes a te p̄cedētes padis. Ecce
q̄i aq̄ puer sa i vinū dulcius sapiens. §. II.

Secunda idria secun

da etas sc̄ipic̄s a Noe vsq̄ ad Abrahā. huius
idrie aq̄ ē historia q̄ habet. Gene. vi. sq̄. Noe fa
bricauit archā i q̄ p̄seruauit tres filios et oīa ge
nera aīaliū: et postea vineā plātās inebriat⁹ ē vi
no: discooptusq̄ derisus ab vno et ab alijs duo

b⁹ reuerēter coop̄: multū mūdificat aqua hu
ius litterez: dūz diligēter aduertit q̄ p̄pter p̄ciā
p̄cipue carnis diluuiū dñs imisit sup̄ terrā: vt
discat q̄libz se ab his cauere abstinere: se ab ni
mietate vini ne inebriat⁹ et derideat. Docētur et
filij ne irredeāt parētes i suis defectib⁹: ne icur
rāt maledictionē eoz vt Chā s̄ reuerēter se ha
beāt vt b̄ndictionē accipiat vt Sem et Japhet.
Sed mutat h̄ aqua i vinū cū exponit allegori
ce. Noe enī xp̄s: q̄ archā fabricauit eccl̄ā. I qua
tres filij saluātur. i. tres stat⁹ timētū deū: q̄ filij
sūt adoptiōis. f. cōiugati plati et p̄tinentes: multa
quoq̄ genera bestiarū ibi saluant⁹ q̄. f. aliquo tē
pore fuerūt bestiales: sed postea cōuerſi saluan
tur i ea: oēs at̄ q̄ sūt extra eccl̄ā p̄fecti. f. h̄i
vt charitatē diluuiō ifernali p̄cūt vt docet Bre.
xxiiij. q. i. Quia ex sola. Ipe at̄ Noe plātavit
vineā. f. eccl̄iam cui⁹ s̄ vctū. f. dilectiōis q̄iebt⁹
fact⁹: nudus stetit i cruce: vñ populi iudeoz si
gnant⁹ p̄ Chā q̄ i r̄isist: alij duo filij. f. p̄ creationē
sicut et p̄m⁹ reuerēter se habuerūt et cū magno
honore habuerūt ignominia ei⁹ passiōis. Cū et
benedicūt. f. greci et latini. Erat q̄q̄ ibi maier
iesu i figurā cū alt dñs. Arcū meū ponā in nu
bib⁹ celi. Cūq̄ obduxero nubib⁹ celū q̄i turba
tus p̄pter peccata hominū: volēs iterū dilu
uiū imittere ignis vel alio flagello mundū pec
tere: apparebit arcus meus in nubibus. Ar
cus iste qui naturaliter causatur in aere ex re
uerberatione radij solaris in nubē roidaz: est
bea. Maria que cāta est in celo eccl̄ie ex reuer
beratiōe diuini amoris in nubē roidā: in ipam
plenā roze celestis gratie habēs colorē ceruleū
flexibilis misericordie iacinctinū p̄tēplationis
rubicūdū acie: ex q̄ fūdit⁹ sāguis rubē si expe
dit. Qū at̄ de⁹ multotiēs p̄pter peccata homi
nū minat⁹ fuerit imittere diluuiū diuersoz fla
gelloz apparēs arcus iste i nubib⁹ idest iter sā
ctos corā deo ad itercedēdū: quasi recordatus
misericordie sue s̄traxit se a flagellis imitēdis
comminat⁹ ex arcu isto. Ecce q̄ dulci⁹ vinum
istū et magis letificatiuū q̄ aqua illa. §. III.

Tertia idria tertia

ham vsq̄ ad David: in qua habetur q̄ Mo
yses in deserto manēs ad pacēdū oues vidit ru
bū ardere: et nō consumi. Ad quē perq̄es vt cer
neret: dictū ē ei vt solueret calciamentū de pe
dib⁹ ei⁹. Qui accedēt dñs dixit: q̄ descēderet vi
sitare israhel et liberare de fuitute dura pharao
nis p̄signa magna. Ad aq̄ p̄ter hui⁹ idrie cōſi
derare: q̄d dñs ait p̄. Descē: ducā eā i solitudinē
salam et loquar ad cor eius. oportet enī semo
tū eē qui vult tumultu occupationū mūdi et fā
tastariū vacare simplicitati pacēdo oues inno
cuas cogitationes et affectiōes: et tunc in con
templatione videtur: quoniam de⁹ noster ignis

cōsumēs est malitias nostras: et accedēte ad eū oportet solutū eē ab operib⁹ mortuis. Sed gusta vinū ex aq̄ ista mutatu: qd̄ suauis ē. Ignis enī in spineto: est diuinitas i humanitate nostra spinosa seu pūgitua penaltate: q̄ cōiunctio facta fuit i incarnatiōe. i qua nec ignis cōsūpsit rubū: nec rub⁹ extingxit ignē: qz nec diuinitas cōsūpsit humanitatē scilicet eā cōuertēdo i substantiā deitatis: nec diuinitas cōuersa ē in hūanitatē. s̄ saluata ē vtriusq̄ nature pprietas i vna p̄sōa indeq̄ p hoc mysteriū vīstat⁹ est popul⁹ dei erut⁹ de fuitute diaboli: ad qd̄ mysteriū intelli gēdū p̄c oportet exuere ratiōes moralū et affe ct⁹. Et erat ibi mater iesu Maria. Nā vt cāt ecclesia. ipe idē rub⁹ incōbustus significat virgi nitatē. Marie suat⁹: qz ipa ex spinis orta in deor⁹ nō ē cōbusta i cōceptu suo ardore ꝑcupi scentie vt aliē mulieres: s̄ viroz in ea permansit virginitatis.

.s. III.

Quarta idria idest etas fuit a David vsq̄ ad trāsmigratiōē babilōis. in q̄ habes historiā sanationis Ezechie egrotād ad mortē ppter peccatū suū: et scdm̄ demerita sua moriēdū p̄nūciatū. Cui penitēti vere collata ē sanitas: signo huius sanatiōis psequēde sibi da to: qz sol in horologio Achaz retrocederet de cēlineis seu gradib⁹: qd̄ et factus est. Aqua ista suauis ē penitētib⁹: q̄ cū ppter delicta sua me reauit mortē eternā si vere penitēt: de⁹ sanat. et vbi sol iusticie eis tēdebat ad occasū vt eos se querētur tenebre ifernales: elōgat⁹ ab eis tenebris et tēdit ad ortū gratie. Pūstet architrifeli nus quilibz plar⁹ vel doctor i his nuptiis aquā istā vinū factū: et dicit. Tu xpe fuasti bonū vi nū vsq̄ adhuc Infirmato. n. genere hūano ad mortē aie et corporis ppter peccatū: sanat q̄ ta mē ex eo penitētiā agit: in q̄ ē virtus passiōis i sita. Sed quo signo vel mō: sole iusticie deo no stro reuertēte retro decē lineis seu gradibus. Nouē lineē recte sūt nouē ordines āgelor⁹ iusti creati. Nā dēia ē natura hūana recta et ipa cre ata i iusticia originali. Reuersus ē sol retro de cē istis lineis: qz minor fact⁹ ē nouē ordinib⁹ an gelorū. Iuxta illud minūisti euz paulomin⁹ ab āgelis: scilicet ppter mortalitatē assūptā et i de cima se locauit: naturā assumēs humanā immo et ifra ipam videt descēdere dicēs p̄ps. Ego sū vermis et nō homo: et erat ibi mat̄ iesu: qz signifi cat p horalogiū Achaz regi d cui⁹ regali p̄gēte descēdit p quā trāsiuit sol ipe hō fact⁹.

.s. V.

Quinta idria idest etas ē a trāsmigratiōe babilōis vsq̄ ad christū: et in hac habes historiā: vt aquā cōiuiū magnū quod fecit Assuerus monarcha mundi p̄ncipibus suis et populo tertio āno imperij sui: in quo qz vxor

eius **Q**asti noluit accedere: Vocata ab eo p̄e u nuchos ire cōtēpsit: p̄uata fuit ppter supbiā suā regno et cōiugio: et spōsa assūpta. Hester pul cherrima et humilis: que persecutionē populi sui sētēs p̄cibus suis ipetrauit liberationē ei⁹ et hostiū perditionē: vt habet hester i diuersis. c. Quidare facit aqua ista mētes a supbia et cō solari: i eo qz supbis de⁹ resistit et reprobat: et hu miles exaltat ac afflictos se iuocātes a malis li berat: ipsos et inuidos p̄sternēs. Sed gusta vinū ei⁹ et suauis erit. Nā assuerus q̄ interpre tat beatitudo. s. gloriofus de⁹ dñs: tertio anno regni sui idest i tertio statu. s. gratie nō nature vel legis mosaice: parauit cōiuiū cūctis p̄ci pib⁹ idest apostolis et discipulis et alijs refectionē sacramētorū et doctrine sue: ad hoc inuitata **Q**asti. i. siagoga: q̄ oli erat vxor q̄ dī p̄p cultū veri dī: q̄ erat i ea q̄ p̄p supbiā suā accedere no luit credēdo. vñ ipa reprobatā eligē i vxorē gē tilital puerla ad fidē hūilis. Nā hester hūilis i terptat pulcherrima virtutib⁹: q̄ et p̄secutiōes patiat⁹ in populo suo fidelis tādē liberat⁹ ab ho stib⁹ suis. Et erat ibi mater iesu. Ipa enī figu rat⁹ in Hester q̄ humillima fuit spōsa dei i myste rio incarnationis et ipa est que sua intercessiōe liberationē obtinet a deo ab oppressiōibus per secutiōib⁹ et tētatiōib⁹ populi sui fidelis.

.s. VI.

Sexta idria idest etas ē a xpo vsq̄ ad ātixpm. In hac vt aqua est pa bola regis: q̄ fecit nuptias filio suo: ad q̄s mul tos vocauit: sed pauci venerūt. vñ tales nō gu stauerūt refectionē nuptiarū. Ex veniētib⁹ q̄ im p̄paratus accessit: non vestitus veste nup tiali cū sui magna confusione eiectus ē. Alij at qui accesserūt indecenti habitu gustarunt sua uitatē conuiuij. Secundū corticē littere doce mur: vt vocati ad aliquā refectionē spiritalē non debemus renuere nos reperire in aliqua congregatiōe facta ad bonū faciēdū. Et mul to minus: non persequi vt nocere talibus et cō tēnere: sed conueniendo ad huiusmodi: nō vt i fictione et incedenter ibi manere non conueniē do euz alijs: quia tales confūdunt. Sed vi nū eius ē: qz rex vnuerſi de⁹ nuptias fecit filio suo qn̄ eū incarnari p̄stituit: huius spōsa ē eccle sia: nuptie seu conuiuiū huius coniugij est refe ctio spiritalis que habetur ex varijs epulis: puta doctrinis: exemplis sanctorū et sacramen tis: miraculis: et huiusmodi. Vocātur ad has nu ptias multi per apostolos et alios p̄dicatores. Et aliq̄ nec vēit dignat⁹ qz ad fidē n̄ cōuēit. Et horū aliq̄ ex negligētia nō curātes d̄ sui salute s̄ terrenis totalitē dediti. Alij n̄ solū vēire p̄tēnūt. s̄ ad nuptias vocātes eos persequunt⁹: et occi dūt: vt iudei et gētilēs persecutores xpianorum Qui oēs i aia et demū i corpore cōsūpti et p̄fusi

sunt. **M**enitū at ad has nuptias qui credunt: sed nō habētes vestē nuptialē cū dedecore a re ge demū expellunt ⁊ puniunt: qui. s. fidē ⁊ si ha beāt: nō habēt charitatē. **Q**ui vero fidē hnt q̄p dilectionē operat: hī frunt hīs nuptijs: hīc p gratiā ⁊ postea p glāz. **E**t erat mat̄ iesu ibi: qz vt dicit **P**rego. thalamus vbi celebratū ē istud cōiugiu seu p̄iunctio dei cū humana nā: i qua ē ecclesia: fuit vter us v̄ginis. **U**n̄ ps. **I**pe tāq̄ sp̄s pcedens de thalamo suo. **E**t ipa est me diatrix que pcurat nobis in his nuptijs vinū dilectionis ⁊ deuotionis **A**mē.

V De nuptijs penitentiū. **Ca. xxxix.**

Erat mater iesu ^{ibid.} **U**ltra nuptias seu matrimoniū allegoricum inter xpm ⁊ ecclesiam i general: ē aliud matrimoniū morale: qd cele brat q̄tidie iter deū ⁊ aliam **U**n̄ dñs p p̄phetā **P**see. ij. c. ait cuiuslibz ale. d̄spōsabo te mihi i fide **E**t qz fides suscipit i baptismo: iō tūc d̄spōsat aia xpo ⁊ fit i **C**hana galilee. **L**ex zelo iustī amo ris ad aiaz ex q̄ ipa aia trāsmigrat d̄ morte pec cati originat ad grām. **C**hana. n. iter p̄rat zel⁹ ⁊ galilea trāsmigratō **I**nterest ihs: vt ḡfāz meri to sue passiōis p̄ferēs ⁊ mat̄ ei⁹ vt mediatrix eā pcurās. **S**ed cū puer puenit ad vsū rōis: vt i plurib⁹ recedit aia ei⁹ a legitimo sp̄so deo p pec catū mortale: ⁊ fornicat seu adulteriū. cōmittit cū diuerf: videlz iherēdo se ⁊ cōiugēdo p iordi natū affectū varijs creaturis: diuulgat volupta tēb⁹ honozib⁹ ⁊ huiusmōi. **C**ū at reuertit ad pe nitentiā dimittēdo vitia ⁊ pctā: de⁹ sua pietate ⁊ dilectiōe itez sibi d̄spōsat: s. i iusticia. **U**nde p **P**see. c. ij. ait. **D**espōsabo te mihi i iusticia: i iudicio ⁊ i misericordiā. **I**n fīd ei iā d̄spōsata erat p baptisimū q̄ fides n̄ amittit p pctā: ⁊ si fornicis maneat d̄spōsat ḡ p p̄ntam q̄ ē pars iusticie ex pte aie: ⁊ miseratiōib⁹ ex pte dei: qz sola miseri cordia iustificat peccatozē. **U**n̄ dñs p **P**tere. c. ij. vulgo dī. **S**i dimiserit vir vxorē suā. s. pp ad ulteriu: vel suspiciōe ei⁹: ⁊ recedēs ab eo. s. vx or a viro duxerit vīz alterz. **N**ūqd reuertet ad eū ultra: nūqd nō p̄taminata erit. **P**ri⁹ aia sp̄o lata deo dimittit sp̄sū deū. s. p pctm adulterā do spūalif: quā de⁹ dimittit aiaz: ḡfāz iherabēdo ⁊ recedēdo ab ea. **E**t cū tot fornicat: q̄t crea turas iordinare diligit: ⁊ tñ si hō dedignaret ta lē refueret vxorē: de⁹ nō dedignat. **U**n̄ subdit **T**u at. s. aia fornicata es cū amatorib⁹ multis: ⁊ tñ reuerrere ad me. s. p p̄ntam: ⁊ ego suscipiā te itez i sp̄sā. **P**ocat ad hoc cōiugiu xps: qz ḡfā quā dimittit i sacramēto p̄nie merito sue passio nis ibi opaf. **E**t erat ibi mat̄ iesu: ⁊ p̄cipue vo cata ⁊ inuocata si peccatoz habet deuotionem

ad eam vt p̄locuret sibi salutem.

Sex sūt idrie in his nu

ptijs polite aq̄ ad purificādū: de q̄b⁹. **B**er. i ser mōe i ephra dñi ait. **S**ex idrie posite sunt his q̄ p baptisimū i pctā labunt. **E**xuim⁹ tunicā vete rē. s. p baptisimū. **S**z deu pei⁹ reidūm⁹ eā. **L**a uim⁹ pedes n̄ros: ⁊ pei⁹ iniquauim⁹ eos. s. p ac tualia pctā mortalia. **P**ria ḡ idria ē p̄picio d̄ q̄ legim⁹ i q̄cūq̄ hora i gēmuert peccatoz oīz iniquitatū n̄ recordabor. **E**t **C**hryso. **L**achrie la uat delictū. **S**ecūda ē p̄fessio. **P**ia siqdē i p̄fessi one lauāt aī qdā. **T**ertia ē elynari largitio. vñ i euāgelio dāte elemosynā ⁊ oīa mūda s̄ vob⁹ **S**z nota q̄ ait **B**re. i. q. i. nō ē putāda elemosyna si paupib⁹ d̄spēsēt qd ex illicitis reb⁹ acq̄rit: qd. s. oīz restitui. **N**ā q̄ male accipit vt bene d̄sp. p̄fer potius ḡuat q̄ iunet. **Q**uarta ē iuriazū remissio fm q̄ ozates dicim⁹: dimitte nobis de bita n̄ra ⁊c. **B**ugo. de. pe. dī. liij. ait. **D**imitte ⁊ dimittet tibi dimisi p̄us dimitte vt postea. nā si nō dimiseris reuocabo tē: qdqd dimiserā im putabo tibi. **Q**uarta ē afflictio corporis. vnde ozam⁹: mūdi p abstinentiā ipi canam⁹ glāz. ac ē afflictio flagellozū dei cū paritē ferim⁹. **S**ex ta ē obediētia p̄ceptorū sicut audierūt discipuli qd vitā ⁊ nos mereamur audire. **N**os mūdi estis pp̄i fmonē quē locut⁹ sū vobis. **S. II.**

heser idrie posite

sūt i pu rificationē n̄fāz: q̄ vacue sūt ⁊ plene v̄eto: si pro inant glā obferuat. **A**q̄ replent si tiorē custo diant: att. b. **B**er. qm̄ tior dñi fōs ē vite. **A**q̄ in q̄ tior dñi ē: ⁊ si min⁹ sapida. s. q̄ vinū. optie tñ refrigerās aliam noxys desiderijs exuāt. **A**q̄ ē q̄ possit ignita inimici tacta extinguere: nec illd̄ dissonat q̄ aq̄ s̄p̄ ima petir: ⁊ tior ad ima cogita tiōē deq̄ct: ⁊ iheriozib⁹ imozaf: atq̄ bonenda loca pauida mēte p̄lustrat iuxta illud. **Q**uāz ad portas iheri. hec. b. **B**er. **S**ed diuīa viute aq̄ mutat i vinū: qm̄ p̄fecta charitat foras mittit timorē. **D**eficiēte ḡ vino p̄fecte charitat ⁊ fer uoris: dīc mater xpi ad filiū. **V**inū n̄ habet isti. s. penitētes p̄fecte charitat: s. aquā tioris. **C**o parit ei sicut misericors: sicut benignissia bea. **M**aria. **Q**uid a fōte pietatē pcedere potest ni si pietas. **Q**uid mīz si pietatē exhibet viscera pietat. iqt. b. **B**er. **N**ōne q̄ pomū tenuerit i ma nu dimidia die reliq̄ die ex pte pōi suabit odo rē. **Q**uātū ḡ viscēa pietat illa afficit i q̄b⁹ nouē mētib⁹ redēuit. **N**ā añ repleuit mētē. s. pietate. **P**rat ḡ ⁊ tactē petir penitētib⁹ ex tiorē q̄ aq̄ ē vinū dari p̄fecte charitat. ⁊ leticie. **C**ui tñ xpi visus est dure loq̄: dīcēs quid mihi ⁊ tibi ē mu lier: nouerat tamen illa cui loquebatur: non se desperisse. **S**ed ⁊ si nō sibi sed alijs: qz illud scie bat nō ē sue humanitatis. ostēdit iherere chs

Capitulū .XL.

ritatez pfectā q̄ excludit timorē s̄ diuinitatē qd̄
intelligēs ipsa iussit ministris vt facerēt quod
iuberet filius vt disponeret mā ad aquā in vi-
nū cōuerterēdum. Ad qd̄ facit qd̄ dñs iubet mini-
stris sacramētōz: vt impleāt idrās aqua. s̄ timo-
re p̄dicatione et admonitione. Que idrē dicun-
tur lapidee nō ppter duritiā s̄ ppter stabilita-
tē p̄seueratiē. Capitū aut metretas binas vel
ternas: qz est timor pene tēporalis. s̄ punitiōis
legis p̄ hōiez vel flagellozū dei p̄ ipm timorē: et
timor gehēne ne tradat i eā. he sūt due metrete:
ppter qd̄ duo qz abstinet a malis: et dicta sūt d̄ ge-
nerē bonozū agit. Nā tertiā metreta erit timor
p̄uari seu excludi a gloria illa et bono glorie.
qd̄ videt ad amorē mercenarij pertinere. Sed
si p̄seuerauerit pullās: aqua mutat i vinū: qz cō-
uertit timor i p̄fectā charitatē. Ex hoc de^o glo-
rificat: et magis firmant discipuli xpi veri fide-
les. Erat ḡ ibi mater iesu ad h̄ vinū deuotio-
nis et p̄fecte charitatē penitētib^{us} pcurādū. Cū
et legis de qdā moniali deuota v̄gis Maria: qz
cū seducta a diabolo apostatasset: facta publica
meretrix post multos ānos ad penitentiā reuer-
sa monasteriū reperēs: stabat i magnis lamend^{is}
et abstinentijs: timēs penas inferni ppter scelera sua
Et cū rogasset vna dierū beatā Mariā: vt im-
petraret a filio remissionē peccatoz: locuta est
sibi dicens. hoc obtinuisset: sic aq̄ p̄uertit i vinū

De nuptijs mūdū deferētū et se deo dedica-
tū quomō beata Maria p̄sēs ē. Ca. xl.

Erat mater iesu ibi. s̄
p̄p̄ia Jo. ij. Post nuptias spiritua-
les cōs: et laicis sunt alie nuptie q̄
vt p̄fectiores his solis cōuentiūt: qui deo aia et
corpore totaliter se dedicarūt: vt dicere valeat
talīs aia illud. b. Agnē. Ipsi sūt d̄sp̄sata. Cui
āgeli seruūt: cui^{us} pulchritudinē sol et luna mi-
rant: amulo suo subarrauit me fidelis amoris:
vt nullū aliū p̄ter eū amatozē admittā: tradidit
aurib^{us} meis inestimabiles margaritas verbo-
rū suoz iter cetera dicens. Audi filia aia nā
data mea. filia p̄ creationem p̄cipuā: qz p̄ticeps
veritatis: cognitōis: amoris: et bonitatis audī
voces internas quib^{us} in te loquit^{ur} dñs. vide cō-
sidera quāta sit erga te dignatio dei cui q̄ p te a
deo exiuit et venit i mūdū: p te mortis sōnū ac-
cepit i cruce: te lauit sāguine suo a peccatis tu-
is: vt decorē acciperes: te fecit sociā mēse: sociā
regni sui: sociā thalami sui: vt introducat demū
rex i cubiculū suū. Vide qd̄ iā d̄ sp̄so deo tuo
fēdas: quātū de eo p̄sumas: vide quib^{us} brachijs
charitatis vicarie reamandus et amplectēdus
sit: qui tantū te estimauit: immo qui tantū te fe-
cit. Inclina aurē tuam ad obediendum parata
et p̄na ad oēm voluntatē ei^{us}. Obliuiscere pplm

tuū. s̄ carnales affect^{us}: seculares mores dedisce-
re domū patris tui: amorē p̄sāguineoz: lupbiā i
q̄ diabol^{us} h̄tat: p̄suetudines noxias et vita ob-
liuiscere: et p̄cupiscet rex decorē tuū: adeo vt te
sp̄sā mō speciali accipiat: p̄ statū p̄fectiōis vt re-
ligiōis. Facite s̄ h̄ nuptie i cana galilee. i. i ma-
gno zelo amoris: ex q̄ d̄s trāsīt d̄ seculo ad d̄i ro-
tale obliuiscit. In his ē iesus id ē p̄uersatio ei^{us}
cū discipulis ei^{us}. s̄ castitatē paup̄tatis: et obediē-
tiē. Est et ibi mat̄ iesu magistra hūilitatē. Nā at
desp̄sata aia religiosa illi nuptiaz p̄adū cele-
brat. Nā cena qd̄ i celo i aula eterna p̄parat^{ur}:
vbi vinū feruoris charitatē p̄fecte letificās cor:
nō deficiet: qz ibi inebriabūt ab v̄itate dom^{us} il-
li^{us}: ait p̄s. Hic at i vite p̄sē nuptijs aliq̄ndo de-
ficit vinū. s̄ deuotiōis et feruentis charitatē: ita et
nos tederet viuere: ait Paulus p̄fectissim^{us}. b.
Ber. i. f̄mōe ad fratres suos ait. Quorēs m̄-
hi necesse ē f̄ies post lachrymosas q̄rimōias ve-
stras exorare m̄sem misericordie: vt iuggerat
suo b̄ignissimo filio: qm̄ vinū n̄ h̄eāt. Et ipa d̄i
eo vob̄ charissimī: si pie a nob̄ pulsata fuerit: n̄
deerit necessitati n̄re: qm̄ misericors ē: et mat̄ mi-
sericordie. Nā si p̄passa ē verēcūdie illoz a qd̄
fuit iuitata m̄to maḡ p̄p̄atē nob̄: si pie fuerit
suocata: placet. n. illi nuptie n̄re: et p̄tinet ad eaz
multo maḡ illis. S̄z quē n̄ moueat id qd̄ i nup-
tīs illis respōdit benignissim^{us} dñs: s̄acrisse ma-
tri sue. Quid mihi et tibi ē mulier. Quid p̄ies
ad illā q̄ris: cū sis b̄ndict^{us} fruct^{us} v̄etris ei^{us} ima-
culat^{us}. Nōne ipa ē q̄ saluo pudore p̄cepit et sine
corruptiōe te pepit. Nōne ipa ē in cuius v̄tero
nouem mensibus es moratur^{us}: cuius virgibus
v̄berib^{us} lactat^{us} es: cū q̄ cū duodeci essēs ānozū
de hierusalē cū ea descēdisti et eras subdit^{us} illi.
Nūc q̄ qd̄ molest^{us} es illi: dicens. Quid mihi et tibi
bi s̄ m̄ifeste iā video: qz nō velut idignās: aut
p̄fudere volēs v̄gis et matris tenerā verēcūdiā
dixeris: qd̄ mihi et tibi: cū veniētib^{us} ad te iuxta
p̄ceptū eius ministris quādo ait. Quodcum-
qz dixerit vobis facite: nihil cūctatus facias qd̄
suggessit. Et quid ergo fratres: vi quid sic res-
ponderat: prius v̄tqz propter nos vt conuer-
sos ad dñm: iā nō sollicitet carnaliū cura paren-
tū: et necessitudines ille nō impediāt exercitium
spirituale. Quādiu enī de mūdō sumus debito-
res nos constat esse parētibus. At postq̄ reli-
querimus nos metipsos: multo magis ab eoz
solicitudine liberi sum^{us}. Unde et legim^{us} fratrē
quēdā in heremo conuersantē: cū ad eū carna-
lis frater auxiliij gratia aduentasset: vt scilicet
egrediēs de cella ad subleuandū asellū suū qui
in foueā ceciderat: adiuuaret: respondisse vt ali-
um fratrē eozū adiret: cuz ille v̄tqz iā obisset.
Cunqz admiratus qui venerat respondisset:
quia ille obierat heremita se quoqz obisse res-
pondit. Optime ergo nos docuit domin^{us} ne

soliciti sumus sup. p. p. inquis carnis nostre: plus
q. religio postulet: qm. ipe matri & tali matri sic
respondit. Quid mihi & tibi e mulier? .s. I.

Sed uideamus iam sed
tur: erat ibi inquit sex idrie posite secundu puri-
ficatione iudeor: vel ex hoc potes manifestus
advertere no plenitudine sed pparatione esse
nuptiar: vbi nimiru adhuc op. e purificatione.
Respondit istis nuptie iste sunt no copulationis.
Abstinet enim ut in illis nuptijs scilicet glorie triu-
phantis ecclesie fore vasa purificationis. sine ma-
cula entz sunt ate thronu dei. Huc itaq lauadi te-
pus e: nuc purificatione patet esse necessariaz:
quando nemo mund. a forde: nec infas vni diei
sup terra. Huc igit abluit sposa nunc purifica-
tur ut in celestib. nuptijs spso sine macula p-
setet. Queramus igit sex idrias in qb. purifi-
catio iudeor idest p. fitetiu ablutio fiat. Nam si
dixerim q. peccatu no habem. veritas in no-
bis no est. Veritas inq. q. nos liberat: nos la-
uat: nos saluat. Q. si confiteamur peccata no-
stra: no deerunt veris iudeis. i. cofitentibus pu-
rificationis idrie: quoniam fidelis e de. qui remit-
tat peccata nostra: & emundet nos ab oi iniqui-
tate. Ego sex idrias obseruatias arbitror ee
quas ad purificadu p. fitetiu corda facti patres
instituere. Prima ergo e continetia castitas: q. di-
luit q. quid an luxuria inquinant. Secunda e ieu-
niu: ut q. maculauerat crapla nuc abstinentia
mudet: & mudi p. abstinentia christo canam. glo-
ria p. segnitie & oclositate que inimica est anime
multas p. traxim. fordes. p. dei sniam: in sudore
vultus: nostro non alieno pane vescetes: p. p.
hoc tertia idria nobis apponit: ut fordes ille i
labore manu diluant vel exercitio lectiois fa-
cre. Sic & p. sonolentia cetaz noctiu & tenebrar.
opa multa deliquit. Ideo quarta idria vigilia
ru. i. obseruatia ponit ut nocte surgentes ad co-
fitetiu deo: nuc bonas noctes p. teriti teporis re-
dimam. Tertia vero de lingua q. nesciat q. nu iqua
uerit nos p. vaniloza & medacia p. detractioes
& adulationes: p. verba mlatie siue lactantie: p. his
oib. necessaria e idria. quinta silentiu scilicet cu-
stodia religiois & i. q. e fortitudo nra. Sexta q. q.
idria disciplina e q. no nostro arbitrio viuim: sz
alieno ut totu debeat q. q. d. discipline viuendo
deliquit: lapidea sunt hec dura q. d. sed necesse he-
mus in his lauati. Attu eo q. dicunt idrie lapi-
dee: no solu duritia sed multo melius soliditas
potest intelligi: qm. no lauat nisi firma stabilita
te p. miferit: ut. f. q. in his p. scueret. .s. II.

Ait autem dominus mi-

nistris implere idrias aqua. Quid sibi vult istud
dne? Ministri solliciti sunt de vini penuria: & tu
dicis implere idrias aqua illi de poculis cogitat &

cū pceptis ut vasa purificationis impleant aqua no-
bis q. ministri sumus? & serui p. p. xpm p. p. imple
re idrias aqua quoties deest vinu. Ac si dicat il-
li deuotione desiderat: vinu requirit: feruore
flagitat: sed nudu venit hora mea. Et ideo imple
te idrias aqua. Que e eni aqua sapietie saluta-
ris: & si no adeo fluuio nisi fons vite & initiu sapi-
etie: imor dni. Dicit q. ministri. Incurrite metu
ex spiritu timoris no ta vasa q. corda implete: q.
ut ad charitate scilicet feruere pueniat initiadi
sunt a timore ut dicat & ipse. A timore tuo dne co-
cepimus & peperim. Spiritu. i. feruore salutis.
Sed quomodo implebunt idrie p. dixerat euangelista
capientes singule. scilicet idrie metretas binas
vel ternas. Que sunt due metrete: que tertia ut
q. duplex timor comunis: oib. notus. Tertius
minus comunis & minus notus. Primus timor e
ne cruciemur i gehena. idest timor pene isterna
lis. Secundus ne exclusi a visioe dei: p. uemur
illa ineffabili gloria. Tertius replet animo oino
solicitudine timida: ne forte repellat a gra. Eode
ois timor sic aq. extinguit igne ita extinguit peti
cōcupiscetia: sed is maxie: cu ad omne tentatio
ne occurrerit ne forte cōtigat amittere gratiaz
ut sibi derelictus homo labat de malo in pei.
pcepit ergo dñs idrias aqua impleri. Sūt enim
aliquando vacue & plene vto cuz scilicet illa sex
odseruat. ppter gloriā vanā: ut fatue virgines
in quaz vasis oleu no habet. Interdu qd. pei.
est plene sūt: sed veneno: quod est inuidia: mur-
mur & achor animi: detractio & huiusmodi: pro-
pterea ne subintrēt ista dñi vinu deest: iubemur
scilicet p. elati et doctores implere idrias aqua
ut scilicet obseruent madata in timore dni: que
tūc mutant in vinu: cu perfecta charitas foras
mittit timore: & implent oia feruore spūs & ve-
reda deuotione. Hec oia in secundo & tertio. s. be.
Ber. in sermone illo. Cooperat ad ista mat
iesu. Dicendo suggeredo metib. p. fidetiu: ut faci-
ant quod dicit fili. pni in pcuratioe & ei. etiam
supplicatione aqua mutat in vinu a christo ta-
men & sic erat ibi mater iesu spiritualiter i bis
nuptijs quibus qui se totu dedicat deo: vnde &
sepe apparet eis cōsolās eos: sicut beato Bni-
co: cu vidit in celo fratres suos s. clamide sua.
bea. Thome de aquino: cu dei mater eum mul-
cet alloquio. bea. s. rāscio cu apparuit in eccle-
sia sancte Marie de angelis. Joanni dama-
sceno monacho cum manum ibi abscessam: quia
fuerat accusatus sed falso scz q. proditionem
tractauerat scribendo epistolam inimico cui-
dam p. nicipi imperatoris: sibi restituit & famā
recuperavit.

**De dolore maximo beate Marie in passio-
ne filij: & etiam bec de contrarijs ad saluationē.
Ca. xli.**

Stabat iuxta cru

Stabat iuxta crucē mater iesu. Joā. xix. Tanta ē pietas hui' vginis matris nō solū erga filiū naturāl' iuxta cui' crucē stabat: sed et erga filios suos adoptiuos tanta facultas ipetrādi q' velit apud deū patrē: vt imocinantes qn' q' nutrices populorū nō aliunde cōfidāt lac doctric p' eos p'p'riū nisi meritis eius et p'ces p'curatū. Ad qd' efficiēdū cithara dulcissime salutariōis ad eā vniū. Sed cōsuetudo ecclesie cū de passiōe fili' iesu ē sermo: p'dicanti dicere videt illud qd' Heliseus ppheta ait. Diez di scipulo suo de sunamite morte vnigeniti sui deplozanti. iij. Regū. iij. dimitte eā: aīa enīz ei' in amaritudine ē: q' diceret nō salutes. Nā cithara illa āgelice salutariōis i luctu' verba apparet. Nā q' nō. Ave ei dices: ab a qd' est sine: et ve deriuatū: q' dolorib' plena ē aut dicere valeat illud. Michae. Ne aīe mee q' deficit timora t' a terra fili' me': quē ipe iūit spūs timoris dñi. Partā apte nūcupare nō possum' put dñā vt illuminatū iter p'rat: cū satis obscura q' luna eclipsa inueniat. Nolite q' vocare me. Moysi. i. pulchra: s'z vocate me mar. i. amarā: q' amaritudine repleuit me dñs. Dicere potest cum illa. Moysi: que de felicitate ad infortuniū deuenerat. Ruth nō gratia plena: sed vacua iudi cor hodie. flectā enī gēua mea ad patrē dñi mel ietu: vt misereatur fili' cōis: et me nō audit. Bep' cor ipm filiū: vt suis verbis mellis suis me cōsolat: mihi nō loquit' nisi illud. Ecce filius tu': qd' vbi vt gladius p'rat' atq' meā: cū p' magistro et filio mihi dat' discipul'. Iudeis supplico: vt ā modo filio meo cōpatiant' et ipi ptumelias et s' b' sānationes adiūgūt. Dñe iuoco vt post filiū nō i sup'ies remāeat: et fugit a me. Iuxta crucē sita ad ipaz clamo: flecte ramos arbor alta: tēsa laxa viscera: vt de osculor filiū meum: et rigida et immobilis p'seuerat. Dñs tecū vtiq' i me v' q' dñs fili' fuit meū: me p'sortās: me reficiēs: et ego secū ipz sequēs: verba ei' dulciora sup' mel et fauū audies: miracula ei' vidēs: et gloriā dī ex ei' opib' magnificari p'spicies: mūc at me relinquit: aīaz corpe egrediētē patri recomēdās. Benedicta me i mulierib' āgelus dixit: q' nūc itell' cior cūctis mulierib' iuenior. Nā q' mat' vñq' fuit: q' i p'ntia fili' cōstituta: āgustijs et afflictionibus circūdat: nō valuerit vel i aliquo refrigeriū p'stā. Audio eū ad mortē vsq' scitētē ex maris penis nec potū aque frigidē porrigere valeor: sed video spōgiā aceto plenā et felle ad os ei' apponi. Et si felix fui et bñdicta i mulierib': i partu ei' nō sētiēs dolorē: sed mihi video referuatos et nūc adauctos: qm' nulla mat' tñm dolorem vñq' sentit in partu fili' sicut nūc ego in passiōe xpi. Sed nec martyr aliquis vel aliq' in suis va-

rijs cruciatib' vñq' tantā penā passus ē vt nūc ego. Et ne benedictus fruct' ventris mei iesus cui oēs maledicūt iudei et gentiles vñq' euz appellat malefactorē: alius seditiosū: alter blasphematorē: multi ābitiosū regnū vsurpare volētē: reliqui mēdace aut seductorē: vt vermēs et nō hō obprobriū oīum et abiectio plebis ē effec tus: q' et h'm legē maledict' oīs q' pēdet in ligno. i. infamis. Et q' i luctu puerfa apparet cithara illa āgelice salutariōis: dimitte eā vt nō salutes: s'z nihilomin' cū ea iuxta crucē maneat ip' s'ā meditādo: ipaz adorādō: ipaz salutādō: et ei' auxiliū iplorādō: et dicēdo. Q' cruz aue spes vni ca hoc passiōis tpe: auge p'is iusticiā: reisc' dona veniā. Stabat igit' iuxta crucē mater iesu. In qb' verbis tria pnt notari de v'g'e marie. Sāctitatis excellētia incorporealis. Stabat Penalitatis eminētia ineffabilis. Iuxta crucē. Proprietas attinētia venerabilis mat' iesu: s. i.

Quantum ad primum

cū dicit. Stabat. Reperim' i scripturis stare dici de creatore et de creatura: sed aliter et aliter. Nā stare de creatore dicit' ppter imutabilitatē. De creatura at' ppter virtuositatē seu sāctitātē. Stāt ad iudicandū dñs dicit' Iudas de deo vero: q' et deus ait p' Joā. Apoc. iij. Ego sto ad hostiū. s. aīe et pullo. s. spirādo et illustrādo intellectū: q' est hostiū aīe. si quis aperuerit mihi ianuā hic accēp'rādo intrabo ad illā p' gratiā: cenādō cū illo: et ipse mecū: p'cipue de agno scito i cruce igne charitatis reficiēdo. In his tamē ego sto semp' imortus et inuābilis. Ego enī de' q' nō mutor diē ipe Malachie. iij. Creatura vero stare dicit': cū iuste et sācte viuūt: non cadēdo in peccata. Cū Eccl. ij. dicit'. Stā in iusticia et timore. s. nō cadēdi scdm illud apli. Quid stat. s. in v'ute videat ne cadat. Et b. Boeti' de deo ait. Stabilesq' manēs dās cuncta moueri. Stabat q' b. virgo Maria non insensibilitate vel imutabilitate: sed sāctitate. Et b. tripliciter. Stabat fide leuata.

Stabat peccato non inclinata. Stabat dēi voluntati conformata. De primo dicit apostolus ad Ro. xi. de quolibet fidei. Tu fide stas. prima enim rectitudo mentis est vera fides fundamentum virtutū: tpe quidem passionis: oēs apostoli et discipuli xpi. qui prius stabāt fide leuati ad xpm credēdū non soluz verū hominēz sed et verū deūz. Unde petrus pro oībus dixerat. Tu es xps filius dei viui. Math. xvi. omnes prostrati sūt in i'fidelitatē. Et sicut cū capt' fuit xps in orto a iudeis: omnes corpore ab eo fugerūt vt dicūt euangeliste: ita et mente: credentes quidē euz esse verū hominē sanctū et iustum virū pphetaz i ope et f'mōe: s'z nō v'z deū: cernētes passiōez

eius tā ignominiosa. Quāvis enī Pe. et Jo. post fugā reuerſi ſunt ad eundū poſt magiſtrū capruz. Petrus tamē ſequebat euz a lōge ne agnoſceretur vt diſcipulus: quānimo et ipſum euz iuramēto negauit ſe nō eſſe. Ioannes et ſi vſq; ad crucē ſecutus iuxta crucē ſtabat corpo re a lōge tamē mēte: nec ipſe agnoſcēs diuinita tē. Sola bea. virgo ſtabat fide eleuata et fixa de eius diuinitate: expectās indubie ſuā tertā die reſurrectiōez: vt merito dicat maris ſtella a ſtā do et lumen fidei mundo naufragō retinēdo. In huius ſignū triduano officio dñice paſſio nis: euz .xv. cādelle accēſi firment ante altares paulatim et ſucceſſiue oēs extingunt ſola vna accenſa abſcondit: que poſt officiū oibus pfer tur ad illuminādū. xv. cādelle accēſe deſignāt xij. aplos et tres Marias Magdalene. Sa lome et Alphei: que p ceteris cū apoſtolis vi debant fide illuſtrate et firmate. Sed in illo tri duo oēs extincte ſunt lumē fidei deſtatis chri ſti: ſolū in vſgē remāſit lumē fidei occultū: qd poſtea oibus patefactū ē ad omnes ſuo exē plo illuminādū. Et hīc eſt q nō accēſit mae dñice ſue reſurrectionis ad monumentū cum pſeſſis Mariis: nō q minus arderet amore ad filiū: ſed q expectabat eū reſuſcitātū ſe viſu ram ante omnes: ideo nō querebat viuētē euz mortuis vt ille. Quātū ad ſcōm ſtabat ap ecato nō inclinata: nō ſacebat: nō ſedebat: nō cur ua erat: ſed ſtabat. Facet qd i peccato per par uā operationē. Sedet p mentis cōſeſionē. In clinatur per ſeſualē delectationē. Omnes nos cecidimus quaſi ſolū ſa pfectione virtutum ſalū quo ad cōplacentiā ſeſualē: vbi cōſiſtit ve niale. Itā vt ait. b. Aug. Si omnes ſācti et ſan cte interrogati fuiſſet: dū hīc vinerēt. virū pec catū haberēt: oēs reſponderēt illud Ioānis in canonica. Si dixerimus q peccatum nō habe mus veritas in nobis nō eſt. Excepta hac ſan cta virgine: de qua cū de peccatis agitur nullā proſus de ea volo haberi mentionē. Nō ergo cecidit nec in veniale de quo Salom. Septies in die cadit iuſtus: ſed ſemp ſtabat. Ad quod et hortabatur apoſtolus diſcipulos: dicēs. Sta te ergo ſuccinti lūbos veſtros in veritate. ſ. ne delectatio venialis ſit in vobis pro poſſe. Et tñ cū beata virgo fuerit imūnis ab oī peccato: vo luit deus ipam experiri tantā paſſionē in mor te filij: quāntā nullus vnquā martyr ſuſtinuit i ſua paſſione: vt dicit. b. Hiero. Hīc diſcas nō turbari non mirari ſi vides ſāctos et ſāctas multa aduerſa ſuſtinere in mūdo: ſed intellige verbū Salom in puer. Quē diligit de? corripit: et flagellat oēm filiū quē recipit. nā vt dicit aplūs ad Ro. viij. Proprio filio non pepcit: ita nec matri eius: cū tñ nullū haberēt peccatū Et ſi quis bene pſideret: inueniet q qui accep

tiō: fuit deo et ſāctior ille magis afflictus eſt in mūdo: nō qdē ad purgationē peccatorū que ha bebāt: cū nullū habuerit virgo beata: ſ. ad ma lus meritū et premiū cōſequēdū. Sta ergo iux pedes tuos dicit dñs Ezechiel. i. Super affec t' ne cadas. Quātū ad tertū ſtabat. b. Ma ria firma volūtatē dei pformans ſe. Ad qd hor tat apls fideles ad Phil. iij. dicēs. Sic ſtate in dño chariſſimi. ſ. cōformando vos dei volun tatē. Sciebat. b. virgo q dei volūtas erat filiū ſuū patēz propter hoc i mūdū venerat et ſcri pture que ſibi ſatis note erāt hoc pnuſciabāt: que falſi nō poterāt. Et eū in oibus requiē que reret: vt de ipa canitur: que nō aliter vere que ritur et poſſidetur niſi cōformādo ſi diuine vo luntati ſecūdū rationē. Ideo ſtabat nō murmu rabat: q fili' inocentiſſimus pateretur: nō blaſ phemabat iudeos q ab eis quib' torſerāt be neficia tā crudeliter tractaretur. Nō vindictā a deo petebat q illi a terra vini abſorberentur vt merebāter: nō capillos vel vultū ſcindebat: q vidua et ſine filio pſolatoze remanebat: Sed ſtabat vrecūda: modeſta lachrymis plena do lorib' imerſa. Anſ. Dñā quos ſores lachry marū dicā erupſiſſe de pudiciſſimis oculis iuſti: cū attenderes vnicū tuū innocentē corā te fla gellari: ligari: mactari: et carnē de carne tua ab ipſis crudeliter oſſecari. Et tamē ita diuine vo luntati pformis fuiſti vt ſaluti humani generis auidiſſima eſſes: vt dicere audeā: q ſi null' fuiſ ſet repertus qui filiū crucifigeret: ad hoc vt ſe queretur ſalus hominū: et adimpleretur volun tas dei ſecūdū rationē: ſi oportuiſſet ipa poſu iſſet in cruce. Neq; enī credendum eſt minoris fuiſſe perfectionis et obediētie ad deū q Aba bā qui proprio filiū obtulit deo in ſacrificiū ma nibus proprijs occidendū et cōburendū. Sta bat ergo fixa in dei voluntate. s. II.

In ſecūda parte nota

tur penalitatis emnētia ieffabilis: q iuxta cru cē: vbi aduertēdū q aliquis ſtetit i cruce. Siat aliquis iuxta crucē. Aliq; lōge a cruce. In cru ce fuit ſolus xp̄s. i. i maxio cruciatu tor'. Crux n. dicit a cruciatur: et magnū cruciatū ſuſtinet q viz ſuſtinet. iij. q. i. Nulli dubiū. Dicit ar ps. i p ſona xp̄i. viz faciebāt q querebāt aīaz meā. i. vi tā tollere. in oib' n. illis locis i quib' eſtimatur ē vitā hoīs cōſiſtere: fecerūt maximā vim. Nā euz aliq dicāt vitā reperiri i capite: aliq in corde vel epate: aliq i ſāguine: i oib' illis locis fecerūt maximā viz. In capite p coronā ſpīneā. In cor de p apertionē lateris. In epate vel ſāguine p flagella i dorſo et clauos in manibus et in pedi bus vnde totus ſanguis exiret. In cruce ergo totus in vi cruciatus et ſolus vñ ip̄e ait. Iſa liij. Torcular. ſ. crucis calcaui ſolus: et de genibus

Capitulum .XLII.

[illegible]

tud ē: tra id qđ dicitū ē supra. f. q. b. maria erat
 pformis voluntati dei qđ volebat filiū suū pati:
 Nā sic de xpo ei' filio dicim': qđ fm voluntatem
 roālē volebat pati: tñ fm prē scitūā sūme do
 luit t acerbiſſios paſſ' ē dolores: qz vt ait **Iſa.**
 c. liij. Vere dolores nſos ipe portauit: ita t ma
 ter ei' cū ſtabat iuxta crucē: fm rōez aſſētebat:
 qđ fili' patē' t qđ era erat. fm ſeſualitatē sūme do
 lebat: vt merito dicat. Attēditē t videte ſi eſt do
 lor ſicut dolor me'. **H**onorat vtiq; ſacraſ ſſas
 t ſpūſaco renelātē optie itellēgebat. **E**t ex hiſ
 t nālī rōe tripl'r poterat deſphendere imenſitatē
 doloris in filio patiente. **Q**ui erat ſibi gladius
 sūme afflictōis nec ei ſimilis. **C**onſiderādo
Ex paſſionis cauſalitate. cauſaz paſſio.
Ex afflictionis puritate. nſs filij mei vi
Ex cruciatōis circūſtātalitate. dete ſi ē dolor
 ſicut dolor me'. **C**ōſidero. n. qđ cā hui' paſſiōis
 ē: vt redimat' gen' hūanū: t ſatiſſiat deo p pec
 catū hūani gnēis toti'. p peccatū dico: n ſolū ori
 ginalib' ſ ē actualib': mortalib' t vēalib': toti'
 hūanī generis: n ſolū p electōs ſ p reprobis. dicit
 .n. **Iſa.** liij. c. Dēs qđi oues errauim': vnūq; ſ
 qđ in v'ia ſuā declinaui. ſ. p diuerſa pctā cōſiſtē
 t dñs pſentat i eo iūſtatē oīuz nſs. i. penā pctōez
 oīuz nſoz. **E**t ipe dñs leſus dixerat. **V**elēt fili'
 hōis ſaluare qđ pierat **L**u. xij. **S**z totū pierat
 totū q̄ ſaluabit qđ in eo fuit. ſ. ſuſtinēdo penan
 p pctis oīuz. **D**eus autē ſicut oīuz rez: ita t cul
 parū t penarum eis debitar' hz noticiā: t nil in
 puniū ſua ſuſticia dimittit. **T**ū ergo p qđz mor
 tali debeat' pēa infinita. i. infernalis: nec hō: cū ſit
 v'itutis finire poteſt p ſe ſatiſſacē debito infinito
 vt deo ſatiſfieret de tātis offenſis: oꝝ qđ xps fili'
 meus qđ infinitus ē ſuā diuinitate: in humilitate
 aſſūpta patiēdo ſic ſatiſſacēt' p oib': p paſſiōem
 meriti finiti. **E**n penā ſuſtinebit' p oib' pctis
 nſis: t ſic pēa ei' erit qđ infernal'. **E**t p pēa ps. dicit
 i ei' pſona. **R**epleta eſt malicia mea. ſ. ſeſtitia
 malis. ſ. pēaz: t v'ita mea i inferno appropiāuit
 pp ſimiles pēas: t h' p pctis hōinū: qz que non
 rapuit: aſt idē p ps. tūc. ſ. i paſſiōe exolvebā. **S**e
 cerūt pmi pentes t alij ſuccedētes furtū ſe ſibra
 bēdo t ſuū obſequiū deoz: ego hāc rapinā exol
 ui: me ipm exinanui: v'mis exinanit' t non hō
 v'ſq; ad mortē crucis totū me exhibēdo. **C**uz qđ
 fili' qđ ſuſtineat tales cruciat' ego qđ ſu mſ t pa
 ter ei': qz n aliū patrē hz in terris optim' amā
 tiſſim'. videte ſi ē dolor ſicut dolor me': vt t ego
 dicē valeā dolores iſerni circūdedērunt me: qe
 mit' mortis dolores iſerni circūdedērūt me. **E**t
 qđ adauget dolorē meū ē: qz cū fili' meus ſuſti
 neat totū immēſos dolores t tātā penā qđ ſuffici
 at p oib' ſatiſſacere t omniū debita ſoluere: tñ
 plurim' ppter ſuā cecitatē t iſgratitudinē ſe pul
 uabūt tāto fructu. **S**cđo ond' magnitudo
 doloris in v'gine ex puritate afflictōis in filij ſui

passioe. paritatez at dico: qđ nō habuit mixturā
cōsolatōis: sicut vinū dī purū qđ nō hz mixturā
alci liqris. **P**olor fūdat i amore: tāto. n. quis
dolet d amittēde vl lesioe alicui rei qđto ipaz dilt
git. **E**t qđ sūme dilligebat mī vgo filiū. dilectōe
et nālī t gratuita: t qđ filius t qđ optim: vt dicit
posz viriulqz vna aia vnū cor. **I**ō bñ dēz fuit a
Symede: tuā ipi alaz. i alaz tuā q est qđ aia ei
pp sūmā aduicē dilectōez pñālibit gladi afflic
tois: pñālibit. i p totuz trālibit absqz refrigerij
admixtōe. **S**i qđe qđto qđ ē delicatior t cōplexi
onez hz corporis meli dispositi tāto magz affli
git t dolorē. sērit ex aliq lesioe corporis ipsius:
Et hic est qđ de eadē psecutōe t oio fili i firmīta
te magz grauaf t dolet delicat: qđ rustic: qđto
etiam pars corporis que patit lesionem est ma
gis sensibilis tanto lesio magis affligit. **U**nde
vidimus per expiētiam qđ frigus vel alia lesio
magis affligit i manibz vl pedibus: qđ in reliqs
pñibz corporis: ex eo qđ ps magis sensibilis pp
pcurrentia plurū ossiū: neruoz t venaz. cū āt
pñpue passio xpi fuerit in māibz t pedi facta
ppē pñurā eoz cū clauis i cruce: t iuspēsiōem
toti corporis in illis. **I**ō qđ virgo mat vidit i
pleri illd ps. i psona filij dictū. **F**oderūt manus
meas t pedes meos: t dinumerauerunt oia os
sa mea. i. ita violēter extēderūt i cruce: vt possēt
sigillatī oia ossa dinūcrari: maxie doluit fili per
passioez: ipa p cōpassioez. **I**n tāta passioe nullā
hūit ab alio pñolatiōez. **U**n dicebat p ppham.
Qui me pñolaret n iuent. **N**ō eū pñolabāt sic fi
eri solet moriū abdicatis adducētibz eos. **N**ō iu
dei h illudebāt ei cū pñcipibz sacerdotuz t blas
phemabāt. **N**ō gētilēs h coronā spineā ipone
tes capiti pcutiebāt eū. **N**ō discipuli q fugerant
h illd. lōge fecisti notos meos a me. **N**ō marie
cū **I**oāne: q fidez diuinitat ei amiserāt. **N**on pñ
etern pñolatus ē eū. s. ad liberādū eū de mani
bus inimicōz: h p nobis tradidit illū: ait apłs.
s. voluntati eoz pñmittēdo agere qđcūqz crudelia
voluerūt. **E**t qđ pl est: t oī admiratōe t cōpassi
ōe dignissimū: qđ t ipa ps intellectiua xpi q frue
bat pñtue deo: n est cōsolata eū h derelictū illaz
ptē sēsitūā tātis doloribz imersā. **E**t ppea i ple
i cruce clamanit cū lachrymis t clamore valido
vt ait apłs ad **I**eb. **D**e meus de meus: vt qđ
derelictū me. **M**atth. xxvij. **C**lamauerūt iusti
t dñs exaudiuīt eos. ait ps. **P**ies veteris t no
ui testi i tribulatōibz suis t cruciatibz dñs exau
diuit: t si n sēp liberādo ab illis pñis: tñ sēp cōso
lādo mētē eoz: vt in virtute pñstērent respectu
pñij t dñi bñplaciti. **E**go at clamabo p dñē t n
exaudies: dicēdo de me. **E**t. clamās se derelic
tū: qđ sēp fēmit accepit dei fili nūqz dimisit. ait.
oīma. h se derelictū dicebat: qđ ps ei intellectiua
ei gaudij t pñolatiōis q fruebat in vbo: nil i sūe

bat aut edicarat sēsitūē ad cōsolatōem: t in h nō
exaudiebat: qđ in nullo factoz accidit. **E**t iō dñe
tū ē: qđ h afflictiō vl passio fuit pura. s. sine admix
tōe cōsolatōis. **P**ec āt vba audies mī. gladius
pñāstuit alaz ei: itelligēs eū nō derelictū pñe
paratōez deitāt h p subtr actōez ois i refrigerij t sua
uitat. **A**ttēditē g t vidēte si ē dolor sic dolor me
Mā t si pñs fuit t iuxta crucē steti t hec totū ad
augmētū doloris. **Q**ue. n. mater q bñs filiū pñe
tē ē in tormētis nō valeat vel in aliquo pñolari:
ipsū amplexari: oīclari: potū porrigē sicuti. **E**c
ce fili me dilectus ad mortē sitit: h exprimens
vt refocillet: nec stillā aq possū pñe: h sibi offerit
i mei pñtia acētū t fel. vulnera. video nec possū
alligare: sāguinē affluē nec possū ipsū extēgē: ca
put ex grauiamē ieliatū nec valeo illū brachijs
sustentare: a me remotū: vñ nec āplexari. **E**t si
audio verbū ex ore ei. **E**cce fili tuus. s. iōānes
t h viriqz verbū dei gladius acut: qđ pertrāstuit
aiam meā. **R**euera inqt. b. **B**er. h verbū. **E**cce
fili tuus plusqz gladius fuit: qđ pñāstuit alaz
ei: vñqz ad diuisionē aie t sps. **Q**đ cōmutatōez
Iō. pro iesu tradit seruus pro dñō: discipulus p
mgiō: fili: zebedei p filio dei pur: hō p vō deo.
Quō tuā affectuosissimā alaz nō pñāstuit hoc
audito: qđ t nra h sarca h ferrea pectora scidat
sola h recordatio. **I**nf. **D**ñā mea qđ singul
tibus est iabo purissimū pect: tuū vexatū: cum
Audires **M**atth. **E**cce filius tu: vñ pñtue dicere
poterat illud hie. **A**maritūdie replesti me t
Quantū ad tertii. s. de circūstātijs ipsi pas
sionis pñt pñēdi imensitas doloris vgnis ma
tris: qđ stabat iuxta crucē. **P**otandū qđ septē sūt
circūstantie circa ipsam passionem christi.
Ex patientis dignitate. **Q**uātū ad primum
Ex iherentis pueritate. **M**āifestū ē qđ qđto di
Ex temporis solēnitare. **g**niōz ē pñona q offē
Ex loci vilitate. **d**it tāto maior ē offē
Ex afflictōis vniūsitare. **s**a t pñs sustinenti
Ex pñstinentis societate. **t** oī attinēt ei: si di
Ex fructus paucitate. **l**igit eū occasio ē ma
ioris doloris. **D**ñs iesus de erat t hō: vñ digni
or pñona eē nō potat: t qđuis diuinitas sua pati
nō possit: nec aliqs eā attingeret ad offēdēdū: nū
qđ hūanitas illa erat organū quoddā t vñtimē
tū qđ diuinitat. **U**n apłs ait: hitu inē: vt hō ad
pñil. **I**ō oīa iniuria facta illi hūanitati t cor
pori: pñt dñi facta deo: sic qđ frāgēt vl spūcet in
vestē qđ idur ē ipator n dñet facē iuriā vesti h i
paroi qđ ea idur ē. **I**n qđtū ē hō erat de pñente
regali t sacerdotali genū: rex t sacerdos sum:
inocētissimus: sapiētissimus: ex miraculis: facti
tate t doctrina famosissim. cū qđt ei fuerint illa
te tot pñuēle: irriliōdes maledictōes: ifamarōez:
t afflictōes corpori: inde sibi magnū exurgēbat
dolor t matrit ei qđ stabat iuxta crucē oīa illa au
diēs t vidēs: dicere potat illud **I**ob. **D**s meus

Capitulum XXI.

propter dolorem: ossa sunt potentie a se quibus consistit robur eius. Quod autem dicit in singulari quod potentia sensitiua. Nam ut ait b. Bern. Capitulum libertas capit: gloria angelorum illud: de omnium flagellat: causa dolor lucis eterne et speculum sine macula conspuis. Et cum vita omnium occidat: quod restat nobis miseris agendum: nisi ut eamus et nos et moriamur cum eo per compassionem eius et ad matrem eius. Dolebat siquidem de iniuriis tantum filium tantum sanctum: tamen in nocentis: sed non minus de offensa dei. Et ideo ante dicit et videte si est dolor sicut dolor meus. Sed dicere posset: quod ait b. Bern. I persona christi patiens: cum sit tantus dolor quem patior: tantum plus crucior: cum te ingratus experior. f. de tanto beneficio. **O**stenditur 2^o magnitudo doloris in virgine ex circumstantia inferentis istam passionem filio. Quia 3^o enim plures concurrunt et diuersorum statuum et magistratum et amici et valde beneficiati ad inferendum iniuriam et mortem valde ignominiosam alicui: tanto maior dolor et afflictio sequitur in passio et in quolibet attinente et amico eius. Sed ad inferendum passionem tantam amarum et obprobriosam christo concurrunt de omni genere et statu: ac etiam qui prius erant discipuli: ac etiam summe beneficiati. Et ideo virgo mater eius dilectissima summe doluit: stans iuxta crucem. Astiterunt reges terre: ait psalmus secundus: et principes conuenerunt in unum aduersus dominum et aduersus christum eius scilicet ad mortem et inferendum. Reges quidem astiterunt. f. Herodes rex galilee: qui spreuit illum cum exercitu suo indutum veste alba: et ut fatuus remisit illum ad Pilatum ut iudicaret eum. Rex romanorum monarcha. filius. Liberius imperator: etsi non in persona: tamen per locum suum tenentes Pilatum. scilicet presides iudee: qui dedit sententiam mortis contra eum ad tumultum populi clamantis. scilicet crucifige crucifige eum. Principes quoque sacerdotes omnes isti astiterunt. id est ante alios omnes et gentiles et populos iudeorum ut principales. Nam principes sacerdotum colligentes concilium propter hoc: et principales eorum summo sacerdoti Caypha consulente et decernente: quod expediret vobis ut unus moriatur pro populo: exinde quesierunt oportunitatem capiendi. Quod cum cepissent nocte proditi one faciente Iuda discipulo suo: iterum summo mane conuenerunt ad inquirendum falsum testimonium contra eum. Et cum non inuenire possent testimonium conuenientia: multa falsa dicentibus ad interrogationes et adiurationes Caypha summi sacerdotis: cum diceret se esse christum filium dei benedicti ad expressionem tante veritatis: et tantis miraculis suis approbate doctrine: iudicauerunt eum reum mortis: et post ipsam alapas et contumelias: ut malefactorum Pilato presentarunt occidendum: et cum in ipsa passione sexus femineus affuit et vilissima acilla hostiaria: que etsi non potuit adire iesum propter multitudinem aliorum eum irridentium

et affligentium: ostendit discipulum queres ut caperet tanquam discipulus christi: sed quod hoc inconsulte negauit euasit captiua. Milites autem pilati qui gentiles erant post sententiam latam a Pilato postquam illuserunt satis: indutum veste coccinea ad crucis paribulum deduxerunt. Et sic omnes conuenerunt in unum aduersus christum. Quam autem fuerunt beneficiati ab eo: non posset etiam plene tempore explicari: aliquid tamen ut breuiter perscrigam: vestes verbis prophete Michae. vi. c. in persona christi ad populum illum scelestum et ingratisimum. Popule meum quid feci tibi: et in quo ex hoc boni tibi feci. Patres tuos Iacob cum filiis in egypto per Ioseph enutritui famis tempore. ne patres. Et post tempora multiplicatos supra numerum de dura fruitute egyptiorum te eduxi et flagellum quibus egyptum totam percussit te liberum feci. Dare rubrum tibi apud vi per eum sicco vestigio transires. Pharaonem autem cum exercitibus suis tibi submersi. Dana de celo prestito per 40 annos te pavi. Aquam tibi de petra fluxi: insurgentes contra te hostes prostravi. Seon regem amozeorum et Aggigatem regem basan. Terram fluentem lac et mel patribus tuis a me promissa exterminatis. xxx. inde regibus et plurimis nationibus tibi largitus sum. Et post in morte synal lege fundam tibi tradidi et captiuitate diutina. f. p. lxx. annos propter scelera tua in babilonia portata te liberans ad propria sub Edra Neemia. et zorobabel reduxi. De graui oppressionem antiochi regis per Iudam machabeum cum fratribus te excussi. Ecce quod feci tibi. Responde ergo mihi: si tanta beneficia a me tibi collata habent tale retribuitur merueris ut me crucifigeres. In quo molestus fuit responde mihi. Ego ex genere tuo carne sumens: regale solium celi dimisi: ut tibi frater essem. Ego per ciuitates tuas castra et vicus discurri: et tui utilitatem laborans. ego semper in templo docui: que te saluum facere possent. Ego cecos tuos illuminavi: leprosos mundavi: claudos erexi: obessos a demonibus liberaui: surdis auditum restitui: mutum loquacem: infirmis variis sanitatem: mortuis vitam. Numquid in his molestus fuit? Precepta declaravi: errores prostravi: vitia reprehendi: omnia perfectiora adieci. Sed quod veritas odium parit apud incipientes: qui gignere debet dilectionem: ideo in his tibi molestus fuit: nolens veritatem audire. Quid ultra tibi facere potui et non feci. hecine reddis domino popule stulte et insipiens. Consideras virgo mater beneficia facta a filio tuo populo illi: et nunc ab eo tanta puerilitate: tanta crudelitate cruci affigi: valde dolebat ut dicere posses illud psalmi tricesimum. defecit in dolore vira mea. Attendite ergo et videte: si est dolor sicut dolor meus. Ex temporis solennitate etiam amplius est dolor in virgine matre. Erat enim solennitas pasce seu azimorum: que erat precipua super omnes alias: in qua tenebantur ex lege omnes iudei venire de quibuscumque ciuitatibus et locis ad templum in

hierosolymis sitū ad sacrificiū offerēdū: nisi le-
gitimū haberet impedimētū. Et quia p̄ varias
captiuitates eorū erāt satis dispersi p̄ orbem et
in Italia et in Asia et aphrica: vt pater Act. ij. de
omni pene natione conuenerant hierusalem ad
illud festū. Quāto autē quis cōdēnat ad mortē
p̄pter maleficiū: cōcurrēt maiori cōcur su po-
puli: tāto maior ei insurgit pena p̄fusiois et eru-
bescētie. Cōsiderat enī q̄ dlibet vidēs narrat
alijs: et si pegrinus est: reuersus in patriā suam
refert et diuulgat ciuitati sue de illo malefactore
et ignōtioſa p̄uisione et sic vbiq̄ infamis abho-
minat. De graui autē crimine calūtioſe accusa-
rūt de blasphēmia dei grauiſſima apud iudeos:
quia dei filiū se dixerat. De crimine lese maiestati
maximo apud leges gētiliū: Vñ in titulo sup̄
cruceſ scribe fecit pilatus. Iesus nazaren⁹ rex
iudeorū. q. d. Hec est cā p̄fusiois huius: q̄ vsur-
pauit sibi regnū iudeorū faciendo se regem: et
p̄hibendo tributa dari cesari: et p̄ hoc quasi re-
bellare faciens p̄p̄m Liberio impator. Et vt
oēs possent legere ex q̄ de omī gente ibi erāt. s.
iudeorū: grecorū: latinorū: scribi fecit lris grecis
hebraicis et latinis. Considerans igit v̄go mat̄:
q̄ stabat iuxta crucē: tantā p̄fusione tā publican-
dam p̄orbē: filiū sui defamatiōe nō poterat non
valde dolere. Sed et de offensa dei in tante solē-
nitatis tpe in q̄ magis debebant deus venerari
p̄b̄ficis collatis illi p̄p̄o. Erat. n. festus illud
institutū in recognitiōe liberatiōis illi⁹ p̄p̄i de
seruitute egypti p̄ sanguinē agni. Vbi q̄ debe-
bant sacerdotes tēplū dei ornare: vasa dñi mun-
dare: sacrificia p̄pare oib⁹ dñiſſis: ad hoc to-
tū studiū ponunt: vt agnus imaculatus qui tol-
lit peccata mūdi occidat: nō vt sanguine ei⁹ fuso
mundus redimat: s. ne terrena amittam⁹: ne ve-
niant romani et tollāt nostrū locum et gentē: ne
correctorē n̄orū vitorū hēam⁹: ne eū magis ho-
noratū q̄ nos a p̄p̄o videam⁹. Qd̄ at dicunt.
Non in die festo hoc agamus: nō ob reuerētiā
facti pueniunt hoc facere ne de⁹ offēdat: s. ne
tumultus p̄p̄i p̄gregari fieri et de manib⁹ eorū
auferat. Et ideo dicere poterat v̄rgo m̄ illud:
Tren. i. Posuit me dñs desolatā tota die mero
re p̄fectā: et infra. Audite obsecro vniuersi p̄p̄i:
et videte dolorē meū: s. si est similis. Quarto
ostenditur ex loci vilitate augmentatio doloris
ei⁹: q̄ in loco vilissimo crucifix⁹ est. Hā vt nar-
rant euāgeliste: duxerunt eū in golgatha quod
est caluarie locus: et ibi eū crucifixērūt. Qui lo-
cus ideo dicebat caluarie: q̄ ibi erant ossa mor-
tuoꝝ et caluarie et alia cadauera: et ibi occideban-
tur vilissimi hoīes et magni malefactores. Vbi
stabat iuxta crucē mater ei⁹: et videns locū tā vi-
lē: ac filiū ei⁹ regē regū et dñz dñantiū factum
opprobriū hōiū et abiectio plebis dicere pote-
rat illud Tren. i. Percirco ego plorans et ocul⁹

me⁹ deducens lachrymas: q̄ longe fact⁹ est a
me p̄solator. Sed iste locus fuit vltim⁹ termin⁹
passionis: p̄siderem⁹ et alia loca i quib⁹ passus ē
et quilla. Et p̄m q̄dē fuit i orto l. p̄pe ortū: i q̄dē
ortū ne biberet calicē passionis s̄m instinctū se
sualitatis: nō s̄m determinatiōem rōis. In orto
deliciarū. s. paradisi fuit furtū p̄petratū a primo
adā de fructu arboris interdicte: et p̄pe ortū fuit
principiū et finis p̄fusiois qua a s̄co adā chris-
soluū est furtū in arboꝝ crucis. Vñ in cāticis
dī. Sub arboꝝ mala suscitauit te mortuā i pec-
catis. Vbi corrupta est genitrix tua eua. s. p̄ fru-
ctū decepta. Ad illū locū accedēs prope ortum
multitudo magna cū fustib⁹: gladijs: et lanfnis:
vt ad latronē magnū capiendū duce eorū iuda p̄-
ditore: cū appropinquasset ei: ostēdit dñs iesus
et potentia suā et beniuolentiā. Potentiā quidē
q̄ eo dicente. Ego sū quē queriē: subito oēs ce-
ciderunt in terram retrorsum: amissis corpo-
ris virib⁹: vt patēt oib⁹: q̄ nō coacer⁹ patiebat.
Beniuolentiā: q̄ et si tanta crudelitate ad capiē-
dū venerāt abscissā auriculam marcho a petro:
q̄ p̄m iniecerat manū in m̄ḡm: ei⁹ restituit. Eo
at capto ex discipulis ei⁹ fugientib⁹: vnus forte
ioānes: vt pie credi pōt: si euāgeliū nō ponat
venit in berthaniā: vbi mater iesu erat cum alijs
maris nūciās cū lachrymis captū a filiū. Quo
audito pertransiit doloris gladi⁹ aliam ei⁹ no-
ciē ducens infōnē et lachrymis plenā. Et q̄d ora-
re aptius poterat illud. Exaudiat te dñs in die
tribulatiōis: q̄ protegat te nomē dei iacob. mit-
tat tibi auxiliū de sancto. Ligat⁹ at iesus vt a
vinculis peccatoꝝ solueremur de loco illo duc-
er⁹ fuit ad annā p̄mū socor cayphe: vbi a mīstro
ei⁹ crudeliter exalapat⁹ ē. Inde q̄ ad attriū cay-
phe principis sacerdotū duct⁹ est: et tota nocte
afflict⁹. s̄m illud ps. li. Castigatio mea in matu-
ritinis. Hanc at facto matre ei⁹ ciuitate intrāte:
plurimis deuot⁹ mulierib⁹ associata lachrymis
plenas oēs inclinabat ad fletū mulieres occurrē-
tes. Vidensq̄ filiū tā afflictū spūe: manib⁹ liga-
tū duci ad pilatū: gladi⁹ p̄transiit aliam ei⁹. Ip-
sūq̄ sequēs nec loqui valēs spedita a militib⁹ p-
uenit ad plateā dom⁹ pilati: vbi iudiciū de eo ex-
ercebatur: flagellari filiū plurimis et durissimis
ictib⁹ audies: nec flagell⁹ faciatos adhuc clama-
re: crucifige crucifige eū: et nō hūc s. barrabā no-
bis dimitte. Quot de pudicissimis ocul⁹ suis
lachrymarū fontes exibant certe gladi⁹ p̄transi-
bat aliam ei⁹. Demū sententia iniquissime data:
cū duceret⁹ ad locū caluarie: sequebatur eū mul-
tudo mulierū plangentiū et lamentantiū d mor-
te ei⁹: quā prima ipsa erat. Vidensq̄ filiū cū co-
rona spineā quā capiti infixerant milites pilati
faciemq̄ illā speciosā ore filijs hōiū sanguine
de puncturis spinarū fluente eruentatā spūe spi-
nis deturpatā. Crucē sibi iposita in humeris

pre lassitudine ferre nō valentē dicere poterat:
Quis det mihi pro te mori fili mi? **Q**ui fili mi: lu-
me nō solū oculorū meorū: s; gloria oīz popu-
lorū. **A**d eos autē qui eū sequebātur z illas cō-
uersus: recōpēs affectū z cōsolatus est dicens.
Filii iherusalem nolite flere super me. **P**renū-
ciās eis futurū excidiū vt sibi pūdeāt: subdēs.
Sed super vos oēs flete z super filios vestros
z. **D**emū in illo vilissimō loco caluarie crucifi-
xerūt eūz. **U**nde stans ibi iuxta crucem dicere
poterat. **A**ttēdite z videte si ē dolor sicut dolor
meus. **Q**uinto ex afflictōis gūalitate: ostē-
dit magnitudo afflictionis in xpo patiēte. **A**d
litterā verificatū est in eo illud **Ysa. i. a** plāta pe-
dis vsq; ad verticez nō est in eo sanitas: z a ver-
tice inchoando: caput illud sacrissimū gazophi-
latiū sapiētie dei puncturis acutissimis corone
spinee penetrantibus vsq; ad os perforatū fuit.
Egredimini filie syon aīe fideles ab alijs mūdī
cogitationib; z videte meditando regē salomo-
nē sapientissimūz qui dedit sapiam salomoni in
diademate spineo in quo coronauit eū mat sua
synagoga iudeorū ex qua fm carnē natus ē. **O**-
culi pssimi a quibus intuit' petrus cognoscēs
peccatū suū: fletit amare in derisū velatī sūt.
facies eius plena gratiaz deit' pata est spūis
z sanguine: vt leprosus videret. **Ysa. liij.** **P**ios
vidimus eū quasi leprosu. **U**nde nec reputauit
mus eū. **V**ene eius candide: z rubicūde alapis
perculse sunt. **E**cce dedi corpus meū pcutienti-
bus: ait ipse per **Ysa. quinquagesimo. c.** **E**t genas
meas vellentib;. **A**ures ille que melos audiūt
angelorū: replete sūt blasphemijs: detractōib;:
z iurmentis irrisionibus pplorū. **P**ropheta inq̄t
in eius persona: factus in derisū oīi pplo meo
canticū eorū tota die. **E**t iter oēs maledictiū mī-
bi. **M**ares beatissime eius ad cuius odorē reu-
niscunt mortui: vt balsami aromatizantis: fati-
gantur ferocibus cadauerz caluarie loci. **C**apilli
eius capitis: z barbe delicatissimi violentia tra-
cti aut euulsi sunt. **P**es eius qd tam sanā tā sapi-
dissimā tā vtilissimā: z verissimā doctrinā ptule-
rat: perculsū est z tanq; oīs ad occisionē duct'
nō apuit os suū ad excusandū vel cominādū aut
maledicendū s; bñdicendū z ozandū p inimicis.
Collū eius sacrissimū colaphis attritū ē. **M**a-
nus ei' potentissime ex quaz contactu infirmi
plurimi sanati sunt: z leprosi mūdati: clauis du-
rissimis cruci affixe sunt. **P**edes ei' quoz ter-
ra scabellū est quicq; discurrētes p ciuitates vil-
las z castra tātūz laborauerūt: pro hoīz salute
in cruce extēsi sunt: secūdū illud. **pal. xxi.** **S**ode-
runt manus meas z pedes meos z. **T**otū cor-
pus illud dulcissimū qd in cibū illuz salutiferuz
nobis reliquit: flagellis multis z diris cesū: dila-
ceratuz z sāguine cruetatuz: secūdum illud ps.
Fuit flagellatus tota die. **O**ssa illa cōfracta sūt

remāserat sola ligna z cor integrū. **S**ed ne z il-
la sine sua lesione manerēt. **L**ingua eius aceto
z felle in siti mortis amaricata est: vt impleret il-
lud. **B**ederūt in escā meam fel z in siti mea po-
tauerūt me aceto ps. **D**emū eo mortuo nō faci-
atis de cruciatib; viuentis z morte eius: spūitu
tradito latus eius lancea aptum est. **U**nde exi-
erūt sanguis z aqua medicine nostre animarūz
Sz z in reb; sibi adherentib;. **S**. vestib; iniuriati
sunt. **N**ā diuiserūt sibi vestimēta mea: ait ipse p
ps. **E**t sup vestē meā illā. **S**. icōfutilē quā fecerat
ei mī sua misserunt sortē. **C**onuersates qz cū eo
discipulos eū derelinquē cōpulerunt: cape cupi-
entes adolecentē qui eū seqbat syndone super
nudo indutū nisi fugisset. **S**tabat g iuxta cru-
cē mī ei': z hec vidēs z scripta z pronuntiata re-
colens dicere poterat illud **Tren. ij.** **O**culus
me' afflictus ē: nec tacuit: eo q nō esset requies:
donec aspiceret z videret dñs de celis. **i. nō** ta-
cuit a fletu: eo q nō esset requies alicui mēbro fi-
lii mei donec aspiceret dñs. **S**. resuscitando ipsūz
a mortuis. **A**tendite igitur z videte o vos oēs
si est dolor sicut dolor meus. **S**exto nō modi-
ca cā doloris sicut fuit in christo patiente: ita et
in matre cōpatiēte: hoc. **S**. q cū latronib; crucifi-
xus est. **S**icut. **n.** pati iustū z innocentē cū alijs
sāctis z probis viris z iuste pdenari ad mortē:
est aliquod refrigeriū: ita ecōtra pdenari cū sce-
leritas est augmētū pene cū ex hoc videntes su-
dicent illū celestē. **U**ñ et p specialī infuria z cru-
delitate erga eū: pcedit **Ysa. liij. c.** **E**t cū sce-
ratis deputatus est. **S**. ad mortē: quod vidēs vir-
go mater in filio ipleri: cū in medio latronū cru-
cifixus est: valde doluit. **H**oc ē christus horrēs
fm sensitūā ozabat p ps. dicens. **N**e p das cuz
ipsi de' aīam meā. **i. vitā.** **U**nde z subdit quasi
declarans se neq; cū viris sanguinū vitā meam
Erat siquidē cruz illo tpe supplicii latronum.
Licet nūc ppter christū in ea extensū cuz sūma
veneratōe trāseat ad frōtes ipatorū z oīum chri-
stianorū. **E**rat mors maxime ifamie z acerbissime
pene. **U**nde in lege dictū est. **M**aledictus oīs
qui pendet in ligno maledictōe. **S**. infamie. **Q**d
intelligentes ipsi maligni iudei: vt refert quidā
sapies hoc pñunciando dixerunt nō recte: s; p-
uerse cogitantes morte turpissima pdenemus.
Hoc gen' mortis iō christ' elegit potiusq; aliaz
mortē: vt doceret z pfortaret quēlibet ppter nullū
genus mortis quancūq; ignominiosū: quan-
tūq; asper: deū seu mandatū ei': quodcūq; de-
serendū. vt notat. **b.** **T**ho. post augu. in. **ij.** par-
te: cū z ipse rex regū z dñs dñantiū mortē susti-
nuit imaturā: qz in flore iuētutē. violentā: qz ab
alijs z bñficiat. acerbissimā qz crucis: viliissimāz
qz in medio latronū. **P**ūllauit inq̄t apls semet
ipsū **Phil. ij.** vsq; ad icarnationē iquit glo. vsq;
ad humane mortalitad picipationē: vsq; ad oīa

hōi tētatōem: vñq; ad pōpuli dīrīstōem: vñq; ad
spūta: vñq; ad flagella: atq; ad pāz aliqd
de genere mortis addēdū est: non cūfūcūq; sed
crucis que ceteris ignōmīosior est. Et quanto:
ait. b. Bernar. minōrē se fecit hūilitate: tāto se
ōndit maiorē bonitate. Et quāto vilior: tāto l-
de charior. Idē sup Cant. D hūilem et subliez
o altissimū o nouissimū o opprobriū hōiz: et glā
angeloz. Nemo sublimior: nemo despectior.
Esto vñq; qntū nūq; Christo vilior eris. Ipse si
quidē rex regū et dñs dōmīnātus fuit vilissio pre
cio venalis expositus: a vilissimo populo: vilissima
passus: vilissimo loco crucifixus: crucis sup-
plicio traditus: iter latrones posuit: cū inq;simis
et vilissimis hōib; deputatus: modo vilissimo tra-
ctatus. Et enim tanq; malefactor bon; dominus
captus: tanq; furiosus māsuet; vñq; astringit;
tanq; pīstifer saluator accusat; tanq; fa-
tu; dei sapiētia irridetur: tanq; homicidia vita
hominū mortū damnat; tanq; leprosus et imūdus
mūdator crīminū extra mētia eicit; tanq; latro
crucifigit; tanq; flagitiosissimus cōfūsdus ab
omnib; et intūsdus nudat; et tanq; vermīs vñq;
et vilissimis sūmus de; cōspuit; abijcit; et cōcul-
cat. Hec ille. Et tamen inter tantas iniurias et
vilificatōes p crucifixozib; deprecatur: latronē et si
ppter scelera crucifixū ad penitētes cōuersum
nō solū veniā: s; paradisu pollicetur: dicens. hodie
mecū eris in paradiso. Stabat iuxta crucē mā-
ter Iesu: hec meditat; et dolorib; qñ de; ceta: ait
ad crucē vt pie credi potest. Flecte rāos arbor
alta: tēsa laxa viscera: et rigor lētescat ille quē de-
dit natiuitas: vt supnī mēbra regis mīri tendas
stipite. Ad filiū autē. Mihi nō loqrīs: pro iude-
is intercedis: latronē cōsolaris. Ad quē ille. Ec-
ce fili; tuus: ex quo ad patrē per mortem vado
loco mei. Joāne dimitto. S; ista cōmutatio ad-
auget dolorē: cū filius hominis mihi de; p filio
vginis immo et dei. Attendite ergo et videte zc.
Christo patiete: ita et in matre cōpatiete: ratio-
ne paucitat; fructus seu vtilitatis ipsius passionis
ex parte miserie pueritatis et ingratitudinis ho-
minū. Nam cū copiosa fuerit apud deū redēp-
tio adeo q; pēiuz sūguinis ei; ne duz oēs homi-
nes erat sufficiens ad redimēduz: s; et mille mun-
dos si fuisset: et tamen pauci sūt qui se faciāt par-
ticipes fruct; ipsius passionis: ppter desidīa: et l-
gratitudinē hōinū. Sicut autem ex magno lu-
ero qd quis videt se cōfēd; ex suo labore multuz
cōsolat; ita eōtra cū maxio labore quē quis to-
lerat videt psequi modicū fructū vel nullū: mul-
tuz cōtristat; et dolet. Clamabat Iesus in cruce
Sitis. et licz ad literā ppter intēsu dolorē sitiret
corporaliē: maior tamen erat sitis spūalē de-
siderij saluatoris hūani generis. Et cū videret
ipē et mater eius pene illū fructū tunc sequi: sed

post; ruinas pparari iudeoz: ppter pfidias suā
casum cōtingisse apostolor; et in futurū multos
perituros christianoz: dicit poterat cū dolore
illud. Dicitur. vii. Ne mihi qz facit; sū sicut qui
colligit racemū in autūno. Nam tunc vidētia
ra vinea nō repit nisi aliquis racem;. Ita et tō-
pore passiois totā pene vineā hūani generis vi-
demāuerat et diabol; vt sibi subditā remāst; aliq;
qu; racemus: vt latro puer sus. Cetero fidem
christi pessus: et aliquis ali; quem xps collegit.
Pulch; ergo dolet xps et mater ei; de tanta in-
gratitudine. Vñq; clamāt p. b. Bernar. Ad te cla-
mo q; pro te morior. Te exhortor qui in cruce
patior. Vñq; claus quib; pfordior. Vñq; lat;
quo apertor: et cū sit tātus dolor intus et exteri-
or: plus tñ me cruciat; qd te ingratuz exhortor:
hec ille. Et p. b. Augu. Cū esses inimicus patri
meo recōciliāui te p me: et cū longe esses veni vt
redimerē te: et inter montes et siluas cū errares
quēsiui te: inter lapides et ligna inueni te: et ne la-
por; ferarūq; rabido ore laniareris collegi te: la-
borāui: sudāui: caput meū spinis opposui. La-
tus meū pforari permisi: tot iniurijs lacessitus
sui: vt ptingerē mihi te: et tu diuideris a me: tanta
est ingratitudo tua. Et osee. vi. qnerēs dñs:
ait mīa vñq; quasi nubes matutina: et quasi ros
mane pertransiens. Vñq; vñq; i. quā vobis feci
in redimēdo: quasi nebula matutina que. s. cito
pertransit: ita illud a mēoria vñq; et quasi ros q; ad-
ueniētē sole subito deficcit: ita adueniētē calore
rētationū et tribulationū: subito perit a vobis
memoria passiois et grā p eā recepta. S; ala de-
uota dicit illud T. rē. Vñq; mēoria mēor ero: et ta-
besceat in me ala mea ex compassione. s. III.
De tertio principali cū dicit mater le-
su: nō immaculata: mater l-
tacta: mater vñq; genitrix: dicta mat; dei et plasma-
toris oium: eius qui in cellis est sine matre: et ter-
ris sine patre: mater vñq; filij Iesu et iō pl; amās
et plus dolens. Mater sola genitrix totū Iesu:
et ideo plus amans q; si patrē habuisset: q; plus
sua res: et inde plus dolens. Vñq; hīere. xxxi.
ca. ait. Femina circundabit vñq;. Solet hō circū-
dare quod suū est propriū: nō quod alienū. In
alijs filijs s; a filiū nō est tota propria matris: sed
et patris. Et ideo nulla mater circundat filiū vt
virgo maria. Omnis alla figura plurib; lineis
formatur. Circularis vero figura vna linea clau-
ditur. Sic. b. virgo maria sola clausit itra visce-
ra sua christū. Alij filij duabus lineis figurant;
s. patre et matre. Quod circundat ex nulla pte
est apertū: s; vñq; clausū: sic. b. virgo maria an-
te partū: in partu et post partū: et iō circundabit
vñq;. s. Iesu totū pfectum. Sed dolores partus
quos euasit pariendo: sibi referuari fuerunt in
passioe filij vt dicit Joānes Damascenus. Hec
vñq; vñq; pariendo expta ē tñ dolorē: sicut ipsa

etiam cruci-
fictus aposto-
los et in futu-
rum multos
perituros
christianorum
dicit poterat
cum dolore
illud. Dicitur.
vii. Ne mihi
quod facit
sum sicut qui
colligit racemum
in autumnum.
Nam tunc
videntia
racem vinee
non reperit
nisi aliquis
racemum. Ita
et tempore
passionis
totam pene
vineam humani
generis
videmauerat
et diabolus
ut sibi
subditam
remasteret
aliquis
quod racemus:
ut latro
puerum
suscepit.
Cetero
fidem
christi
passus:
et aliquis
alium
quem
christus
collegit.
Pulchrum
ergo
dolet
christus
et mater
eius
de tanta
ingratitudine.
Vnde
clamant
per. b.
Bernardum.
Ad te
clamo
quod pro
te morior.
Te
exhortor
qui in
cruce
patior.
Vnde
clausus
quibus
profundior.
Vnde
latro
quo
aperior:
et cum
sit tantus
dolor
intus
et
exterius:
plus
tamen
me
cruciat:
quod te
ingratum
exhortor:
hec
ille.
Et
per. b.
Augustinum.
Cum
esses
inimicus
patri
meo
reconciliaui
te
pro
me:
et
cum
longe
esses
veni
ut
redimerem
te:
et
inter
montes
et
silvas
cum
errares
quasi
invenire
te:
inter
lapides
et
ligna
invenire
te:
et
ne
luporum
et
ferarumque
rabido
ore
laniareris
collegi
te:
laboravi:
sudavi:
caput
meum
spinis
opposui.
Latus
meum
perforari
permisi:
tot
iniurijs
lacessitus
sui:
ut
pertingerem
mihi
te:
et
tu
diuideris
a
me:
tanta
est
ingratitudo
tua.
Et
osee.
vi.
querens
dominus:
ait
miseria
vinea
quasi
nubes
matutina:
et
quasi
ros
mane
pertransiens.
Vnde
vñq;
i.
quam
vobis
feci
in
redimendo:
quasi
nebula
matutina
que.
scilicet
cito
pertransit:
ita
illud
a
memoria
vinea
et
quasi
ros
quod
ad-
uenientem
sole
subito
deficcit:
ita
aduenientem
calore
restitutionum
et
tribulationum:
subito
perit
a
vobis
memoria
passionis
et
gratia
pro
ea
recepta.
Sed
ala
de-
uota
dicit
illud
T. rē.
Memoria
memor
ero:
et
tame-
n
tardescet
in
me
ala
mea
ex
compassione.
scilicet
III.
De tertio
principali
cum
dicit
mater
Iesu:
non
immaculata:
mater
l-
tacta:
mater
vñq;
genitrix:
dicta
mater
dei
et
plasma-
toris
omnium:
eius
qui
in
cellis
est
sine
matre:
et
ter-
ris
sine
patre:
mater
vñq;
filij
Iesu
et
iohannis
plurimorum
amans
et
plus
dolens.
Mater
sola
genitrix
totum
Iesum:
et
ideo
plus
amans
quam
si
patrem
habuisset:
quod
plus
sua
res:
et
inde
plus
dolens.
Vnde
hieronymus.
xxxii.
capitulum.
ait.
Femina
circundabit
vineam.
Soleat
homo
circū-
dare
quod
suum
est
proprium:
non
quod
alienum.
In
alijs
filijs
scilicet
a
filiū
non
est
tota
propria
matris:
sed
et
patris.
Et
ideo
nulla
mater
circundat
filiū
ut
virgo
maria.
Omnis
alla
figura
pluribus
lineis
formatur.
Circularis
vero
figura
vna
linea
clau-
ditur.
Sic.
beatus
Bernardus.
virgo
maria
sola
clausit
intra
visce-
ra
sua
christum.
Alij
filij
duabus
lineis
figurant;
scilicet
patre
et
matre.
Quod
circundat
ex
nulla
parte
est
aperitum:
scilicet
vñq;
clausum:
sic.
beatus
Bernardus.
virgo
maria
ante
partum:
in
partu
et
post
partum:
et
iohannis
circundabit
vineam.
scilicet
Iesu
totum
perfectum.
Sed
dolores
partus
quos
euasit
pariendo:
sibi
referuari
fuerunt
in
passione
filij
ut
dicit
Iohannes
Damascenus.
Hec
vineam
vñq;
pariendo
expta
est
tamen
dolorē:
sicut
ipsa

Capitulum .XLII.

iuxta crucē in cōpatiēdo. Ex ipsa autē materni-
tate. i. generatiōe Iesu: facti sumus fr̃es Iesu
ppter qd̃ non p̃fūd̃itur hōīes vocare fr̃es: aut
apostolus ad hebre. dicens p̃ ps. Narrabo no-
men tuū fratrib⁹ meis. Et ideo sic debem⁹ cō-
pati s̃i n̄so Iesu in tāta ei⁹ passiōe pro nobis:
ita ⁊ mat̃i n̄stre de morte frat̃is n̄stri ⁊ filij
sui. **U**n̄ v̄t dicit. b. Aug⁹. Cū ānuatim Christi
passio ab ecclia recolit̃: ita d̄z nos mouere ad
cōpassiōēz sicut nūc videm⁹ impleri. Sic ⁊ ma-
tri n̄stre cōpati q̃ stabat iuxta crucē. Ipsū au-
tem vespe depositiū sacratissimū corp⁹ p̃ Alico-
demū ⁊ Ioseph suscipiēs in gremio mater: q̃t
flula lachrymaz: q̃ amariissimos sigul⁹: q̃ alta
suspiria: que v̄ba mestit̃ie plena ex ea p̃cesserint
quis posset expr̃imē: cū singla mēbra p̃quireret
tam dire cruciata: taz turpē delusa oscularet̃: ⁊
lachrymis irrigaret lociata. Maria magdale-
na: ⁊ alijs marijs: ⁊ deuotis mulierib⁹. Cū autē
fero factū esset deuoti hōīes p̃te ⁊ deuote cor-
pus illō de brachijs accipietes posuerūt i mōu-
mēto mēte cōsepulta cū eo: reuiuiscēs ergo bea-
ti sāguinis: ait dñs latinus ord̃. p̃di. Quid̃ quē
p̃fudit amator hōīs p̃fuda lachrymis. Non est
locus ingrati tudis: vbi torēs tāte dulcedis arti-
git alas. Iesu bone cur tāta pateris: cū peccati
nihil cōmiseris flos inocētē. Ego latro tu cru-
ce moreris. Ego reus tu pena plecteris n̄se ne
quitie. An te fecit sic amor ebriū: vt nec crucem
putes obprobriū amoris gfa: s̃ v̄ mibi misero
si nō recognouero: v̄ mibi misero si nō recōpē
sauero dignis opib⁹. Regnū q̃rē nō terabit̃
sine crucis clau: portū petiē: non veniet̃ sine
crucis nau. Sola. n. digna fuit ferre seculi p̃ci-
uz: atq̃ portū p̃parare naua mundo naufrago
vite eterne: quā ip̃e cōcedat qui est b̄ndictus in
secula seculorū Amen.

De aduētū. s. i. i. virgine marie cū apl̃is. c. xlii.

Hoc erāt pleuer antes
in orde cū ma-
ria matre iesu. Act. i. Dec dicuntur
de his. s. apostolis post ascensionem
christi: cū p̃gregati in vnum expectabant spiri-
tū sanctū promissum a christo cū ait. Jo. xvi. ibi
Mittā vobis a patre spiritum veritatis. An-
de. b. h̄ero. in sermone. Ecce iesu ascēdente cū
quibus virgo vacat i schola virtutū: ⁊ meditat̃
in lege mandatorū dei: vt ⁊ ipsa sit forma disci-
pline christi ⁊ exemplū perfectionis. Conuer-
satur cū testib⁹ resurrectionis ⁊ ipsa testis. Cō-
uersatur cū senatoribus celli infra curiā paradi-
si: sub spiritū sancti disciplina: ⁊ magisterio to-
tius diuine maiestatis. Inuenit̃ prima glorio-
sa virgo maria inter primas sūm̄i regis cohor-
tes: quoz vita non erat iaz de terra. Vinū non
habent: dixit. b. maria in nuptijs exiēs ad filiū
⁊: nuptie iste celebrate inter christū ⁊ eccl̃iā

erant publicande per apostolos qui sibi erāt cū
ea. Et vinum illud perfectissime gratie nondū
aderat in eis: q̃ nondū erat spiritū sanctus da-
tus in illa copia ideo hoc orans: ait. Vinū non
habent. Hoc autem propiato ⁊ hausto ita sca-
luerunt ⁊ feride locuti sunt: vt v̄no ebrii ab in-
credulis dicerētur. Plane ebrii ait. b. Bernar-
dus: s̃ v̄no nouo: quod veteres v̄res nec me-
rerent accipere nec continere valerent. Hoc
enim vinū vera illa vitis fuderat de excelso: v̄
nū letificans non statum mentis euertēs: vinū
germinans virgines: nō apostatare facēs etiā
sapientes. Nouū vinū sed h̄itantes sup̃ ter-
rā. Nam in celis quidē olim copiosissime redū
dabat: non in vitreis nec in vasis testis: sed in
cella uinaria i spiritualibus apothecis: fluebat
per vicos ⁊ plateas oēs ciuitatis illius. Vinū
in quo est leticia cordis nō carnis luxuria. Sic
igitur celū v̄no proprio fruebatur: quod terra
interim nesciebat: factūq̃ est grauissimū com-
merciū inter celum ⁊ terrā: inter angelos ⁊ apo-
stolos: vt exhiberetur illis caro christi angelis:
istis. s. apostolis vinū celi. Essetq̃ in terra spiri-
tus: caro in celis: ⁊ deinceps omnia communia
in omnibus in eternum. Unde ⁊ christus di-
xit. Nisi abiero paracleti. nō v̄e. ad vos: hec bea.
Bernardus. Quantum potens sit istud vi-
nū ostensum est per figuram in. q. illa que pro-
posita fuit coram dario rege per tres cubicu-
rios eius. s. quid sit foris omnibus. Equib⁹
v̄nus dixit de rege: secundus de v̄no: tertius p̃-
fectus de muliere: quartus de veritate. Omnia
hec v̄tiq̃ potentia sunt. Et ad litteram v̄tiq̃
reges potentes sunt ad multa faciēda: sed vi-
nū spirituale gratie. s. potentius est adeo q̃ ip-
sos reges ⁊ tyrānos deuterit: qui non value-
runt martyribus illā gratiā per tormenta au-
ferre: imo demū ⁊ ipsos deebriauit ⁊ vicit vinū
ipsius gratie cōuersos ad fidem. Fortior tamē
mulier quodāmodo. s. virgo maria in quantū
s. ipsa procurauit congregatis apl̃is ⁊ alijs i q̃
bus tunc erant nuptie eccl̃ie: vinū ipsi gra-
tie quod intendit dūz ait. Vinū nō h̄nt. s. in illa
plenitudine ⁊ p̃fectione que necessaria erat ec-
cl̃ie. Fortissima oīum veritas christus: q̃ po-
tuit mittere ⁊ misit quod promisit vinum ipsum
spirituale dicens. Mittam vobis a patre spiri-
tū veritatis.

Sciendū autē s̃m Iho. sup̃ Jo.
ante incarnatio-
nē christi triplex vinūz deficiebat: seu vinū g̃e
quod habet triplicē effectum. Est primo in or-
dicatū in quo signatur iusticia. Est secundo le-
tificatiū: in quo notat sapientia. Est tertio in-
ebriatiū: in quo insinuat charitatis deuolē-
tia. Primo vinum est mordificatiū seu pun-
gitium. Unde samaritanus ad sanandum in

vulneribus sauciati: inmisit vinū & oleū: vinū vt abstergeret sanie vulnera: oleū vt lintret. Sic i penitentia & in regendo oportet i corrigēdis ex cellibus inmiscere seueritatē punitionis cū leni- tate mīe. Unde. b. Augu. sup ps. Duo ista no- mina nō frustra dicunt: hō & peccator. Nam qz peccator ē: corripit. qz hō est: miserere. Neq. n. liberabis hōem si non correxeris peccatōrē. xxiij. q. iij. duo sunt. Et grego. li. mo. Discen- da est lenitas cū seueritate: faciendū est quoddā ex vtroq. temperamentū: vt neq. nimia seuerita- te exulcerent subditi: neq. nimia lenitate soluan- tur. di. xlv. disciplina. quod ibi diffuse prosequit sic & in penitentia q. ad iusticiā p̄tinet: si vera ē: vinū habet compunctionis sū illud. Potasti nos vīno cōpunctionis: & oleum lenitūm spei remissionis Job. Si occiderit me. s. q. ad pecca- ta: sperabo in eū. Hoc autē vīnum deficiebat in veti lege i qua iusticia imp̄fecta erat. An & chri- st⁹ dixit. Nisi abundauerit iusticia vestra plusq. scribāz & phariseor. non intrabitis in regnū ce- lor. Sed in noua lege perfecta iusticia finis le- gis christus ad iusticiā omni credenti: ait apls. & alio loco. Iustificat gratis g̃ra ipi⁹. s. christi: si ne iusticia eim vera nō potest esse homini salus. Unde Mat. xxv. Iusti in vitam eternā. Sed sine gratia & fide nō potest esse vera iusticia: vñ qz sp̄s sanctus dabatur apls ad perfectā iusticiā Ideo apparuit in die pent. sup apls in specie ignis: qui vrit & purgat scoziā metalloz. Ad postea perfectum ostenderunt: zelantes p̄ fide & corrigentes iniquos. Unde petrus ananiā & saphirā verbo occidit increpatoris: qz ei mēda- ciū dixerunt. Et si nomē magnū propter simo- niā perditioni adiudicauit. Paulus corinthus incestuosū excoicans: tradidit satibane: & vīdū ad tempus subtraxit. Vinū ergo iusticie. b. maria a filio procurat p̄latis dicens: vīnum nō h̄nt. Pauci. n. sunt p̄lati & rectores seculi: qui pu- niant scelera vt iusticia dicat: diūsis de causis si ne timore siue amore: pauci sūt peccatores qui habeant vinū vere cōpunctionis de malis suis perpetratis. Secundo vinū est letificatiūz ps. Vinū letificat cor hōis. Et fm hoc sapia di- cit vinū: cuius sapie meditatio maxime letificat cor hōis. fm illud Sap̄. Nō h̄z amaritudinez cōuersatio illius: nec reditū conuictus illius: sed gaudium. Sap. viij. Hoc sapie vīno vacu⁹ erat mundus. Nā si aliquid sapie videbat esse in li- bris phoz & poetay: nō vera sapia erat: sed ap- parens propter eloquentiā & mundi gloriā que secum traheretur: quo abstinendū docet salomō in prouer. dicens. Noli respicere vīnū cū flane scit in vitro. i. sapiam cum appareat ex claritate eloquētie pulchra: nouissime. n. mordebit vt co- luber & sicut regulus venena diffundet. Sz vt dicit idem Ant. i. Deliora sunt ybera eius. s.

sponse: q. verā eius dō sunt testamēta: vīno. Dis ratio superne scientie & terrene creature i eo est: qui est caput eoz & auctor: quem qui nō. uit nihil vltra querat: qz hic est perfecta dei vir- tus & sapia: quicquid alibi q̄ritur: hic perfecte i- uenitur. Deficiebat etiā ista sapia ante christi aduentū: qz occultata erat & figuralis. Ma. n. vt ait ap̄lus: primo Corin. x. in figurā contine- bāt illis. Unde moises loquens & legem illā po- pulo docens: ponebat velamen ante facies suā: sed christo passo velum templi scissū ē: & sp̄san- cto de celo misso illa mysteria apostolis & p̄ eos toti ecclesie declarata. An in linguis igneis mis- sus est. Ignis h̄z illuminare & lingua abscondita cordis declarare: & imēdiate piscatores illi p̄i- idiote loquebant magnalia dei. Istud vinū sa- plētie vīgo pcurat predicatorib⁹: & ideo ip̄s in- uocant eā. Exemplūz in noe qui p̄i plantauit vineā & bibens vīnum iebizat⁹ est. Tertio vinū inebriat: Cantico. v. Bibite amici & inebriami- ni. Ibidē. Bibi vīnum cū lacte meo. Ebrietas obliuiofus facit: sic vinū charitatis inebriat ho- minem obliuione facit oīum terrenor: audaces facit & securi nil timens: vt dicit. ij. Sidre octa- tio. Deficiebat vinū istud plenitudinis charita- tis: qz acceperant illi sp̄ritum seruitutis i timo- re. Conuerit autē aquā timoris christus i vi- num amoris & beniuolētie: quando charitas dif- fusa est in cordib⁹ nostris per sp̄m sac̄ū qui da- tus est nobis. ad Romanos. v. Sciā ip̄i chri- sti discipuli antea timiderant vt ad vocem an- cille princeps eoz petrus christus negaret. Et post resurrectionē in cenaculo clausi manerent propter timorē iudeoz. Sed hausto vīno sp̄s citi: ita audaces: securi intrepidī: & feruētes sūt effecti: vt corā principib⁹ sacerdotū & regib⁹ mū- di: feruenter christi doctrinā eis exosa predica- rent. Nec phibiti ab eis: nec ceci poterant reti- cere: oīumq. terrenor oblitī: in cōi omnes viue- bant. Et iō in linguis igneis missus ē: qui ignis h̄z calefacere: vt legem igneā corda ignea liquif- igneis pplis predicarent. Deficiēte ergo vīno illo sp̄rituali. b. maria cōgregata cū apostolis i cenaculo mente dicit. Vinūz nō habent vīi isti nuptiay. Unde orans cum illis inquit. Emitte sp̄ritū tuū & creabuntur scilicet in esse sp̄ritua- li perfector: & renouabis faciem terre. s. II.

Triā in magno

huius mundi opere cogita- re debem⁹ cum creatus sit videlicet. Quid sit q. modo sit: & ad quid sit constitut⁹. b. Bernar. Et in eē quidē rex inestimabilis potentia cōmēda- tur: q. tā multa: tā magna: tā multipliciter: tam magnifice sunt creata. Sane i modo ipsa sapia singularis elucet: q. hec quidē sursum: hec vero deorsū: hec in medio ordinatissime sunt locata. Si vero ad quid factus sit: mediteris: occurrūt

ia vtilis benignitas: tam benigna vtilitas: que
 et ingratis quosque multitudine et magnitu-
 dine beneficiorum possit obnuere. Potentissime si-
 quidem ex nihilo omnia: sapientissime pulchra: be-
 nignissime vtilia creata sunt. Verumtamen et si fu-
 isse nouimus ab initio: et adhuc multos esse filios
 hominum: que in bonis inferioribus sensibilibus mu-
 di huius: tota sensualitate deprelli: totos se de-
 derunt his que facta sunt: quodammodo: vel ad
 quid facta sunt negligentes. Quid istos nisi car-
 nales dicamus. Non permanebit spiritus meus
 in homine in eternum: quia caro est ait dominus. Benef. vi.
 Paucissimos esse iam arbitror: legimus tamen
 nonnullos quandoque fuisse: quibus summum studiū
 fuit atque vnicā sollicitudo: modum et ordinem vesti-
 gare factorum: adeo ut plerique non modo vtili-
 tatem rerum perquirere dissimulauerint: sed et ipsas
 magnanimitate preuerint: cibo prauissimo: vi-
 lissimisque contenti. Ipsi siquidem philosophos se vocant
 sed curiosi nobis et vani recti appellantur: vtriusque
 igitur successerunt viri prudentiores: vtriusque
 qui nimis et que facta sunt: et quomodo facta sunt:
 transiliētes intenderunt aciem mentis ut ad quid
 facta sunt viderent. Nec latuit eos quoniam omnia
 propter semetipsos fecit deus: omnia propter su-
 os. Aliter tamen propter se: aliter propter suos.
 Via fecit propter semetipsos gratuita vix boni-
 tate. Via propter electos suos: pro eorum. scilicet vtili-
 tate. Ibi sunt spirituales viri hoc mundo videntes
 tanquam non vident: in simplicitate cordis queren-
 tes eum. Primum voluntate vel voluptate: secun-
 di vilitate: tertio varietate impleti. Nec. b. Ber-
 nar. Pro his orat. Emitte spiritum tuum et crea-
 bunt. Creantur autem homines in esse spiritua-
 li per fidem spem et charitatem: propter hoc orat
 ps. dicens. Cor mundum crea in me deus: et spiritum
 rectum innoua in visceribus meis. scilicet per spiritum
 fidei in qua est rectitudo iusticie: quia iustus ex
 fide viuunt. Spiritum sanctum ne auferas a me: san-
 ctum. scilicet spiritus que firmat hominem per sapientiam et
 iustum supernorum. Redde mihi leticiam salutaris
 tui et spiritu principali confirma me. scilicet charitas:
 que principalis est virtus ita exponit. Prospero
 libro etymologiae. Et quod b. maria dicitur mater
 pulchre dilectionis: timoris et agnitionis: et fan-
 cre spei. Eccl. xliij. Et pulchra dilectio spectet
 ad feruorem charitatis. Timor autem effectus sit
 fidei secundum Iohannem in sum. Agnitio autem pertineat
 ad ipsam fidem: et sancta spes. Et ideo merito intel-
 ligens et dicens vinum non habent. Et propterea
 emitte spiritum tuum etc.

De assumptione b. marie: et quod optimus est pre
 omnibus diligere deum. Capitulum xliij.

Optima parte elegit si-
 bia ma-
 ria Luce decio ps. lxxij. Quid mihi
 est in celo aut a te quid volui super ter-

ra. Defecit caro mea et cor meum: deus cordis mei.
 Et pars mea deus in eternum. Consideravit pri-
 us homines diuersas partes eligere: ex his que
 ante eos proponunt. Dicit enim sapiens. Eccl.
 xv. De ab initio constituit hominem et dimisit
 eum in manu consilij sui. scilicet in libertate et potestate
 arbitrij sui. Posuit ante eum malum et bonum: vi-
 tam et mortem: ad quodcumque voluerit: extendit
 manum suam. Habet enim quisque inclinationem ex se-
 sensualitate ad malum concupiscentie: et ex ratione i-
 nclinationem ad bonum virtutum. Quorsum autem ex pec-
 cato: et vita gratie ex bonis operibus posita sunt
 ante eum: et secundum quod placet sibi voluntate eligit
 bonam vel malam partem. Quilibet igitur electus
 cum ps. considerat istas partes mundi quid de-
 beat eligere: et videns quod nil ex creaturis mundi
 potest animum quietare: sed solus deus: quia ut
 ait. b. Augu. in libro confes. Inquietum est cor no-
 strum donec requiescat in te: ipsum ut optimam
 partem eligit: dicit ergo. Quid mihi est in celo. scilicet
 in quo quiescam appetendo et habendo. Multa
 sunt in eo magnifica. Ibi est sol cum sua clarita-
 te letifica: ibi luna et stelle cum sua pulchritudine.
 Ibi virtutes celorum que influunt in ista inferio-
 ra: mirabilia producetes. In celo quoque empir-
 reo est natura angelica cum multis sanctis maxi-
 marum virtutum nunc: et si non tempore david.
 In angelis magna potentia: magna sapientia:
 magna innocentia. In sanctis multe virtutes
 et perfectiones. Sed certe nil horum reperies
 replere animum meum: quia non sunt: et si bona:
 non tamen optima et infinita quod appetit animus
 ut quiescat. Quid volui o deus a te: de his que
 sunt super terram: ibi multa bona ibi diuitie: ibi
 aurum et argentum: ibi dulcissimi fructus terre
 frumenti: vini: et olei: pomorum coctionum et
 huiusmodi. Ibi pallacia et possessiones magne
 Ibi animalia varia. Rues in aere: pisces in ma-
 ri et fluminibus: ibi honores et potentie seu do-
 minia lata regum et principum: ibi vestium or-
 natus vari: ibi pulchritudo hominum: sapientia
 quoque eloquentia cum scientijs et artibus multa
 Que omnia vtrique bona: quia a deo facta sunt. Sed
 quia omnia ista finita sunt: nec animum meum qui
 infinitus est potentia implere aut quietare pos-
 sunt: quia non sunt optimi. Ideo defecit caro
 mea pars sensitiva: quo ad appetitum eorum que
 sunt super terram: et nil horum volui pro fine
 ultimo. Et cor meum. scilicet mens mea pars intel-
 lectiva seu violentiva ab effectu finali eorum que sunt
 in celo: quia satiabor cum apparuerit gloria etc.
 Et deus cordis mei: qui. scilicet actor et possessor cor-
 dis mei: est pars quem ex omnibus eligo: deus di-
 co qui est in eternum. Vel sic non solum nunc: sed
 eligam in eternum. scilicet semper hanc partem quia
 optima est. Hanc semper elegit. b. maria super
 omnes alios. Et ideo congrue dicitur. Optima

partē elegit maria. Sed mltz pōt videri aliqui-
bus: quō in precipua ista solēnitāte virginis nō
legat euangeliū aliquod pñēs ad virginē ma-
riam sed ad marthā et mariā magdalenā. Ad qđ
tamen respondet: qđ quantū ad sensū litteralem
verū est qđ non pñet ad beatā virginē mariam:
sed quantū ad sensū spiritalē et allegoricū: con-
gruentissime pñet totū ad beatā virginē plus
qđ alteri. Notandū igit qđ triplex ē vita spūalis.
Vita actiua gratia informata. Vita natura
Vita pēplatiua deo associata. Iē dico que est
Vita fructiua i gloria firmata. cōis bonis et
malis: et bene male vti potest. Vltaz voluptuo-
sam non nominō: quia bestialis ē nō humana id
est fm rationē. Sed de vita rationali virtuosa
loquimur. Et prima est bona: secūda melior: ter-
tia optima inter partes vite spiritualis. Et hāc
sibi hodie elegit maria. Quāvis enī in vita ac-
tiua et contemplatiua sunt gradus et in qualibet
elegit sibi partem optimam.

Quantū ad pri- mū. s. de vita ac-
tiua: que fm. b.
Gregorius et Augustinū figuratur per Mar-
tham tria dicuntur de Martha opera pertine-
tia ad actiua: qđ fuerūt per optime in. b. maria v-
gine. Primū est qđ martha excepit eū in do-
mum suā. Secundū est qđ satagebat circa fre-
quens ministeriū. Tertiū qđ sollicita erat et tur-
babatur circa plurima. Primū igit opus si-
gnificat pceptionē christi factā in vtero virgla-
li. Quod et go dicitur Teuangelio: qđ intravit ie-
sus in quoddā castellū: significat ingressum filij
dei in hunc mundū. Dicit aut mundus castellū
qđ habet cōditōes castelli rebellis. Primo qđ
fundamentū eius positū est instar castri in alto
monte supbie et pompe. Et ab ipsa superbia: vt
dicit tobie quarto: supsit inituz omnis pñtio.
Secūdo est munituz lapidibus duris qui fran-
gi non possūt. Auaritie: vsure: fraudulentie: si-
monie: qđ ita duri sunt tales defectus vt frangi
nō possunt per malleū verbi dei. Quis est em-
qui velit restituere vsuras: rapinas: et bñficia si-
moniacā relinquere quasi nullus? Tertio qđ hz
fossatū plenū aqđ imundis et fetidis luxurie: cū
ranis clamantibus et persuadentib⁹ in eis pma-
nere. Quarto quia est clausū non recipiens di-
lectionē proximi p inuidiā. Quinto qđ habet p-
visionē diuersarū escarum per gulā. Sexto qđ
habet arma diuersorum generū per irā: vt blas-
phemiā: contumeliā: maledictionē. Septimo ē
quies et securus per accidiā. Et qđ istud castruz
erat mundi inobediēs et rebellis deo patri. Nō
ipse misit filium suū ad ipsum subiugandū: quasi
diceret deus pater. Si fili ite in castellū qđ cō-
tra vos est. Hoc aut castrū intravit mundi die
incarnationis. Et mulier quedā martha nomē
excepit eū in domum suā. Martha autē inter-

pretatur dñā seu prouocans. Nec est. n. bea. ma-
ria que p suam maximā humilitatē prouocauit
dei filiū venire in domū vteri virginis. Et ip-
sa dñā aptissime dicit: que sup oēs alias dñata
est sue sensualitati et corpori. Nec aliqua creatu-
ra alia digna fuit recipere deū in vteri sui domū:
nisi beata maria. Unde cāt ecclesia. Dom⁹ pu-
dici pectoris: templū repente fit dei: intacta ne-
sciens vir: verbo concepit filiū. Nunq̄ fuit fac-
tum tā excellens opus actiue sicut fecit virgo i
ipsa conceptōe filij sui de corpore suo. Scdm
opus actiue qđ euangeliz notat de martha ē:
qđ martha satagebat circa frequens ministeriū.
Hoc opus fecit. b. maria in christi puerfatione:
et primo in ei⁹ natiuitate. Nō credatis qđ ibi fue-
rit obstetrices. Dicit enim. be. hiero. Nulla ibi
obstetrix: nullius muliercule sedulitas interces-
sit: ipsa beata virgo de terra eū leuauit: ipsa nu-
dū natum pñis inuoluit: ipsa famelcentē lacte
cibauit et potauit: ipsa vestiebat et denudabat: et i
firmū etate brachijs suis portabat. Qđ frequen-
ter vt filium suū osculabatur: vt deū amplectendo
venerabatur. Ipsa enim fecit tunicā inconsuti-
lē: ipsa vtz ad passionē sequebat eū cū alijs mi-
strans ei vt pia mater. Ecce quomodo martha
i. dñā mundi maria satagebat circa frequens mi-
nisterium. Unde in hodierna epla habetur ec-
clesiastici. xxiij. dicit. In habitatione facta corā
ipso ministraui. Clerici vel religiosi qui seruāt
ceremonias et ordinatōes sue religionis et eccle-
siarum: et bene officiū dicunt in ecclesia in bona
nota: et bene predicant si hoc faciant vt honorifi-
cent ab hōibus non ministrant corā deo: qđ nō
vt placeant deo hoc faciunt: s. corā mudo. Lai-
ci qui faciunt ieiunia et elemosynas vel capellas
ecclesias: et hospitalia vt laudent ab hominib⁹
non ministrāt corā deo: sed corā hōibus: et ideo
receperunt mercedem suam de operibus vite
actiue sue. Tertiū opus quod dicit de mar-
tha est: qđ martha martha sollicita es ait dñs: et
turbaris erga plurima. Hoc fecit beata virgo
dñā nostra in passionē filij: tunc enim turbata ē
fm sensituiam: et sollicita est circa plurima. Nā
cum iohannes euangelista venit ad nunciandū
ei qđ filius erat captus: non remansit pene in ea
spiritus p dolore. Et ad se reuerfa sollicitaba-
tur quō posset ipsum videre ante moriē. Nunq̄
per gens de bethania in hierusalē mane obula-
ret filio qui ducebatur ad pilatū: cernens facies
suam spūis illitām: alapis tumefactam: ligatis
post tergum manibus: more latronis duct: vir-
valens formare sermonē lachrymis plena dice-
bat. Deu fili te go expectabam vos isto mane ad
prandium: sed video qđ oportet nos simul pran-
dere in mensa doloris. Quando vero ductus ē
ad caluarie locum basulans sibi crucez: dicebat
vt pene imaginari potest: et si euangelio scripta

non sit. **P**er me fili. **I**n te sic fecit amor huma-
ni generis ebrius: ut nec crucem putes oppo-
brium amoris gratia: utinam daretur mihi ista
crux ad portandū sicut te portavi in utero meo.
Quando autem in cruce clamavit: sicut multus
solicitabatur ut posset ei vel aquam ad bibendū
tradere. **I**is autem dicit martha martha: quia
affligebatur in utroque scilicet corpore et mente
sine sensitivum. **T**urbabatur dolore erga pluri-
ma: quia videbat apostolos fidem perdidisse de
christi divinitate. **S**icut turbaretur quilibet p-
fectus christianus cum videret omnes christia-
nos fidei relinquere. **T**urbabatur de iudeis de
quorum progenie erat qd filium suum crucifige-
rent unde reprobarerentur. **T**urbabatur de larro-
ne malo et iudeis qui christum blasphemabant.
Turbata est in apertione lateris cum exiit sa-
guis et aqua. **U**nde dicere poterat illud psalmiste.
Turbata sunt omnia ossa mea id est apostoli qd
dicuntur ossa: quia sustentabant corpus ecclesie:
sua erant: quia in ipsa erat tunc ecclesia. **E**t ani-
ma mea turbata est valde. **S**ic et rectores et do-
mini civitatum quando vident qd populi nō re-
cte incedunt in his que sunt fidei: ut quando re-
currunt ad divinos: quando peiorant quotidie
nō celebrant festa: et corrigere debent omnia pec-
cata notoria et non faciunt: dicere potest ecclesia
ad timētes deū. **T**urbata sunt omnia ossa mea
ex dolore et compassione. **S**ic igitur in vita acti-
va beata maria elegit optimam partē inter gra-
dus operam eius.

Quantū ad ope **r**a vite cōtem-
plative tria eti-
a notantur. **E**t primum est qd dicitur. **M**aria
autem sedēs secus pedes domini audiebat ver-
bum illius. **H**oc opus vite contemplative tene-
tis modo vos attente audiendo sermonem me-
um et devote meditando. **H**oc opus fecit beata
virgo plusq̃ omnis creatura. **I**am magdalēa
audiebat verbum domini in paucis sermonib⁹
respectue. **S**ed beata maria non solum in pu-
blico quando cepit predicare sed etiam in priva-
to quando puer erat: tunc audiebat ab eo secre-
ta alterius vite ad sui consolationem. **S**ciens
enim beata mater qd tantam scientiam tunc pu-
er habebat quantum nūc habet in celis: verissi-
mile est qd interrogabat eum aliquādo de secre-
tis celestibus. **U**nde ut pie imaginari potest: po-
nebat beata mater dulcissimum filiū suū ad sedē
dum et ipsa se ponebat ad pedes eius dicens. **D**-
dilecte fili mi: rogo vos dicite mihi ordinationē
angelorum: quomodo stant in celis: qm moyses
et alij prophete de his nil dicunt: et de sanctis ani-
mabus ubi collocabuntur. **E**t quis bonus fili⁹
qd interrogatus a matre de re bona nō respōde-
ret ei ad consolandum eam. **R**espōdens ergo

filius ad interrogata: alebat se cum patre et spi-
ritu sancto ab initio mundi creasse celum empir-
reum et ipsum repletum angelis: quos distinge-
rat in novem ordinibus: scilicet angelis: archa-
gelis: principatibus: potestatibus: virtutibus:
donationibus: thronis: cherubin: et seraphin: et in
istis ordinibus angelorum collocabuntur ani-
me beate simul cum angelis sanctis. **E**t in pri-
mo ordine erunt qui penitentiam faciunt. **U**nde
quando christus cepit predicare primū the-
ma fuit. **P**enitentiam agite: appropinquabit. n.
regnum celoz et ut cū angelis sitis. **S**ecundus
ordo mater mea est multo pulchrior et perfecti-
or. scilicet archangeloz de quo ordine fuit ille gabriel.
qui vobis annunciauit conceptionem meā. **E**t
beata virgo. **D** fili mi et quis stabit tū pulchro
ordine. **P**ulcherrimus. n. fuit ille qui mihi cō-
ceptū tuum nuntiavit. **E**t christ⁹ ad eā. **I**lli ibi
collocabuntur qui ultra penitentia actualē de-
uotionem habebunt: que plus est q̃ penitētia.
Tertius ordo scilicet principatum adhuc ma-
ior et perfectior est: de quorum numero ē ille mi-
chael ductor populi israel per desertū: qui et cō-
surgit et stabit pro populo christianoz in fine
mundi ad iuvandū ecclesiam. **A**d quem ordinē
ascendent misericordes in operibus corporalibus
et spiritualibus. **E**t virgo beata. **B**eati q̃
vere misericordes. **I**n quarto ordine. scilicet potesta-
tum erunt patientes: qui multa aduersa equani-
miter tolerauerunt pro christo: etiam ad mortē
vsq̃ certando pro iusticia. **I**n quinto ordine. scilicet
virtutum erunt pacifici qui cū omnibus quan-
tum in eis fuit pacem habentes: et nulli malum
pro malo reddentes: quiescerunt etiam inter ali-
os pacem ponere. **I**n sexto scilicet dominatio-
num: erūt prelati et domini gubernatores eccle-
sie et seculi: qui per portam intrauerūt ad digni-
tate: nō per simoniam vel ambitionem: et bene
gubernarunt subditos suos: cum rigore iusti-
cie puniendo malos: et dulcore misericordie ad-
iuuando oppressos: et equitate exaltando bonos
non expoliando subditos: sed miseros elemosy-
nis subleuando. **A**d septimum ordinē thronoz
ascendunt: qui seculum deserētes perfecte pau-
pertatem amplectentes voluntariam cum chri-
sto mundum iudicabunt: ut throni in eis requie-
scent. **I**n octavo erunt sapientes vera sapien-
tia: qui illuminati fide et doctrina catholica: ali-
os docuerūt ea que sunt fidei: et illa quibus pos-
sent homines regnum celorum ingredi. **C**heru-
bin enim isti qui interpretantur plenitudo scien-
tie cum scientia habentes perfecta operuz exē-
pla. **I**n ultimo ordine scilicet seraphin qui incē-
dentes interpretantur: erunt perfecti in arden-
ti charitate super oēs alios: sicut apostoli et alij
similes. **E**t vgo mater ad eū. **D** fili dilectissime:

ego in quo ordine horz ero? Et filius ad eā. Mater mea. Vos non eritis in aliq horz ordinū si sup omnes ordines eritis collocata. Huc enī cathedre sunt nobis pparare in celis. Una mihi: altera vobis: super oēs choros angeloz se det rex: et tu mater mea in alia. Iuxta illud qd figurate habet de salomone et matre eius cuz accessit ad eum quia assurrexit ei fili? honorabilis et fecit preparari sibi sedē iuxta sedē ei. iij. re. ij. Unde cātat hodie ecclia. Exaltata es sancta dī genitrix sup choros angeloz. Altera die iterrogabat mater filiū de locis et penis inferni: et xps edocebat: et ad q loca varia eius pgunt dicitur si propter varia genera peccatorz: et sic de alijs. Quando at christus cepit publice pdicare sequbatur eū sedēs secus pedes dñi ad audiendū. Et ideo Beda super illo verbo. Beati qui audiūt verbū dei etc. Dicit beatā esse matrē saluatoris que verbum dei audiūt et plusq oēs mortales custodit. Secundū opus vite cōtēplatiue ostendit euangeliz in eo q martha dixit. Soror mea reliquit me solam ministrare. Hoc op fecit maria pcpue post christi ascensionē. Licet enim gauisā fuisset de honore filij cū ascendit i celū: qz ascenderat regnare et aduocare pro peccatoribus apud patrē: et apire portas paradisi: tñ de sua absentia tristabatur. Licet. n. spūalis sūme esset et pfectissima: in corpe tñ existēs mouebatur motib? sensitiue naturalib? vt dicit hiero. ad affectum. s. pñtie filij et ad tristitiā de absentia filij. Sūme enim diligebat filiū et merito: qz sanctissimū hoīem et deū: glōsū: qui in pceptu ei? nō abstulit decorem vginis: nec i ptu attulerat dolorē qī mori: q accidit alijs mulierib?. Vidēs g se puatā pñtiā filij: frequē orabat. Et fili qñ egredies de hac valle lachrymarz ero tecū et videbo faciē tuā. Sitiuit alia mea ad deū viuū: qñ veniā et appebo an faciē dñi. Voluit tñ fili? vt p? ascensionē remaneret ad tps in mūdo doctrix et illu minatrix aploz. Cū qñq ipsa defminabat questiones de faciē dei et morz: si q oriebant in ecclia pmitia. Et ppter ea dicitur Luc. ij. q maria pseruabat oia verba hec q. f. dicebant et fiebant circa puulū iesū: pserēs in corde suo cū his. f. q sciebat pñciata de eo a pphīs meditando: pteplādo mysteria scripturaz et mēti pmedādo: vt postea tpe suo: vt dicit Beda: posset aplos instruere et euangelistas de his ad q pñtes nō fuerūt circa natiuitatez xpi et alia que ipsi scripserūt: pcpue Lucas q magis priculariter de natiuitate: annūciatione: et alijs scripsit. Cū et a qbusdā notari vginis dicit. Et de ea cantat. Gaude marie virgo cūctas hereses sola interemisti i vniūso mūdo dñi. f. aplos docuit qui sua doctrina errores pfutarūt. Sicut at mater cū hz filiū mortuū vlt absentē: cū hētib? sepe respicit vestes filij: sic. b. maria vt notat. b. hiero. in f mōde de assūptōe vss

tabat loca in quib? fili? fecerat aliq opus mirabile: pteplando illa sacra mysteria. Aliqñ in nazareth ibat ad locū vbi fuit ānunciata et cōcepit filiū: ibi pteplando dei imensā charitatē. Aliquādo in bethleē meditando dei humilitatez q humiliter ibi natus est. Aliquando ad templū in hierusalē vbi fuerat presentat. xl. die: et vbi postea predicauerat: rememorando doctrinā eius suauissimā et mirabile speculando sapientiā suā. Aliquando flumiū iordanis in quo baptizatus aquas omnes sanctificauerat ad mundandum peccata baptisma recipientiū: ibiq audita est a iōāne vox paterna. Sic est fili? me? dilectus. et spiritus sanctus in forma colūbe visus est. Considerans tantā largitatē domini: in excessu mentis rapiebat vt credi potest. Ad montes caluarie transiens vbi filius cum tāto opprobrio pro salute hominū crucifixus est: et tota resoluatur i lachrymas ex dulcedie imensi diuini amoris ibi ostensi. Undeq ad sepulchrū pergens: q ex eo egressus resuscitatus tertia die sibi apparuit tota gaudebat. Ad montē quoq oliuarum ascendens et memorans inde filiū suū in celū ascendisse: audissimē cupiebat esse cum christo. Unde merito dicere poterat vsta actiua tunc i maria virgine. Soror mea. f. cōtēplatiua reliquit me solā ministrare: qz tūc nō curabat cōtēplariua: de actiua sic nec maria magdalēa d martha. Vita ei? actiua et cōtēplatiua due sorores sunt fm. b. Augu. et Bre. in vi. morat. filie vnius patris celestis: et vnius matris ecclesie vel gratie. Nec tamē peregrinatio dicta. bea. virginis ad loca sancta fm. bea. Ambro. magis intelligēda est fm spiritū: q fm locū. f. domi manens cōtēplaretur que filius fecerat in illo vel illo loco. De oia pme et secūde pñs diuisionis pñcipalis sunt tracta ex predicatione beati vinctiq et q sequuntur supradicta. Tertiz igitur opus quod pōt notari de cōtēplatiua est in hoc quod dicitur. Porro vñū est necessarium. q. d. Christus martha circa plurima occupatur. i. actiua et ideo turbatur: quia non vacat vñ: sed multis Nam in cibando esuriētē sitienti pbedō potum: vestiēdo nudum: et alijs indigentis proximi subueniēdo: oportet q soliciet circa plurima tractanda: procurando: colloquendo: operando. Similiter si exerceat se in operibus misericordie spiritalis in docendo ignorātem: corripiendo delinquentē: supportando defectuosū in dimittendo iniurias: oportet multum solitari et cogitare varia et diuersa vt ista apte fiat. Et quia sepe non sequitur effectus intentus: qz nō emendatur correctus: non habetur medus ad subueniendum: hinc varie turbatur: et duz ista cogitat et occupatur circa plurima: et si pia intentione: tamen separatur ab vno sūmo bono quod sūme est necessariū: aliquando quo ad gustum:

q: redolens efficitur et tepidus. Sed vita contra
placitum ouz vnu soluz cogitat: cupit et diligit qd
necessarii est pfectioni vltime humane abstrac
tus a pluralitate teporalium et occupatum ex
terior: inuenit magnam detem et dulcedinem: no
purbationem: quia non habet amaritudinem
conuersatio eius: neq: tedium conuictus illius:
sed gaudium et leticiam Sap. viij. et loquitur de
sapientia que reperitur in cōtemplatiōe. Super
omnia charitatē habete que ē viculū pfectionis
ad Col. iij. Charitas dī chara vnitās: quia vnit
nos cū deo. Unde idē apostolus primo Corinth.
vi. Qui adheret deo qd sit per charitatē vnus
spiritus est cum eo. Habet enim amor secundum
vno. vtm adheſiua vnitua: et transformatiua
olligētis in dilectū vt vna volūtas sit abozum.
Propter qd dicit sapiēs: qd amicor est idē vel
le et nolle. Porro. i. f. nallē vnu est nectum hōi. i.
vt vnum sit cū deo conformis in omnib? volū
tati sue: ita cogitat et affectu quantū potest
direct? in eū vt dicat cū apostolo ad gal. Quio
ego: iam non ego. viuit vero in me Christ? Et
quāto plenius hoc agit: tanto magis perficitur
i cōtemplatiua: et magis appropinquat statui bea
tor. Hoc pfectissimie agit beata vgo vnu facta
cū christo p maximā dilectionē. Unde. b. hīero.
in sermone de assūptiōe ait de ea. Puto quicqd
cordis ē: quicqd vnu ē hūane: si totū adhibeas: nō
sufficiat vt cogitare valeas: quanto indefinēter
cremabat ardore pie amoris: quānē movebat
repleta spūs sancto celestiu secretor incitamentis
dū reuoluēt aīo cūcta q audierat: q viderat q co
gnouerat: nouis qppe quotidie istā mabat desi
derioz affectib?: totā eā icāduerat diuin? amor
et. Dec. b. hīero. In vita ergo pteplatiua q bz
plures gradus in vita presentī ipsa optimā par
tem elegit super omnes.

Quantū ad tertium gen? vite. s. fructive que est
in supna patriā de qua dñs ait de ouib? suis. E
go vitā eternā do eis Jo. x. Pōt dicit q habeat
hec tres ptes siue gradus. Primus grad?
ē decedere de presentī tpe: ita purgata aīa: q nul
lū cremabile secū poterit: s. subito euolet. De q
bus Apoc. xliij. Beati mortui qui in dño mori
untur: qz requiescunt a laborib? suis qd intelligit
de euolantib? ad celū. Nā qui vadunt ad purga
toriu nō requiescunt a laborib? suis: s. multo ma
iores habent q hic dū purgant. Est at h valde
paucor. Unde et facti viri qui hic claruerūt mi
raculis: visi sunt in penīs purgatoris: vt refert
Grego. in. liij. dial. de pascasio. Tertium est aut
b. mariā nī expleabile detulisse: cū in nullo vnq
peccauerit. Secundus gradus est esse i glo
ria: in aīa et corpore: quod de christo sine dubio
certū est et articulus fidei: de illis patrib? qui sur
reperunt cū christo et nūllē appuerūt in hierlm

vt refert. b. Mat. euangelista. cap. pe. b. hīero.
i dubio reliquit si in celo sint in aīa et corpore: an
in aīa tantum vt alij sancti cōter. Sed de virgi
ne gloriosa pie credit ab omni ecclesia et a docto
rib? in corpore et anima glorificata in celis. Vn
de Augu. in sermone. Quia profundissimo. sic
ait. Demores conditionis humane mortē. b.
mariā subigisse teporale dicere nō metum? S
si dicim? eam resolutā in cōmunē putredinē ver
mem ac cinerem: liberandū est si tante cōueniat
sanctitati: tante aule dei prerogatiue. Scim? n.
dictum primo parenti: qz puluis es et in pulue
rē ibis. Hanc additionem christi caro euasit: que
corruptionē non sustinuit. Excipit ergo ab illa
generalī sententia de virgine supra natura. Et
infra. Si voluit dñs integram matrem virginis
tatis seruare pudorem: cur non velit incorrup
tā a putredinis seruare fetore? Nunquid non p
tēst ad benignitatem domini matris seruare ho
nozem: qui legē non venit soluere s. adimplere.
Qui enim in vita illā pte ceteris grata sui con
ceptus honorauit: piū est credere ea i morte sin
glari saluatōe et speciali gratia honorasse. Pu
tredo et vermis opprobriū ē humane conditiōis
ab hoc opprobrio cū christus sit alienus: natu
ra marie excipit: quā christus de ea assūpsit p
batur. Caro enim iesu est caro marie: quāz sup
astra transfuerit: honorās oēm humanā naturā
et multo magis maternā. Si natura matris est
filius: cōueniens est vt sit filij nature: nō quan
tū ad vnitatē psonē: s. quantū ad vnitatē corpāl
nature. Dec. b. Augu. Et hic tgit ē melior gra
dus in vita fructiua. s. esse in celis nō solū in aīa
sed etiā in corpore. Sed tertius gradus
adhuc est potior: vnde et optimus: videlicet ē ē
altissimo gradu glorie super omnē puram crea
turā. Sic canit ecclesia. Exaltata es sancta dei
genitrix sup choros angelorū. Quāuis sancti i
diuersis ordinibus angelor collocant: superio
ribus vel inferioribus secundū maiores vel mi
nozem charitatē et perfectionem hic acquiritaz:
nullus tamen vel nulla est super omnes ordies
nisi sola maria virgo: que omnes sicut dilectōe
et perfectione gratie transcendit: ita in gloria su
per omnes sublimata est. Unde et beatus hie
ron. in sermone assumptiōis ait. Creditur q
ipse saluator per se totus festinus occurrat: et cū
gaudio matrem secum in throno collocauit: id
est iuxta se pte omnibus. Alias quomodo im
pleuisse creditur quod ipse in lege mandauit.
Honoza patrem tuum et matrem. Adueniens
autem dicere potuit. Veni electa mea scilz ma
ter. Veni de libano: qui interpretatur cādida
tiorat enim dealbata niue cādidius spiritus sū
cti muneribus: veni coronaberis corona glorie
q nō auferet. Ultra actiua auferet post mortē.
Ultra ē pteplatiua hui? seculi: qui per speculū

et in enigmate est: non facile ad facile: sed fructuosis vita et corona non auferit a quoque. Et beatissima virginis. Magnificat anima mea dominum: et exultauit spiritus meus: id est anima mea extra corpus saltauit in deo saluari meo. id est iesu resurgens. Nam ergo non sum in mundo. Et hi discipuli tui. id est electi in mundo sunt: pro quibus rogo: non ut tollas eos de mundo quem habet doctrina illustrare et ad te trahere: sed ut serues eos a malo. Et ego ad te venio ad te deum fontem viuum quem semper totis affectibus percipui.

Alius sermo assumptionis. Capitulum xliij.

Olasi cedrus exaltata sum in libano. Ecclesiastici. xliij. Regula est data a salvatore. Mat. xliij. Qui se humiliat exaltabit. Quasi etiam expresserat patrem mater eius virgo sanctissima in cantico suo dicens. Deposuit potentes de sede: et exaltauit humiles. Illos quos superbos angelos qui arbitrabantur se posse deo equari: quorum primus dixit in corde suo Super astra dei exaltabo solium meum. Sedebo in monte testis: filius ero altissimi. Ita. Deposuit de sedem celestem: et detraxit ad inferos superbia sua. Potentes et in gloria et virtute naturali primos patres nostros deposuit de sede regni paradisi terrestri: ubi perfecte sensualitati dominabantur aialibus cum ceteris: propter superbiam eorum et exilio tradidit mundi huius. Humiles vero angelos exaltauit de gloria perpetua adhibendo: homines quos humiles exaltauit ad eandem gloriam. produciendo finem illud. Qui humiliatus fuerit: erit in gloria. Quanto autem quis magis humiliatus tanto magis a deo exaltatus. Et quod secundus adam dominus iesus humiliatus seipsum: ut ait apostolus phil. ij. profundissime usque ad mortem ignominiosam crucis et usque ad inferos descendendo. Ideo deus pater exaltauit illum super omnes celos: ut in nomine iesu omne genu flectat celestium: terrestrium et infernorum: et omnis lingua confiteatur: quod dominus iesus in gloria est dei patris: ita sanctissima mater eius naturalis et mater nostra spiritualis: que viuificat nos quos prima mater occiderat: quod post filium suum benedictum super omnes angelos et sanctos se humiliavit ideo exaltata est hodie super omnes choros angelorum: vniuersum et sanctorum quod ultra non ascendit: et ideo aptissime dicere potest. Quasi cedrus exaltata sum in libano. Pro cuius declaratione sciendum quod libanus est quidam mons in partibus indee: in quo reperiuntur arbores cedri dicte altissime super omnes arbores: quibus sepe fit mentio in scriptura. Vnde et ps. Altitudine potentie et prosperitatis temporalis comparat altitudini cedrorum: dicens. Vidi impium super exaltatum et eleuatum sicut cedrus libani. Et transiit. scilicet consideratione finis eius: et ecce non erat. In his partibus occidentalibus non reperiuntur tales arbores. Nam cedri que reperiuntur iuxta lo-

ca marina: facientes fructus grossos ut populus: non sunt ille cedri: cum sint puer arbores minores alius. Libanus quoque mons qui interpretatur candidatio: designat statum glorie ubi est perfecta candidatio seu albedo innocentie et puritatis in sanctis: quos iohannes in Apoc. vidit quod erant amici stolis albis. Que quidem albedo claritatis et puritatis ex verbo incarnato in eis procedit: qui ut dicitur Sap. viij. est candor lucis eterne: speculum sine macula: et imago bonitatis dei. Cedrus altissima est diuina maiestas que in libano glorie a sanctis cernitur: etiam sua altitudine. Ad hanc cedrus altissima euolauit ad libanum. Aquila illa gradibus magnarum alarum iohannis euange. per speculationem: et tulit medullam huius cedri que est alba. id est verbum eternum afferens nobis in suo euangelio: cuius ait. In principio erat verbum. Et demum verbum caro factum est et habitauit in nobis. Iohannis de hac cedro cantit ecclesia in sequentibus. Cedrus alta libani confertur mator isopo valle nostra: quod exponens subdit. Verbum euangelium corporari passum est carne assumpta. In isto ergo libano monte glorie exaltata est non ut cedrus que est iesus: sed quasi cedrus: quod super omnes angelos et sanctos eleuata. Unde. b. hiero. in sermone hodierno. Credendum est quod ipse saluator per se totum festinus occurreret et eam secum in throno collocauerit. Idem in principio sermonis. Hec est dies preclara in qua meruit exaltari super choros angelorum: et perire ultra quam infirmitas est nostra: cum eleuatur in dexteram patris. Hec est inquit dies in qua usque ad thronum celstium dinem intemerata et vergo processit: atque in regni solio sublimata: post christum gloriosa reledit. Vnde et cedrus exaltata sum in libano: hec ille. Et bernardus in sermone de assumptione. Quis cogitare sufficit: quod gloriosa hodie mundi regina processit: quanto deuotionis affectu tota ei occursum celestium legionum occurreret multitudo. Quis explicare queat: quod ad thronum glorie canticis sit deducta: quod placido vultu: quod serenae facie. quod leui amplexibus suscepta a filio: et super omnes creaturas exaltata sit: cum eo honore: quo tanta mater digna fuit: cum ea gloria que tantum de cuius filium. Hec. b. bernardus. Et in huius figura habes quod cum. Bersabee que interpretatur puteus sepulchrum: quod plena fuit septiformi aqua gratie spiritus sancti: accederet ad iter cedentem apud filium suum Salomones: ipse occurreret ei reuerenter. in regum. et fecit thronum ei preparari iuxta thronum suum dicens. Fac non esse quicquam denegare sibi pettum. Sic christus verus Salomon thronum se matri preparauit hodie. Et cum ad christum accedit mente pro aliquo postulando: nihil sibi potest denegari. Unde beatus bernardus. Secum accessum ad celum habes o homo. ubi mater stat ante filium scilicet ad orandum pro nobis: filius stat ante patrem ad supplicandum. Mater ostendit filio peccatum et verba filii patri

Capitulum .XLIII.

lat^r & vulnera. Nulla ergo poterit tibi esse expul-
sa ubi sunt tot amoris insignia. De hi^r etia exalta-
tione ait. b. Aug^r ad virginem ipsa loqns. Tibi
thron^r glorie regis collocat in aula regni: teq^r
ipse rex glorie vt matrem vera^r & decora sp^rsam
pre omnibus diliges: amoris amplexu associat.
Sibi dicat ergo. Quasi cedrus exaltata suz in
libano n^r solu aute auctoritatib^r sac^rtoz & ecclie
ac figura scripture: s^r ratioe pbatur exaltata. b.
Mariam sup^r omnes angelos & sac^rtos. Manet
etia regula firma tradita per ps. & p^rfirmata p
christu: q^r reddet deus vniciq^r s^r opa sua. Ita
at^r q^r sic nullu malu ipunitu: q^r de^r peccatu sine
vltioe n^r patit. ait. b. Grego. de pe. di. i. Ita nul-
lu bonu i^r emuneratu: ita q^r et qui dederit po-
tu aque frigide in noie discipuli: no p^rdet merce-
de. Mat. ix. Sicut at^r vnusquisq^r prop^ria mer-
cede accipiet s^r prop^riu labori: vt ait ap^rlus qd
theologi intelligunt de p^rmo accidit: ita vn^r
quisq^r qualitate p^remij essentialis recipiet a deo
quod p^rsistit in visione & fructuone eius s^r gra-
du charitatis hic habite: vt qui cu maiori chari-
tate deo seruerit: in quocunq^r statu etia i^rmo lat
call: malus p^remiu recipiet q^r alter in maria di-
gnitate vel scia cu minori charitate. Itaq^r cu. b.
maria fuerit plena charitate & dilectioe: vt canit
ecclesia: sicut & plena gra sup^r oem puram crea-
tura: etia sup^r p^remij ordinis seraphi. Unde & ipa
ait can. i. Introduxit me rex in cella vinaria. s.
gratiaz & virtutu & ordinauit in me charitates.
Nullus sanctus adeo fuit quin aliquando aliq^r
egerit: & si non cotra: salt^r p^reter ordinem charita-
tis nisi. b. maria. Cu at^r noue sint ordines ange-
loz: super quos oes fuit exaltata: ad quos sac^rti
sumus in diuersis ordinib^r s^r varietate meri-
toz. Oes proprietates ipsoz ordinu reperim^r
tur in. b. maria & officia cu maiori excellentia cha-
ritatis. Ideo merito exaltata su ait sicut ced^r
libani. Un^r & ad singulos ordines pcedam^r ad q^r
hodie puenit & transcendit. Assupta est maria
i celu gaudet angel^r & collaudat filiu dei. .s. i.

Ascendens ergo in celu puenit
ad p^rimu ordi-
ne angeloz. Hor tres sunt proprietates s^r m al-
ber. vbi sup^r . Prima est q^r immediate ordinat^r
ad humana hierarchia quasi magis et propinq^r
pfectiores in hoibus i natura. Unde christus.
Qui minor est in regno celoz. s. de infimo ordi-
ne angeloz: maior est illo. s. Jo. baptista q^r ma-
ior nemo surrexit mathei. xi. Ista p^rbetas pue-
nit. b. marie: s^r euz excellentia: ipsa. n. super nos
immediatoz nob^r q^r angel^r q^r etia couenit nob^r s^r
cu in natura humana: quod angel^r non h^r i euz
no h^r corpora. Unde angel^r & si sint nob^r pla-
tis: non tamen fratres vel filij. Sed. b. maria s^r
mul p^rclata: mater: filia: & soror^r nostra. Se-
cunda p^rop^rietas angelozum est: q^r maxie sunt

nob^r noti: magisq^r alijs: q^r frequenter visitat sc^ros
& appar^ret eis in diuersis formis: & hec proprie-
tas puenit. b. marie cu existentia. Na angel^r et
infimi sunt nob^r tñ noti & paucis p^rois & nos
eis per intelligentia & imperfecte. Sicut. n. ocu-
lus noctue se h^r ad lumē solis: ita intellectus n^r
ad illa manifestissima nature & sbas sepatas: ait
p^rhs. Sed. b. maria est nob^r nota etia per expi-
entia. Ex te: ait sapies: cognosce que sunt proxi-
mi tui. Cu g^r habuerit veras p^rditiones natura-
les hois per similitudinez nostra possum^r & ipas
cognoscere. Sitr & ipa cognoscit infirmitatem
nostra per expientia ex his que passa est hic di-
dicit. Unde sicut no hemus pontifice. s. christu
qui no possit copati infirmitatib^r nostris: ita nec
deficit nob^r patrona que copat^r miseris no-
stris. Tertia p^rop^rietas est: q^r singuli eoz
singulos hoies custodiunt: s^r illud ps. Angel^r
suis mandauit de te vt custodiant te in oib^r vijs
tuis. Et. b. hiero. sup^r mat. dicit. Magna p^rius
dignitas alaz: vt vnaqueq^r ab exordio natu-
tis sue habeat angelu sibi delegatu. Et hanc p-
prietate custodie. b. ma. h^r euz excellentia. Nam
vbi angel^r custodiunt singuli singulos hoies ipa
& custodit vtr^r singulos & singulariter vnuerlos
Singuli. n. seruo^r p^rosunt sibi commissis: dñe at^r
& dñi est custodia & p^rudentia v^ris. Et q^r o^r sile
suu appetit simile: videntes ea angel^r eis simile
in hi^r virtutib^r et dicit. Quo progred^ris vtr^r
g^r p^rudentissima noli nos derelinquere o dñe: s^r
sup^r nos fidem tua colloca. Quibus ipa. Non
vos o filij desero: s^r maiora mihi sunt gaudioru
p^remia seruata. .s. ii.

Ascendit ergo ad ordinem archa-
geloz s^r m: q^r s^r m
dio. vt refert alber. vbi sup^r . tres vident^r hie
p^rop^rietates. Pax prima est a sup^riorib^r cōicare.
i. ab angelis sup^riorib^r recipere illuinationem.
Hac habuit. b. Maria: ipsa eni maxime cōica-
tionē bonorum sp^ritualiu^r donoz accepti a su-
periorib^r. Unde. Luce. i. dictu fuit ei ab archa-
gelo. Sp^rs sanctus superueniet in te ad instruē-
dum modum dominice incarnationis: & plusq^r
in omnibus alijs sanctis veniet in te. Aligenim
sancti acceperunt a superioribus gratia creatā
id est a deo particulariter. Ipsa beata Maria
gratiam creatam vnuerfaliter: increatam id est
deum singulariter scilicet de ea carnem assūme-
do. Secunda p^rop^rietas est super inf^rio-
res esse angelos v^r homines: illuminando & re-
gendo. s. p^residentes ciuitatum. Unde et Sa-
biel Danielē istruxit & docuit de liberatiōe fu-
tura populi israel: de captiuitate tēporali & sp^r-
rituali: de potestate ei. b. li. Hac cōditione bea-
ta Maria habuit euz p^reminentia. Nam alijs
ex ordine isto sūt super aliquos: & nullus super
omnes: ipsa autem est sup^r omnes archangelos

et angelos et homines. Item qd angeli et aliqui facti sunt sup alios: hoc est ex gra tñ collata eis a deo. Ipsa at. b. maria ex gratia hoc bz et iusticia et natura. Naturaliter enim mater regis est regina: et nō solū ex gratia: s. natura instigante iusticia hoc dictante: est sup oēs qui sunt in regno filij. Filius ei dñs iesus qui est rex regū et dñs dñm ntrū: vt dicit iōā. in Apoc. in. xix. Ergo et ipsa sup oēs de regno eius cui data est oīs potestas in celo et in terra. Que canit ecclesia regina celoz: mater regis angeloz. Tertia proprietates est inferiores ad superiora reducere: ad pteplanda et diligenda celestia: et exequenda diuina mandata. Hoc opata est. b. maria in summo. Nam ipsa sola habuit oēs inferiores reducere et reduxit tanq mediatrix reconciliationis et adiutrix redemptionis: et angeloz numerū restaurauit et subuenit ruine ante conspectū dñi: vt dicitur in figura de sancta Iudith caplo. xij. Et hoīem lapsū reuocauit ad supos. Transiente ergo ea per ordinē istū exultat pre ceteris. Gabriel ille archangelus: qui eā in mundo officiosissime salutauerat dicens. Que gratia plena: et oēs pūocat ad eā laudandā et magnificandū: dicens. Hec est illa sanctissima que dñi fidē humiliter dedit vñs meis: missus ex hac celesti curia celi opificē in se corporauit et hoīes ad societate nostrā perduxit: benedicam patrē et filiū cū sancto spiritu: qui hoc in ea operatus est: et laudemus et superexaltem eū in secula. §. III.

Ex eo ordine ad tertiu euolauit. s. principatū. Et hi s. Alber. vbi supra: habent tres proprietates. Prima est primi principij habere imitationē. I. dei. Ii sup prouincias et regna disponunt e qui bus vnus fuit michael ille qui armatus apparuit Iosue in adiutorium populi dei. Istam proprietatem habuit. b. maria supereminenter. Imitatur enim primum principium deum in maiestate: in boni cōicatione: in cōicada cōitate. Fuit enim imūnis ab omni corruptiōe peccati. Et incorruptio facit proximū deo: vt dicitur sapientie. vi. Cōicauit bona sua filiū suū sapiam: de q dicit Sap. vii. Quid bonoz mater ē: quā sine inuidia cōico: et honestatē ei non abscondo. Infinitus thesaurus ipsa sapia ē hoībus. In cōicanda et exhibenda pietate ecclesiastici. xxiij. Quasi oliua speciosa in campis que oleū producit significans lenitatē et pietatē et in cāpis patētur. Secunda proprietates est inferiorū ad primum principium reductuum. I. reducere ea que hnt disponere ad deū: qui est principius principioz. I. causaz. Hoc habuit. b. maria in summo: qz ipsa de vltimo fecit primum et de primo vltimū: immo oia et oēs creaturā in homine: reduxit ad illum a quo exierūt: et ipsi personaliter vniendo. Unde ipsa est illa fortis mulier de qua prouer. vlti.

Titulus precū de vltimis finibus. I. diuinitate et humanitate coniunctis: hominem predictū redemit: ad regnā celestia perduxit. Tertia proprietates est principalium virtutū ornatu: scilicet plus ceteris inferioribus: vt sapientie: charitatis: prudentie. et bi. Quod plenius habuit. b. maria. Unde. b. bernar. in sermone. ait. Ipsi celestis curie principes in consideratione tante nouitatis. Prius. s. exaltationis clamant non sine admiratione. Que est ista que descendit de deserto de delicijs affluens. Quasi manifestius dicat. Que est ista que sub sole vbi nihil nisi labor et dolor et afflictio spiritus ascendit: de litijs spiritualibus affluens. Quid delicias dixerim nisi virginatis decus cum munere fecunditatis: humilitatis insigne: distillantem charitatis fauum: misericordie viscera: plenitudines gratie: prerogatiua glorie singularis: hec ille. Oña nostra si inuenimus gratiam in conspectu tuo: et si multe filie sanctarū alarū congregauerunt diuitias virtutū tuā in supgressas vniuersas: ex quo ornatū precipuum virtutum habes: quod nostris est proprium: placeat in ordine nro vt principissa residere. Ad quas illa. Ego qdē vobiscū sū oib dieb ad brauiū tñ seqr sup ne vocationis mibi a dño pparatā. §. III.

Ad secundā hie archia pueniens venit pmo ad ordinē potestatiū. Quorum tres sūt proprietates s. Alber. Prima est ordinis et dignitatu moditū. Horum officium dignitatis est coercere diabolicas potestates: ne hoīb nocēat quātū vellent. Et cū maligni spiritus percusserunt occidētes oia primogēita egyptioz: s. m illō ps. Immissioes per āgelos malos: potestates angelice repellerūt maliciā eoz: ne otigerē possent familias hebreoz. Istā cōditōem habuit beata Maria excellētissime: qz dignitatē virginis cū modis ante et post: et demōes cohercet quod die a nocumēto hominū: vt patet in multis exemplis: in quibus ipsa beata Maria eripuit maritos peccatores de manibus diaboli quo ad corpus et quo ad alaz. Unde ecclesia quod die ei dicit orādo. Tu nos ab hoste protege: i bona mortis suscipe quando sūt maiores eius insidie. Secūda proprietates potestatiū est esse alioz ordinatiū. Et hoc in summo habuit beata Maria. Nam fuit prima ordinis virginū inuētrix. Fecit enī prima solē votū virginis. Ordinum etiam angeloz fuit reparatrix: et restauratrix. Precipue autem virgines ostēdūt magnam potestatem sup sensualitate sua superando delectatōes venereas que maxie impugnat. Et vbi vt dicit beatus Hiero. est frequens pugna et rara victoria. Unde vt ipse ait. In carne esse et preter carnez viuere: angelicus est nō humanus: immo et maiores potestatis videri: quia

hic ex carne pugna: ibi euz nulla sit caro nulluz eius preliuz. Et ideo vgnitas dicitur a virtute seu virore: quia habet magnam potestatem in se ut virtus sit et non combustus igne concupiscentie. Tertia proprietas est esse actiuu in his ad que exequenda mittunt: quod beata maria in summo habuit. Nam actus virtutum exercuit secundum modum patrie quantum ad perfectionem: secundum statum vie quantum ad conditionem meriti. Fuit et reductionu per exemplum: quod sui exemplo virtutu alios reduxit ad operationem virtutum. Unde dicit stella maris. Videntes ergo eaz filie syo angelice potestates: dixerunt. Quidne nobiscum o dñia potentissima: tu enim terribilis es de monijs ut castrorum acies ordinata: et ideo iuuare boies nobiscum poteris contra malignos spiritus eos sine cessatione infestantes. Et illa. Expedit vobis ut ego vadā supius: quo mihi locum parauit dilectissimū fili: et iuxta eū residēs: copio si demones pro vobis preualebo. §. V.

Post illos ergo ingreditur chorū virtutum. De quibus potest intelligi quod christus ait Luce. xxi. Virtutes celorum mouebuntur: scilicet in aduentu secundo christi iudicis: scilicet amoueuntur: seu remouebuntur ab officio mouendi celos. Philosophi enim ponunt ibas separatas: scilicet angelos mouere celos: et ad quorum motum celi et planete influunt in ista inferiora: et corrumpuntur et generantur res inferiores et corporales. Et tunc. n. cessabit: omnis motus celorum: et ideo remouebuntur angeli qui dicuntur virtutes ab hoc exercitio. Hanc finem habet triplex est proprietas. Prima est incalculabilis virilitas que consistit in resistentia contrariis: in aggressionem arduum: et tolerantiam mali. Per has virtutes angelicas ut dicitur b. Grego. sunt miracula in quibus resistit naturalis proprietas rei. Sicut quod cecus videat: mortuus resurgat: hanc natura non habet sed consuetudo nature est in contrarium: tamen viriliter ut ministri dei hoc agunt. Ardua et sunt et insolita que faciunt. Tolerant et hec fieri per malos ipsius coopantibus. Unde reprobi dicunt in die iudicii. Quidne in nocte tuo virtutes multas fecimus. Patet. viij. Hoc beata maria habuit in summo: nam legamur in vita sua non fecisse miracula nunc quotidie innumera facit. Sed et vita sua tota miraculosa. Unde. n. dicitur b. Grego. Miraculum est. scilicet virtus sibi patientem esse quod demones eicerent: carnem vincere quod gigante ut dauid occidere. Omne peccatum. scilicet peccatum ipsa vicit. Arduum altissime paupertatis assumpsit. Tolerantiam summam in filij passionis sustinuit. Secunda proprietas virtutum. Nullius imbecillitatis tarditas. scilicet nulla imbecillitate habet ex qua tardus sint ad dei voluntatem exequenda ut celos mouendos: unde ps. Benedicite dño oēs angeli eius: potentes virtute: qui facitis verbum

eius: ad audiendam vocem sermonum eius scilicet dei. Hoc deus ad eos est insinuatō voluntatis eius ad eos circa aliquod agendum: qua facta subito erequunt. Hoc et b. maria perfectissime egit. Quia conceptio filio: audito conceptu helisabet ab angelo exurgens marie abiit cum festinatione in montana ut visitaret eam et ipse seruiret. Audito quod futurum erat quod herodes quereretur iesu recenter natum ad perdendum eum: subito nocte surrexit et secessit in egyptum ut admonuerat angelus mat. ij. Tertia proprietas virtutum ad inferiores largitas siue angelos inferiores illuminandos: siue homines adiuvandos et subueniendos in diuersis miserijs constitutos infirmitatum et huiusmodi. Sed nulla pura creatura largior reperitur b. maria. Virtutes quod dant donum dei: hec dedit ipsi deo. Hec. n. ut ait b. hiero. dedit celis gloriam: terris deum: pacemque refundit: finem vitij: vite ordinem: moribus disciplinam. Videntes ergo virtuosissimam per castra eorum transcurrentem: beatissimam predicauerunt cupientes eius fructu sociare familiari. Et illa: congratulor valde de vestris virtutibus: sed virtus altissimi que obuiat mihi. scilicet fili: quod ob umbram carnis qua texit lucem sue deitatis ad superiora me vocat. §. VI.

Ad sextum igitur ordine ascendit qui donationes dicunt: qui primi sunt ex assistentibus christo diuine maiestatis et nunquam ad nos missi: sed alios inferiores ipsi mittentes et de mysterijs eorum disponentes. Qualis forte fuit angelus ille qui misit alium angelum ad zachariam vnum ex duodecim prophetis minoribus qui diceret ei. Hec ciuitas absque muro erit pro multitudine populi. Horum proprietates ponit Dionysius in libro de celestibus hierarchia capitulo octauo: et declarat Albertus vbi supra ex verbis ipsius Dionysij elici dominatōnū proprietates: et videtur per contrarium ad defectus qui reperiuntur in dominatōnibus seu dominis huius mundi: quia tales defectus non sunt in istis dominatōnibus celestibus: et tales proprietates decem perfectas ostendit fuisse in beata virgine. Sed hic tantum tres ponam. Est ergo prima harum trium ab hostibus inuicibilitas. Domini temporales aliqui sunt ita potentes: quod multa prelia vincunt: et multis nationibus dominantur: ut Alexander magnus. Iulius cesar. Iudas machabeus. Josaphat rex et alij. Nullus tamen fuit qui aliquando non vinceretur. Sed dominatōnes angelice nunquam superantur ab aliquo: quod ab aliquo impediuntur a dispositione eorum. Beatissima autem virgo omnes superat dominatōnes: non enim solum vicit serpentes antiquum: et draconem rufum: cuius potentie non est similis super terram in seipsa: et capita eius septem contriuit scilicet principia vitiorum. Sed et predam totius humani generis ab eo abstrulit: in ea nam corpea spiritum nature angelice superauit

T Supbia victricē diaboli vicit: et tā de diabo-
lo q̄ de mundo q̄ de se ipsa q̄ de oibus angelis
supgradiens in iūphauit: et quod oibus alijs al-
titus est: contra ipsū deum fortis fuit: q̄ deus de
celis ad terram vīculis carnis ligatū: et chari-
tate vulneratū in gremio vteri sui beatissime vir-
ginitatis carcere captiuauit. **S**ecunda pro-
prietas dñatōis ē liberalis seueritas: per quod
potest intelligi vel mediū inter auariciā et prodi-
galitatem: vel medium inter excessum iusticie
qui dicitur rigor et excessū misericordie qui di-
citur remissio. Quidā enī dñi sunt nimis libe-
rales. i. prodigi: et quidā sunt nimis seueri. i. aua-
ri. **S**ed mediū est liberalis seueritas que vtiq̄
est in dñationibus celestibus. Similiter quidā
dñi tēporales sunt nimis iusti per rigore: quidā
nimis misericordes per remissionē: mediū est li-
beralis seueritas. **I**n oibus his excellit dñatio
nes. b. maria. **I**unq̄. n. dedit. b. maria cui non
esset dandū: vel qñ nō esset dandū qd̄ p̄tinet ad
prodigalitatem: prout faciūt dñi tēporales in pō-
pis: ludis: et nimis et hi. **B**eata enim maria de-
dit omne dandum: deo mundū: deū mundo: ho-
minibus celū. **A**lij dñi mundi sunt nimis auari:
nō subueniētes paupib⁹: s̄ aliena a subditis ra-
pientes: et talis aggrauantes. **S**ed. b. maria nō
fuit tenax sbe. **S**ed aux sibi a magis oblatū ci-
to: vt ait. b. **B**ernar. paupibus erogauit. **Q**ui
dam dñi tēporales sūt nimis seueri et crudeles i
puniēdo: et quidā nimis misericordes seu remis-
si in nō puniēdo alios: vel etiā sibi ipsis nimis
p̄descendētes et complacentes sensualitati sue.
Alij nimis indiscreti. **S**ed in oib⁹ mediū tenuit
b. maria nullā admittens delectationē corpori i
debitā: necessitatē sibi nō subtrahens: ita miseri
coris peccatoribus pueris q̄ iusticia penitēte
a nullo deserat si miam p̄sequi desiderat. **T**er-
tia proprietates est null⁹ subiectionis egestas et
in nullo vanitas. **D**ñi tēporales ita dñant sub-
ditis: q̄ ipsi et indigent seruitio subditorū: nul-
lus est ita potens dñs: quin egeat alijs: quātm̄
mo quāto maius dñus habet: tāto plurib⁹ alio-
rū seruitijs eget. **D**ñatōes at angelice non ha-
bēt istam indigentia seruitutis: quo ad suos in-
feriores: q̄ nō ab eis illuminant: egent tñ auxi-
lio et seruitio illuinationis in multis: quo ad sup-
iores suos angelos. **S**ed in hoc excellit. b. ma-
ria q̄ cū sit supior omni creatura angelica: non
eget seruitio creature: s̄ solius creatoris. **E**x do-
minio frequēter insurgit multa vanitas in dñis
ipalis gl̄ie vt pater p̄ exēplū dauid faciētis po-
pulū nūerare vt gl̄iare in multitudine ei⁹. **S**z
dñatōes nullā huius vanitatē sentiūt. **E**t mul-
tomagis. b. maria q̄ quātoplus ceteris ḡe hūit
tanto se magis hūiliauit: matrē dei faciā se acil-
lā vocans. **E**t iō si dñatōes in ordine suo vt dñā-
tricē oīum collocari peterēt diceret eis: q̄si ce-

drus exaltata sū in libano: scriptū ē de me: et iō
vt iplēat scriptura: p̄ponet sup oēs vos eleua-
ri sic cedr⁹ sup oēs arbores eleuaf. .s. VII.
Perueniēs inde ad tertiā hie
rarchiā. p̄-
mo occurrit septimo ordini qui throni dicitur
.i. sedes dei. **I**si sunt fm. b. **H**ic. per quos deus
sua iudicia nobis occulta decernit: q̄b⁹ de mun-
do dispōit: ps. de eo ait. **Q**ui sedes sup thronū
et iudicas equitatē. **H**ic inter ceteras pōit **A**-
lber. tres proprietates. **E**t prima est celsitudo.
Thronū regis ponit in altū super alias sedes:
et isti throni sūt iferiorib⁹ angelis sublimiores p̄-
fectōe. **I**udicia et di eis attributa sūt valde alta
et a noticia n̄ra remota ps. **I**udicia dei abyssus
multa. **A**byssus importat profundū aquarū cu-
ius nō est inuenire finē. **E**nde et **E**ccī. **A**lta p̄o-
funditas. i. iudiciorū dei quis inuestigabit: vt. i. q̄
q̄ inueniat rationē eorū. **Q**uod intelligēs ap̄s
ad r. oia. xi. clamat dicens. **A**ltitudo sapien-
tie et scie dei: q̄ incōprehensibilia sūt iudicia ei⁹.
Non est ergo intrandum istaz abyssi: et causas
aut ratios querere ipsorū iudiciorū: quare istuz
trahat illum non trahat. **Q**ui p̄spiratē tribuat
alij aduersitatem: sed sapientie eius relinquere
qui omnia bene fecit. **H**ec proprietates habetur
a. bea. maria. **I**psa est illa sedes seraphina quā
vidit ezechiel propheta super firmamentū capi-
tulo primo: hec est omnium sanctorū altitudo
in gloria confirmatorum: vt pote exaltata sup
choros angelorum. **E**t beat⁹ **B**ernar. dicit **S**i
celum te vocem altior existis. **S**ecunda pro-
prietates est regis delatio. **S**edes enim defert re-
gem sibi sedentē hinc inde: et per sua iudicia i di-
uersis locis gentibus et modis quodam modo
deus refertur circūquaq̄. **E**t beata virgo et ve-
rus thronus **S**alomonis detulit eum de celo i
mundum: et in mundo de loco ad locū: q̄ de na-
zareth vbi conceptus: in bethleem vbi natus ē
de bethleem in hierusalem in templo p̄senta-
tus. **P**ostea in egyptū translatus: et huiusmōi.
Hoc est fertulū. i. sedes a ferendo dictū: quod fe-
cit sibi rex salomon vt dicitur **P**anti. iiij. **D**e li-
guis libani. i. de virtutib⁹: quasi patre celestis.
Libanus enim vt dictū est sup̄a significat sta-
tum glorie. **I**nterpretatur enim cādidatio. **I**psa
buit enim perfectionem virtutum: quasi ad mo-
dum patris: reclinatorum fecit argenteus. **H**ec
est puritas ei⁹ per quam in ea requieuit. **A**scen-
sum purpureum id est charitatem per quam ad
eam accessit media charitate cōsecrauit: quia to-
tum hoc egit ex sua dilectione. **T**ertia pprie-
tas thronorū est familiaris apertio: q̄ de ape-
rit eis vt magis propinquis et familiarib⁹ se cre-
ta iudiciorū suorum. **S**ed certe nulli magis oc-
cultā sapientie sua manifestauit q̄ virgini matri
sue. **E**nde. b. **B**ernar. **Q**ualis splendor ille in-

accessibilis virginis se infuderit visceribus: soli
datus est seire cui soli datus est experiri. Et hoc ē
illud quartū de quo dicitur proverbiis. xxx. p. sa
lomōne sapientissimū. **T**ria sunt mihi iquit
difficilia ad cognoscendū: et quarcū penit' igno
ro. s. viam viri in adolescentula sua. i. in virgine
quomodo. s. de ea incarnat' sit. **U**nde et iōānes
plusq' propheta dicit se non dignū soluere corz
glam, calcamentoz christi. i. declarare mysteriū
incarnationis. Nam se hic firmat virgo beatis
sima dicens. Ego in altissimis habito: et thron'
me' in colūna nubis. i. iuxta nubē hūanitatis xpi
q' sole regit dinitas q' colūna ē ecclesie. **§. VIII.**

In ordinē cherubin ingredit'
tur plenitudo scientie: quia maiorem de diuinis
noticiā habet oibus inferioribus: et hi in circū
tu diuine maiestatis assistentes tres habet pro
prietates fm dion. s. esse reductiuū: actiuū et
exemplatiuū. **E**t primum. s. esse reductiuū
intelligit fm cōmentatorem: quia ad deum ten
dunt et reductunt omnes cogitatus suos et effec
tus circa alia. Et licet oēs angeli hoc faciāt: ipsi
tamen quodāz modo excellentiori. Non defuit
hoc beate marie: sed omnia reductibilia ad deū
reduxit. Ipsa enī est mulier illa euāgelica: que
tria fata. s. corpus: animā: et diuinitatem i vna p
sona christi coniunxit: per quod naturaz in pri
mū immo super primū statum institutionis re
duxit: quia et si innocentia et perfectā gratiā ha
bebat in illo statu de humana natura: non tamē
deitātē vntrā. Nec est mulier que lucernā accen
dit per quā diagma decima reperta est. Luce.
xv. **S**ecunda proprietas est esse actiuū: qd
fm cōmentatorem intelligit: qz fm deum ince
dunt. i. deum imitātur in actibus suis quodā ex
cellentiori modo. Hoc egit. bea. maria. **U**nde
odilio ait. **U**nū pro certo scimus qz omnis ma
rie actio et intentio semper intenta fuit in dño.
Et ut dicit Alber. Dei formissimos act' hūit:
in sumo actu deū imitata est: quando deum ge
nuit: et ipsa deū et hominē generauit. **T**ertia p
prietas est esse exemplatiuū quod fm cōmenta
torē intelligit: vt fm exemplū suū hoc faciant si
ue ipsi cherubin fm exemplar diuine sapientie
quod est verbū dei faciāt actus suos: quod exē
plar limpidius iuuere: siue inferiores faciant
fm exēplum quod habent a cherubin in multis
Hāc etiam proprietatem habuit beata maria q'
oibus recreādis speculū et exemplar omnis sā
citatatis extitit. **U**nde. b. Ambro. in libro de vir
ginitate. Sit vobis tanq' in imagine descripta
vita marie: in qua tanq' in speculo relucet insi
gne probitatis et forma virtutis: hinc sumat exē
pla viuendi. **E**xultate autē gloriosa virgine de
tāta plenitudine scientie. **H**or agminū ipsa ma
ter sapientie non se inter se collocat: sed ascendit

sup cherubin et volat: vt ait ps. Volant sup
pēnas ventoz. i. sup oēs subtilitates perfectio
nū alaz sanctaz.

Et supremū ordinem. **S**eraphin
intuens circundata
ab eis ardentissimā charitatem eoz ad deū col
laudat: propterea seraphin dicuntur. i. incendē
tes: qz super oēs ordines angeloz et sanctorum
diuino amore incensi sunt: qui est vinculum per
fectiōis. **H**is assignat dion. octo proprietates:
Sed tantum hic tres ponent: que oēs fuerunt
eminenter in. b. maria. **P**rima proprietas ē
incessabile. **S**icut. n. ignis a q' denominatur in
cessāter agit in materiā sibi appositā: et nonq' di
cit sufficit: vt habetur prover. pen. ita amor dei
nunq' est oclusus. i. non permittit hominem esse
occlusū. **O**peratur enim magna si est. **S**ic se
raphin incensi diuino amore: non cessāt clama
re quotidie vna voce dicentes. Sanctus san
ctus sanctus: dñs deus sabaoth: perfectus cete
ris deū contemplātes et laudantes. **S**ed ince
ssabilitatem habuit beata maria super seraphin:
quod sic probat Alber. **M**agis incessabile ē qd
non cessat nec potest modo cessare: nec vnq' po
tuit cessare qd non cessat et nō potest cessare:
s. tamen potuit aliquādo cessare. **S**ed charitas
seraphin et si non pōt modo: potuit tamē aliquā
do cessare. s. in prima eozum conditione: qd pa
tet per exemplum luciferi: qui fm. b. Grego. su
premus fuit de ordine seraphin: qui a charitate
sibi collata decidit de celo. **S**ed charitas beate
marie nunq' potuit cessare: quod ostēditur per
hoc: qz charitas non potest cessare nisi per mor
tale peccatum. **S**ed ipsa nunq' potuit peccare
mortaliter: qz in vtero sanctificata āre quā posset
peccare: p ipsam sanctificationem ita fuit confir
mata in gratiā et charitate: q' postea peccare nō
potuit etiā venialiter: vnde nec amittere chari
tate: quod tamen potuerunt seraphin agere: et
de facto aliqui amiserūt scilicet Lucifer cū suis
Ergo beata Maria in hoc oēs excellit. **S**e
cūda proprietas est acutus. **E**t exponit cōmen
tator istā acuitatem: sapientie sublimitatē. **S**icut
enim cognitio bonitatis rei mouet ad amandum
eam: ita et amor eius dilatat cognitionem: et in
ducit penetrationem ad intima rei. **E**t in hac
acuitate sapientie beata Maria seraphin sup
at. **U**nde et mater dicitur agnitionis Ecclesia
stici. xliij. quod et. b. Aug'. sic probat. **I**n chri
sto sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei
Christus autem i Maria: ergo omnes thesau
ri sapientie in Maria. **E**t vbi alij participant
sapientiam creatam accidentaliter: ipsa mater
est sapientie increate essentialiter. **T**ertia p
prietas est: non solum calidum: sed et superfer
uidum. **E**t calidum quidem dicitur quia facit
sopitum animum a tumultu et strepitu altaz

verū: quod fuit māgis in .b. maria. **Nā** f3 **Alb.** fortior ē virt^{us} ceteris paribus: q̄ tantūde opaf cum refistētia p̄trari q̄ illa q̄ sine refistētia ⁊ in tranquillitate ⁊ quiete posita. **S3** cuz .b. maria fuerit oīo sopita ab omni passione viciosa: in tu multu posita tribulationum ⁊ persecutionum: que i seraphin non fuere: ideo magis calida seu sopita. **Super** feruidū exponit cōmentator: q̄a dum per ignē amoris extollitur sup se per vīm amoris se expellit a se. **Poc** habuit beata virgo super oēs in sūmo. **Unde** cāt ecclesia. **Vidi** .f. per cōtēplationē speciosā aīa ⁊ corpore: sicut columbā simplicitate ⁊ sanctitate gratie plenitudine. **Unde** sp̄s sanctus apparuit sup christū in baptismo in specie colūbe: ascendente .f. in celum hodie sup riuos aquarū .i. sup oēs choros angelorū cuius odor inestimabilis erat nimis .f. fragrantia virtutū in vestimentis eius .i. cōuerfatione ipsius. **Idē** ipsa maxime fuit expulsa a se per amorē que se totaliter deo dederat: ⁊ totaliter corpore ⁊ aīo deo plena erat: ita q̄ nec corpore nec aīa plus gratie fm statū pro tempore recipere posat. **Et** quāto pl^{us} gfe hūit i se tātē min^{us} hūit de se. **Et** sic cū gfa plena fuit: de se totaliter ex p̄lta fuit. **Unde** .b. biero. **Tōrā** eā incanduerat diuinus amor vt nihil esset in ea quod mūdā^{us} violaret affectus: sed ardor continuus ⁊ ebullētas perfusi amoris. **Ad** hunc igitur supremum ordinē pueniens seraphin seraphica facta maria obstupefcentes de tanta gratie sublimitate cantū eorū quem audiuit isaias .vīc. dicentium: **Sanctus sanctus** ⁊c. **Putarent** in eā dicētes **Sancta** dei mater ⁊ oīum. **Sancta** ego virginitū. **Sancta** mediatrix hominū. **Sancta** regina celorū. **Dea** dei formitate actiū. **Imperatrix** sabaoth exercitū cunctorū angelorū: decet te gloria ⁊ incendio charitatis sublimissimā in supremo ordine nostro nobiscuz residere: vt te perfruiamur o beatissima. **Quibus** illa: valde mihi cōplaceo: sūme congratulor de vestro diuino ardore. **Sed** oportet impleri scripturam: dicentē. **Non** est bonū hominem esse solū faciam^{us} ei adiutorium simile sibi. **Genes. ij.** **Omnes** vtiq̄ sancti ⁊ sancte associati sunt vobiscum: ⁊ alijs ordinū inferiorū: aut associandi quo ad gloriificādos in posterū: ita q̄ nullus eorū solitarius reperitur: sed vnus sanctus cū vno angelo in quocūq̄ ordinū. **Constituit** enim deus terminos populorū iuxta numerū angelorū dei. **Deut. xxiij.** **Sed** cū filius meus qui deus vtiq̄ ⁊ homo est: q̄ homo est: ⁊ si in forma dei: nō rapinā arbitrat^{us} est esse se equalē deo. **Unde** sub deo est: ⁊ q̄ sūme humiliatus ideo sūme sup oēs angelos ⁊ sanctos exaltatus. **Non** decet igitur eū esse solū sed me matrem suā secū iuxta cū data sibi i adiutorū in redemptione: p cōpassionē maximā ⁊ gloriificationē nūc per intercessionē continuam

pro humano genere: vt cū deus peccatis hominū diluio flagellorū minatus fuerit terrā subuertere: ego vt arcus appareā in conspectu ei^{us} indeq̄ recordatus federis sui: reprohietur eisdē ne dissipet mūdū. **Ascēda** igit sup vos ad p̄tem meū ⁊ p̄ez vfm: deū meū ⁊ deū v̄z: vsq̄ ad thronū ei^{us}. **Ipse** .n. me vocat dicēs. **Veni** electa mea mater ⁊ ponā te in thronū meum. **Veni** cordeberis ⁊ regnabis meū. **Sicq̄** collocata ad dexterā filij: dicere valet. **Quasi** cedrus exaltata sū in libano: s3 sicut cedrus super oēs arbores: sic ego super omnes angelos ⁊ factos: quā nos rogare oportet: vt procuret nobis gratiā ⁊ gloriā.

De assumptione alius sermo. **Caplm. xlv.**

Excepit illum **in domū suā.** **Luc.** **Decimo.** **Quāuis** hoc ad litterā dicatur de martha: tamen perfectius illud impletū est in .b. maria: que ⁊ si martha non sit noīe vel p̄sona: est tamen martha interpretatōne. **Nām** interpretat ex hebreo in latinū p̄uocans: ex syro sermone dñatix ex deriuatōe a marte qui fm gentiles est deus belli propter fortitudinem. **Sed** certe ipsa sua perfectiōe virtutū pronocauit deum ad incarnandū de ea: ipsa est dñā celorū ⁊ oīum: ipsa est potentissima ad bellandū pro nobis cōtra maliciā demonū. **Et** vt dicit .b. biero. in sermone huius solēnitatis. **Si** deum ore prophico in sanctis suis laudare iubemur multo magis in veneratiōe beate virginis matris eius: ⁊ quia iter salutis est in laudibus saluatoris: dicente per ps dñō. **Sacrificiū** laudis honorificabit me: illic iter quo ostendā illi salutare dei: ⁊ per maxime laudando matrem ipsius saluatoris. **Si** ergo: vt ait .b. biero. virgo es: lauda: q̄ meruisti esse ⁊ tu quod laudas. **Si** continens es: venerare ⁊ lauda: quia nō aliunde constat vt possis esse continens q̄ ex gratia christi: que fuit plenissime in maria quā laudas. **Si** in coniugio aut peccator es: nihilo minus confitere ⁊ lauda: quia inde oībus misericordia fluxit ⁊ gratia vt laudent. **Et** quāuis nō sit speciosa laus in ore peccatoris: nō cessare: quia inde promittit tibi venia: vnde ⁊ omnibus vt laudes. **Beata** ite q̄ ⁊ gloriōsa virgo maria ait idem ibi: quīs dudū incōparabilis esset vniuersis que sub celo sunt virginibus: vt deceter posset in se suscipere deitatis admixtionē: salua vtrāq̄ natura: tamen cū gratia replet: cū spiritali factio perfundit: cū virtute altissimi obubrahit: f. p̄ciosior meritis cellis: sublimior fastigijs: pulchrior sanctitate: gloriōsior suorū prerogatiuis meritorū: hec ille. **Ex** quib^{us} verbis colligit p̄or: q̄ ipsa dñatix tripliciter excepit Christū i domū suā: excellētī sine cōparatōe q̄ martha. **Excepit** eū p̄ gfe iñfusione in domū suā ale rōa

Capitulum .XLV.

nalis. **E**xcepit eū p ipsius pfone incarnationē in domo. s. vterū virginalis. **E**xcepit eū per glorie receptionē in domū. s. partis intellectualis. **Q**uā istas receptionis christi a virgine maria: notat ps. in versu illo. Domini est assumptio nostra: secundum diuersas eius expositiones: et festum ipsum assumptio vocatur. **S. I.**

Quātū ad primū dicit sapiens. **I**stū tēueris te i-
stanter in timore dñi: cito subuertet dom⁹ tua:
nō quidē materialis edificij vel corporis: sed aie
rōalis quo ad edificij spūale. In istā domū su-
am s. aie sue excepit. b. maria christū per gratiā
habitualiter in vtero matris sanctificata: et po-
stea actualiter exercens se: et crescēs i gratia dei
per actus virtutū. Et sic dñi fuit assumptio sua. i.
id quod assūpsit ex rebus sibi ppositis: cū pue-
nit ad vltimū ratiōis: fuit dñi. i. virtus seu ipse dñs
Et pro huius declaratiōe notandū fm. b. Tho.
in prima 2. q. cū quis primo attingit ad vltimū ra-
tionis: primū qd occurrit aie agendū est vt psti-
tuat sibi finē in operibus suis ad quē dirigat ea
q̄ facit. **S**ic. n. vt ait phs agūt pp finē: si psti-
tuam⁹ nobis p fine vltio mūdū vel ea q̄ in mun-
do sūt. s. voluptates: diuitias: honores: et hī: et
vt vltimū finē: ad illa psequēda faciū pncipa-
liter opa nostra: post potētes dei mandata et la-
lutē aie. **S**ed si pstituiam⁹ et proponamus nob
deū et vltimū finē: ad quē dirigam⁹ opa nra intē-
dentes ei placere: cauere a vitijs et virtuose ope-
rari: tunc meritoze incipimus operari: et chri-
stus quē receperam⁹ i domo aie nostre per gra-
tiā in b. pñsino qd ad habitū: tūc eū recipim⁹ qd
ad actū. i. meritoziū opandū. **C**ui⁹. n. finis bon⁹
est: et ipsū qd bonū ē. **S**icut ecōtra. **C**uius finis
malus ē: et ipsū opus malū est. fm phs. **E**t ex eo
christus recedit a domo aie nostre. **U**n. b. hie.
in li. 3. **I**ouinianū. **S**i suscipim⁹ xpm in hospi-
tjs pectoris nostri. s. per gratiā et bona opa fu-
gam⁹ diabolu. **S**i at peccauerim⁹: et p tanuā pec-
cati diabolus ingressus fuerit: illico **C**hris⁹ re-
cedit de pe. di. q. li. enī. **E**t ideo in illa etate pueri
li debent pueri duci ad predicatorēs: et frequēter
admoneri de morib⁹: qz faciles sūt ad recipiēdū
oēm ipressionē boni vel mali quod eis pponit:
et ad quod applicant vt mollis cera. **S**ic. b. ma-
ria et si in vtero matris fuerit sanctificata: tū ad
vltimū pueniens rōis: et cito pp optimā cōplexiōez
elegit optimā partē: deum et hominem pro vlti-
mo fine in omnibus operibus sibi pstituens.
Semp in gratia crescēs: et dñm assumens pro
omni sua quiete et fine. **E**xcepit eū in domū suā
aie sue dicens cū hieremia. **T**ren. iij. **P**ars mea
dñs: propterea expectabo eū: bonus ē dñs spe-
rantib⁹ in se aie querenti eū. **E**xcepit ergo chri-
stū in domū aie sue ad virtuose operandū. b. am-
bro. in li. de virginitas. **P**rima marie virt⁹ fū

damentū oīum virtutū et custos: est humilitas
ipsa de qua gloriatur dicens. **R**espexit humili-
tatē ancille sue. **E**cce. n. ex hoc beatā me dicent
oēs generationes. **P**rimū discendi incitamen-
tū nobilitas est magistri: deinde merces laboris
Merces aut laboris optimi fruct⁹ beatitudo.
Quid autē nobilius matre dñi: quid splēdidi⁹
ea quā splendor elegit paterne glorie. **Q**uid ca-
stius ea que corpus christi sine contagione cor-
poris generauit: et tamē solā hūilitatē respex-
it dñm proficetur. **N**ec ille. **M**erces hui⁹ labo-
ris est beatitudo. **E**cce. n. ex hoc beatā
me dicēt omnes generationes. **Q**ui eim fuerit
humiliatus: erit in gloria. ait **S**alomon. **D**e hu-
militate hic practica pone. **S. II.**

Quātū ad secundū dicit apłs. ij.
Cozin. v. **S**i terre-
stris dom⁹ nostra dissoluat. i. corpus: habem⁹
in celis domū non manufactā. **I**n istam domū
intrauit dei filius. i. in vterū virginalē: quando
verbū caro factū est de virgine maria. **U**n dicē
verissime potuit. **D**ñi est assumptio nostra: assū-
ptio dñi. i. quod assumpsit domin⁹ ab hoīe: vide
licet caro sanctissima nostrū est: quia de nostris
purissimis sanguinibus formatū est illud corp⁹
Manifestū est aut q sapiens rē preciosissimā:
nunq̄ poneret in loco ignobili. **N**on enī ponit
vinū solenne: vel maluaricū: vel balsamus i va-
se imundo: nec gēma vel lapis preciosus vt car-
būculus: adamas: berillus: et hī includeretur
in anulo plumbeo: vel eneo sed aureo. **N**ec ma-
gnus dñs eligeret habitare in domo lutea imū-
da: inornata: sed in domo magna bene edificata
non ruinosā munda et ornata. **S**apientissimus
igit dei fili⁹ castellū h⁹ mundi igrediēs: qz vidit
domū corporis et cordis virginalis: ab eo edifi-
catā fundatā firmiter: qz nec vēti superbie: nec
pluuię concupiscentie: nec fluiā auaritię pe sset
eam vel leuiter mouere: sepiē columnis domo-
rum spiritus sancti sustentatam: fm illud puer.
ix. **S**apientia edificauit sibi domū scidit colū-
nas. vij. mundatā a vitijs ornata virtutibus p-
fectib⁹: declinauit ad habitandū in ea. **E**t mlier
ipsa excepit illū in domū suā. **U**nde cāit ecclā.
Domus pudici pectoris templū repente fit dei
intacta nesciens vix verbo concepit filiū: quod
ante per multa tempora multipharia multisq̄
figuris fuerat pñunciatū. **E**t enī inquit bea.
Bernar: sup missus est: vnus fuit spirit⁹ pphe-
tarū: licet diuersis modis: signis et tpi⁹ candē
rē: diuersi nō diuerso spiritu et pñuiderūt et pñ-
dixerunt. **A**d eim moysi monstratū est i rubro
et igne. **A**aron in virga et flore. **B**edeoni in vel-
lere et roze: hoc apte vidit salomon i muliere for-
tis i precio ei⁹: hoc postea aptius i femina et viro
apertissime **I**saías in virgine et deo: dicens sep-
timo capto. **E**cce virgo concipiet et pariet filiū: et

P

Tirulus .XV.

vocabit nomen eius emmanuel: quod interpretatur nobiscum deus: butirum et mel comedit. Butirum. i. innocentiam: et mel misericordie. hac misericordiam in summo communicavit matri sue: ut sicut ipse est pater misericordiarum: ita et ipsa mater misericordie nuncupetur. Misericordia autem nil dulcius sapit miseris: nil crebrius inuocat: Hinc bea. Bernar. in sermone de assumptione Signum magnum sicut. Non erat bonum nobis hominem esse solum: congruum magis erat ut adesset sexus uterque quorum corruptio non ter defuisset. Fidelis tamen et prepotens mediator dei et hominum christus iesus. Sed in eo diuinam homines reuerentur maiestatem. Absorpta enim videtur in deitatem humanitas: non quod sit mutata substantia: sed assumptio deificata quia scilicet ille homo est una persona cum deo. Non sola autem cantatur in illo misericordia cantatur pariter et iudicium: quia et si didicit ex his que passus est compassione ut misericors fieret: habet tamen et iudicariam potestatem: denique et deus noster ignis consumens est. Quid iueratur homo ad illud accedere itaque iam non videbitur ipsa mulier benedicta octosa. Inuenit equidem et locus eius in hac reconciliatione. Opus enim erat mediatrix ad mediatorem istum. Cruelis enim erat mediatrix: Eva per quam serpens antiquus pestiferum: et ipsi viro virus infudit. Sed fidelis. Maria fecit et pia: que salutis antidotum viris et mulieribus propinavit. Illa suggessit preuaricationem. Hec ingessit redemptorem per conceptum suum: que dei filium excepit in domum suam. Quid ergo ad mariam accedere trepidat humana fragilitas: nihil est in ea austerum: nihil terribile: tota suavis est. hec. b. Bernar. Quia igitur plena misericordia: et nil miseris misericordia dulcius aut crebrius inuocatur ideo frequenter imo continue in nostris miseris quibus plenus sumus recurrendum est: et ipsa inuocanda ut nobis subueniat. Idem. b. Bernar. Sileat misericordiam tuam virgo beata: si quis est: qui inuocatum in necessitatibus suis sibi meminerit de fuisse: hec ille. Hec igitur domus est mie: que excepit patrem misericordiarum in domum suam. §. III.

Quantum ad tertium hodie bea. maria excepit christum plenius et lucundius in domum suam: tam anime quam corporis quia per glorie receptionem. Ita enim fuit recepta in domo patris celestis: ubi sunt multe mansiones. i. differentie premiorum: quod et ipsum recepit in domum sue matris per lumen glorie. Et impletum est illud quod per aggeum predictum. ij. c. Implebo domum istam gloria. Si enim de dilectore suo christus ait Jo. xiiij. ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus scilicet in domo mentis sue ego et pater et spiritus sanctus: multo magis dicendum est

de quolibet sancto perueniente ad gloriam: ubi est perfectissima dilectio: que hic esse non potest: quia beata recipiat christum in domum anime sue per lumen glorie. Qui enim manet in charitate in deo manet per fructum et deus in eo perprehensione: et clara visione. Res. n. amara dicitur esse in amante per cognitionem et affectum. Non fuit autem ista exceptio ceteris sed singularis super omnes ut dicere valeat illud per excellentiam. Dominus est assumptio nostra quasi dicat non angeli vel facti me assumpserunt seu associarunt egressum de mundo sicut legitur de lazaro viceroforo: et de sancto nicolaio: et alijs sanctis. Sed ipse dominus me assumpsit et associavit sibi illud ps. xxvi. Quoniam pater meus. i. mundus et mater mea. i. omnis concupiscentia et mala inclinatio dereliquerunt me: ut nihil sui inuenirent in me: quod nulli sanctorum processu est. Ideo dominus assumpsit me per se personaliter accedens ut magis honoraret. Si. n. dicit. b. hiero. Credendum est quod ipse salvator per se totius festinus aduenerit: et in throno suo collocauerit. Et quod ibi dominus ubi et assit ei. Ideo et milia milium angelorum qui domino ministrant: ut vidit daniel: cum christo aduenerunt. Assumpta est maria in celum ut canit ecclesia. s. a filio gaudet angeli et ceteri eam associantes. Videndum igitur circa huius assumptionem.

Unde assumpta.

Quo modo assumpta.

Quo assumpta.

§. III.

Assumpta utique est de hoc mundo viri bea. hiero. Hodie regia celi de hoc seculo nequa eripit. Sed ut nobis preberet exemplum qui omnes debemus facere transitum istum: voluit sanctissimos viros. i. apostolos in suo transitu adesse. Sacra suscipere: et sine dolore migrata sepulture apostolos demandasse. Testatur autem b. hiero. pauli apostoli discipulus in li. de diuinis nominibus: apostolos interfuisse dormitioni. b. marie et b. ioseph. cum eis. Quod et optauerat ad sui consolationem. Ceterum enim dicit ipsam post ascensionem filij. xij. annis supuixisse: ut sexagenaria esset in morte. Et in hoc nos instruit ut in infirmitatibus grauibz et mortalibus debemus querere habere presentes seruos et seruas dei: qui orationibus instant: verbis ad patiam et penitentiam et fiduciam de diuina misericordia hortentur. Multe enim tunc sunt in sidie diaboli. Sed totum sit contrarium. Non vocatur adiutor nisi corporis. Tota cura est concupiscentiarum quod eis dimittat bona sua. Sacerdos vel seruus dei aliquis vix potest ingredi diuine inducat ad restituendum ablata. Quamvis autem non reperiatur in sacra scriptura ut historia: quod ipsa suscepit sacramenta: tamen pie credi potest hoc fecisse: non quia egerit: sed ut exemplum nobis preberet: sicut et filius suus et baptismum suscepit et eucharistiam. Hoc etiam

Alber. tenet in libro sup missus ē. Igit sic et cō
munionē i fine supsit et extremā vñctionē scōz
Alber. et cōfessionē: nō de pctis q nō hēbat: s; cō
fessionē diuine laudis: se indignā insinuās tantū
bñfici. Cuius cōfessor dicit idēz fuisse Iōānes
euāgelista. Et hoc ē de q debēt sollicitari: tā iſir
mus q amici ei? et notū: vt sacramēta cōfessionis
et cōmunionis: extreme vñctōis suscipiāt i tpe
suo et deuotē: et nō cū amiserit loqā vel sēfū. Ad
grans āt de hoc seculo dolore nō sēfū: vñ i col
lecta dī q in hac die mortē subiit tēporalem: nec
tamē mortis nexib? depzimi potuit id ē dolori
bus mortē. Corpus autē eius ab apostolis vene
rabiliter fuit sepulture mandatū: nō cum pom
pis mūdī: quāuis meret omnē honore: vt pote
q regina: nō solū mūdī s; et celi: non cū clamorib?
bus et incisionib? faciet vel capillorū vt faciunt
satui: s; cū hymnis et lachrymis pñs: sup alta
ri collocatū vel loco emīnētī vt i tēplo: s; i loco
humili. s; in valle Josaphat: vbi ondīt locus se
pulchri ei? humilitatez in fine sicut in vita sem
per insinuans.

Quo modo autē sit assumpta.
Sciendūz q

Cum beatorum associata.
Cum angelorum admiratione.
Cum corporis resurrectione.

De primo sic de beato Martino canit eccle
sia quod refert Sulpicius in el? trāstū scōz
canit numerus angelorū: exultat choro. olumq;
celestiū virtutū. occurrit psallētū exercit? quā
to magis credēdū ē q in assūptōe bñe marie cō
currerit tota celestis curia. An in sermone q i
titulat. Prego. magno glorificem? vginē: quā
hodie paradisus excepit gaudēs: quam angeli
cū laudib? prosequunt? quā angelorūz chorus
venerat. s; vt magistrā eorū: quā martyres bñ
fiant candidati vt martyriū capitaneā: quā sā
ctorū confessorū stolatus cōcelebrat numerus:
vt pñpūā confessorū operū pfectiōez: cui hodie
sanctarū vginū cū suis psalmis victicib? exul
tans occurrit exercit?. Hec ē. n. in cuius vtero
ecclesia cōiuncta ē federe sēpitemo. Hec ille: in
cuius figurā legit. David reducēs archā
dñi in hierusalē cū septē choris et innūera mul
titudine hominū associatū cū magno tripudio
et leticia. i. Regū. vi. Archa ista vt dicit est. b.
Marta: quā David. dñs iesus reduxit i hie
rusalē: associat? cū ingenti gaudio. i. cū septem
differentijs beatorū. s; patriarchis vt Abrahā:
Isaac: et Jacob et alijs pphetis vt Iſaia: Da
uid: hieremias: Ezechiel. et Daniele. apostolorū
vt Iacobi maioris. martyriū vt baptiste Ioan
nēs. Innocentiū machabeorū: stephani et alio
rū confessorū vt symeonis gamalielis et aliorū.
Sanctarū vtrūq; que eā imitate sūt post chri

sti ascensionē. Iā septimus chorus fuit ange
lorū innumerabiliū. Et. b. Hiero. i sermone. Cre
dendū ē festiue genitrici dei obuiā aduenisse mi
litiā: eamq; ingenti lumine circumfluxisse: et ad
thronū eam cū laudibus et canticis pduxisse: ce
lestēq; hierusalē tūc ineffabili leticia exultasse.
Ex immensa autē gloria eius angeli admirātes
fecerūt quēstiones: sicut et christo in celū ascen
dēte. Tandē admirās spūsanctus de ea sic ait.
Que ē ista que sic ascendit per desertū sicut v
gula fumē: ex aromatib? mirre et thuris: et vni
uersū pulueris pigmentarij cantico. i. vt dicit.
b. Hiero. i sermone. Admirat spūsanctus: q;
admirātes facit. s; angelos eius in assūptione.
Ascendit autē de hoc seculo nequā ad celi fasti
giū sicut vīgula diminutue p hūilitatē. Erec
ta tamē p erectā i deū intentionē fumi salietis
et se dilatantis per cōtemplationē et dilectionē.
Ex aromatibus thuris p odoriferā orationez
mirre p verā sēfū mortificationē: et vniūsi pul
ueris pigmentarij: olum. s; virtutū pfectionez.
Quibus respōdet Iſaia. Hec est de qua pre
dixi. Egrediet vīgula de radice iesse: et flos de
radice eius ascendet. s; christus iesus de vīgine
ista. b. Ber. adhec. Virgo vīgula sublimis in
quantū sublime verticē sanctū erigit vīgula ad se
dentē in throno: vīgula ad dñm maiestatis: vīgula
vere planta celestis: plāta pretiosior cūctis: san
ctior vniuersis: o vere lignū vite: quod solū dī
gnū fuit portare fructū salutis. Secūda q;
hierarchia admirans de magnificentia glorie
eius inq;. Que ē ista q pgregit? q aurora con
surgens: pulchra vt luna: electa vt sol: terribil
vt castrorū acies ordinata. Cātico. v. Progred
itur vltra nos: et supra nos graditur quasi au
roza rutilās dilectione. et sicut auroza media est
inter noctem et diē habens satis de luce: sic ista
mediū tenuit inter statū viatorū: qui sūt in noc
te mūdī tenebrosi et iter statū cōprehensorū: q;
sūt in diē clare visionis. Supra omnes enī san
ctos viatores ē et satis propinqua pfectiōi biō
rū fuit. Pulchra vt luna: q; sicut luna plena p
cipue illuminat tenebras noctis: sic ista pecca
tores et tribulatos. Electa vt sol: q; sicut sol il
luminat diē: sic illa iustos et pios: et sicut radios
suos vbiq; diffundit: clarior et pl? iſluens i infe
riorib? q; ceteri planete: sic ista clarior cunctis sā
ctis beneficia sua vbiq; diffūdit. Terribilis vt
castrorū acies ordinata. Terribilis demonijs
pl? omnib? sancti virtutib? oib? armatis. Qui
b? responderet David ps. xliij. dicēs. Hec ē illa
de qua pdixi. Istitit regina a dextris tuis in ue
stitū deaurato circumdata varietate. Regina
vtrūq; celi assistit semp ante deū: recta stetit sine
inclinatōe ad aliquod malum: a dextris. s; in po
riorib? glorie: i vestitū deaurato sapientie et cha
ritatis lumine: circumdata varietate omnium

privilegiū factorū. **¶** Item tertia hierarchia
et ipsa stupens ait de ea. **¶** Que ē ista que ascendit
de deserto delictis affluens: innixa sup dilectū
suū. **¶** Cantico. vi. De deserto ascendit: qz de secu
lo quod desertū est virtutibus et quiete. **¶** Ipsa ta
men sanctissima sine signo alicuius peccati: so
pitis oibz in ea passionibz. **¶** Ascendit at sup che
rubin: delictis. i. nobilissimis virtutibz affluens
vt exponit. b. **¶** Ber. **¶** Innixa super dilectū suū
.f. filiū quasi vnū cū eo. **¶** Quibz respondet illa san
cta **¶** Iudith formosa corpe et casta: speciosa aīa
hoc est per gesta mea figurata. **¶** Nā sicut occiso
holoferne a me inimico populi dei facta terri
bilis exercitus ei occurrit mihi obusā cluitas
hierusalē cū summo pontifice congratulans de
victoria p me facta et plurimū laudās et dicēs
¶ Tu gloria hierusalē. **¶** Tu leticia israel: tu hono
rificatiō populi nostri benedicta eris i eternū.
.c. xv. **¶** Sic beatissima ista maria pulcherrima
corpore: pulchrior aīa et admirabilis oculis om
niū: acta victoria de inimico hūani generis iher
nali cū reuerfa est huc superna hierusalē cū pō
tifice summo christo qui ad eā accessit laudans
et beatificās eā admirans tantā virtutē. **¶** Ter
tio est assūpta cū corporis resurrectione. **¶** Hoc
aut ple creditur a fidelibz et a doctoribz confir
matur. **¶** Quod etiā videtur sensisse psal. cxxxi.
cū ait. **¶** Surge dñe in requiē tuā tu et archa san
ctificatiōis tue. **¶** Surrexit dñs iesus nō quo ad
deitātē: que nunquā cecidit in aliquē defectum:
nec aīa ei que nunquā peccauit: et i passio
ne secundū partē intellectuā summā requiem
habuit. **¶** S3 quo ad corpus quod post afflictio
nes innūeras cadens in mortē surrexit: ascē
dens in requiē eternā iuit. **¶** Archa aut sanctifi
catiōis fuit corpus matris: in q fuerūt vt in ar
cha veteri figurata loco virge sceptrū deitatis
loco legis aīa sapientissima: loco manne dulce
do carnis. **¶** Dec iglt archa sanctificatiōis. i. ple
na sanctis rebz surrexit in requiē corpore assū
pta in celū. **¶** Hoc beat⁹ augustin⁹ testat in ser
mone dicēs. **¶** Putredo et vermis opprobriū sē
humane conditiōis a quo marie natura excipi
tū: quā iesus de ea assūpsisse probat. **¶** Idē thro
nū dei thalamū domini: tabernaculū christi. i.
corpus virginis: necesse est ibi esse: vbi ipse est.
¶ Hic thesaurum congruētius ē celo seruari qz
terra. b. **¶** Ber. aut hoc talī rōe cōfirmat. **¶** Si cor
pus beate marie remansisset in terris: videtur
christus cōtempnisse vel minus curasse de mā
tris sue honore: cū tñ eam semp sūme honora
uerit et dilexerit. **¶** Nam corpora sanctorū quia i
terris remanserūt: et locus vbi quiescūt notus
hominibz habeat: multū accedit ad ea venerā
da: vt p3 de apłis. b. **¶** Petro: paulo: iacobo: ni
colao: et huiusmodi. **¶** Multo magis vñtaret a fi
delibz corp⁹ b. marie: si esset in terris. **¶** Ad ergo

passus fuisset fili⁹ locū ei⁹ ignorari: vt honora
retur a cunctis: si non esset in celis assumptus.
¶ An aut resurrectū assumptū fuerit: ignoratur
¶ Aliqui. n. dicūt ipsa die p⁹ sepulturā eius. **¶** Ali
tertia ad similitudinē filij. **¶** Ali quarto die vt le
gitur in reuelatiōibus beate helisabeth sibi ab
angelo imitatū. **¶** s. vi.

Quantū ad tertiū scili

cet quo fuerit assumpta seu vbi collocata canit
ecclesia: et assueat omnes doctores: quia exal
tata est super choros angelorū vnde sup oēs
puras creaturas. **¶** Unde secundū **¶** Alber. **¶** Sic
inter naturā increatā diuinā et naturā creatam
rationale mediū est hūanitas christi vnita deita
ti: et sic de extremis participat: quia natura de
extremo ad extremū transit per mediū: ita inē
naturā purā glorificatā: et naturā vnitā deitati
quasi extrema ponitur mediū. b. **¶** Marta: vipo
te mater eius: quod vnitū est: que tamē ipsa pu
ra creatura ē nō vnita deitati. **¶** Et sic super oēs
angelos et sanctos ē: sed infra christum. **¶** Et hoc
ipsa innuit: dicēs **¶** Ecclesiastici. xxiij. **¶** Radifica
ui in populo honorificatiō: populus maxime
honorificat⁹ est cetus angelorū et sanctorū.
¶ Radix autem est principium arboris. **¶** Ima
ginemur ergo summitatem perfectionis glo
rie beatorū esse in seraphin ordine supremo.
¶ Et ibi incipit perfectio gratie et glorie virginis
extendens se erga filiū in carnem. **¶** De hac
¶ Berardus in omel. suis. **¶** Solus dñs ies⁹ christus
potest hanc virginē magnificare: quē ad
modū fecit: vt ab ipsa maiestate laudē continuo
accipiat et honore: angelicis stipata choris: ar
changolorū vallata terminis: thronorū hinc in
de possessa iubilatiōibz: dominationū circū
cincta tripudijs: picipatū circūsepta obsecris
potestati amplexata plausibz: virtutum grata
honoribus: cherubin circumstantiata hymni
ficationibz: seraphin possessa vndiqz ineffabilibz
cantionibus. **¶** Ipsa quoqz ineffabilissima trini
tatis hymni tripudio sibi applaudit: atqz sua gra
tia in ea tota redundante: omnes eidē attende
re facit apostolorū splēdidus ordo ineffabiliter
glām illā extollit. **¶** Martyrū multitudo omni
mode supplicat dñe tante. **¶** Confessorum exer
citus innumerabilis continuū sibi psonat can
ticum. **¶** Virginū candidissima contio iugē cho
ream ad suā celebrat glām. **¶** Imitē et iherus
sibi iubilat: et peccatissimi demones conclamant
hec ille. **¶** Non aut ociosa ibi manet: i supremo
sita poli nos pmedat sue proli: pcurās et iustis
et peccatoribz subsidia salutis mentis et corpo
ris. **¶** Dec ē inquit **¶** Fulbert⁹ ep⁹ i sermōe: qz quō
dā in auxiliū magni patris basilij misit sacri an
gelū: qui et mortuū suscitauit. .f. mercuriū milite
martyrē: q egressus de tumultu lanceam suā in

Titu. XVI. Capitulum.

ecclesia appensa arripiens ipsū iustitiam apostatā impatore psecutore fidelium: qui minatus fuerat basilis in reuersione sua ex p̄lio p̄fias: euerfū rū ciuitatē cū hitatorib⁹ suis: vbi p̄sulabat ipse basilis: vulnerauit ad mortē: vñ ⁊ mortuus ē. Ipsa beata Maria theophilū archidiaconū: qz iniuste sua dignitate priuat⁹ fuerat: ipatiē tate iniurie padisozū magi diabolo se tradi- derat: instrumentū super hoc cōficiēdo: ⁊ ei of- ferēdo: vt recuperaret dignitatē ⁊ honore amif- sū: quod ⁊ secutū est. Sed postea penitentiā et ipsā v̄ginē iuocatē d̄ faucib⁹ diaboli eripuit. Ad thronū iḡ ḡfē ei⁹ ⁊ domū gl̄ie recurrām: vt iueniam⁹ misericordiā i tpe opportuno. Amē.

Titulus. xvi. de dono sciētie
De dono sciētie qd sit: ⁊ ad qd se extēdat. c. i.

Donū fac mī ^{hi dñe} ^{finem} meū: ⁊ numerū d̄serū quib⁹ est: vt sciā quid desit mibi p̄s. Cū gloriofus deus sit finis vltim⁹ hominū: ad quē facti sūt: qz se- cit deus rationalē creaturā: vt summū bonū in- telligere ⁊ intelligendo amaret: amādo posside- ret: possidendo frueretur: vt ait magister in. ij. senten. di. i. tamen pauci sūt: qui hoc attendant p̄ occupationib⁹ ⁊ vicijs spediti. Et ideo oīa- dum est cū p̄sal. vt notū faciat hunc finē nobis. Sed ⁊ numerū d̄serū nostrorū quib⁹ ē in presen- tiā: qz breuissimū ⁊ incertū. Dies enim mei velo- ciores fuerūt curfore: ait Job nono capitulo: quod quia nō aduertūt homines sed quasi lon- giores sint ⁊ p̄olixi tēporis: ideo paru⁹ sibi va- cāt: ⁊ inde nō sciūt: nec scire cupiūt: quod desit eis virtutis ⁊ bonitatis: vt assequi valeant finem suū. Sed finito cognito per donū sciētie pōt quis scire quid sibi desit ad bene conservandū i medio nationis p̄aue et peruerse. Et contra dicit domin⁹ Ilaie quinto. Propterea popu- lus meus ductus ē captiuus: qz nō habuit sciē- tiam: ⁊ dilatauit infernus animā suā: ⁊ aperuit os absq; vllō termino. S; scias per hoc donū quomodo te oporteat conuersari in domo dei: que est ecclesia dei viuētis: ait apostolus i pri- ma ad thimo. Circa donum sciētie conside- randa sunt tria.

Primum significatio nominis.

Diffusio muneris.

Appropriatio beatitudinis.

Quantū ad pri- ^{mū scilicet qd} ^{significet scien-} ^{tiā.} Notandū est qd nomen sciētie spozat cer- titudinē cognitionis ⁊ iudicij per discursū ratō- nis. Unde omnis certitudinalis cognitio alt- cuius per rōis collationē dicit sciētia. Ad hoc

aut qd intellectus humanus p̄fecte assentiat ve- ritati fidei duo requirunt. Primum ē: vt sane ca- piat ea q̄ proponunt: ⁊ hoc p̄inet ad donum in- tellectus. Secundū est: vt habeat certū iudiciū de eis discernēdo credenda a non credēdis ⁊ a- genda a vitādis. Et ad hoc ē necessariū donū sciētie. Et sicut sciētia q̄ ē v̄rt⁹ intellectualis h̄z certitudinē de rebus creatis ex rōe demonstrati- ua: ⁊ tō est secundū hūanū modū: ita scia q̄ ē do- nū spūssanti habet certitudinē de reb⁹ creden- dis ⁊ agendis supra humanū modū ex p̄fēctā spūssanti. Dec. b. Thomas i scripto sup tertio senten. di. xxv. arti. ij. q. i. Sed ad maiore bo- rū declarationē secundū Kai. in sūma. Scien- dū est: qd certitudo iudicij de aliquo sit duobus modis. Uno mō p̄ cām altissimā: ⁊ hoc vel sim- pliciter: ⁊ sic sapiēs dicit: qd nouit altissimā cām simpliciter. i. ipsū deū vel secundū quid. i. in ali- quo genere in quāru per illā pōt de alijs iudica- re: ⁊ sic ē sapiētia q̄ est v̄rt⁹ intellectualis. Itā sapiēs in vnoquoq; genere dicitur: qui nouit altissimā causā i illo genere: per quā pōt de om- nib⁹ illi⁹ generis iudicare. Alio modo certitu- do iudicij sit p̄ causas secūdas vel inferiores. Et talis certitudo dicit sciētia. Et tō sapiētia in hoc differt a sciētia: qz sapiētia ē cognitio re- rū diuināru. Sciētia vero ē cognitio rerum humanarū. Secundū ē ex diuerso: vel ex diffe- rentia mediij cognoscendi assumit differētia in- sapiētiā ⁊ sciētiā. verbi gratia. Cū p̄ res crea- tas cognoscimus deū: hec cognitio magis per- tinet ad sciētiā q̄ ad sapiētiā ⁊ eōuerso: Cū de reb⁹ creatis secūdu rōes diuinas iudicām⁹: hoc magis spectat ad sapiētiā q̄ ad sciētiā secundū beatū thomā. 2^a 2^a q. ix. arti. ij. Ter- tiū quod ē p̄siderandū: est qd sciētia que est do- nū ad quattuor ordinat⁹ q̄ sūt nobis necessaria ad salutē. s. ad speculationē: operatiōē: cōuer- sationē: ⁊ administratiōē. Bonū sciētie ordina- tur ad quattuor. Primo ad speculationē: qz. s. per donū sciētie sit pro certo quid fide tenere debeat: ⁊ discernere credenda a non credēdis. Unde Cyprian⁹ in lib. de lapsis ait. Mandant aliqua martyres fieri: s. si iusta sūt: si licita: si nō d̄ dominū ipm ac dei sacerdotē. i. p̄latū facien- da sunt. Mandāt sancti martyres aliqua fieri S; si scripta nō sunt i lege dñi que mandāt: fa- ciēda nō sūt: ante ē vt sciām⁹ eos illa a dño spe- trasse que postulāt: tunc facere quod mādāt. Itō. n. statim videri potest de diuina maiestate concessū: quod fuerit humana pollicitatione p̄ missū. di. l. Si quis. Vñc ⁊ Aug⁹. i. encheridio ait. Longe tolerabilius ē in his que a reliqiōe seuncta sunt mentiri q̄ in his sine quoz fide vel noticia deus celli nō pōt falli. xxij. q. ij. i. ipaz.

Secundo sciētia ordinatur ad operatiōem Non enim cognitio rerum quantum ad suas